

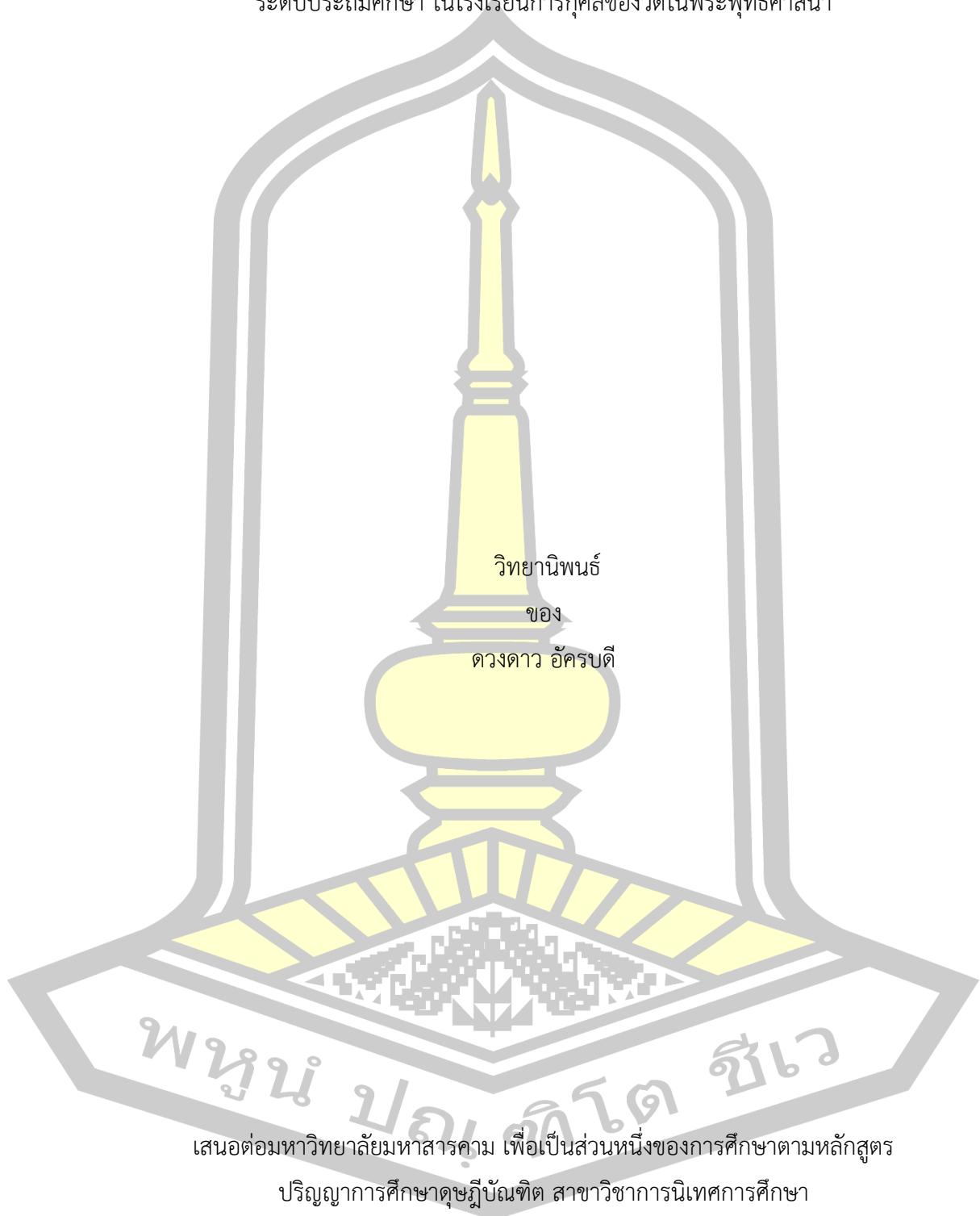
การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

วิทยานิพนธ์
ของ
ดวงดาว อัครบดี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา
พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

การพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

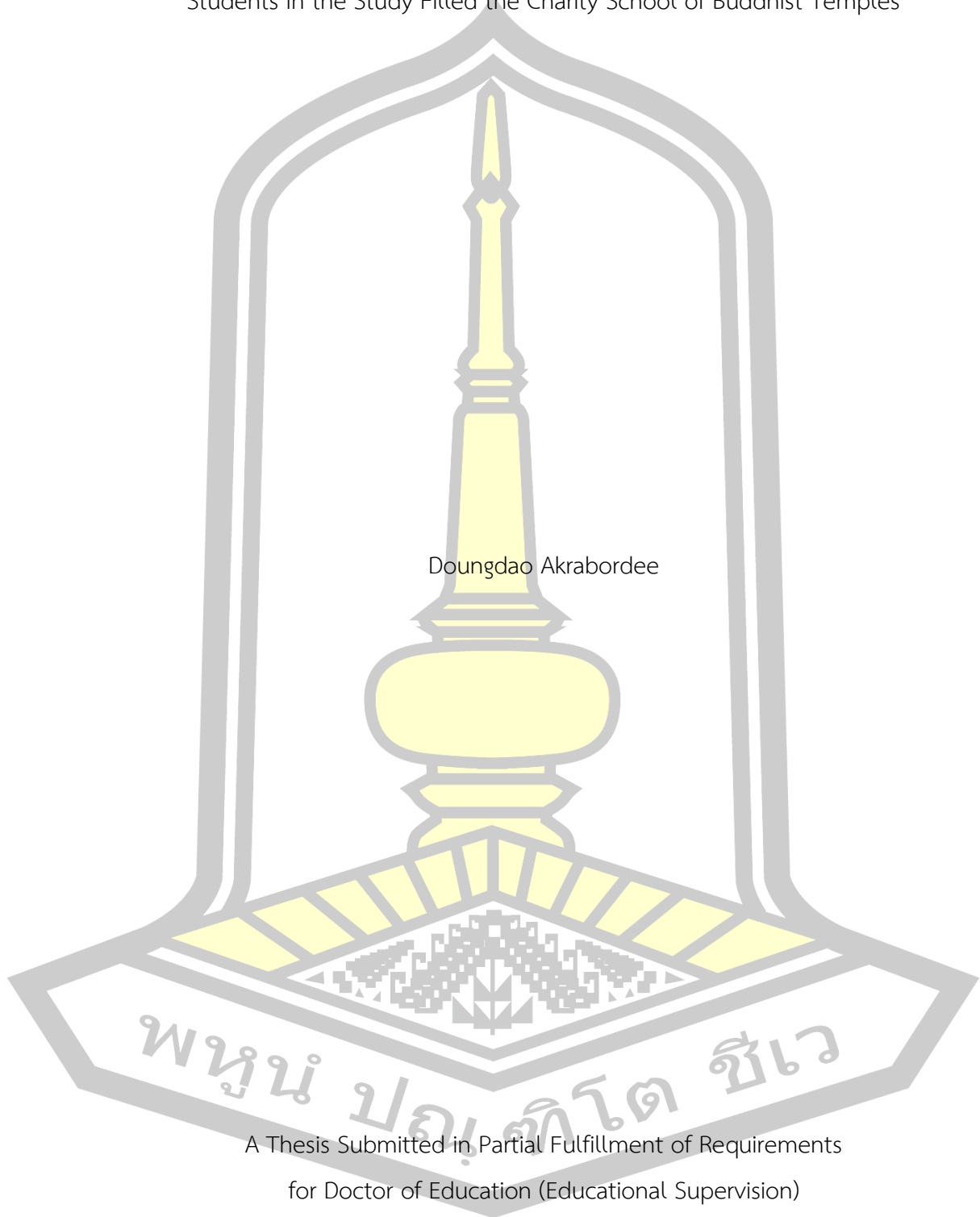

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษาดุริยบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา

พฤษภาคม 2566

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

The Development Model of Supervision to Enhance the Learning Skills of the
Students in the Study Filled the Charity School of Buddhist Temples

Doungdao Akabordee

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Doctor of Education (Educational Supervision)

May 2023

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนางสาวดวงดาว อัครบดี
แล้วเห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษาดุष्ฎีบัณฑิต สาขาวิชา
การนิเทศการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. ธรินธร นามวรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี)

..... กรรมการ

(รศ. ดร. พชรวิทย์ จันทร์ศิริสร)

..... กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(ผศ. ดร. ชยากานต์ เรืองสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยขอนแก่นให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา การศึกษาดุष्ฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(รศ. ดร. ขวลิต ชูกำแพง)

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

.....
(รศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ชื่อเรื่อง	การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา		
ผู้วิจัย	ดวงดาว อัครบดี		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี		
ปริญญา	การศึกษาดุษฎีบัณฑิต	สาขาวิชา	การนิเทศการศึกษา
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีที่พิมพ์	2566

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา 2) การพัฒนาแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา และ 3) ทดลองใช้และประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กลุ่มตัวอย่างและกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอน จำนวน 136 คน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 9 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก แบบทดสอบ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ t-test (Dependent Sample)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่าสภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติการณ์เทศ การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน การวางแผนการนิเทศ ด้านการปฏิบัติการณ์เทศ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน การวางแผนการนิเทศและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปฏิบัติการณ์เทศ การประชุมก่อนการสังเกตการสอน การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนและการวางแผนการนิเทศ และผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า การนิเทศ

เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน มี 5 องค์ประกอบ 56 ตัวชี้วัด

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ที่ผ่านการประเมินและตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ คือ 1. หลักการของรูปแบบ 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3. กระบวนการนิเทศ (APMER Model) ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing : A) ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Planning : P) ขั้นที่ 3 การจัดการความรู้ (Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน 2) การสังเกตชั้นเรียน 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน 4) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตชั้นเรียน ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) ขั้นที่ 5 การเสริมแรง (Reinforcing : R) 4. การประเมินรูปแบบ และ 5. เจือจางความสำเร็จ

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า 1) ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้สูงกว่าก่อนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ครูผู้รับการนิเทศมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นหลังรับการนิเทศ 3) ทักษะการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และด้านทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น 4) ความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศและนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด 5) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : รูปแบบ, การนิเทศ, ทักษะการเรียนรู้

พูนุ ปรณ ทิโต ชิว

TITLE	The Development Model of Supervision to Enhance the Learning Skills of the Students in the Study Filled the Charity School of Buddhist Temples		
AUTHOR	Doungdao Akabordee		
ADVISORS	Assistant Professor Karn Ruangmontri , Ph.D.		
DEGREE	Doctor of Education	MAJOR	Educational Supervision
UNIVERSITY	Maharakham University	YEAR	2023

ABSTRACT

This research was aimed to 1) study current conditions, desirable conditions, and needs for supervision; 2) create and verify a supervision model; and 3) try out and evaluate the supervision model for enhancing learning skills of elementary students in charity schools of Buddhism temples. The sample group for data collection included school administrators, head department teachers, and elementary school teachers of in charity schools of Buddhism temples. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation, and t-test (Dependent Samples).

Findings revealed as follows:

1. The study of the current and desirable conditions of supervision for enhancing learning skills of elementary students in charity schools of Buddhism temples indicated that the current conditions of practice were at a moderate level. When considering each aspect, the current conditions with the highest average included supervision operation, post-class observation meeting for feedback, supervision planning. Supervision operation, data analysis from teaching observation, supervision planning, and the desirable conditions of supervision found that the desirable conditions were at the highest level. When considering each aspect, the desirable conditions with the highest average referred to supervision operation, pre-

class observation meeting, post-class observation meeting for feedback, and supervision planning. The study of components and indicators of the supervision for enhancing learning skills of elementary students in charity schools of Buddhism temples was found that the supervision consisted of 5 components with 56 indicators.

2. The results of the supervision model development for enhancing learning skills of elementary students in charity schools of Buddhism temples, evaluated and verified by experts, included 1. Principle of the model; 2. Purpose of the model; 3. Supervision process (APMER Model) consisting of Step 1 Analyzing (A), Step 2 Planning (P), Step 3 Management (M) with 4 steps including 1) Pre-class observation meeting, 2) Class observation, 3) Data analysis from class observation, and 4) Post-class observation meeting for feedback, Step 4 Evaluation (E); Step 5 Reinforcing (R) 4. Evaluation of the model; and 5. Success conditions.

3. Using the supervision model indicated that 1) supervised teachers had higher knowledge than before receiving training on learning management to enhance learning skills of elementary students. 2) The supervised teachers had higher learning management abilities after the supervision. 3) Learning skills, learning and innovation, information, media and technology, and life skills of Grade 4-6 students have improved. 4) The satisfaction of supervised teachers and students toward the supervision model was at the highest level. 5) The results of applying the supervision model, considering the suitability, feasibility, and usefulness were at the highest level.

Keyword : Model, Supervision, Learning Skills

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความเมตตากรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษาที่มีพระคุณยิ่งของผู้วิจัย กราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี ที่กรุณาให้คำปรึกษาการทำวิทยานิพนธ์ การเสนอแนะหัวข้อวิทยานิพนธ์ แนะนำรูปแบบการเขียน แนะนำเอกสารที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบแก้ไขความเรียบร้อย ตลอดจนคำแนะนำทางวิชาการที่ดีเสมอมา

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.ธรินธร นามวรรณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะเกี่ยวกับการทำวิทยานิพนธ์ กระบวนการทำวิจัย และการตีพิมพ์บทความวิจัย ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.พชรวิทย์ จันทร์ศิริสิริ ที่ให้คำแนะนำในการทำวิทยานิพนธ์ที่ถูกต้อง และกรุณาให้ข้อเสนอแนะกระบวนการทำวิจัยที่เป็นประโยชน์และขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชยากานต์ เรืองสุวรรณ ที่ท่านชี้แนะแนวความคิด ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการเขียนวิทยานิพนธ์ที่ถูกต้องและข้อเสนอแนะกระบวนการทำวิจัย ที่เป็นประโยชน์ และมีคุณค่าทางการศึกษา

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ตรวจสอบคุณภาพและให้คำแนะนำในการปรับเครื่องมือวิจัย และยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ขอขอบคุณผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ และคุณครูโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในเก็บรวบรวมข้อมูลในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้

ขอกราบบนมัสการ ขอบพระคุณ พระราชปรีดียยาทร ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง ที่ได้ให้การสนับสนุนการศึกษาด้วยดีเสมอ ตลอดจนขอขอบพระคุณผู้อำนวยการ รองวิชาการและคณะครูโรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น จนทำให้งานวิจัยดำเนินไปด้วยความเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

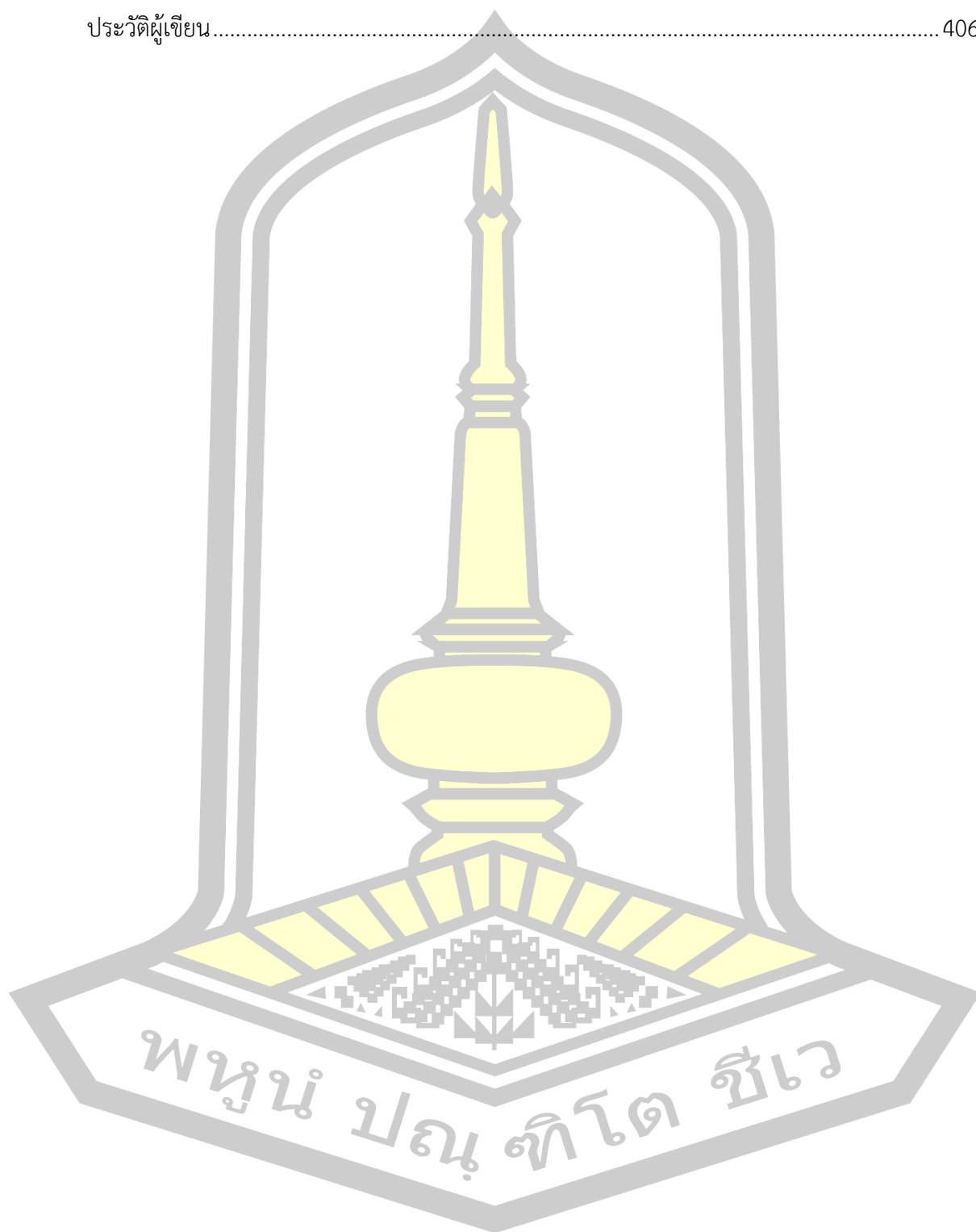
ขอขอบคุณครอบครัว และรุ่นพี่การนิเทศการศึกษาที่ให้การสนับสนุน เป็นกำลังใจเสมอคุณค่า และประโยชน์อันพึงมีจากวิทยานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นเครื่องบูชาแด่ บิดา มารดา บุรพจารย์ รวมทั้งผู้มีพระคุณทุกท่าน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญตาราง.....	ฎ
สารบัญภาพประกอบ.....	ฅ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	5
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ.....	57
แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้.....	65
บริบทโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา.....	137
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	140
งานวิจัยในประเทศ.....	140

งานวิจัยต่างประเทศ.....	162
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	168
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	173
ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา.....	184
ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา.....	189
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	197
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	198
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	198
ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	198
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	199
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	274
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	274
สรุปผล	274
อภิปรายผล.....	279
ข้อเสนอแนะ.....	290
บรรณานุกรม.....	292
ภาคผนวก.....	305
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ.....	306
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	309
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพเครื่องมือ.....	353
ภาคผนวก ง หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ.....	369
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงาน ทดลองใช้และเก็บข้อมูล	384

ภาคผนวก ฉ ตัวอย่างภาพประกอบการดำเนินกิจกรรม..... 393
ประวัติผู้เขียน..... 406

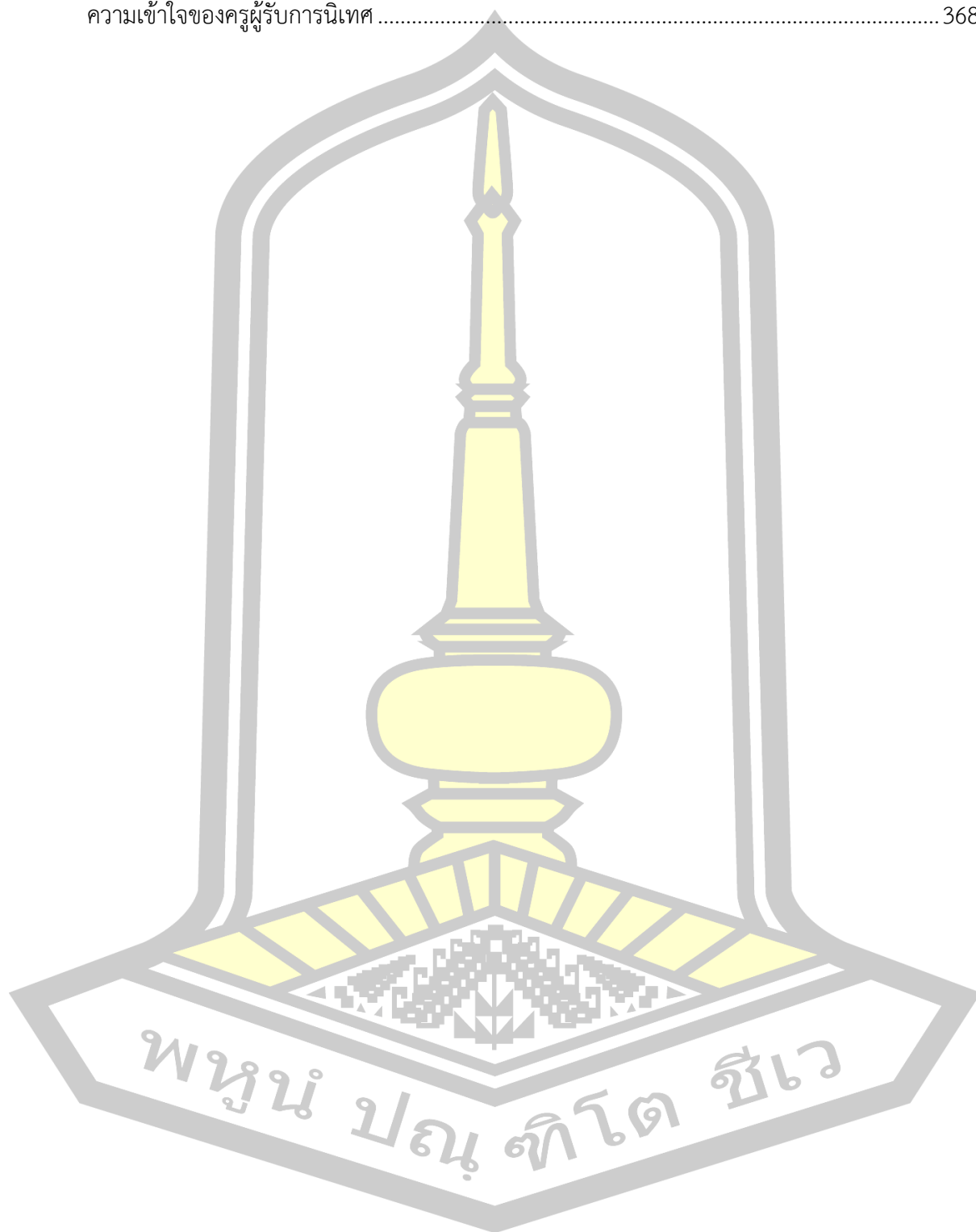
สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงรูปแบบและกระบวนการการนิเทศการศึกษาของนักคิดและนักการศึกษาในศาสตร์การนิเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศ.....	51
ตาราง 2 ข้อมูลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของกระบวนการนิเทศ.....	54
ตาราง 3 แผนการปฏิบัติกิจกรรมการพัฒนากระบวนการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา.....	170
ตาราง 4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	178
ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา.....	201
ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา.....	206
ตาราง 7 สรุปแนวทางการนิเทศของโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน.....	215
ตาราง 8 แสดงขั้นตอนการนิเทศ บทบาทของครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ/ เครื่องมือ.....	223
ตาราง 9 แสดงขั้นตอนการนิเทศ บทบาทของครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์และตัวชี้วัดความสำเร็จ/ เครื่องมือ.....	233
ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์.....	242
ตาราง 11 แสดงขั้นตอนการนิเทศ บทบาทของครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ/ เครื่องมือ.....	247
ตาราง 12 กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดการเรียนรู้สำหรับครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา.....	257

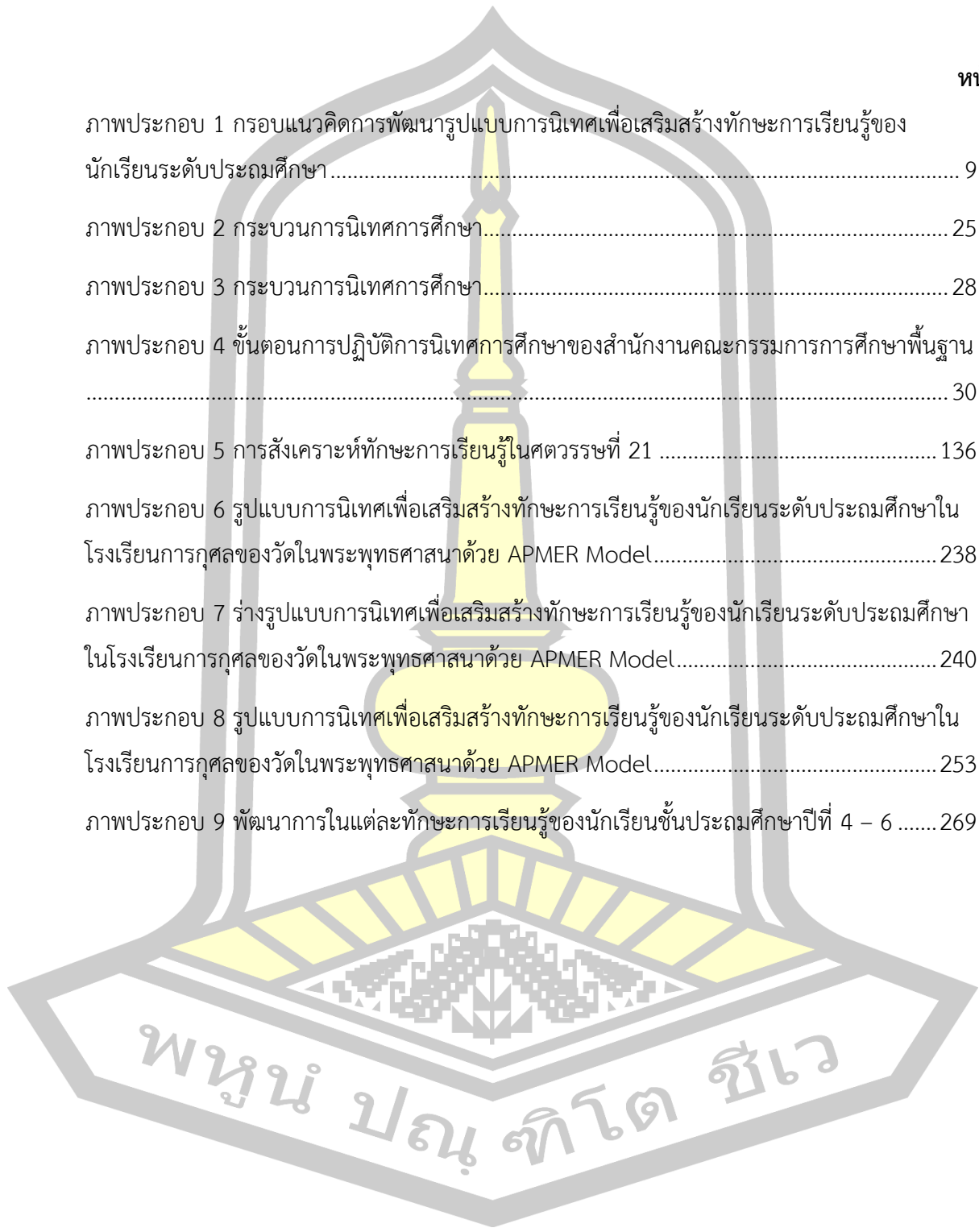
ตาราง 13 ปฏิทินการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	258
ตาราง 14 ผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจของครูผู้รับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ก่อนและหลังการนิเทศ	265
ตาราง 15 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	266
ตาราง 16 ผลการประเมินทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	267
ตาราง 17 แสดงผลประเมินการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	268
ตาราง 18 ความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	270
ตาราง 19 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	271
ตาราง 20 ผลการประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	272
ตาราง 21 การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน	354
ตาราง 22 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แบบประเมินการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา	360
ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา	362
ตาราง 24 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา	365
ตาราง 25 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์	366

ตาราง 26 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้
ความเข้าใจของครูผู้รับการนิเทศ 368

สารบัญภาพประกอบ

	หน้า
ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนาารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา.....	9
ภาพประกอบ 2 กระบวนการนิเทศการศึกษา.....	25
ภาพประกอบ 3 กระบวนการนิเทศการศึกษา.....	28
ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาพื้นฐาน.....	30
ภาพประกอบ 5 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	136
ภาพประกอบ 6 รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model.....	238
ภาพประกอบ 7 ร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model.....	240
ภาพประกอบ 8 รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model.....	253
ภาพประกอบ 9 พัฒนาการในแต่ละทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6	269

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนไทยทุกคนที่รัฐต้องจัดให้ เพื่อพัฒนาคนไทยทุกช่วงวัย ให้มีความเจริญงอกงามทุกด้าน เพื่อเป็นต้นทุนทางปัญญาที่สำคัญในการพัฒนาทักษะ คุณลักษณะ และสมรรถนะในการประกอบสัมมาชีพ และการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข อันจะนำไปสู่เสถียรภาพ และความมั่นคงของสังคมและประเทศชาติที่ต้องพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทัดเทียมนานาชาติในเวทีโลก ท่ามกลางกระแสความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 5) การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคน ซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญของประเทศ แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาเป็นไปเพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุล มีเป้าหมายให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข มีความรู้เชิงวิชาการและสมรรถนะทางวิชาชีพ ใฝ่เรียนรู้ แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีสมรรถนะทั้งด้านการอ่าน การเขียน คิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา คิดริเริ่มสร้างสรรค์ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2553 : 10-12) สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ ต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้อันเป็นสากลและมีความสามารถในการสื่อสาร การคิดแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยีและมีทักษะชีวิต มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และบรรลุคุณภาพด้านสมรรถนะที่สำคัญ ได้แก่ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้ทักษะชีวิตและความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และกระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) เรื่อง การพัฒนาหลักสูตรการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลเป็นโครงการหลักในการขับเคลื่อนนโยบายการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ภายใต้ยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้พร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคศตวรรษที่ 21 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2554 : 5-7) ซึ่งการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้กำหนดคุณลักษณะและทักษะที่จำเป็นของผู้เรียนว่า ทุกคนมีคุณลักษณะการอ่านออก (Reading) การเขียนได้ (Writing) การคิดเลขเป็น (Arithmetic) นอกจากนี้ยังได้กำหนดทักษะที่จำเป็นของ

ผู้เรียน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมความคิด อย่างมีวิจรรย์ญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ (ไสว พักขาว, 2559 : 5)

การพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาคุณภาพของผู้เรียนให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดนั้น การนิเทศการศึกษาถือเป็นกระบวนการสำคัญอย่างหนึ่งที่มีผลโดยตรงต่อมาตรฐานการจัดการศึกษา และพัฒนาการศึกษาในทุกขั้นตอน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งมีนโยบายมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาคุณภาพของการศึกษาให้สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของ แผนการศึกษาของชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2552 : 2) การนิเทศ การศึกษาจะเป็นกระบวนการหนึ่งที่จะช่วยให้เกิดการยกระดับคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนได้ เป็นอย่างดี เพราะการนิเทศเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารการศึกษาและเป็นกระบวนการที่มีจุดหมาย หลักในการช่วยพัฒนาครูให้มีความสามารถในการพัฒนาศักยภาพในการทำงานร่วมกันระหว่างครูกับ ผู้นิเทศ เพื่อให้ครูมีขวัญกำลังใจสามารถพัฒนาการทำงานของตนเองได้ และมีผลต่อการจัดการเรียน การสอนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนต่อไปในที่สุด (มาเรียม นิลพันธ์, 2555 : 5-6) การนิเทศจึงเป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญยิ่งประการหนึ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนในการสร้างความร่วมมือร่วมใจของบุคลากรให้เกิด การพัฒนาตนเองในการทำงานเพื่อบรรลุผลสำเร็จของการบริหารการศึกษา ดังที่สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษา (2552 : 85-89) ได้ทำการวิจัยสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการเรียน การสอนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การนิเทศ ในสถานศึกษายังไม่เข้มแข็ง แม้สถานศึกษาแต่ละแห่งได้จัดให้มีการนิเทศโดยใช้วิธีการนิเทศที่ แตกต่างกันไป เช่น การนิเทศโดยผู้บริหาร การนิเทศโดยหัวหน้าฝ่ายวิชาการ และนิเทศโดยเพื่อนครู เป็นต้น แต่โดยทั่วไปผู้นิเทศภายในสถานศึกษายังขาดความรู้ในเนื้อหาสาระและความชำนาญในการ นิเทศ การนิเทศขาดความต่อเนื่องและไม่มีระบบเท่าที่ควร และดำเนินการอย่างไม่จริงจังและไม่ได้ใช้ ประโยชน์จากผลการนิเทศเพื่อการพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ รัตนา ดวงแก้ว และคณะ (2555 : 95-107) ได้สังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอน พบว่า ในงานวิจัยได้เสนอปัญหาของการนิเทศการเรียนการสอนไว้ ดังนี้ 1) ด้านการเตรียมการนิเทศ พบปัญหาเกี่ยวกับความพร้อมของคณะกรรมการการนิเทศ การขาดการวางแผนร่วมกันอย่างเป็น ระบบ และไม่ได้วิเคราะห์สภาพปัญหาหรือความต้องการอย่างแท้จริงของครูผู้รับการนิเทศ รวมถึง ขาดการเตรียมบุคลากรที่จะทำหน้าที่ผู้นิเทศอย่างเหมาะสมทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ 2) ด้านการปฏิบัติการนิเทศส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความรู้ความสามารถและเวลาในการนิเทศ ของผู้บริหาร และครูผู้นิเทศ อีกทั้งครูผู้รับการนิเทศไม่มีความเข้าใจในองค์ประกอบนิเทศและไม่ได้รับ การสะท้อนการนิเทศจากผู้นิเทศ และ 3) ด้านการประเมินผลการนิเทศ ส่วนใหญ่เป็นปัญหาเกี่ยวกับการขาดการกำกับติดตามและประเมินผลการนิเทศอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และไม่มีผู้รับผิดชอบ

อย่างชัดเจน จากงานวิจัยจะเห็นได้ว่า การนิเทศการศึกษายังมีปัญหาอยู่หลายด้าน ถึงแม้จะมีการพัฒนาการนิเทศการศึกษาตลอดมา จึงมีความจำเป็นที่ต้องได้รับการปรับปรุงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีรูปแบบที่เหมาะสมสอดคล้องกับสภาพการจัดการศึกษาและบริบทของสถานศึกษา

แต่ละขนาด แต่ละประเภท เพื่อส่งเสริมให้ครูสามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาถือเป็นภารกิจที่จำเป็นต่อการจัดการศึกษา เป็นเรื่องละเอียดอ่อน จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายในหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน ดังจะเห็นได้จากเหตุผลความจำเป็นในหลายประการ เช่น ประการแรก ความเปลี่ยนแปลงของสังคม ความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว บุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เพื่อจะได้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการนิเทศการศึกษาก็เป็นกระบวนการที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือและพัฒนางานให้ทันต่อสภาพความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประการที่สอง ในหน่วยงานทางการศึกษาทุกระดับมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกันคือ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจำเป็นต้องใช้กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศ เพื่อจะได้ช่วยส่งเสริม สนับสนุนการทำงานซึ่งกันและกัน การนิเทศการศึกษาก็เป็นองค์ประกอบสำคัญ ที่ช่วยเหลือสนับสนุนให้กระบวนการบริหาร และกระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพถึงระดับที่พึงประสงค์ และประการสุดท้าย มาตรฐานการศึกษาของประเทศจำเป็นต้องมีการรักษาและควบคุมคุณภาพให้ได้ตามมาตรฐาน และกระบวนการนิเทศการศึกษาก็มีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นการควบคุมมาตรฐานการศึกษาโดยตรง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2558 : 48)

การนิเทศการศึกษายุค 4.0 เป็นกระบวนการที่สำคัญในการแนะนำช่วยเหลือครูให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถใช้นวัตกรรมทางการศึกษามาเป็นตัวช่วยในกระบวนการเรียนการสอนให้ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งระบบการนิเทศจะเป็นตัวช่วยในการบอกถึงประโยชน์ต่าง ๆ ของระบบการศึกษาได้อย่างเป็นขั้นเป็นตอน เพราะระบบการนิเทศนั้นอยู่บนหลักการของประชาธิปไตย ได้แก่ การเคารพซึ่งกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ การนิเทศการศึกษาจัดขึ้นเพื่อปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้นนั้น จะขึ้นอยู่กับทักษะและความสามารถของศึกษานิเทศก์ผู้ทำงานร่วมกับครู ตลอดจนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ศึกษานิเทศก์นำมาใช้ในการนิเทศการศึกษา โดยให้ครูมีโอกาสค้นคว้างานที่จะต้องทำด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความงอกงามขึ้น เมื่อได้เรียนรู้และมีความเจริญงอกงามแล้ว ย่อมจะได้รับการปรับปรุงงานด้านการเรียนการสอนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และการนิเทศภายในโรงเรียนในยุค 4.0 เป็นกระบวนการทำงานและดำเนินกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้บริหารและบุคลากรภายในโรงเรียน ในการแนะนำช่วยเหลือ มีขวัญกำลังใจ ส่งเสริมเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนให้เป็นไปตามมาตรฐานของโรงเรียน เพื่อปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาให้มีประสิทธิภาพ เป็นที่ยอมรับของผู้รับประโยชน์จากโรงเรียนทุกฝ่าย เป็นไปตาม
วัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ (กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน, 2561 : 205)

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จัดว่าเป็นทางเลือกอีกทางหนึ่งซึ่งได้รับอนุญาต
ให้จัดตั้งเป็นโรงเรียนตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พุทธศักราช 2488 ซึ่งได้จัดการเรียน
การสอนแบบเดียวกับโรงเรียนสามัญทั่วไป ขณะเดียวกันก็มีจุดเน้นที่ต้องการให้นักเรียนนั้นมีคุณธรรม
จริยธรรม โดยมีจุดประสงค์มุ่งเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจในหลักธรรม ซึ่งนำไปสู่การประพฤติ
ปฏิบัติตามหลักธรรมและกิจกรรมทางพระพุทธศาสนาอย่างถูกต้อง โดยการควบคุมกาย วาจา ใจ
ให้อยู่ในกรอบคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมอันดีงาม ไม่เบียดเบียนตนเองและบุคคลอื่น
สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคม ตลอดจนมีลักษณะของความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
เพื่อการดำรงตน เป็นพลเมืองที่ดีในสังคมประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โรงเรียน
การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่วัดหรือมูลนิธิตัด จัดตั้งขึ้นก็เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลเด็กและเยาวชน
ที่ยากจน บางแห่งมีนักเรียนเฉพาะชาย-หญิงและบางแห่งมีนักเรียนพระภิกษุ สามเณรเรียนร่วมด้วย
นอกจากการจัดการศึกษาสงเคราะห์แก่เด็กและเยาวชนให้มีสถานที่เรียนหนังสือแล้วพระภิกษุสงฆ์
ยังให้ความสงเคราะห์การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนผู้กำลังศึกษาในสถานศึกษาต่าง ๆ ทั่วประเทศ
อาทิตั้งทุนสงเคราะห์การศึกษาชั้นประถมศึกษา มัธยมศึกษาด้วย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา)
นอกจากนี้ ในด้านหลักการที่จะพัฒนาโรงเรียนทั้งด้านบริหารและวิชาการนั้นปรากฏว่า ทางด้าน
วิชาการได้ผลเป็นที่น่าพอใจ (วิไลลักษณ์ เพชรเอี่ยม, 2558 : 4) จากสรุปผลการดำเนินงาน
ปีงบประมาณ พ.ศ. 2560 ด้านผู้เรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมของนักเรียนระดับ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าร้อยละ 50 และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บางส่วนขาดทักษะการเรียนรู้ทั้งการอ่าน การเขียน ตลอดจนการพัฒนาทักษะ
การคิด ทักษะชีวิต และการสื่อสาร ซึ่งยังจำเป็นต้องปรับปรุงพัฒนา นอกจากนี้ปัญหาส่วนหนึ่งมาจาก
การนิเทศที่ไม่ทั่วถึง ด้อยคุณภาพและขาดความต่อเนื่อง อีกทั้งจากการศึกษาสภาพการนิเทศจาก
เอกสารบทความและงานวิจัยต่าง ๆ พบว่า การนิเทศสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติโดยทั่วไป
ได้ผลยังไม่เป็นที่น่าพอใจยังมีปัญหาอีกหลายประการที่จะต้องเร่งช่วยกันแก้ไข (สำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, 2560 : 20-23)

ด้วยเหตุดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดเรียนการสอน
เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้จึงมีความต้องการวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เนื่องจาก
การนิเทศเป็นกระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา เพื่อจะส่งผลให้เกิดการช่วยเหลือ
ส่งเสริมสนับสนุนให้ความร่วมมือในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครู รวมถึงหารูปแบบที่
เหมาะสมในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อทราบสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของ

การนิเทศในสถานศึกษา และใช้เป็นแนวทางให้สถานศึกษาหน่วยงานต้นสังกัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปพัฒนาปรับปรุงด้านการนิเทศการสอนให้บรรลุประสิทธิผลและเป็นรูปธรรมในการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาต่อไป

คำถามการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นอย่างไร
2. สร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ควรเป็นอย่างไร
3. ผลการทดลองใช้และการประเมินรูปแบบมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นอย่างไร

ความมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ความสำคัญของการวิจัย

1. ได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียนและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาให้เกิดประสิทธิผลที่สูงขึ้น
2. ได้แนวทางในการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ซึ่งเป็นประโยชน์และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

3. ได้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นแบบอย่างในการนำรูปแบบการนิเทศไปใช้กับโรงเรียนการกุศลหรือสถานศึกษาอื่น ๆ ต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้กำหนดตามระยะของการดำเนินการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้แบ่งการศึกษา ออกเป็น 3 ชั้น ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

1. ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ด้านการนิเทศการศึกษา ปีการศึกษา 2561 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอน จากโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาทั่วประเทศ จำนวน 116 โรงเรียน แยกเป็นผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 116 คน ครูวิชาการ จำนวน 116 คน และครูผู้สอน จำนวน 3,299 คน รวมทั้งสิ้น 3,531 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอนจากโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาทั่วประเทศ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้เกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 136 คน รายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

2.1 ดำเนินการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำแหน่ง โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากขนาดของประชากรในแต่ละตำแหน่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ ใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 ของจำนวนกลุ่มประชากร ครูผู้สอนใช้เกณฑ์ร้อยละ 2 ของจำนวนกลุ่มประชากร

2.2 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำแหน่งแล้ว จึงสุ่มรายชื่อบุคลากรทางการศึกษาในแต่ละตำแหน่งดังกล่าว โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน กลุ่มเป้าหมาย

ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอน โรงเรียนละ 3 คน รวม 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะที่ 2 สร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

กลุ่มเป้าหมาย

ผู้ทรงคุณวุฒิในการยกย่องและประเมินความถูกต้องเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ จำนวน 9 คน โดยให้การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ได้มาโดยใช้การเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ระยะที่ 3 ทดลองใช้และประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

1. กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จำนวน 1 โรงเรียน โดยประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูที่ทำหน้าที่การนิเทศ จำนวน 1 คน และครูผู้สอนผู้รับการนิเทศ จำนวน 1 คน รวม 3 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้แก่ โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 ห้องละ 40 คน รวมจำนวน 120 คน

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ดังนี้

2.1 องค์ประกอบของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

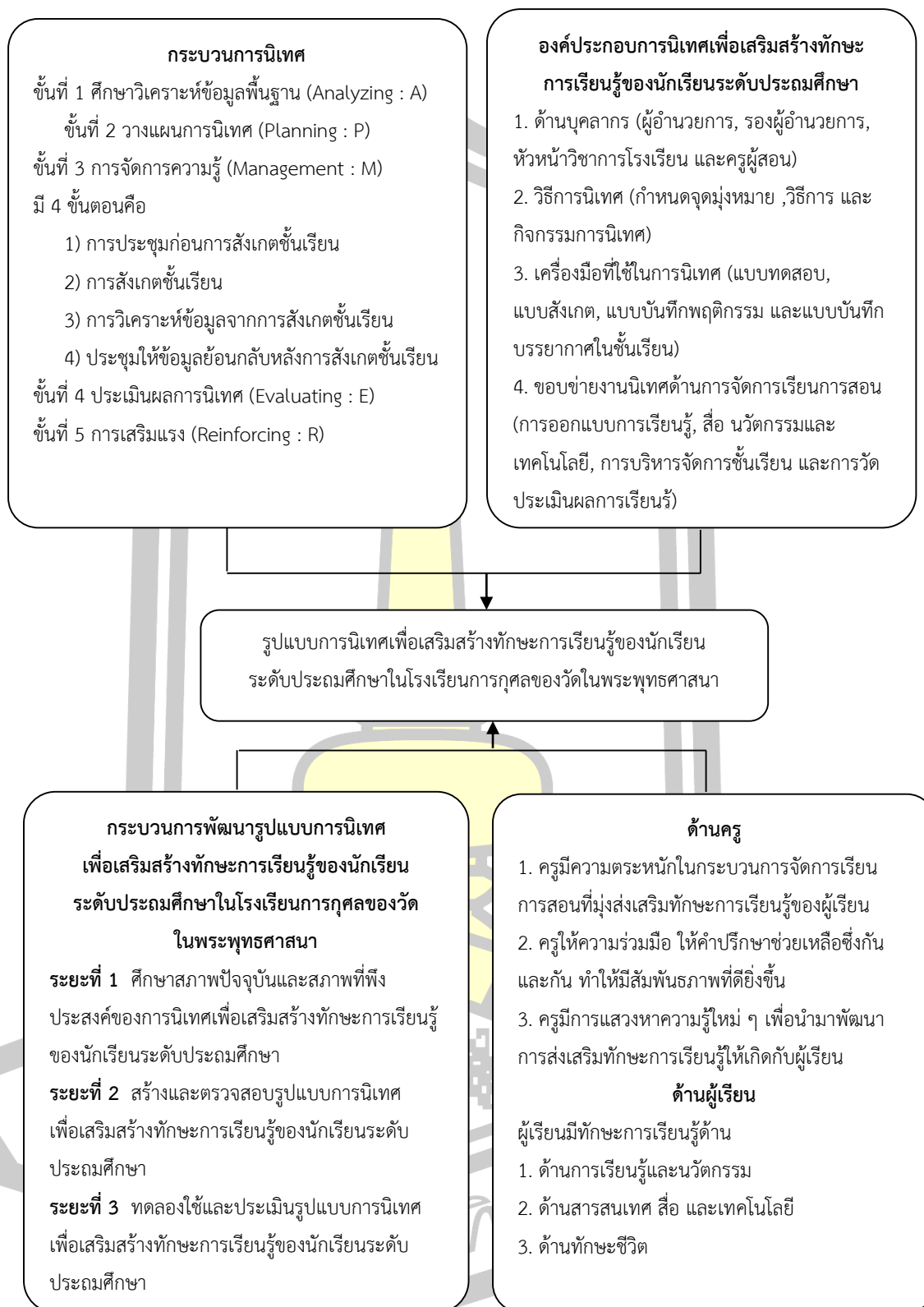
2.2 องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.3 รูปแบบและการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเพื่อเสนอรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ศึกษาและสังเคราะห์ตามกรอบแนวคิดของสังัด อุทรานันท์ (2530 : 4 – 5) ; วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ; (2538 : 137) ; อเนก ส่งแสง (2540 : 57 – 58) ; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 7 – 8) ; อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2528 : 80) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 8) ; สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551) ; วัชรา เล่าเรียนดี (2553) ; Allen (1992) ; Haris (1975 : 173 – 181) ; Goldhammer (1980 : 34-44 อ้างอิงมาจาก รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. 2556 : 101-102) ; Deming (1986 : 3) แล้วนำมาสังเคราะห์ได้องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศภายในสถานศึกษาทั้งหมด 5 องค์ประกอบหลัก ซึ่งประกอบด้วย 1) ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing : A) 2) วางแผนการนิเทศ (Planning : P) 3) การจัดการความรู้ (Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ 3.1) การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน 3.2) การสังเกตชั้นเรียน 3.3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน และ 3.4) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตชั้นเรียน 4) ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) และ 5) การเสริมแรง (Reinforcing : R) ดังนี้

คณะ ปณฺทิตฺโต

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การนิเทศการศึกษา หมายถึง การปฏิบัติกิจกรรมร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับนิเทศ หรือครูผู้สอน โดยการให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน ชี้แนะหรือให้คำปรึกษา เพื่อปรับปรุง แก้ไข และพัฒนา การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2. รูปแบบการนิเทศ หมายถึง แบบจำลองที่สร้างหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเองเป็นแนวปฏิบัติที่ใช้เป็นต้นแบบในการปฏิบัติหรือทำซ้ำ เพื่อถ่ายทอด ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับและสามารถตรวจสอบ เปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและคนอื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการออกแบบและการพัฒนารูปแบบการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาผลการนำรูปแบบ การนิเทศที่พัฒนาขึ้นไปใช้จริง

3. รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการการพัฒนา จากแนวคิดทฤษฎีที่ได้ศึกษามาเป็นแนวปฏิบัติที่ใช้เป็นต้นแบบในการปฏิบัติหรือทำซ้ำ ด้านการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนการดำเนินการกับบุคลากรในสถานศึกษา เพื่อให้เกิด การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งส่งผลทางตรงกับกระบวนการเรียนการสอนและมีผลต่อการเรียนรู้ ของผู้เรียนกระบวนการและวิธีดำเนินการนิเทศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1. หลักการของรูปแบบ 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3. กระบวนการนิเทศ (APMER Model) ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing : A) ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Planning : P) ขั้นที่ 3 การจัดการความรู้ (Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ 3.1 การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน 3.2 การสังเกต ชั้นเรียน 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน 3.4 ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกต ชั้นเรียน ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) ขั้นที่ 5 การเสริมแรง (Reinforcing : R) 4. การประเมินรูปแบบ และ 5. เงื่อนไขความสำเร็จ

4. ทักษะการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมของ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาในศตวรรษที่ 21 ในการสืบเสาะ ค้นหาความรู้ คิดริเริ่มอย่างสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา ใช้สื่อเทคโนโลยี ตลอดจนการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ที่แปลกใหม่ และสามารถสร้าง องค์ความรู้จากการเรียนรู้ได้ ตลอดจนการใช้ชีวิตอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข ซึ่งใช้วิธีการวัด และประเมินจากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบด้วย องค์ประกอบ 3 องค์ประกอบ

4.1 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการเรียนรู้ที่แสดงออกมาจากการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน ได้แก่ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การสื่อสาร และการร่วมมือ

4.2 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อและความรู้ด้านเทคโนโลยี

4.3 ทักษะด้านชีวิต หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการดำรงชีวิตและทำงานให้ประสบความสำเร็จ โดยผู้เรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) และภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Responsibility)

5. โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา หมายถึง โรงเรียนที่ตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ของวัด พุทธศักราช 2488 เดิมใช้ชื่อว่า โรงเรียนราษฎร์ของวัดตั้งอยู่ในบริเวณวัด โดยมีวัดเป็นเจ้าของและมีเจ้าอาวาสเป็นผู้รับใบอนุญาตโดยตำแหน่ง สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จัดการศึกษาประเภทสามัญในรูปแบบการกุศล เปิดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงระดับมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นการจัดการศึกษาให้เด็กด้อยโอกาสทางการศึกษาและผู้ยากไร้ โดยไม่เรียกเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนจากผู้เรียน

6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง พระสงฆ์ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา หรือฆราวาสที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

7. ผู้นิเทศ หมายถึง ผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ ศึกษาพิเศษ หัวหน้าวิชาการ ครูวิชาการ ผู้วิจัย และครูที่ได้รับแต่งตั้งมอบหมายให้ทำหน้าที่นิเทศจัดประสบการณ์การเรียนรู้เพื่อนครูด้วยรูปแบบวิธีการนิเทศที่กำหนดไว้ โดยเป็นผู้ทำหน้าที่นิเทศ ผู้ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือตามคำขอ

8. ผู้รับการนิเทศ หมายถึง ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา รับการนิเทศด้วยวิธีการนิเทศที่กำหนดไว้ทำหน้าที่ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของตนเองด้วยตนเอง

9. นักเรียน หมายถึง สามเณร นักเรียนชาย นักเรียนหญิง ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำราเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี
และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำเสนอแยกเป็นหัวข้อดังนี้

1. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา
 - 1.1 ความหมายการนิเทศการศึกษา
 - 1.2 ความมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา
 - 1.3 ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา
 - 1.4 หลักการนิเทศการศึกษา
 - 1.5 กระบวนการนิเทศการศึกษา
 - 1.6 เทคนิคการนิเทศการศึกษา
2. แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ
 - 2.1 ความหมายของรูปแบบ
 - 2.2 ประเภทของรูปแบบ
 - 2.3 องค์ประกอบของรูปแบบ
 - 2.4 คุณลักษณะที่ดีของรูปแบบ
 - 2.5 การประเมินรูปแบบ
 - 2.6 การสร้างและพัฒนารูปแบบ
3. แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้
 - 3.1 ความหมายของทฤษฎีการเรียนรู้
 - 3.2 ทักษะการเรียนรู้
 - 3.3 ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
4. บริบทของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา เป็นกระบวนการและวิธีการที่สำคัญที่ผู้นิเทศจะต้องศึกษาเพื่อนำมาใช้ ในการพัฒนาการเรียนการสอนและเข้าใจเรื่องของการนิเทศดีขึ้น จากการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ความหมายของการนิเทศการศึกษา

ความหมายของการนิเทศการศึกษาได้เปลี่ยนแปลงไปตามวิวัฒนาการของการศึกษา แต่เดิม เป็นไปเพื่อตรวจสอบ ควบคุม กำกับให้เป็นไปตามที่ผู้นิเทศแนะนำ ดังที่ (Wiles and Lovell, 1975 : 6) ได้กล่าวว่า ในปี ค.ศ. 1920 การนิเทศนั้นมีกรอบอยู่ที่การสั่งการ บอกล่าว และตรวจสอบ เพื่อที่จะได้ทราบ ผู้รับการนิเทศได้ปฏิบัติตามคำสั่งหรือไม่ จนกระทั่งปี ค.ศ. 1957 เป็นปีที่รัสเซียส่ง ดาวเทียม Sputnik ขึ้นโคจรรอบโลกเป็นผลสำเร็จ ทำให้รัฐบาลอเมริกาหันมาให้ความสนใจกับการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างจริงจัง โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิชาคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และ ภาษาต่างประเทศมีการปรับปรุงหลักสูตรเด่นชัด ศึกษาพิเศษที่มีส่วนเกี่ยวข้องจึงมีการปรับบทบาท ครั้งยิ่งใหญ่ นิยามของการนิเทศการศึกษาจึงถูกเปลี่ยนแปลงมาเป็นลำดับ ได้มีผู้ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษาไว้อย่างกว้าง ๆ เหมาะสมกับแนวคิดและปรัชญาการศึกษาของแต่ละยุค เช่น (อเนก ส่งแสง 2540, : 2) กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นแนวคิดเกี่ยวกับงานในหน้าที่ที่ เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตร การให้บริการเสริมวิชาการ การจัดครูเข้าสอน การสื่อการสอน การประเมิน ตลอดจนจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2542 : 6) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา หมายถึง ความร่วมมือระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ในการช่วยเหลือ ปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน เพื่อให้นักเรียนมีคุณภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Spears, อ้างอิงมาจาก ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, 2542 : 1) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่ทำให้เกิดการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนของครู โดยการทำงานร่วมกับบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับ เรื่องนี้

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 2) ให้ความหมายของการนิเทศว่า คือ กระบวนการ ทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา ด้วยการให้ความช่วยเหลือ แนะนำ ส่งเสริมให้เกิด การปรับปรุงการสอนเพื่อพัฒนานักเรียนให้เต็มศักยภาพ

อริศรา มีชัย (2542 : 9) ให้ความหมายการนิเทศว่า กระบวนการทำงานของ ผู้มีหน้าที่นิเทศในการที่จะช่วยเหลือและบุคลากรทางการศึกษาในการปรับปรุงการสอน โดยมีผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นเป้าหมายสูงสุด

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2543 : 54-60) ให้ความหมายการนิเทศการศึกษาไว้ว่า คือ การให้คำปรึกษา ชี้แนะ แนะนำ และให้ความช่วยเหลือต่อกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงให้ได้ผลตามเกณฑ์ที่วางไว้

Good (1973 : 535) ให้ความหมายของการนิเทศการศึกษา หมายถึง ความพยายามทุกชนิดของเจ้าหน้าที่ผู้จัดการศึกษาในการแนะนำครูหรือบุคคลอื่นที่ทำงานเกี่ยวกับการศึกษาให้รู้จักการปรับปรุงการสอน ช่วยให้เกิดความเจริญงอกงามทางวิชาชีพทางการศึกษา ช่วยในการพัฒนาครู ช่วยในการเลือกและปรับปรุงวัตถุประสงค์ของการศึกษา ช่วยปรับปรุงวัสดุและเนื้อหาการสอน ปรับปรุงวิธีการสอน และช่วยปรับปรุงการประเมินผล

Harris (1975 : 10-11) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง สิ่งที่เป็นบุคลากรในโรงเรียนกระทำต่อบุคคล หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจะคงไว้หรือเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการดำเนินงานการเรียนการสอนในโรงเรียน มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพในด้านการสอน เป็นสำคัญ

Briggs และ Justman (1982 : 2) กล่าวว่า การนิเทศการศึกษาหมายถึง การประสานงาน การกระตุ้น และการแนะนำ เพื่อให้เกิดความเจริญงอกงาม

สรุปได้ว่า การนิเทศการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพ การศึกษาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง โดยการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้านและบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

2. ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้กำหนดความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533 : 4)

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียน ในความรับผิดชอบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
2. เพื่อแก้ปัญหา ให้ความช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหาร ผู้สอน และบุคลากรของโรงเรียน ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในการดำเนินงานจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามหลักสูตร ให้บรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร และนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
3. เพื่อพัฒนานวัตกรรม เทคโนโลยี รูปแบบการสอนและการจัดการเรียนการสอน ตามหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ ตลอดจนพัฒนาหลักสูตรและสื่อการเรียนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

4. เพื่อพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ให้มีความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ อันจำเป็นในการพัฒนาการเรียนการสอน และสามารถแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นจากการดำเนินงานดังกล่าวได้ รวมทั้งให้มีขวัญและกำลังใจในการดำเนินงานตามบทบาท หน้าที่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ

5. เพื่อให้คำปรึกษาและประสานงานทางวิชาการแก่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัด หรือสำนักงานการประถมศึกษากรุงเทพมหานคร สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ และโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนงานองค์การระหว่างประเทศ

6. เพื่อประสานงานและให้ความร่วมมือกับสำนักงานศึกษาธิการเขต สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด และสำนักงานศึกษาธิการอำเภอ ดำเนินโครงการและงานพัฒนาต่าง ๆ ที่กระทรวงและกรม มอบหมายไปยังเขตการศึกษา จังหวัดและอำเภอ

ส่วนหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา ได้ให้ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้ ดังต่อไปนี้ (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, 2542 : 4-5)

1. เพื่อให้โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด
2. เพื่อให้โรงเรียนสามารถบริหารและจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรมีประสิทธิภาพ
3. เพื่อพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง
4. เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียนได้พัฒนาเพิ่มพูนความรู้ ทักษะและประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอนและการปฏิบัติงาน ตลอดจนความก้าวหน้าในวิชาชีพ
5. เพื่อให้บุคลากรในโรงเรียน มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติและพัฒนางานตามหน้าที่
6. เพื่อให้เกิดการประสานงานและความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างงานในสังกัดกรมสามัญศึกษา หน่วยงานของรัฐและเอกชน ตลอดจนองค์การระหว่างประเทศ

ส่วนกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้ให้ความมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษาสำหรับโรงเรียนในสังกัดไว้ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546 : 213)

1. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาและจัดกระบวนการเรียนรู้ได้อย่างมีคุณภาพ
2. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษา มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติ
3. เพื่อส่งเสริมการพัฒนา การวัดและประเมินผลการศึกษา การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษาให้มีคุณภาพ
4. เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา
5. เพื่อส่งเสริมการศึกษา วิจัยและพัฒนาให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐาน

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการนิเทศศึกษานั้น เป้าหมายหลักอยู่ที่การพัฒนาครู กระตุ้นให้ครูใช้วิธีสอนแนวใหม่ ส่งเสริมให้มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านอาชีพ มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ ให้ได้ประสบการณ์เกี่ยวกับการสอนเพิ่มขึ้น เพื่อปรับปรุงการสอนของตน รวมทั้งเพื่อเกิดขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้ดียิ่งขึ้น

ตามแนวคิดของ Briggs และ Justman (1982 : 6-8) ได้สรุปความมุ่งหมายการนิเทศการศึกษา ไว้ 4 ข้อ คือ

1. การส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางอาชีพ ได้แก่
 - 1.1 การประชุมต่าง ๆ
 - 1.2 การจัดอบรมแบบ Work Shop
 - 1.3 การไปเยี่ยมศูนย์ทดลองต่าง ๆ
 - 1.4 การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้ครูได้มีโอกาสพบปะสังสรรค์ในด้านวิชาการ
 - 1.5 ทำการทดลองหลักสูตร หนังสือเรียน และวิธีสอน
 - 1.6 ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการศึกษา
2. การส่งเสริมความเจริญงอกงามของครู ได้แก่
 - 2.1 ส่งเสริมให้ครูได้มีโอกาสศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ
 - 2.2 ส่งเสริมทดลองกิจกรรมต่าง ๆ ที่ครูสนใจอยากจะทำ
 - 2.3 เปิดโอกาสให้ครูได้ร่วมเป็นสมาชิกของสมาคมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ (Professional Association)
 - 2.4 ส่งเสริมครูที่มีความสามารถพิเศษในทางใดทางหนึ่งโดยเฉพาะ
 - 2.5 ส่งเสริมครูให้ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาหาความรู้หรืองานที่เขาสนใจ

2.6 ส่งเสริมให้ครูสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคมวิชาชีพครูภายในประเทศ และของนานาชาติ

3. ปรับปรุงการสอนของครู

3.1 การพิจารณาคัดเลือกครูให้มีความสามารถ และมีประสิทธิภาพเข้ามา
ทำการสอน

3.2 การจัดงานและมอบหมายงานที่ถูกต้องและตรงกับความสามารถของครู

3.3 ให้มีโอกาสได้สังเกตการสอนที่ดีให้แก่ครู

3.4 เปิดประชุมอบรมครูเพื่อศึกษาปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการทำงาน

3.5 ทำการสาธิตการสอนที่ดีให้แก่ครู

3.6 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนครู และสังเกตการสอนระหว่างโรงเรียนต่าง ๆ

4. ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองประชาชน
ในประชาคมของตน

4.1 ส่งเสริมให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่าง ครู นักเรียนและผู้ปกครองประชาชน

ในประชาคมของตน

4.2 ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของประชาคม

4.3 ส่งเสริมให้มีประชาคมผู้ปกครองขึ้นในโรงเรียน

4.4 ส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองในการแก้ปัญหาต่าง ๆ

ทางการศึกษา

4.5 ส่งเสริมให้ประชาชนสนใจในกิจกรรมของโรงเรียน

4.6 จัดทำโรงเรียนให้เป็นศูนย์ของประชาชน

4.7 ส่งเสริมให้ครูรับผิดชอบและมีส่วนร่วมในการนำในประชาคมนั้น ๆ

สรุปได้ว่า จากความมุ่งหมายดังกล่าว การนิเทศการศึกษามุ่งที่จะช่วยเหลือและ
ประสานงานในด้านวิชาการภายในโรงเรียน เพื่อพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุง และประเมินผลการเรียน
การสอนตลอดจนช่วยให้เกิดความมั่งคั่งทางวิชาชีพครูและสร้างสัมพันธ์อันดีแก่ชุมชน

3. ความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา

การศึกษาขั้นพื้นฐานในการที่จะพัฒนาคนให้ได้ผลดีมีคุณภาพขึ้นอยู่กับ 3 กระบวนการ
คือกระบวนการบริหารการศึกษา กระบวนการเรียนการสอน และกระบวนการนิเทศการศึกษา
ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการจะต้องมีความสอดคล้องร้อยรัดกัน จึงทำให้การจัดการศึกษาประสบความสำเร็จ
กระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน
เมื่อบุคลากรที่มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้รับความรู้ ได้รับการแนะนำ ส่งเสริม สนับสนุน
ได้รับความช่วยเหลือในส่วนที่มีปัญหา มีการนิเทศติดตาม รวมทั้งให้กำลังใจจากผู้นิเทศแล้วก็สามารถ

ที่จะพัฒนางาน พัฒนาระบบการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ นั่นก็ย่อมหมายถึงนักเรียนก็จะมีคุณภาพตามไปด้วย และมีนักการศึกษาได้กล่าวถึงความจำเป็นในการนิเทศการศึกษา ไว้ดังนี้

กิตติมา ปรีดีติลล (2532 : 263-264) กล่าวว่า ในปัจจุบันการนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อกระบวนการเรียนการสอนมากด้วยเหตุผล ดังนี้

1. การศึกษาเป็นกิจกรรมที่ซับซ้อนและยุ่งยาก จำเป็นต้องมีการนิเทศ เพื่อเป็นการให้บริการแก่ครูจำนวนมากที่มีความสามารถต่าง ๆ กัน
2. การนิเทศการศึกษาเป็นงานที่มีความจำเป็นต่อความเจริญงอกงามของครู แม้ว่าครูจะได้รับการฝึกฝนมาอย่างดีแล้วก็ตาม แต่ครูก็ต้องปรับปรุงฝึกฝนตนเองอยู่เสมอ ในการเตรียมการสอน
3. การนิเทศการศึกษา มีความจำเป็นต่อการช่วยเหลือครูในการเตรียมการสอน
4. การนิเทศการศึกษามีความจำเป็นต่อการทำให้บุคคลทันสมัยอยู่เสมอ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่มีอยู่เสมอ

บันลือ พุกษะวัน (2537 : 11) ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้ การจัดการศึกษาทุกระดับ จะต้องรับการปรับปรุงให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและการดำรงชีวิตในปัจจุบัน การนิเทศการศึกษาย่อมจะช่วยให้การพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องทันกับความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 5) ให้ความเห็นเกี่ยวกับความจำเป็นในการนิเทศการศึกษาไว้ว่า เกิดจากสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการที่จะพัฒนาคน พัฒนางาน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การนิเทศการศึกษาจึงมีความจำเป็น ดังนี้

1. สังคมเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา ความรู้สาขาต่าง ๆ เพิ่มขึ้น และเทคโนโลยีก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว บุคลากรทางการศึกษาจำเป็นต้องปรับปรุงตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ซึ่งการนิเทศการศึกษาก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคน พัฒนางานและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น
2. การนิเทศการศึกษา เป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ในการช่วยเหลือและสนับสนุนให้กระบวนการเรียนการสอนมีคุณภาพและบรรลุเป้าหมาย
3. การนิเทศการศึกษามีขอบข่ายการปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นการรักษาควบคุมมาตรฐานการศึกษาของประเทศ
4. การประสานงานที่จะให้เกิดการปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพในสถานศึกษา การประชาสัมพันธ์ผลการปฏิบัติงาน และการรายงานผลให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อให้ความช่วยเหลือ

ตามสภาพที่เหมาะสม จึงมีความจำเป็นที่จะต้องใช้กิจกรรมการนิเทศเป็นตัวกระตุ้นหรืออำนวยความสะดวกหรือเข้าไปมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานด้วยวิธีการที่เหมาะสม

สรุปได้ว่า ความจำเป็นที่ต้องมีการนิเทศการศึกษาก็เพื่อจรรโลงไว้ซึ่งวิชาชีพครู ให้งอกงาม ทนต่อการเปลี่ยนแปลง การขยายตัวทางการศึกษาที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา การนิเทศ การศึกษายังช่วยรักษามาตรฐานของการศึกษา ทำให้ผู้เกี่ยวข้องมีกำลังใจที่จะปฏิบัติงานให้เกิด ประสิทธิภาพสูง ๆ ขึ้นไป ดังนั้นผู้มีหน้าที่นิเทศจึงควรจะต้องดำเนินการเพื่อช่วยเหลือครูให้มี ความสามารถในการจัดการเรียนการสอน หรือสามารถช่วยเหลือตัวเองในการสอนได้ ทำให้ครู สามารถก้าวทันโลกที่กำลังเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี และก่อประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างเต็มที่

4. หลักการนิเทศการศึกษา

การที่จะดำเนินการนิเทศให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ จำเป็นต้องมีหลักในการปฏิบัติ เพื่อให้การศึกษาดำเนินไปด้วยดีและประสบผลสำเร็จ นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับ หลักการนิเทศการศึกษาไว้ ดังนี้

Burton และ Brueckner (1965 : 71-72 อ้างอิงมาจาก กิติมา ปรีดีติติก, 2532 : 274) ได้สรุปหลักการนิเทศการศึกษาไว้ 4 ประการ คือ

1. การนิเทศการศึกษาควรมีความถูกต้องตามหลักวิชาการ (Theoretically Sown) การนิเทศการศึกษาที่ดี ควรเป็นไปตามวัตถุประสงค์และนโยบายที่วางไว้ ควรเป็นไปตาม ความจริงและกฎเกณฑ์ที่แน่นอน

2. การนิเทศการศึกษาควรเป็นวิทยาศาสตร์ (Scientific) การนิเทศการศึกษา ควรเป็นไปอย่างมีระเบียบ มีการปรับปรุงและประเมินผล การนิเทศควรจะมาจากการรวบรวมข้อมูล และการสรุปผลอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นที่เชื่อถือได้

3. การนิเทศการศึกษาควรเป็นประชาธิปไตย (Democratic) การนิเทศ การศึกษาจะต้องเคารพในความแตกต่างของบุคคล เน้นความร่วมมือร่วมใจกันในการดำเนินงานและ ใช้ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานนั้นไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

4. การนิเทศการศึกษา ควรจะเป็นการสร้างสรรค์ (Creative) การนิเทศ การศึกษาควรเป็นการแสวงหาความสามารถพิเศษของบุคคล แล้วเปิดโอกาสให้แสดงออกและพัฒนา ความสามารถเหล่านั้นอย่างเต็มที่

Adams และ Dickey (1956 อ้างอิงมาจาก ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2534 : 10) ได้ให้หลักการพื้นฐานเกี่ยวกับการนิเทศการสอน ดังนี้

1. การนิเทศเป็นการส่งเสริมความเจริญงอกงาม

1.1 การจัดให้มีการฝึกอบรมด้านการเรียนการสอน เพื่อให้ครูได้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักวิธีสอนต่าง ๆ

1.2 ช่วยพัฒนาความรู้ทางวิชาการเฉพาะ ให้เทคนิควิธีสอนอย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ

1.3 พัฒนาให้ความเชื่อมั่นในการสอน และมีประสบการณ์ในการใช้สื่อการสอน

1.4 พัฒนาทัศนคติและอุดมการณ์ในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน

1.5 พัฒนาประมวลรายวิชา โครงการสอนและกิจกรรมเสริมหลักสูตร

เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน

1.6 ร่วมมือจัดทำสื่อการสอนชนิดต่าง ๆ ที่จำเป็นและหาได้ในโรงเรียน

ในท้องถิ่น

1.7 ช่วยพัฒนาประสบการณ์การประเมินผลและเทคนิคการใช้ และ

เตรียมเครื่องมือประเมินผล

1.8 ช่วยวางแผนและพัฒนาผู้เรียนที่มีปัญหาการเรียนและปัญหาอื่น ๆ

2. การนิเทศมีความเป็นประชาธิปไตย

2.1 ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้นำทางการศึกษามากกว่าที่จะเป็นโดยตำแหน่ง

2.2 ต้องยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ครูมีอิสระใช้ความสามารถ

ของตนเอง พัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนให้ดีขึ้น เปิดโอกาสให้ครูมีความคล่องตัวในการดำเนินงานต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายและวางแผนการทำงาน

2.3 การใช้อำนาจหน้าที่ควรเป็นที่ยอมรับจากกลุ่มและหมู่คณะ

2.4 ผู้ร่วมงานมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

2.5 อำนาจยอมเปลี่ยนแปลงไปตามวิถีประชาธิปไตยทุกคนมีโอกาสที่จะ

แสดงความสามารถความเป็นผู้นำ

2.6 ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ ครูจะต้องร่วมมือกัน เพื่อช่วยแก้ปัญหา

ด้านการเรียนการสอน

3. การนิเทศเป็นกระบวนการสร้างสรรค์

3.1 ผู้นิเทศและครูร่วมกันสร้างบรรยากาศในการนิเทศด้วยการประชุมปรึกษา

ร่วมกัน

3.2 ผู้นิเทศให้อิสระแก่ครูได้มีความคิดสร้างสรรค์ตามความสามารถของแต่ละคน

4. การนิเทศยึดหลักการสร้างมนุษยสัมพันธ์

4.1 ให้การยอมรับนับถือบุคคลอื่น เป็นพื้นฐานในการสร้างมนุษยสัมพันธ์

4.2 ให้ความเห็นอกเห็นใจคนอื่นอย่างบริสุทธิ์

4.3 สร้างความเชื่อถือและศรัทธาให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือ เพื่อสร้างมิตรภาพกับบุคคลอื่น ๆ

5. การนิเทศเพื่อสร้างเสริมขวัญกำลังใจ

5.1 ขวัญและกำลังใจของครูดียอมส่งผลในการทำงานให้ดีขึ้น

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนขึ้นอยู่กับขวัญของครูที่ให้กำลังใจ

แก่ผู้เรียน

5.3 ครูเองก็ต้องการขวัญและกำลังใจ

5.4 การดำเนินงานควรเป็นไปด้วยความสมัครใจ ตามความสามารถของแต่ละ

บุคคล

6. การนิเทศเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอน

6.1 งานนิเทศเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอน

6.2 งานนิเทศเป็นการปรับปรุงการเรียนการสอน

6.3 งานนิเทศเป็นการพัฒนาหลักสูตร

6.4 การประเมินผลการสอนมีความจำเป็นในการปรับปรุงการเรียนการสอน

7. การนิเทศเป็นการประสานสัมพันธ์ระหว่างงานนิเทศกับงานอื่น ๆ

7.1 การให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ระหว่างงานนิเทศกับงานอื่น ๆ

การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่น

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 9) ได้กล่าวถึงหลักการนิเทศการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะต้องอาศัยหลักการต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักการผู้นำ (Leadership) คือ การใช้อิทธิพลของบุคคลที่จะทำให้เกิดกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มเป็นไปตามเป้าประสงค์

2. หลักความร่วมมือ (Cooperation) คือ การกระทำร่วมกันและรวมพลังทั้งหมดเพื่อแก้ปัญหาด้วยกัน โดยยอมรับและยกย่องผลของความร่วมมือในการปรับปรุงการเรียนการสอนหลายฝ่าย และทำหน้าที่ความรับผิดชอบชัดเจนในการจัดองค์การประเมินผลตลอดจนการประสานงาน

3. หลักความเห็นใจ (Consideration) คือ การนิเทศการศึกษาจะต้องคำนึงถึงตัวบุคคลที่จะร่วมงานด้วยการเห็นใจ จะทำให้ตระหนักในคุณค่าของมนุษย์สัมพันธ์

4. หลักการสร้างสรรค์ (Creativity) คือ การนิเทศการศึกษาจะต้องทำให้ครูเกิดพลังที่จะคิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ แปลก ๆ หรือทำงานด้วยตนเองได้

5. หลักการบูรณาการ (Integration) เป็นกระบวนการซึ่งรวมสิ่งกระจัดกระจายให้สมบูรณ์ มองเห็นได้

6. หลักการมุ่งชุมชน (Community) เป็นการแสวงหาปัจจัยที่สำคัญในชุมชน และการปรับปรุงปัจจัยเหล่านั้นเพื่อส่งเสริมความเป็นอยู่ในชุมชนให้ดีขึ้น

7. หลักการวางแผน (Planning) หมายถึง กระบวนการวิเคราะห์ ซึ่งเกี่ยวกับการแสวงผลในอนาคต การกำหนดจุดประสงค์ที่ต้องการล่วงหน้า การพัฒนาทางเลือกเพื่อปฏิบัติ ให้บรรลุถึงจุดประสงค์และการเลือกทางปฏิบัติให้เหมาะสมที่สุด

8. หลักการยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถที่จะถูกเปลี่ยนแปลงได้และพร้อมอยู่เสมอที่จะสนองความต้องการ สภาพที่เปลี่ยนแปลงไป

9. หลักกวัตถุวิสัย (Objectivity) หมายถึง คุณภาพที่เป็นผลมาจากหลักฐานตามสภาพความจริงมากกว่าความเห็นส่วนบุคคล

10. หลักการประเมิน (Evaluation) หมายถึง การหาความจริงในการวัดที่แน่นอนหลายอย่าง

หลักการนิเทศการศึกษาทั้ง 10 ประการดังกล่าว หลักการที่สำคัญของการนิเทศการศึกษาที่จะต้องยึดถือ มี 2 ประการ คือ

ประการแรก การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ

ประการที่สอง การนิเทศการศึกษา เน้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย คือ มีการยอมรับต่อผลงานร่วมกันและเน้นการมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน

ซารี มณีศรี (2542 : 27 -28) กล่าวถึงหลักพื้นฐานในการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นการกระตุ้นเตือน เพื่อให้ครูได้ทราบหลักวิธีการสอนทั่วไป อาจจะทำให้ได้โดย

1.1 จัดให้มีการฝึกอบรมด้านวิชาชีพ เพื่อให้ครูได้ทราบหลักวิธีสอนทั่วไป

1.2 พัฒนาหลักวิชาความรู้ ใช้เทคนิควิธีสอนให้มีประสิทธิภาพ

1.3 มีความเชื่อมั่นในการสอนมีประสบการณ์ในการใช้วัสดุอุปกรณ์ในการสอน

1.4 พัฒนาทัศนคติในการทำงานให้อยู่ในเกณฑ์ดี

1.5 ปรับปรุงแบบประมวลการเรียนการสอน โครงการสอน จัดให้มีกิจกรรมเสริมหลักสูตรอันเป็นส่วนหนึ่งในการเสริมสร้างประสบการณ์แก่ผู้เรียน

1.6 จัดทำวัสดุการสอนชนิดต่าง ๆ ที่ทำได้ในโรงเรียนและในท้องถิ่น

1.7 เข้าใจเทคนิคการประเมินผล ช่วยให้มีประสบการณ์ในการเตรียมเครื่องมือ

ประเมินผลชนิดต่าง ๆ สรุปผลการวัดผล

2. การนิเทศตั้งอยู่บนรากฐานของประชาธิปไตย

3. การนิเทศเป็นการสร้างบรรยากาศให้ครูได้เกิดความคิดสร้างสรรค์

หาวิธีการใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนการสอน

4. การนิเทศกับการปรับปรุงหลักสูตรเป็นงานที่เกี่ยวข้องกัน การนิเทศเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรและการวางแผนพัฒนาหลักสูตร

5. การนิเทศเป็นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ งานนิเทศเป็นงานที่จะต้องร่วมมือ

6. การนิเทศมุ่งเสริมบำรุงขวัญ งานนิเทศควรเสริมขวัญกำลังใจของครูให้สูงขึ้น มีการยกย่องชมเชย

7. การนิเทศมีจุดมุ่งหมายที่จะให้โรงเรียนจัดการศึกษาสอดคล้องกับชุมชน

การนิเทศช่วยให้การวางแผนสอดคล้องกับความต้องการและปัญหาในชุมชน ช่วยให้ครูได้พัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับสภาพชุมชน และส่งเสริมให้ครูได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งทรัพยากรในชุมชน ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ (2542 : 10-11) ได้เสนอหลักการสำคัญของการนิเทศการศึกษา ดังนี้

1. การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหาร ผู้นิเทศและ ผู้รับการนิเทศ ลักษณะกระบวนการมีความหมายครอบคลุมถึงการทำงานเป็นทีม ขั้นตอน (Steps) มีความต่อเนื่อง (Continuity) ไม่หยุดนิ่ง (Dynamic) และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ (Interaction) ในหมู่ผู้ปฏิบัติงานซึ่งลักษณะดังกล่าวล้วนเป็นลักษณะที่พึงประสงค์ของการนิเทศที่ดีทั้งสิ้น

2. การนิเทศศึกษามีเป้าหมายอยู่ที่คุณภาพของผู้เรียนโดยผ่านตัวกลางสำคัญคือ ครู และบุคลากรทางการศึกษา

3. การนิเทศศึกษานับบรรยากาศในการประชาธิปไตย

สรุปได้ว่า หลักการนิเทศการศึกษาจะต้องอยู่บนพื้นฐานของความถูกต้องตามหลักวิชาการ ใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ส่งเสริมบรรยากาศประชาธิปไตย การสร้างสรรค์ มีวัตถุประสงค์และแผนงานที่ชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ เกิดประโยชน์ต่อชุมชน มีการประเมินผล ทั้งนี้เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางวิชาชีพ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนในที่สุด จากแนวคิดหลาย ๆ ทศนะดังกล่าว สรุปได้ว่า หลักการนิเทศศึกษานั้นจะต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของการช่วยเหลือเกื้อกูลครูให้สามารถช่วยเหลือตนเองเกิดความมั่นใจในตนเอง สามารถแก้ปัญหาในการทำงานได้ โดยใช้กระบวนการกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ เน้นบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตย เพื่อส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียน

5. กระบวนการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษา มีลำดับขั้นตอนต่อเนื่องชัดเจน พร้อมด้วยเหตุผลและความเป็นไปได้ ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินการในการนิเทศได้รับความสำเร็จ นักการศึกษาได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยขอนำเสนอรูปแบบและกระบวนการนิเทศ

ประกอบด้วย สงัด อุทรานันท์ (2530 : 4 – 5) ; วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ ; (2538 : 137) ; อเนก ส่งแสง (2540 : 57 – 58) ; สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 7 – 8) ; อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2548 : 80) ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 8) ; สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551) ; รัชรา เล่าเรียนดี (2553) ; Allen (1992) ; Harris (1975 : 173 – 181) ; Goldhammer (1980 : 34-44 อ้างอิงมาจาก นิพนธ์ ไทยพานิ, 2535 : 101-102) ; Deming (1986 : 3) รายละเอียดปรากฏ ดังนี้

สงัด อุทรานันท์ (2530 : 4 - 5) ได้นำเอากระบวนการนิเทศของไทย ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง 5 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 วางแผนการนิเทศ (P = Planning) ขั้นนี้ ผู้นิเทศจะประชุมปรึกษาหารือ เพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหา ความต้องการจำเป็นของสิ่งที่จะต้องมีการนิเทศ รวมทั้งวางแผนตามขั้นตอนของการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการนิเทศที่จะจัดขึ้นอีกด้วย

ขั้นที่ 2 ให้ความรู้ในสิ่งที่จัดทำ (I = Information) เป็นขั้นตอนของการให้ความรู้ความเข้าใจถึงสิ่งที่จะต้องดำเนินการว่าจะต้องอาศัยความรู้ความสามารถอย่างไร จะมีขั้นตอนในการดำเนินการอย่างไร และจะอย่างไรจึงจะให้ผลงานออกมาอย่างมีคุณภาพ ขั้นตอนนี้จำเป็นทุกครั้งที่เป็นการเริ่มการนิเทศที่จัดขึ้นใหม่ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องใดก็ตาม และมีความจำเป็นสำหรับงานนิเทศที่เป็นไปอย่างไรไม่ได้ผล หรือได้ผลยังไม่ถึงขั้นที่พอใจ ซึ่งจำเป็นต้องมีการทบทวนให้มีความรู้ การปฏิบัติงานที่ถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง

ขั้นที่ 3 การปฏิบัติงาน (D = Doing) การปฏิบัติงานประกอบด้วย 3 ลักษณะ คือ

3.1 การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศลงมือปฏิบัติงานตามความรู้ความสามารถที่ได้รับมาจากการดำเนินการในขั้นที่ 2

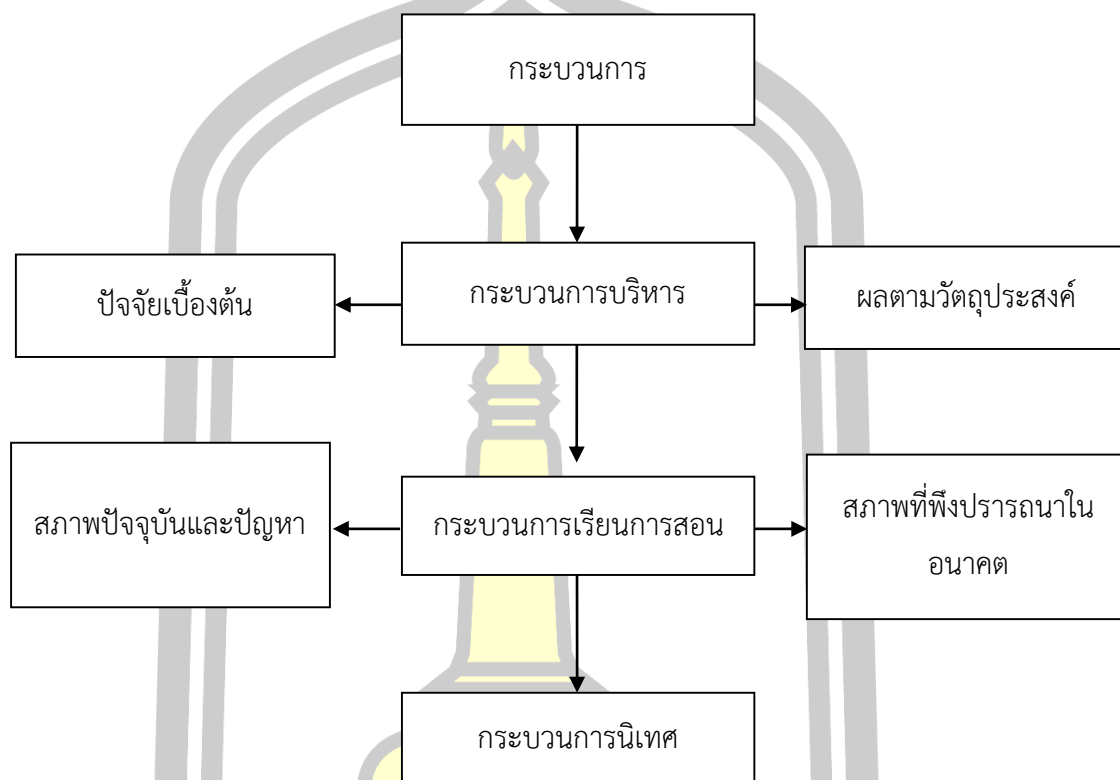
3.2 การปฏิบัติงานของผู้ให้การนิเทศ ขั้นนี้ผู้ให้การนิเทศจะทำการนิเทศและควบคุมคุณภาพให้งานสำเร็จออกมาตามกำหนดเวลาและมีคุณภาพ

3.3 การปฏิบัติงานของผู้สนับสนุนการนิเทศ ผู้บริหารก็จะให้บริการสนับสนุนในเรื่องวัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเครื่องมือใช้ต่างๆ ที่จะช่วยให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างได้ผล

ขั้นที่ 4 การสร้างขวัญและกำลังใจ (R = Reinforcing) ขั้นนี้เป็นขั้นการเสริมแรงของผู้บริหาร เพื่อให้ผู้รับการนิเทศมีความมั่นใจและบังเกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน

ขั้นที่ 5 ประเมินผลผลิตและกระบวนการดำเนินงาน (E = Evaluation) ผู้นิเทศ จะทำการประเมินผลงานและประเมินผลการดำเนินงานที่ผ่านไปแล้วเป็นอย่างไร หลังจากการประเมินผลการนิเทศได้พบว่า มีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใด หลังจากการประเมินผลการนิเทศได้พบว่ามีปัญหาหรืออุปสรรคอย่างหนึ่งอย่างใดที่ทำให้เกิดการดำเนินงานไม่ได้ผลก็สมควร จะต้องทำการปรับปรุงแก้ไข อาจทำได้โดยให้ความรู้ในสิ่งที่มาอีกครั้งหนึ่ง ถ้าผลงานออกมาไม่ถึงขั้นที่

พอใจ หรือดำเนินการปรับปรุงวิธีการดำเนินการทั้งหมด สำหรับกรณีที่กระบวนการดำเนินงานเป็นไปไม่ได้ผล ถ้าหากการประเมินผลงานและการดำเนินงานได้ผลดีก็สามารถดำเนินการต่อไปได้

ภาพประกอบ 2 กระบวนการนิเทศการศึกษา

จากภาพประกอบ 2 จะเห็นว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องทราบสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการทางการศึกษาเสียก่อน จึงสามารถกำหนดสภาพการศึกษาที่พึงประสงค์ในอนาคตได้ เมื่อทราบสภาพปัจจุบันปัญหา และสภาพที่พึงประสงค์ในอนาคต แล้วการจัดระบบ การศึกษาก็ใช้กระบวนการ ชั้นนี้ อาจดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน ขณะที่ผู้รับการนิเทศกำลังปฏิบัติงาน หรือการปฏิบัติงานได้เสร็จสิ้นลงไปแล้วก็ได้

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 137) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศในทศวรรษหน้า จะประกอบด้วยขั้นตอนทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need assessment) โดยการสำรวจปัญหาของโรงเรียนวิเคราะห์ภารกิจของโรงเรียน เพื่อนำไปสู่การตั้งจุดมุ่งหมายในการนิเทศ การศึกษา

2. ชั้นกำหนดจุดมุ่งหมายของการนิเทศการศึกษา กำหนดโดยคำนึงถึงความต้องการจำเป็นที่วิเคราะห์ได้

3. ชั้นการวางแผนและโครงการนิเทศการศึกษา ต้องใช้วิธีการและขั้นตอนของการวางแผนที่รัดกุม เพื่อให้ได้แผนงานและโครงการที่จะใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการ

4. ชั้นปฏิบัติการนิเทศตามแผน ชั้นนี้จะมีการจัดทำโครงการย่อยตามทางเลือกกำหนดไว้ในแผนแล้วปฏิบัติตามโครงการเหล่านั้น

5. ชั้นประเมินผล จะต้องประเมินโดยมีจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในชั้นที่ 2 อาจประเมินทั้งขณะปฏิบัติงานและเมื่อเสร็จสิ้นการปฏิบัติงานตามแผน

อเนก ส่งแสง (2540 : 57 – 58) กล่าวว่า กระบวนการนิเทศการศึกษา หมายถึง ลำดับขั้นตอนในการดำเนินการนิเทศอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีแบบแผน อย่างประสานสัมพันธ์กัน กระบวนการในการนิเทศการศึกษาเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญยิ่ง ผู้นิเทศจะต้องกำหนดขึ้นใช้ในการนิเทศ เพื่อช่วยให้การนิเทศงานการศึกษาประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 7 – 8) ได้กำหนดกระบวนการนิเทศการศึกษาที่สำคัญ ประกอบด้วย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และความต้องการพัฒนา

1.1 แนวดำเนินการนิเทศ

1.1.1 ศึกษาข้อมูลของผู้รับการนิเทศในความรับผิดชอบ

1.1.2 ศึกษาจากการปฏิบัติความจริง

1.1.3 ศึกษาโดยใช้เครื่องมือ

1.1.4 ศึกษาจากผลการดำเนินงาน เช่น ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน การจัดทำแผนการสอน การจัดทำธุรการห้องเรียน ผลงานครู ผลงานนักเรียน

1.2 ข้อมูล / ผลการดำเนินการนิเทศ

1.2.1 ข้อมูลพื้นฐาน เช่น การศึกษา ประวัติการทำงาน บุคลิกภาพ
ความสามารถ

1.2.2 ข้อมูลการปฏิบัติงาน ความสามารถในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การใช้และจัดทำสื่อการเรียนการสอน ความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนและเพื่อนครู

1.2.3 ข้อมูลผลการปฏิบัติงาน คุณภาพของแผนการสอน สื่อการสอน การจัดทำผลงานทางวิชาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

1.2.4 กำหนดจุดพัฒนาของผู้รับการนิเทศ

2. การวางแผนและกำหนดทางเลือก

2.1 แนวดำเนินการนิเทศ

ความเหมาะสม

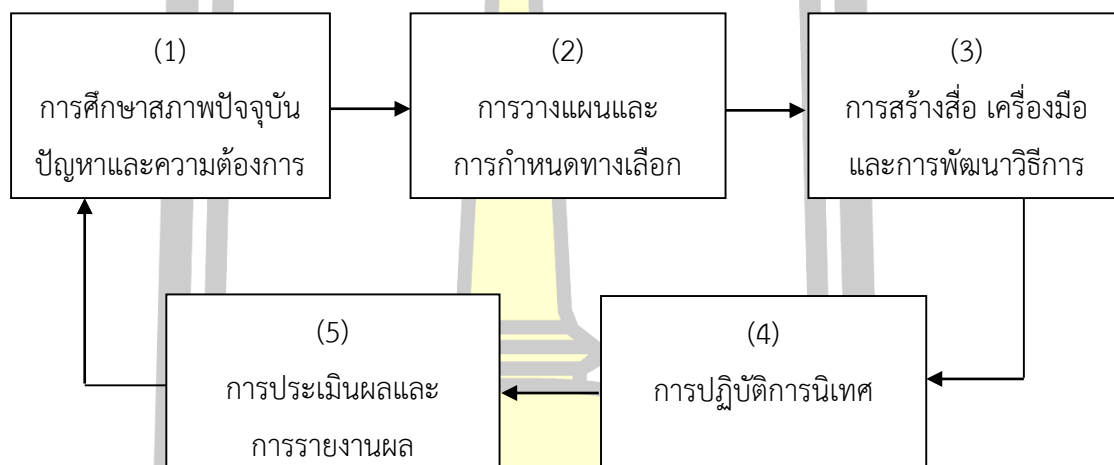
- 2.1.1 พิจารณาหาความสัมพันธ์ของจุดพัฒนากับการนิเทศ
- 2.1.2 กำหนดทางเลือก
- 2.1.3 วางแผนการนิเทศร่วมกับผู้รับการนิเทศ
- 2.2 ข้อมูล/ผลการนิเทศ
 - 2.2.1 เทคนิค วิธีการ สื่อ เครื่องมือหรือนวัตกรรมในการนิเทศ
 - 2.2.2 แผนการนิเทศ
- 3. การสร้างสื่อและเครื่องมือพัฒนาการ วิธีการ
 - 3.1 แนวดำเนินการ
 - 3.1.1 แสวงหาสื่อเครื่องมือตามที่วางแผนไว้ โดยการจัดหา จัดทำตาม
 - 3.1.2 ปฏิบัติตามแผนที่วางไว้
 - 3.2 ข้อมูล/ผลการนิเทศ
 - 3.2.1 สื่อเครื่องมือที่สอดคล้องกับวิธีการนิเทศ นวัตกรรมนิเทศ
 - 3.2.2 การดำเนินการพัฒนา
- 4. ปฏิบัติการนิเทศ
- 5. การประเมินและรายงานผล
 - 5.1 แนวดำเนินการ
 - 5.1.1 ศึกษาการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาของผู้รับการนิเทศ
 - 5.1.2 ศึกษาผลงานของผู้รับการนิเทศ
 - 5.1.3 ใช้เครื่องมือประเมิน
 - 5.1.4 วิเคราะห์/สังเคราะห์ข้อมูล
 - 5.1.5 สรุปและรายงานผล/เผยแพร่ผลงาน
 - 5.2 ผลการดำเนินการ
 - 5.2.1 ผลการพัฒนาของผู้รับการนิเทศ
 - 5.2.2 การรายงานผล
 - 5.2.3 การเผยแพร่ผลงาน
 - 5.2.4 การมีข้อมูลในการพัฒนาต่อไป

อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์ (2548 : 80) ได้เสนอรูปแบบการนิเทศ
ภายในโรงเรียน ดังนี้

1. การวิเคราะห์ (Analysis) เป็นไปเพื่อกำหนดสิ่งที่ต้องการ หรือสิ่งที่ต้องปฏิบัติ
จัดทำให้ประสบผลสำเร็จ

2. วางแผน (Planning) เป็นการกำหนดขั้นตอนและเค้าโครงการทำงาน ให้บรรลุผลที่ด้วยวิธีที่เหมาะสม มีประสิทธิภาพมากที่สุด ภาพได้สภาพแวดล้อมและข้อจำกัดที่มีอยู่
3. ลงมือปฏิบัติ (Doing) เป็นการลงมือดำเนินการตามขั้นตอนและเค้าโครงการทำงาน ในแต่ละเรื่องที่กำหนดไว้
4. นิเทศ ติดตามผล (Supervision) เป็นการติดตาม ดูแล ช่วยเหลือ กำกับ สนับสนุน ให้สามารถทำงานได้จนบรรลุผลสำเร็จ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 8) ได้เสนอขั้นตอนการนิเทศการศึกษาไว้ 5 ขั้นตอน ดังภาพประกอบ 3

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 8)

ภาพประกอบ 3 กระบวนการนิเทศการศึกษา

จากภาพประกอบ 3 นี้ แสดงให้เห็นว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบจึงจะประสบผลสำเร็จ ซึ่งมีรายละเอียดวิธีการในแต่ละขั้นดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ

เพื่อให้ทราบสภาพที่แท้จริงในขณะนั้นว่าเป็นอย่างไร หรืออยู่ ณ จุดใดมีปัญหาหรือข้อจำกัดอะไร มีความต้องการอย่างไร เพื่อจะได้ดำเนินการวางแผนแก้ไขได้ตรงจุด ซึ่งวิธีการศึกษาสภาพปัญหาสามารถทำได้หลายวิธี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับโรงเรียนหรือผู้นิเทศจะนำมาใช้แบบใด แต่ควรคำนึงถึงความเหมาะสมและสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างเป็นธรรมชาติและมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ใช้วิธีระดมสมองค้นหาปัญหา
2. นำปัญหาที่ค้นพบเข้าตารางประเมินสภาพปัญหา

3. พิจารณาปัญหาเข้าแผนภูมิแกงปลา

4. นำปัญหาเข้าตารางวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหา

ขั้นที่ 2 การวางแผนและกำหนดทางเลือก

ในขั้นตอนนี้ ต้องอาศัยข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ อันจะเป็นข้อกำหนดให้เกิดการวางแผน การกำหนดทางเลือกในการแก้ปัญหาปรับปรุงส่งเสริมการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยขั้นตอนควรปฏิบัติ ดังนี้

1. ทำความเข้าใจกับขอบข่าย อำนาจหน้าที่และบทบาทของของผู้นิเทศภายในโรงเรียน ทำแผนและโครงการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
2. นำผลการศึกษาข้อมูลจากสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการมาจัดลำดับความสำคัญให้ทราบแน่ชัดว่าปัญหาใดที่ต้องดำเนินการปรับปรุงแก้ไขก่อนหลัง
3. ศึกษานโยบาย เป้าหมาย วัตถุประสงค์ และแนวปฏิบัติของหน่วยงานระดับอำเภอ จังหวัด และระดับกรมเพื่อจัดทำแผนให้สอดคล้องกันในการจัดทำโครงการนิเทศภายในโรงเรียน

ขั้นที่ 3 การสร้างสื่อ เครื่องมือในการนิเทศ

ขั้นนี้เป็นการค้นหาสิ่งที่จะช่วยในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษา เพื่อให้ทราบที่มาของปัญหา เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการทำงานของครูให้มีประสิทธิภาพ โดยมีเครื่องมือการนิเทศซึ่งแบ่งตามลักษณะการใช้งานเป็น 2 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

1. เครื่องมือสำหรับตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสำรวจ แบบประเมิน แบบทดสอบ แบบสังเกตการสอน รวมทั้งแบบสังเกตอื่น ๆ
2. เครื่องมือสำหรับส่งเสริมคุณภาพการศึกษา ได้แก่
 - 2.1 เครื่องมือนิเทศเสริมและสนับสนุนให้ผู้รับการนิเทศ มีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ หนังสือ คู่มือครู ฯลฯ
 - 2.2 เครื่องมือการนิเทศเพื่อแก้ไข เป็นเครื่องมือที่ต้องการบันทึกภาพหรือเสียงใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยมาก เช่น เทปบันทึกเสียง กล้องดิจิทัล โทรศัพท์มือถือ ฯลฯ

ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศการศึกษา

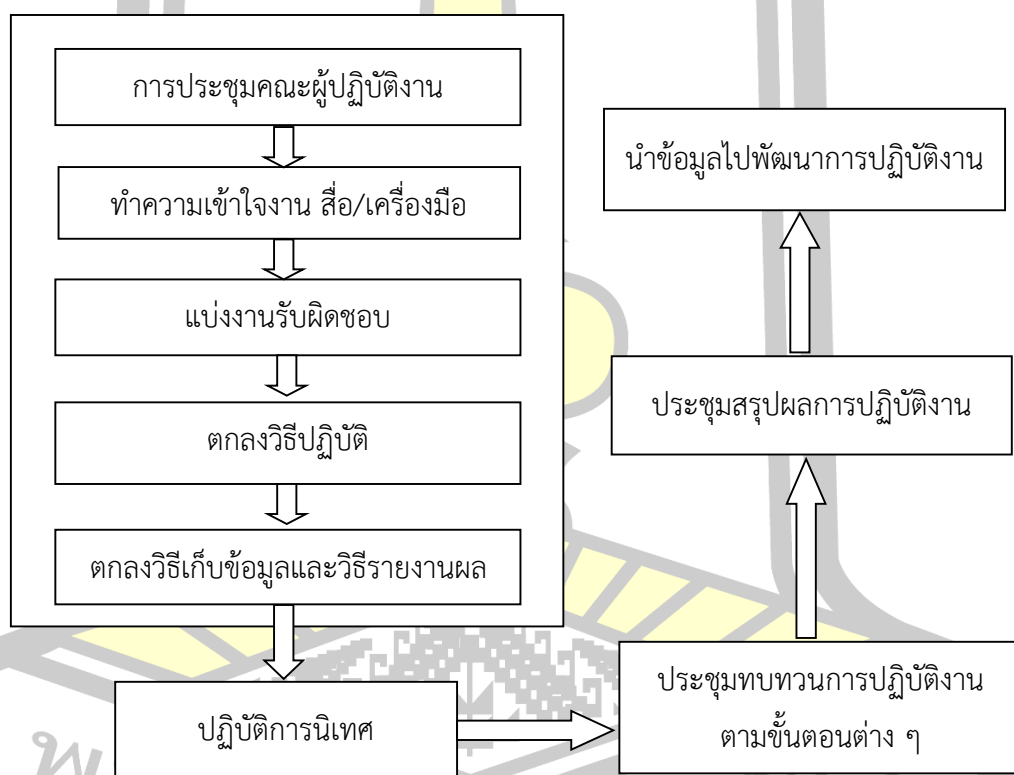
เป็นขั้นที่นำผลจาก 3 ขั้นตอนแรกที่ผ่านมาไปปฏิบัติให้เกิดผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนด เป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเมื่อมีแผนที่กำหนดไว้สมบูรณ์ แต่ถ้าไม่มีการปฏิบัติการพัฒนาก็จะไม่บังเกิดผล ซึ่งลักษณะของการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาดำเนินการ 2 ทาง คือ

1. การนิเทศทางตรง เป็นการปฏิบัติการนิเทศด้วยตนเอง ซึ่งปฏิบัติตามโครงการแผนงาน สื่อการนิเทศต่าง ๆ และวิธีการนิเทศที่เตรียมไว้

2. การนิเทศทางอ้อม เป็นการนิเทศโดยใช้สื่อแทน ได้แก่ การให้การศึกษา เอกสาร หลักสูตร คู่มือครู นิตยสาร จุลสาร เทป สไลด์ วีดีโอ เป็นต้น หรือเชิญวิทยากรที่เชี่ยวชาญ มีความรู้ในสาขาต่าง ๆ มาช่วยเหลือแนะนำ

การปฏิบัติการนิเทศ มีดังนี้

1. ประชุมคณะผู้นิเทศและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจรายละเอียด และ ขั้นตอนการปฏิบัติงานให้ตรงกัน
2. ปฏิบัติการนิเทศตามแบบแผนโครงการ
3. ประชุมเพื่อทบทวนการปฏิบัติงานตามขั้นตอน
4. สรุปผลการนิเทศ
5. นำข้อมูลไปใช้ดำเนินการต่อไป ดังภาพประกอบ 4

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2541)

ภาพประกอบ 4 ขั้นตอนการปฏิบัติการนิเทศการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาพื้นฐาน

ขั้นที่ 5 การประเมินผลและการรายงานผล

เป็นขั้นตอนในการจัดหาและรวบรวมข้อมูลมาพิจารณา วิเคราะห์เพื่อสะท้อนภาพของงานที่ทำไปเพื่อปรับปรุงแก้ไขการปฏิบัติงานในครั้งต่อไป โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นตอนการประเมินผลโครงการ

1.1 ขั้นตอนเตรียมการก่อนการปฏิบัติงานนิเทศ การตรวจสอบแผนงานโครงการ ความเป็นไปได้ ความสมบูรณ์ของแผน

1.2 ขั้นเริ่มต้นปฏิบัติงาน ควรมีการตรวจสอบความพร้อมในการที่จะเริ่มโครงการ ได้แก่ บุคลากร ทรัพยากร การฝึกอบรม การทำความเข้าใจกับผู้ปฏิบัติ ฯลฯ

1.3 ขั้นระหว่างดำเนินการหรือปฏิบัติ เป็นการตรวจสอบวิธีการปฏิบัติงาน เน้นด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้ปฏิบัติมีจุดมุ่งหมาย แนวดำเนินการและปรัชญาตรงกันหรือไม่ ขั้นตอนการปฏิบัติงานมีอุปสรรคขัดข้องหรือไม่ สามารถดำเนินการได้ตามกำหนดหรือไม่

1.4 ขั้นสิ้นสุดโครงการเป็นการประเมินผล เมื่อสิ้นสุดโครงการแล้วว่า มีผลตามวัตถุประสงค์มากน้อยเพียงใด มีข้อเสียอย่างไร

2. รูปแบบและเครื่องมือการประเมินมีหลายรูปแบบ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้นิเทศจะพิจารณาว่ารูปแบบใดเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน

3. สิ่งที่จะต้องประเมินผลโครงการ 2 ประการ คือ

3.1 ผู้นิเทศต้องนำข้อมูลจากผลสัมฤทธิ์ของโครงการ ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพไปใช้ในการปรับปรุงแผนและโครงการในครั้งต่อไป

3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติตามโครงการ

4. สรุปและรายงานผลโครงการ เกี่ยวกับการสรุปและรายงานผลโครงการ ผู้นิเทศควรให้ความสำคัญเพราะจะทำให้มีข้อมูลประกอบ และนำไปสรุปจัดทำเป็นรูปเล่มเพื่อเสนอผู้เกี่ยวข้องและนำไปเผยแพร่ต่อไป

สุภาพรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551) ได้เสนอนิเทศการจัดการเรียนการสอน 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับคุณภาพ

2. การวางแผนการนิเทศ

3. การสร้างเครื่องมือสื่อสารนิเทศ

4. การนิเทศการเรียนการสอน

5. การประเมินติดตามผล

6. การขยายผลสร้างวัฒนธรรมองค์กร

วิชรา เครือคำอ้าย (2552 : 16) ได้ให้แนวคิด จากหลักการและแนวคิดของ การออกแบบ การเรียนการสอนเชิงระบบของ Kevin Kruse (Kevin Kruse : ADDIE Model) และ Dick and Carey ซึ่งมีการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ สามารถตรวจสอบและ สะท้อนผลที่ต้องการเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดอย่างต่อเนื่องและสอดคล้อง สัมพันธ์กัน และสามารถสะท้อนผลที่ต้องการในการพัฒนากระบวนการนิเทศการสอนได้ในทุกขั้นตอน ซึ่งวิธีการเชิงระบบนั้นประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis)
2. ขั้นการออกแบบ (Design)
3. ขั้นการพัฒนา (Development)
4. ขั้นการนำไปใช้ (Implement)
5. ขั้นการประเมินผล (Evaluation)

วิชรา เล่าเรียนดี (2553) ได้กระบวนการนิเทศ 7 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 วางแผนร่วมกัน
- ขั้นที่ 2 เลือกประเด็นสัมมนา
- ขั้นที่ 3 นำเสนอโครงการพัฒนา
- ขั้นที่ 4 ให้ความรู้หรือแสวงหาความรู้
- ขั้นที่ 5 จัดทำแผนการนิเทศ
- ขั้นที่ 6 ดำเนินการตามแผน
- ขั้นที่ 7 สรุปและประเมิน

Allen (1992) กล่าวถึงกระบวนการนิเทศการศึกษาว่าประกอบด้วยกระบวนการ 5 กระบวนการที่เรียกว่า POLCA คือ

1. กระบวนการวางแผน (Planning Processes) กระบวนการวางแผนในทัศนะ ของแอลเลน มีดังนี้

- 1.1 คิดถึงสิ่งที่จะทำว่ามีอะไรบ้าง
- 1.2 กำหนดแผนงานว่าจะทำสิ่งไหน เมื่อไหร่
- 1.3 กำหนดจุดประสงค์ในการทำงาน
- 1.4 คาดคะเนผลที่จะเกิดจากการทำงาน
- 1.5 พัฒนากระบวนการทำงาน
- 1.6 วางแผนในการทำงาน

2. กระบวนการจัดสายงาน (Organizing Processes) กระบวนการจัดสายงาน หรือจัดบุคลากรต่าง ๆ เพื่อทำงานตามแผนงานที่วางไว้มีกระบวนการดังนี้

- 2.1 กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการทำงาน
- 2.2 ประสานงานกับบุคลากรต่าง ๆ ที่จะปฏิบัติงาน
- 2.3 จัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ สำหรับการดำเนินงาน
- 2.4 มอบหมายงานให้บุคลากรฝ่ายต่าง ๆ
- 2.5 จัดให้มีการประสานงานสัมพันธ์กันระหว่างผู้ทำงาน
- 2.6 จัดทำโครงสร้างในการปฏิบัติงาน
- 2.7 จัดทำภาระหน้าที่ของบุคลากร
- 2.8 พัฒนานโยบายในการทำงาน

3. กระบวนการนำ (Leading Processes) กระบวนการนำบุคลากรต่าง ๆ ให้ทำงานนั้นประกอบด้วยการทำงานต่อไปนี้คือ

- 3.1 ตัดสินใจเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ
- 3.2 ให้คำปรึกษาแนะนำ
- 3.3 สร้างนวัตกรรมในการทำงาน
- 3.4 ทำการสื่อสารเพื่อความเข้าใจในขณะทำงาน
- 3.5 สร้างแรงจูงใจในการทำงาน
- 3.6 ได้รับความสนใจในการทำงาน
- 3.7 กระตุ้นให้ทำงาน
- 3.8 อำนวยความสะดวกในการทำงาน
- 3.9 ริเริ่มการทำงาน
- 3.10 แนะนำการทำงาน
- 3.11 แสดงตัวอย่างในการทำงาน
- 3.12 บอกขั้นตอนการทำงาน
- 3.13 สาธิตการทำงาน

4. กระบวนการควบคุม (Controlling Processes) กระบวนการควบคุม ประกอบด้วยการทำงานในสิ่งต่อไปนี้

- 4.1 นำให้ทำงาน
- 4.2 แก้ไขการทำงานที่ไม่ถูกต้อง
- 4.3 ว่ากล่าวตักเตือนในสิ่งที่ผิดพลาด
- 4.4 เร่งเร้าให้ทำงาน
- 4.5 ปลดคนที่ไม่มีความรู้ให้ออกจากงาน
- 4.6 สร้างกฎเกณฑ์ในการทำงาน

4.7 ลงโทษผู้กระทำผิด

5. กระบวนการประเมินสภาพการทำงาน (Assessing Processes) กระบวนการประเมินสภาพการทำงาน ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้

5.1 การพิจารณาตัดสินเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

5.2 วัตถุประสงค์ในการทำงาน

5.3 จัดการวิจัยผลงาน

Cogan (1973) ได้เสนอกระบวนการนิเทศแบบคลินิก ดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศครู
2. วางแผนร่วมกับครู
3. วางแผนสังเกตการสอน
4. สังเกตการสอน
5. วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้
6. วางแผนกำหนดยุทธวิธีการประชุมปรึกษาหารือ
7. ปรึกษาหารือ
8. วางแผนการสังเกตในการดำเนินการครั้งต่อไป

Harris (1975 : 173-181) ได้สรุปกระบวนการนิเทศการศึกษาที่เรียกด้วยอักษรย่อว่า POLCA ดังนี้

1. การวางแผน Planning (P) หมายถึง การวางแผนในการปฏิบัติงาน โดยคิดว่า จะทำอย่างไรกำหนดจุดมุ่งหมายของงานพัฒนาวิธีดำเนินงาน กำหนดงานที่จะดำเนินงาน คาดคะเนผลที่ได้รับจากโครงการและวางโครงการ

2. การจัดโครงสร้าง Organizing (O) หมายถึง การจัดโครงสร้างของ การดำเนินงาน โดยสร้างหลักเกณฑ์ในการดำเนินงาน จัดหาทรัพยากรที่จะใช้ในการดำเนินการสร้าง เกณฑ์ในการทำงานสร้างความสัมพันธ์ของการแบ่งงาน โดยกำหนดหน้าที่ในการปฏิบัติงานมีการ ประสานงาน มอบหมายอำนาจให้ตามหน้าที่ วางโครงการของหน่วยงานและพัฒนานโยบายต่าง ๆ

3. บทบาทในฐานะผู้นำ Leading (L) หมายถึง บทบาทในฐานะผู้นำ โดยดำเนินการวินิจฉัย สั่งการ การคัดเลือกตัวบุคลากร กระตุ้นให้บุคลากรทำงาน การสาธิตในการ ปัจจัยเบื้องต้น กระบวนการบริหาร ผลตามวัตถุประสงค์ สภาพปัจจุบันปัญหา กระบวนการเรียน การสอนสภาพที่พึงปรารถนาในอนาคต กระบวนการนิเทศกระบวนการปฏิบัติงาน การให้คำปรึกษา ช่วยเหลือ การติดต่อสื่อสาร การให้กำลังใจ การแนะนำให้มีความก้าวหน้าในการปฏิบัติงานให้มีความรู้ ความเข้าใจในการทำงาน

4. การควบคุม Controlling (C) หมายถึง การควบคุมการปฏิบัติงานดำเนินงาน โดยการพิจารณามอบหมายงานให้เหมาะสมในด้านต่าง ๆ พิจารณาลงโทษ มีการแก้ไขทันที เมื่องานผิดพลาด การให้บุคลากรออกจากงาน การว่ากล่าวตักเตือนและการกำหนดระเบียบในการปฏิบัติงาน

5. การตรวจสอบ Assessing (A) หมายถึง การตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน โดยการประเมินผลการปฏิบัติงาน วัดผลการปฏิบัติงาน วิจัยผลการปฏิบัติงาน

Copeland และ Boyan (1978 : 3) ได้เสนอกระบวนการนิเทศการสอนไว้

4 ขั้นตอน คือ

1. การประชุมก่อนการสังเกตการสอน
2. การสังเกตการสอน
3. การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสังเกตการสอน และ
4. การประชุมหลังการสังเกตการสอน

Goldhammer (1980 : 34-44 อ้างอิงมาจาก นิพนธ์ ไทยพานิช, 2535 : 101-102)

ได้เสนอรูปแบบ ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การประชุมเพื่อปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน (Pre-Observation Conference)

ขั้นที่ 2 การสังเกตการสอน (Observation)

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการประชุมนิเทศ (Analysis and Strategie)

ขั้นที่ 4 การประชุมนิเทศ (Supervision Conference)

ขั้นที่ 5 การประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมนิเทศ (Post-Conference Analysis)

Galthorn (1984) ได้เสนอกระบวนการนิเทศแบบคลินิกดังนี้

1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศครู
2. วางแผนร่วมกับครู
3. วางแผนสังเกตการสอน
4. สังเกตการสอน
5. วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้
6. วางแผนกำหนดยุทธวิธีการประชุมปรึกษาหารือ
7. ปรึกษาหารือ
8. วางแผนการสังเกตในการดำเนินการครั้งต่อไป

Deming (1986 : 3) ได้นำวงจรของ Walter A. Shewhart มาปรับปรุงและอธิบายให้เห็นเป็นรูปธรรม ซึ่งประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลัก ๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ดำเนินการวางแผน (Plan : P) เป็นขั้นเตรียมการนิเทศ โดยศึกษาข้อมูลสารสนเทศ ประมวลสภาพปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการศึกษา กำหนดจุดมุ่งหมายการนิเทศ จัดทำแผนการนิเทศ กำหนดเนื้อหาการนิเทศ ออกแบบการนิเทศ สื่อนิเทศ จัดเตรียมเครื่องมือนิเทศ กำหนดกรอบการประเมิน วิธีการติดตามและการรายงานผลการนิเทศ และขออนุมัติโครงการ งบประมาณ

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการตามแผนนิเทศ (Doing : D) โดยประชุมเพื่อทบทวนจุดมุ่งหมายการนิเทศ แบ่งหน้าที่ ภาระงานในการนิเทศ ประสานงานบุคคลที่เกี่ยวข้องและนิเทศตามแผนด้วยรูปแบบ เทคนิควิธีการที่กำหนด

ขั้นตอนที่ 3 ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผล (Check : C) เพื่อประเมินผลการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ และมีสภาพการจัดการเรียนการสอนที่ครูปฏิบัติจริง ปัญหา อุปสรรค ที่เป็นข้อมูลสารสนเทศที่ต้องตรวจสอบดูใหม่ แล้วปรับปรุงการนิเทศต่อไป

ขั้นตอนที่ 4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุง (Action : A) เมื่อสิ้นสุดผลการนิเทศแต่ละครั้ง ควรรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาทราบโดยทำเป็นบันทึกข้อความ หรือแบบรายงานที่กำหนดไว้ในหัวข้อประเด็นต่าง ๆ เช่น ผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศ วันเดือนปีที่นิเทศ กิจกรรมที่นิเทศ เนื้อหาสาระที่นิเทศ การประเมินผลของผู้รับการนิเทศและข้อควรพัฒนา

Glickman, Gordon และ Ross-Gordo (2004 : 324-328) ได้นำเสนอกระบวนการนิเทศการสอน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ

1. การประชุมร่วมกับครูก่อนสังเกตการสอน (Preconference with teacher) ผู้นิเทศร่วมประชุมกับครู เพื่อพิจารณารายละเอียดก่อนสังเกตการสอนของครูเกี่ยวกับเหตุผลและจุดมุ่งหมายของการสังเกต ต้องการให้เน้นการสังเกตในประเด็นใดเป็นพิเศษ วิธีการและรูปแบบการสังเกตที่จะนำไปใช้ เวลาที่ใช้ในการสังเกต และกำหนดเวลาที่ใช้ในการประชุมหลังจากสังเกต
2. การสังเกตการสอนใน ชั้นเรียน (Observation of classroom) เป็นการติดตามพฤติกรรมการสอนของครูในชั้นเรียน เพื่อให้เกิดความเข้าใจสอดคล้องกับหลักการและรายละเอียดต่าง ๆ ที่กำหนด ผู้สังเกตอาจใช้วิธีการสังเกต เพียงวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีก็ได้
3. การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกตการสอน และพิจารณาวางแผนการประชุมร่วมกับครู (Analyzing and interpreting observation and determining conference approach) ผู้นิเทศหลังจากได้สังเกตการณ์สอนและได้รับข้อมูลของครูมาแล้ว ให้วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การนับความถี่ตัวแปรบางตัวที่ได้กำหนดไว้ จำแนกตัวแปรหลักที่เกิดขึ้น

รวมทั้งค้นหาตัวแปรบางตัวที่เกิดขึ้นใหม่จากการปฏิบัติหรือบางตัวที่ไม่เกิดขึ้น ในการวิเคราะห์ข้อมูลให้ผู้นิเทศวางตัวเป็นกลางและให้ดำเนินการแปลความหมายของข้อมูล

4. ประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน (Post conference with teacher) ผู้นิเทศจัดประชุมครูเพื่อเป็นการให้ ข้อมูลย้อนกลับและร่วมก่นอภิปราย ซึ่งผลที่ได้รับจากการอภิปรายร่วมกัน ครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงการสอนได้

5. การวิพากษ์วิจารณ์ผลที่ได้รับจากขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอน (Critique of previous four steps)

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศการศึกษาประกอบด้วย การวางแผน การจัดการวินิจฉัย สิ่งการควบคุมการศึกษานั้นอิงแบบบางส่วนมาจากหลักการบริหาร ซึ่งนำมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับการนิเทศ ซึ่งจากกระบวนการที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์และสรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (APMER) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล (Analysis : A)

ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Planning : P)

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศ (Management : M) มี 4 ขั้นตอนคือ

1. การประชุมก่อนการสังเกตการสอน
2. การสังเกตการสอน
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน
4. ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)

ขั้นที่ 5 การเสริมแรง (Reinforcing : R)

ในกระบวนการนิเทศนี้ใช้ Management : M เป็นการปฏิบัติการนิเทศตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

6. เทคนิคการนิเทศการศึกษา

การนิเทศการศึกษาจะประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้นิเทศจำเป็นต้องทราบเทคนิค และกระบวนการในการนิเทศการศึกษาเป็นอย่างดี ทั้งนี้เพื่อที่จะได้เลือกใช้เทคนิคต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมกับบุคลากร สถานการณ์ เวลา ได้ผลคุ้มค่าที่สุด (อเนก ส่งแสง, 2540 : 48)

การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้ได้มาซึ่งสัมฤทธิ์ผลสูงสุดในการเรียนการสอนของนักเรียน การนิเทศการศึกษาจะประสบผลสำเร็จด้วยดีนั้น ผู้นิเทศจำเป็นต้องทราบเทคนิคในการนิเทศเป็นอย่างดี เพื่อเลือกใช้เทคนิควิธีที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานและได้ผลคุ้มค่า (ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ, 2542 : 63)

เทคนิคการนิเทศการศึกษา หมายถึง กลวิธีในการปฏิบัติงานนิเทศการศึกษาโดยใช้วิธีการนิเทศวิธีใดวิธีหนึ่งหรือหลายวิธีอย่างเหมาะสม เพื่อให้การทำงานร่วมกับผู้รับการนิเทศประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530 : 36-38)

1. เทคนิคพื้นฐานที่ใช้ในการนิเทศ ได้แก่

1.1 เทคนิคการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล การเก็บและวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาให้เป็นปัจจุบันและเป็นระบบมีความจำเป็นต่อการนิเทศการศึกษา ได้แก่

1.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่ว ๆ ไป เช่น สภาพภูมิศาสตร์ การปกครอง เศรษฐกิจ อาชีพ ศาสนา ความเชื่อต่าง ๆ ฯลฯ

1.1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการศึกษา เช่น จำนวนครู นักเรียน โรงเรียน ขนาดโรงเรียน ห้องเรียน จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลน ฯลฯ

1.1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เช่น ระบบโครงสร้างของการบริหาร

1.1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตผลของการจัดการศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลการสอบตกซ้ำชั้น ผลการผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ฯลฯ

1.1.5 ข้อมูลเฉพาะกิจ ซึ่งทำการสำรวจตามความต้องการ และความจำเป็น เช่น ข้อมูลในการวิจัย ข้อมูลตามโครงการต่าง ๆ ฯลฯ

1.1.6 ข้อมูลเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำโรงเรียนประถมศึกษา

1.2 เทคนิคการปฏิบัติงานนิเทศ การปฏิบัติงานนิเทศ เป็นการปฏิบัติงานร่วมกันของบุคลากรหลายฝ่ายจำเป็นต้องมีการวางแผน กำหนดแนวปฏิบัติให้ชัดเจน ซึ่งอาจกระทำได้ดังนี้

1.2.1 ประชุมระดมความคิด เพื่อกำหนดเป้าหมาย ขอบข่ายภารกิจ และแนวทางปฏิบัติขณะนิเทศ และกำหนดวิธีการสรุปผลการนิเทศ/รายงานให้ชัดเจน

1.2.2 สร้างสื่อ และเครื่องมือการนิเทศฯ ที่สนองต่อวัตถุประสงค์ของการนิเทศ

1.2.3 นำเทคนิคการนิเทศต่าง ๆ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสถานการณ์

1.3 เทคนิคมนุษยสัมพันธ์ หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลซึ่งนำไปสู่การสร้างมิตรการจูงใจคนและสร้างคนให้อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2541 : 5)

ศึกษานิเทศก์ในฐานะผู้นำทางวิชาการ ที่จะต้องปฏิบัติงานร่วมกับบุคลากรระดับต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารการศึกษา ครูที่สอนนักเรียน เป็นต้น จึงจำเป็นต้องใช้เทคนิคมนุษยสัมพันธ์ในโอกาสและสถานการณ์ที่เหมาะสม เพื่อเปลี่ยนแปลงแนวความคิด ตลอดจนพฤติกรรม การปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศไปในทางที่พึงประสงค์การเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีเป็นสิ่งที่สร้างขึ้นได้ฝึกปฏิบัติในเรื่องต่อไปนี้

1.3.1 ความเข้าใจตนเอง พิจารณาตนเองดูว่า มีความบกพร่องในด้านการสำรวจบุคลิกภาพ การแต่งกาย การพูด จิตใจ ด้านจิตใจควรสำรวจว่ามีใจกว้างยอมรับความบกพร่องของตนหรือไม่ด้วย ให้ผู้อื่นพิจารณาตัวเราด้านต่าง ๆ เช่น การแต่งกาย การพูด การทำท่าทาง ประกอบการพูด ความรู้สึก/เจตคติต่อคนอื่น

1.3.2 ความเข้าใจผู้อื่น ยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ยอมรับพฤติกรรมของมนุษย์ซึ่งมีทั้งดีและไม่ดี และเข้าใจสาเหตุของพฤติกรรม ค้นหาสิ่งที่เป็นความดี เพื่อให้อภัยยอมรับในอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมว่า มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์

1.3.3 พยายามปรับปรุงตนเองให้เป็นที่ยอมรับ และศรัทธาของคนอื่น โดยพัฒนาความสามารถในการทำงานของตนเองฝึกปฏิบัติธรรมะอันเป็นหัวใจของนักมนุษยสัมพันธ์ที่เรียกว่าสังคหวัตถุ 4 ได้แก่ ทาน การให้แบ่งปัน ปิยวาจา การเจรจาไพเราะอ่อนหวาน อุตถจริยา การปฏิบัติตนอันเป็นประโยชน์เกื้อกูลกัน สมานัตตา การวางตัวสม่ำเสมอ และเข้ากับทุกคนได้

1.3.4 ความเข้าใจในวิธีการทำให้ผู้อื่นเข้าใจ มั่นใจในตนเอง ยกย่องให้เกียรติผู้อื่น กิริยาสุภาพ อ่อนน้อม ถ่อมตน แต่มีสง่าผ่าเผย ตั้งใจฟังอย่างจริงจังใจเวลาที่ฟังคนอื่นพูดคุยในเรื่องที่คุยด้วยรู้ รักสนใจ และภูมิใจ

1.4 เทคนิคการสื่อความหมาย การสื่อความหมายเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับปฏิกริยาสัมพันธ์ระหว่างผู้ส่งข้อความกับผู้รับข้อความ โดยผ่านสื่อหรือช่องทางอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ผู้รับข้อความเข้าใจความหมายหรือได้ดำเนินการตามที่ระบุไว้ในข้อความนั้น ๆ ระบบสื่อความหมาย มี 2 ระบบ คือ

1.4.1 ระบบทางเดียว ผู้ส่งเป็นฝ่ายส่งสาร/ข้อความแก่ผู้รับทางเดียว ลักษณะโดยทั่วไปเป็นการสั่งการหรือบรรยาย

1.4.2 ระบบสองทาง ผู้ส่ง ส่งสาร/ข้อความให้ผู้รับสามารถสอบถามหรือปฏิกริยาต่อผู้ส่งโดยที่ผู้ส่งรับทราบ หรือเรียกว่ามีปฏิกริยาย้อนกลับได้ วิธีนี้เป็นที่ยอมรับและมีลักษณะเป็นแบบประชาธิปไตย

องค์ประกอบของการสื่อความหมายที่มีประสิทธิภาพ นอกจากการใช้ระบบการสื่อความหมายระบบ 2 ทางแล้วมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ทักษะการสื่อความหมาย ผู้ส่งและผู้รับจะต้องมีทักษะพื้นฐานทางความคิดความเข้าใจใกล้เคียงกัน

2. เจตคติ ผู้ส่งและผู้รับมีเจตคติที่ดีต่อกัน

3. ความรู้ ข้อความ/สาร มีความยากง่ายพอเหมาะกับความรู้อ

ความสามารถของผู้รับ

4. ระบบสังคมและวัฒนธรรมผู้ส่งต้องทราบถึงระบบสังคมและ

วัฒนธรรมของผู้รับ

5. ความสามารถในการใช้เทคนิคที่เกี่ยวข้องในการสื่อความหมาย

อย่างเหมาะสม เช่น เทคนิคการพูด เทคนิคการใช้สื่อ เทคนิคการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เทคนิคการเขียน เทคนิคการแสดงกิริยาท่าทาง

1.5 เทคนิคการจัดประชุมการประชุม หมายถึง การมารวมกันหรือเรียกให้มารวมกันเพื่อประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ลักษณะการประชุมที่ประสบผลสำเร็จ

1.5.1 เป็นการประชุมที่บรรลุวัตถุประสงค์

1.5.2 ใช้เวลาอันสั้น

1.5.3 ผู้เข้าร่วมประชุมเกิดความพึงพอใจรูปแบบการประชุม รูปแบบ

การประชุมมีหลายรูปแบบ ผู้จัดการประชุมจะต้องพิจารณาเลือกให้เหมาะสมกับลักษณะงานแต่ละครั้ง รูปแบบการประชุมที่ใช้โดยทั่วไป ได้แก่ การประชุมใหญ่ การประชุมสัมมนา การประชุมปฏิบัติการ การอภิปรายเป็นคณะ การอภิปรายซักถาม การบรรยายเป็นชุด การประชุม กลุ่มชนิดเคต การฝึกอบรม การประชุมกึ่งสัมภาษณ์ การประชุมระดมความคิด เป็นต้น

ทักษะที่จำเป็นสำหรับศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับการประชุมการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ บ่อยครั้งมักจะเกี่ยวข้องกับการประชุมไม่ทางตรงก็ทางอ้อม คืออาจจะเป็นผู้จัดและดำเนินการประชุมด้วย ดังนั้น ศึกษานิเทศก์ควรรู้ขั้นตอนการดำเนินการประชุม ขั้นตอนการอภิปรายวิธีสรุปการประชุม การจดบันทึกการประชุม ซึ่งเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของรูปแบบการประชุมลักษณะต่าง ๆ ด้วยหลักสำคัญในการจัดประชุม (อเนก ส่งแสง, 2540 : 52) ได้ให้หลักสำคัญในการประชุมไว้ดังนี้

1. ต้องมีจุดมุ่งหมายที่แน่นอน สมาชิกทุกคนยอมรับ
2. จัดแผนการให้รัดกุมทั้งเนื้อหาและวิธีการ
3. พยายามทำการประชุมให้มีค่า ให้สมาชิกมีเจตคติที่ดีต่อการประชุม
4. นำเรื่องที่เป็นประโยชน์ต่อการทำงานมาประชุม
5. การจัดหาวิทยากรที่มีชื่อเสียงมาให้ความรู้
6. หาผู้นำที่มีประสิทธิภาพตลอดการประชุม
7. ควรแจ้งโครงการให้สมาชิกทราบล่วงหน้า
8. ควรให้สมาชิกได้ร่วมมืออย่างทั่วถึงในการประชุมทุกครั้ง
9. ควรจัดให้มีการอภิปรายที่ถูกต้องและกว้างขวาง
10. ควรรับฟังความคิดเห็นและข้อมูลจากสมาชิกอยู่ตลอดเวลา

11. ผลของการประชุมควรยุติและปฏิบัติได้การจัดประชุมควรปฏิบัติ
ตามคำแนะนำ ดังนี้
- 11.1 กำหนดวัตถุประสงค์ให้แน่นอนและมีคุณค่าต่อครู
11.2 แยกการประชุมแต่ละอย่างออกจากกัน เช่น การประชุมทาง
วิชาการ ธุรการหรือการเงิน เป็นต้น
- 11.3 ให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการกำหนดการประชุม
11.4 ควรให้สมาชิกได้มีส่วนในการวางแผนด้วยการตั้งกรรมการ
และหมุนเวียนกันรับผิดชอบ
- 11.5 ก่อนการประชุมทุกครั้งควรให้สมาชิกได้รับวาระการประชุม
เสมอ
- 11.6 นำผลการประชุมไปปรับปรุงการเรียนการสอน
11.7 พยายามใช้กระบวนการกลุ่มในการประชุม
11.8 ควรมีการสาธิตการสอนในการประชุม
11.9 ให้สมาชิกทุกคนได้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการจัดประชุม
11.10 ให้สมาชิกในที่ประชุมเข้าใจกระบวนการนิเทศ
11.11 จัดการประชุมให้สอดคล้องกับปัญหาของครู
12. ให้สมาชิกมีโอกาสเสนอแนะหรือยอมรับความเป็นจริงบางสิ่ง
บางอย่าง
13. วางแผนการประชุมให้รอบคอบ คาดคะเนปัญหาที่สำคัญ ๆ และ
คำตอบ และเตรียมเสนอแนะกิจกรรมต่าง ๆ รวมทั้งการวางแผนการประชุมคราวต่อไปด้วย
14. ให้สมาชิกมีโอกาสในการกำหนด วัน เวลา และสถานที่ในการ
ประชุมและดำเนินการประชุมตามที่ได้ตกลงกันได้
15. จัดสภาพแวดล้อมของที่ประชุมให้น่าสนใจและสะดวกสบาย
16. พยายามสร้างบรรยากาศของการประชุมให้เป็นที่น่าพอใจด้วย
ความเป็นกันเองกำหนดเวลาพักให้เหมาะสมและการให้บริการที่ดี
17. ดำเนินการประชุมไปตามแผน อย่าให้เสียเวลาเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
โดยเฉพาะ
18. พยายามดึงคนขี้อายให้แสดงบ้าง และพยายามป้องกันคนที่พูด
มากเกินไป
19. พยายามหาข้อตกลงอันเป็นพื้นฐานเพื่อให้ทุกคนได้มีโอกาส
ปรับปรุง แก้ไขตามความเหมาะสม

20. ให้ยึดมติของที่ประชุม และนำมติที่ประชุมไปสู่กิจกรรมที่ควร

กระทำ

21. อย่าตัดสินใจอะไรลงไปก่อนที่ประชุมจะเห็นพ้องด้วย

22. อย่าบังคับให้กลุ่มลงมติตามความคิดเห็นของท่าน ต้องให้กลุ่ม
รับผิดชอบต่อการตัดสินใจของเขา

23. ให้กลุ่มลงมือปฏิบัติตามที่ประชุมให้เร็วที่สุดเท่าที่จะเร็วได้

24. ปิดการประชุมด้วยการไปเยี่ยมนิเทศ และติดตามผลการประชุมของ
ทุกๆ คน

1.6 เทคนิคกระบวนการกลุ่ม กระบวนการกลุ่ม (Group Process) หมายถึง
ที่รวมประสบการณ์เริ่มต้นจากบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ตลอดชีวิตของเราใช้เวลาสัมพันธ์กับ
กลุ่มในลักษณะแตกต่างกัน เช่น ครอบครัว การประชุม ที่ทำงาน เป็นต้น เมื่อใดได้รวมประสบการณ์
ต่าง ๆ ของบุคคลหลายฝ่ายที่พบปะสังสรรค์กัน มีปฏิสัมพันธ์กัน ช่วยให้ค้นพบวิธีแก้ปัญหาที่น่าสนใจ
ร่วมกันมีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างกัน และผลลัพธ์ก็คือ ทำให้แต่ละคนเป็น
แรงจูงใจให้แก่กันและกัน มีความเอื้ออารีต่อกันผลรวมของประสบการณ์ ย่อมก่อให้เกิดพลังกลุ่มที่มี
ทิศทาง มีคุณภาพมีปริมาณในตัวเอง สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนจะเกิดความรู้สึกในความสำเร็จ
ร่วมกันความจำเป็นของทักษะด้านกระบวนการกลุ่ม เนื่องจากศึกษานิเทศก์ทำงานกับคน ทำงาน
เป็นทีมและสร้างทีมงาน โดยมุ่งทำงานเป็นโครงการ มีผู้รับผิดชอบและผู้ร่วมงาน ถ้าการวาง
โครงการใด ๆ โดยไม่มีการไต่ถามขอรับรองปรึกษา ขอความร่วมมือพอให้งานเสร็จไปเท่านั้น
ไม่มีความรู้สึกพอใจที่จะเสนอแนะให้งานนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น งานก็จะไม่มีการพัฒนา ศึกษานิเทศก์จึง
จำเป็นที่จะต้องเข้าใจและรู้จักใช้ประโยชน์จากกลุ่มมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด
องค์ประกอบของกลุ่ม

กลุ่มหรือพวก หมายถึง การรวมตัวของบุคคลโดยมีเจตคติ และวัตถุประสงค์
อย่างใดอย่างหนึ่งโดยเฉพาะองค์ประกอบของกลุ่มมี ดังนี้

1. ประกอบด้วยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป
2. มีความผูกพันกันทั้งทางจิตใจและหน้าที่การงาน
3. มีความขัดแย้งกันไม่มากนัก
4. มีโครงสร้างเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกและการแบ่งหน้าที่

การงาน

5. มีระบบทางสังคม
6. มีการตัดสินใจ
7. มีขวัญหรือกำลังใจ

8. มีขนบธรรมเนียมประเพณีกระบวนการของกลุ่ม
การนิเทศการศึกษาอาจจะจัดลำดับขั้นการทำงานได้ ดังนี้

1. ตั้งความมุ่งหมายร่วมกัน (Group Objectives)
2. อภิปรายร่วมกัน (Group Discussion)
3. ตัดสินใจร่วมกัน (Group Decision)
4. ดำเนินการร่วมกัน (Group Action)
5. ประเมินผลร่วมกัน (Group Evaluation)
6. ตั้งความมุ่งหมายใหม่สำหรับงานครั้งต่อไปร่วมกัน (New Group

Objectives)

ขั้นที่ 1 ตั้งความมุ่งหมายร่วมกัน (Group Objectives) เพื่อให้ทุกคนยอมรับ
ทราบจุดหมายปลายทางอย่างชัดเจน จะได้ลงมือทำงานอย่างมีความหมาย รู้ทิศทางอันจะเป็นการจัด
ความรู้สึกร่วมกันที่อดัดคับข้องใจ

ขั้นที่ 2 อภิปรายร่วมกัน (Group Discussion) เพื่อให้ทุกคนได้ออกความคิด
เกี่ยวกับนโยบายต่าง ๆ และระเบียบวิธีการที่จะดำเนินการต่อไป ในระหว่างที่มีการอภิปราย ร่วมกัน
ของกลุ่มสมาชิกนี้ ผู้นำจะต้องทำหน้าที่อย่างเต็มที่ในด้านให้กำลังใจ การชี้แนะแนวทางการประสาน
ความคิดและการให้ความสนับสนุนอย่างดียิ่งในความพยายามของหมู่คณะ

ขั้นที่ 3 ตัดสินใจร่วมกัน (Group Decision) การตัดสินใจร่วมกันย่อมนำไปสู่
การรับผิดชอบร่วมกันของหมู่คณะที่ร่วมการทำงานกัน ผู้นำจะต้องมีความอดทนและต้องใช้วิธีการ
หลากหลาย ๆ วิธีที่จะช่วยให้สมาชิกร่วมตัดสินใจ และรับผิดชอบร่วมกัน

ขั้นที่ 4 การดำเนินการร่วมกัน (Group Action) คือ ขั้นกำหนดว่าใครจะเป็น
ผู้ดำเนินการวิธีที่ใช้ในการกำหนด ผู้ดำเนินการอาจจะใช้วิธีการมอบหมายให้ผู้ที่อาสาสมัคร
ซึ่งกลุ่มเห็นดี และยินดีให้เป็นผู้ทำงาน ใช้วิธีการให้เสนอชื่อผู้ที่เหมาะสมแล้วคัดเลือกคนที่เหมาะสม
ที่สุดให้ทำงานนั้น หรือมอบหมายให้คนที่เห็นว่าเหมาะสมเป็นผู้ดำเนินงานโดยได้รับความยินยอมจาก
กลุ่ม

ขั้นที่ 5 ประเมินผลร่วมกัน (Group Evaluation) การประเมินผลที่ดีควรจะ
เริ่มต้นจากจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ขั้นต่อมาถึงคำถามที่ว่างานที่วางแผนไว้มีงานอะไรบ้าง แต่ละขั้นตอน
ของงานดำเนินไปอย่างไร และได้รับผลสำเร็จหรือไม่ คณะผู้ดำเนินงานควรมีโอกาสทบทวน
กระบวนการวิธีการทั้งหมด

ขั้นที่ 6 ตั้งความมุ่งหมายใหม่สำหรับงานครั้งต่อไปร่วมกัน (New Group
Objectives) การประเมินผลก็เพื่อศึกษาว่า การดำเนินงานได้ผลตามความมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด
อันเป็นการตัดสินใจสรุปเป็นแนวทางในการดำเนินงานต่อไป นั่นก็หมายความว่า วงจรของ

การดำเนินงานแนวใหม่ได้เริ่มขึ้น ได้แก่ความมุ่งหมาย การวางแผน การอภิปรายร่วมกัน การตัดสินใจ การลงมือดำเนินการ การประเมินผลอันจะมีผลถึงการตั้งความมุ่งหมายครั้งต่อไปนั่นเองหลักการ ทำงานเป็นกลุ่ม

1. ลักษณะการนำและการปฏิบัติที่ดีจะพัฒนาความสามารถพื้นฐานในการทำงานของสมาชิกในกลุ่ม

2. ศึกษานิเทศก์อาจเป็นแรงผลักดันจากภายนอกหรือปฏิบัติงานเพื่อนำกลุ่มให้ทำงาน การทำงานภายในกลุ่มร่วมกัน จะทำให้กลุ่มประสบความสำเร็จ

3. การร่วมมือประสานงานภายในกลุ่ม ไม่ได้ทำให้การเป็นผู้นำของศึกษานิเทศก์ลดลงแต่ยังมีความรับผิดชอบในการสร้างบรรยากาศของกลุ่ม และรักษาสถานการณ์ของกลุ่มแม้ว่าจะร่วมกันรับผิดชอบอยู่ก็ตาม

4. ศึกษานิเทศก์จะต้องพร้อมที่จะเชื่อและยอมรับความสามารถของกลุ่มในเวลาที่เหมาะสม

5. กลุ่มจะทำงานได้อย่างดี เมื่อเข้าใจตรงกันว่า การที่เข้ามารวมกลุ่มกันนั้น มีเหตุผลอย่างไร

6. ภายใต้อาณัติที่ดี ภาวะผู้นำของแต่ละคน จะกลายเป็นลักษณะของกลุ่ม

7. กลุ่มจะต้องมีการพบปะกันบ่อย ๆ การขยายงาน การสอบถาม ฯลฯ ไม่สามารถใช้แทนการประชุมกลุ่มได้

8. ศึกษานิเทศก์ จะต้องใช้ความอดทนในการที่จะนำกลุ่มให้ถึงระดับความก้าวหน้าที่ต้องการ

9. การทำงานในกลุ่มจะมีประสิทธิภาพ ถ้าสมาชิกมีความรู้สึกรู้สึกว่าความคิดของเขามีความสำคัญควรมีการบันทึกและนำมาพิจารณา

10. จะต้องมีความสนใจอย่างสม่ำเสมอต่อการทำหน้าที่ที่จะพัฒนาความเข้าใจในหลักการกลุ่มและวิธีการเหล่านี้ จะทำให้ศึกษานิเทศก์สามารถทำให้การดำเนินงานของกลุ่มมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ประโยชน์ที่ได้จากการรวมกลุ่มกลุ่มทุกกลุ่มดำเนินการขึ้นมา เนื่องจากสมาชิกมีความผูกพันกันทางจิตใจ หรือทางโครงสร้างร่วมกัน เพราะเหตุว่าแต่ละคนต้องการจะได้รับประโยชน์ทางใดทางหนึ่งจากกลุ่ม ประโยชน์ที่สมาชิกจะได้จากกลุ่มพอประมวลได้ ดังนี้

1. กลุ่มเป็นที่ฝึกความกล้า และทดสอบความสามารถ คนบางคนไม่กล้าที่จะทำหรือเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ คนเดียว ต้องอาศัยกลุ่มช่วยจึงจะเกิดความกล้าขึ้น

2. กลุ่มเป็นที่แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เจตคติและความคิดเห็น ทั้งยังช่วยปรับปรุงความประพฤติและนิสัยใจคอของสมาชิกให้ดีขึ้นด้วย

3. กลุ่มเป็นที่เสริมสร้างพลังทางร่างกายและจิตใจ การร่วมมือร่วมแรง และร่วมใจกันในการกระทำกิจกรรมเพื่อกลุ่ม จะเป็นเครื่องช่วยเสริมพลังทางร่างกายและจิตใจให้สมาชิก

4. กลุ่มเป็นเครื่องช่วยค้ำกันให้เกิดความรู้สึกปลอดภัย เป็นเครื่องบำรุงขวัญ และเป็นเครื่องให้ความอบอุ่นแก่สมาชิก เมื่อมีการรวมกลุ่มกัน ความรู้สึกต่าง ๆ เหล่านี้ จะเกิดขึ้นทันที จึงทำให้สมาชิกเกิดความมั่นใจและรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าจึงอยากทำทุกอย่างให้เกิดแก่กลุ่มของตนหลักและวิธีปฏิบัติที่เสริมให้งานของกลุ่มเจริญรุดหน้าขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้

4.1 การทำงานของสมาชิกและคนในกลุ่ม

4.2 งานที่สำเร็จเรียบร้อยจากน้ำพักน้ำแรงของสมาชิกในกลุ่มร่วมกัน

4.3 การรู้จักใช้เวลา

4.4 การพิจารณาตัดสินวางระเบียบปฏิบัติงานให้บังเกิดผลทันเวลา แรงงานและกำลังทรัพย์ในการนิเทศการศึกษา ศักยานิเทศก์จะต้องนำวิธีการเหล่านี้มาปฏิบัติและต้องอาศัยกระบวนการกลุ่มซึ่งอาจจะมีการประชุมครูด้านวิชาการ การสัมมนา การสาธิตการสอน การติดตามผลงานและประเมินผลร่วมกัน เมื่อศึกษานิเทศก์นำกระบวนการกลุ่มมาใช้ในการนิเทศการศึกษา จะทำให้ครูแต่ละคนร่วมทำงานและช่วยเหลือกันทำงานอย่างเต็มที่

1.7 เทคนิคการวิจัย เรามักจะประสบปัญหาในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ ๆ และปัญหาที่เราประสบอยู่นั้นจะแก้ไขได้หรือไม่ว่า ขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งนี้ เพราะปัญหาเหล่านั้นเราจะแน่ใจได้อย่างไรว่า เป็นปัญหาอย่างแท้จริง โดยปกติเรามักจะเอาตัวของเราเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน วิธีการเช่นนี้เป็นวิธีการแบบอัตนัย จึงทำให้การแก้ปัญหาต่าง ๆ ไม่ถูกต้อง หรือกลับเป็นปัญหาซับซ้อนยิ่งขึ้นอีก เพื่อเป็นการลดเหตุการณ์ดังกล่าวข้างต้น จึงได้มีการนำเอากระบวนการทางวิทยาศาสตร์เข้ามาใช้ เพื่อแสวงหาข้อเท็จจริงหรือปัญหาที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง วิธีการดังกล่าวนี้เรียกว่าการวิจัยการวิจัยแบ่งออกเป็น ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1.7.1 การวิจัยเชิงทดลอง เป็นการวิจัยที่ต้องจัดควบคุมตัวแปรอิสระและสามารถสังเกตหรือวัดผลตัวแปรตามได้ เช่น การวิจัยเรื่องผลการสอนภาษาไทยกับเด็กเริ่มเรียนสองวิธี คือ การสอนเป็นคำ และการสอนแบบผัน ผู้วิจัยต้องกำหนดวิธีสอนและจัดให้มีการทดลองสอนขึ้น หลังจากนั้นจึงวัดผลการสอนการทดลอง เพื่อศึกษาดูความแตกต่างว่ามีมากน้อยเพียงใด เป็นต้น

1.7.2 การวิจัยชนิดที่ตัวแปรเกิดขึ้นอยู่ก่อนแล้ว เป็นการวิจัยที่คล้ายกับการวิจัยเชิงทดลองต่างที่การวิจัยประเภทนี้ไม่สามารถจัดตัวแปรอิสระได้ กล่าวคือเป็นการวิจัยที่เป็นตัวแปรอิสระเหล่านั้น แล้วพยายามย้อนไปตรวจสอบดูว่า ผลที่เกิดขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรใด ตัวอย่างเช่น มีครูบางคนสอนภาษาไทยโดยใช้วิธีสอนเป็นคำล้วน ๆ และมีบางคน

เช่นเดียวกันสอนโดยวิธีผันล้วน ๆ อยู่ก่อนแล้ว ผู้วิจัยก็จะไปวัดผลและเก็บข้อมูล ณ ที่นั้นเลยโดยคาดว่าผลที่ได้นั้นเกิดการสอนทั้งสองวิธี เป็นต้น

1.7.3 การวิจัยเชิงพรรณนา เป็นการวิจัยเพื่อต้องการอธิบาย และตีความเกี่ยวกับสภาพการณ์ ความสัมพันธ์ ความเชื่อ ความคิดเห็น ฯลฯ การวิจัยเชิงพรรณนายังแบ่งออกได้เป็นหลายชนิด เช่น การศึกษาเฉพาะกรณี การสำรวจ การศึกษาพัฒนาการ การติดตามผล การศึกษาแนวโน้ม การศึกษาความสัมพันธ์

1.7.4 การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ เป็นการศึกษาเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต เพื่อให้ได้คำตอบที่แน่ชัดว่าความจริงคืออะไร การวิจัยดังกล่าวข้างต้นประกอบด้วยขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ความเป็นมาของปัญหา
- 2) การศึกษาเอกสารหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้อง
- 3) การเลือกวิธีการศึกษา
- 4) การเลือกและสร้างเครื่องมือและทดสอบเครื่องมือ
- 5) การเก็บข้อมูล
- 6) การประมวลผล
- 7) การวิเคราะห์ข้อมูล
- 8) การสรุปผลและข้อเสนอแนะ
- 9) การจัดทำรายงานเสนอผลการวิจัย

จากขั้นตอนทั้ง 9 ขั้น ดังนี้

1. ความเป็นมาของปัญหา

1.1 การเลือกหัวข้อปัญหา ขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาถึงสภาพปัญหาและความต้องการโดยทั่วไปของเรื่องที่จะศึกษา

1.1.1 เป็นปัญหาใหม่ไม่ซ้ำกับผู้อื่น คือเป็นปัญหาที่ยังไม่มีใครทำวิจัยไว้

1.1.2 เป็นปัญหาที่สอดคล้องกับพื้นฐานการศึกษาอบรมและคุณสมบัติของผู้วิจัย

1.1.3 เป็นปัญหาที่มีโอกาสทำวิจัยสำเร็จ

1.1.4 มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.1.5 เสียค่าใช้จ่ายคุ้มกับผลที่ได้

1.1.6 มีอุปสรรคและความลำบากไม่มากจนเกินไป

1.1.7 มีเวลาพอเหมาะที่จะทำวิจัยได้

1.2 ที่มาของปัญหา เมื่อได้หลักในการเลือกปัญหาแล้วขั้นตอนต่อไปในการเลือกปัญหานั้นโดยทั่วไปจะเลือกได้จากแหล่ง ต่อไปนี้

- 1.2.1 จากการเสนอแนะและแง่คิดในรายงานการวิจัยของผู้อื่น
- 1.2.2 จากการสนทนา ซักถามผู้มีความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ
- 1.2.3 จากการวิเคราะห์แนวโน้มของเหตุการณ์ต่าง ๆ เช่น แนวโน้มของจำนวนประชากร จำนวนนักเรียน เป็นต้น
- 1.2.4 จากการนำเอาข้อวิจารณ์ในแขนงวิชาต่าง ๆ มาวิเคราะห์หาเหตุผลสนับสนุน เช่น วิเคราะห์สาเหตุเด็กตกซ้ำชั้น เป็นต้น
- 1.2.5 จากทฤษฎีหรือหลักการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการศึกษา เราอาจนำทฤษฎี หลักเกณฑ์ หรือแนวคิดมาทดลองตรวจสอบหรือค้นคว้าต่อให้กว้างขวางออกไปอีก
- 1.2.6 จากสถาบันการวิจัย หรือหน่วยงานที่ให้ทุนการวิจัย ซึ่งอาจมีปัญหาดirectกับความสนใจของเรา
- 1.2.7 จากความอยากรู้อยากเห็นในเรื่องใดเรื่องหนึ่งผู้วิจัยเอง

2. การศึกษาเอกสาร เมื่อเลือกได้หัวข้อเรื่องที่จะทำวิจัยได้แล้วผู้วิจัยจะต้องศึกษาเอกสารหรือเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อเรื่องที่จะทำวิจัย เพื่อที่จะทราบว่า จากปัญหาที่ผู้วิจัยนั้นเคยมีใครมีปัญหาเช่นนี้และทำการวิจัยมาก่อนแล้วบ้าง ผลที่ค้นพบแล้วนั้นเป็นอย่างไรเมื่อผู้วิจัยได้ทราบสิ่งเหล่านี้แล้วสามารถที่จะนำเอาผลที่ได้ศึกษามาแล้วนั้นไปปรับปรุงใช้แก้ปัญหาของตนเองได้ โดยที่ไม่ต้องเสียเวลา เงิน และทรัพยากรอื่น ๆ อีก แต่ถ้าเรื่องที่เป็นปัญหานั้น ยังไม่มีใครเคยทำวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยอาจจะรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องทั้งหมด นำมาเป็นแนวการวิจัยต่อไป การศึกษาเอกสารต่าง ๆ เหล่านี้ต้องบันทึกย่อ ๆ เก็บเรื่องราวต่าง ๆ นั้นไว้ด้วย

3. เลือกวิธีศึกษา ขณะที่ผู้วิจัยศึกษาเอกสารกระบวนการวิจัยขั้นที่ 2 นั้น จะได้รับความรู้ แนวความคิดหรือแนวทางที่ผู้วิจัยเรื่องนั้น ๆ เสนอแนะไว้ในตอนท้ายของรายงานการวิจัย ผู้วิจัยอาจเลือกแนวความคิดเห็นมาประยุกต์ใช้กับการวิจัยของตนเองต่อไปได้สิ่งที่ผู้วิจัยจะนำมาใช้ ได้แก่ วัตถุประสงค์ ขอบเขตของการวิจัย สมมติฐาน ข้อตกลงเบื้องต้นตัวแปร ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

4. เลือกหรือสร้างและทดสอบเครื่องมือ กระบวนการวิจัยขั้นนี้นับว่าเป็นส่วนสำคัญของการวิจัยมาก ผลการวิจัยจะเชื่อมั่นได้มากน้อยเพียงนั้นก็อยู่ที่การเลือกหรือสร้างเครื่องมือเพื่อนำไปใช้เก็บข้อมูลเครื่องมือวิจัยอาจสร้างขึ้นเอง หรือปรับปรุงจากคนอื่นก็ได้ เมื่อเลือกหรือสร้างเครื่องมือดังกล่าวนี้มีความหมายเที่ยงตรงและเชื่อถือได้

5. เก็บข้อมูล กระบวนการขั้นนี้จะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี หากผู้วิจัยวางแผนเกี่ยวกับองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น ข้อมูลที่ต้องการ ตัวแปรต่าง ๆ ขนาดของกลุ่มตัวอย่างวิธีการสุ่มตัวอย่าง เวลาและสถานที่ ที่จะใช้เก็บข้อมูลและวิธีการรวบรวมข้อมูล เป็นต้น

6. ประมวลผล เป็นการตรวจสอบผลการเก็บข้อมูล ว่ามีความสมบูรณ์เพียงใด ขาดความบกพร่องหรือไม่ จะต้องเก็บข้อมูลเพิ่มเติมหรือไม่ หากพบข้อบกพร่องจะต้องดำเนินการเก็บข้อมูลใหม่ นอกจากนี้จะต้องจัดระบบข้อมูลให้เป็นหมวดหมู่ ลงรหัส จัดทำตารางและหาค่าสถิติต่าง ๆ ตามที่ได้ออกแบบการวิจัยไว้

7. วิเคราะห์ข้อมูล เป็นการนำข้อมูลที่ได้ประมวลผลไว้นั้นมาหาค่าทางสถิติ แล้วแปลความหมายจากค่าสถิติที่ได้นั้น ๆ เป็นข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหา ได้แก่ ความถี่ (จำนวน) คะแนน การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลาง การวัดการกระจายการหาค่าความสัมพันธ์ ของตัวแปรต่างๆ และการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มของตัวแปร เป็นต้น กระบวนการขั้นนี้โดยมากผู้วิจัยจะปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญทางสถิติ เพื่อให้ใช้ค่าสถิติต่าง ๆ ได้ถูกต้องตามข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมา

8. สรุปและข้อเสนอแนะ เป็นกระบวนการขั้นสุดท้ายของการทำวิจัยผู้วิจัยจะต้องสรุปผลการวิจัยและเสนอแนะเอง ทั้งนี้เพราะเป็นผู้รู้เรื่องราวทั้งหมดของการทำวิจัย

9. เขียนรายงาน เป็นการนำเสนอรายงานการวิจัยเพื่อให้ผู้อื่นทราบและใช้เป็นหลักฐานสำหรับอ้างอิงต่อไป ผู้วิจัยจะต้องเล่ารายละเอียดทุก ๆ ขั้นตอน ตามรูปแบบรายงานวิจัยที่มีผู้กำหนดไว้ ผู้ทำวิจัยจะต้องศึกษาและปฏิบัติตามจึงจะทำให้รายงานการวิจัยสมบูรณ์ตามที่ปรารถนา

รายละเอียดทั้ง 9 ขั้นตอนนี้ยังไม่สมบูรณ์ สำหรับผู้ทำวิจัย ซึ่งจะต้องศึกษาหาความรู้อย่างละเอียดจากเอกสารและตำราวิจัยอื่น ๆ อีก แต่น่าจะเหมาะสมกับผู้ใช้ผลการวิจัยจากที่ผู้อื่นทำในอันที่จะทำให้เจตคติที่ดีต่อการใช้ผลงานการวิจัยดังกล่าวหรืออย่างน้อยก็จะทำให้การนิเทศการศึกษา มีระบบ และอาศัยกระบวนการวิจัยเพื่อค้นหาปัญหาในการนิเทศการศึกษาต่อไปหัวข้อที่น่าจะใช้กระบวนการวิจัย เพื่อประเมินสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการที่จะนำเอาข้อมูลไปดำเนินการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา มีดังต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนทุก ๆ กลุ่มประสบการณ์ระดับอำเภอ กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน

2. สาเหตุของการตกต่ำขั้นของนักเรียนในอำเภอ กลุ่มโรงเรียนและ โรงเรียน

3. สาเหตุการออกกลางคันของนักเรียนในอำเภอ กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน

4. การไม่มาปฏิบัติงานการสอนของครูในอำเภอ กลุ่มโรงเรียนและโรงเรียน

5. พฤติกรรมการสอนของครูกลุ่มประสบการณ์ต่าง ๆ ตามหลักสูตร
ประถมศึกษา พ.ศ. 2521

6. ประสิทธิภาพการสอนของครูในอำเภอ กลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน
7. ระดับการเจริญเติบโตของนักเรียนในวัยเรียนของอำเภอ กลุ่มโรงเรียน
และโรงเรียน

8. รูปแบบการสอนกลุ่มทักษะ ตามหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ.2521

9. รูปแบบและปัญหาการบริหารกลุ่มโรงเรียน และโรงเรียน

10. สภาพการจัดการประถมศึกษาอำเภอ

11. ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

12. รูปแบบของการสื่อสารที่มีผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

เทคนิคการนิเทศการศึกษาจำเป็นต้องมีรายละเอียดอีก ดังนี้

1. เทคนิคการวิจัย หมายถึง วิธีการนิเทศที่ผู้นิเทศรับฟังหรือซื้อความคิดตามต้องการ
ของผู้รับการนิเทศเสียก่อน แล้วจึงทำการนิเทศหรือขายแนวความคิดในการปรับปรุง/พัฒนาการนิเทศ
ด้วยวิธีนี้ ผู้นิเทศต้องนำเทคนิคการเสนอแนะ เทคนิคการสื่อความหมายเทคนิคมนุษยสัมพันธ์หรือ
เทคนิคอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมาใช้ด้วย

2. เทคนิคการเสริมแรง เป็นวิธีการสร้างพลังในการทำงานเพื่อให้ผู้ปฏิบัติงาน
มีความรับผิดชอบ และมีความพยายามที่จะปฏิบัติงานให้สำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ การเสริมแรงอาจ
ทำได้หลายวิธี เช่น ชมก่อนติ ยกย่องชมเชยผลการปฏิบัติงาน

3. เทคนิคการนิเทศแบบเผยแพร่ เป็นการนิเทศที่เน้นการนำผลงานที่ใช้ได้ผลดี
จากที่หนึ่งไปขยายผลในที่หนึ่งด้วยวิธีการที่แนบเนียน ยั่วยุให้เกิดความต้องการที่จะปฏิบัติตาม
การนิเทศวิธีนี้จะต้องแจ้งชื่อ เจ้าของผลงานให้ชัดเจน ส่วนวิธีการเผยแพร่อาจเผยแพร่ผ่านสื่อมวลชน
ต่าง ๆ

การใช้เอกสาร (อเนก ส่งแสง, 2540 : 54) กล่าวว่า การใช้เอกสารเพื่อการนิเทศนั้น
มีประโยชน์มากต่อครูอาจารย์ผู้สอนและผู้นิเทศการศึกษาเอง ทั้งนี้เพราะเอกสารจะช่วยลดภาระ
งานด้านการจัดประชุม การแนะนำเป็นรายบุคคลหรืออื่น ๆ ในขณะเดียวกันก็เป็นการเพิ่มพูนความรู้
แก่ครูในทางหลักการและทางปฏิบัติอีกด้วยเอกสารที่จะนำมาเผยแพร่ให้แก่ครู อาจเป็นเอกสารที่ได้
จากหน่วยงานของรัฐของสมาคมหรือองค์การอาชีพอื่น ๆ หรือจะเป็นเอกสารที่ศึกษานิเทศก์ผลิต
ขึ้นเองย่อมมีประโยชน์ทั้งนั้น

หลักการจัดทำเอกสารทางวิชาการ

1. ให้ตรงกับความต้องการของครู และเน้นในการแก้ปัญหา

2. แยกเอกสารแต่ละประเภทออกจากกัน เช่น เอกสารทางวิชาการเอกสาร
ทางการบริหาร หรือเอกสารทางการเงิน เป็นต้น

3. มิควรบรรจุเนื้อหามากเกินไปในฉบับหนึ่งๆ

4. เอกสารแต่ละชนิดให้เป็นผลงานของกลุ่ม

5. เนื้อหาในเอกสารต้องให้ทันเหตุการณ์ ใช้ภาษาที่น่าสนใจและก่อให้เกิดความ
งอกงามทางสติปัญญา

6. ควรเขียนเรื่องราวต่าง ๆ ให้ต่อเนื่องกัน

6. การนิเทศภายใน เป็นภารกิจของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนนั้นเพื่อจะช่วยกัน
พัฒนาการเรียนการสอนของตนเองให้มีประสิทธิภาพที่สุด และยังเป็นการเพิ่มพลังการปฏิบัติงาน
ของครู รวมทั้งให้ครูก้าวหน้าในวิชาชีพ และผลขั้นสุดท้าย คือ การศึกษาของเด็กก้าวหน้าไปอย่างมี
ประสิทธิภาพ การนิเทศภายในมีหลายวิธีการ เช่น การประชุมอบรม การประชุมปฏิบัติการการตรวจ
สมุดงาน นักเรียน การตรวจสมุดบันทึกการสอน การตรวจเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกตการณ์สอน
การนิเทศกันเอง การประเมินผลการเรียน (ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และปลายภาคเรียน) การศึกษา
ดูงาน การจัดทำสื่อเสริมทักษะ

ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่า การนิเทศการศึกษาเป็นการทำงานของผู้บริหารที่ทำร่วมกับครู
ในการพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ
การศึกษาที่กำหนดไว้ การนิเทศภายในเป็นความจำเป็นต่อการส่งเสริมคุณภาพการเรียนการสอน
การนิเทศจากบุคคลภายนอกอาจลดความจำเป็นลง ในเมื่อสภาพปัจจุบันขาดแคลนผู้ทำหน้าที่
นิเทศการศึกษา ประกอบกับปัจจุบันบุคคลภายในโรงเรียนมีความรู้ ความสามารถเพียงพอ เป็นผู้รู้
ปัญหาแท้จริงในการเรียนการสอนภายในโรงเรียนของตนเองมากที่สุด หลักสำคัญในการจัดนิเทศ
ภายในโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนต้องถือว่า การนิเทศการศึกษาเป็นงานในความรับผิดชอบโดยตรง
ซึ่งจะต้องอาศัยความร่วมมือ 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศในการที่ช่วยกัน
แก้ปัญหา หรือสนองความต้องการในการยกระดับคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

จากเทคนิคและวิธีการนิเทศต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น พอสรุปได้ว่า ผู้นิเทศการศึกษา
จะต้องปฏิบัติภารกิจในการช่วยเหลือแนะนำครู เพื่อส่งเสริมคุณภาพทางวิชาการ ซึ่งได้แก่
การปรับปรุงการเรียนการสอน วิธีการนิเทศจำเป็นต้องใช้ศิลป์และเทคนิควิธีนิเทศอย่างหลากหลาย
ซึ่งวิธีการนิเทศที่เหมาะสมมีความสำคัญต่อการนิเทศการศึกษา และเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้
การนิเทศการศึกษาประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ผู้นิเทศจะต้องมีเทคนิคและสามารถเลือกใช้เทคนิควิธี
นิเทศที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการปฏิบัติงานด้วย

ตาราง 1 แสดงรูปแบบและกระบวนการการนิเทศการศึกษาของนักคิดและนักการศึกษาในศาสตร์
การนิเทศทั้งในประเทศและต่างประเทศ

สัจต อุทรานันท์ (2530 : 4 – 5) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้	วไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 27 – 28) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้	สำนักงาน คณะกรรมการ การประถมศึกษา แห่งชาติ (2541 : 7 – 8) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้	อุทัย บุญประเสริฐ และ ชโลมใจ ภิงคารวัฒน์ (2548 : 80) มี 4 ขั้นตอน ดังนี้	สุภาภรณ์ กิตติรัชตานนท์ (2551) มี 6 ขั้นตอน ดังนี้
1. การวางแผน (P = Planning) 2. การให้ความรู้ ความเข้าใจ ในการทำงาน (Informing-I) 3. การลงมือ ปฏิบัติงาน (Doing-D) 4. การสร้างเสริม ขวัญกำลังใจ (Reinforcing-R) 5. การประเมิน การนิเทศ (Evaluating-E)	1. การวิเคราะห์ ความต้องการ 2. การกำหนด จุดมุ่งหมายของ การนิเทศ 3. การวางแผน การนิเทศ 4. การปฏิบัติ การนิเทศ 5. การประเมินผล	1. การศึกษา สภาพปัจจุบัน ปัญหา และ ความต้องการ พัฒนา 2. การวางแผน และกำหนด ทางเลือก 3. การสร้างสื่อ และเครื่องมือ พัฒนาการ วิธีการ 4. การปฏิบัติ การนิเทศ 5. การประเมิน และรายงานผล นิเทศ (Post- Conference Analysis)	1. การวิเคราะห์ (Analysis) 2. การวางแผน (Planning) 3. การลงมือ ปฏิบัติ (Doing) 4. การนิเทศ ติดตามผล (Supervision)	1. การสร้าง ความตระหนัก เกี่ยวกับคุณภาพ 2. การวางแผน การนิเทศ 3. การสร้าง เครื่องมือสื่อ สารนิเทศ 4. การนิเทศ การเรียนการสอน 5. การประเมิน ติดตามผล 6. การขยายผล สร้างวัฒนธรรม องค์กร

ตาราง 1 (ต่อ)

วชิรา เครือคำอ้าย (2552 : 16) มี 5 กระบวนการ เรียกว่า “ADDIE” ดังนี้	วชิรา เล่าเรียนดี (2553) มี 7 ขั้นตอน ดังนี้	Allen (1992) มี 5 กระบวนการ เรียกว่า “POLCA” ดังนี้	Cogan (1973) มี 8 ขั้นตอน ดังนี้	Harris (1975 : 14-15) มี 6 ขั้นตอน ดังนี้
1. ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis)	1. วางแผนร่วมกัน	1. กระบวนการ วางแผน (P = Planning Processes)	1. สร้าง ความสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างผู้ให้เหตุผล ครู	1. การประเมิน สภาพการทำงาน (Assessing)
2. ขั้นการออกแบบ (Design)	2. เลือกประเด็น สัมมนา	2. กระบวนการจัด สายงาน	2. วางแผนร่วมกับ ครู	2. การจัดลำดับ ความสำคัญของ งาน
3. ขั้นการพัฒนา (Development)	3. นำเสนอ โครงการพัฒนา	(O = Organizing Processes)	3. วางแผนสังเกต การสอน	(Prioritizing)
4. ขั้นการนำไปใช้ (Implement)	4. ให้ความรู้หรือ แสวงหาความรู้	3. กระบวนการนำ (L = Leading Processes)	4. สังเกตการสอน	3. การออกแบบ วิธีการทำงาน (Designing)
5. ขั้นการประเมินผล (Evaluation)	5. จัดทำแผน การนิเทศ	4. กระบวนการ ควบคุม (C = Controlling Processes)	5. วิเคราะห์ กระบวนการ เรียนรู้	4. การจัดสรร ทรัพยากร (Allocating Resources)
	6. ดำเนินการ ตามแผน	5. กระบวนการ ประเมินผล (A = Assessing Processes)	6. วางแผนกำหนด ยุทธวิธีการประชุม ปรึกษาหารือ	5. การ ประสานงาน (Coordinating)
	7. สรุปและ ประเมิน		7. ปรึกษาหารือ	6. การนำ การทำงาน (Directing)
			8. วางแผนการ สังเกตในการ ดำเนินการครั้ง ต่อไป	

ตาราง 1 (ต่อ)

Copeland and Boyan (1978 : 3) มี 4 ขั้นตอน ดังนี้	Gold hammer (1980 : 34-44) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้	Glathorn (1984) มี 8 ขั้นตอน ดังนี้	Deming. W. Edwards (1986 : 3) มี 4 ขั้นตอน ดังนี้	Glickman, Gordon and Ross-Gordo. (2004 : 324-328) มี 5 ขั้นตอน ดังนี้
1. การประชุมก่อนการสังเกตการสอน 2. การสังเกตการสอน 3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน และ 4. การประชุมหลังการสังเกตการสอน	1. การประชุมเพื่อปรึกษาก่อนการสังเกตการสอน (Pre-observation Conference) 2. การสังเกตการสอน (Observation) 3. การวิเคราะห์ข้อมูลและกำหนดวิธีการประชุมนิเทศ (Analysis and Stratege) 4. การประชุมนิเทศ (Supervision Conference) 5. การประชุมวิเคราะห์พฤติกรรมนิเทศ	1. สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับครู 2. วางแผนร่วมกับครู 3. วางแผนสังเกตการสอน 4. สังเกตการสอน 5. วิเคราะห์กระบวนการเรียนรู้ 6. วางแผนกำหนดยุทธวิธีการประชุมปรึกษาหารือ 7. ปรึกษาหารือ 8. วางแผนการสังเกตในการดำเนินการครั้งต่อไป	1. ดำเนินการวางแผน (Plan : P) 2. ดำเนินการตามแผนนิเทศ (Doing : D) 3. ดำเนินการตรวจสอบและประเมินผล (Check : C) 4 การนำผลการประเมินมาปรับปรุง (Action : A)	1. การประชุมร่วมกับครูก่อนสังเกตการสอน 2. การสังเกต การสอน ในชั้นเรียน 3. การวิเคราะห์และติดตามผลการสังเกต การสอน 4. ประชุมร่วมกับครูภายหลังการสังเกตการสอน 5. การวิพากษ์วิจารณ์ผลที่ได้รับ

ตาราง 2 ข้อมูลจากการสังเคราะห์องค์ประกอบของกระบวนการนิเทศ

กระบวนการนิเทศ	นักวิชาการ/หน่วยงาน													ความถี่		
	สังค อุทรานันท์ (2530 : 4 - 5)	วไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 27 - 28)	คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 7 - 8)	อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิ่งดาววัฒน์ (2548 : 80)	สุภรณ์ กิตติรัตนานนท์ (2551)	วชิรา เครือคำอ้าย (2552 : 16)	วีชรา เล่าเรียนดี (2553)	Allen (1992)	Cogan (1973)	Harris (1975 : 14-15)	Copeland and Boyan, (1978 : 3)	Goldhammer (1980 : 34-44)	Glathorn (1984)		Deming (1986 : 3)	Glickman, Gordon and Ross-Gordo (2004 : 324-328)
1. การวางแผนปฏิบัติการนิเทศ (Planning : P)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓		10
2. การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน	✓															2
3. การดำเนินการลงมือปฏิบัติ (Management : M)	✓															7
4. การสร้างเสริมขวัญกำลังใจ (Reinforcing : R) การสร้างวัฒนธรรมองค์กร ความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นิเทศกับครู	✓				✓		✓	✓	✓	✓			✓			6
5. การประเมินผลติดตามผลการนิเทศ (Evaluating : E)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓						✓	✓	10

ตาราง 2 (ต่อ)

กระบวนกรณินิเทศ	นักวิชาการ/หน่วยงาน													ความถี่		
	สังัด อุทรานันท์ (2530 : 4 - 5)	วไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 27 - 28)	คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 7 - 8)	อุทัย บุญประเสริฐ และชชโลมใจ กิ่งตารวัฒน์ (2548 : 80)	สุภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551)	วชิรา เครือคำอ้าย (2552 : 16)	วีชรา เล่าเรียนดี (2553)	Allen (1992)	Cogan (1973)	Harris (1975 : 14-15)	Copeland and Boyan,(1978 : 3)	Goldhammer (1980 : 34-44)	Glathorn (1984)		Deming (1986 : 3)	Glickman, Gordon and Ross-Gordo (2004 : 324-328)
6. วิเคราะห์ กระบวนกรณินิเทศ (Analysis : A)	✓			✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓			8
7. การศึกษาสภาพ ปัจจุบันปัญหาและ สำรวจความต้องการ จำเป็น			✓													1
8. การสร้างสื่อและ เครื่องมือพัฒนาการ วิธีการ			✓		✓	✓	✓									4
9. การสร้างความ ตระหนักเกี่ยวกับ คุณภาพ					✓					✓						2
10. การกำหนด จุดมุ่งหมายหรือเลือก ประเด็นสัมมนา	✓					✓		✓								3
11. การนิเทศกรณินิเทศ การสอนหรือปรึกษา หารือ การประชุมก่อน กรณินิเทศการสอน				✓				✓	✓	✓	✓	✓		✓		7

ตาราง 2 (ต่อ)

	นักวิชาการ/หน่วยงาน													รวม		
	สังค อุทรานันท์ (2530 : 4 - 5)	วไลลักษณ์ บุญสวัสดิ์ (2538 : 27 - 28)	คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2541 : 7 - 8)	อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิ่งดาววัฒน์ (2548 : 80)	สุภรณ์ กิตติรัชชานนท์ (2551)	วชิรา เครือคำอ้าย (2552 : 16)	วีรดา เล่าเรียนดี (2553)	Allen (1992)	Cogan (1973)	Harris (1975 : 14-15)	Copeland and Boyan, (1978 : 3)	Goldhammer (1980 : 34-44)	Glathorn (1984)		Deming (1986 : 3)	Glickman, Gordon and Ross-Gordo (2004 : 324-328)
12. การสังเกตการสอน									✓		✓	✓	✓	✓	✓	5
13. การประชุม หลังสังเกตการสอน									✓		✓	✓	✓	✓	✓	6
14. การพัฒนา ปรับปรุงกระบวนการ เรียนรู้ วิเคราะห์ พฤติกรรมกรณี การสอน					✓			✓	✓		✓	✓	✓			6
15. การออกแบบ และนำเสนอโครงการ					✓	✓				✓						3
16. การนำไปใช้					✓											1
17. การวิพากษ์ วิจารณ์ผลที่ได้รับ															✓	1
18. การจัดสรร ทรัพยากร								✓		✓						2

จากตารางการศึกษากระบวนการนิเทศข้างต้น ผู้วิจัยได้สังเคราะห์องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้แก่นักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา สรุปได้ว่า กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (APMER) ดังนี้

ขั้นที่ 1 การศึกษา วิเคราะห์ข้อมูล (Analysis : A)

ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Planning : P)

ขั้นที่ 3 ปฏิบัติการนิเทศ (Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน
- 2) การสังเกตการสอน
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน
- 4) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน

ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)

ขั้นที่ 5 การเสริมแรง (Reinforcing : R)

ในรูปแบบการนิเทศนี้ ใช้ Management : M เป็นการปฏิบัติการนิเทศ ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบและการพัฒนารูปแบบ

1. ความหมายของรูปแบบ

คำว่า รูปแบบ มีนักวิชาการทั้งของไทยและต่างประเทศได้ให้ความหมายและคำจำกัดความของคำว่า รูปแบบ ไว้หลายลักษณะ เช่น

Good (1973 : 221) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ 4 แบบ ดังนี้

1. เป็นแบบอย่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างหรือทำซ้ำ
2. เป็นตัวอย่างเพื่อการเลียนแบบ
3. เป็นแผนภูมิหรือรูปสามมิติ ซึ่งเป็นตัวแทนของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เป็นหลักการ

หรือแนวคิด

4. เป็นชุดของปัจจัย หรือตัวแปรที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน ซึ่งรวมกันเป็นองค์ประกอบและเป็นสัญลักษณ์ทางระบบสังคม อาจจะเขียนเป็นสูตรคณิตศาสตร์หรือทางภาษาก็ได้ Bardo และ Hartman (1982 : 70-71) กล่าวว่า รูปแบบหรือแบบจำลองเป็นสิ่งที่ได้รับการพัฒนาขึ้นเพื่อบรรยายคุณลักษณะที่สำคัญของปรากฏการณ์อย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจ จึงมิใช่การบรรยายหรืออธิบายปรากฏการณ์อย่างละเอียด ซึ่งถ้าทำอย่างนั้น จะทำให้รูปแบบหรือแบบจำลองด้อยลงไป ส่วนการที่จะระบุว่ารูปแบบหรือแบบจำลองใด ๆ จะต้องประกอบด้วยรายละเอียดมากน้อยเพียงใด และรูปแบบหรือแบบจำลองนั้น ๆ ควรมียุคประกอบอะไรบ้างไม่มีข้อกำหนดตายตัว ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์แต่ละอย่างและวัตถุประสงค์ของผู้สร้างรูปแบบหรือแบบจำลองนั้นว่าต้องการจะอธิบายปรากฏการณ์นั้นอย่างไร

ดิเรก วรณเศียร (2545 : 49) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง สิ่งที่ได้รับ การพัฒนาขึ้นเพื่ออธิบายให้เห็นถึงองค์ประกอบต่าง ๆ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินการต่อไป

ฉลาด จันทรสมบัติ (2550 : 98) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่ารูปแบบ หมายถึง โครงสร้างโปรแกรมแบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงที่สร้างขึ้นจากการลดทอน เวลาและเทศะ พิจารณามีสิ่งใดบ้างที่จะต้องนำมาศึกษาเพื่อใช้แทนแนวความคิดหรือปรากฏการณ์ใดปรากฏการณ์หนึ่ง

ทิตนา แคมมณี (2551 : 219) ได้กล่าวว่า รูปแบบ หมายถึง รูปธรรมของความคิดที่เป็นนามธรรม ซึ่งบุคคลแสดงออกมาในลักษณะใดลักษณะหนึ่ง เพื่อช่วยให้ตนเองและบุคคลอื่นเข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้น

รัตน์ะ บัวสนธ์ (2552 : 124) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่า ความหมายของรูปแบบจำแนกออกเป็น 3 ความหมาย ดังนี้

1. แผนภาพหรือภาพร่างของสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ยังไม่สมบูรณ์เหมือนของจริงรูปแบบ ในความหมายนี้นักจะเรียกทับศัพท์ในภาษาไทยว่า “โมเดล” ได้แก่ โมเดลบ้าน โมเดลรถยนต์ โมเดลเสื้อ เป็นต้น
2. แบบแผนความสัมพันธ์ของตัวแปรหรือสมการทางคณิตศาสตร์ที่รู้จักกันในชื่อที่เรียกว่า “Mathematical Model”
3. แผนภาพที่แสดงถึงองค์ประกอบการทำงานของสิ่งใดสิ่งหนึ่งรูปแบบในความนี้ บางที่เรียกกันว่าภาพย่อส่วนของทฤษฎีหรือแนวคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เช่น รูปแบบการสอน รูปแบบการบริหาร รูปแบบการประเมิน เป็นต้น

บุญชม ศรีสะอาด (2553 : 12) ได้ให้ความหมายของรูปแบบ หมายถึง โครงสร้าง ถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ สามารถรูปแบบอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ หรือตัวแปรต่าง ๆ ที่มีในปรากฏการณ์ธรรมชาติหรือในระบบต่าง ๆ อธิบายลำดับขั้นตอนขององค์ประกอบหรือกิจกรรมในระบบ

วาโร เฟิงส์วีสต์ (2553 : 3) ได้ให้ความหมายของรูปแบบไว้ว่ารูปแบบ หมายถึง กรอบแนวคิดทางด้านหลักการวิธีการดำเนินงานและเกณฑ์ต่าง ๆ ของระบบที่สามารถยึดถือเป็นแนวทางในการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ได้

สรุปได้ว่า รูปแบบ หมายถึง สิ่งที่สร้างขึ้นหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเอง เพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับ ถูกต้อง อาจเป็นโครงสร้าง โปรแกรม แบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงและ

สามารถตรวจสอบเปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

2. ประเภทของรูปแบบ

นักวิชาการได้แบ่งประเภทของรูปแบบไว้ ดังนี้

Steiner (1988 : 148) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. รูปแบบเชิงปฏิบัติ (Ethical Model-of) เป็นการประเมินสภาวะชุมชนแบบมีส่วนร่วม รูปแบบประเภทนี้เป็นแบบจำลองทางกายภาพ
2. รูปแบบเชิงทฤษฎี (Theoretical Model or Model-for) เป็นแบบจำลองที่สร้างขึ้นจากกรอบความคิดที่มีทฤษฎีเป็นพื้นฐาน

Keeves (1988 : 561-565) ได้แบ่งรูปแบบออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. รูปแบบเชิงอุปมาอุปมัย (Analogue Model) คือ รูปแบบที่มีความสัมพันธ์กับระบบจำลองเป็นรูปแบบที่นำไปใช้อุปมากับสิ่งอื่นได้
2. รูปแบบเชิงภาษา (Semantic Model) คือ รูปแบบที่ใช้ภาษาเป็นสื่อในการบรรยายลักษณะของรูปแบบ รูปแบบชนิดนี้จะช่วยใช้วิธีการอุปมาในการพิจารณาด้วยภาษา
3. รูปแบบเชิงคณิตศาสตร์ (Mathematical Models) คือ รูปแบบที่กำหนดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบในรูปสมการหรือฟังก์ชันทางคณิตศาสตร์
4. รูปแบบเชิงสาเหตุ (Causal Model) เป็นรูปแบบที่เริ่มจากการนำเทคนิคการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis) ในการศึกษาเกี่ยวกับพันธุศาสตร์ รูปแบบเชิงสาเหตุนี้ทำให้สามารถศึกษาแบบเชิงข้อความที่มีตัวแปรสลับซับซ้อนได้ แนวคิดสำคัญของรูปแบบนี้คือต้องสร้างขึ้นจากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องหรืองานวิจัยที่มีมาแล้ว รูปแบบจะเขียนในลักษณะสมการเส้นตรงแต่ละสมการแสดงความสัมพันธ์เชิงเหตุเชิงผลระหว่างตัวแปร จากนั้นมีการเก็บรวบรวมข้อมูลในสภาพการณ์ที่เป็นจริง เพื่อทดสอบรูปแบบรูปแบบเชิงสาเหตุนี้แบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

4.1 รูปแบบระบบเส้นเดียว (Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปรด้วยเส้นโยงที่มีทิศทางของการเป็นสาเหตุในทิศทางเดียว โดยไม่มีความสัมพันธ์ย้อนกลับ

4.2 รูปแบบระบบเส้นคู่ (Non-Recursive Model) เป็นรูปแบบที่แสดงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างตัวแปร โดยทิศทางความสัมพันธ์ของตัวแปรภายในตัวแปรหนึ่งอาจเป็นทั้งตัวแปรเชิงสาเหตุและเชิงผลพร้อมกันจึงมีทิศทางความสัมพันธ์ย้อนกลับได้

สรุปได้ว่า การแบ่งประเภทของรูปแบบจะขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ในการอธิบายรูปแบบนั้น ๆ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ชนิด ได้แก่ รูปแบบหรือสิ่งจำลองสิ่งของที่เป็นรูปธรรมและรูปแบบหรือแบบจำลองสิ่งของที่เป็นนามธรรม

3. องค์ประกอบของรูปแบบ

สมาน อัสวภูมิ (2537 : 55) กล่าวสรุปถึงองค์ประกอบของรูปแบบที่ดีควรประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ในการพัฒนารูปแบบใด ๆ ก็ตาม ผู้ออกแบบรูปแบบ ต้องรู้ว่า จะออกแบบรูปแบบการดำเนินงานนี้ขึ้นมาเพื่อวัตถุประสงค์ใด ซึ่งโดยทั่วไปก็มักจะพัฒนา รูปแบบขึ้นมาเพื่อแก้ไขปัญหาอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือเพื่อให้การดำเนินงานเกิดผลดีอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนขึ้นมาก็เพื่อให้การดำเนินงานในโรงเรียน เป็นไปอย่างมีคุณภาพและเป็นที่ยอมรับของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เป็นต้น
2. ทฤษฎีพื้นฐานและหลักการของรูปแบบ เพื่อให้การดำเนินงานของรูปแบบเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ผู้ออกแบบรูปแบบต้องกำหนดว่าจะออกแบบรูปแบบนั้น ๆ บนฐาน ความคิดของทฤษฎีและหลักการใดบ้าง เช่น หลักการประการหนึ่งของระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียน คือ “หลักร่วมกันรับผิดชอบ” หมายความว่า คุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนจะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องร่วมกันรับผิดชอบ เป็นต้น
3. ระบบงานและกลไกของรูปแบบ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปตามหลักการและ บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ ผู้พัฒนารูปแบบต้องออกแบบระบบงานของรูปแบบเพื่อเป็นกลไก ในการดำเนินงานของรูปแบบ เช่น การจัดโครงสร้างองค์การ การตั้งคณะกรรมการและคณะทำงาน ต่าง ๆ และที่จำเป็นอื่น ๆ พร้อมกับการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกัน ของระบบเหล่านั้น เพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่กำหนดไว้
4. วิธีการดำเนินงานของรูปแบบโดยการกำหนดภารกิจ กระบวนการ วิธีการ กิจกรรม และอื่น ๆ ที่ต้องดำเนินการเพื่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของรูปแบบ
5. แนวการประเมินรูปแบบ คือ การกำหนดแนวทางและเครื่องมือในการประเมินผล รูปแบบ ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และการประเมินการดำเนินงานตามรูปแบบว่าเป็นไปตามที่ กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบว่ารูปแบบทำหน้าที่ตามที่ออกแบบไว้ มากน้อยเพียงใด เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด ตลอดจนการกำหนดแนวทาง ในการพัฒนารูปแบบต่อเนื่องไปได้
6. คำอธิบายประกอบรูปแบบ หมายถึง การอธิบายคำศัพท์เฉพาะที่นำมาใช้ในการ ออกแบบรูปแบบ เพื่อสื่อความให้ตรงกันในการนำรูปแบบไปใช้
7. ระบุเงื่อนไขการนำรูปแบบไปใช้ เนื่องจากรูปแบบมีข้อจำกัดของตนเอง ดังนั้น ผู้ออกแบบควรได้ระบุเงื่อนไขที่จะทำให้การนำรูปแบบไปใช้ประสบผลสำเร็จ และข้อระมัดระวัง เพื่อป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น เป็นต้น

Bardo และ Hardman (1982 : 70) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ว่า รูปแบบจะต้องประกอบด้วย รายละเอียดตายน้อยเพียงใดนั้น ไม่มีข้อกำหนดที่แน่นอนขึ้นอยู่กับปรากฏการณ์นั้น ๆ

Brown และ Moberg (1980 : 16-17) ได้กำหนดองค์ประกอบของรูปแบบตามแนวคิดเชิงระบบองค์การ กล่าวคือ 1) สภาพแวดล้อม 2) เทคโนโลยี 3) โครงสร้าง 4) กระบวนการบริหารจัดการ 5) การตัดสินใจสั่งการ สอดคล้องกับบุช (Bush, 1986 : 19) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบหลักของรูปแบบที่ใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณารูปแบบขององค์การทางการศึกษา 4 ประการ คือ 1) เป้าหมาย 2) โครงสร้างองค์การ 3) สภาพแวดล้อม และ 4) ภาวะผู้นำ

หลังจากออกแบบรูปแบบเสร็จแล้วผู้ออกแบบควรจัดทำคู่มือการใช้รูปแบบโดยนำสาระของรูปแบบทั้ง 7 องค์ประกอบ เครื่องมือและเอกสารประกอบการใช้รูปแบบทั้งหมดมาบรรจุไว้ในคู่มือด้วย จึงจะทำให้การพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานมีความสมบูรณ์ครบถ้วนและเมื่อตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบแล้ว รายงานการตรวจสอบรูปแบบไว้ในภาคผนวกของคู่มือด้วยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ ศึกษาสามารถนำรูปแบบไปใช้ในการดำเนินงานต่อไปได้

ธีระ รุญเจริญ (2550 : 90) ได้เสนอองค์ประกอบของรูปแบบไว้ 6 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) ระบบและกลไกของรูปแบบ 4) วิธีการดำเนินงานของรูปแบบ 5) แนวทางการประเมินผลรูปแบบ และ 6) เงื่อนไขของรูปแบบ

Gluck (2004) ได้สรุปไว้ว่า องค์ประกอบของรูปแบบ มี 2 ส่วน คือ

1. สถาบัน (Institution) เป็นระบบของสังคมที่มีการกำหนดแนวปฏิบัติไว้เป็นแนวทางและมีการนำเอาแนวปฏิบัติมาใช้อย่างสม่ำเสมอ หน่วยย่อยของสถาบันแบ่งออกเป็น บทบาท (Role) และความคาดหวัง (Expectation) ซึ่งบทบาทจะเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพของบุคคลในบทบาทนั้นจะหมายถึงลักษณะของตำแหน่งหน้าที่และสภาพซึ่งอยู่ภายใต้สถาบัน และเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของผู้สวมบทบาท ในส่วนของความคาดหวังเป็นเรื่องของเกณฑ์มาตรฐานของสังคมหรือสถาบันที่มุ่งหวังจะได้รับจากผู้สวมบทบาท บทบาทที่สมบูรณ์ควรกำหนดความสัมพันธ์กับบทบาทอื่น ๆ ภายในสถาบัน แนวคิดนี้ทำให้การกำหนดงานในแต่ละหน้าที่เป็นไปในรูปของการจัดลำดับขั้นตอน โดยกำหนดให้บทบาทหนึ่งมีบทบาทต่อเนื่องไปกับอีกบทบาทหนึ่งต่อไปเรื่อย ๆ จนทำให้การดำเนินงานของสถาบันบรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. บุคคล (Individual) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบสังคม สถาบันจะดำเนินการไปไม่ได้หากไม่มีองค์ประกอบด้านบุคคล ซึ่งมีส่วนประกอบย่อยที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินงาน ของสถาบันอยู่ 2 ประการ คือ บุคลิกภาพ (Personality) และความต้องการ (Need Disposition) บุคลิกภาพของบุคคลมีความสำคัญต่อการวางตัวการสวมบทบาท และความต้องการในการทำงาน ในส่วนของความต้องการเป็นแนวโน้มในการพยายามทำตัวให้เหมาะสม และปฏิบัติต่อ

สิ่งใดสิ่งหนึ่งในลักษณะที่แน่นอนของแต่ละคน โดยมีความคาดหวังบนพื้นฐานในการแสดงออก
สรุปได้ว่า การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบขึ้นอยู่กับการศึกษา ต้องการทำนาย
ปรากฏการณ์ด้านใด เรื่องอะไร แล้วเลือกใช้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ เป้าหมายที่ต้องการ

4. คุณลักษณะที่ดีของรูปแบบ

พูนสุข หิงคานนท์ (2540 : 53) ได้เสนอว่า รูปแบบที่ดีควรมีลักษณะ ดังนี้

1. ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างระหว่างตัวแปรมากกว่าที่จะเน้นความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรโดยรวม
2. รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่ตามมา ซึ่งสามารถตรวจสอบได้ด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยเมื่อทดสอบรูปแบบแล้ว หากปรากฏว่าไม่สอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ รูปแบบนั้นต้องถูกยกเลิกไป
3. รูปแบบต้องอธิบายโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงเหตุผลของเรื่องที่จะศึกษาได้อย่างชัดเจน
4. รูปแบบควรนำไปสู่การสร้างแนวคิดใหม่ หรือความสัมพันธ์ใหม่ของเรื่องศึกษา
5. รูปแบบในเรื่องใดจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับกรอบของทฤษฎีในเรื่องนั้น ๆ

Keeves (1988 : 560) ได้กล่าวถึงลักษณะของรูปแบบว่า

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วยความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้างมากกว่ามีความสัมพันธ์เชิงเส้นธรรมดา
2. รูปแบบควรนำไปสู่การทำนายผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบที่สามารถทดสอบได้ด้วยการสังเกต
3. โครงสร้างของรูปแบบจะต้องเกี่ยวกับบางสิ่งบางอย่างที่เป็นกลไกเชิงสาเหตุของเรื่องศึกษา รูปแบบที่ดีนอกจากจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ทำนายผลแล้ว ยังช่วยในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย
4. รูปแบบควรเป็นเครื่องมือในการสร้างมโนทัศน์ใหม่ ความสัมพันธ์ของตัวแปรใหม่ และขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่จะศึกษาต่อไป
5. การประเมินรูปแบบ มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสม ความเที่ยงตรงและความเป็นไปได้ ในการนำรูปแบบไปใช้จริง

5. การประเมินรูปแบบ

Eisner (1976 : 192-193) ได้เสนอว่า ในการประเมินรูปแบบโดยใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ มีวิธีการประเมิน 3 แบบ ดังนี้

1. รูปแบบการประเมินเฉพาะทางที่มีความละเอียดอ่อนลึกซึ้ง ซึ่งต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญระดับสูงมาเป็นผู้วินิจฉัย

2. รูปแบบที่ใช้ตัวบุคคล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นเครื่องมือในการประเมิน

3. รูปแบบการประเมินโดยผู้ทรงคุณวุฒิตามความถนัดของแต่ละคน เป็นรูปแบบที่สามารถยืดหยุ่นได้ ทั้งนี้การประเมินรูปแบบด้วยวิธีการทาง สถิติหรือวิธีการเชิงปริมาณจะต้องคำนึงถึงความถูกต้องและความเชื่อมั่นของข้อมูล เพราะอาจมีความคลาดเคลื่อน ผู้วิจัยสามารถที่จะเลือกใช้รูปแบบการประเมินได้ตามความเหมาะสม

6. การสร้างและพัฒนารูปแบบ

นักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบไว้ ดังนี้

กุลวดี บัวโชติ (2547 : 40) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักวิชาการหลายท่าน

สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบหรือแบบจำลอง (Model development) หมายถึง กระบวนการในการสร้างหรือพัฒนาแบบจำลอง ซึ่งประกอบไปด้วยการศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับหลักการและองค์ประกอบของแบบจำลอง การสร้างแบบจำลอง และพัฒนาเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์

สมาน อัครภูมิ (2549 : 15) ได้กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบ หมายถึง การวิจัยที่ผู้วิจัยต้องดำเนินการทั้งสามส่วน คือ การศึกษารูปแบบ การออกแบบรูปแบบใหม่ และการนำรูปแบบใหม่ไปทดลองใช้ในสภาพจริง ซึ่งจะเป็นการทดลองใช้ตามสภาพจริงโดยไม่ต้องควบคุมตัวแปรอย่างเข้มงวด มากนักหรือทดลองตามแบบการวิจัยทดลองที่แท้จริงก็ได้

สุวิมล โทธิ์กลิ่น (2549 : 88) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนารูปแบบ ดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบ
2. สร้างรูปแบบ โดยการจัดทำร่างรูปแบบ ตรวจสอบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของรูปแบบ ปรับปรุงรูปแบบ จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ ประเมินความเหมาะสม ของคู่มือ
3. ทดลองใช้รูปแบบ
4. ประเมินผลการใช้รูปแบบ

เพชริน วงศ์ประเสริฐ (2550 : 114-116) ได้กล่าวถึง การพัฒนารูปแบบการบริหารงานวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนารูปแบบดังนี้

1. ศึกษาองค์ประกอบการบริหารงานวิชาการ
2. สร้างรูปแบบโดยการจัดทำร่างรูปแบบ ตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของรูปแบบ ปรับปรุงรูปแบบ จัดทำคู่มือการดำเนินการตามรูปแบบ ประเมินความเหมาะสมของคู่มือ

3. ทดลองใช้รูปแบบ

4. ประเมินผลการใช้รูปแบบ

สุภภรณ์ กิตติรัชดานนท์ (2551 : 93) ได้ศึกษาและวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีขั้นตอนในการสร้างและพัฒนารูปแบบ ดังนี้

1. ศึกษาความต้องการการนิเทศการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนในโรงเรียน

2. สร้างรูปแบบการนิเทศโดยการจัดทำร่างรูปแบบ ตรวจสอบความสอดคล้องของรูปแบบ ปรับปรุงรูปแบบ

3. ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศ

4. ประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศ

บุญชม ศรีสะอาด, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และปรีชา สามัคคี (2552 : 24) ได้สรุปการสร้าง และการพัฒนารูปแบบการประเมินว่า จำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีการประเมิน เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการดำเนินงาน เช่นเดียวกันโดยมีขั้นตอน คือ ออกแบบรูปแบบตาม สมมติฐานของผู้ศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่มุ่งประเมิน ส่วนการพัฒนารูปแบบการประเมินที่ได้ออกแบบขึ้นมีวิธีการ และขั้นตอนหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ กรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสรุปได้ว่า มีวิธีการ คือ การตรวจสอบ และการหา ประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยการวิจารณ์ และเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้ ปรับปรุง พัฒนา และนำเสนอรูปแบบ เป็นต้น ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะทำให้รูปแบบที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ

Willer (1986 : 83) ได้กล่าวถึงการพัฒนารูปแบบว่า การพัฒนารูปแบบมีขั้นตอน การดำเนินงานที่แตกต่างกันไป แต่โดยทั่วไปแล้วแบ่งเป็น 2 ส่วน คือ การสร้างรูปแบบและการหา ความเที่ยงตรงของรูปแบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับ ลักษณะ และกรอบความคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้นๆ

Keeves (1988 : 560) กล่าวถึง หลักการอย่างกว้าง ๆ เพื่อกำกับการสร้างรูปแบบไว้ 4 ประการ คือ

1. รูปแบบควรประกอบขึ้นด้วย ความสัมพันธ์อย่างมีโครงสร้าง (ของตัวแปร) มากกว่าความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงแบบธรรมดา

2. รูปแบบควรใช้เป็นแนวทางในการพยากรณ์ผลที่จะเกิดขึ้นจากการใช้รูปแบบ ได้ สามารถตรวจสอบได้โดยการสังเกตและหาข้อสนับสนุนด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ได้

3. รูปแบบควรจะต้องระบุหรือชี้ให้เห็นถึงกลไกเชิงเหตุผลของเรื่องที่ศึกษา ดังนั้นนอกจากรูปแบบจะเป็นเครื่องมือในการพยากรณ์ได้ ควรใช้ในการอธิบายปรากฏการณ์ได้ด้วย

4. นอกจากคุณสมบัติต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว รูปแบบควรจะเป็นเครื่องมือในการสร้าง มโนทัศน์ใหม่และการสร้างสัมพันธ์ของตัวแปรในลักษณะใหม่ ซึ่งเป็นการขยายองค์ความรู้ในเรื่องที่เรา กำลังศึกษาด้วย

สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบ เป็นการสร้างหรือการ ปรับปรุง การดำเนินงานขององค์กร หน่วยงาน หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องที่ต้องศึกษาที่แสดง ถึงแนวความคิดทฤษฎี การสังเคราะห์ การสร้างรูปแบบ การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ หรือการตรวจสอบรูปแบบ และการนำเสนอรูปแบบ

แนวคิดและทฤษฎีการเรียนรู้

แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการเรียนรู้

แนวคิดเกี่ยวกับธรรมชาติของมนุษย์ ทั้งทางจริยธรรมและการกระทำ ซึ่งส่งผลต่อลักษณะของพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน นอกจากนี้ยังส่งผลต่อการประยุกต์ใช้ การพัฒนา หรือ การสร้างสรรค์ทฤษฎีการเรียนรู้ใหม่ ๆ อีกด้วย

ความหมายของทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้ หมายถึง แนวคิด หรือหลักการ ซึ่งผ่านกระบวนการรวบรวมแนวคิดและกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จนเป็นที่ยอมรับว่าสามารถใช้อธิบายลักษณะการเกิด การเรียนรู้ หรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรได้

ทฤษฎี หมายถึงความคิดหรือชุดของความคิดที่ต้องการอธิบายบรรยายหรือ ทำนายปรากฏการณ์หรือหลักการอย่างใดอย่างหนึ่ง (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555 : 544) ทฤษฎีเป็นกรอบแนวคิดที่แยกลักษณะสำคัญออกจากสารสนเทศทั่วไปของปรากฏการณ์ และต้องผ่านการทดสอบจนเป็นที่ยอมรับ (Gredler, 1997 : 8) ดังนั้น ความหมายของทฤษฎีการเรียนรู้ที่เป็นไปตามข้อตกลงเบื้องต้นที่กล่าวมานี้จึงตรงกับที่ ทิศนา แคมมณี (2555 : 475) ให้ความหมายของทฤษฎีการเรียนรู้ คือ ข้อความรู้ที่พรรณนา/อธิบาย/ทำนายปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หรือกระบวนการสืบสอบ แสวงหาความรู้ที่เหมาะสมกับศาสตร์แต่ละสาขา ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเชื่อถือได้ และสามารถนำไปนิรนัยเป็นหลักหรือกฎการเรียนรู้ย่อย ๆ หรือนำไปใช้เป็นหลักในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนได้ ทฤษฎีโดยทั่วไปมักประกอบด้วยหลักการย่อย ๆ หลายหลักการ

จุดมุ่งหมายของทฤษฎีการเรียนรู้ มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ ทั้งการอธิบาย การเกิดการเรียนรู้ของบุคคล หากครูผู้สอนมีความรู้ความเข้าใจก็จะสามารถนำไปเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน และมีประสิทธิภาพ

ความสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้มีความสำคัญต่อการจัดการเรียนการสอน เริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ผู้เรียน การวางแผนการจัดการเรียนสอน รวมถึงการวัดและการประเมินผู้เรียน หากผู้ดำเนินงานหรือครูผู้สอนสามารถเลือกใช้ทฤษฎีได้อย่างได้ตรงกับความต้องการของผู้เรียน ย่อมทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่คงทน และมีประสิทธิภาพ

วิวัฒนาการของทฤษฎีการเรียนรู้

ทิสนา แคมมณี (2557 : 45) และชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555 : 17) ได้แบ่งทฤษฎีการเรียนรู้ออกเป็น 3 ช่วง คือ ทฤษฎีการเรียนรู้ในช่วงก่อนคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มจิตนิยม หรือกลุ่มเน้นการฝึกจิต หรือสมอง (Mental Discipline) ทฤษฎีการเรียนรู้ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 ได้แก่ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) กลุ่มพุทธินิยม หรือความรู้ความเข้าใจ (Cognitivism) กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) และกลุ่มผสมผสาน (Eclecticism) และทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนร่วมสมัย (ยุคปัจจุบัน) เช่น ทฤษฎีพุทธิปัญญา ทฤษฎีการสร้างความรู้ และทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นต้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 และทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนร่วมสมัย เนื่องจากเห็นว่ายุคปัจจุบันมีความสอดคล้อง กับทฤษฎีดังกล่าว และสามารถนำแนวคิดไปสู่หลักการจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีความหมายทั้งต่อผู้เรียนและผู้สอน ซึ่งจากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีดังกล่าวจากนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ ทิสนา แคมมณี (2557 : 50-78), ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2555 : 18-31), วัชรพล วิบูลยศรี (2556 : 52-71) และณัฐกร สงคราม (2553 : 35-78) สามารถสรุปรายละเอียดเกี่ยวกับทฤษฎีในแต่ละยุค ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 20 นักวิชาการนักส่วนใหญ่เริ่มต้นสนใจทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมต่อมาให้ความสนใจเกี่ยวกับกระบวนการความคิดหรือทางสมอง ซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการทำให้เกิดการเรียนรู้ จึงเกิดทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม หรือปัญญานิยม โดยเป็นฐานสำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ที่นิยมกันในปัจจุบัน ต่อมานักวิชาการเริ่มให้ความสนใจในเรื่องของจิตใจและความรู้สึกของมนุษย์ ทำให้เกิดเป็นทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มมนุษยนิยม แต่เมื่อยุคสมัยเปลี่ยนไปและแต่ละทฤษฎีต่างก็มีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกันไป ซึ่งทำให้นักวิชาการได้เริ่มผสมผสานแนวคิดหลายแนวเข้าด้วยกัน จนเกิดเป็นทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มผสมผสานจะเห็นได้ว่าในแต่ละยุคได้มีการพัฒนาในส่วนที่ยังบกพร่องหรือส่วนที่ยังขาดอยู่ จนกระทั่งทำให้ได้ข้อความรู้ที่สมบูรณ์ขึ้น เพื่อใช้เป็นฐานของการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป

ช่วงของยุคปัจจุบันนี้ นักวิชาการมีการพัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้ให้สามารถตอบโจทย์ของสภาพสังคมในปัจจุบันที่ต้องการให้คนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้เป็นอย่างดี โดยเริ่มจากทฤษฎีกระบวนการทางสมอง ในการประมวลข้อมูลที่ได้กล่าวว่าการได้มาซึ่งความรู้ของผู้เรียนต้องมาจากสิ่งที่สนใจ และความรู้เดิมของผู้เรียน ซึ่งสามารถใช้เป็นหลักในการจัดการเรียน

การสอนให้แก่ผู้เรียนได้ อีกทั้งทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ จากสิ่งที่พบกับความรู้ที่มีอยู่เดิมมากกว่าการเป็นผู้รับจากครูเพียงอย่างเดียว ซึ่งสามารถช่วยให้ผู้เรียน มีการเรียนรู้ที่มีความหมายมากขึ้น นอกจากนี้ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเองโดยการสร้างสรรค์ ชิ้นงาน ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างชิ้นงานจากแนวความคิดของตน โดยจะเป็นพื้นฐานในการ พัฒนาตนเองของผู้เรียนให้เป็นผู้ที่สร้างสรรค์นวัตกรรมมากกว่าการเป็นผู้ใช้ในอนาคต และทฤษฎี การเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนช่วยกันสร้างองค์ความรู้ โดยจะเป็นพื้นฐานให้ผู้เรียนเกิด ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น และส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นอีกด้วย

การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน

ความหมายของการพัฒนาการเรียนการสอน

การพัฒนาการเรียนการสอน หมายถึง การสร้างหรือปรับปรุงแบบแผน การจัดการเรียนการสอนให้สามารถต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ทั้งด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ รูปแบบการเรียนการสอน

รูปแบบการเรียนการสอนในปัจจุบัน หากจำแนกตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบ สามารถแบ่งได้เป็น 5 หมวดหมู่ คือ เน้นการพัฒนาด้านพุทธิพิสัย เน้นการพัฒนาด้านจิตพิสัย เน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย เน้นการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ และเน้นการบูรณาการ องค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน

ทิศนา แคมมณี (2554 : 4) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของรูปแบบการเรียนการสอน ดังนี้

1. ปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐานหรือเป็นหลัก ของรูปแบบการสอน
 2. มีการบรรยายและอธิบายสภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่ สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ
 3. มีการจัดระบบ คือ มีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ ของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้นๆ
 4. มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนหรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ
- อันจะช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอน

กระบวนการพัฒนาการเรียนการสอนได้ 5 ขั้นตอน คือ

1. การระบุปัญหา
2. ศึกษาข้อมูลเบื้องต้น

3. การสร้างองค์ประกอบรูปแบบการจัดการเรียนการสอน
4. การตรวจสอบคุณภาพ และ
5. การปรับปรุงและการนำไปใช้

การเรียนรู้ (Learning)

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ไว้ดังนี้

สุรางค์ โค้วตระกูล (2550 : 186) ได้ให้ความหมายของการเรียนรู้ว่า หมายถึง การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือจากการฝึกหัด รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงความรู้ของผู้เรียน

สิริอร วิชชาวุธ (2554 : 2) ได้กล่าวว่าการเรียนรู้มีองค์ประกอบ 3 อย่าง คือ

1. มนุษย์ต้องเกิดการเปลี่ยนแปลงจากไม่รู้ เป็นรู้ ทำไม่ได้ เป็นได้ ไม่เคยทำ เป็นทำ
 2. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นเป็นไปอย่างถาวร
 3. การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมนั้นเกิดจากประสบการณ์การฝึกฝนและการฝึกหัด
- จะเห็นได้ว่า การเรียนรู้นั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวรของบุคคล อันเป็นผลมาจากประสบการณ์ในอดีต ทั้งจากการฝึกฝน การปฏิสัมพันธ์กับประสบการณ์รอบตัวและมีปริมาณองค์ความรู้ที่เพิ่มมากขึ้น

แนวคิดตามทฤษฎีการเรียนรู้ของ เบญจมิน บลูม (Bloom Taxonomy)

อติญาน์ ศรเกษตริน (2543 : 72-74 อ้างอิงมาจาก บุญชม ศรีสะอาด, 2537 : 18) ได้กล่าวว่า จุดประสงค์สำคัญของการเรียนการสอน คือ การให้บุคคลเปลี่ยนแปลงไปในทางที่พึงประสงค์ พฤติกรรมเหล่านี้จำแนกและจัดลำดับหมวดหมู่และระดับความยากง่าย หมวดหมู่เหล่านี้เรียกว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษาของ บลูม (Taxonomy of Educational objective) : ซึ่ง Benjamin Bloom (1976) ได้แบ่งเป็น 3 หมวดดังนี้

1. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นความสามารถทางด้านสติปัญญาแบ่งการเรียนรู้ออกเป็น 6 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ความสามารถในการจดจำความรู้ต่างๆที่ได้เรียนรู้มา (Knowledge)
 - 1.2 ความสามารถในการแปลความ ขยายความ ในสิ่งที่ได้เรียนรู้มา (Comprehensive)
 - 1.3 ความสามารถในการสิ่งที่เรียนรู้มาให้เกิดประโยชน์ (Application)
 - 1.4 ความสามารถในการแยกแยะความรู้ออกเป็นส่วน ๆ และทำความเข้าใจในแต่ละส่วนว่าสัมพันธ์หรือต่างกันอย่างไร (Analysis)

1.5 ความสามารถในการรวบรวมความรู้ต่างๆหรือประสบการณ์ต่างๆให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ (Synthesis)

1.6 ความสามารถในการตัดสินคุณค่าของความรู้อย่างเป็นเหตุเป็นผล (Evaluation)

ต่อมา Anderson และ Krathwont (2001) ซึ่งเป็นกลุ่มลูกศิษย์ของ Bloom ได้ปรับปรุง พัฒนาให้เหมาะสม โดยเปลี่ยนแปลงขั้นตอนพฤติกรรมพุทธิสัยดังนี้

ชั้นความรู้ความจำ เปลี่ยนเป็นจำ

ชั้นความเข้าใจ เปลี่ยนเป็น เข้าใจ

ชั้นการนำไปใช้ เปลี่ยนเป็น ประยุกต์

ชั้นการวิเคราะห์ เปลี่ยนเป็น วิเคราะห์

ชั้นการสังเคราะห์ เปลี่ยนเป็น ประเมินค่า

ชั้นการประเมินค่า เปลี่ยนเป็น ริเริ่มสร้างสรรค์

2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมที่เกิดจากความรู้สึกนึกคิดในจิตใจ ความเชื่อ ความซาบซึ้ง ประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ระดับ ดังนี้

2.1 ความตั้งใจ สนใจในสิ่งเร้า หรือรับรู้ (Receive)

2.2 การมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกิดขึ้นหรือตอบสนองสิ่งเร้า (Respond)

2.3 ความรู้สึกซาบซึ้งยินดี มีเจตคติที่ดี หรือค่านิยม (Value)

2.4 เห็นความแตกต่างในคุณค่า แก้ไขข้อบกพร่อง/ขัดแย้ง สร้างปรัชญา/เป้าหมายให้แก่ตนเอง หรือการจัดระบบ (Organize)

2.5 ทำให้เกิดเป็นคุณลักษณะหนึ่งของชีวิตตนเองหรือ บุคลิกภาพ (Characterize)

3. พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นความสามารถในการปฏิบัติ ประกอบด้วยพฤติกรรม 5 ระดับ ดังนี้

3.1 ความสามารถในการสังเกตและรับรู้ขั้นตอนการปฏิบัติ หรือขั้นรับรู้ (Imitation)

3.2 ความสามารถในการทำตามขั้นตอนหรือรูปแบบที่ได้รับการแนะนำ (Manipulation)

3.3 ความสามารถในการทำงานด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีผู้ชี้แนะและพัฒนาการทำงานด้วยตนเองให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น (Precision)

3.4 ความสามารถในการเลือกรูปแบบที่ตนเองพัฒนาจนมีประสิทธิภาพและฝึกฝนจนเกิดความคล่องแคล่วเป็นอัตโนมัติชัดเจนต่อเนื่องจนชำนาญการ (Articulation)

3.5 ความสามารถที่เกิดจากการฝึกฝนจนเกิดเป็นความเชี่ยวชาญในงานนั้น
เป็นการเฉพาะและเป็นธรรมชาติ ชั้น เชี่ยวชาญ (Naturalization)

บทบาทของทฤษฎีการเรียนรู้

ทฤษฎีการเรียนรู้มีบทบาทต่อการพัฒนาการเรียนการสอนดังนี้

Gredler (1997 : 9-11)

1. เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย ทฤษฎีการเรียนรู้ประกอบด้วย
หลักการเรียนรู้ย่อยหลายหลักการที่สามารถตรวจสอบได้ในห้องทดลอง หรือนำไปประยุกต์ใช้ใน
สถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งข้อมูลที่รวบรวมได้จะช่วยให้เราเข้าใจปรากฏการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น
อย่างเป็นเหตุเป็นผล เพราะผ่านการตรวจสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์ ยกตัวอย่าง เช่น ทฤษฎี
การเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ ๖ (Thorndike's connectionism) ธอร์นไดค์เป็นนักจิตวิทยาการเรียนรู้
กลุ่มพฤติกรรมนิยม ซึ่งทำการทดลองความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าที่มีต่อพฤติกรรมตอบสนองที่
เป็นการลงมือปฏิบัติและผลที่ตามมาในหลากหลายลักษณะ จนสามารถสรุปเป็นหลักการเรียนรู้ที่
เรียกว่า กฎแห่งผล ซึ่งกล่าวว่าพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดที่ได้รับผลที่ทำให้ผู้เรียนพึงพอใจ
ผู้เรียนจะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก แต่ถ้าไม่ได้รับผลที่พึงพอใจผู้เรียนก็จะหยุดหรือเลิกทำพฤติกรรม
นั้น การนำทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ไปประยุกต์ใช้ในห้องเรียนจึงเป็นกรอบการวิจัยที่จะช่วย
พัฒนาให้เกิดผลการเรียนรู้ที่เราคาดหวังกับนักเรียน โดยการจัดสิ่งเร้าที่นักเรียนพึงพอใจ และ
ให้รางวัลกับนักเรียนเมื่อนักเรียนแสดงพฤติกรรมที่เป็นผลการเรียนรู้ที่เราต้องการพัฒนา

2. ช่วยในการจัดการกับความรู้ ถ้าพิจารณาเนื้อหาความรู้ที่นำมาสอน
ในห้องเรียนจะพบว่า ความรู้บางอย่างเป็นรูปธรรม บางอย่างเป็นนามธรรม ความรู้บางอย่าง
เป็นพื้นฐานต้องเรียนก่อน บางอย่างมีความซับซ้อน ต้องมีพื้นฐานบางเรื่องมาก่อนจึงจะเรียนรู้ได้
การจัดเนื้อหาให้เหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากต้องเข้าใจธรรมชาติของเนื้อหาแล้วยังต้องมีความเข้าใจ
เกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียนซึ่งเป็นทฤษฎีที่เสนอโดยเพียเจต์ นักจิตวิทยา
พัฒนาการที่ได้อธิบายการเรียนรู้ของผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยเป็นลำดับ จากเรื่องที่ยากหรือเป็นรูปธรรม
ไปสู่เรื่องที่ยากซับซ้อนหรือเป็นนามธรรมซึ่งช่วยในการจัดการกับความรู้ที่จะนำเสนอให้มีความ
เหมาะสมกับผู้เรียน

3. ช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของผู้เรียนและปรับพฤติกรรมของนักเรียนให้ดีขึ้น
ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนั้นมีความซับซ้อน หากครูไม่เข้าใจทฤษฎีการเรียนรู้อย่างถ่องแท้
ก็มักจะใช้ผิด ๆ หรือไม่เข้าใจว่าเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น ทฤษฎีการเรียนรู้จะช่วยให้ครูจัดการกับปัญหา
การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ยกตัวอย่าง การให้คำชมเชย ครูที่ใช้
คำชมเชยอย่างพร่ำเพรื่อแก่นักเรียนจะไม่สามารถกระตุ้นหรือส่งเสริมนักเรียนให้แสดงพฤติกรรม

ตามที่ครูต้องการอย่างได้ผลคงที่แน่นอน จากทฤษฎีการเรียนรู้ของสกินเนอร์ทำให้ทราบว่า การให้ คำชมเชยแก่นักเรียนต้องทำอย่างมีเงื่อนไขชัดเจนจึงจะได้ผลตามที่ต้องการ

4. ช่วยในการจัดการกับประสบการณ์ที่ควรมีก่อนของผู้เรียนในการเรียนรู้ เรื่องใหม่ ความรู้พื้นฐานหรือประสบการณ์เดิมนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะจากทฤษฎี การสร้างความรู้ทำให้ทราบว่า การเรียนรู้เรื่องใหม่ต้องมีพื้นฐานจากความรู้และประสบการณ์เดิม ที่เกี่ยวข้องจึงจะช่วยให้การเรียนรู้นั้นเกิดขึ้นได้ ครูที่ตระหนักในทฤษฎีดังกล่าวจะต้องวิเคราะห์ผู้เรียน โดยเฉพาะภูมิหลังและประสบการณ์เดิมของผู้เรียน เพื่อจะรู้ว่าควรเริ่มต้นการเรียนรู้อย่างไรจึงจะมี ประสิทธิภาพ

5 ช่วยในการวางแผนในการทำงานทฤษฎีเป็นข้อความที่อธิบาย ความสัมพันธ์ของตัวแปรเหตุที่มีต่อผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้นการใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ในการวางแผน การเรียนการสอนจึงเป็นการทำงานอย่างเป็นระบบ เพื่อไปสู่เป้าหมายหรือผลที่คาดหวัง ทำให้ การดำเนินงานประสบความสำเร็จได้ดีกว่าการทำงานโดยขาดแนวทางและเป้าหมายที่ชัดเจน นอกจากนี้การทำงานโดยมีทฤษฎีชี้นำยังช่วยให้สามารถปรับเปลี่ยนการทำงานให้เหมาะสมกับ สภาพการณ์ที่เปลี่ยนแปลงได้อีกด้วย เพราะทฤษฎีสามารถพัฒนาหรือปรับเปลี่ยนได้ หากทฤษฎี ไม่สามารถอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นได้ ยกตัวอย่าง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบวางเงื่อนไขของ พาฟลอฟ (Pavlov) ที่เหมาะกับการปรับพฤติกรรมของสัตว์ที่แสดงพฤติกรรมตอบสนองต่อสิ่งเร้า ที่เป็นความต้องการพื้นฐานของสิ่งมีชีวิตทั่วไปตามธรรมชาติ เช่น อาหาร แต่ไม่สามารถนำมาใช้กับ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความซับซ้อนได้

พัฒนาการของทฤษฎีการเรียนรู้

หากมองย้อนไปในประวัติศาสตร์เราจะเห็นว่าแหล่งที่มาของความรู้ที่มนุษย์ได้รับ นั้นมีอยู่หลายแหล่งด้วยกัน ในยุคแรกนิทานพื้นบ้านและความเชื่อต่าง ๆ เป็นที่มาของความรู้ นิทานพื้นบ้านที่เล่าสืบกันในหมู่ชนต่าง ๆ นั้นจะแฝงไว้ด้วยวัฒนธรรม ประเพณี สภาพการดำเนินชีวิต ต่าง ๆ ของชุมชนสุขภาพจิตและคำพังเพยที่สรุปจากประสบการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นให้แนวคิดและหลักการ ในการดำเนินชีวิต เช่น น้ำขึ้นให้รีบตัก ฯลฯ ได้พำลั่เลมงาม เป็นต้น ความรู้จากนิทานพื้นบ้าน ได้แพร่จากที่แห่งหนึ่งไปยังที่อีกแห่งหนึ่งได้ด้วยการเล่าสืบกันต่อมาจากนักเดินทาง และนักเล่านิทาน อย่างไรก็ตาม ปัญหาของการแปลความ จากแหล่งความรู้เหล่านี้เพื่อใช้ในการแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิต นั้นมิได้หลากหลายแนวทางซึ่งไม่เป็นที่ยอมรับ เพราะยังขาดกระบวนการในการวิเคราะห์อย่างเป็น ระบบหรือที่เรียกว่ากระบวนการแสวงหาความรู้ ความจริง ในยุคเริ่มต้นของการมีอารยธรรม เช่น ในยุคกรีกโบราณ มนุษย์พยายามหาคำอธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในธรรมชาติ เช่น การเกิด ทะเล พายุ ฟ้าร้อง ตลอดจนถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ว่าเกิดจากการกระทำของเทพเจ้าไปชิตตอน เป็นต้น แต่คำอธิบายที่มาจากความเชื่อก็ไม่สามารถทำให้โลกพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับ

สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสังคมเพิ่มขึ้นแต่อย่างไร ดังนั้นในยุคต่อมาก่อนที่วิทยาศาสตร์ จะเจริญก้าวหน้าขึ้นจึงได้มีการบวนการในการแสวงหาความจริงที่เรียกว่า ปรัชญาหรือระบบการคิดเชิงตรรกะเข้ามาอธิบายให้ความหมายของธรรมชาติและความจริง เช่น ความพยายามที่จะตอบคำถามว่า ความจริงคืออะไร ความรู้คืออะไร การรู้หมายความว่าอย่างไร ธรรมชาติของความจริง เป็นสิ่งที่คงที่ แน่นนอนหรือไม่ ในยุคกำเนิดของปรัชญานี้ มนุษย์พยายามแสวงหาความจริงของโลกภายนอกหรือธรรมชาติ และโลกภายในคือความจริงของแต่ละบุคคล นักปรัชญาได้พยายามให้นิยามความจริง และการเรียนรู้ซึ่งก็คือการแสวงหาความจริงว่าคืออะไร ด้วยวิธีการใช้เหตุผลเชิงตรรกะหรือวิธีนินัย

เพลโต (Plato) นักปรัชญาที่มีชื่อเสียงซึ่งมีชีวิตก่อนปีคริสต์ศักราช (327-417 B.C.) ได้ให้นิยามความจริงคือ ความคิดที่บริสุทธิ์ เขาเชื่อว่าความคิดและความคิดรวบยอดต่าง ๆ มีรูปและดำรงอยู่ในบุคคล การเรียนรู้คือ กระบวนการพัฒนาความคิดใฝ่ดีที่มีอยู่ในมนุษย์มาตั้งแต่เกิด ตามแนวคิดของเพลโตความคิดจะได้รับการพัฒนาผ่านการเรียนรู้วิชาที่เชื่อว่า มีรูปความคิดบริสุทธิ์ เช่น คณิตศาสตร์อริสโตเติล (Aristotle) ศิษย์ของเพลโต ให้นิยามความจริง คือความสัมพันธ์ที่พบในธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ดังนั้นแหล่งของความรู้ก็คือสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ การเรียนรู้เกิดขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ตามแนวคิดของอริสโตเติล ความรู้เกิดจากการสร้างภาพ (image) จากประสบการณ์และการเชื่อมโยงของภาพเหล่านั้น ปัญหาของการใช้วิธีการปรัชญาในการสร้างความรู้เกี่ยวกับโลกแห่งความจริงก็คือ ประการแรกวิธีการทางปรัชญาหรือการใช้เหตุผลเชิงตรรกะใช้ได้กับคำถามทั่วไป ไม่สามารถตอบคำถามเฉพาะที่ต้องการได้ และได้สารสนเทศจำกัด ประการต่อมาขาดการทดสอบ ดังนั้นจึงพบข้อบกพร่องในการสรุปและการอธิบายเหตุและผลของปรากฏการณ์ ในช่วงระหว่างปีก่อนคริสต์ศักราช 400 B.C. ถึงศตวรรษ ที่ 19 วิธีการทางปรัชญานับเป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญของความรู้

การวิจัยเชิงประจักษ์ (empirical research) หรือการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ เริ่มต้นตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 เมื่อกาลิเลโอบุกเบิกการค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือการค้นหาความจริงเกี่ยวกับโลกด้วยกระบวนการหาหลักฐาน ข้อมูลจากการสังเกตอย่างเป็นระบบ หรือวิธีการทางวิทยาศาสตร์ กาลิเลโอได้ใช้การทดลองเพื่อตรวจสอบกฎเกณฑ์ในธรรมชาติ โดยทำการทดลองที่มีชื่อเสียงมากที่เมืองปิซาประเทศอิตาลี จากการทดลองปล่อยวัตถุสองก้อนที่มีน้ำหนักต่างกันลงมาพร้อมกัน พบว่าวัตถุตกลงถึงพื้นดินพร้อมกัน การทดลองนี้พิสูจน์ว่าแรงโน้มถ่วงของโลกกระทำต่อวัตถุทั้งสองเท่ากัน วิธีการหาความรู้ด้วยการทดลองเชิงประจักษ์ได้ทำให้เกิดข้อความรู้อีกมากมาย เพื่อตอบปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับโลกธรรมชาติ งานวิจัยทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญซึ่งเปลี่ยนแปลงความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต ที่สำคัญก็คือการค้นพบของชาลส์ ดาร์วินส์ (Charles Darwins) เรื่อง กำเนิดของสิ่งมีชีวิต (origin of species) ในปี ค.ศ. 1859 ซึ่งก่อกำเนิดทฤษฎีวิวัฒนาการของ

สิ่งมีชีวิต ที่อธิบายว่าสิ่งมีชีวิตบนโลกที่พบเห็นอยู่ในปัจจุบันนั้นมิได้ดำรงอยู่อย่างที่เห็นในอดีต แต่เกิดจากการที่สิ่งมีชีวิตนั้นสามารถปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงมาอย่างยาวนาน ความคิดของมนุษย์ก็เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิวัฒนาการช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1930-1950 ซึ่งเป็นช่วงต้นศตวรรษที่ 20 นักจิตวิทยาที่ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษย์ ได้ใช้การทดลองในห้องปฏิบัติการเพื่อที่จะสร้างทฤษฎีที่จะอธิบายการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของมนุษย์ ทำให้ค้นพบความสัมพันธ์ของสิ่งเร้าและการตอบสนองที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรม ข้อความรู้จากนักจิตวิทยาเป็นประโยชน์ต่อนักการศึกษา แพทย์ นักธุรกิจและบุคคลอื่น ๆ ในการนำไปใช้ปรับพฤติกรรมของมนุษย์ ช่วงนี้จึงเป็นช่วงที่มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของทฤษฎีการเรียนรู้ กลุ่มพฤติกรรมนิยม แต่ช่วงที่มีการประยุกต์ทฤษฎีการเรียนรู้ มาสู่การออกแบบการเรียนการสอนที่สำคัญคือช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่สอง ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี ค.ศ. 1950 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันซึ่งเป็นแบ่งได้ 4 ระยะ ได้แก่

ระยะที่ 1 ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1950-1975 จากห้องปฏิบัติการสู่ห้องเรียน เป็นช่วงของการนำทฤษฎีการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นในห้องทดลอง มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบกระบวนการฝึกอบรมบุคคลให้มีทักษะการปฏิบัติ

ระยะที่ 2 ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1975-1990 ช่วงก่อกำเนิดของทฤษฎีการเรียนรู้ กลุ่มพุทธินิยมที่สนใจกระบวนการคิด การแก้ปัญหามากกว่าการทำเป็น ทำได้ดังเช่นในช่วงแรก

ระยะที่ 3 ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1980-ปัจจุบัน เป็นช่วงที่ปัจจัยด้านสังคม วัฒนธรรมและปัจจัยด้านบุคคลได้รับความสนใจว่ามีผลกระทบต่อการเรียนรู้อย่างไร

ระยะที่ 4 ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1990-ปัจจุบัน เป็นช่วงการก่อกำเนิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ที่เชื่อว่า ความรู้เป็นสิ่งที่บุคคลแต่ละคนสร้างความหมาย ความเข้าใจของตนขึ้นจากประสบการณ์และความรู้เดิมที่มีอยู่

พัฒนาการของทฤษฎีการเรียนรู้ในแต่ละช่วงเวลาดังกล่าวจะช่วยให้เราเข้าใจแนวคิดและแนวโน้มของการออกแบบการเรียนการสอนที่เปลี่ยนแปลงไปตามทฤษฎีการเรียนรู้ที่ยึดถือเป็นพื้นฐาน ซึ่งจะกล่าวถึงในรายละเอียด ดังนี้ Gredler (1997 : 51-60)

ระยะที่ 1 จากห้องปฏิบัติการสู่ห้องเรียน (ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1950-1975) ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 ฝ่ายสัมพันธมิตรที่ประกอบด้วยประเทศอเมริกา อังกฤษและประเทศที่เป็นพันธมิตรมีความต้องการทางการทหารในการฝึกฝนคนให้สามารถใช้เครื่องมือต่าง ๆ ที่มีความซับซ้อนเพื่อใช้ในการสงคราม เช่น การใช้วิทยุสื่อสาร การยิงปืนต่อสู้อากาศยาน เป็นต้น จึงเป็นจุดเริ่มต้นของการนำแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ซึ่งวิจัยในห้องทดลองมาใช้จริงในการฝึกอบรม ซึ่งพบปัญหาว่า หลักการเรียนรู้เกี่ยวกับผลของรางวัลที่มีต่อการฝึกหัดไม่ได้ผลมากนัก เพราะยังมีพฤติกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับกระบวนการคิดและการรับรู้สารสนเทศ ซึ่งไม่สามารถอธิบายได้ด้วยวิธีการ

วางเงื่อนไขของสิ่งเร้าและการตอบสนองเท่านั้น จึงก่อให้เกิดความพยายามในการออกแบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยคำนึงถึงองค์ประกอบในการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะและความสามารถในการปฏิบัติงาน อย่างไรก็ตามความต้องการทางการทหารในการฝึกคนในช่วงสงครามก็ไม่ได้ทำให้การออกแบบการเรียนการสอนได้รับความสนใจและเห็นว่าเป็นความจำเป็นในระดับต้น ๆ จนกระทั่งรัสเซียสามารถปล่อยยานอวกาศสปุตนิก (sputnik) ขึ้นสู่วงโคจรของโลกได้สำเร็จเป็นครั้งแรกในโลกเมื่อปี ค.ศ. 1957 ทำให้อเมริกาเริ่มตระหนักว่าระบบการศึกษาของตนนั้นล้มเหลวและจำเป็นต้องมีการปฏิรูปการศึกษาอย่างรีบด่วน โดยเฉพาะวิชาที่สำคัญ ได้แก่ วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และภาษาศาสตร์ อเมริกาได้ทุ่มเทงบประมาณในการพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะด้านการคิด การจัดการเรียนรู้แบบค้นพบและให้นักเรียนมีส่วนร่วมมากขึ้น ในระยะนี้นักวิจัยทางการศึกษาสนใจที่จะนำทฤษฎีการเรียนรู้มาแปลงสู่การปฏิบัติหรือการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้มากขึ้น

บุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการนำเสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรและการออกแบบการเรียนการสอนจนได้รับการยอมรับว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเสนอทฤษฎีการสอนเป็นคนแรกคือ บรูเนอร์ (Bruner, 1966 : 40) โดยบรูเนอร์เป็นผู้ที่กล่าวว่า ทฤษฎีการสอนควรอธิบายหลักการสำหรับการออกแบบการเรียนการสอนในห้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังกล่าวว่าทฤษฎีการเรียนรู้เป็นข้อความที่อธิบาย พรรณนาการเรียนรู้ว่าเป็นอย่างไร (descriptive) ในขณะที่ทฤษฎีการสอนเป็นข้อความเชิงบรรยายและพรรณนา (prescriptive) สภาพการณ์ของการจัดการเรียนการสอน ว่าทำอย่างไร นอกจากบรูเนอร์แล้วแนวคิดในการออกแบบการเรียนการสอนของบุคคลที่มีผู้นำไปใช้ในห้องเรียนมากที่สุดในช่วงเวลานี้ คือ แนวคิดของสกินเนอร์ (Skinner) เพียเจต์ (Piaget) และกานเย (Gagné) ผลงานในการนำทฤษฎีการเรียนรู้ไปใช้ในการออกแบบหลักสูตรและการเรียนการสอนของบุคคลเหล่านี้ ได้แก่

1. รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของบรูเนอร์ บรูเนอร์เป็นผู้ที่เสนอว่าเป้าหมายทางการศึกษาควรเป็นไปเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความรู้และสติปัญญา ซึ่งหมายถึงบุคคลที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา หลักสูตรควรเอื้อต่อการพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาโดยผ่านกระบวนการสืบสอบและค้นพบบรูเนอร์ได้แบ่งระดับการพัฒนาสติปัญญาว่ามี 3 ลำดับ ได้แก่

ขั้น enactive เป็นขั้นการลงมือปฏิบัติหรือขั้นทำเป็น แม้ว่าจะไม่สามารถอธิบายได้ว่ามีขั้นตอนในการทำอย่างไร

ขั้น iconic เป็นขั้นที่สามารถสรุปสิ่งที่เห็นเป็นภาพ คือ สามารถนำเสนอสิ่งที่ทำได้เป็นแผนภูมิ แผนภาพได้

ขั้น symbolic เป็นขั้นการคิดอย่างเป็นนามธรรม คือ สามารถใช้ภาษาหรือสัญลักษณ์เพื่ออธิบายประสบการณ์หรือการกระทำของตนได้

ในการเรียนรู้วิชาการต่าง ๆ จึงควรนำเสนอความรู้ให้เป็นไปตามลำดับการพัฒนาทางสติปัญญาของผู้เรียนคือ จากการกระทำสู่ภาพและสัญลักษณ์ หลักสูตรควรถูกออกแบบเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้อย่างถ่องแท้ โดยการจัดโครงสร้างของเนื้อหาวิชาหรือการจัดความคิดรวบยอดที่ค่อย ๆ พัฒนาผู้เรียนไปตามลำดับจากพื้นฐานยกระดับไปสู่ความคิดรวบยอดที่สูงขึ้น ซึ่งเป็นการจัดหลักสูตรแบบก้าวเวียน “spiral curriculum” นอกจากนี้บรูเนอร์ยังได้กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนที่อาจกล่าวได้ว่าเป็นแนวคิดหรือหลักการในการออกแบบการเรียนการสอนว่า “เราสามารถสอนวิชาใดก็ได้ให้กับนักเรียนไม่ว่าจะอยู่ในระดับขั้นพัฒนาการใดให้เรียนรู้ได้ ถ้าจัดให้อยู่ในรูปแบบที่สอดคล้องกับสติปัญญาของผู้เรียน” (Bruner, 1964 cited in Gredler, 1997 : 53)

2. เครื่องช่วยสอนของสกินเนอร์ (Skinner's teaching machine)

สกินเนอร์เป็นนักทฤษฎีในกลุ่มพฤติกรรมนิยมที่ศึกษาการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการ (operant conditioning theory) ในหลากหลายลักษณะเพื่อศึกษาผลของการตอบสนองต่อสิ่งเร้า สกินเนอร์สนใจการให้แรงเสริมที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรม ซึ่งทำให้ได้ข้อสรุปสำคัญในการเรียนรู้ว่าการกระทำใด ๆ ถ้าได้รับการเสริมแรงมีแนวโน้มที่จะกระทำซ้ำอีก ส่วนการกระทำที่ไม่มีการเสริมแรงมีแนวโน้มว่าความถี่ของการกระทำจะลดลงและหายไปในที่สุด สกินเนอร์ได้นำหลักการให้แรงเสริมนี้ไปพัฒนาเครื่องสอน (teaching machine) สำหรับใช้ในห้องเรียนและสื่อที่ใช้ร่วมกับเครื่องสอนนี้ที่เรียกว่า บทเรียนแบบโปรแกรม (program instruction) ซึ่งนับว่าเป็นเทคโนโลยีใหม่ในยุคหลังสงคราม การสอนประกอบด้วยสื่อที่ให้ผู้เรียนได้เรียนตามความสามารถของตนเอง (self-paced) และสื่อที่เรียนด้วยตนเอง (standalone) โดยไม่ต้องมีผู้สอน เนื้อหาที่นำมาสอนจะจัดเป็นกรอบความรู้ที่เรียงลำดับจากง่ายไปยาก ผู้เรียนเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อที่จัดไว้ตามลำดับ สื่อการเรียนแบบโปรแกรมนี้ได้รับความนิยมในช่วง ค.ศ. 1957-1965 หลังจากนั้นก็เสื่อมความนิยมลง เนื่องมาจากการออกแบบการเรียนการสอนโดยผู้ที่ไม่เข้าใจการออกแบบและประสิทธิภาพของเครื่องจักรที่เชื่อมโยงในยุคนั้น อย่างไรก็ตามเครื่องสอนของสกินเนอร์ได้เป็นต้นแบบที่พัฒนามาเป็นบทเรียนสำเร็จรูปหรือบทเรียนแบบโปรแกรมในปัจจุบัน

ระยะที่ 2 การก่อกำเนิดของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม (ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1975-1990) การพัฒนาของทฤษฎีการเรียนรู้ในช่วงนี้คือ การค้นคว้าและหาพยานหลักฐานของการเรียนรู้ที่เป็นการสร้างความหมาย ความเข้าใจของมนุษย์ โดยเชื่อว่ากระบวนการคิดของผู้เรียนคือปัจจัยสำคัญในการอธิบายการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วยวิธีที่ผู้เรียนรับรู้สารสนเทศ กระบวนการจัดกระทำกับสารสนเทศและการประยุกต์ใช้สารสนเทศ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยมมุ่งอธิบายโครงสร้างทางความคิด การเปลี่ยนแปลงความคิดและสิ่งที่เป็นตัวแทนความคิด ทฤษฎีการเรียนรู้ที่สำคัญในช่วงนี้คือทฤษฎีเกสตัลต์ (gestalt theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่อยู่กึ่งกลางระหว่างทฤษฎี

กลุ่มพฤติกรรมนิยมก่อนจะก้าวสู่ทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยม เป็นทฤษฎีที่สนใจเกี่ยวกับการรับรู้สิ่งต่าง ๆ เป็นรูปร่างหรือรูปแบบที่เป็นภาพรวมของสิ่งนั้น หรือรับรู้เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเป็นสถานการณ์เดียวกัน ทฤษฎีที่สำคัญอีกทฤษฎีหนึ่งคือ ทฤษฎีการประมวลผลสารสนเทศ (information processing theory) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่ได้รับอิทธิพลจากการพัฒนาของเครื่องคอมพิวเตอร์ความเร็วสูง ซึ่งมีศักยภาพในการจัดการกับข้อมูลจำนวนมาก ทฤษฎีนี้เปรียบเทียบการทำงานของสมองในการเปลี่ยนสารสนเทศที่ได้รับมาเป็นโครงสร้างของความคิดที่เก็บเป็นความทรงจำของมนุษย์กับการประมวลผลสารสนเทศของเครื่องคอมพิวเตอร์ นอกจากนี้ยังสนใจศึกษาเรื่อง “การรู้คิด” (metacognition) ซึ่งหมายถึง การตระหนักรู้เกี่ยวกับความรู้และความสามารถของตนเองและใช้ความเข้าใจในการรู้ดังกล่าวในการจัดการควบคุมกระบวนการคิด การท างานของตนด้วยกลวิธีต่าง ๆ อันจะช่วยให้การเรียนรู้และงานที่ทำประสบความสำเร็จตามที่ต้องการ (ทิตินา แชนมณี, 2555 : 82)

ระยะที่ 3 การก่อกำเนิดของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1980-ปัจจุบัน) ในช่วงที่ผ่านมา ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยมไม่สามารถอธิบายพฤติกรรมของมนุษย์ที่มีความซับซ้อนได้ ซึ่งทำให้นักจิตวิทยาให้ความสนใจผลกระทบของปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อการเรียนรู้ เป็นที่มาของทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (social learning theory) เนื่องจากพฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์เกิดขึ้นในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมซึ่งมีความซับซ้อน ต่างจากการศึกษาพฤติกรรมของสัตว์ทดลองในห้องปฏิบัติการมากนัก นักทฤษฎีการเรียนรู้คนสำคัญในกลุ่มนี้ ได้แก่ แบนดูรา (Bandura, 1977) ซึ่งต่อมาได้รับการกล่าวถึงในฐานะนักทฤษฎีพุทธินิยมเชิงสังคม (social-cognitive theory) หลักการพื้นฐานที่สำคัญของทฤษฎีนี้กล่าวว่า ผู้เรียนเรียนรู้พฤติกรรมใหม่จากการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นหรือที่เรียกว่าพฤติกรรมตัวแบบและผลที่ตามมาของการแสดงพฤติกรรมและนำเสนอสารสนเทศที่ได้รับ

จากการสังเกตมาใช้ในการตัดสินใจว่าจะยอมรับพฤติกรรมใดเพื่อนำไปปฏิบัติกระบวนการในการสังเกตและตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการภายในที่เกิดกับผู้เรียนเกี่ยวกับการประมวลผลสารสนเทศ ทฤษฎีการเรียนรู้ของแบนดูราจึงเป็นทฤษฎีที่มีพื้นฐานจากทั้งทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมและทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยม แบนดูรายังพบว่าทั้งตัวแบบและความเชื่อที่บุคคลมีต่อตนเองเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเรียนรู้ (Gredler, 1997) (Vygotsky) เจ้าของทฤษฎีประวัติศาสตร์สังคม (socio-historical theory) เป็นอีกผู้หนึ่งที่ได้รับการจัดให้เป็นนักทฤษฎีในกลุ่มทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมนี้ด้วย ผลงานของไวทสกี้ แม้ว่าจะเป็นงานที่ทำมานานแล้ว ตั้งแต่ปี ค.ศ. 1924-1938 ซึ่งเป็นงานที่อธิบายกระบวนการคิดของมนุษย์เช่นเดียวกับงานของเพียเจต์ แต่มีแนวคิดในลักษณะที่แตกต่างกัน แต่กว่าผลงานของเขาจะได้รับการแปลจากภาษารัสเซียเป็นภาษาอังกฤษและได้รับการตีพิมพ์ให้โลกตะวันตก ได้ทราบนั้นก็ล่วงมาถึง ปี ค.ศ. 1980 ซึ่งทำให้

ทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism) ซึ่งพัฒนาต่อจากทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยมได้รับความสนใจจากนักการศึกษาทั่วโลกอย่างแพร่หลาย (Gredler, 1997 : 237)

ระยะที่ 4 การก่อกำเนิดของทฤษฎีการสร้างความรู้ (ช่วงระหว่าง ค.ศ. 1990-ปัจจุบัน) ทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism) มีพื้นฐานมาจากปรัชญาเหตุผลนิยม (rationalism) ปรัชยานี้มีความเชื่อว่า เหตุผลเป็นแหล่งกำเนิดของความรู้ ความจริงได้จากการสร้างมากกว่าการค้นพบ นักปรัชญาเหตุผลนิยมเชื่อว่า ไม่มีความจริงเดียวที่ได้รับการค้นพบ แต่ละคนสร้างความจริงที่เป็นของตนเอง (Smith and Ragan, 1999 : 15) เมื่อสืบสาวถึงที่มาของทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism) พบว่า พื้นฐานสำคัญมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (cognitive development) ของเพียเจต์และทฤษฎีประวัติศาสตร์สังคม (socio-historical theory) ของไวททสกี ทั้งสองทฤษฎีทำให้เกิดหลักการสำคัญในการเรียนรู้แบบสร้างความรู้ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีผู้นำมาใช้อย่างกว้างขวางทั่วโลกในปัจจุบัน

การปฏิรูปการศึกษาของไทยทศวรรษแรก ระหว่างปี พ.ศ. 2540-2550 ที่ถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุดก็ได้มีการนำทฤษฎีการสร้างความรู้ขึ้นมาเป็นพื้นฐานสำคัญในการปฏิรูปการจัดการเรียนรู้ จากพัฒนาการของทฤษฎีการเรียนรู้ในแต่ละระยะที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า ทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอน ในช่วงแรกคือ ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม (behaviorism) ต่อมาทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม (cognitivism) ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพุทธินิยมและทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมนี้เอง ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism) ซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีบทบาทสำคัญในการออกแบบการเรียนการสอนในปัจจุบัน

ทฤษฎีการเรียนรู้และการประยุกต์สู่การสอน

ทฤษฎีการเรียนรู้สร้างขึ้นจากพื้นฐานความเชื่อเกี่ยวกับธรรมชาติของการเรียนรู้ เช่น ทฤษฎีในกลุ่มพฤติกรรมนิยมซึ่งนิยามการเรียนรู้ว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ก็จะเน้นองค์ประกอบที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่วนทฤษฎีกลุ่มพุทธินิยมที่นิยามการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการคิดหรือการพัฒนาทางสติปัญญา ก็จะเน้นที่กระบวนการคิดอย่างมีคุณภาพ ดังนั้นในการนำเสนอทฤษฎีการเรียนรู้ต่าง ๆ ที่คัดสรรว่ามีบทบาทต่อการประยุกต์สู่การออกแบบการเรียนการสอนที่จะกล่าวถึงในที่นี่ก็จะกล่าวถึงองค์ประกอบของการเรียนรู้ กฎหรือหลักการพื้นฐานในการเรียนรู้ของทฤษฎีนั้นและการประยุกต์สู่การออกแบบการเรียนการสอน

ทฤษฎีการเชื่อมโยงของธอร์นไดค์ (Thorndike's connectionism)

ธอร์นไดค์ (Thorndike) เป็นผู้ค้นพบกฎการเรียนรู้จากการเชื่อมโยงระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองโดยการกระทำอย่างมีเป้าหมาย จากผลงานการทดลองจับแมวใส่กรงที่มีสลักประตูปิดไว้ให้แมวหาทางออกจากกรงเพื่อกินอาหาร โดยแมวจะต้องหาทางถอดสลักประตูให้ได้จึงจะได้กิน

อาหาร ซึ่งจากการทดลองพบว่า ในระยะแรกแมวใช้วิธีลองถูกลองผิด (trial and error) และค้นพบวิธีถอดสลักประตูโดยบังเอิญ ทำให้ประตูเปิดและออกมากินอาหารได้ การทดลองในครั้งต่อ ๆ มา แมวใช้เวลาน้อยลงในการหาทางออกมากินอาหารได้ การทดลองนี้ทำให้สามารถตั้งกฎการเรียนรู้ที่สำคัญดังนี้ (Gredler, 1997 : 24)

1. กฎแห่งผล (law of effect) พฤติกรรมการตอบสนองต่อสิ่งเร้าใดที่ได้รับผลที่ทำให้ผู้เรียนพึงพอใจ ผู้เรียนจะกระทำพฤติกรรมนั้นซ้ำ ๆ อีกหรือเรียนรู้ต่อไป แต่ถ้าไม่ได้รับผลที่พึงพอใจผู้เรียนก็จะเลิกทำพฤติกรรมนั้น

2. กฎแห่งความพร้อม (law of readiness) การเรียนรู้จะเกิดขึ้นได้ดีถ้าผู้เรียนอยู่ในภาวะที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ การบังคับหรือฝืนใจจะทำให้หงุดหงิดไม่เกิดการเรียนรู้

3. กฎแห่งการฝึกหัด (law of exercise) การเรียนรู้จะคงทน หรือติดทนนาน ถ้าได้รับการฝึกหัดหรือกระทำซ้ำบ่อย ๆ

ทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์เน้นความเชื่อมโยงของสิ่งเร้าและการตอบสนอง หากผลที่ตามมาหลังปฏิบัติเป็นสิ่งที่น่าพอใจความเชื่อมโยงของสิ่งเร้าและการตอบสนองก็จะแน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น การประยุกต์สู่การสอนทฤษฎีการเรียนรู้ของธอร์นไดค์ประยุกต์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ดังนี้

1. การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้เป็นพฤติกรรมที่ชัดเจน เฉพาะเจาะจง ซึ่งทำให้สามารถวัดผลประเมินผลได้ว่าเกิดการเรียนรู้หรือไม่ โดยสังเกตจากพฤติกรรมที่เกิดขึ้น และแจ้งให้ผู้เรียนทราบพฤติกรรมที่คาดหวัง

2. ก่อนเรียนควรสำรวจว่าผู้เรียนมีความพร้อมด้านร่างกาย จิตใจและมีความรู้พื้นฐานเดิมที่พร้อมในการเรียนรู้หรือไม่ เพื่อหาแนวทางในการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน

3. ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ การเผชิญสถานการณ์ปัญหาซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลองถูกลองผิด เพื่อหาทางแก้ปัญหาด้วยตนเอง ซึ่งจะทำให้ผู้เรียนเกิดความภาคภูมิใจเมื่อค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้

4. ควรศึกษาว่าอะไรคือรางวัลหรือผลที่ผู้เรียนพึงพอใจ เพื่อใช้เป็นสิ่งเร้าให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้หรือแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก

5. ควรให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนสิ่งที่เรียนรู้แล้วอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้เกิดทักษะในสิ่งนั้น
ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการ (operant conditioning theory) ของ (Skinner)

Skinner (cited in Gredler, 1997 : 69) เป็นผู้ที่ให้นิยามการเรียนรู้ว่า คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เป็นผลอันเกิดจากการตอบสนองต่อสิ่งเร้า ทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการของสกินเนอร์ เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ที่อธิบายการเรียนรู้ที่เกิดจากการวางเงื่อนไขของ

สิ่งเร้าซึ่งผู้เรียนต้องลงมือกระทำหรือปฏิบัติเพื่อหาทางแก้ปัญหาจึงจะได้รับผลที่พึงพอใจ ถ้ามีการเรียนรู้เกิดขึ้นจะสังเกตได้ว่ามีการตอบสนองเพิ่มขึ้น เมื่อไม่มีการเรียนรู้อัตราการตอบสนองจะลดลง การเรียนรู้จึงตีความว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือเทียบได้กับการตอบสนองนั่นเอง การตอบสนองนั้นวัดได้จากอัตรา/ความถี่ของการตอบสนอง ดังนั้นองค์ประกอบในการเรียนรู้ของ สกินเนอร์จึงประกอบด้วย สิ่งเร้าที่มีการวางเงื่อนไข การตอบสนองของผู้เรียน และผลที่ตามมา (Gredler, 1997 : 62)

Skinner ได้ทำการทดลองกับหนูและนก โดยการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการ ในลักษณะต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรม โดย Skinner สนใจการเสริมแรง (reinforcement) ที่มีผลต่อการแสดงพฤติกรรมทำให้เกิดข้อสรุปสำคัญในการเรียนรู้ว่า การกระทำใด ๆ ถ้าได้รับการเสริมแรง มีแนวโน้มที่จะกระทำซ้ำอีก ส่วนการกระทำใดที่ไม่มีการเสริมแรงมีแนวโน้มว่าความถี่ของการกระทำ จะลดลงและหายไปในที่สุดการเสริมแรงของ Skinner แบ่งได้ 2 ประเภท ได้แก่ (Gredler, 1997 : 74-79)

1. การเสริมแรงแบบปฐมภูมิ (primary reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่สามารถทำให้ความถี่ของการแสดงพฤติกรรมเพิ่มขึ้นโดยไม่ต้องอาศัยการฝึกฝน ซึ่งเป็นสิ่งเร้าตามธรรมชาติ เช่น อาหาร ที่อยู่อาศัย เป็นต้น

2. การเสริมแรงแบบวางเงื่อนไขหรือการเสริมแรงทุติยภูมิ (conditioned or secondary reinforcement) คือ สิ่งเร้าที่ทำให้พฤติกรรมเข้มแข็งขึ้น การเสริมแรงแบบวางเงื่อนไข แบ่งได้ ดังนี้

2.1 การเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) คือ การให้สิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดผลทางบวกแก่พฤติกรรม ทำให้ความถี่ของพฤติกรรมเพิ่มขึ้นหรือมีการผลิตซ้ำของพฤติกรรม เช่น การที่ผู้เรียนส่งงานครบตามกำหนด เมื่อได้รับคำชมเชยจากผู้สอน ทำให้ผู้เรียนส่งงานครบตามกำหนดอีก

2.2 การเสริมแรงทางลบ (negative reinforcement) คือ การลดหรือการถอนสิ่งเร้าที่ก่อให้เกิดผลที่ไม่พึงพอใจ ทำให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพิ่มขึ้น เช่น เสียงดังและห้องเรียนที่ร้อนอบอ้าวเป็นสิ่งเร้าที่ทำให้นักเรียนหงุดหงิด ไม่สนใจเรียน เมื่อติดเครื่องปรับอากาศ ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจเรียนมากขึ้น หรือนักเรียนรีบออกจากบ้านแต่เช้าเพื่อหลีกเลี่ยงรถติด ทำให้มาถึงโรงเรียนทันเวลา เป็นต้น

ตามแนวคิดของ Skinner การเสริมแรงทางบวกจึงเปรียบได้กับรางวัล สำหรับการลงโทษ หมายถึง การหยุดให้การเสริมแรงทางบวก เช่น ไม่อนุญาตให้นักเรียนเล่นเกม คอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักเรียนชอบ หรือเพิ่มการเสริมแรงทางลบ เช่น ให้นักเรียนคัดไทย 50 จบ เป็นต้น จากการศึกษาของสกินเนอร์เรื่องผลของการลงโทษได้ข้อสรุปว่า

1. การลงโทษช่วยยับยั้งหรือลดการแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์เพียงชั่วคราว ซึ่งไม่สามารถแก้ปัญหาอย่างถาวร

2. การลงโทษทำให้เกิดการตอบโต้ทางอารมณ์ที่ไม่พึงปรารถนา เช่น ความคับข้องใจ ความโกรธและความรู้สึกผิด

3. การลงโทษไม่ได้ช่วยให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์ เช่น การลงโทษนักเรียนที่ใช้เวลาครณต์ผิดในการพูด ไม่ได้ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้การพูดที่ถูกต้อง

ในการปรับพฤติกรรม Skinner เสนอแนะให้หลีกเลี่ยงเงื่อนไขที่ทำให้ต้องมีการลงโทษไปให้การเสริมแรงกับพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น เมื่อไม่ต้องการให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมก้าวร้าว ก็ให้รางวัลกับพฤติกรรมความร่วมมือ เป็นต้น สำหรับการเรียนรู้พฤติกรรมใหม่ ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้เร็วขึ้นเมื่อได้รับการเสริมแรงทุกครั้งที่ต้องตอบสนองได้ถูกต้อง เมื่อผู้เรียนเรียนรู้พฤติกรรมใหม่แล้ว ควรให้การเสริมแรงเป็นครั้งคราวเพื่อไม่ให้นักเรียนคาดหวังรางวัลทุกครั้งการประยุกต์สู่การสอน

ทฤษฎีการเรียนรู้การวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการของ Skinner ประยุกต์ไปใช้ในการเรียนการสอน ได้ดังนี้

1. ควรวิเคราะห์การเรียนรู้ออกเป็นพฤติกรรมย่อย ๆ ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กันตามลำดับจากพื้นฐานไปสู่ขั้นที่ซับซ้อนขึ้น โดยนำเสนอสิ่งเร้าการเรียนรู้ไปตามลำดับขั้นและจัดให้มีการเสริมแรงหรือรางวัลที่ผู้เรียนพอใจ เมื่อแสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนต้องการให้เกิดขึ้นในแต่ละขั้น เพื่อให้ผู้เรียนอยากเรียนรู้ในขั้นต่อไป สื่อการสอนที่พัฒนาขึ้นจากหลักการสอนนี้คือ บทเรียนแบบโปรแกรม บทเรียนสำเร็จรูป และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน เป็นต้น

2. การเรียนที่ได้ผลดีคือ การเรียนเป็นรายบุคคล ซึ่งผู้เรียนเป็นผู้กระทำด้วยตนเองและปรับพฤติกรรมไปตามผลการเรียนรู้ที่เกิดขึ้น โดยครูใช้รางวัล หรือการเสริมแรงเป็นกลไกในการส่งเสริมการแสดงพฤติกรรม

3. ใช้การเสริมแรงในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนแทนการลงโทษ โดยให้รางวัลที่ผู้เรียนพึงพอใจเป็นแรงเสริมสำหรับพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิดขึ้น หรือให้รางวัลหรือการเสริมแรงสำหรับพฤติกรรมที่ตรงข้ามกับพฤติกรรมที่ไม่ต้องการให้กระทำ

ทฤษฎีเกสตัลต์ (gestalt theory)

คำว่า “gestalt” เป็นคำศัพท์ในภาษาเยอรมัน หมายถึง รูปร่างหรือรูปแบบ (form or pattern) ทั้งที่เป็นส่วนย่อยและส่วนทั้งหมด นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ศึกษาว่ามนุษย์รับรู้สิ่งใดอย่างไรและเข้าใจความสัมพันธ์ของส่วนทั้งหมดกับส่วนย่อยที่ประกอบกันเป็นส่วนทั้งหมดอย่างไร นอกจากนี้ยังเชื่อว่าบุคคลแต่ละคนตอบสนอง/รับรู้ ต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในลักษณะที่เป็นสถานการณ์เดียวกันมากกว่า การรับรู้แยกกันเป็นแต่ละเหตุการณ์ แนวความคิดหลักของทฤษฎีนี้คือ

ส่วนรวมมิใช่เป็นเพียงผลรวมของส่วนย่อย ส่วนรวมเป็นสิ่งที่มากกว่าผลรวมของส่วนย่อย (the whole is more than the sum of the parts) (ทิตานา แชมมณี, 2555 : 60)

นักจิตวิทยาเกสตัลต์ได้อธิบายการเรียนรู้ว่า เกิดจากการรับรู้และการหยั่งเห็น และสร้างกฎการจัดระเบียบการรับรู้ (the laws of perceptual organization) เพื่ออธิบายการเรียนรู้ของมนุษย์ ดังนี้

1. กฎแห่งความสัมพันธ์ (related laws) เป็นกฎที่อธิบายการเรียนรู้ของมนุษย์ที่มีต่อองค์ประกอบย่อยที่เป็นสมาชิกของส่วนรวมหรือส่วนทั้งหมด โดยตั้งกฎการเรียนรู้ 4 กฎ ได้แก่

1.1 กฎของความใกล้เคียง (proximity) ซึ่งอ้างองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกันของสิ่งใดสิ่งหนึ่งมีแนวโน้มที่จะรับรู้เป็นกลุ่มเดียวกัน

1.2 กฎของความเหมือน (similarity) อธิบายว่า สิ่งที่มีลักษณะคล้ายกัน เช่น สี หรือรูปร่างที่คล้ายกันมีแนวโน้มที่จะถูกจัดเข้ากลุ่มเดียวกัน

1.3 กฎแห่งความสมบูรณ์ (closure) สมองมีแนวโน้มที่จะรับรู้ภาพของสิ่งที่ไม่สมบูรณ์ให้เป็นรูปที่สมบูรณ์ โดยอาศัยประสบการณ์เดิม เพราะภาพปิดมีความแน่นอน ผู้เรียนจึงมีแนวโน้มที่จะมองภาพเปิดราวกับเป็นภาพปิด

1.4 กฎแห่งความชัดเจน (simplicity) บุคคลรับรู้สิ่งเร้าเป็นภาพรวมมากกว่าการมองส่วนย่อยที่แฝงอยู่ในภาพรวมนั้น

2. การหยั่งเห็น (insight) หมายถึง การเกิดความคิดแวบขึ้นอย่างฉับพลันทันที ในขณะที่ประสบปัญหา ทำให้มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นเป็นตอนจนสามารถแก้ปัญหาได้ ผู้ที่พัฒนาแนวคิดการหยั่งเห็น คือ โคเลอร์ (Kohler, cited in Gredler, 1997 : 38) ในการทดลองที่ทำกับลิงชิมแปนซี โดยให้ลิงอยู่ในห้องกว้างที่มีกล้วยแขวนอยู่ และมีกิ่งไม้แห้งวางอยู่มุมห้องทั้งท่อนยาว ท่อนสั้น หลังจากลิงได้พยายามหาวิธีที่จะคว้ากล้วยมากินด้วยวิธีต่าง ๆ หลากหลายวิธี โดยฉับพลันทันทีลิงเกิดความคิดในการนำไม้ที่มีอยู่มาต่อกันและสามารถสอยกล้วยมากินได้ ซึ่งโคเลอร์อธิบายว่า การที่ลิงมองเห็นท่อนไม้เป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหานั้น แสดงว่าลิงเกิดการจัดระเบียบใหม่ของการรับรู้ ทำให้มองเห็นแนวทางหรือความคิดที่นำไปสู่การแก้ปัญหาได้ และเรียกพฤติกรรมที่เกิดขึ้นนี้ว่าการหยั่งเห็น โคเลอร์ยังกล่าวว่าการหยั่งเห็นไม่ใช่พฤติกรรมแบบขั้นตอนเดียว อาจมีขั้นตอนในการดำเนินการมากกว่า 2 ขั้นขึ้นไป

การประยุกต์สู่การสอน ทฤษฎีเกสตัลต์ประยุกต์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้ (ทิตานา แชมมณี, 2555 : 62)

1. ในการสอนควรเสนอภาพรวมให้ผู้เรียนเห็นก่อนเสนอภาพย่อย
2. การจัดระเบียบสิ่งเร้าที่ต้องการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ควรจัดสิ่งที่เป็นเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันไว้เป็นกลุ่มเดียวกัน

3. ในการสอน ครูไม่จำเป็นต้องเสียเวลาเสนอเนื้อหาทั้งหมดที่สมบูรณ์ ครูสามารถเสนอเนื้อหาแต่เพียงบางส่วนได้

4. การเสนอบทเรียนหรือเนื้อหาควรจัดให้มีความต่อเนื่องกันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีและเร็ว

5. ควรส่งเสริมให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่หลากหลาย กว้างขวางเพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำประสบการณ์เหล่านั้นไปใช้ในการแก้ปัญหาแบบหยั่งเห็นได้

6. ในการแก้ปัญหา ควรให้ผู้เรียนได้ฝึกมองปัญหาทุกแง่มุม ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลในการแก้ปัญหา ไม่มองปัญหาโดยมีอคติ

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา (cognitive development theory)

ผู้ที่ได้รับการกล่าวถึงในฐานะนักทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ได้แก่ เพียเจต์ (Piaget) และไวทสกอสกี (Vygotsky) ทั้งสองท่านอธิบายพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ แตกต่างกัน ดังนี้

1. พัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ เพียเจต์ อธิบายพัฒนาการทางสติปัญญาของบุคคลว่า คือ การพัฒนาการคิดเชิงตรรกะหรือการคิดเชิงเหตุผลตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ช่วงการเปลี่ยนแปลงของการให้เหตุผลจากรูปแบบหนึ่งไปสู่การให้เหตุผลในอีกรูปแบบหนึ่งของบุคคลนั้นจะเป็นไปตามลำดับขั้นตอนแน่นอน สำหรับทุกคนการเปลี่ยนแปลงนี้ก็คือพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งจะเร็วหรือช้าแตกต่างกันในแต่ละบุคคล ขึ้นกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ วุฒิภาวะ อิทธิพลทางสังคม และกระบวนการคิดของแต่ละคน (Gredler, 1997 : 217) เพียเจต์แบ่งพัฒนาการทางสติปัญญาหรือการเรียนรู้ของเด็กตามช่วงวัย เป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

1.1 ขั้นรับรู้ทางประสาทสัมผัส (sensorimotor period) เริ่มตั้งแต่แรกเกิดถึง 2 ปี เป็นช่วงที่ทารกเรียนรู้โลกผ่านการกระทำและรับรู้ข้อมูลจากการสัมผัส ทารกจะใช้ปฏิกริยาแบบสะท้อน (reflexes) ซึ่งติดตัวมาแต่เกิดในการโต้ตอบทันทีต่อสิ่งเร้าในระยะแรก และค่อย ๆ พัฒนาเป็นการเคลื่อนไหวอย่างตั้งใจและมีการวางแผน จนสามารถควบคุมการเคลื่อนไหวต่าง ๆ เช่น การเดิน การวิ่งตามที่ต้องการได้ การกระทำเช่นนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสำรวจและสร้างความรู้ความเข้าใจต่อโลกรอบตัวเด็กในช่วงแรกของพัฒนาการเด็กเล็ก ๆ จะรับรู้และสนใจเฉพาะวัตถุที่จับต้องได้และสามารถมองเห็นในขณะนั้น ยังไม่สามารถแยกตัวเองออกจากสิ่งแวดล้อม แต่เมื่อถึงตอนปลายของช่วงพัฒนาการ เด็กเริ่มรู้จักการแยกตนเองออกจากสิ่งแวดล้อม คือรู้ว่าของยังคงอยู่ที่เดิมแม้ว่าจะมองไม่เห็น ในช่วงนี้ เด็กเริ่มเข้าใจเหตุผลในเรื่องเวลา สถานที่ และมีความสามารถในการสร้างตัวแทนของความคิด

1.2 ขั้นก่อนปฏิบัติการ (preoperational period) อายุ 2-7 ปี เป็นขั้นที่เด็กเริ่มก้าว จากการกระทำสู่การคิด หรือการกระทำจากภายใน ก่อนขั้นนี้โครงสร้างความคิดของเด็ก

(schema) ยังผูกอยู่ที่การกระทำ หมายถึง เด็กยังไม่สามารถระลึกถึงอดีต การคิดล่วงหน้าหรือ การทำนาย เนื่องจากการจำได้หรือการคิดล่วงหน้าได้นั้นเด็กต้องสามารถสร้างสัญลักษณ์ขึ้น ในโครงสร้างความคิด ความสามารถในการคิดโดยใช้สัญลักษณ์ยังเป็นงานที่ยากสำหรับเด็กในวัยนี้ อย่างไรก็ตาม เด็กในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางภาษาอย่างรวดเร็ว สามารถใช้ภาษาในการสื่อความหมาย และเริ่มมีพัฒนาการทางความรู้ ความเข้าใจ และความหมายของสัญลักษณ์ หรือเรียนรู้ผ่าน จินตนาการได้โดยเริ่มมีการเล่นเลียนแบบ เป็นขั้นเริ่มต้นของการใช้เหตุผล กล่าวคือ การรับรู้และ การคิดแก้ปัญหาในสิ่งที่ตนเองเห็นเป็นส่วนใหญ่ มองอะไรเพียงด้านเดียว โดยยังขาดความเข้าใจ เรื่องความคงที่ของสาร และไม่สามารถคิดย้อนกลับได้ มีการทดลองที่ยืนยันการคิดของเด็กในวัยนี้คือ เมื่อนำเอาภาชนะขนาดเดียวกัน 2 ใบ ใส่น้ำให้มีระดับเท่ากันมาให้ดู นักเรียนสามารถบอกได้ว่า น้ำในภาชนะทั้งสองเท่ากัน แต่เมื่อนำน้ำในอีกภาชนะหนึ่งไปใส่ในภาชนะที่มีรูปทรงสูงกว่า นักเรียน จะตอบว่า น้ำในภาชนะทรงเดิมและภาชนะทรงสูงไม่เท่ากัน จะเห็นว่าคำตอบของเด็กมีจุดสนใจ พุ่งไปยังระดับของน้ำที่เห็นมากกว่า ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงของภาชนะที่ใส่น้ำที่มี ความสัมพันธ์กับระดับของน้ำ กล่าวโดยสรุป เด็กในวัยนี้ยังไม่สามารถให้เหตุผลของการเปลี่ยนแปลง หรือคิดวิเคราะห์จำแนกความแตกต่างของสิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยหลักเหตุผล

1.3 ขั้นปฏิบัติการอย่างเป็นรูปธรรม (concrete operational period)

อายุ 7-11ปี เด็กในวัยนี้สามารถคิดอย่างมีเหตุผล ลักษณะสำคัญของการคิดในขั้นนี้ก็คือ การรับรู้ ความคงที่ของโลกกายภาพอย่างเป็นเหตุเป็นผล โดยมีความเข้าใจว่าวัตถุไม่ว่าจะเปลี่ยนภาชนะบรรจุ เปลี่ยนรูปร่างหรือเปลี่ยนที่วางก็ตาม แต่ยังคงมีลักษณะพื้นฐานเดิม และเข้าใจว่าการเปลี่ยนแปลง เหล่านี้สามารถเปลี่ยนกลับคืนได้ พัฒนาการที่สมบูรณ์ในขั้นนี้ คือ เป็นวัยที่เด็กพัฒนาความสามารถ ในการจัดประเภทของสิ่งของโดยพิจารณาจากคุณลักษณะเดียวของวัตถุ เช่น ถ้าให้นักเรียนจัดกลุ่ม ปากกาที่มีสีและรูปร่างแตกต่างกัน นักเรียนสามารถจัดกลุ่มปากกาที่มีรูปร่างต่างกันได้ในวัยนี้ นักเรียนมีความเข้าใจการจัดลำดับ สร้างลำดับได้อย่างมีเหตุผล เช่น เรียงลำดับสิ่งของจากน้อยไปมาก หรือเรียงลำดับจากสูงไปต่ำ เป็นต้น สามารถคิดย้อนกลับและสร้างความสัมพันธ์เชื่อมโยงใหม่ได้ จึงเป็นขั้นที่นักเรียนสามารถพัฒนาการคิดอย่างเป็นระบบและเป็นตรรกะ แต่ยังคงต้องการอุปกรณ์ที่เป็น รูปธรรมช่วยในการคิด

1.4 ขั้นการคิดอย่างเป็นเหตุผล (formal operational period)

อายุ 12 ปีขึ้นไป จนถึงวัยผู้ใหญ่ พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กไม่ได้มาถึงในขั้นนี้ทุกคน การเรียนรู้ ในขั้นก่อนหน้านี้ยังคงมีอิทธิพลอยู่ เป็นขั้นพัฒนาจากการคิดเชิงรูปธรรมสู่การคิดเชิงนามธรรม เป็นขั้นที่ผู้เรียนสามารถสร้างความคิดเชิงเหตุและผลเพื่ออธิบายและแก้ปัญหาที่พบ สามารถสร้าง สมมติฐานและทฤษฎีแบบนักวิทยาศาสตร์การประยุกต์สู่การสอน ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา ของเพียเจต์ประยุกต์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้ (Gredler, 1997 : 226- 228)

1.4.1 การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนต้องพิจารณาให้สอดคล้องกับพัฒนาการทางสติปัญญาและสังคมตามวัย เช่น ในวัยเด็กเล็กจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเรียนรู้ผ่านการสัมผัสรับรู้ด้วยการ ลงมือกระทำ และกิจกรรมการเล่นประเภทต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษาจัดกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติและเรียนรู้จากสื่อ ในระดับมัธยมศึกษาให้ผู้เรียนค้นพบความรู้ผ่านการวิจัย ทดสอบ สืบค้น ค้นคว้าโดยใช้กระบวนการคิดต่าง ๆ ในรูปของกิจกรรมโครงงาน เป็นต้น

1.4.2 เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการที่แตกต่างกันแม้จะอยู่ในวัยเดียวกัน จึงควรให้เด็กมีอิสระ และได้พัฒนาไปตามความสามารถของแต่ละคน

1.4.3 การสอนสิ่งต่าง ๆ ให้กับเด็ก ควรใช้สื่อและอุปกรณ์ที่เป็นรูปธรรม เพื่อช่วยให้เด็กมีความเข้าใจได้ชัดเจนขึ้นดีกว่าการบอกเล่า บรรยายด้วยคำพูดเพียงอย่างเดียว

2. ทฤษฎีพัฒนาการของไวทือทสกี ไวทือทสกีอธิบายพัฒนาการการเรียนรู้ของมนุษย์ว่าเกิดจากประสบการณ์ 3 แบบ ได้แก่ แบบแรกเป็นประสบการณ์จากบรรพบุรุษ ซึ่งรวมประสบการณ์ทางชีวภาพ และประสบการณ์ที่สั่งสมมาของคนรุ่นก่อน ทำให้การตอบสนองของมนุษย์กว้างขวางกว่าสัตว์ แบบที่สอง ประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งได้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และแบบที่ 3 เป็นประสบการณ์ที่มนุษย์ปรับให้ เข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งแตกต่างจากสัตว์ตรงที่สัตว์มีการปรับตัวแบบเชิงรับ (passive adaptation) คือ การใช้ธรรมชาติ ในขณะที่มนุษย์ปรับตัวเชิงรุก (active adaptation) คือ เปลี่ยนแปลงธรรมชาติให้ตอบสนองความต้องการของตนเอง เช่น ฝั่งสร้างรังจากใยของตนเองด้วยรูปแบบเดิม ในขณะที่มนุษย์สร้างงานจากความคิดในสมองก่อน ดังนั้นการถกทอของมนุษย์จึงเปลี่ยนแปลงไปตามจินตนาการซึ่งมาจากประสบการณ์ที่ทำซ้ำ ๆ ไวทือทสกีเห็นว่าการพัฒนาการคิดของมนุษย์ เช่น การคิดเชิงตรรกะ การเข้าใจ และการควบคุมตนเองได้ มีหลักการพื้นฐาน ดังนี้ (Gredler, 1997 : 245)

2.1 สื่อกลางในการพัฒนาความคิด คือ การใช้เครื่องหมาย สัญลักษณ์ และภาษา เป็นเครื่องมือในการสื่อสารความคิด และควบคุมการคิดของตนเอง

2.2 กระบวนการทางสังคมมีผลต่อการพัฒนาสติปัญญา การพัฒนาความคิดของมนุษย์มาจากประสบการณ์ทางสังคม ซึ่งได้จากปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

2.3 ศักยภาพในการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถพัฒนาให้สูงกว่าระดับที่ผู้เรียนมีอยู่ไปสู่ศักยภาพที่ผู้เรียนจะพัฒนาไปให้ถึงได้ด้วยความร่วมมือ ช่วยเหลือจากผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจมากกว่า

ดังนั้น การเรียนรู้ควรสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือโดยครูช่วยเสริมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ความแตกต่างระหว่างแนวคิดของเพียเจต์และไวทือทสกีก็คือ เพียเจต์ให้ความสำคัญกับพัฒนาการและความพร้อมของผู้เรียนในการพัฒนาสติปัญญา แต่ไวทือทสกีไม่ได้คิดว่าวุฒิภาวะจะมี

ส่วนในการพัฒนาทักษะทางการคิด แต่เชื่อว่าปฏิสัมพันธ์ทางภาษามีความสำคัญต่อการรับรู้ การเรียนรู้เกิดขึ้นจากปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและความช่วยเหลือจากผู้ที่มีความรู้และทักษะมากกว่า การประยุกต์สู่การสอน ทฤษฎีพัฒนาการของไวทือทสกี ประยุกต์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. การประยุกต์ไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในห้องเรียน ในการจัดกลุ่ม ผู้เรียนแบบอุดมคติ ครู 1 คน ทำงานกับนักเรียน 1-2 คน และนักเรียนในแต่ละกลุ่ม ควรมีอย่างมาก ไม่เกิน 5-6 คน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีพัฒนาการทางสติปัญญาอยู่ในระดับไม่เท่ากัน ครูจำเป็นต้องรู้ว่านักเรียนของตนคนใดมีพัฒนาการทางความคิดเป็นอย่างไร เพื่อวางแผนช่วยเหลือให้นักเรียนแต่ละคนพัฒนาไปถึงระดับศักยภาพที่แต่ละคนจะไปให้ถึงได้ สำหรับขั้นตอนในการเรียน การสอนตามแนวคิดของไวทือทสกี สามารถแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ การวิเคราะห์หลักการและความคิดรวบยอดที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละคน การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เป็นการทำงานร่วมกัน ระหว่างครูและนักเรียน การสอนและการประเมินผล ครูควรพิจารณาถึงงานที่จะค่อย ๆ เพิ่มให้กับนักเรียนในขณะที่เริ่มเรียนว่าควรเป็นอย่างไร จะให้นักเรียนทำงานด้วยตนเองอย่างไร และ การให้นักเรียนนำทักษะไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่น

2. หลักการเรียนรู้ที่ดี ต้องล้าหน้าพัฒนาการที่ผู้เรียนเป็นอยู่ ดังนั้นควรจัดการเรียนการสอนที่ทำทนายการเรียนรู้ของผู้เรียน คือ ล้าหน้ากว่าพัฒนาการที่ผู้เรียนทำได้เอง แต่อยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนจะทำได้หากได้รับการชี้แนะช่วยเหลือ

3. การจัดการเรียนการสอนให้อยู่ในช่วงพัฒนาการที่นักเรียนจะพัฒนาไปถึงนั้น ควรเป็นกิจกรรมร่วมมือกันระหว่างครูและนักเรียน โดยค่อย ๆ ถ่างโอนการควบคุมการเรียนรู้ไปสู่ นักเรียน ให้นักเรียนค่อย ๆ เรียนรู้เพิ่มขึ้นจนในที่สุดนักเรียนสามารถทำงานได้เอง

4. การจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ควรพิจารณาจากมุมมองของผู้เรียน ดังนั้นในการมอบหมายงานให้นักเรียนจึงควรรับฟังความคิดเห็นจากฝ่ายนักเรียน

ทฤษฎีการประมวลผลสารสนเทศ (information processing theory)

ทฤษฎีการประมวลผลสารสนเทศนี้ เป็นทฤษฎีที่อธิบายการเรียนรู้ของมนุษย์ แตกต่างจากทฤษฎีพฤติกรรมนิยมโดยสิ้นเชิง โดยอธิบายการเรียนรู้ว่า เป็นกระบวนการทำงานของสมองในการแปลงสารสนเทศที่ได้รับรู้ผ่านการดำเนินการต่าง ๆ เป็นลำดับเพื่อเป็นความคิด เก็บสะสมหรือจดจำไว้ในความจำระยะยาว โดยเปรียบเทียบกระบวนการนี้คล้ายกับการประมวลผล ข้อมูลของเครื่องคอมพิวเตอร์ ทฤษฎีการประมวลผลสารสนเทศนี้ได้รับการพัฒนาเพื่อขยาย รายละเอียด นำไปอธิบายกระบวนการในการสร้างและจดจำข้อมูลของสมองให้ชัดเจนขึ้น ตลอดจน การควบคุมกระบวนการนี้ให้มีประสิทธิภาพ กระบวนการในการประมวลผลสารสนเทศมีกระบวนการ เริ่มตั้งแต่การรับสารสนเทศจากสิ่งแวดล้อมจากภายนอกผ่านเข้ามาทางประสาทสัมผัสหรือเครื่องรับ

(receptors) ข้อมูลที่ประสาทสัมผัสรับรู้ไม่ว่าจะเป็นภาพ เสียง จะได้รับการแปลงเป็น สัญญาณไฟฟ้าส่งไปยังเครื่องรับสัมผัส (sensory register) ซึ่งจะเก็บไว้เป็นระยะเวลาสั้น ๆ ประสาทส่วนรับสัมผัสนี้จะทำหน้าที่กรอง โดยเลือกรับเฉพาะสารสนเทศซึ่งเป็นที่สนใจเพื่อส่งต่อไปยังสมองในส่วนที่เป็นความจำที่ใช้ในการทำงาน (working memory) หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ความจำระยะสั้น (short-term memory) การทำงานในช่วงนี้คล้ายกับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์ ตรงที่ข้อมูลจะปรากฏบนหน้าจอคอมพิวเตอร์ แต่อยู่ได้ชั่วขณะเพียงช่วงระยะเวลาสั้น ๆ ความจำที่ใช้ในการทำงานเปรียบได้กับแรม (RAM) ของเครื่องคอมพิวเตอร์ซึ่งมีสมรรถภาพในการทำงานจำกัด ทั้งปริมาณและเวลา สารสนเทศในส่วนความจำทำงานนี้จะเก็บไว้ได้นานเพียง 10-20 วินาที จะต้องมีการถ่ายโอนสารสนเทศนี้ไปยังความจำระยะยาว (long term memory) หรือจะต้องมีการเข้ารหัสข้อมูล การเข้ารหัสข้อมูล (encoding) ลักษณะสำคัญของสารสนเทศที่จะเข้ารหัสไว้ในความจำระยะยาวได้นั้น จะต้องทำให้มีความหมาย สารสนเทศที่ไม่มี ความหมายไม่สามารถเก็บไว้ในความจำระยะยาว การทำให้สารสนเทศมีความหมายจะต้องมีการบูรณาการกับความรู้เดิมที่สะสมอยู่ในความจำระยะยาว ดังนั้นสารสนเทศที่เก็บสะสมอยู่ในความจำระยะยาวจะถูกดึงออกมาไว้ที่ความจำทำงาน เพื่อเตรียมรับการเชื่อมโยงกับสารสนเทศใหม่ เพื่อให้เป็นสารสนเทศที่มีความหมาย วิธีการจดจำสารสนเทศทำได้หลายวิธี เช่น การจดจำในรูปของภาษา เช่น ความคิดรวบยอด ความคิดหลักการ ข้อความที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผล หรือการเก็บเป็นภาพ เป็นต้น ความจำระยะยาว มีสมรรถภาพไร้ขีดจำกัดและเก็บได้นาน แต่อาจลืมได้ การลืมอาจเนื่องมาจากการขาดตัวช่วยที่ดีหรือกลวิธีในการฟื้นความจำ การดึงข้อมูลและการตอบสนอง (retrieval and response generator) เมื่อเราต้องการนำสารสนเทศที่เก็บไว้ในความจำระยะยาวมาใช้ สมองจะได้รับการกระตุ้นจากสิ่งเร้าต่าง ๆ จากภายนอกทำให้สารสนเทศเหล่านี้ถูกส่งกลับมายังหน่วยความจำทำงาน และส่งต่อไปยังประสาทส่วนที่ทำหน้าที่ควบคุมการตอบสนอง ซึ่งประสาทส่วนนี้จะจัดระบบ การตอบสนองที่เหมาะสมไปยังส่วนต่าง ๆ ของร่างกายให้กระทำตามที่สมองได้สั่งการ

ทฤษฎีการประมวลผลสารสนเทศนี้ได้รับการพัฒนาเพื่อขยายรายละเอียดของกระบวนการและการจัดโครงสร้างของข้อมูลที่ใช้ในการเรียนรู้ เช่น เรื่องการควบคุมการคิด (metacognition) เพื่อช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจการจัดการกับการคิดของตนเองได้ ซึ่งจะช่วยให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จ การประยุกต์สู่การสอน ทฤษฎีกระบวนการประมวลผลสารสนเทศ ประยุกต์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. การรับรู้ข้อมูลเกิดจากความสนใจหรือใส่ใจของผู้เรียน ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนจึงควรจัดสิ่งเร้าให้ตรงกับความสนใจของผู้เรียน และสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน

2. ก่อนเรียนเรื่องใหม่ ครูควรทบทวนความรู้และประสบการณ์เดิมที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ใหม่ที่ต้องการเรียนรู้ เพื่อช่วยให้การรับรู้ข้อมูลใหม่มีความหมายมากขึ้น และสามารถเชื่อมโยงกับสิ่งที่รู้มาก่อนทำให้การเรียนรู้สิ่งใหม่ง่ายขึ้น

3. ครูควรหาวิธีให้ผู้เรียนจดจำข้อมูลให้นาน ๆ ด้วยวิธีการหลากหลาย เช่น การจำอย่างเป็นระบบ การทำให้ข้อมูลนั้นมีความหมาย การเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับสิ่งที่ผู้เรียนมีความคุ้นเคย การท่องจำการสร้างแผนภาพความคิด เป็นต้น

4. การจัดโครงสร้างเนื้อหาที่เรียนให้เป็นระเบียบ และนำเสนอเป็นผังมโนทัศน์ที่แสดงภาพรวมของสิ่งที่เรียนล่วงหน้าให้แก่ผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนสามารถดึงประสบการณ์เดิมที่เป็นพื้นฐานในการเรียนเรื่องใหม่มาสร้างความเข้าใจการเรียนรู้เนื้อหาใหม่ที่ครูจะสอนในรายละเอียดต่อไปได้เป็นอย่างดี ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้ดี

ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธินิยมเชิงสังคม (social-cognitive learning theory)

Bandura (1977) ผู้พัฒนาทฤษฎีการเรียนรู้พุทธินิยมเชิงสังคม (social-cognitive learning theory) อธิบายว่า มนุษย์เรียนรู้การแสดงพฤติกรรมใหม่ผ่านการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นหรือตัวแบบ (model) และผลที่ตามมาของพฤติกรรม ซึ่งเป็นสารสนเทศที่นำมาใช้ในการพิจารณาว่าพฤติกรรมอันใดได้รับการยอมรับไปปฏิบัติ บุคคลก็จะใช้เป็นแนวทางสำหรับการแสดงพฤติกรรมใหม่ของตนต่อไป

Bandura กล่าวถึง การเรียนรู้และการแสดงพฤติกรรมว่าเป็นเหตุการณ์ที่แยกกัน การเรียนรู้ตามทัศนะของแบนดูราจึงแตกต่างจากการเรียนรู้ตามทัศนะของนักพฤติกรรมนิยม ซึ่งมีความเห็นว่า การเรียนรู้คือ การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอย่างถาวร แต่ทัศนะของ Bandura ผู้ที่เรียนรู้พฤติกรรมใดหมายถึงการรับรู้และจดจำพฤติกรรมนั้นไว้ แต่อาจจะแสดงหรือไม่แสดงพฤติกรรมนั้นก็ได้

องค์ประกอบของทฤษฎีการเรียนรู้ทางพุทธินิยมเชิงสังคม ประกอบด้วย

1. พฤติกรรมตัวแบบ เราสามารถแบ่งตัวแบบได้เป็น 3 ประเภท คือ

1.1 ตัวแบบที่มีชีวิต (a live model) หมายถึง บุคคลและพฤติกรรมที่บุคคลแสดงออกเช่น พ่อ แม่ เพื่อน ครู และพฤติกรรมที่บุคคลเหล่านี้แสดงหรือปฏิบัติ

1.2 ตัวแบบที่เป็นคำพูด (a verbal instruction model) หมายถึง คำพูด คำสอน ซึ่งรวมถึงการบรรยายหรือพรรณนาพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบ เช่น พฤติกรรมของความกตัญญู พฤติกรรมของความกล้าหาญเสียสละ เป็นต้น

1.3 ตัวแบบที่เป็นสัญลักษณ์ (a symbolic model) หมายถึง ตัวแบบที่เป็นได้ทั้งลักษณะที่เป็นจริงและที่ปรากฏในนิทาน ภาพยนตร์ การ์ตูน รายการโทรทัศน์ และสื่อออนไลน์ เป็นต้น

2. การเสริมแรงให้กับผลที่ตามมาของพฤติกรรมตัวแบบ ทฤษฎีนี้มีความคล้ายคลึงกับทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการตรง ผลที่ตามมาของพฤติกรรมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ ต่างกันตรงที่การเสริมแรงผลที่ตามมาของทฤษฎีการวางเงื่อนไขแบบปฏิบัติการเป็นการเสริมแรงจากภายนอกหรือจากสิ่งแวดล้อม แต่ทฤษฎีการเรียนรู้ของแบนดูราเป็นการเสริมแรงจากภายในของผู้เรียนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบหนึ่งของรางวัล เช่น ความภาคภูมิใจ ความพอใจ เป็นต้น พฤติกรรมของตัวแบบที่ผู้เรียนสังเกตที่ได้รับการเสริมแรง ผู้เรียนจะมีปฏิกิริยาตอบสนองทางบวกต่อพฤติกรรมนั้น เมื่อผู้เรียนแสดงพฤติกรรมของตัวแบบได้ตามมาตรฐานที่ผู้เรียนกำหนดขึ้นจนเสมือนเป็นพฤติกรรมของตัวเองได้ ผู้เรียนจะมีความพอใจหรือภูมิใจซึ่งเท่ากับเป็นการเสริมแรงหรือให้รางวัลกับตัวเอง

3. กระบวนการทางปัญญาซึ่งเป็นกระบวนการภายในของผู้เรียน มีบทบาทสำคัญในการประมวลผลสารสนเทศที่ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของตัวแบบ ซึ่งขึ้นกับความสามารถของผู้เรียนในการรับรู้ เข้ารหัสข้อมูลและสะสมประสบการณ์ในรูปของสัญลักษณ์และสิ่งที่เป็นตัวแทนของพฤติกรรมเพื่อเก็บไว้ในความทรงจำและนำมาใช้ในอนาคต สารสนเทศเหล่านี้จะใช้ในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียนกระบวนการนี้ต้องอาศัยปัจจัย 4 ประการ คือ ความใส่ใจ (attention) จึงจะเกิดการสังเกตพฤติกรรมได้เป็นอย่างดี การจดจำพฤติกรรม (retention) เป็นการรับรู้และสะสมประสบการณ์ของพฤติกรรมตัวแบบที่ได้จากการสังเกตและดึงประสบการณ์มาใช้ในภายหลัง การแสดงพฤติกรรมให้เหมือนตัวแบบ (reproduction) เป็นการนำพฤติกรรมที่สังเกตและเก็บไว้ ออกมาปฏิบัติ การฝึกปฏิบัติพฤติกรรมบ่อย ๆ จะช่วยพัฒนาและปรับปรุงทักษะของการแสดงพฤติกรรมนั้น และการจูงใจ (motivation) เป็นการส่งเสริมการเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบ โดยสร้างความคาดหวังผลทางบวกที่จะตามมา

4. การกำกับตนเอง (self regulation) เป็นความสามารถของบุคคลในการควบคุมและกำกับการเรียนรู้ของตนเองมาจากความเข้าใจถึงผลที่เกิดตามมาของพฤติกรรม ถ้าผลที่ตามมาคือรางวัล ผู้เรียนจะมีความพอใจพฤติกรรมของตนเอง ถ้าผลที่ตามมาคือการลงโทษผู้เรียนจะไม่พอใจ พฤติกรรมทั้งสองประการนี้มีผลต่อการตั้งเกณฑ์ในการแสดงพฤติกรรม ถ้าตั้งเกณฑ์ไว้สูงและสามารถทำได้ตามเกณฑ์ก็จะเกิดการเสริมแรงในตนเอง ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ แบนดูราเชื่อว่าการเรียนรู้โดยการสังเกตเกิดขึ้นในขั้นการจดจำพฤติกรรม และขั้นการแสดงให้เหมือนตัวแบบ ครูที่เข้าใจเรื่องแรงจูงใจควรสร้างสถานการณ์ในห้องเรียนที่นักเรียนสามารถประเมินพฤติกรรมของตนเองได้ โดยตั้งเกณฑ์ผลสัมฤทธิ์สูงแต่อยู่ในวิสัยที่ผู้เรียนสามารถทำได้เพื่อให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จอันจะเป็นการเสริมแรงให้กับตัวของผู้เรียนเองและเกิดแรงจูงใจที่จะเรียนรู้ต่อไป

5. การรับรู้ศักยภาพของตนเอง (self efficacy) การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นมีผลต่อการกระทำของบุคคล บุคคล 2 คนที่รับรู้ความสามารถของตนเองแตกต่างกันจะมี

การแสดงออกในคุณภาพของพฤติกรรมแตกต่างกัน แม้ว่าจะมีความสามารถไม่ต่างกัน แบนดูราเชื่อว่าความสามารถของบุคคลไม่ตายตัวแต่ยืดหยุ่นตามสถานการณ์ การพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเองทำได้ 4 วิธี ได้แก่

5.1 การทำให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จ (mastery experience) เป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพที่สุดในการพัฒนาการรับรู้ความสามารถของตนเอง เพราะเป็นประสบการณ์ตรง ความสำเร็จทำให้เพิ่มความสามารถของตนเอง บุคคลที่รู้ว่าตนเองมีความสามารถจะไม่ยอมแพ้อะไรง่าย ๆ

5.2 การใช้ตัวแบบ (modeling variable) การใช้ตัวแบบที่ส่งผลต่อความรู้สึกของบุคคลว่าเขามีความสามารถที่จะทำได้

5.3 การใช้คำพูดชักจูง (social presentation) ใช้การบอกว่าคุณเรียนมีความสามารถที่จะประสบความสำเร็จ วิธีนี้ไม่ค่อยจะได้ผลนัก ควรใช้ร่วมกับวิธีที่ทำให้ผู้เรียนได้ประสบความสำเร็จ

5.4 ใช้การกระตุ้นทางอารมณ์ (emotional state) การกระตุ้นทางอารมณ์มีผลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง แต่การกระตุ้นที่รุนแรงอาจทำให้การกระทำไม่ค่อยได้ผลดี เช่น การถูกข่มขู่ ความวิตกกังวล ความเครียด มีผลให้การแสดงพฤติกรรมไม่ได้ผลตามที่คาดหวัง

ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธินิยมเชิงสังคมของแบนดูรา สรุปเป็นหลักการได้ดังนี้

1. มนุษย์สามารถเรียนรู้ผ่านการสังเกตพฤติกรรมของผู้อื่นหรือตัวแบบ
2. กระบวนการทางสติปัญญาของผู้เรียนและการตัดสินใจเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้
3. ความสัมพันธ์ของสิ่งแวดล้อม ปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบมีผลต่อการเรียนรู้

4. องค์ประกอบที่สำคัญของการเรียนรู้ ได้แก่ ตัวแบบทางพฤติกรรม การเสริมแรงให้กับการแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบ กระบวนการทางปัญญาของผู้เรียนในการเลียนแบบพฤติกรรมที่เป็นตัวแบบ

5. ทฤษฎีของแบนดูราอธิบายเพียงเรื่องการเรียนรู้ การเรียนรู้ไม่ได้หมายความว่า จะมีผลถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม การประยุกต์สู่การสอน ทฤษฎีการเรียนรู้พุทธินิยมเชิงสังคมประยุกต์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้

5.1 ใช้ตัวแบบเป็นแหล่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้เรียน ในการพัฒนาทั้งทางด้านทักษะทางกายและทักษะทางปัญญารวมไปถึงการพัฒนาทักษะทางภาษา โดยวิเคราะห์ตัวแบบให้เหมาะสมกับการพัฒนาผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

5.2 นำเสนอตัวแบบด้วยสื่อและวิธีการต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้จดจำ ซ้ำ ย้ำทวน พฤติกรรมของตัวแบบ

5.3 ใช้วิธีสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนต่าง ๆ ที่ให้ผู้เรียนได้เกี่ยวข้องกับตัวแบบ

5.4 พัฒนาผู้เรียนให้เกิดการรับรู้ตนเองว่ามีศักยภาพที่จะทำได้ตามตัวแบบ

5.5 ให้การเสริมแรงแก่ผู้เรียนเมื่อสามารถแสดงพฤติกรรมตามตัวแบบที่

กำหนดได้

ทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism)

ทฤษฎีการสร้างความรู้ (constructivism) มีพื้นฐานมาจากปรัชญาเหตุผลนิยม (rationalism) ซึ่งเชื่อว่าเหตุผลเป็นแหล่งกำเนิดของความรู้ ความจริงในโลกนี้เกิดจากการสร้างมากกว่าการค้นพบ นักปรัชญาในกลุ่มเหตุผลนิยม กล่าวว่า ความจริงในโลกไม่ได้มีความจริงเดียว แต่ละบุคคลเป็นผู้สร้างความจริงของตัวเองขึ้นจากการรับรู้และการให้ความหมายของสิ่งต่าง ๆ ตามประสบการณ์และภาพแวดล้อมของประสบการณ์นั้น นอกจากนี้นักทฤษฎีในกลุ่มนี้ยังเชื่อว่าธรรมชาติของผู้เรียนนั้นมีความกระหายใคร่เรียนรู้ ดังนั้นการเรียนรู้จึงเป็นการสร้างความรู้โดยผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำด้วยตนเองมากกว่าการรับถ่ายทอดความรู้จากผู้อื่น สิ่งที่เรียนรู้ขึ้นอยู่กับวิธีการที่บุคคลแต่ละคนสร้างความหมายจากการรับรู้ในสิ่งนั้น

แนวคิดการสร้างความรู้ สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้ (Gredler, 1997 : 57-58)

1. การสร้างความรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาของแต่ละบุคคล (cognitive constructivism หรือ individual constructivism) มีที่มาจากแนวคิดของเพียเจต์ นักทฤษฎีคนสำคัญในฝ่ายพัฒนาการทางสติปัญญา (cognitive development) ซึ่งอธิบายการสร้างความรู้ว่าเกิดขึ้นเมื่อบุคคลเผชิญกับประสบการณ์หรือสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่ทำให้เกิดภาวะสับสน สงสัย ไม่เข้าใจหรือที่เรียกว่าภาวะไม่สมดุล (disequilibrium) เพื่อให้เข้าสู่ภาวะหายสงสัยหรือภาวะสมดุล (equilibrium) บุคคลจำเป็นต้องปรับโครงสร้างทางปัญญา (schema) ด้วยกระบวนการทางปัญญา (cognitive process) ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการรับเข้าสู่โครงสร้างทางปัญญาเดิม (assimilation) ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อประสบการณ์ใหม่ที่รับสอดคล้องกับประสบการณ์เดิม บุคคลจะรับความรู้ที่เข้าสู่โครงสร้างทางปัญญาเดิม ทำให้ความรู้ความเข้าใจในโครงสร้างทางปัญญาเดิมขยายขอบเขตกว้างขวางมากขึ้น และกระบวนการปรับโครงสร้างทางปัญญาเดิมสู่โครงสร้างทางปัญญาใหม่ (accommodation) เกิดขึ้นเมื่อประสบการณ์ใหม่ไม่สอดคล้องกับประสบการณ์เดิม จำเป็นต้องมีการปรับหรือสร้างโครงสร้างทางปัญญาขึ้นใหม่กระบวนการทางปัญญานี้ทำให้บุคคลมีการปรับ เพิ่ม และขยายความรู้และประสบการณ์ คำว่า โครงสร้างทางปัญญา (schema) เป็นคำที่ใช้เพื่อเป็นตัวแทน

ขององค์ประกอบของความคิดที่เป็นหน่วยย่อยที่สุดของโครงสร้าง ทางปัญญา ซึ่งอาจอยู่ในรูปของ วัตถุ เหตุการณ์ ภาพ และโครงสร้างภาษา เป็นต้น

2. การสร้างความรู้เป็นกระบวนการทางสังคม (social constructivism)

มีที่มาจากแนวคิดของไวทือทสกี ซึ่งเป็นนักทฤษฎีทางสังคมวัฒนธรรมที่อธิบายว่าความรู้เป็นผลผลิตจากการสะสมประสบการณ์ทางสังคมและวัฒนธรรมตั้งแต่บรรพบุรุษ การเรียนรู้ที่เกิดขึ้นผ่านการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่นโดยใช้ภาษาและสัญลักษณ์อื่น ๆ ที่ใช้อยู่ในสังคมเป็นสื่อกลางในการจัดการกับความคิดไวทือทสกีเชื่อว่าเราสามารถเรียนรู้จากบุคคลอื่น ๆ ที่อยู่ในการสังคมโดยผ่านวิธีการช่วยเหลือชี้แนะการคิดเมื่ออยู่ในช่วงระดับพัฒนาการการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีศักยภาพจะไปให้ถึงหรือที่เรียกว่า “zone of proximal development (ZPD)” ซึ่งหมายถึง ช่องว่างระหว่างระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่บุคคลเป็นอยู่หรือสิ่งที่บุคคลสามารถทำงานโดยลำพังด้วยตนเองกับพัฒนาการทางสติปัญญาที่บุคคลมีศักยภาพจะไปให้ถึงหรือสิ่งที่บุคคลสามารถทำได้ต่อเมื่อได้รับความช่วยเหลือชี้แนะจากผู้ที่มีความรู้และทักษะมากกว่า ดังนั้นการมอบหมายงานที่ผู้เรียนสามารถทำตัวเองอยู่แล้วหรืองานที่ผู้เรียนทำโดยใช้ระดับสติปัญญาที่เป็นอยู่ จึงไม่ได้เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ แต่การมอบหมายงานที่ทำทลายความสามารถของผู้เรียนหรืองานที่ต้องใช้ความสามารถทางสติปัญญาที่สูงกว่าที่ผู้เรียนเป็นจึงจะถือว่าส่งเสริมการเรียนรู้ การเรียนรู้จึงหมายถึงการที่ผู้เรียนได้บรรลุถึงระดับพัฒนาการทางสติปัญญาที่ผู้เรียนมีศักยภาพจะไปถึงหรือสามารถทำสิ่งที่ทำทลายได้โดยได้รับความช่วยเหลือชี้แนะการคิดจากครู ผู้ใหญ่และเพื่อนที่รู้มากกว่า แนวคิดของไวทือทสกีเกี่ยวกับการเรียนรู้ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เสนอว่าครูควรสอนสิ่งที่ล้ำหน้าระดับพัฒนาการทางสติปัญญาของผู้เรียน (ทิสนา แคมมณี, 2555 : 92)

จากการอธิบายกระบวนการสร้างความรู้ดังกล่าวข้างต้นจึงสรุปได้ว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการทางปัญญาที่เกิดขึ้นในแต่ละบุคคลและกระบวนการทางสังคมร่วมกัน

การเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ทั้งสองทฤษฎี นำมาสรุปเป็นหลักสำคัญในการเรียนรู้ได้ดังนี้ (Eggen and Kauchak, 2006 : 27-29)

1. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ขึ้นกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน
2. การเรียนรู้คือการสร้างความหมาย ความเข้าใจของผู้เรียนจากประสบการณ์ที่ได้รับ
3. การสร้างความเข้าใจของผู้เรียนมีพื้นฐานมาจากสิ่งที่ผู้เรียนรู้อีก่อน
4. การสร้างความเข้าใจของบุคคลเกิดจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมกับผู้อื่น
5. ผู้เรียนเรียนรู้ได้ดีในสิ่งที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ การเรียนรู้เป็นกระบวนการเชิงรุก ไม่ใช่กระบวนการเชิงรับ

6. ประสบการณ์การเรียนรู้ที่เป็นรูปธรรมและมีความเชื่อมโยงกับสภาพจริง ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งมากกว่าสิ่งที่เป็นนามธรรมและไม่มีมีความเชื่อมโยงกับสภาพจริง การประยุกต์สู่การสอน ทฤษฎีการสร้างความรู้ประยุกต์ไปใช้ในการเรียนการสอนได้ ดังนี้

1. การเรียนรู้ประสบการณ์ใหม่ขั้นกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ดังนั้น ก่อนเรียนเรื่องใหม่ผู้สอนควรตรวจสอบความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียนที่จำเป็นต่อการเรียนรู้เรื่องใหม่ เพื่อให้ผู้เรียนได้เชื่อมโยงความรู้และประสบการณ์เดิมสู่การเรียนรู้เรื่องใหม่ทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจการเรียนรู้เรื่องใหม่ได้ดีขึ้น เช่น การชี้จักรยานเป็นพื้นฐานของการชี้จักรยานยนต์ ผู้เรียนที่สามารถชี้จักรยานได้จะมีพื้นฐานคือการทรงตัวและประสบการณ์ในการใช้ถนน ดังนั้นเมื่อได้เรียนรู้การสตาร์ทเครื่องยนต์และเข้าใจกลไกการทำงานของเครื่องยนต์ การเรียนรู้การชี้รถจักรยานยนต์ก็จะสามารถเรียนรู้ได้ง่ายขึ้นบทบาทของครูคือการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่มีความหมายกับผู้เรียน และเตรียมกิจกรรมหรือประสบการณ์การเรียนรู้ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่สร้างนั้น

2. การเรียนรู้คือการสร้างความหมาย ความเข้าใจของผู้เรียนจากประสบการณ์ที่ได้รับ เช่น การที่ผู้เรียนเข้าใจว่าฤดูร้อน ร้อนกว่าฤดูหนาวเพราะโลกอยู่ใกล้ดวงอาทิตย์มากกว่า เส้นโคททำให้ผู้สวมใส่อบอุ่น เพราะเส้นโคทเป็นแหล่งกำเนิดของความร้อน เช่นเดียวกับไฟ การเข้าใจดังกล่าวนี้มาจากการแปลความหมายจากประสบการณ์ของผู้เรียนเอง

3. ก่อนการจัดการเรียนรู้เรื่องใหม่ ควรตรวจสอบความรู้เดิมของผู้เรียนว่าเป็นความรู้ที่ถูกต้องหรือไม่ หากเป็นความรู้ที่ไม่ถูกต้องหรือเป็นความเข้าใจผิด ต้องแก้ไขให้ถูกต้อง เพราะในการสร้างความเข้าใจใหม่นั้น ผู้เรียนจะแปลความหมายของสิ่งที่เรียนรู้ใหม่จากความรู้และประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ เช่น เวลาเอามือวางเหนือเตาไฟจะรู้สึกว่ามีร้อน ดังนั้นนักเรียนจึงสรุปว่าในฤดูร้อนที่เราารู้สึกร้อนก็เพราะโลกอยู่ใกล้ดวงอาทิตย์มากกว่าในฤดูหนาวนั่นเอง ซึ่งก็ดูสมเหตุสมผลดี นักเรียนอาจตีความในลักษณะเดียวกันนี้กับเรื่องอื่น เช่น การสวมเสื้อโคททำให้อบอุ่นว่าเป็นเพราะเส้นโคทเป็นแหล่งกำเนิดของความร้อน เช่นเดียวกับไฟที่ทำให้มีร้อน ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ไม่ถูกต้อง

4. การเรียนรู้เป็นปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ดังนั้นควรจัดให้ผู้เรียนได้ทำงานเป็นกลุ่มเล็ก เพื่อให้มีโอกาสแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกัน และผู้เรียนกับผู้สอนหรือ การจัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้กับผู้ทรงภูมิความรู้ที่อยู่ในท้องถิ่น

5. ลดการบรรยาย จัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่ทำทนายสติปัญญาและศักยภาพของผู้เรียน ให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ฝึกปฏิบัติและประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์จริงและสะท้อนผลการเรียนรู้ของตนเอง

6. จัดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากสถานการณ์และปัญหาที่เกิดขึ้นตามสภาพจริง
ในสังคมเพื่อให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและประโยชน์ของการเรียนรู้

7. ให้ผู้เรียนเป็นผู้รับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนา
ทักษะการเรียนรู้และทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง ได้แก่ การวางแผนบริหารจัดการการเรียนรู้ของ
ตนเอง ควบคุมติดตามผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง ประเมินผลและปรับปรุงการเรียนรู้ของตนเอง
อย่างต่อเนื่อง

8. บทบาทของครู คือ ส่งเสริม สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือ ชี้แนะการเรียนรู้
ให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน

ทฤษฎีการเรียนรู้สำคัญที่กล่าวมาข้างต้นได้ให้ข้อความรู้ที่เป็นประโยชน์ทำให้เรา
เข้าใจการเรียนรู้ของผู้เรียนว่าเกิดขึ้นได้อย่างไร ซึ่งนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริม
ให้เกิดการเรียนรู้ตลอดจนส่งเสริมบทบาทของครู และผู้เรียนที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของ
ผู้เรียน

หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดการเรียนการสอนที่
เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นแนวคิดที่ได้รับการกล่าวถึงในวงการศึกษามาอย่างยาวนาน จากแนวคิด
ของดิวอี้ นักการศึกษาคนสำคัญของอเมริกาที่เสนอแนวคิดเรื่อง การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้นักเรียนได้พัฒนาประสบการณ์การเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ
ซึ่งโรงเรียนในประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลจากแนวคิดนี้ แต่การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ได้รับการกล่าวถึงมากขึ้น เมื่อมีการปฏิรูปการศึกษา และต่อมาได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) โดยระบุไว้ในแนวทางการจัด
การศึกษาให้ถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถ
พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ซึ่งทิศนา แคมมณี (2555 : 120-121) ได้อธิบายว่า
ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางก็คือผู้เรียนเป็นสำคัญนั่นเอง หมายถึง การคำนึงถึงประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ
ให้มากที่สุดในการบวนการเรียนการสอน ซึ่งจะเกิดขึ้นได้เมื่อผู้เรียนต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่หรือ
มีส่วนร่วมอย่างเต็มตัวทั้งทางกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม บทบาทการมีส่วนร่วมในกิจกรรม
กระบวนการเรียนรู้ทั้ง 4 ด้าน ของผู้เรียนมีมากกว่าผู้สอน และผู้เรียนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรม
การเรียนรู้อย่างเต็มตัว การจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ต้องอาศัยบทบาทของครูและบทบาท
ของนักเรียนร่วมกัน ดังนั้นบทบาทที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคคลทั้งสองฝ่ายจึงควรเป็นไปตาม
ตัวบ่งชี้ที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 3-4) ได้กำหนดไว้ ดังนี้

ตัวบ่งชี้การเรียนรู้ของผู้เรียน

พฤติกรรมที่แสดงว่าเป็นการเรียนรู้การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่

1. ผู้เรียนมีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ผู้เรียนฝึกประสบการณ์จนค้นพบความถนัดและวิธีการของตนเอง
3. ผู้เรียนทำกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม
4. ผู้เรียนฝึกคิดอย่างหลากหลายและสร้างสรรค์จินตนาการ ตลอดจน

ได้แสดงออกอย่างชัดเจนและมีเหตุผล

5. ผู้เรียนได้รับการเสริมแรงให้ค้นหาคำตอบ แก้ปัญหา ทั้งด้วยตนเองและ
ร่วมด้วยช่วยกัน
6. ผู้เรียนได้ฝึกค้นคว้า รวบรวมข้อมูลและสร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง
7. ผู้เรียนได้เลือกทำกิจกรรมตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจของ
ตนเองอย่างมีความสุข
8. ผู้เรียนฝึกตนเองให้มีวินัยและมีความรับผิดชอบในการทำงาน
9. ผู้เรียนฝึกประสบการณ์ ปรับปรุงตนเองและยอมรับผู้อื่น ตลอดจนสนใจใฝ่หา

ความรู้อย่างต่อเนื่อง

ตัวบ่งชี้การสอนของครู

พฤติกรรมที่แสดงว่าครูจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ได้แก่

1. ครูเตรียมการสอนทั้งเนื้อหาและวิธีการ
2. ครูจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้า จูงใจและเสริมแรงให้ผู้เรียนเกิด
3. ครูเอาใจใส่นักเรียนเป็นรายบุคคลและแสดงความเมตตาผู้เรียนอย่างทั่วถึง
4. ครูจัดกิจกรรมและสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้แสดงออกและคิดอย่างสร้างสรรค์
5. ครูส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกคิด ฝึกทำและฝึกปรับปรุงตนเอง
6. ครูส่งเสริมกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากกลุ่ม พร้อมทั้งสังเกตส่วนดี และ
ปรับปรุงส่วนด้อยของผู้เรียน
7. ครูใช้สื่อการสอนเพื่อฝึกการคิด การแก้ปัญหาและการค้นพบความรู้
8. ครูใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง
9. ครูฝึกฝนกิจกรรมรายาและวินัยตามวิถีวัฒนธรรมไทย
10. ครูสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

การจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงผู้เรียนเป็นศูนย์กลางนั้น ครูจำเป็นต้องเข้าใจ
บทบาทของตนเองและพฤติกรรมที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นแก่นักเรียน ดังนั้นตัวบ่งชี้บทบาทครูและ

นักเรียนที่กล่าวมาข้างต้นนี้จึงเป็นแนวทางสำคัญสำหรับนำไปใช้พัฒนาบทบาทของครูและผู้เรียน
ในกระบวนการเรียนการสอนที่จัดขึ้น

สรุปได้ว่า ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นข้อความที่อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ของมนุษย์ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ตามกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ บทบาทของทฤษฎีการเรียนรู้ที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอนคือ

1. ใช้เป็นกรอบแนวคิดในการดำเนินการวิจัย
2. ช่วยในการจัดเนื้อหาให้เหมาะกับผู้เรียน
3. ช่วยปรับพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน และ
4. ช่วยในการวางแผนการเรียนรู้ของผู้เรียน

การเรียนรู้ของมนุษย์มีการมาเป็นลำดับตั้งแต่ยุคโบราณมาจนถึงปัจจุบัน กระบวนการในการหาความรู้ความจริงของมนุษย์เริ่มจากวิธีการปรัชญาหรือการใช้เหตุผลเชิงตรรกะ และพัฒนามาเป็นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 นักจิตวิทยาให้ความสนใจค้นคว้าเกี่ยวกับพฤติกรรมเรียนรู้ของมนุษย์และนำมาสร้างเป็นกฎการเรียนรู้ต่าง ๆ ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของทฤษฎีการเรียนรู้ พัฒนาการของทฤษฎีการเรียนรู้แบ่งเป็น 4 ช่วงสำคัญ ได้แก่

ช่วงเริ่มต้นการพัฒนาทฤษฎี ซึ่งทำในห้องปฏิบัติการ เป็นที่มาของทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพฤติกรรมนิยม

ช่วงที่ 2 ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มพุทธินิยม

ช่วงที่ 3 ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคม

และช่วงที่ 4 ทฤษฎีการสร้างความรู้ แต่ละทฤษฎีได้สร้างกฎการเรียนรู้ อธิบายเงื่อนไขการเรียนรู้และสภาพที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งข้อความเหล่านี้ล้วนมีคุณค่า เพราะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบการเรียนการสอนได้

แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้บรรยากาศในการเรียนรู้ หมายถึง สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สังคม และจิตใจที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของบุคคล (ราชบัณฑิตยสถาน, 2555 : 324)

การสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้นั้น ควรคำนึงถึงผู้เรียนและสภาพแวดล้อมทางสังคมของผู้เรียน แนวคิดที่ช่วยให้เข้าใจการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้แก่แนวคิดทางจิตวิทยาและแนวคิดทางสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิดทางจิตวิทยา ที่นำมาใช้อธิบายพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในห้องเรียน ได้แก่

1. การจูงใจ (motivation) หมายถึง กระบวนการกระตุ้นความคิดความรู้สึก ความพยายามด้วยวิธีการต่าง ๆ ให้บุคคลแสดงพฤติกรรมเพื่อไปสู่เป้าหมาย (ราชบัณฑิตยสถาน,

2555 : 362) ทางจิตวิทยาได้แบ่งการจูงใจออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ พฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายในของบุคคล เช่น ความสนใจ ความพอใจ ความอยากรู้อยากเห็น เป็นต้น เรียกปัจจัยภายในนี้ว่า แรงจูงใจภายใน (intrinsic motivation) และพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจากปัจจัยจากภายนอกเป็น ตัวกระตุ้นให้แสดงพฤติกรรมเช่น รางวัล การลงโทษ และแรงกดดันทางสังคม เป็นต้น เรียกปัจจัยภายนอกนี้ว่า แรงจูงใจภายนอก (extrinsic motivation) ทั้งแรงจูงใจภายในและแรงจูงใจภายนอก มีความสำคัญต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนในห้องเรียนการส่งเสริมให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมทางบวกนิยมใช้แนวคิดของทฤษฎีกลุ่มพฤติกรรมนิยมในเรื่องการเสริมแรง (reinforcement) โดยใช้แนวคิดการเสริมแรงทางบวก (positive reinforcement) คือการให้รางวัล เช่น คะแนน คำชมเชย การแสดงท่าทียอมรับของครูที่มีต่อนักเรียนซึ่งแสดงพฤติกรรมที่น่าพึงพอใจ ทำให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก การเสริมแรงอีกลักษณะหนึ่งคือการเสริมแรงทางลบ (negative reinforcement) หมายถึง การที่ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่น่าพึงพอใจเพื่อหลีกเลี่ยงสิ่งที่ไม่ชอบ เช่น การที่นักเรียนหลีกเลี่ยงการเป็นคนสุดท้ายที่ได้ออกจากห้องเรียนไปรับประทานอาหารกลางวัน ทำให้ผู้เรียนรีบทำงานตามที่ครูมอบให้เสร็จก่อนเวลาเป็นต้น การลงโทษ (punishment) เป็นอีกวิธีหนึ่งที่น่ามาใช้ในการปรับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของผู้เรียน การลงโทษเป็นการหยุดยั้งมิให้ผู้เรียนแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ การลงโทษเป็นวิธีที่หยุดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ได้ทันที แต่ได้ผลไม่ถาวรและอาจทำให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ไม่ดี การลงโทษ เช่น การตำหนิ ดู ว่า ตี ให้ทำงานเพิ่มขึ้น เป็นต้น

2. ทฤษฎีความต้องการของ Maslow's (Maslow's needs theory) ทฤษฎีนี้ อธิบายว่า มนุษย์มีความต้องการพื้นฐานตามธรรมชาติเป็นลำดับขั้นดังนี้ ขั้นความต้องการทางกาย (physiological needs) ขั้นความต้องการความปลอดภัย (safety needs) ขั้นความต้องการความรัก (need for belonging and love) ขั้นความต้องการได้รับการยอมรับจากผู้อื่น (need to know and understand) และขั้นสูงสุดคือขั้นความต้องการที่จะพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ (self-actualization needs)

หากมนุษย์ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานอย่างเพียงพอในแต่ละขั้น มนุษย์จะพร้อมในการพัฒนาตนไปสู่ขั้นที่สูงขึ้น การส่งเสริมให้ผู้เรียนพร้อมที่จะเรียนรู้จึงต้องทำให้ผู้เรียนได้รับการตอบสนองในขั้นพื้นฐานที่เป็นความต้องการทางกายภาพก่อน คือ อาหารและความปลอดภัย ถัดจากขั้นนี้คือ การได้รับความรักและได้รับการยอมรับจากครูและเพื่อน หากไม่ได้รับการตอบสนองความต้องการดังกล่าวผู้เรียนจะพยายามแสวงหาการยอมรับ จึงยังไม่พร้อมที่จะเรียน เมื่อความต้องการในขั้นนี้ได้รับการตอบสนองแล้วผู้เรียนจึงพร้อมที่จะเรียนรู้ การพัฒนาตนเองของผู้เรียนนั้นมีความมุ่งหวัง 3 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

ด้านความผูกพันหรือการได้รับการยอมรับเป็นสมาชิกของกลุ่ม และด้านการมีอิทธิพลหรือมีความสำคัญต่อผู้อื่น

3. ทฤษฎีคุณลักษณะของผู้เรียนที่มีต่อความสำเร็จและความล้มเหลวของไวเนอร์เนอร์ (Weiner's attribution theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่า ผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนสูงมีแนวโน้มที่จะเห็นว่าความสำเร็จมาจากความสามารถ ความล้มเหลวมาจากการขาดความพยายาม ส่วนผู้เรียนที่มีผลสัมฤทธิ์การเรียนต่อมีความเห็นว่าคุณลักษณะมาจากการขาดความสามารถ ส่วนความสำเร็จนั้นมาจากโชค ดังนั้นครูต้องพยายามเปลี่ยนมุมมองของผู้เรียนใหม่ให้เห็นว่าความสำเร็จมาจากปัจจัยภายในตัวเองมากกว่าปัจจัยภายนอกคือมาจากความพยายามมากกว่าโชค

4. ทฤษฎีการเรียนรู้สังคมของแบนดูรา (Bandura's social learning theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่า การให้คุณค่ากับเป้าหมายและความคาดหวังที่มีต่อความสำเร็จสูงเป็นปัจจัยที่สำคัญของการตั้งใจในการทำงานและการเอาชนะอุปสรรคในการทำงาน ทำให้ประสบความสำเร็จสูง หากการให้คุณค่ากับเป้าหมายและความคาดหวังที่มีต่อความสำเร็จต่ำก็จะส่งผลต่อการประสบความสำเร็จต่างด้วยความรู้ ความเข้าใจปัจจัยที่ส่งผลหรือมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียน จะช่วยให้ครูนำมาปรับใช้ในการจัดสภาพสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนได้ โดยเน้นที่ปัจจัยภายในมากกว่าปัจจัยภายนอกแนวคิดทางสังคม

Arends (2001 : 86-92) กล่าวถึงห้องเรียนแต่ละห้องว่ามีลักษณะเฉพาะตัวที่ทำให้เกิดความแตกต่างหลากหลายของสภาพแวดล้อมและปัจจัยที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในห้องเรียนได้นั้นต้องเข้าใจลักษณะสำคัญที่เป็นลักษณะเฉพาะของห้องเรียน ในฐานะที่เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

ลักษณะของห้องเรียน (classroom properties) ห้องเรียนแต่ละห้องเปรียบได้กับระบบนิเวศน์ (ecological system) หนึ่งซึ่งมีผู้อยู่อาศัย (inhabitants) คือครูและนักเรียน บุคคลสองกลุ่มนี้มีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันในสภาพแวดล้อม โดยต่างฝ่ายต่างมีภารกิจและงานที่ต้องดำเนินการร่วมกัน เป้าหมายของบุคคลทั้งสองกลุ่มนี้คือผลการเรียนรู้

Doyle (1986) ชี้ว่าสภาพของห้องเรียนและเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนั้นมีลักษณะสำคัญ 6 ประการ คือ

1. เป็นพหุลักษณะ (multidimensionality) หมายถึง นักเรียนที่อยู่ในห้องเรียนมีความแตกต่าง หลากหลายของพื้นฐานด้านสังคม ฐานะทางเศรษฐกิจ ความสามารถ ความถนัดและความสนใจ ครูผู้สอนแต่ละท่านก็มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่แตกต่างกัน มีความเชื่อและเจตคติในวิชาชีพที่แตกต่างกัน ต่างมีบทบาทหน้าที่ที่มีความสัมพันธ์และข้องเกี่ยวกับ โดยบทบาทของครูคือวางแผนการเรียนการสอน จัดการเรียนการสอน อธิบาย ให้คำปรึกษา มอบหมายงาน ประเมินผล ผู้เรียน จัดการปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เป็นต้น ส่วนนักเรียนมีหน้าที่ฟัง อ่าน เขียน

แสดงความคิดเห็น ปฏิบัติงานที่ครูมอบหมาย ร่วมมือกับเพื่อนนักเรียนเพื่อปฏิบัติภารกิจต่าง ๆ ที่ต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งในการทำงานและการอยู่ร่วมกัน ครูจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจ สภาพความสัมพันธ์ของบุคคลทั้งสองกลุ่มในห้องเรียน

2. มีลักษณะต่อเนื่อง (simultaneity) เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียน เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ครูต้องสามารถควบคุมกำกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ให้ดำเนินไปอย่างราบรื่นและ จัดการให้อยู่ในกรอบของเวลา เช่น ในการนำเสนอความรู้ให้กับนักเรียน ครูจะต้องทำอย่างชัดเจน ตรงประเด็น ไม่อ้อมค้อมเสียเวลา ในระหว่างดำเนินกิจกรรมก็ต้องคอยสังเกตสีหน้าท่าทางของ นักเรียนว่าเข้าใจสิ่งที่ได้นำเสนอหรือไม่ ในสมองก็ต้องคิดหาคำถามที่ใช้ในการตรวจสอบว่า นักเรียนเข้าใจหรือไม่ ซึ่งไม่ใช่เพียงคำถามเดียวอาจต้องคิดหลายคำถามในการสำรวจให้ลึกซึ้งว่า นักเรียนมีความเข้าใจจริงหรือไม่ เพื่อหาทางชี้ช่องให้นักเรียนเข้าใจอย่างชัดเจน ในขณะเดียวกันครูก็ อาจต้องแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอน สภาพเช่นนี้ เป็นภารกิจที่ครูต้องรับมือให้ได้เพราะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อบรรยากาศของการเรียนรู้

3. มีลักษณะเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน (immediacy) การดำเนินชีวิตประจำวันในห้องเรียนนั้นจะพบเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันทันใดโดยไม่ได้วางแผนล่วงหน้ามา ขัดจังหวะอยู่เสมอ เช่น การประกาศแจ้งข่าวของฝ่ายบริหาร มีผู้มาเยี่ยมห้องเรียนโดยไม่แจ้งล่วงหน้า หรือแม้แต่ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนก็เป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างทันทีทันใด โดยครูมีเวลา ในการคิดใคร่ครวญน้อยก่อนแสดงพฤติกรรมตอบสนอง

4. ไม่สามารถทำนายได้ (unpredictability) เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในห้องเรียนนอกจากจะเกิดขึ้นอย่างฉับพลันแล้ว บางเหตุการณ์แม้ว่าจะมีการเตรียมการหรือวางแผน แต่ผลที่ได้ก็ไม่เป็นไปตามที่คาดหมาย เช่น บทเรียนที่เตรียมมาอาจไม่สามารถดำเนินการได้ตามแผนที่ กำหนดไว้ ด้วยสาเหตุต่าง ๆ บทเรียนที่ใช้ได้ดีในปีที่แล้วอาจใช้ไม่ได้ผลดีในปีนี้ บทเรียนที่ใช้ได้ผลดีใน ภาคเช้าแต่พอใช้ในภาคบ่ายอาจให้ผลตรงกันข้าม เป็นต้น

5. เป็นที่สาธารณะ (publicness) ห้องเรียนเป็นสถานปฏิบัติงานของครูและ นักเรียนที่มีลักษณะเป็นที่สาธารณะ เปิดเผยและต้องพร้อมที่จะให้ผู้อื่นเข้าสังเกตการณ์ได้ ซึ่งแตกต่าง จากการปฏิบัติงานของวิชาชีพอื่น เช่น แพทย์กับคนไข้หรือทนายความกับลูกความ เป็นต้น ซึ่งลักษณะของการทำงานมีความเป็นส่วนตัวมากกว่า แต่งานของครูไม่มีความเป็นส่วนตัวในห้องเรียน ทุกคนต่างจับจ้องมองดูกัน พฤติกรรมของครูอยู่ในสายตาของนักเรียนตลอดเวลา ตลอดจนผู้บริหาร และผู้ปกครองที่เฝ้าติดตาม ดังนั้นครูจึงได้รับการคาดหวังของสังคมที่จะต้องเป็นแม่พิมพ์หรือตัวแบบ พฤติกรรมที่ดีของนักเรียน

6. กระบวนการของห้องเรียน (classroom process) หมายถึง ปฏิสัมพันธ์ ระหว่างบุคคลที่อยู่ร่วมกันในห้องเรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความคาดหวังภาวะผู้นำที่สถานการสื่อสาร

และความร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม ทั้งหมดนี้นับเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาห้องเรียนให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพหรือไม่

Schmuck และ Schmuck, (1997) ได้กล่าวถึงความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและกระบวนการกลุ่มในห้องเรียน โดยเชื่อว่าครูเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ทางบวกให้เกิดแก่ห้องเรียน โดยครูต้องจัดการเรียนการสอนที่ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันและมีทักษะกระบวนการกลุ่ม องค์ประกอบที่สำคัญที่ทำให้ห้องเรียนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีคุณภาพมี 6 ประการ ได้แก่

1. ความคาดหวัง (expectations) ของสมาชิกในห้องเรียน ปกติคนจะมีความคาดหวังซึ่งกันและกันและมีความคาดหวังต่อตนเองด้วย ครูควรใช้ความคาดหวังนี้ในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้
2. ความเป็นผู้นำ (leadership) ภาวะผู้นำเป็นกระบวนการภายในของบุคคล ไม่ใช่ลักษณะภายนอกของบุคคล ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่พัฒนาได้และผู้เรียนควรได้รับการพัฒนาโดยครู ส่งเสริมให้นักเรียนผลัดกันเป็นผู้นำของกลุ่ม
3. ความดึงดูดซึ่งกันและกัน (attraction) หมายถึง สภาวะของการเคารพซึ่งกันและกันของสมาชิกในห้อง ครูเป็นผู้ที่ช่วยสร้างสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ในห้องเรียนได้โดยจัดการไม่ให้มีนักเรียนคนใดในห้องที่ทำตัวเป็นผู้มีอิทธิพลเหนือคนอื่น และไม่ให้นักเรียนคนใดถูกเพื่อนกีดกันออกจากกลุ่ม โดยการสร้างกลุ่มเพื่อนเรียนที่เป็นอิสระไม่ให้เกิดกลุ่มก๊วนในห้อง

การสร้างบรรยากาศส่งเสริมการเรียนรู้ในห้องเรียนประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การจูงใจผู้เรียน สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพคุณลักษณะของครู ซึ่งมีรายละเอียดที่จะกล่าวถึงดังต่อไปนี้

การจูงใจผู้เรียน

การจูงใจผู้เรียน (motivation) หมายถึงการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความต้องการและความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ (Ryan and Deci, 2000 : 54)

กลวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจทั้งภายในและภายนอกเพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จในการเรียนรู้นั้นสามารถทำได้โดย

1. ทำให้ผู้เรียนเชื่อมั่นว่าตนเองมีสมรรถภาพที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จได้ นักเรียนทุกคนมีความสามารถที่ติดตัวมาก่อนที่จะมาเข้าโรงเรียนโดยที่ครูไม่ต้องทำอะไรอีก ทั้งมีความคาดหวังที่เกิดจากครอบครัวพื้นฐานที่แตกต่างกันของผู้เรียนเหล่านี้ ทำให้ผู้เรียนแสดงออกแตกต่างกัน เช่น นักเรียนบางคนจะมีความเพียรพยายาม มุ่งมั่นในการเรียนรู้สูง แต่บางคนกลับไม่มา เป้าหมายในการเรียนรู้ลักษณะพื้นฐานเหล่านี้ครูไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่สิ่งที่ครู

สามารถทำได้คือ ทำให้พวกเขาเชื่อมั่นว่าสามารถเรียนรู้ได้ โดยทำให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้

2. หลีกเลี่ยงการใช้แรงจูงใจภายนอก การจูงใจผู้เรียนด้วยการใช้แรงจูงใจภายนอกเป็นวิธีที่ใช้กันแพร่หลายในสังคมและดูเหมือนว่าจะเป็นวิธีที่มีความสมเหตุสมผลในการพัฒนาพฤติกรรมของผู้เรียน อย่างไรก็ตามการให้รางวัลและการลงโทษไม่สามารถใช้ได้ผลในทุกกรณี การใช้รางวัลและการลงโทษก่อให้เกิดความรู้สึกกลัว ความไม่อิสระดังตัวอย่างที่พบว่า นักเรียนในสมัยนี้บางคนไม่สนใจคะแนน ดังนั้นการใช้คะแนนในการกระตุ้นการเรียนรู้ก็ไม่มีผลความหมาย จึงควรหลีกเลี่ยงแรงจูงใจภายนอกมาเป็นการสร้างแรงจูงใจภายในดีกว่า การใช้รางวัลเป็นแรงจูงใจภายนอกนั้นจะทำต่อเมื่อไม่ไปทำลายแรงจูงใจ

สิ่งแวดล้อมในการเรียนสิ่งแวดล้อมในการเรียน หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ล้อมรอบตัวผู้เรียน ได้แก่ สภาพของห้องเรียนที่มีการออกแบบและจัดวางสิ่งของเครื่องใช้ต่าง ๆ สำหรับการเรียนรู้และบรรยากาศของห้องเรียนที่เกิดขึ้นจากการอยู่ร่วมกันของสมาชิกที่ประกอบด้วยนักเรียนและครู เราสามารถแบ่งสิ่งแวดล้อมในการเรียนเป็น 2 ด้าน ได้แก่ สิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยา สิ่งแวดล้อมทั้งสองด้านนี้ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูมีหน้าที่ที่จะต้องรับผิดชอบการสร้างสิ่งแวดล้อม ในการเรียนที่เหมาะสมทั้งทางด้านกายภาพและด้านจิตวิทยาในห้องเรียน การพัฒนาสิ่งแวดล้อมทั้งสองด้านมีรายละเอียด ดังนี้

การสอนที่มีประสิทธิภาพ

การสอนที่มีประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

มีองค์ประกอบที่ควรคำนึงถึงดังนี้

1. การบริหารจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพมีลักษณะดังนี้

1.1 การจัดเตรียมสถานที่ สื่อ อุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนให้มีสภาพที่พร้อมใช้และเพียงพอสำหรับนักเรียนทุกคนในห้อง

1.2 การใช้เวลาอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการเรียนการสอนที่ดีขึ้นอยู่กับใช้เวลาในการดำเนินกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ ครูไม่ควรปล่อยให้มีความว่างหรือเวลาที่เสียไปโดยเปล่าประโยชน์ อันเนื่องจากความไม่พร้อมในด้านวัสดุอุปกรณ์และการดำเนินกิจกรรมที่ไม่ได้เตรียมการล่วงหน้า เพราะความไม่พร้อมจะทำให้เกิดความวุ่นวาย เสียเวลาในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้ามากและทำให้การดำเนินงานไม่บรรลุวัตถุประสงค์ ครูต้องบริหารการใช้เวลาเพื่อให้นักเรียนได้ใช้เวลาเพื่อการเรียนรู้อย่างเต็มที่

2. การจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบคือการดำเนินการเรียนการสอนให้เป็นไปตามลำดับขั้นตอนของรูปแบบการเรียนการสอนที่ใช้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยดำเนินการดังนี้

2.1 เริ่มต้นบทเรียนอย่างมีประสิทธิภาพโดยกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจ ซึ่งทำได้หลายวิธีวิธีที่กระตุ้นกระบวนการคิดและสติปัญญาคือการสร้างความสงสัย ประหลาดใจให้กับผู้เรียน ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น อยากค้นพบคำตอบเช่น การนำเสนอข้อมูลหรือความคิดที่ขัดแย้งไม่สอดคล้องกับความรู้ความเข้าใจเดิมของผู้เรียนทำให้ผู้เรียนเกิดข้อสงสัย กังขาการใช้คำถามที่ส่งเสริมกระบวนการคิด เป็นต้น

2.2 ดำเนินการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นขั้นที่ครูจัดการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่ง ทิศนา แคมมณี (2555 : 120) ได้ให้ความหมายว่าเป็นการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นตัวตั้ง โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับผู้เรียนและประโยชน์สูงสุดที่ผู้เรียนควรจะได้รับ และมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ ได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างตื่นตัวและได้ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่าง ๆ อันจะนำผู้เรียนไปสู่การเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญจึงมีลักษณะที่สรุปได้ดังนี้

2.2.1 กิจกรรมที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว ผู้เรียนเป็นผู้มีบทบาทอย่างเต็มที่และรับผิดชอบการเรียนรู้ของตนเอง

2.2.2 กิจกรรมที่ท้าทายให้ผู้เรียนกระตือรือร้นในการค้นหาคำตอบ โดยครูนำเสนอปัญหาและสถานการณ์ให้คิด ครูมีบทบาทช่วยชี้ช่อง แนะนำให้นักเรียนเห็นลู่ทางในการแก้ปัญหา

2.2.3 กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติเพื่อค้นหาคำตอบ

2.2.4 กิจกรรมที่ให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีการร่วมมือและการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นตลอดจนประสบการณ์ระหว่างผู้เรียน เพื่อปรับเติม เสริมแต่ง และต่อยอดความรู้

2.2.5 กิจกรรมที่สร้างความสะท้อนใจ ซาบซึ้ง ประทับใจ ทำให้ตื่นตัวในการเรียนรู้

2.2.6 กิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้จากผู้ทรงภูมิปัญญาในท้องถิ่น

2.2.7 กิจกรรมที่ผู้เรียนได้นำความรู้ไปทดลองใช้แก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ชิ้นงาน

2.2.8 กิจกรรมที่ผู้เรียนใช้กระบวนการจัดการกระทำกับข้อมูลที่ได้รับรู้เพื่อให้เข้าใจและจดจำได้ง่ายและสามารถระลึกได้เมื่อต้องการนำมาใช้

2.2.9 กิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในบริบทจริง ทำให้เกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงบทบาทที่สำคัญของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ได้แก่ การเป็นผู้เตรียมการและอำนวยความสะดวกให้เกิดการเรียนรู้ การทำหน้าที่เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา

เป็นผู้ช่วยเหลือเป็นผู้ให้ข้อมูลย้อนกลับบทบาทของครูที่ส่งเสริมการเรียนรู้ก็คือบทบาทที่ทำหน้าที่เหมือนโค้ชนักกีฬานั้นเอง

คุณลักษณะของครู

Kauchak และ Eggen (2007 : 127) กล่าวว่า ครูที่ดีควรมีลักษณะสำคัญ 3 ประการ คือ มีทัศนคติที่ดีในการสอน มีทักษะในสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และมีทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ลักษณะดังกล่าวส่งผลต่อประสิทธิภาพของการเรียนการสอน ตั้งแต่ช่วงเริ่มต้นแนะนำบทเรียน ช่วงตอนกลางของบทเรียน และช่วงปิดท้ายบทเรียน ดังนั้นคุณลักษณะของครูจึงมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ของนักเรียนในห้องเรียน

1. ทัศนคติของครูเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดในการเป็นครูที่ดีเพราะทัศนคติของครูมีอิทธิพลต่อการสอนและการถ่ายทอดความรู้ให้กับเด็ก ทัศนคติของครูประกอบด้วยประสิทธิภาพทางการสอนของครู การเป็นแบบอย่างและความกระตือรือร้นของครู และความคาดหวังของครู ทั้งสามสิ่งนี้ส่งผลต่อทัศนคติในการสอนของครู

2. ทักษะในการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพการใช้ภาษาของครูมีผลต่อความสำเร็จในการเรียนของนักเรียนและความพึงพอใจในการเรียน การสื่อสารที่ชัดเจนมีองค์ประกอบ 5 อย่าง ได้แก่

2.1 การใช้คำศัพท์ที่สื่อความหมายได้ชัดเจน โดยครูควรหลีกเลี่ยงการใช้คำที่คลุมเครือเวลาสื่อสารกับเด็ก เนื่องจากคำเหล่านั้นทำให้ประสิทธิภาพทางการเรียนของเด็กลดลงและยังแสดงให้เห็นว่าครูเตรียมตัวมาไม่ดี

2.2 การใช้คำเชื่อมโยงประโยคที่เหมาะสม การสื่อสารที่ดีต้องมีคำเชื่อมที่นำไปสู่ใจความสำคัญของประโยค คำเชื่อมที่ถูกต้องจะทำให้ลำดับเหตุการณ์ของประโยคเชื่อมโยงกันอย่างสมเหตุสมผล

2.3 การเชื่อมโยงความคิดในบทเรียน ครูต้องทำให้นักเรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างความคิดที่หนึ่งและความคิดที่สองโดยการอธิบายความเชื่อมต่อนั้น

2.4 การเน้นย้ำครูควรเน้นย้ำหัวข้อหรือเนื้อหาที่มีความสำคัญหรือโดดเด่นกว่าเนื้อหาอื่น ๆ เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เห็นถึงระดับความสำคัญที่ต่างกันของเนื้อหาในบทเรียน

2.5 ความสอดคล้องของภาษาพูดและภาษากาย การใช้ภาษากายประกอบการพูดควรเป็นไปในแนวทางเดียวกับสิ่งที่ครูพูด ภาษากายมีความสำคัญเนื่องจากเด็กสามารถประเมินทัศนคติและความจริงใจของครูได้ผ่านการแสดงออกของครู ดังนั้นเมื่อครูต้องการจูงใจนักเรียน หรือบอกให้นักเรียนทำอะไร ครูต้องใช้ภาษาพูดและภาษากายที่สอดคล้องกัน

3. ทักษะการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การจัดการเรียนการสอนที่ดีนั้นต้องเริ่มจากการตรงต่อเวลา ครูจำเป็นต้องแบ่งเวลาการทำกิจกรรมอย่างเหมาะสมเพื่อไม่ให้กระทบต่อ

กิจกรรมอื่น ๆ การเตรียมอุปกรณ์การสอนล่วงหน้าก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ต้องคำนึงถึง นอกจากนี้ครูยังต้องสร้างกิจวัตรที่ดีให้กับนักเรียน เช่น เมื่อเด็กเข้ามาในห้องเรียน เด็กต้องรู้ว่าสิ่งแรกที่ควรทำคืออะไร และเมื่อเลิกเรียนต้องทำอะไร การจัดการห้องเรียนที่มีระบบจะช่วยลดปัญหาต่าง ๆ ในห้องเรียน เช่น การสอนไม่ทันและความไม่เป็นระเบียบในห้องเรียน

โดยสรุป การเป็นครูที่ดีควรเริ่มจากการมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการสอน เพราะทัศนคติจะส่งผลต่อการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ ของครู และปฏิสัมพันธ์ของครูต่อนักเรียน ซึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะนักเรียนสามารถรับรู้ได้โดยอัตโนมัติว่าครูคิดอย่างไรและต้องการอะไร เพื่อที่จะตอบสนองไปตามความต้องการของครู นอกจากนี้นักเรียนยังยึดถือครูเป็นแบบอย่าง โดยการเลียนแบบการกระทำและคำพูดของครู การมีทัศนคติที่ดีจึงเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของคุณลักษณะอื่น ๆ

สรุปได้ว่า ห้องเรียนเป็นชุมชนการเรียนรู้ที่เป็นหน่วยย่อยที่สุด ประกอบด้วยสิ่งแวดล้อมทางกายภาพและสิ่งแวดล้อมทางจิตวิทยาที่ประกอบกันเป็นบรรยากาศการเรียนรู้ แนวคิดในการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ในห้องเรียน ได้แก่

1. แนวคิดทางด้านจิตวิทยาคือแนวคิดในการอธิบายพฤติกรรมของผู้เรียนที่เกิดขึ้นในห้องเรียนได้แก่

1.1 การจูงใจแบ่งเป็นการจูงใจภายในและการจูงใจภายนอกการจูงใจภายในมีอิทธิพลต่อการแสดงพฤติกรรมของผู้เรียนมากกว่าการจูงใจภายนอก

1.2 ทฤษฎีความต้องการของมาสโลทฤษฎีนี้อธิบายว่าผู้เรียนที่ได้รับการตอบสนองความต้องการพื้นฐานทางกายภาพอย่างเพียงพอจะพัฒนาความต้องการภายใน คือการพัฒนาตนเองในด้านอื่นต่อไป

1.3 ทฤษฎีคุณลักษณะของผู้เรียนของไวเนอร์ซึ่งอธิบายว่าผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันมีแนวคิดต่อความสำเร็จต่างกัน

1.4 ทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมของแบนดูราซึ่งอธิบายว่าการให้คุณค่ากับความสำเร็จสูงเป็นปัจจัยที่ทำให้คนทุ่มเทเอาชนะอุปสรรคในการทำงาน แนวคิดที่กล่าวมาทำให้ครูเข้าใจผู้เรียนมากขึ้นและนำไปใช้ในการปรับพฤติกรรมของผู้เรียน

2. แนวคิดทางสังคม ห้องเรียนแต่ละห้องมีลักษณะเฉพาะของตนเองครูควรใช้กระบวนการของห้องเรียนในการสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ ได้แก่ การสร้างความคาดหวังของผู้เรียนที่มีต่อตนเองความเป็นผู้นำ สภาวะของการเคารพและยอมรับซึ่งกันและกัน การสร้างปทัสถานในห้องเรียน การสื่อสารและการสร้างความรู้สึกผูกพันกัน นอกจากนี้ควรจัดโครงสร้างของห้องเรียนซึ่งเป็นสภาพทางกายภาพ เพื่อให้สามารถใช้พื้นที่ในการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมตามเป้าหมายการเรียนรู้ และจัดให้มีการเรียนรู้แบบร่วมมือการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ ประกอบด้วย

องค์ประกอบต่อไปนี้เป็น การจูงใจผู้เรียน สิ่งแวดล้อมในการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ และ คุณลักษณะของครู

2. ทักษะการเรียนรู้

การเรียนรู้ด้วยตนเองมีแนวคิดพื้นฐานมาจากทฤษฎีกลุ่มมานุษยนิยม (Humanism) ซึ่งมีความเชื่อเรื่องความเป็นอิสระ และความเป็นตัวของตัวเองของมนุษย์ ดังที่มีผู้กล่าวไว้ว่า มนุษย์ทุกคนเกิดมาพร้อมกับความดีมีความเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเอง สามารถหาทางเลือกของตนเอง มีศักยภาพและพัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัด มีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อผู้อื่น ซึ่งเป็นแนวคิดที่สอดคล้องกับนักจิตวิทยา มานุษยนิยม (Humanistic Psychology) ที่ให้ความสำคัญในฐานะที่ผู้เรียนเป็นปัจเจกบุคคล และมีแนวคิดที่ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพ และมีความโน้มเอียงที่จะใส่ใจ ใฝ่รู้ ขวนขวายเรียนรู้ด้วยตนเอง มนุษย์สามารถรับผิดชอบพฤติกรรมของตนเองและถือว่าตนเองเป็นคนที่มีความ

การเรียนรู้ด้วยตนเอง มีกระบวนการ ดังต่อไปนี้

1. การประเมินความต้องการของตนเอง (Assessing Needs)
2. การกำหนดจุดมุ่งหมาย (Setting goals)
3. การกำหนดสิ่งที่ต้องการเรียนรู้ (Specifying learning content) โดยกำหนดระดับความยากง่าย ชนิดของสิ่งที่ต้องการเรียน พิจารณาเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายที่ต้องใช้ในการเรียน ความต้องการความช่วยเหลือ แหล่งทรัพยากร ประสบการณ์ ที่จำเป็นในการเรียน
4. การจัดการในการเรียน โดยกำหนดปริมาณเวลาที่ต้องการให้อาจารย์สอน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับผู้เรียน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้เรียน ปริมาณเวลาที่ต้องการให้กับกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ของแต่ละคน โดยกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ตามประสบการณ์ที่ผ่านมา พร้อมทั้งกำหนดว่ากิจกรรมควรสิ้นสุดเมื่อใด
5. การเลือกวิธีการเรียนและสื่อการเรียนการสอน อุปกรณ์การสอน เทคนิคการสอน ทรัพยากรการเรียนรู้ที่ต้องใช้
6. การกำหนดวิธีการควบคุมสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ ทั้งสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ และทางด้านอารมณ์
7. การกำหนดวิธีการตรวจสอบตนเอง โดยกำหนดวิธีการรายงาน/บันทึก การสะท้อนตนเอง จะใช้ reflective practitioner techniques แบบไหน การให้โอกาสได้ฝึก ตัดสินใจ การแก้ปัญหา และการกำหนดนโยบาย การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถ clarify ideas ให้ชัดเจนขึ้น

8. การกำหนดขอบเขตบทบาทของผู้ช่วยเหลือ การกำหนดวิธีการประเมินผล การเรียนโดยเลือกประเภทของการทดสอบลักษณะของการ Feedbackที่จะใช้วิธีการประเมิน ความถูกต้องของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการติดตามประเมินผล

รูปแบบการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. การทำสมุดบันทึกส่วนตัวเพื่อใช้บันทึกข้อมูลความคิดเรื่องราวต่าง ๆ ที่เราได้เรียนรู้หรือเกิดขึ้น ในสมองของเราสมุดนี้จะช่วยเก็บสะสมความคิดที่ละน้อยเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาเพิ่มเติมให้กว้างไกลออกไป
2. การกำหนดโครงการเรียนรู้รายบุคคลที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าว่าจะเรียนรู้ อย่างไร โดยพิจารณาว่าความรู้ที่เราจะแสวงหานั้นช่วยให้เราถึงจุดประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ทำให้เกิด ความพึงพอใจ ความสนุกสนานที่จะเรียนหรือไม่ ประหยัดเงินและเวลามากน้อยเพียงใด
3. การทำสัญญาการเรียน เป็นข้อตกลงระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน โดยอยู่บนพื้นฐาน ความต้องการของผู้เรียนที่สอดคล้องกับเป้าหมายและหลักการของสถาบันการศึกษา โดยกำหนด กิจกรรมการเรียนที่เหมาะสม
4. การสร้างห้องสมุดของตนเองหมายถึงการรวบรวมรายชื่อ ข้อมูล แหล่งความรู้ ต่าง ๆ ที่คิดว่าจะเป็นประโยชน์ตรงกับความสนใจเพื่อใช้ในการศึกษาค้นคว้าต่อไป
5. การหาแหล่งความรู้ในชุมชนเช่นผู้รู้ผู้ชำนาญในอาชีพต่าง ๆ ห้องสมุด สมาคม สถานที่ราชการ ฯลฯ ซึ่งแหล่งความรู้เหล่านี้จะเป็นแหล่งสำคัญในการค้นคว้า
6. การหาเพื่อนร่วมเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้กัน
7. การเรียนรู้จากการฝึกและปฏิบัติ ซึ่งจะก่อให้เกิดความรู้และประสบการณ์ที่เป็น ประโยชน์

ลักษณะของผู้ที่มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง

1. มีความสมัครใจที่จะเรียนรู้ด้วยตนเอง (Voluntarily to Learn) มิได้เกิดจากการ บังคับ แต่มีเจตนาที่จะเรียนด้วยความอยากรู้
2. ใช้ตนเองเป็นแหล่งข้อมูลของตนเอง (Self Resourceful) นั่นคือผู้เรียนสามารถ บอกได้ว่าสิ่งที่ตนจะเรียนคืออะไร รู้ว่าทักษะและข้อมูลที่ต้องการหรือจำเป็นต้องใช้มีอะไรบ้าง สามารถกำหนดเป้าหมาย วิธีการรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ และวิธีการประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนต้องเป็นผู้จัดการการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ด้วยตนเอง (Manage of Change) ผู้เรียนมีความ ตระหนักในความสามารถ สามารถตัดสินใจได้ มีการรับผิดชอบต่อหน้าที่และบทบาทในการเป็นผู้ เรียนรู้ที่ดี
3. รู้ “วิธีการที่จะเรียน” (Know how to Learn) นั่นคือ ผู้เรียนควรทราบขั้นตอน การเรียนรู้ของตนเอง รู้ว่าเขาจะไปสู่จุดที่ทำให้เกิดการเรียนรู้ได้อย่างไร

4. มีบุคลิกภาพเชิงบวก มีแรงจูงใจ และการเรียนแบบร่วมมือกับเพื่อนหรือบุคคลอื่นตลอดจนการให้ข้อมูล (ปฐมนิเทศ) ในเชิงบวกเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมในการเรียน(Charismatic Organizational Player)

5. มีระบบการเรียนและการประยุกต์การเรียนและมีการชื่นชมและสนุกสนานกับกระบวนการเรียน (Responsible Consumption)

6. มีการเรียนจากข้อผิดพลาดและความสำเร็จ การประเมินตนเองและความเข้าใจถึงศักยภาพของตน (Feedback and Reflection)

7. มีความพยายามในการหาวิธีการใหม่ ๆ ในการหาคำตอบ การประยุกต์ความรู้ที่ได้จากการเรียนไปใช้กับสถานการณ์ของแต่ละบุคคล การหาโอกาสในการพัฒนาและค้นหาข้อมูลเพื่อแก้ปัญหา (Seeking and Applying)

8. มีการชี้แนะการอภิปรายในท้องเรียนการแสดงความคิดเห็นส่วนตัวและการพยายามมีความเห็นที่แตกต่างไปจากผู้สอน (Assertive Learning Behavior)

9. มีการรวบรวมข้อมูลจากการได้ปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและมีวิธีการนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ (Information Gathering)

สิ่งที่เป็นตัวกำหนดศักยภาพของการเรียนแบบ Self-Directed Learning คือ ความสามารถและความตั้งใจของบุคคล นั่นคือ ผู้เรียนมีทางเลือกเกี่ยวกับทิศทางที่ต้องการไป แต่สิ่งที่จะต้องมีความคู่กันไปด้วยคือ ความรับผิดชอบและการยอมรับต่อสิ่งที่ตามมาจากความคิดและการกระทำของตนเอง

ผู้เรียนแบบ Self-Directed จะประสบความสำเร็จได้มักจะมีลักษณะที่มี Self-concept ทางบวก พร้อมทั้งจะเรียนแบบ self-direction มีประสบการณ์ และมี styles การเรียนเป็นของตนเอง โดยการเรียนแบบนี้จะเน้นที่ลักษณะของผู้เรียน (ปัจจัยภายใน) ที่จะช่วยสร้างให้ผู้เรียนยอมรับความรับผิดชอบต่อความคิดและกระทำของตนเองและจะให้ความสำคัญกับปัจจัยภายนอกที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับผิดชอบต่อการเรียนได้ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกนี้ จะสามารถเห็นได้จากความต่อเนื่องในการเรียนรู้และสถานการณ์การเรียนที่เหมาะสม

ขณะที่ลักษณะบุคลิกของบุคคล การสอน กระบวนการเรียนรู้ เป็นจุดเริ่มต้นของการทำความเข้าใจนั้น การเรียนแบบ Self-Directed บริบททางสังคมจะเป็นตัวกำหนดกิจกรรมการเรียนหรือผลที่จะได้ เพื่อจะเข้าใจกิจกรรมการเรียนแบบ Self-Directed อย่างแท้จริงทั้งนี้เราจะต้องตระหนักถึงปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียน ผู้สอน แหล่งทรัพยากร และมิติทางสังคมด้วย

นอกจากนี้ Hiemstra ผู้ศึกษาถึงการเรียนรู้ด้วยตนเองมานานหลายทศวรรษได้ให้ข้อคิดเห็นว่าควรมีการทำงานวิจัย เพื่อศึกษาหารูปแบบของการเรียนรู้ด้วยตนเองให้ละเอียดยิ่งขึ้น

หาวิธีในการนำ และหาวิธีการวัดคุณภาพของการเรียนด้วยวิธีนี้ให้ชัดเจนขึ้น และศึกษาว่า ควรจะกำหนดบทบาทของผู้สอนและหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างไรบ้าง

วิธีการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ (Methods of acquiring knowledge)

ความรู้ต่าง ๆ ของมนุษย์ประกอบด้วยข้อเท็จจริงและทฤษฎีต่าง ๆ ซึ่งเมื่อมนุษย์มีความรู้ความเข้าใจ สามารถที่จะอธิบาย ควบคุมหรือพยากรณ์เหตุการณ์ต่าง ๆ ในสถานการณ์ที่กำหนดให้ได้ การแสวงหาความรู้ของมนุษย์เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยสติปัญญาและการฝึกฝนต่าง ๆ วิธีเสาะแสวงหาความรู้ของมนุษย์ จำแนกได้ดังนี้

1. การสอบถามจากผู้รู้ (Authority) เช่น ในสมัยโบราณเมื่อเกิดน้ำท่วมหรือโรคระบาด ผู้คนก็จะถามผู้ที่เกิดก่อนว่าจะทำอย่างไร ซึ่งในสมัยนั้นผู้ที่เกิดก่อนก็จะแนะนำให้ทำพิธีสวดมนต์อ้อนวอนสิ่งศักดิ์สิทธิ์ต่าง ๆ ปัจจุบันก็มีการแสวงหาความรู้ที่ใช้วิธีการสอบถามจากผู้รู้ เช่น ผู้พิพากษาในศาลเวลาดัดสินคดีเกี่ยวกับการปลอมแปลงลายมือยังต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญทางด้านลายมือให้ช่วยตรวจสอบให้ ข้อควรระมัดระวังในการเสาะแสวงหาความรู้โดยการสอบถามจากผู้รู้คือ ต้องมั่นใจว่าผู้รู้นั้นเป็นผู้รู้ในเรื่องที่จะสอบถามอย่างแท้จริง

2. การศึกษาจากขนบธรรมเนียมประเพณี (Tradition) วิธีการเสาะแสวงหาความรู้ของมนุษย์อีกวิธีหนึ่งที่ใกล้เคียงกันกับการสอบถามจากผู้รู้ก็คือ การศึกษาจากขนบธรรมเนียมประเพณีหรือวัฒนธรรมต่าง ๆ เช่น ในการศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการแต่งกายประจำชาติต่าง ๆ ซึ่งผู้ใช้วิธีการแสวงหาความรู้แบบนี้ต้องตระหนักว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอดีตจนเป็นขนบธรรมเนียม นั้นไม่ใช่จะเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเที่ยงตรงเสมอไป ถ้าศึกษาเหตุการณ์ต่าง ๆ ทางด้านประวัติศาสตร์ จะพบว่ามีข้อปฏิบัติหรือทฤษฎีต่าง ๆ ที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากวัฒนธรรมหรือขนบธรรมเนียมประเพณีนั้นซึ่งได้ยึดถือปฏิบัติกันมาหลายปี และพบข้อเท็จจริงในภายหลังถึงความผิดพลาดข้อปฏิบัติหรือทฤษฎีเหล่านั้นก็ต้องยกเลิกไป ดังนั้นผู้ใช้วิธีการเสาะแสวงหาความรู้โดยการศึกษาจากขนบธรรมเนียมประเพณีนั้น ควรจะได้นำมาประเมินอย่างรอบคอบเสียก่อนที่จะยอมรับว่าเป็นข้อเท็จจริง

3. การใช้ประสบการณ์ (Experience) วิธีการเสาะแสวงหาความรู้ที่มนุษย์การใช้กันอยู่บ่อย ๆ คือ การใช้ประสบการณ์ตรงของตนเอง เมื่อเผชิญปัญหาที่มนุษย์พยายามที่จะค้นคว้าหาคำตอบในการแก้ปัญหา โดยใช้ประสบการณ์ตรงของตนเองที่เคยประสบมา เช่น เด็กมักจะมีการถามมาถามครู บิดามารดา ญาติผู้ที่มีอายุโสมมากกว่า บุคคลเหล่านั้นมักจะใช้ประสบการณ์ตรงของตนเองในการตอบคำถามหรือแก้ปัญหาให้กับเด็ก การใช้ประสบการณ์ตรงนั้นเป็นวิธีการเสาะแสวงหาความรู้ แต่ถ้าใช้ไม่ถูกวิธีอาจจะทำให้ได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้องได้

4. วิธีการอนุมาน (Deductive method) การเสาะแสวงหาความรู้โดยใช้วิธีการอนุมานนี้เป็นกระบวนการคิดค้นจากเรื่องทั่ว ๆ ไป ไปสู่เรื่องเฉพาะเจาะจง หรือคิดจากส่วนใหญ่ไปสู่ส่วนย่อย จากสิ่งที่รู้ไปสู่สิ่งที่ไม่รู้ วิธีการอนุมานนี้ประกอบด้วย

ข้อเท็จจริงใหญ่ ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่เป็นจริงอยู่แล้วในตัวเอง

ข้อเท็จจริงย่อย ซึ่งมีความสัมพันธ์กับกรณีของข้อเท็จจริงย่อย และ

ข้อสรุป (Conclusion) ถ้าข้อเท็จจริงใหญ่และข้อเท็จจริงย่อยเป็นจริง

ข้อสรุปจะต้องเป็นจริง เช่น สัตว์ทุกชนิดต้องตาย สุนัขเป็นสัตว์ชนิดหนึ่ง ข้อสรุป สุนัขต้องตาย

5. วิธีการอุปมาน (Inductive method) จะเริ่มจากส่วนย่อยไปหาส่วนใหญ่ วิธีการอุปมานนี้อาจ จะจัดแยกเป็น 2 ชนิด คือ

5.1 วิธีการอุปมานแบบสมบูรณ์ (perfect inductive method) เป็นวิธีการเสาะแสวงหาความรู้โดยรวบรวมข้อเท็จจริงย่อย ๆ จากทุกหน่วยของกลุ่มประชากร จึงสรุปไปสู่ส่วนใหญ่ เช่น ต้องการทราบว่า ผู้ที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครนับถือศาสนาอะไร ก็ต้องมาถามจากผู้ที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพมหานครว่า ทุกคนนับถือศาสนาอะไร แล้วจึงนำมาสรุปรวมว่าผู้ที่อาศัยในกรุงเทพมหานครนับถือศาสนาอะไรบ้าง

5.2 วิธีการอุปมานแบบไม่สมบูรณ์ (Imperfect inductive method) เป็นวิธีการเสาะแสวงหาความรู้ โดยรวบรวมข้อเท็จจริงย่อย ๆ จากบางส่วนของกลุ่มประชากร แล้วสรุปรวมไปสู่ส่วนใหญ่ ในทางปฏิบัติเป็นไปได้ยากที่จะรวบรวมข้อเท็จจริงย่อย ๆ จากทุก ๆ หน่วยของกลุ่มประชากร จึงใช้วิธีรวบรวมข้อเท็จจริงย่อย ๆ จากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มประชากร

6. วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) เป็นวิธีการแสวงหาความรู้ โดยใช้หลักการของวิธีการอุปมานและวิธีการอนุมานมาผสมผสานกัน โดยมีขั้นตอนการเสาะแสวงหาความรู้โดยเริ่มจากการที่มนุษย์เริ่มเรียนรู้ที่ละเล็กทีละน้อยจากประสบการณ์ตรง ความรู้เก่า ๆ และการสังเกต เป็นต้น จนกระทั่งรวบรวมแนวความคิดเป็นแนวความรู้ต่าง ๆ ที่สมมติขึ้นมา ซึ่งเป็นวิธีการอุปมานและหลังจากนั้นก็ใช้วิธีการอนุมาน ในการแสวงหาความรู้ทั่วไป โดยเริ่มจากสมมติฐานซึ่งเป็นส่วนรวม แล้วศึกษาไปถึงส่วนย่อย ๆ เพื่อที่จะศึกษา ถึงการหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนรวม เพื่อให้ได้ข้อสรุปของความรู้ต่าง ๆ วิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific method) เป็นวิธีการเสาะแสวงหาความรู้ที่ดีในการแก้ปัญหาต่าง ๆ ไม่เพียงแต่ปัญหาที่เกิดขึ้นในห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์เท่านั้น แต่ยังสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาทางการศึกษาได้ด้วย

ทักษะการสร้างปัญญา

ทักษะการสร้างปัญญาให้กับผู้เรียน เพื่อนำไปสู่การแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง มี 10 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ทักษะการสังเกต คือ การสังเกตสิ่งที่เราเห็น สิ่งแวดล้อม หรือ สิ่งที่เราจะศึกษา โดยสังเกตเกี่ยวกับแหล่งที่มาความเหมือน ความแตกต่าง สาเหตุของความแตกต่าง ประโยชน์ และผลกระทบ วิธีฝึกการสังเกต คือ การฝึกสมาธิ เพื่อให้มีสติ และทำให้เกิดปัญญา มีโลกทรรศน์ มีวิธีคิด

ขั้นตอนที่ 2 ทักษะการบันทึก คือ การบันทึกสิ่งที่ต้องจำหรือต้องศึกษา มีหลายวิธี ได้แก่ การทำสรุ่ยย่อ การเขียนเค้าโครงเรื่อง การขีดเส้นใต้ การเขียนแผนภูมิ การทำเป็น แผนภาพ หรือทำเป็นตาราง เป็นต้น วิธีฝึกการบันทึกคือ การบันทึกทุกครั้งที่มีการสังเกต มีการฟัง หรือมีการอ่านเป็นการพัฒนาปัญญา

ขั้นตอนที่ 3 ทักษะการนำเสนอ คือ การทำความเข้าใจในเรื่องที่จะนำเสนอ ให้ผู้อื่นรับรู้ได้ โดยจดจำในสิ่งที่จะนำเสนอออกมาอย่างเป็นระบบ ซึ่งสามารถทำได้หลายรูปแบบ เช่น การทำรายงานเป็นรูปเล่มการรายงานปากเปล่า การรายงานด้วยเทคโนโลยี เป็นต้น วิธีฝึกการ นำเสนอ คือ การฝึกตามหลักการของการนำเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ดังกล่าวอย่างสม่ำเสมอ จนสามารถนำเสนอ ได้ดีซึ่งเป็นการพัฒนาปัญญา

ขั้นตอนที่ 4 ทักษะการฟัง คือ การจับประเด็นสำคัญของผู้พูด สามารถตั้งคำถาม เรื่องที่ฟังได้รู้จุดประสงค์ในการฟัง ผู้เรียนจะต้องค้นหาเรื่องสำคัญในการฟังให้ได้ วิธีฝึกการฟัง คือ การทำเค้าโครงเรื่องที่ฟัง จดบันทึกความคิดหลักหรือถ้อยคำสำคัญลงในกระดาษบันทึกที่เตรียมไว้ อาจตั้งคำถามในใจ เช่น ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร เพราะเหตุใด อย่างไร เพราะจะทำให้การฟัง มีความหมายและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ขั้นตอนที่ 5 ทักษะการถาม คือ การถามเรื่องสำคัญ ๆ การตั้งคำถามสั้น ๆ เพื่อนำคำตอบมาเชื่อมต่อให้สัมพันธ์กับสิ่งที่เรารู้แล้วมาเป็นหลักฐานสำหรับประเด็นที่กล่าวถึง สิ่งที่ทำให้เราฟังได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ การถามเกี่ยวกับตัวเราเอง การฝึกถาม-ตอบ เป็นการฝึก การใช้เหตุผลวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทำให้เข้าใจ ในเรื่องนั้น ๆ อย่างชัดเจน ถ้าเราฟังโดยไม่ถาม-ตอบ ก็จะเข้าใจในเรื่องนั้น ๆ ไม่ชัดเจน

ขั้นตอนที่ 6 ทักษะการตั้งสมมติฐานและตั้งคำถาม คือ การตั้งสมมติฐาน และ ตั้งคำถามสิ่งที่เรารู้ไปแล้วได้ว่า คืออะไร มีประโยชน์อย่างไร ทำอย่างไรจึงจะสำเร็จได้ การฝึก ตั้งคำถามที่มีคุณค่าและมีความสำคัญ ทำให้อยากได้คำตอบ

ขั้นตอนที่ 7 ทักษะการค้นหาคำตอบจากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น จากหนังสือ อินเทอร์เน็ตคุยกับคนแก่ แล้วแต่ธรรมชาติของคำถาม การค้นหาคำตอบต่อคำถามที่สำคัญจะสนุก และทำให้ได้ความรู้มาก บางคำถามหาคำตอบทุกวิถีทางแล้วไม่พบ ต้องหาคำตอบต่อไปด้วยการวิจัย

ขั้นตอนที่ 8 ทักษะการทำวิจัยสร้างความรู้ การวิจัยเพื่อหาคำตอบเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ทุกระดับ การวิจัยจะทำให้ค้นพบความรู้ใหม่ ทำให้เกิดความภูมิใจ สนุก และมีประโยชน์มาก

ขั้นตอนที่ 9 ทักษะการเชื่อมโยงบูรณาการ คือ การเชื่อมโยงเรื่องที่เรารู้มาให้เห็นภาพรวมทั้งหมด มองเห็นความงดงาม มองให้เห็นตัวเอง ไม่ควรให้ความรู้นั้นแยกออกเป็นส่วน ๆ

ขั้นตอนที่ 10 ทักษะการเขียนเรียบเรียง คือ การเรียบเรียงความคิดให้ประณีตขึ้น โดยการค้นคว้าหาหลักฐานอ้างอิงความรู้ให้ถี่ถ้วน แม่นยำขึ้นการเรียบเรียงทางวิชาการจึงเป็นการพัฒนาปัญญาอย่างสำคัญ และเป็นประโยชน์ในการเรียนรู้ของผู้อื่นในวงกว้างออกไป

การพัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง (กรมสามัญศึกษา, 2545 : 12-20)

การศึกษาหาความรู้มีขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดประเด็นค้นคว้า ประกอบด้วย
 - 1.1 การตั้งประเด็นค้นคว้า
 - 1.2 การกำหนดขอบเขตของประเด็นค้นคว้า
 - 1.3 การอธิบายประเด็นค้นคว้าซึ่งเป็นการนำเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นค้นคว้า
 - 1.4 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นค้นคว้า
2. การคาดคะเน ประกอบด้วย
 - 2.1 การตั้งประเด็นคาดคะเน
 - 2.2 การอธิบายรายละเอียดเกี่ยวกับประเด็นคาดคะเนผล
 - 2.3 การแสดงความคิดเห็นต่อประเด็นคาดคะเนผล
3. การกำหนดวิธีการค้นคว้าและการดำเนินการ ประกอบด้วย
 - 3.1 จำแนกวิธีการค้นคว้า คือ การระบุแนวทางต่าง ๆ
 - 3.2 เลือกรูปวิธีการค้นคว้าพร้อมระบุเหตุผล
 - 3.3 วางแผนค้นคว้าตามแนวทางที่ได้แสดงขั้นตอนการดำเนินการค้นคว้า
 - 3.4 การคาดคะเนสิ่งที่จะเป็นอุปสรรคในการค้นคว้า
 - 3.5 ดำเนินการค้นคว้า
4. การวิเคราะห์ผลการค้นคว้า ประกอบด้วย
 - 4.1 การจำแนก จัดกลุ่ม และจัดลำดับข้อมูล
 - 4.2 การพิจารณาองค์ประกอบและความสัมพันธ์ของข้อมูล โดยจัดลำดับความสำคัญ
5. การสรุปผลการค้นคว้า ประกอบด้วย

5.1 การสังเคราะห์ข้อมูล คือการเรียบเรียงข้อมูลที่ค้นพบจากการค้นคว้า และสรุปเป็นประเด็น

5.2 การอภิปรายผลการค้นคว้า คือ การแสดงความเห็นอย่างมีเหตุผล เกี่ยวกับประเด็นที่พบจากการค้นคว้า พร้อมทั้งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ค้นพบที่สามารถ เรียบเรียงไป ถึงประเด็นค้นคว้าใหม่

5.3 การสรุปกระบวนการในการค้นคว้า คือ การระบุขั้นตอนหลักของ กระบวนการค้นคว้า

5.4 การประเมินกระบวนการที่ใช้ในการค้นคว้า คือ การวิเคราะห์ จุดอ่อน จุดแข็งและแนวทางแก้ไขกระบวนการค้นคว้าที่กำหนดในการประเมินทักษะการแสวงหา ความรู้

3. ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ความหมายของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ศตวรรษที่ 21 เป็นช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกในหลากหลาย เรื่องราวจนกระทบต่อการทำงานและการใช้ชีวิตของพลโลก และก่อให้เกิดเสียงเรียกร้องให้เตรียม ความพร้อมพลโลกของเราเพื่อรองรับต่อการทำงานและการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 นี้ ประเทศที่ริเริ่ม การเรียกร้องให้เตรียมความพร้อมพลเมือง สำหรับศตวรรษที่ 21 ขึ้นเป็นประเทศแรก ๆ ก็คือ ประเทศสหรัฐอเมริกา (United States of America) โดยการเรียกร้องอย่างเป็นทางการเกิดขึ้นในปี ค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2552) จากองค์การความร่วมมือระหว่างบริษัทขนาดใหญ่ องค์กรวิชาชีพระดับ ประเทศ และ สำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ โดยเรียกตัวเองว่า ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (Partnership for 21st Century Skills) ที่แสดงเหตุผลสำคัญเพื่อรองรับการเรียกร้องดังกล่าว (ประวิทย์ รักษาแสง, 2557 : 11 ; อ้างอิงมาจาก Kay, 2010)

ทักษะศตวรรษที่ 21 หมายความว่า การเรียนรู้เพื่อให้ได้วิชาแกนและแนวคิดสำคัญ ในศตวรรษที่ 21 คือ ต้องให้ได้ทั้งสาระวิชา และได้ทักษะ 3 กลุ่ม คือ ทักษะชีวิตและการทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี เรียนให้ได้ทักษะแปลว่า การเรียนต้องเป็นการฝึก การฝึกแปลว่าลงมือทำ สัจธรรมของการเรียนรู้สมัยใหม่ก็คือว่า คนเรา จะเรียนได้ต้องลงมือทำด้วยตนเองเท่านั้น เพราะฉะนั้นในการเรียนสาระวิชานี้แหละเป็นการฝึกลงมือ ทำ Learning by Doing and Thinking ด้วย เพื่อที่จะให้เกิดทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะชีวิตและ การทำงาน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี (วิจารณ์ พานิช, 2556 : 14-15)

ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 คือ ความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถและ สมรรถนะในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความสำเร็จเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งนี้ความเข้าใจ คือ

การผสมผสานระหว่างความรู้ที่มีหรือที่รับมาเข้ากับกระบวนการทางทักษะที่เกิดขึ้น จึงเกิดเป็นความเข้าใจ และสมรรถนะเป็นการนำเอาความเข้าใจที่ได้ไปพัฒนาและปรับใช้ เพื่อต่อยอดความเข้าใจเข้ากับสถานการณ์จริงได้และสามารถแก้ไขได้ทันทั่วทั้งที่ ขึ้นอยู่กับบริบทของสถานการณ์ เช่น การศึกษาเรียนรู้ การทำงาน โดยไม่มีขีดจำกัดในเรื่องความรู้พื้นฐาน ซึ่งเป็นการรวบรวมความสามารถทั้งหมด รวมไปถึงการมีมนุษยสัมพันธ์และการเห็นคุณค่าทางจริยธรรมอันดีงาม (Dede, 2007 ; Cedefop, 2008 ; Ananiadou and Claro, 2009 อ้างอิงมาจาก ลิขสิทธิ์ พุฒเขียว, 2554)

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นความสามารถของบุคคลในการแสวงหาความรู้ หรือการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน เพื่อที่จะให้เกิดทักษะ 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม และทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยีทักษะชีวิตและการทำงาน ตลอดจนการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในโลกยุคแห่งเทคโนโลยี

ความสำคัญของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ถูกผลักดันเข้าสู่ระบบการศึกษา ในหลายประเทศทั่วโลก ซึ่งการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องยึดหลักผลลัพธ์ทั้งในแง่ของความรู้ ในวิชาแกนและทักษะแห่งศตวรรษใหม่ เป็นผลลัพธ์ที่ประเทศ โรงเรียน สถานที่ทำงาน และชุมชนต่างเห็นคุณค่า ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะช่วยเตรียมความพร้อมให้นักเรียนรู้จักคิด เรียนรู้ ทำงาน แก้ปัญหา สื่อสาร และร่วมมือทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพไปตลอดชีวิต (Bellanca and Brandt, 2011 อ้างอิงมาจาก พงษ์ศักดิ์ดา นามประมา, 2557 : 47)

วิจารณ์ พานิช (2555 : 15 - 16) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ต้อง “ก้าวข้ามสาระวิชา” ไปสู่การเรียนรู้ “ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21” (21st Century Skills) ที่ครูสอนไม่ได้ นักเรียนต้องเรียนเอง หรือพูดใหม่ว่าครูต้องไม่สอน แต่ต้องออกแบบการเรียนรู้ และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ให้นักเรียนเรียนรู้จากการเรียนแบบลงมือทำแล้วการเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตนเอง การเรียนรู้แบบนี้เรียกว่า PBL (Project Based Learning) ครูเพื่อศิษย์ต้องเรียนรู้ทักษะในการออกแบบการเรียนรู้แบบ PBL ให้เหมาะแก่วัย หรือพัฒนาการของศิษย์

สาระวิชาก็มีความสำคัญ แต่ไม่เพียงพอสำหรับการเรียนรู้เพื่อมีชีวิตในโลกยุคศตวรรษที่ 21 ปัจจุบันการเรียนรู้สาระวิชา (content หรือ subject matter) ควรเป็นการเรียนจากการค้นคว้าเองของศิษย์ โดยครูช่วยแนะนำ และช่วยออกแบบกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนแต่ละคนสามารถประเมินความก้าวหน้าของการเรียนรู้ของตนเองได้ คือ ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ สาระวิชาหลัก ประกอบด้วย 1. ภาษาแม่ และภาษาโลก 2. ศิลปะ 3. คณิตศาสตร์

4. เศรษฐศาสตร์ 5. วิทยาศาสตร์ 6. ภูมิศาสตร์ 7. ประวัติศาสตร์ 8. รัฐ และความเป็นพลเมืองดี และหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย

1. ความรู้เกี่ยวกับโลก
2. ความรู้ด้านการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ
3. ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองดี
4. ความรู้ด้านสุขภาพ
5. ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ความสำคัญของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นความรู้ ความเข้าใจและสมรรถนะที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้และดำรงชีวิตในยุคปัจจุบันให้มีความสุข ในท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเรียนรู้นั้นต้องให้ผู้เรียนเรียนรู้จากการลงมือทำแล้ว การเรียนรู้ก็จะเกิดจากภายในใจและสมองของตัวผู้เรียนเอง เพื่อพัฒนาตนเองไปสู่สังคมแห่งการเรียนรู้

องค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

ภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ระดมสมองจากสมาชิกของภาคีที่มาจากภาคเอกชน (เช่น บริษัทขนาดใหญ่ต่าง ๆ) และภาครัฐ องค์กรทางการศึกษาต่าง ๆ เช่น สมาคมครูวิทยาศาสตร์แห่งชาติ (National Science Teacher Association ; NSTA) เพื่อกำหนดกรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 กรอบความคิดเพื่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ได้แสดงให้เห็นถึงการบูรณาการระหว่าง 3 องค์ประกอบใหญ่ ๆ คือ หนึ่ง วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 (Core Subjects and 21st Century Themes) สอง ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) (ประกอบด้วย 3 กลุ่มทักษะ คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information, Media, and Technology Skills) และทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills) และสาม ระบบสนับสนุนจำเป็น (Supporting Systems) (ประกอบด้วย 4 ระบบย่อย คือ ระบบมาตรฐานและการประเมิน (Standards and Assessment System) ระบบหลักสูตรและการสอน (Curriculum and Instruction System) ระบบการพัฒนาทางวิชาชีพ (Professional Development System) ระบบสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (Learning Environment System) ซึ่งรายละเอียดมีดังนี้ (ประวิทย์ รักษาแสง, 2557 : 11 – 12 อ้างอิงมาจาก Kay, 2010)

1. วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 (Core Subjects – 3Rs and 21st Century Themes)

ความสำเร็จของผู้เรียนมีรากฐานมาจากความเชี่ยวชาญในวิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 คำว่า “วิชาแกน” (Core Subjects) นี้หมายรวมถึงวิชาต่อไปนี้

ภาษาอังกฤษ การอ่านหรือศิลปะการใช้ภาษา ภาษาสำคัญของโลก ศิลปะ คณิตศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ภูมิศาสตร์ประวัติศาสตร์ และการปกครอง และหน้าที่พลเมือง นอกจากนี้ผู้เรียนจะเชี่ยวชาญในวิชาแกนแล้วโรงเรียนควรส่งเสริมความเข้าใจในระดับที่สูงขึ้นผ่าน “แนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21” (21st Century Themes) ซึ่งเชื่อมโยงศาสตร์หลายศาสตร์จากวิชาแกนเข้าด้วยกัน ในลักษณะพหุสาขา (interdisciplinary themes) โดยแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 5 คุณลักษณะดังนี้

1.1 จิตสำนึกต่อโลก (Global Awareness)

1.1.1 ใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อทำความเข้าใจและเข้าถึงประเด็น ต่าง ๆ ในโลก

1.1.2 เรียนรู้จากผู้อื่นและทำงานแบบร่วมมือกับผู้อื่นที่มาจากหลายวัฒนธรรมศาสนา และรูปแบบการใช้ชีวิต ภายใต้ความเคารพและมุมมองเปิดเกี่ยวกับคน งาน และชุมชน

1.1.3 เข้าใจประเทศและวัฒนธรรมอื่น ๆ

1.2 การรู้ด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (Financial, Economic, Business and Entrepreneurial Literacy)

1.2.1 พิจารณาทางเลือกด้านเศรษฐกิจให้ตนเองอย่างเหมาะสม

1.2.2 เข้าใจบทบาทของเศรษฐกิจในสังคม

1.2.3 ใช้ทักษะการเป็นผู้ประกอบการเพื่อสร้างผลผลิตและทางเลือก

ด้านอาชีพ

1.3 การรู้ด้านพลเมือง (Civic Literacy)

1.3.1 เข้าร่วมกระบวนการของรัฐในฐานะพลเมืองอย่างมีประสิทธิภาพด้วยความรู้และความเข้าใจ

1.3.2 รักษาสิทธิของพลเมืองในระดับท้องถิ่น รัฐ ประเทศและโลก

1.3.3 เข้าใจการตัดสินใจในฐานะพลเมืองที่มีต่อท้องถิ่นและโลก

1.4 การรู้ด้านสุขภาพ (Health Literacy)

1.4.1 เข้าใจข้อมูลทางสาธารณสุขพื้นฐานและใช้ข้อมูลเหล่านั้นเพื่อส่งเสริมสุขภาพ

1.4.2 รู้จักปกป้องสุขภาพกายและจิตด้วยการวัดทางสาธารณสุขพื้นฐาน เช่น การรับประทานอาหารที่เหมาะสม การออกกำลังกาย การหลีกเลี่ยงความเสี่ยง และการลดความเครียด

1.4.3 ใช้ข้อมูลเพื่อตัดสินใจทางการสาธารณสุขอย่างเหมาะสม

1.4.4 ติดตามเป้าหมายสุขภาพของตนเองและครอบครัว

1.4.5 เข้าใจประเด็นทางสุขภาพและความปลอดภัยระดับชาติและ

นานาชาติ

1.5 การรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Literacy)

1.5.1 เข้าใจสถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะที่เกี่ยวข้องกับ
อากาศ ภูมิอากาศ แผ่นดิน อาหาร พลังงาน น้ำ และระบบนิเวศ

1.5.2 เข้าใจผลกระทบของสังคมต่อทรัพยากรธรรมชาติ เช่น
อัตราการเพิ่มของประชากรการพัฒนาประชากร อัตราการใช้ทรัพยากร

1.5.3 ศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นทางสิ่งแวดล้อม พร้อมทั้งหาทาง
ออกที่เหมาะสม

1.5.4 ตอบสนองต่อประเด็นทางสิ่งแวดล้อมทั้งโดยส่วนตัวและกลุ่ม
เช่น เข้าร่วมปฏิบัติการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม

2. ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills)

ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 3 กลุ่มทักษะ คือ ทักษะการเรียนรู้
และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills) ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information,
Media ,and Technology Skills) และทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills)
ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้ (ประวิทย์ รักษาแสง, 2557 : 12 – 16 อ้างอิงมาจาก Kay, 2010)

2.1 ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills)

ในโลกปัจจุบัน ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นทักษะที่จำแนกผู้เรียนที่ได้รับการเตรียม
ความพร้อมสู่ชีวิตและสิ่งแวดล้อมในการทำงานที่ซับซ้อนมากขึ้นออกจากผู้เรียนคนอื่น ๆ ที่ไม่ได้รับ
การเตรียมความพร้อม ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมประกอบด้วย

2.1.1 ความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and
Innovation)

1) ใช้เทคนิคการสร้างความคิดที่หลากหลาย เช่น ระดมสมอง
(brainstorming)

2) สร้างความคิดใหม่และมีคุณค่า

3) วิเคราะห์ ประเมิน ปรับ และขยายความคิดของตนเอง

เพื่อตอบสนองความพยายามในการสร้างสรรค์ (creative efforts)

4) ทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ (Working Creatively
With Others)

5) พัฒนา ใช้ และสื่อสารความคิดใหม่ให้ผู้อื่นรู้ อย่างสร้างสรรค์

6) เปิดรับมุมมองที่ใหม่และความหลากหลาย และรวมข้อเสนอ จากกลุ่มและข้อมูลย้อนกลับ (feedback) ไว้ในงานที่ทำ

7) แสดงความเป็นต้นฉบับ (originality) และนวัตกรรมในงานที่ทำ และเข้าใจข้อจำกัด ในการรับแนวคิดใหม่

8) มองความล้มเหลวคือโอกาสในการเรียนรู้ เข้าใจว่า ความคิด สร้างสรรค์และจินตนาการเป็นกระบวนการระยะยาว ที่เกิดจากความสำเร็จและความล้มเหลวย่อย ๆ ระหว่างทางใช้นวัตกรรม (Implement Innovations)

9) ต่อยอดความคิดสร้างสรรค์เพื่อใช้ประโยชน์ในการสร้าง นวัตกรรม

2.1.2 การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving)

1) ใช้เหตุผลอย่างมีประสิทธิภาพ (Reason Effectively) มีการใช้ เหตุผลหลายชนิดที่เหมาะสมต่อสถานการณ์ เช่น นิรนัย (Deductive) อุปนัย (Inductive)

2) ใช้การคิดเชิงระบบ (Use Systems Thinking) วิเคราะห์ได้ว่า ในระบบที่ซับซ้อน แต่ละส่วนย่อยในภาพใหญ่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกันอย่างไร และส่งผลต่อภาพใหญ่ อย่างไร

3) พิจารณาและตัดสินใจ (Make Judgments and Decisions)
3.1) วิเคราะห์และประเมินประจักษ์พยาน ข้อโต้แย้ง (Argument) ข้อกล่าวอ้าง (Claim) และความเชื่ออย่างมีประสิทธิภาพ

3.2) วิเคราะห์และประเมินมุมมองและทางเลือกต่าง ๆ อย่างมี ประสิทธิภาพ

3.3) สังเคราะห์และสร้างความเชื่อมโยงระหว่างสารสนเทศและ ข้อโต้แย้ง

3.4) ตีความสารสนเทศและลงข้อสรุปบนฐานของการวิเคราะห์ ที่ดีที่สุด

3.5) สะท้อนความคิดอย่างวิพากษ์ต่อประสบการณ์และ กระบวนการเรียนรู้

4) แก้ปัญหา (Solve Problems)

4.1) แก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยด้วยวิธีการที่หลากหลายทั้งแบบ ดั้งเดิมและแบบใหม่

4.2) ถามคำถามที่มีความสำคัญเพื่อสร้างความกระจ่างและนำไปสู่คำตอบที่ดีกว่าเดิม

2.1.3 การสื่อสารและการร่วมมือทำงาน (Communication and Collaboration)

1) สื่อสารชัดเจน (Communicate Clearly)

1.1) แสดงความคิดอย่างมีประสิทธิภาพด้วยทักษะการสื่อสารทางวจนภาษาและอวจนภาษาภายใต้รูปแบบและบริบทที่หลากหลาย

1.2) ฟังอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อทำความเข้าใจความหมาย ความรู้ ค่านิยม (Value) เจตคติ (Attitude) และเจตนา (Intention)

1.3) สื่อสารเพื่อวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันได้ เช่น ให้ข้อมูล สอนสร้างแรงจูงใจ ชักจูงให้คล้อยตาม

1.4) ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่หลากหลาย และสามารถประเมิน ประสิทธิภาพและผลกระทบของสื่อและเทคโนโลยีที่เลือกใช้ได้

1.5) สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพในสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย ได้มากกว่า 1 ภาษา

2) ร่วมมือกับผู้อื่น (Collaborate With Others)

2.1) สามารถทำงานกับทีมที่หลากหลายอย่างมีประสิทธิภาพ และให้ความนับถือต่อความหลากหลาย

2.2) ยืดหยุ่นและเต็มใจประนีประนอมเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ของส่วนรวม

2.3) รับผิดชอบต่องานที่ทำเป็นทีม และให้คุณค่าต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกแต่ละคนในทีม

2.2 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information, Media and Technology Skills) โลกปัจจุบันเป็นโลกแห่งข้อมูลข่าวสารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนควรมีทักษะดังนี้

2.2.1 การรู้ด้านสารสนเทศ (Information Literacy)

1) เข้าถึงและประเมินสารสนเทศ (Access and Evaluate Information)

2) เข้าถึงสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพในแง่ของเวลาและ แหล่งข้อมูล

3) ประเมินสารสนเทศอย่างมีวิจารณญาณ

2.2.2 ใช้และจัดการสารสนเทศ (Use and Manage Information)

- 1) ใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องและสร้างสรรค์
- 2) จัดการการรับสารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย
- 3) มีความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย

เพื่อเข้าถึงและใช้ข่าวสาร

2.2.3 การรู้ด้านสื่อ (Media Literacy)

- 1) วิเคราะห์สื่อ (Analyze Media)
 - 1.1) เข้าใจกระบวนการและวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร
 - 1.2) เข้าใจความแตกต่างในการตีความสารของแต่ละบุคคล
 - 1.3) มีความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย

ผลของค่านิยมและมุมมองของบุคคลต่อการตีความสารและสื่อส่งผลกระทบต่อความเชื่อและพฤติกรรมของบุคคลอย่างไร

เพื่อเข้าถึงและใช้สื่อ

- 2) สร้างผลผลิตทางสื่อ (Create Media Products)
 - 2.1) เข้าใจและใช้เครื่องมือสร้างสื่อที่เหมาะสม
 - 2.2) เข้าใจและแสดงการตีความในสิ่งแวดล้อมที่หลากหลาย

ได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

2.2.4 การรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information, Communications and Technology Literacy ; ICT Literacy)

- 1) ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ (Apply Technology Effectively)
- 2) ใช้เทคโนโลยีเป็นเครื่องมือเพื่อวิจัย จัดการประเมิน และสื่อสาร
- 3) ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (เช่น คอมพิวเตอร์ PDAs GPSฯ)

เครื่องมือและเครือข่ายสื่อสาร และเครือข่ายสังคม (Social Network) อย่างเหมาะสมในการเข้าถึงจัดการบูรณาการ ประเมินและสร้างสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพบนธุรกิจฐานความรู้

- 4) มีความเข้าใจพื้นฐานที่ถูกต้องทางจริยธรรมและกฎหมาย

เพื่อเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2.3 ทักษะชีวิตและการทำงาน (Life and Career Skills)

การทำงานและการใช้ชีวิตต้องการมากกว่าทักษะการคิดและความรู้ ในเนื้อหาความสามารถในการใช้ชีวิตและการทำงานที่ซับซ้อนมากขึ้น ในยุคแห่งการแข่งขันต้องให้ความสำคัญ กับทักษะชีวิตและการทำงานดังนี้

2.3.1 ความยืดหยุ่นและความสามารถในการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)

- 1) ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง (Adapt to Change)
- 1.1) ปรับตัวต่อบทบาท ความรับผิดชอบ ตารางการทำงาน และบริบทที่หลากหลาย
- 1.2) ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้บรรยากาศแห่งความคลุมเครือและเปลี่ยนแปลง
- 2) เป็นผู้ยืดหยุ่น (Be Flexible)
- 2.1) ใช้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.2) จัดการต่อคำชมเชย หรือคำวิจารณ์ ในเชิงบวก
- 2.3) เข้าใจ เจรจา และสร้างความสมดุลระหว่างมุมมองและความเชื่อที่หลากหลายเพื่อการท างานในสิ่งแวดล้อมแบบพหุวัฒนธรรม (multi-cultural environments) ได้

2.3.2 ความคิดริเริ่มและการชี้นำตนเอง (Initiative and Self-Direction) จัดการเป้าหมายและเวลา (Manage Goals and Time)

- 1) ตั้งเป้าหมายพร้อมกับเกณฑ์ความสำเร็จในการบรรลุเป้าหมาย
- 2) สร้างความสมดุลระหว่างเป้าหมายระยะสั้นและเป้าหมายระยะยาว
- 3) ใช้เวลาและจัดการภาระงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.3 ทำงานอย่างเป็นอิสระ (Work Independently)

- 1) ติดตาม ลำดับความสำคัญ และทำงานให้สำเร็จโดยไม่อาศัยการชี้นำจากภายนอก เป็นผู้เรียนที่ชี้นำตนเอง (Be Self-directed Learners)
- 2) ค้นหาและขยายการเรียนรู้และโอกาสสร้างความเชี่ยวชาญด้วยตนเองนอกเหนือจากทักษะความเชี่ยวชาญที่หลักสูตรบังคับ
- 3) ริเริ่มพัฒนาทักษะในขั้นที่สูงขึ้นเพื่อก้าวสู่ความเป็นมืออาชีพ
- 4) มีพันธะสัญญาต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 5) สะท้อนประสบการณ์ที่ได้รับเพื่อให้ข้อมูลที่ส่งผลต่อ

ความก้าวหน้าในอนาคต

2.3.4 ทักษะทางสังคมและการเรียนรู้ข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross Cultural Skills)

1) มีปฏิสัมพันธ์ต่อผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ (Interact Effectively with Others)

1.1) รู้โอกาสที่เหมาะสมที่จะพูดหรือฟัง

1.2) ให้ความเคารพนับถือผู้อื่น

2) ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพในทีมที่หลากหลาย (Work Effectively in Diverse Teams)

2.1) ให้ความเคารพต่อความแตกต่างทางวัฒนธรรมและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพกับคนที่มีพื้นฐานทางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างไป

2.2) ตอบสนองด้วยใจเปิดเผยต่อแนวคิดและค่านิยมที่แตกต่าง

2.3) ใช้ประโยชน์จากความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อสร้างแนวคิดใหม่และเพิ่มนวัตกรรมและคุณภาพของงาน

2.3.5 การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ (Productivity and Accountability)

1) จัดการโครงการ (Manage Projects)

1.1) ตั้งเป้าหมาย และทำให้โครงการบรรลุเป้าหมายภายใต้อุปสรรคและแรงกดดัน

1.2) จัดลำดับความสำคัญ วางแผน และจัดการงานเพื่อบรรลุผลลัพธ์ที่คาดหวัง

2) สร้างผลลัพธ์ (Produce Results)

2.1) แสดงคุณลักษณะเพิ่มเติมเพื่อสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ เช่น ทำงานเชิงบวกและมีจริยธรรม จัดการเวลาและโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ ทำงานหลายอย่าง (multi-task) เข้าร่วมอย่างกระตือรือร้นและฟังหาได้ นำเสนอตนเองอย่างมีอาชีพ ร่วมทำงานกับทีมอย่างมีประสิทธิภาพ เคารพความหลากหลายของทีม และเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จ

2.3.6 ความเป็นผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

1) ชี้แนะและนำผู้อื่น (Guide and Lead Others)

1.1) ใช้ทักษะระหว่างบุคคลและการแก้ปัญหาเพื่อแนะนำชี้แนะผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.2) ใช้ประโยชน์จากจุดเด่นของผู้อื่นเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

1.3) สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นเพื่อให้เขาบรรลุความสำเร็จของตนเอง

1.4) แสดงความเป็นคนบูรณาการและแสดงพฤติกรรมเชิง
จริยธรรมในการใช้อำนาจและสิ่งจูงใจ

2) แสดงความรับผิดชอบต่อผู้อื่น (Be Responsible to Others)

2.1) แสดงออกอย่างมีความรับผิดชอบต่อความสนใจของ
ตนเองและสังคม ในเชิงกว้าง

วิจารณ์ พานิช (2555 : 17) กล่าวว่า การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษ
ที่ 21 ประกอบด้วย 3 ทักษะ ดังนี้

1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ได้แก่

- 1.1 ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม
- 1.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
- 1.3 การสื่อสารและการร่วมมือ

2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ได้แก่

- 2.1 ความรู้ด้านสารสนเทศ
- 2.2 ความรู้เกี่ยวกับสื่อ
- 2.3 ความรู้ด้านเทคโนโลยี

3. ทักษะชีวิตและอาชีพ ได้แก่

- 3.1 ความยืดหยุ่นและปรับตัว
- 3.2 การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง
- 3.3 ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม
- 3.4 การเป็นผู้สร้างหรือผลิต (productivity) และความรับผิดชอบต่อ

เชื่อถือได้ (accountability)

3.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (responsibility)

ดังที่กล่าวมาข้างต้น การเรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21
ประกอบด้วย 3 ทักษะ ซึ่งแต่ละทักษะมีรายละเอียด ดังนี้ (วิจารณ์ พานิช, 2555 : 28 - 58)

1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills)

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม (Learning and Innovation Skills)

นี่คือ ทักษะพื้นฐาน ที่มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ทุกคนต้องเรียน เพราะโลกจะยิ่งเปลี่ยนแปลงเร็วขึ้น
เรื่อย ๆ และมีความซับซ้อนอ่อนไหวมากขึ้น คนที่อ่อนแอในทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม
จะเป็นคนที่ตามโลกไม่ทัน เป็นคนอ่อนแอ ชีวิตก็จะยากลำบาก

ครูเพื่อศิษย์จึงต้องเอาใจใส่ พัฒนาขีดความสามารถของตนเองในด้านนี้ ให้สามารถออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ศิษย์เรียนรู้และพัฒนาทักษะของตนเองในด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมได้ตลอดชีวิต

วิธีออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์มีทักษะนี้ใช้หลักการว่า ต้องมีการเรียนรู้แบบที่ ได้ร่วมกันสร้างความรู้เองคือ เรียนรู้โดยการสร้างความรู้ และเรียนรู้เป็นทีม

ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมนี้อยู่ที่ยอดของ Knowledge-and-Skills Rainbow ซึ่งเป็นหัวใจของทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 การเรียนรู้ทักษะในการเรียนรู้ (learning how to learn หรือ learning skills) และเรียนรู้ทักษะในการสร้างการเปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้น (นวัตกรรม) ประกอบด้วยทักษะย่อย ๆ ดังต่อไปนี้

1. การคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ (critical thinking) และการแก้ปัญหา (problem solving) ซึ่งหมายถึง การคิดอย่างผู้เชี่ยวชาญ (expert thinking)

2. การสื่อสาร (communication) และการร่วมมือ (collaboration) ซึ่งหมายถึง การสื่อสารอย่างซับซ้อน (complex communicating)

3. ความริเริ่มสร้างสรรค์ (creativity) และนวัตกรรม (innovation) ซึ่งหมายถึง การประยุกต์ใช้จินตนาการและการประดิษฐ์

ศิษย์ของท่านจะต้องใช้ทักษะเหล่านี้ในการดำรงชีวิต เพื่อการเรียนรู้ ตลอดชีวิตของตนเอง และเพื่อการทำงานสร้างสรรค์ที่มีคุณค่าต่อการดำรงชีวิตในโลกของการทำงานที่ เน้นความรู้ เป็นการท้าทายครู เพื่อศิษย์ว่า ท่านจะออกแบบการเรียนรู้ให้แก่ศิษย์ของท่านอย่างไร ให้ศิษย์ได้เรียนรู้ทักษะเหล่านี้ติดตัวไป ทักษะเหล่านี้สอนโดยตรงไม่ได้ แต่จัดกระบวนการให้เรียนรู้ได้

เคล็ดลับอย่างหนึ่งของการบ่มเพาะทักษะทั้ง 3 คือ การฝึกตั้งคำถาม การตั้งคำถามที่ถูกต้องสำคัญกว่าการหาคำตอบ ครูเพื่อศิษย์จึงต้องชวนศิษย์หรือเปิดโอกาสให้ศิษย์ ตั้งคำถามแปลก ๆ และชวนกันหาทางทดลองหรือค้นคว้าเพื่อตอบคำถามนั้น

ทุกโอกาสของทุกกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ควรชวนกันตั้งคำถาม ศิษย์ควรได้ เรียนรู้ว่าคำถามที่ถูกต้องเป็นอย่างไร และนำไปสู่การสร้างสรรค์สิ่งใหม่อย่างไร ที่จริงเรื่องนี้ไม่ยาก หากครูฝึนใจตัวเอง ไม่ยึดถูกผิดตามทฤษฎีแต่ชักชวนเด็กร่วมกันหาคำตอบที่นำไปสู่การเรียนรู้หรือ สร้างสรรค์สิ่งใหม่

หัวใจของเรื่องนี้คือ จิตวิญญาณของความไม่รู้ หรือไม่รู้จริง หรือไม่ใช่อง่าย แล้วหาทางพิสูจน์เพื่อท้าทายความรู้เดิม ๆ ทั้งของตนเองและของโลก

มีความเข้าใจผิดที่เชื่อกันแพร่หลายในวงการศึกษาว่า นักเรียนต้องเรียน ความรู้รายวิชาจนเข้าใจคล่องแคล่วก่อน แล้วจึงจะสามารถนำความรู้นั้นไปใช้งานได้ ผลการวิจัย สมัยใหม่บอกว่า การเรียนโดยประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเรียนรู้ทักษะ ด้านการคิดอย่างมีวิจรรย์ญาณ

การแก้ปัญหาและความริเริ่มสร้างสรรค์ไปพร้อม ๆ กับเรียนเนื้อหา ให้ผลสัมฤทธิ์ด้านการเรียนรู้สูงกว่า เพราะเด็กมีความตั้งใจเรียนมากกว่า

ทฤษฎีใหม่คัดค้านทฤษฎีเก่าโดยสิ้นเชิงว่า การเรียนรู้ไม่ได้มีลักษณะเรียงเป็นแถว จากเรียนรู้ทักษะหรือความรู้พื้นฐานไปสู่การเรียนรู้ทักษะที่ซับซ้อน จากความรู้ (Knowledge) ไปสู่ความเข้าใจ (Comprehension) การประยุกต์ใช้ (Application) การวิเคราะห์ (Analysis) การสังเคราะห์ (Synthesis) และการประเมิน (Evaluation) ตามลำดับ) แต่ในความเป็นจริง การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน และการเรียนรู้จริงต้องเลย (beyond) การรู้เนื้อหาไปสู่ความเข้าใจแท้จริง ในระดับที่เอาไปใช้ได้ในสถานการณ์จริงการเรียนรู้เนื้อหาไปพร้อม ๆ กับการใช้ประโยชน์ในสถานการณ์จริง หรือเรียนทุกขั้นตอนในวงเล็บข้างบนไปพร้อม ๆ กันในสถานการณ์จริง จึงให้ผลการเรียนรู้ที่ลึกและเชื่อมโยงกว่าคือ รู้จริง

ขั้นตอนการเรียนรู้จากผลการวิจัยในยุคปัจจุบันคือ จำได้ (Remember) เข้าใจ (Understand) ประยุกต์ใช้ (Apply) วิเคราะห์ (Analyze) ประเมิน (Evaluate) และสร้างสรรค์ (Create) โดยที่ขั้นตอนเหล่านี้เกิดพร้อม ๆ กันได้ หรืออะไรเกิดก่อนเกิดหลังได้ทั้งสิ้น รวมทั้งเกิดเรียงลำดับจากหลังไปหน้าก็ได้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ซึ่งเป็นหัวใจของทักษะ เพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมีการออกแบบห้องเรียน เพื่อให้เกิดทักษะดังกล่าวโดยมีรายละเอียดดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การแก้ปัญหาการออกแบบการเรียนรู้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ควรมีเป้าหมายและวิธีการดังต่อไปนี้

เป้าหมาย : นักเรียนสามารถใช้เหตุผล

1. คิดได้อย่างเป็นเหตุเป็นผลหลากหลายแบบ ได้แก่ คิดแบบอุปนัย (Inductive) คิดแบบอนุมาน (Deductive) เป็นต้น แล้วแต่สถานการณ์

เป้าหมาย : นักเรียนสามารถใช้การคิดกระบวนการระบบ (Systems Thinking)

1. วิเคราะห์ได้ว่าปัจจัยย่อยมีปฏิสัมพันธ์กันอย่างไร จนเกิดผลในภาพรวม

เป้าหมาย : นักเรียนสามารถใช้วิจารณญาณและตัดสินใจ

1. วิเคราะห์และประเมินข้อมูลหลักฐาน การโต้แย้ง การกล่าวอ้าง และความเชื่อ

2. วิเคราะห์เปรียบเทียบและประเมินความเห็นหลัก ๆ

3. สังเคราะห์และเชื่อมโยงระหว่างสารสนเทศกับข้อโต้แย้ง

การวิเคราะห์

4. แปลความหมายของสารสนเทศและสรุปพื้นฐานของ

5. ตีความและทบทวนอย่างจริงจัง (critical reflection)

ในด้านการเรียนรู้ และกระบวนการ

เป้าหมาย : นักเรียนสามารถแก้ปัญหาได้

1. ฝึกแก้ปัญหาที่ไม่คุ้นเคยหลากหลายแบบ ทั้งโดยแนวทางที่ยอมรับกันทั่วไป และแนวทางที่แหวกแนว

2. ตั้งคำถามสำคัญที่ช่วยทำความเข้าใจกับมุมมองต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่ทางออกที่ดีกว่า การเรียนทักษะเหล่านี้ทำโดย PBL (Project-Based Learning) และต้องเรียนเป็นทีม ไม่ใช่เรียนจากครูสอนในชั้นเรียน

2. การออกแบบการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารและความร่วมมือโลก

ในศตวรรษที่ 21 ต้องการทักษะของการสื่อสารและความร่วมมือที่กว้างขวางและลึกซึ้งกว่าโลกสมัยก่อนอย่างเทียบกันไม่ได้เลย เป็นผลจากเทคโนโลยีดิจิทัล และเทคโนโลยีการสื่อสาร (Digital and Communication Technology) การออกแบบการเรียนรู้ทักษะการสื่อสารและความร่วมมือควรมีเป้าหมายและวิธีการดังต่อไปนี้

เป้าหมาย : ทักษะในการสื่อสารอย่างชัดเจน

1. เรียบเรียงความคิดและมุมมอง (idea) ได้เป็นอย่างดี สื่อสารออกมาให้เข้าใจง่ายและงดงาม และมีความสามารถสื่อสารได้หลายแบบ ทั้งด้วยวาจา ข้อเขียน และภาษาที่ไม่ใช่ภาษาพูดและเขียน (เช่น ท่าทาง สีหน้า)

2. ฟังอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดการสื่อสารจากการตั้งใจฟังให้เห็นความหมาย ทั้งด้านความรู้ คุณค่า ทศนคติ และความตั้งใจ

3. ใช้การสื่อสารเพื่อบรรลุเป้าหมายหลายด้าน เช่น แจ้งให้ทราบ บอกให้ทำ จูงใจ และชักชวน

4. สื่อสารอย่างได้ผลในสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย รวมทั้งในสภาพที่สื่อสารกันด้วยหลายภาษา

เป้าหมาย : ทักษะในการร่วมมือกับผู้อื่น

1. แสดงความสามารถในการท างานอย่างได้ผล และแสดงความเคารพให้เกียรติทีมงานที่มีความหลากหลาย

2. แสดงความยืดหยุ่นและช่วยประนีประนอมเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

3. แสดงความรับผิดชอบร่วมกันในงานที่ต้องทำร่วมกันเป็นทีมและเห็นคุณค่าของบทบาทของผู้ร่วมทีมคนอื่น ๆ

3. การออกแบบการเรียนรู้ทักษะด้านสร้างสรรค์และนวัตกรรม

โลกในศตวรรษที่ 21 เป็นโลกที่ไม่หยุดนิ่ง เกิดการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว (และบางครั้งพลิกผัน) คนที่จะอยู่ได้อย่างสอดคล้องกับสังคมในยุคใหม่จึงต้องฝึกความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม ซึ่งที่จริงมีอยู่แล้วในความเป็นมนุษย์แต่การเรียนรู้และการฝึกฝนที่ดีจะช่วยให้แหลมคมฉับไว และอดทน คนที่มีทักษะนี้สูงจะได้งานที่ดีกว่า ชีวิตก้าวหน้ากว่า และจะทำประโยชน์ให้แก่สังคมและแก่โลกได้ดีกว่าที่จริงโลกกำลังเปลี่ยนยุค จากยุคความรู้สู่ยุคนวัตกรรม การฝึกพลังสร้างสรรค์และนวัตกรรมจึงสำคัญยิ่ง และการฝึกฝนนี้ ต้องทำตลอดชีวิตแต่น่าเสียดายว่า ระบบการศึกษาในปัจจุบันกลับเป็นตัวฆ่าพลังสร้างสรรค์และนวัตกรรม ด้วยการจัดการสอนแบบท่องจำ เน้นการอ่านเขียนและคิดเลข ดั่งวิดีโอใน YouTube ที่เสนอโดย (Sir Kenneth Robinson) ความผิดพลาดอย่างยิ่งของการศึกษา คือ การทำให้การทำผิดเป็นเสมือนสิ่งชั่วร้าย ทำให้เช่นนี้มีผลลดทอนความคิดสร้างสรรค์ของเด็กความเข้าใจผิดที่จะต้องแก้คือ คนมักคิดว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องของอัจฉริยะ ซึ่งเป็นคนจำนวนน้อย ในความเป็นจริงแล้วทุกคนมีความสร้างสรรค์อยู่แล้วในรูปของจินตนาการ และการศึกษาต้องเพิ่มความสร้างสรรค์ของเด็กและของประชากรไทยทุกคน ความเข้าใจผิด ประการที่สองคือ คิดว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นเรื่องของคนอายุน้อย ซึ่งไม่จริงเสมอไป เขายกตัวอย่าง ปิกัสโซ่ (Picasso) จิตรกรผู้ยิ่งใหญ่ผู้นั้นประสบความสำเร็จตอนอายุมาก และความเข้าใจผิดประการที่สามคือ คิดว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นพรสวรรค์เท่านั้น ในความเป็นจริงคือ มันเป็นทั้งพรสวรรค์และพรแสวง โรงเรียนสามารถฝึกฝน ความคิดสร้างสรรค์ให้เด็กได้ด้วยการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการตั้งคำถาม มีความอดทนและเปิดกว้างต่อมุมมองแปลก ๆ มีความไวเนื้อเชื่อใจระหว่างกัน และเรียนรู้จากความผิดพลาดหรือความล้มเหลว

วิธีหนึ่งของการฝึกความคิดสร้างสรรค์คือ การจัดแข่งขันโครงการออกแบบการออกแบบการเรียนรู้ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ควรมีเป้าหมายและวิธีการดังต่อไปนี้

เป้าหมาย : ทักษะการคิดอย่างสร้างสรรค์

1. ใช้เทคนิคสร้างมุมมองหลากหลายเทคนิค เช่น การระดมความคิด (Brainstorming)
2. สร้างมุมมองแปลกใหม่ ทั้งที่เป็นการปรับปรุงเล็กน้อยจากของเดิมหรือเป็นหลักการที่แหวกแนวโดยสิ้นเชิง
3. ชักชวนกันทำความเข้าใจ ปรับปรุง วิเคราะห์ และประเมินมุมมองของตนเอง เพื่อพัฒนาความเข้าใจเกี่ยวกับการคิดอย่างสร้างสรรค์

เป้าหมาย : ทักษะในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์

1. พัฒนา ลงมือปฏิบัติ และสื่อสารมุมมองใหม่กับผู้อื่นอยู่เสมอ
2. เปิดใจรับและตอบสนองต่อมุมมองใหม่ ๆ หาทางได้

ข้อคิดเห็นจากกลุ่ม รวมทั้งการประเมิน ผลงานจากกลุ่ม เพื่อนำไปปรับปรุง

3. ทำงานด้วยแนวคิดหรือวิธีการใหม่ ๆ และเข้าใจข้อจำกัดของ

โลกในการยอมรับมุมมองใหม่

4. มองความล้มเหลวเป็นโอกาสเรียนรู้ เข้าใจว่า

ความสร้างสรรค์และนวัตกรรมเป็นเรื่องระยะยาว เข้าใจวัฏจักรของความสำเร็จเล็ก ๆ และ

ความผิดพลาดที่เกิดขึ้นบ่อย ๆ จะนำไปสู่การสร้างสรรค์และนวัตกรรม

เป้าหมาย : ประยุกต์สู่นวัตกรรม

1. ลงมือปฏิบัติตามความคิดสร้างสรรค์เพื่อนำไปสู่ผลสำเร็จ

ที่เป็นรูปธรรม ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรมเป็นหัวใจสำหรับทักษะเพื่อการดำรงชีวิตใน

ศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) แต่ทักษะนี้ยังต้องมีทักษะอื่นมาประกอบและส่งเสริม อันได้แก่

ทักษะอีก 3 ด้าน คือ ด้านสารสนเทศ (information) ด้านสื่อ (media) และด้านดิจิทัล (digital literacy)

2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information, Media, Technology Skill) เป็นอีกทักษะหนึ่งที่มีความสำคัญมากในศตวรรษที่ 21

ทักษะด้านสารสนเทศ (Information Literacy) จะต้องมีทักษะที่ต้องการเหล่านี้

1. ทักษะในการเข้าถึง (access) อย่างรวดเร็ว และรู้แหล่ง
2. ทักษะในการประเมินความน่าเชื่อถือ
3. ทักษะในการใช้อย่างสร้างสรรค์

ดังนั้นเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ครูต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์มีทักษะต่อไปนี้

เป้าหมาย : เข้าถึงและประเมินสารสนเทศ

1. เข้าถึงสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (ใช้เวลาน้อย)

และมีประสิทธิผล (เข้าถึงแหล่งที่ถูกต้องเหมาะสม)

2. ประเมินสารสนเทศอย่างลึกซึ้งครบถ้วนรอบด้าน และอย่างรู้เท่าทัน

(ในยุคนี้มีสารสนเทศปลอม หรือไม่แม่นยำเต็มไปหมด)

เป้าหมาย : ใช้และจัดการสารสนเทศ

1. ใช้สารสนเทศได้อย่างแม่นยำและสร้างสรรค์ ต่อกรณีหรือปัญหาที่
เผชิญ

2. จัดการเชื่อมต่อสารสนเทศ (Information Flow) จากแหล่งที่
หลากหลายได้

3. เข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างถูกต้องตามหลักจริยธรรมและ
กฎหมายคู่มือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการเรียนรู้ที่ ISTE (International
Society for Technology in Education) แม้ว่าเด็กในยุคนี้เก่งกว่าครูและพ่อแม่ในการใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศและการสื่อสาร แต่เด็กยังต้องการคำแนะนำจากครูและพ่อแม่ในการใช้เครื่องมือนี้ให้เกิด
ประโยชน์ต่อการเรียนรู้และสร้างสรรค์ และไม่เข้าไปใช้ในทางที่ทำร้ายตนเอง หรือทำลายอนาคตของ
ตนเอง

จุดที่สำคัญคือ ทั้งสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสาร เปลี่ยนแปลงพัฒนาอย่างรวดเร็ว ครูตามเทคโนโลยีให้ทันได้ยากและยากที่ครูจะตาม
เทคโนโลยีให้ทัน จึงต้องมีกลไกช่วยเหลือครูอย่างเป็นระบบ และครูก็ต้องหมั่นเรียนรู้ ดังนั้น
ครูต้องออกแบบการเรียนรู้ให้ศิษย์มีทักษะต่อไปนี้

เป้าหมาย : สามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ

1. ใช้เทคโนโลยีเพื่อวิจัย จัดระบบ ประเมิน และสื่อสารสารสนเทศ
2. ใช้เครื่องมือสื่อสาร เชื่อมโยงเครือข่าย (คอมพิวเตอร์ เครื่องเล่น
มีเดีย ฯลฯ) และ Social Network อย่างถูกต้องเหมาะสม เพื่อเข้าถึง (Access) จัดการ (Manage)
ผสมผสาน (Integrate) ประเมิน (Evaluate) และสร้าง (Create) สารสนเทศ เพื่อทำหน้าที่ใน
เศรษฐกิจฐานความรู้
3. ปฏิบัติตามคุณธรรมและกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงและ
ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ขอย้ำว่า นี่ไม่ใช่ข้อปฏิบัติตายตัว เป็นเพียงแนวคิดและตัวอย่างเท่านั้น ครู
สามารถใช้ความคิดสร้างสรรค์ของตนเอง และการเรียนรู้ร่วมกันในเครือข่ายครูเพื่อศิษย์ ออกแบบการ
เรียนรู้ที่ดีกว่า เหมาะสมกว่าและต้องปรับเปลี่ยนไปตามการเปลี่ยนแปลงของเด็ก บริบทของชุมชน
สังคม และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

3. ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ

ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพนั้นจะต้องเรียนตั้งแต่ชั้นประถม (หรืออนุบาล)
ไปจนถึง ม. 6 และมหาวิทยาลัย โดยเรียนตามพัฒนาการของสมอง ครูจะต้องเรียนรู้วิธีการออกแบบ
การเรียนรู้แบบ PBL ให้แก่ศิษย์แต่ละกลุ่มอายุและตามพัฒนาการของสมองเด็กแต่ละคน
เพราะทักษะกลุ่มนี้สอนไม่ได้ เด็กต้องเรียนเอง และครูยังต้องทำงานหนักขึ้นในการคิด ค้นหาวิธี

ออกแบบการเรียนรู้ วิธีกระตุ้นและอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ของทีมงานและศิษย์ รวมถึงวิธีชวนกันถอดบทเรียนหลังงานสำเร็จ เพื่อช่วยให้การเรียนรู้ลึกซึ้งและกว้างขวางยิ่งขึ้น การทำงานของครูในสภาพนี้จะยิ่งน่าสนุกและท้าทายยิ่งขึ้น ซึ่งทักษะอาชีพและทักษะชีวิต มีทักษะย่อย ๆ ดังต่อไปนี้

3.1 ความยืดหยุ่นและการปรับตัว (Flexibility and Adaptability)

ความยืดหยุ่นและการปรับตัวเป็นทักษะเพื่อการเรียนรู้ การทำงานและการเป็นพลเมืองในศตวรรษที่ 21 เป็นความยืดหยุ่นและปรับตัวเพื่อบรรลุเป้าหมาย ไม่ใช่ยืดหยุ่นและปรับตัวแบบไร้หลักการและเลื่อนลอย

การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว รุนแรง และไม่คาดฝันอย่างที่เป็นอยู่ในโลกปัจจุบัน และรุนแรงขึ้น ในอนาคต ทำให้การวางแผนการทำงานแบบตายตัวใช้ไม่ได้ผล มนุษย์ในศตวรรษที่ 21 จึงต้องมีความสามารถในการยืดหยุ่นและปรับตัวเพื่อบรรลุเป้าหมายและคุณค่า นอกจากต้องเผชิญการเปลี่ยนแปลงแล้ว การทำงานในอนาคตยังเผชิญภาวะที่มีทรัพยากรจำกัด ตั้งแต่เวลา และทรัพยากรอื่น ๆ โดยต้องทำงานให้เข้าจังหวะกับงานส่วนอื่นในภาพใหญ่ และงานส่วนอื่นนั้นอาจอยู่ในส่วนอื่นของโลกที่ห่างไกล เป็นสภาพที่ต้องการความยืดหยุ่นและปรับตัวและเงื่อนไขของการปรับตัวอาจอยู่ที่การแข่งขันกับคู่แข่ง

การปรับตัวที่สุดยอดคือ การใช้วิกฤติเป็นโอกาส ใช้ปัญหาเป็นโอกาส หาทางออกอย่างสร้างสรรค์ที่สุด ๆ ซึ่งจะเกิดการเรียนรู้สูงสุด ยิ่งโครงการมีความยากและซับซ้อนมากเพียงใด พนักงานก็มีโอกาสใช้และเรียนรู้ทักษะด้านความยืดหยุ่นและปรับตัวมากเพียงนั้น

ครูต้องออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ศิษย์พัฒนาทักษะต่อไปนี้

เป้าหมาย : ปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลง

1. ปรับตัวเข้ากับบทบาทที่แตกต่าง งานที่ได้รับมอบหมาย กำหนดการที่เปลี่ยนไป และบริบทที่เปลี่ยนไป

2. ทำงานได้ผลดีในสภาพของความไม่ชัดเจน ไม่แน่นอนและในสภาพที่ลำดับความสำคัญของงานเปลี่ยนไป

เป้าหมาย : มีความยืดหยุ่น

1. นำเอาผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น มาใช้ประโยชน์อย่างได้ผล

2. จัดการเชิงบวกต่อคำชม คำตำหนิ และความผิดพลาด

3. สามารถนำเอาความเห็นและความเชื่อที่แตกต่างหลากหลาย

ของทีมงานจากหลากหลายวัฒนธรรม มาทำความเข้าใจต่อรอง สร้างดุลยภาพ และทำให้งานลุล่วง

3.2 การริเริ่มและกำกับดูแลตนเองได้ (Initiative and Self-Direction)

งานในศตวรรษที่ 21 ต้องการความร่วมมือสูง และในขณะเดียวกัน ก็ต้องการการพึ่งตนเองสูงด้วย พนักงานต้องไม่คอยแต่จะพึ่งหัวหน้าหรือคอยให้หัวหน้าสั่ง เพราะในศตวรรษที่ 21 หัวหน้าจะมีเวลาสอนหรือแนะนำลูกน้องลดลง และงานต้องการความฉับไวเพิ่มขึ้น พนักงานที่ดีคือคนที่ชวนขวยเรียนรู้ด้วยตนเองเป็นหลัก

จะเห็นว่าการทำงานในศตวรรษที่ 21 มีทั้งลักษณะพึ่งพาอาศัยกันและกัน (Inter-Dependence) และเป็นอิสระต่อกัน (Independence) ซึ่งดูเผิน ๆ เป็นขั้วตรงกันข้าม แต่ฝึกให้ดีจะเป็นทักษะที่สำคัญมากในการทำงานและดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ และมนุษย์ในศตวรรษที่ 21 ต้องฝึกทักษะนี้ตั้งแต่เด็ก และวิธีเรียนหรือฝึกที่ได้ผลคือ การเรียนแบบ PBL ครูต้องออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ศิษย์พัฒนาทักษะต่อไปนี้

เป้าหมาย : จัดการเป้าหมายและเวลา

1. กำหนดเป้าหมายโดยมีเกณฑ์ความสำเร็จที่จับต้องได้ และที่จับต้องไม่ได้

2. มีความสมดุลระหว่างเป้าหมายเชิงยุทธวิธี (tactical)

ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะสั้น กับเป้าหมายเชิงยุทธศาสตร์ (strategic) ซึ่งเป็นเป้าหมายระยะยาว

3. ใช้เวลา และจัดการภาระงานอย่างมีประสิทธิภาพ

เป้าหมาย : ทำงานได้ด้วยตนเอง

1. ทำงานสำเร็จได้ด้วยตนเอง โดยกำหนดตัวงานเอง คอยติดตามผลงานเอง และกำหนดลำดับความสำคัญของงานเอง

เป้าหมาย : เป็นผู้เรียนรู้ได้ด้วยตนเอง (self-directed learner)

1. นอกเหนือจากเรียนรู้ทักษะในงานของตนโดยตรงแล้วสามารถมองเห็นโอกาสเรียนรู้ใหม่ ๆ เพื่อขยายความเชี่ยวชาญของตน

2. ริเริ่มการพัฒนาทักษะไปสู่ระดับมืออาชีพ

3. แสดงความเอาใจจริงเอาใจต่อการเรียนรู้ว่าเป็นกระบวนการที่ต้องทำตลอดชีวิต

4. สามารถทบทวน ใคร่ครวญ ประสพการณ์ในอดีต เพื่อใช้ค้นหาทางพัฒนาในอนาคต

3.3 ทักษะด้านสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม (Social and Cross Cultural Skills)

หัวใจของทักษะนี้คือ สามารถทำงานและดำรงชีวิตอยู่กับสภาพแวดล้อมและผู้คนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้อย่างไม่รู้สึกริแค้นหรือแปลกแยก

และทำให้งานสำเร็จได้ เป็นเรื่องของการเรียนรู้และยกระดับความฉลาดด้านสังคม (Social Intelligence) และความฉลาดด้านอารมณ์ (Emotional Intelligence) ของศิษย์

ตัวช่วยครูให้ออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อศิษย์ได้พัฒนาทักษะนี้

อาจหาได้จาก Educators for Social Responsibility และ Asia Society แต่เป็นของสหรัฐอเมริกาประเทศไทยน่าจะมีหน่วยงานที่งานสนับสนุนด้านนี้ในบริบทไทย ให้แก่โรงเรียนและ ครูเพื่อศิษย์

ครูเพื่อศิษย์ต้องออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ศิษย์พัฒนาทักษะ

ต่อไปนี้

เป้าหมาย : มีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นอย่างเกิดผลดี

1. รู้ว่าเมื่อไรควรฟัง เมื่อไรควรพูด
2. แสดงพฤติกรรมอย่างมีอาชีพ และอย่างน่านับถือ

เป้าหมาย : ทำงานในทีมที่แตกต่างหลากหลายอย่างได้ผลดี

1. เคารพความแตกต่างทางวัฒนธรรม และทำงานร่วมกับคนที่

มีพื้นฐานแตกต่างกันทางสังคมและวัฒนธรรมอย่างได้ผลดี

2. ตอบสนองความเห็นและคุณค่าที่แตกต่างอย่างใจกว้าง
3. ยกระดับความแตกต่างทางสังคมและวัฒนธรรม

ไปสู่การสร้างแนวความคิดใหม่ วิธีทำงานแบบใหม่ หรือคุณภาพของผลงาน

3.4 การมีผลงานและความรับผิดชอบตรวจสอบได้ (Productivity and

Accountability) การเรียนรู้จากการทำโครงการ (PBL/ Project Base Learning) เป็นวิธีเรียนทักษะเหล่านี้ โดยใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นตัวช่วยอำนวยความสะดวกในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ (productivity) มีการเก็บข้อมูลเพื่อตรวจสอบได้ รวมทั้งเพื่อการรับรู้ผลงานที่ทำได้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

ทักษะที่ต้องการคือ ทักษะในการกำหนดเป้าหมายและบรรลุเป้าหมายนั้น

การจัดลำดับความสำคัญของงานและการใช้เวลาการเรียนรู้จากการทำโครงการมีขั้นตอนคือต้องทำความเข้าใจโครงการให้ชัดเจน วางแผน ลงมือทำ และประเมินว่าได้ผลงานคุณภาพดีหรือไม่ กระบวนการทำงานเหมาะสมเพียงไร ขั้นตอนเหล่านี้จะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21

ครูเพื่อศิษย์ต้องออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ศิษย์พัฒนาทักษะต่อไปนี้

เป้าหมาย : การจัดการโครงการ

1. กำหนดเป้าหมายและทำให้บรรลุเป้าหมายนั้น แม้จะมี

อุปสรรคและมีแรงบีบคั้น แย่งเวลาหรือความสนใจ

2. กำหนดลำดับความสำคัญ วางแผน และจัดการงาน

เป้าหมาย : การผลิตผลงาน

1. แสดงความสามารถพิเศษในการทำให้ได้ผลงานที่คุณภาพดี

เป็นพิเศษ ได้แก่ ความสามารถด้านการท างานอย่างมีจริยธรรมและด้วยท่าทีเชิงบวก จัดการเวลา และโครงการอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานหลายอย่างได้ในเวลาเดียวกัน (multitasking) ร่วมงานอย่างเอาใจจริงเอาใจจ้ง เชื่อถือได้ และตรงต่อเวลา นำเสนอตนเองอย่างมีอาชีพและมีมารยาท ทำงานร่วม และร่วมมือเป็นทีมอย่างได้ผลดี เคารพและเห็นคุณค่าของความแตกต่างหลากหลาย ในทีมงาน รับผิดชอบต่อผลงานที่เกิดขึ้น มีแหล่งเรียนรู้มากมายที่ครูเพื่อศิษย์สามารถเข้าไปค้นหา วิธีออกแบบโครงการสำหรับการเรียนรู้ของศิษย์แบบ PBL เช่น ที่ Oracle Education Foundation, Intel Teach Program, Buck Institute for Education, Project Management Institute Education Foundation, Coalition of Essential Schools เป็นต้น การมีหน่วยงานช่วยเหลือ การจัดการเรียนรู้ แบบ PBL จำนวนมากในต่างประเทศสะท้อนถึงความสำคัญและความนิยมจัดการ เรียนรู้แบบนี้

3.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (Leadership and Responsibility)

ภาวะผู้นำที่ต้องการในศตวรรษที่ 21 คือ ภาวะผู้นำและ

ความรับผิดชอบแบบกระจายบทบาท (Distributed Leadership and Responsibility) และความ รับผิดชอบ มี 3 ระดับ คือ รับผิดชอบต่อตนเอง รับผิดชอบต่อการทำงานประสานสอดคล้องกันของทีม และความร่วมมือกันของทีมเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ร่วมกัน วิธีการทำงานแบบที่จะแพร่หลายขึ้น เรื่อย ๆ ในศตวรรษที่ 21 เรียกว่า “แบบสตูดิโอ (Studio Model)” เป็นการท างานแบบที่คนจาก หลากหลายหน่วยงานย่อยมาร่วมกันทำโครงการร่วมกัน แบ่งหน้าที่กันรับผิดชอบ แสดงบทบาทของ แต่ละคน เพื่อให้เป็นทีมที่แข็งแกร่ง ทุกคนช่วยกันสร้างผลงานที่สร้างสรรค์ และร่วมเฉลิมฉลอง ความสำเร็จ แล้วสลายทีมงาน เพื่อให้แต่ละคนไปทำงานโครงการถัดไปที่มีสมาชิกของทีมแตกต่าง ไปจากเดิม ในอนาคตคนที่มีการศึกษาจะทำงานแบบเป็นโครงการ ในสถานที่ทำงานแบบสตูดิโอ และ งานแบบนี้ นอกจากจะเรียกร่องภาวะผู้นำและความรับผิดชอบสูงมากก็ยังให้โอกาสเรียนรู้สูงมากด้วย ตัวอย่างการเรียนรู้ที่ให้ทักษะนี้ได้จาก Model UN Program ซึ่งเราอาจเลียนแบบเอามาทำ “โครงการศึกษารัฐสภาไทย” ก็ได้ โดยให้นักเรียนแต่ละคนสมมติตัวเองเป็นผู้แทนราษฎรจากจังหวัด หนึ่งร่วมกันเขียนกฎหมายเพื่อการใดการหนึ่งในแต่ละพื้นที่ที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีบริบทของพื้นที่ แตกต่างกัน

ครูเพื่อศิษย์ต้องออกแบบการเรียนรู้เพื่อให้ศิษย์พัฒนาทักษะ

ต่อไปนี้

เป้าหมาย : ชี้แนะและเป็นผู้นำแก่ผู้อื่น

ผู้อื่นไปสู่เป้าหมาย

1. ใช้ทักษะมนุษยสัมพันธ์และทักษะแก้ปัญหาในการชักนำ

ร่วมกัน

2. ทำให้ผู้อื่นเกิดพลังในการทำงานให้บรรลุผลสำเร็จ

ความสามารถสูงสุดผ่านการทำตัวเป็นตัวอย่าง และไม่ถือผลประโยชน์ของตนเป็นที่ตั้ง

3. สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่นได้ใช้ศักยภาพหรือ

คุณธรรม

4. ทำตัวเป็นตัวอย่างในการใช้อำนาจอย่างมีจริยธรรมและ

เป้าหมาย : มีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น

ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

1. ดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบโดยถือประโยชน์

ทักษะเหล่านี้จะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตในอนาคตของศิษย์ ทั้งต่อผลสำเร็จของงาน และต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวมาข้างต้นมีความสำคัญอย่างมากกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน กล่าวคือ ผู้เรียนนอกจากจะมีความรู้ ในทางวิชาการแล้ว จะต้องมีความรู้ที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอีกด้วย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิด ของ วิจารย์ พานิช เพราะเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและมีความเหมาะสมกับบริบทของระบบ การศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยทักษะดังกล่าว ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบคือ ทักษะด้าน การเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ 3 ระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21

วิชาแกนและแนวคิดสำคัญในศตวรรษที่ 21 และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จะเกิดขึ้น ในตัวผู้เรียนมิได้หากปราศจากระบบสนับสนุนที่เหมาะสม ทั้งนี้ต้องอาศัยระบบสนับสนุน 5 ระบบ (แยกระบบมาตรฐานของศตวรรษที่ 21 และระบบประเมินทักษะของศตวรรษที่ 21 ออกจากกัน เพื่อความชัดเจนมากยิ่งขึ้น) กล่าวคือ

ระบบที่ 1 มาตรฐานของศตวรรษที่ 21 (21st Century Standards)

1. เน้นทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งความรู้ในเนื้อหาและความเชี่ยวชาญ
2. สร้างความเข้าใจข้ามวิชาแกน
3. เน้นความเข้าใจที่ลึกซึ้งมากกว่าความรู้ที่แคบ (shallow knowledge)
4. พาผู้เรียนสู่ข้อมูลแห่งโลกแห่งความจริง สู่เครื่องมือและผู้เชี่ยวชาญที่
จะต้องเจอในมหาวิทยาลัย ในการทำงาน ในชีวิตผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ดีที่สุดเมื่อเข้าร่วมแก้ปัญหาที่มีความหมายอย่างกระตือรือร้น

5. มีการวัดความเชี่ยวชาญที่หลากหลาย

ระบบที่ 2 การประเมินทักษะของศตวรรษที่ 21 (Assessment of 21st Century Skills)

1. สร้างความสมดุลในการประเมินระหว่างการสอบแบบอิงมาตรฐานที่มีคุณภาพสูง การประเมินระหว่างเรียน (Formative Assessment) และการประเมินสรุปรวม (Summative Assessment) ที่มีประสิทธิภาพ
2. เน้นการให้ข้อมูลย้อนกลับที่บูรณาการในการเรียนรู้ที่มีประโยชน์ต่อการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียน
3. สร้างความสมดุลของการใช้เทคโนโลยีช่วยประเมินการประเมินระหว่างเรียนและการประเมินสรุปรวมที่วัดความเชี่ยวชาญของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21
4. พัฒนาเพิ่มสะสมงานนักเรียนที่แสดงความเชี่ยวชาญของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อใช้แสดงต่อผู้จัดการศึกษาและนายจ้างของผู้เรียนในอนาคต
5. สร้างเพิ่มสะสมงานที่สมดุลเพื่อประเมินประสิทธิภาพของระบบการศึกษาในระดับสูงของผู้เรียนเพื่อแสดงทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

ระบบที่ 3 หลักสูตรและการสอนของศตวรรษที่ 21 (21st Century Curriculum and Instruction)

1. สอนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 อย่างเป็นรูปธรรมในชั้นเรียนในบริบทของวิชาแกนและแนวคิด สำคัญในศตวรรษที่ 21
2. ให้โอกาสประยุกต์ใช้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ข้ามสาขาวิชาและเน้นสมรรถนะการเรียนรู้ (competency-based approach to learning)
3. ใช้วิธีเรียนแบบนวัตกรรมที่บูรณาการเทคโนโลยีสนับสนุน การเรียนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-based Approach) และแบบแก้ปัญหา (Problem-based Approach) และแบบเน้นทักษะการคิดขั้นสูง (higher-order thinking skills)
4. บูรณาการทรัพยากรในชุมชนมาใช้ในการเรียนการสอน

ระบบที่ 4 การพัฒนาทางวิชาชีพของศตวรรษที่ 21 (21st Century Professional Development)

1. แสดงให้ครูเห็นวิธีบูรณาการทักษะ เครื่องมือ และวิธีสอนแห่งศตวรรษที่ 21 ในชั้นเรียน และระบุกิจกรรมที่ควรนำมาทดแทนหรือกิจกรรมที่ควรมีน้อยลงได้
2. สร้างความสมดุลระหว่างการสอนโดยตรง (Direct Instruction) และการสอนแบบโครงการ (Project-oriented Teaching Method)
3. แสดงให้เห็นผลของความเข้าใจที่ลึกซึ้งต่อทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

4. สร้างชุมชนการเรียนรู้วิชาชีพแห่งศตวรรษที่ 21 ของครู (21st Century Professional Learning Communities) เพื่อแสดงลักษณะการเรียนรู้ในห้องเรียนที่ส่งเสริมทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน

5. ปลุกฝังความสามารถของครูในการค้นหาวิธีการเรียนรู้ (learning Style) สติปัญญา จุดแข็ง และจุดอ่อนของผู้เรียน

6. พัฒนาความสามารถของครูในการใช้วิธีการที่หลากหลายในการเข้าถึงผู้เรียนที่แตกต่างกันและสร้างบรรยากาศที่สนับสนุนการเรียนการสอน

7. สนับสนุนการประเมินเพื่อตรวจสอบการพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง

8. กระตุ้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนของผู้ปฏิบัติ (Communities of Practitioners) โดยใช้วิธีการพบปะตัวต่อตัวในโลกเสมือนจริง หรือการสื่อสารแบบผสมผสาน

9. ใช้รูปแบบการพัฒนาวิชาชีพที่เน้นทั้งขนาดและความยั่งยืน
ระบบที่ 5 สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ของศตวรรษที่ 21 (21st Century Learning Environments)

1. สนับสนุนทรัพยากรบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางกายภาพเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนทักษะแห่งศตวรรษที่ 21

2. สนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพที่ทำให้นักการศึกษาได้ร่วมมือแลกเปลี่ยนการปฏิบัติที่ดี และบูรณาการทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ในห้องเรียน

3. ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนรู้ในบริบทจริงของโลกในศตวรรษที่ 21 เช่น เรียนผ่านโครงงาน

4. สร้างการเข้าถึงเครื่องมือ เทคโนโลยี และแหล่งทรัพยากรการเรียนรู้ที่มีคุณภาพที่เท่าเทียมกัน

5. สร้างสถาปัตยกรรมและการออกแบบภายในที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ทั้งแบบกลุ่ม และรายบุคคล

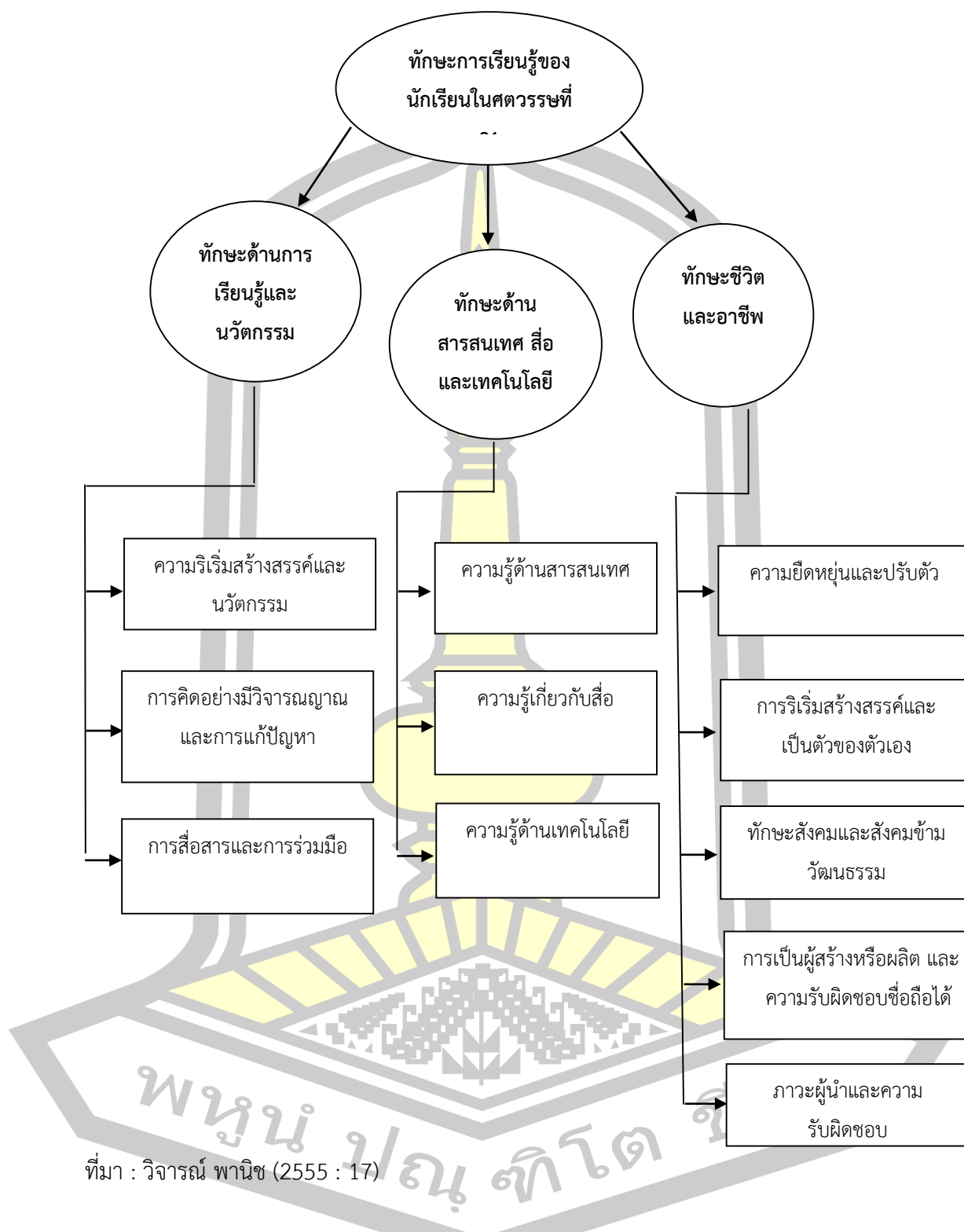
6. สนับสนุนการขยายชุมชนและการร่วมมือกับนานาชาติในการเรียนรู้ทั้งแบบตัวต่อตัวและออนไลน์

นอกจากนี้ วิจารณ์ พานิช (2555 : 15 - 17) ได้กล่าวว่า ทักษะครูเพื่อศิษย์ไทยในศตวรรษที่ 21 นั้น ต้องไม่ใช่แคมีใจ เอาใจใส่ศิษย์เท่านั้น ยังต้องมีทักษะในการ “จุดไฟ” ในใจศิษย์ให้รักการเรียนรู้ ให้สนุกกับการเรียนรู้ หรือให้การเรียนรู้สนุกและกระตุ้นให้อยากเรียนรู้ต่อไปตลอดชีวิต ครูจึงต้องยึดหลัก “สอนน้อย เรียนมาก” คือ ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของเด็ก ครูต้องตอบได้ว่า ศิษย์ได้เรียนอะไร และเพื่อให้ศิษย์ได้เรียนสิ่งเหล่านั้น ครูต้องทำอะไร ไม่ทำอะไร

ในสภาพเช่นนี้ครูยิ่งมีความสำคัญมากขึ้น และท้าทายครูทุกคนอย่างที่สุดที่จะไม่ทำหน้าที่ครูผิดทาง คือ ทำให้ศิษย์เรียนไม่สนุก หรือเรียนแบบขาดทักษะสำคัญ

จากระบบสนับสนุนการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า การเรียนรู้เพื่อให้เกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ 11 ตัวชี้วัด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม แบ่งเป็น 3 ตัวชี้วัด คือ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ องค์ประกอบที่ 2 ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี แบ่งเป็น 3 ตัวชี้วัด คือ ความรู้ด้านสารสนเทศ ความรู้เกี่ยวกับสื่อ ความรู้ด้านเทคโนโลยีและองค์ประกอบที่ 3 ทักษะชีวิตและอาชีพ แบ่งเป็น 5 ตัวชี้วัด คือ ความยืดหยุ่นและปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผลิตและความรับผิดชอบเชื่อถือได้ ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ นั้นต้องให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ครูต้องเปลี่ยนจากเน้นสอนไปทำหน้าที่จุดประกายความสนใจให้ศิษย์ ได้เรียนจากการลงมือปฏิบัติตนเอง

ภาพประกอบ 5 การสังเคราะห์ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

จากภาพประกอบ 5 ผู้วิจัยใช้แนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2555 : 17) สรุปได้ว่า นำไปใช้ประกอบการวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 องค์ประกอบ 11 ตัวบ่งชี้ ดังนี้

1. ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้
 - 1.1 ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม
 - 1.2 การคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา
 - 1.3 การสื่อสารและการร่วมมือ
2. ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี ประกอบด้วย 3 ตัวชี้วัด ดังนี้
 - 2.1 ความรู้ด้านสารสนเทศ
 - 2.2 ความรู้เกี่ยวกับสื่อ
 - 2.3 ความรู้ด้านเทคโนโลยี
3. ทักษะชีวิตและอาชีพ ประกอบด้วย 5 ตัวชี้วัด ดังนี้
 - 3.1 ความยืดหยุ่นและปรับตัว
 - 3.2 การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเอง
 - 3.3 ทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรม
 - 3.4 การเป็นผู้สร้างหรือผลิตและความรับผิดชอบ เชื่อถือได้
 - 3.5 ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ

สรุปว่า ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมากขึ้น ครูต้องเปลี่ยนจากเน้นสอน ไปทำหน้าที่จุดประกายความสนใจให้ศิษย์ได้เรียนจากการลงมือปฏิบัติมันเอง จึงมีทักษะการเรียนรู้ยุคศตวรรษที่ 21

บริบทโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ประวัติโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เดิมใช้ชื่อว่า โรงเรียนราษฎร์ของวัด เกิดขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนราษฎร์ของวัด พุทธศักราช 2488 โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้ประสบปัญหาในการดำเนินงานมาโดยตลอด เนื่องจากในช่วงแรก ๆ ได้รับอุดหนุนเหมือนโรงเรียนเอกชนทั่วไป และไม่สามารถเก็บค่าธรรมเนียมการเรียนจากผู้ปกครองนักเรียนได้ สาเหตุจากผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้มีรายได้น้อย จึงทำให้โรงเรียนบางแห่งต้องเลิกกิจการและบางแห่งก็ได้โอนกิจการให้รัฐบาล

ปีการศึกษา 2520 สช. ได้ออกนโยบายและแผนงานให้สอดคล้องกับ พรบ.การศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2520 จึงได้เพิ่มเติมนโยบายการพัฒนาการศึกษาในด้านปริมาณว่า “จะส่งเสริมการจัด โรงเรียนราษฎร์การกุศลมากขึ้นเป็นพิเศษ” ปีการศึกษา 2521 – 2523 สช. ได้นำข้อเสนอดังกล่าว มาดำเนินงานโครงการทดลองพัฒนาโรงเรียนราษฎร์ของวัดเพื่อการกุศลขึ้น โดยได้คัดเลือกโรงเรียน ในภูมิภาคต่าง ๆ จำนวน 11 โรงเรียน เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ โรงเรียนพุทธมงคลนิมิต โรงเรียน สมานคุณวิทยาทาน โรงเรียนสุวรรณรังษฤษฎีวิทยาลัย โรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรงทอง โรงเรียนวัดมหาพุทธาราม โรงเรียนวินิตศึกษา โรงเรียนพยุหะวิทยา โรงเรียนพุทธชินราชพิทยา โรงเรียนธรรมราชศึกษา และโรงเรียนพินิตประสาธน์ โดยจัดตั้ง “สภาโรงเรียนราษฎร์ของวัดเพื่อการกุศล” ขึ้นเป็นครั้งแรก โดยมีพระธรรมญาณมุนี ผู้รับใบอนุญาต โรงเรียนวินิตศึกษา ได้รับการคัดเลือกเป็นประธานสภารูปแรก วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสภา คือ

1. เพื่อรวมโรงเรียนราษฎร์ที่มีเจตจำนงจะจัดการศึกษาเพื่อการกุศล ทั่วราชอาณาจักรให้เป็นเอกภาพ
2. เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ของโรงเรียนด้านการอบรมจริยธรรม พละนามัย การเลือกเรียนวิชาการงานและอาชีพ รวมทั้งภาษาและหนังสือ
3. เพื่อช่วยเหลือนักเรียนยากจนให้มีโอกาสได้รับการศึกษา ซึ่งเป็นการเพิ่มความเสมอภาคทางการศึกษาให้แก่ประชาชนโดยไม่คำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา
4. เพื่อช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง
5. เพื่อส่งเสริมความมั่นคงให้แก่ผู้รักรักษาชีพครู

สช. ได้นำงบประมาณเหลือจ่ายมาส่งเสริมโรงเรียนที่อยู่ในโครงการ โดยจัดซื้อหนังสือ เข้าห้องสมุด สื่อวิทยาศาสตร์ และวิชาการงาน ตลอดจนได้ติดตามประเมินผลการบริหารงานของ โรงเรียนให้เป็นไปตามแบบแผนที่วางไว้ โครงการทดลองนี้ได้ผลเป็นที่น่าพอใจในระดับหนึ่ง และ ก็ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ทำให้โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้รับการพัฒนาจนเป็นที่ ยอมรับในปัจจุบัน

ปีการศึกษา 2532 กระทรวงศึกษาธิการ ได้ออกระเบียบว่าด้วยโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา พ.ศ. 2532 และกำหนดให้มีกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาขึ้น โดยวัตถุประสงค์ คือ

1. เพื่อเป็นศูนย์รวมโรงเรียนที่จัดการศึกษาเพื่อการกุศล และส่งเสริม พระพุทธศาสนาอย่างแท้จริง
2. เพื่อทำหน้าที่ประสานงานระหว่างโรงเรียน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. เพื่อร่วมกันดำเนินการ กำหนดนโยบาย และพัฒนาคุณภาพการศึกษา
4. ร่วมมือกันดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ที่จัดขึ้นร่วมกัน

5. พิจารณาเสนอแนวทางความคิดเห็นและปัญหาแก่ สช.

ประธานกลุ่มรูปแรก ได้แก่ พระธรรมญาณมุนี ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนวินิตศึกษา สำนักงานกลุ่มฯ ตั้งอยู่ที่โรงเรียนอัมพวันศึกษา กรุงเทพมหานคร มีโรงเรียนสังกัดกลุ่มฯ จำนวน 42 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 24,471 คน จำนวนครู 1,297 คน

ปีการศึกษา 2544 กลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาได้จัดตั้งสมาคมโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาขึ้น เมื่อวันที่ 10 ตุลาคม 2544 โดยมี นายชาติ ลาววัลย์ ครูใหญ่โรงเรียนวินิตศึกษา เป็นนายกสมาคมคนแรก โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้ร่วมมือกันในการพัฒนาโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน ทั้งในด้านอาคารสถานที่ อุปกรณ์การเรียนการสอน ด้านบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านวิชาการ ทำให้โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนามีความเจริญก้าวหน้ามาเป็นลำดับ เป็นที่ยอมรับของชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ เป็นอันมาก

ในปีการศึกษา 2561 มีโรงเรียนที่เป็นสมาชิกกลุ่มโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จำนวน 116 โรงเรียน จำนวนนักเรียน 95,452 คน และคณะครู 5,284 คน สำนักงานกลุ่มและสมาคมโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ตั้งอยู่ที่โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรงทอง ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เลขที่ 78 หมู่ที่ 3 ตำบลศรีมหาโพธิ อำเภอสรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี 25140 โทรศัพท์ 0 3727 9097 โทรสาร 0 3727 9482 Website:watmai.ac.th Email:watmais@gmail.com

วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

1. เพื่อช่วยเหลือชุมชนด้านการศึกษาและเผยแพร่ศาสนธรรมสู่เยาวชนไทย
2. จัดการศึกษาเพื่อการกุศลโดยมาหวังผลกำไร มุ่งสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย และบุคคลทั่วไป
3. มุ่งปลูกฝังให้เยาวชนไทย เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมและมีความสามารถทางด้านวิชาการ

ลักษณะของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

1. เป็นโรงเรียนเอกชนที่วัดเป็นเจ้าของ โดยมีเจ้าอาวาสเป็นผู้รับใบอนุญาตโดยตำแหน่ง
2. การบริหารโรงเรียนอยู่ในรูปของคณะกรรมการบริหารโรงเรียน
3. จัดการศึกษาแบบเรียนฟรี โดยไม่เก็บค่าธรรมเนียมการเรียน รัฐให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคล 100 %

การให้การอุดหนุนโรงเรียนเอกชนการกุศลในปัจจุบัน

1. ให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายรายบุคคล 100 % ตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. ให้การอุดหนุนด้านอาคารเรียน และอาคารประกอบ โดยตั้งงบประมาณเป็นรายปี
3. ให้การอุดหนุนค่าใช้จ่ายสำหรับการพัฒนาคุณภาพ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น อุปกรณ์การศึกษา
4. ให้การอุดหนุนแก่โรงเรียนการกุศลทุกโรงเรียน ทุกระดับที่ได้รับอนุญาตให้เปิดทำการสอน หรือจัดตั้งขึ้นใหม่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

การศึกษางานวิจัยในประเทศที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศภายในโรงเรียนได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ทำการศึกษาวิจัยไว้ ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับดังนี้

ชฎาภรณ์ ไชยยา (2556) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ขั้นตอนที่ 3 สร้างรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ขั้นตอนที่ 4 ประเมินรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 กลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ 1) เอกสาร ตารา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบ จำนวน 109 เล่ม 2) ผู้บริหาร โรงเรียน ครูผู้รับผิดชอบด้านการนิเทศภายในโรงเรียนหรือครูผู้สอน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 จำนวน 96 โรงเรียน ๆ ละ 2 คน รวม 192 คน และ 3) ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการนิเทศ ภายในโรงเรียน จำนวน 19 คน เลือกมาแบบเจาะจง ด้วย Snowball Sampling เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบวิเคราะห์เอกสาร แบบสอบถาม และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่ามัธยฐาน และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1 ที่เหมาะสมและเป็นไปได้มากที่สุด ประกอบด้วย

4 ขั้นตอน และ 24 กิจกรรมประกอบด้วยขั้นตอนที่ 1 การวางแผนการนิเทศภายในโรงเรียน มีจำนวน 8 กิจกรรม ขั้นตอนที่ 2 การปฏิบัติการนิเทศภายในโรงเรียน มีจำนวน 5 กิจกรรม ขั้นตอนที่ 3 การประเมินผลการนิเทศภายในโรงเรียน มีจำนวน 5 กิจกรรม ขั้นตอนที่ 4 การนำผลการประเมินการนิเทศภายในโรงเรียนมาปรับปรุง แก้ไข มีจำนวน 6 กิจกรรม

วิโรจน์ สารรัตนะ (2556) ได้ศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่แห่งการศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21 พบว่า จากสังคมยุคเกษตรกรรมในศตวรรษที่ 18 เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคอุตสาหกรรมในช่วงศตวรรษที่ 19 และ 20 ในระยะปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคความรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยี ดิจิตอลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยมีปัจจัยดังนี้ ด้านครู ประกอบด้วย สัญญาณการเป็นครูทักษะดิจิตอล ทักษะสำหรับครู บทบาทของครู เครื่องมือ คุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ด้านการสอน การจัดการเรียนรู้ ทักษะการสอน รูปแบบการเรียนรู้ ในศตวรรษที่ 21 ด้านผู้บริหาร/ผู้นำ ภาวะผู้นำ ทักษะเพื่อความสำเร็จ ทศนคติสำหรับผู้นำในศตวรรษที่ 21 ด้านโรงเรียน สภาพแวดล้อมสำหรับโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านหลักสูตร การออกแบบหลักสูตรใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21

นพพรพรรณ ญาณโกมุท (2558) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาขั้นเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชน ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาขั้นเรียน มีองค์ประกอบด้วยกัน 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 หลักการของรูปแบบ ส่วนที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ ส่วนที่ 3 กระบวนการนิเทศภายในและส่วนที่ 4 การประเมินผลผลการพิจารณาและประเมินคุณภาพของรูปแบบโดยผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาขั้นเรียนมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดโดยมีค่าเฉลี่ย 4.51 และผลการประเมินความสอดคล้องของรูปแบบอยู่ระหว่าง 0.80-1.00 ซึ่งสามารถไปใช้ทดลองได้ 2. ผลการใช้รูปแบบ พบว่า หลังการใช้รูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาขั้นเรียนครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้และสมรรถนะในการนิเทศภายในสูงขึ้นโดยแยกเป็นรายด้าน ดังนี้ 1) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการนิเทศภายในหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความสามารถเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้และการนิเทศภายในหลังการใช้รูปแบบสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ และคณะ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง อนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาอนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565) และ 2) ศึกษาแนวทางในการเตรียมความพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565) ผลการวิจัยพบว่า

1. อนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565) พบว่า มี 8 ด้าน ที่จะส่งผลกระทบต่อการนิเทศการศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า ได้แก่

- 1) ด้านบทบาทหน้าที่ของผู้นิเทศ
- 2) ด้านขอบข่ายของการนิเทศการศึกษา
- 3) ด้านรูปแบบของการนิเทศ
- 4) ด้านเทคนิคหรือวิธีการนิเทศ
- 5) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ที่ประเทศไทยจะเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี 2558
- 6) ด้านการจัดการศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับการศึกษาเพื่อศตวรรษที่ 21
- 7) ด้านการปฏิบัติตามมาตรฐานการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ตามข้อบังคับของคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ.ศ. 2556
- 8) ด้านการเปลี่ยนแปลงด้านโครงสร้างการบริหารของหน่วยงานของศึกษานิเทศก์ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. แนวทางในการเตรียมความพร้อม รับการเปลี่ยนแปลงของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565) คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษา ซึ่งได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผล การจัดการศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ควรเตรียมการรับการเปลี่ยนแปลงด้านการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาในอนาคตในประเด็นใหญ่ ๆ ดังนี้

- 1) การใช้วิจัยเป็นฐาน (Research – based Supervision)
- 2) การใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ (ICT & Online Technology)
- 3) การใช้เครือข่ายเพื่อการนิเทศ (Network –base Supervision) และ
- 4) การนิเทศเพื่อการกำกับติดตามและการประเมินผล (Supervision for Directing Controlling และ Evaluation)

เสมอ สุวรรณโค (2558 : 128-129) ได้ศึกษารูปแบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียน ระดับประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพการจัดการศึกษาโรงเรียนต้นแบบของเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา ดังนี้
 - 1) องค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วย 1.1) ด้านภาวะผู้นำ 1.2) ด้านหลักการบริหาร 1.3) ด้านการพัฒนาครู 1.4) ด้านชุมชน
 - 2) องค์ประกอบครูผู้สอน ประกอบด้วย 2.1) ด้านหลักสูตร 2.2) ด้านการจัดการเรียนรู้ 2.3) ด้านสื่อและเทคโนโลยี 2.4) ด้านการวัดและประเมินผล 2.5) ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2.6) ด้านการวิจัยและพัฒนาผู้เรียน
2. สภาพการดำเนินงานของเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณารายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยมากกว่า องค์ประกอบครูผู้สอน โดยองค์ประกอบผู้บริหารสถานศึกษามีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ การให้คำแนะนำหรือปรึกษาทางวิชาการ การเอาใจใส่การจัดการศึกษาเต็มศักยภาพ องค์ประกอบครูผู้สอน มีค่าเฉลี่ยในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ การศึกษาวิจัยพัฒนาการจัดการเรียนรู้

3. ผลการสร้างรูปแบบ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) จุดมุ่งหมาย 3) ระบบและกลไกการดำเนินงาน 4) การดำเนินงาน 5) การประเมินผลและ 6) เงื่อนไขความสำเร็จ ส่วนการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์และความสอดคล้องของรูปแบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก ความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก และความสอดคล้องอยู่ในระดับมาก

อดุลย์ ไพรสณฑ์ (2558) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของครูประถมศึกษาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเป็นครูนักวิจัย มีความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของครูประถมศึกษาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเป็นครูนักวิจัย 2) พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของครูประถมศึกษาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเป็นครูนักวิจัยที่มีคุณภาพ 3) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของครูประถมศึกษาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเป็นครูนักวิจัยที่มีต่อทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของครู และ 4) ประเมินหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของครูประถมศึกษาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเป็นครูนักวิจัย ขั้นตอนการวิจัยมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การศึกษาผลการใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินหลักสูตร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา จำนวน 166 คน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 4 คน กลุ่มตัวอย่างในการใช้หลักสูตร ได้แก่ ครูผู้สอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 10 คนและกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินหลักสูตร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 10 คน และครู จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสังเกตพฤติกรรม แบบประเมินผลงาน และเครื่องบันทึกวิดีโอ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย พบว่า ขั้นตอนที่ 1 กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และนวัตกรรมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.91 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.16 ขั้นตอนที่ 2 หลักสูตรประกอบด้วย หลักการ ความมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม การวัดผลและประเมินผล และแนวทางการใช้หลักสูตร มีกิจกรรมหลัก 3 กิจกรรม คือ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การทำวิจัยในชั้นเรียน และการสะท้อนผลหลักการปฏิบัติ ขั้นตอนที่ 3 การสังเกตพฤติกรรมกลุ่มตัวอย่างมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในระดับมากที่สุด และนวัตกรรมของกลุ่มตัวอย่างเป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90 และ

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.02 ขั้นตอนที่ 4 การประเมินหลักสูตรกลุ่มตัวอย่างสามารถใช้ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมได้ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.91 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.19

กนกกร ทองศรี (2559 : 104 – 105) ได้ศึกษาการพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อพัฒนาครูผู้สอน เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) ความคิดเห็นของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อขั้นตอนการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศ 6 ขั้นแต่ละขั้นชื่นชมผลงานที่เกิดจากการนิเทศ อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศ เพื่อพัฒนาครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก ส่วนรายเรื่องในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากและมากที่สุด 3) ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนของครูผู้รับการนิเทศ โดยเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของคะแนนจากการทดสอบ ก่อนและหลังการนิเทศ พบว่า ค่าเฉลี่ยหลังการนิเทศสูงกว่าก่อนการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) ผลการประเมินการประชุมปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน คือ ด้านความเหมาะสมของการจัดประชุมปฏิบัติการ และด้านความรู้ที่ได้รับอยู่ในระดับมาก 5) ผลการสร้างและทดลองใช้นวัตกรรมการเรียน การสอนของครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอน เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียน จำนวน 30 คน ได้นวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ที่กำหนดจำนวน 30 เรื่อง ทดลองใช้กับนักเรียน 439 คน โดยค่าเฉลี่ยของคะแนนหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกเรื่อง และพบว่าค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 24 เรื่อง และสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 6 เรื่อง

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอน พบว่า นวัตกรรมการเรียนการสอนที่ครูผู้รับการนิเทศ จำนวน 30 คน สร้างและทดลองใช้คนละ 1 เรื่องเป็นนวัตกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้ง 30 เรื่อง คือ เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) 70/70 จำนวน 9 เรื่อง เกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) 75/75 จำนวน 5 เรื่อง และเกณฑ์ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) 80/80 จำนวน 16 เรื่องนวัตกรรมการเรียนการสอนทั้ง 30 เรื่อง ทดลองใช้กับนักเรียนจำนวน 439 คน พบว่า ค่าเฉลี่ยหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองทุกนวัตกรรมการ และค่าเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 24 นวัตกรรมการ ส่วนอีก 6 นวัตกรรมการ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐพงศ์ ทับสุลี (2559) ได้ศึกษา การพัฒนาระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ความมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อศึกษา 1) องค์ประกอบของระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) เพื่อพัฒนาระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 4) เพื่อประเมินผลการใช้ระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา แบ่งเป็น 4 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ระบบ เป็นการศึกษาและวิเคราะห์องค์ประกอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบ และสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์จากโรงเรียนประถมศึกษา จำนวน 380 โรงเรียน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินและแบบสอบถาม ระยะที่ 2 การออกแบบระบบ เป็นการสร้างและพัฒนาระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 2 โรงเรียน ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ คู่มือการใช้ระบบ และระยะที่ 4 การประเมินผลระบบ เป็นการสรุปภาพรวมผลการใช้ระบบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และดัชนีความต้องการจำเป็น ผลการวิจัยพบว่า 1. ระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถแบ่งออกเป็น 4 องค์ประกอบหลัก และ 17 องค์ประกอบย่อยประกอบด้วย ด้านปัจจัยนำเข้ามี 6 องค์ประกอบย่อย ด้านกระบวนการ มี 6 องค์ประกอบย่อย ด้านผลผลิตและผลลัพธ์ มี 3 องค์ประกอบย่อย และด้านข้อมูลย้อนกลับมี 2 องค์ประกอบย่อย 2. สภาพปัจจุบันของระบบการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีการดำเนินการอยู่ในระดับปานกลางและสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และการจัดลำดับความสำคัญความต้องการจำเป็นขององค์ประกอบ พบว่า ด้านปัจจัยนำเข้ามีค่า PNI อันดับ 1 คือ การจัดการภายในทีม ด้านกระบวนการ มีค่า PNI อันดับ 1 คือ การกำกับติดตามการนิเทศภายใน และด้านผลผลิตและผลลัพธ์มีค่า PNI อันดับ 1 คือ ทีมงานนิเทศภายใน 3. ระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐานเป็นการพัฒนาขึ้นประกอบด้วยด้านปัจจัยนำเข้า มีองค์ประกอบได้แก่ ผู้นิเทศภายใน สมรรถนะผู้นิเทศภายใน ผู้ได้รับการนิเทศภายในทรัพยากรสนับสนุนการนิเทศภายใน สภาพแวดล้อมสนับสนุนการนิเทศภายใน และการจัดการภายในทีมงาน ด้านกระบวนการ มีองค์ประกอบ ได้แก่ การสร้างทีมงานนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐาน การวางแผนการนิเทศภายในร่วมกับทีมงาน การกำหนดกลยุทธ์ในการนิเทศภายในร่วมกันกับทีมงาน และการประเมินผล การนิเทศภายในร่วมกับทีมงาน ด้านผลผลิตและผลลัพธ์ มีองค์ประกอบ ได้แก่ ความรู้และ

ความสามารถของทีมงานนิเทศภายใน ความรู้และความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้ได้รับการนิเทศภายใน พฤติกรรมการจัดการเรียนการสอนของครูผู้ได้รับการนิเทศภายในและความพึงพอใจในระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐานและด้านข้อมูลย้อนกลับ มีองค์ประกอบได้แก่ ผลการปรับปรุง แก้ไข หรือการรายงานผลพร้อมทั้งพัฒนาระบบการดำเนินงานออกเป็น 6 ระเบียบย่อย 4. การประเมินผลการใช้ระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐาน สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นดังนี้ 4.1 ทีมงานนิเทศทั้ง 2 โรงเรียนมีความรู้ ความเข้าใจกระบวนการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐานผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน และมีความสามารถในการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐาน ซึ่งสามารถปฏิบัติได้อยู่ในระดับสูงขึ้นไปทุกคน 4.2 ครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศภายในทั้ง 2 โรงเรียน มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติการจัดการเรียนการสอนผ่านเกณฑ์การประเมินทุกคน และสามารถจัดการเรียนการสอนได้ในระดับดีทุกคน 4.3 ครูผู้สอนที่ได้รับการนิเทศภายในทั้ง 2 โรงเรียน มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนพัฒนาดีขึ้น 4.4 ทีมงานนิเทศทั้ง 2 โรงเรียนมีความพึงพอใจต่อการใช้ระบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐานอยู่ในระดับมากที่สุด และคณะครูภายในโรงเรียนที่ได้รับการนิเทศภายในทั้ง 2 โรงเรียนมีความพึงพอใจต่อการนิเทศภายในอยู่ในระดับมากที่สุด

วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และปิยะนันท์ พริ้งน้อย (2559 : 73 - 75) ได้ศึกษาเรื่องนวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 พบว่า การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผลและการบริหารจัดการอย่างครบวงจรโดยต้องมีการกำหนดเป้าหมายว่าจะให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร มีความรู้ และทักษะที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างไรก็ตามโดยทุกภาคส่วนต้องตระหนักถึงปัญหาและความสำคัญและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อที่จะร่วมกันพัฒนาควบคู่กันไปในทุกด้าน เพื่อให้เกิดพลังทางสังคมที่ยิ่งใหญ่ที่จะสามารถผลักดันและนำไปสู่การแก้ปัญหาทั้งองค์กรวม โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบด้านการศึกษาควรให้ความสำคัญกับการนำนวัตกรรมศึกษามาพัฒนาปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ได้แก่ นวัตกรรมด้านหลักสูตร นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน นวัตกรรมสื่อการสอน นวัตกรรมด้านการประเมินผล และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ โดยต้องมีการพัฒนาร่วมกันไปพร้อมกันเน้นให้ความสำคัญกับเป้าหมายการศึกษาที่พึงประสงค์ มุ่งพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพช่วยนำประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน

แสงเดือน คงนาวัง (2559 : 75-76) ได้พัฒนารูปแบบการนิเทศ ติดตามประเมินผลงานวิชาการของสถานศึกษาโดยใช้บันไดพัฒนา 5 ขั้น (AKACMEA) ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการนิเทศ ติดตามประเมินผลงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยใช้บันไดพัฒนา 5 ขั้น ประกอบด้วย 5 ขั้นบันไดคือ ขั้นที่ 1 สร้างความตระหนักใน

หน้าที่ (A : Awareness) ขั้นที่ 2 รู้หลักและลงมือทำ ประเมินผล (ME : Monitoring and Evaluation) ขั้นที่ 5 ชื่นชมผลงาน (A : Award) รูปแบบการนิเทศติดตามประเมินผลงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยใช้บันได (KA : Knowledge and Action) ขั้นที่ 3 การสร้างสรรค์ผลงาน (C : Create Innovation) ขั้นที่ 4 ติดตามและพัฒนา 5 ขั้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับและผลของการพัฒนาพบว่า 1. ผลการนำไปใช้กับกลุ่มนาร่อง มีผลการประเมินตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพครูที่เื้อต่อการนิเทศติดตามประเมินผลวิชาการในสถานศึกษาของผู้เข้ารับการ พัฒนา (กลุ่มนาร่อง) มีค่าเฉลี่ย 3.13 คุณภาพระดับดี ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสาระการนิเทศ ติดตามประเมินผลด้านวิชาการในสถานศึกษาของผู้เข้ารับการ พัฒนากลุ่มนาร่อง ค่าเฉลี่ย 3.23 คุณภาพระดับดีและการติดตามผลการพัฒนาสมรรถภาพ การสอนของครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มนาร่อง พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.40 คุณภาพระดับดี และความคิดเห็นของกลุ่มนาร่องที่มีต่อรูปแบบการนิเทศติดตามประเมินผลด้านวิชาการของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยใช้บันไดพัฒนา 5 ขั้น มีค่าเฉลี่ย 3.31 คุณภาพระดับดี และ 2. ผลการนำไปใช้กับกลุ่มขยายผล พบว่า ผลการประเมินตนเองตามมาตรฐาน วิชาชีพครูที่เื้อต่อการนิเทศติดตามประเมินผลวิชาการในสถานศึกษาของผู้เข้ารับการ พัฒนา (กลุ่มขยายผล) มีค่าเฉลี่ย 3.51 คุณภาพระดับดีมาก ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ สาระการนิเทศติดตามประเมินผล ด้านวิชาการในสถานศึกษามีค่าเฉลี่ย 3.47 คุณภาพระดับดี ผลการดำเนินการนิเทศ กำกับติดตามประเมินผลด้านวิชาการในสถานศึกษาของผู้เข้ารับการ พัฒนา กลุ่มขยายผล ค่าเฉลี่ย 3.47 คุณภาพระดับดี การติดตามผลการพัฒนาสมรรถภาพการสอนของ ครูผู้สอนในสถานศึกษา กลุ่มขยายผล พบว่า มีค่าเฉลี่ย 3.55 คุณภาพระดับดีมาก และความคิดเห็น ของกลุ่มขยายผลที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ ติดตามประเมินผลงานวิชาการของสถานศึกษาในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยใช้บันไดพัฒนา 5 ขั้น มีค่าเฉลี่ย 3.56 คุณภาพระดับดีมาก

นภัสนันท์ อุปรี (2560) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ระดับสภาพการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูง ที่สุด ได้แก่ ด้านการสำรวจความต้องการและความจำเป็นรองลงไป คือ ด้านการขยายผลยกย่อง เชิดชูเกียรติและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียน

2. รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วยความสัมพันธ์ของ 2 ตัวแปร คือ 1) การดำเนินการนิเทศ

ภายในสถานศึกษา โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23 ประกอบด้วย 5 ด้าน และ 2) องค์ประกอบรูปแบบการนิเทศภายใน 4 ด้าน

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ของรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 พบว่า ผู้ประเมินมีความคิดเห็นต่อรูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด

ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ (2560 : 73 - 75) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน เป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้เกิดการดำเนินการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย ปัจจัยภายนอกหน่วยงาน 7 ประการ ได้แก่ 1) การส่งเสริมเรื่องทักษะในศตวรรษที่ 21 ของหน่วยงานระดับนานาชาติ 2) กฎหมาย นโยบายหรือแผนระดับชาติ 3) ความร่วมมือของชุมชน 4) พัฒนาการของเทคโนโลยี 5) การจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของหน่วยงานอื่น 6) การเพิ่มพูนความรู้ในเรื่องทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยหน่วยงานภายนอก และ 7) ผู้เรียน นอกจากนี้ยังมีปัจจัยภายในหน่วยงาน 7 ประการ ได้แก่ 1) นโยบายของหน่วยงาน 2) การจัดสรรงบประมาณ 3) ความรู้ความสามารถของบุคลากร 4) การตระหนักถึงความสำคัญของทักษะในศตวรรษที่ 21 5) วัสดุ อุปกรณ์ และเทคโนโลยีการศึกษาที่มีในหน่วยงาน 6) การเพิ่มพูนความรู้เรื่องทักษะในศตวรรษที่ 21 ภายในหน่วยงาน และ 7) การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะในศตวรรษที่ 21 จึงขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ

พาสนา ชลบุรีพันธ์ (2560) ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันและความต้องการการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัยแต่ละด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน ในขณะที่ด้านเทคนิคและวิธีการนิเทศการสอน มีความต้องการมากที่สุด ส่วนรูปแบบการ นิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) แนวคิดของรูปแบบ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และนโยบาย ไทยแลนด์ 4.0 และการศึกษา 4.0 ของรัฐบาลปัจจุบัน 2) หลักการของรูปแบบมี 4 หลักการ ได้แก่ หลักคุณภาพ หลักการมีส่วนร่วม

หลักบูรณาการและความต่อเนื่อง และหลักความทันสมัยของเทคโนโลยี และข้อมูลที่ถูกต้อง และ

3) การนิเทศการสอน ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอนได้แก่ จัดทำข้อมูลสารสนเทศ วางแผนการนิเทศการสอน ใช้สื่อเครื่องมือและเทคโนโลยี จัดกิจกรรมการนิเทศการสอน และ ประเมินผลการนิเทศการสอน และกลไกสนับสนุนการนิเทศการสอน มี 3 ด้าน ได้แก่ การใช้เทคนิค และวิธีการนิเทศการสอน การมีส่วนร่วมการนิเทศการสอน และ การวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศ การสอน นอกจากนี้ความเห็นของครูพบว่า รูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถ ของครูผู้สอนในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำเร็จ ยุทธชัย และคณะ (2560) ได้พัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม สำหรับ สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ด้วยวิธีการดำเนินการวิจัย แบบวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน คือ ยกร่างแนวทางการนิเทศภายในแบบมี ส่วนร่วม พัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม ตรวจสอบความเหมาะสมด้วยการทดลองใช้ และสรุปและสะท้อนแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม กลุ่มเป้าหมายคือ ครูโรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ขอนแก่น เขต 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล คือ แบบประเมินเจตคติ และแบบประเมินความพึงพอใจ ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาแนวทาง การนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม มี 3 องค์ประกอบคือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการนิเทศภายในแบบมี ส่วนร่วม มี 4 หลักการ ได้แก่ หลักการเสริมพลังอำนาจ หลักการพัฒนาการบุคลากร หลักการ มีส่วนร่วม และหลักการพัฒนาคุณภาพงาน องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการนิเทศภายใน ได้แก่ การวางแผนการนิเทศ การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน การลงมือปฏิบัติงาน การสร้างเสริม กำลังใจ และการประเมินผลการปฏิบัติงาน และองค์ประกอบที่ 3 ประสิทธิภาพของการนิเทศภายใน ได้แก่ ผลการพัฒนาบรรลุเป้าหมายทั้งด้านความรู้ ความสามารถและเจตคติที่ดีต่อรูปแบบการทำวิจัย ในชั้นเรียน และความพึงพอใจของครูต่อแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วม

เอกฐิติสิทธิ์ กอบกำ (2560) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดกิจกรรมและ ประเมิน การอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนของครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขต ภาคเหนือตอนบน การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการ การพัฒนารูปแบบการนิเทศ และประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศการจัดกิจกรรมและประเมิน การอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือ ตอนบน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาเป็นศึกษานิเทศก์และครูผู้สอน จำนวน 310 คน ส่วนการทดลองใช้รูปแบบเป็นครูผู้สอน จำนวน 6 คน นักเรียน จำนวน 52 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวิเคราะห์แบบสอบถาม แบบประเมิน แบบทดสอบ และแบบสังเกต วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (X) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน

ในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูผู้สอน และ ศึกษานิเทศก์ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อนำมาเปรียบเทียบทางสถิติ โดยการทดสอบค่าที (t-test) มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกันสิ่งที่ครูผู้สอน และศึกษานิเทศก์ต้องการมากที่สุด คือ รูปแบบการนิเทศที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

2. รูปแบบการนิเทศการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนของครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน มีชื่อว่า เอ พี ไอ ซี อี (APICE Model) มีความเหมาะสมผลเชิงทฤษฎีมีความเป็นไปได้และมีความสอดคล้อง 3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน เอ พี ไอ ซี อี (APICE Model) มีผลดังนี้

3.1 ครูผู้สอนกลุ่มทดลอง มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน หลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศและเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม มีความรู้ ความเข้าใจแตกต่างกัน 3.2 ครูผู้รับการนิเทศมีความสามารถในการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียนในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนอยู่ในระดับมากที่สุด

3.3 ผลการเรียนรู้ ความสามารถทางด้านภาษา (Literacy) ความสามารถทางด้านเหตุผล (Reasoning Abilities) ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน โดยการทดสอบค่าที (t-test) หลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จิวรรณ ศรีวิเวก (2561) ได้ทำการศึกษาผลการใช้กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนพื้นที่เครือข่ายเกาะพะงัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อสร้าง และพัฒนากระบวนการนิเทศ (2) เพื่อศึกษาผล การใช้กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูใน การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาของโรงเรียนพื้นที่ เครือข่ายเกาะพะงัน ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูและผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 259 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจงจากโรงเรียนในพื้นที่เครือข่ายเกาะพะงัน จำนวน 9 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบประเมินความสอดคล้องของการสร้างและพัฒนา กระบวนการนิเทศ แบบประเมินสภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แบบประเมินผลการพัฒนาครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา แบบประเมินคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษา แบบประเมินเครื่องมือนิเทศ แบบประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา แบบประเมินความพึงพอใจของครูที่มีต่อการนิเทศ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และแบบเก็บข้อมูลผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสังเคราะห์เนื้อหา นำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบคำบรรยาย และเขียนบรรยายผล จากการศึกษาผลการศึกษา พบว่า (1) กระบวนการนิเทศการศึกษาที่เกิดจากการสร้างและพัฒนากระบวนการนิเทศ มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1

การศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการ ขั้นตอนที่ 2 การให้ความรู้ก่อนการนิเทศ ขั้นตอนที่ 3 การวางแผนการนิเทศ ขั้นตอนที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ และขั้นตอนที่ 5 การประเมินผล สรุปและรายงาน ผลการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง 0.92 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด (2) ผลการใช้กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พบว่า ทุกโรงเรียนมีความต้องพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาระดับมากที่สุดทุกรายการ ครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้ารับการพัฒนาในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตรวจสอบหลักสูตรสถานศึกษา และการนำหลักสูตรสถานศึกษาลงสู่ห้องเรียนมีเจตคติ ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะ มีผลการประเมินหลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนาในทุกด้าน ส่วนของคุณภาพของหลักสูตรสถานศึกษามีระดับคุณภาพมากที่สุดทุกโรงเรียน คุณภาพของเครื่องมือนิเทศซึ่งสามารถนำไปใช้และเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด โดยมีค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้อง 0.82 ส่วนการประเมินผลการใช้หลักสูตรสถานศึกษา ด้านปัจจัย ด้านกระบวนการ และ ด้านผลผลิตของทุกโรงเรียนมีระดับคุณภาพมากที่สุด ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูมีความพึงพอใจที่มีต่อนิเทศ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ยกเว้นการมีส่วนร่วมในการวางแผน การดำเนินการนิเทศของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ และการมีส่วนร่วมในการสะท้อนผลการนิเทศและสรุปผลการนิเทศ สำหรับคุณภาพของผู้เรียนโดยใช้ข้อมูลผลการทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (National Test : NT) ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 มี 2 คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 51.07 ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (Ordinary Nation Education Test : O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 45.25 สูงกว่าคะแนนเฉลี่ย ระดับประเทศ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (Ordinary Nation Education Test : O-NET) ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 35.83 โดยมีคะแนนเฉลี่ยในรายวิชาภาษาไทย วิทยาศาสตร์ และภาษาต่างประเทศ สูงกว่าระดับประเทศ นอกจากนี้ข้อมูลผลสัมฤทธิ์ทางเรียน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ที่มีระดับผลการเรียน 3 ขึ้นไป มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 61.57 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์และเขียน ระดับคุณภาพดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 77.65 ผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ระดับ คุณภาพระดับดีขึ้น มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 92.19 ระดับคุณภาพ ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญผู้เรียนระดับคุณภาพดีขึ้นมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 81.03

ธริศร เทียบปาน (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้ การวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน มีวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันของรูปแบบ สร้างรูปแบบ ตรวจสอบรูปแบบ และการนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้ การศึกษาใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานโดยการศึกษาเชิง

คุณภาพใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก จากสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ประสบความสำเร็จและเป็นแบบอย่าง 5 โรงเรียน จำนวน 20 คน เพื่อสร้างองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารวิชาการที่มีคุณภาพ และ การศึกษาเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 13 โรงเรียน จากผู้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการ หัวหน้างานวิชาการ และหัวหน้า กลุ่มสาระ รวมทั้งสิ้น 52 คน แล้วนำผลที่ได้ไปจัดสนทนากลุ่ม เพื่อตรวจสอบรูปแบบการบริหาร วิชาการที่มีคุณภาพ จากนั้นนำรูปแบบที่ได้ไปทดลองใช้จริงในโรงเรียน ทำการประเมินผล ปรับปรุง พัฒนารูปแบบก่อนนำไปใช้ต่อไปผลการวิจัยพบว่า 1. ตัวแปรตำแหน่งผู้อำนวยการกับระดับปฏิบัติงาน วิชาการมีความแตกต่างของค่าเฉลี่ย การดำเนินงานของโรงเรียน หัวข้อการกระจายอำนาจให้ บุคลากรระดับต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความคล่องตัว ในการบริหารงานวิชาการ 2. การสร้างรูปแบบ การบริหารงานวิชาการผู้วิจัยได้นำเสนอคู่มือการทดลองใช้เป็นรูปแบบการบริหารวิชาการที่มีคุณภาพ ผู้เรียน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขต จังหวัดภาคใต้ ประกอบด้วย คำชี้แจงการใช้ คู่มือ ลักษณะของคู่มือ วัตถุประสงค์ของคู่มือ การวัดและประเมินผล ส่วนการดำเนินงานตาม ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านภาวะผู้นำทางวิชาการ 2) ด้านการมีส่วนร่วม ในการบริหารงานวิชาการ 3) ด้านการพัฒนาทีมงานวิชาการ 4) ด้านกระบวนการบริหารงานวิชาการ ตามแนวคิดดุลยภาพ และ 5) ด้านขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ 3. การตรวจสอบรูปแบบ การบริหารงานวิชาการ การตรวจสอบรูปแบบกระทำโดยการนำคู่มือรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ไปทดลองใช้กับโรงเรียนแจ้งวิทยาได้ผลการประเมินคุณภาพการทดลองใช้รูปแบบการบริหารงาน วิชาการ มีตัวบ่งชี้รายการประเมินทุกองค์ประกอบ อยู่ในระดับคุณภาพดีและดีมาก มีเพียงประเด็น เดียวที่อยู่ในระดับพอใช้ คือการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ งานวิจัยหรือพัฒนาคุณภาพการเรียน การสอนกับโรงเรียน หน่วยงานและสถาบันอื่น นั้นแสดงว่า ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญกับ การพัฒนางานวิจัย สร้างผลงานทางวิชาการของครูให้มากขึ้น 4. การศึกษาแนวทางนำเสนอรูปแบบ การบริหารงานวิชาการ ได้แนวทางการนำเสนอ รูปแบบการบริหารงานวิชาการ โดยการระดม ความคิดเห็นของผู้สอนแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และการบูรณาการการสอนความรู้คุณธรรม มีการนำแนวทางรูปแบบการบริหารงานวิชาการไปใช้ในแต่ละสถานศึกษาก็จะมีความแตกต่างกันตาม บริบทของแต่ละสถานศึกษานั้น ๆ มีการวัดและประเมินผล เพื่อนำผลมาปรับปรุงในกระบวนการ ต่าง ๆ ทุกครั้ง อย่างต่อเนื่อง

ฮาซานะห์ บินมะอูง และคณะ (2561) ได้ทำวิจัยเรื่องกรณีศึกษาแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอน ภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 การศึกษาชุดฝึกปฏิบัติการและ การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษระดับ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 มีจุดประสงค์

เพื่อ 1) พัฒนาชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอน อ่านเชิงวิพากษ์ของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 และ 2) เพื่อศึกษาผลการใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมด้านความรู้ความเข้าใจก่อนและหลังใช้ชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วม ด้านความสามารถในการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ของครูผู้สอน และด้านความคิดเห็นของครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ โดยมีกลุ่มตัวอย่าง 10 คน ฝึกปฏิบัติการแบบเข้มข้นสามวัน (สัปดาห์ละ 1 วัน) โดย 5 คน จากการฝึกปฏิบัติการอาสาเป็นผู้ทดลองสอนเพื่อพัฒนาทักษะการสอนอ่านเชิงวิพากษ์ การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยคะแนนการทดสอบก่อน/หลังการฝึกปฏิบัติการ และแบบสอบถาม ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสังเกตการสอน สัมภาษณ์ สะท้อนคิดของครูผู้สอนและแบบบันทึกภาคสนาม ค่าสถิติพื้นฐานที่ใช้ คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาแสดงถึงประสิทธิภาพของชุดฝึกปฏิบัติการและการนิเทศ แบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการสอนอ่านเชิงวิพากษ์มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 88.75/87.50 ด้านความรู้ ความเข้าใจ ก่อนและหลังการฝึกปฏิบัติการที่ระดับคะแนน $\bar{X} = 13.20$, S.D. = 1.93 หลังการฝึกปฏิบัติการที่ระดับคะแนน $\bar{X} = 17.50$, S.D. = 0.96 ความคิดเห็นของครูต่อชุดฝึกปฏิบัติการและคู่มือการนิเทศแบบมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และพฤติกรรมการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ของครูพัฒนาในเชิงบวก การศึกษาในครั้งนี้สามารถชี้้นำการสอนการอ่านเชิงวิพากษ์ในต่างบริบท และต่างรายวิชาได้

อรอุมา บวรศักดิ์ (2561) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา การวิจัยมีความมุ่งหมาย เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับครูวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 3) ศึกษาผลการนำรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไปใช้โดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง เป็นครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 384 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน และครูวิทยาศาสตร์ ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2 ที่สมัครใจเข้าร่วมพัฒนา จำนวน 11 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94 แบบประเมิน แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบทดสอบ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เทคนิค Modified Priority Needs Index (PNImodified) ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพปัจจุบันของการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาของการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักการนิเทศ การประเมินผลและปรับปรุงงาน และการให้ความรู้และวิธีการเรียนรู้

2. รูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา คือ ARPED Model มีองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบหลัก คือ 1) การประเมินสถานการณ์ปัจจุบัน (Assessment : A) 2) การสร้างความสัมพันธ์ (Relationship Building : R) 3) การสร้างแนวปฏิบัติการณ์การสอน (Practice : P) ประกอบด้วย 3.1) หลักการ 3.2) วัตถุประสงค์ 3.3) กระบวนการนิเทศ ประกอบด้วย 3.3.1) ประชุมก่อนสังเกตการสอน (Pre Observation Conference) 3.3.2) สังเกตเหตุการณ์สำคัญในการจัดการเรียนรู้ 3.3.3) การไตร่ตรองสะท้อนคิด (Reflecting) 3.4) การเป็นที่เลี้ยงและการสอนงาน (Mentoring and Coaching) 3.5) การประเมินผลและปรับปรุงงาน (Summative Evaluation and Improvement) 3.5) 4) การประเมินผล (Evaluation) และ 5) การพัฒนาและปรับปรุงงาน (Development)

3. ผลการนำรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไปใช้และการประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า 1) ครูวิทยาศาสตร์มีปฏิกริยาตอบสนองต่อรูปแบบการนิเทศการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การประเมินความรู้และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณก่อนการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 34.60 คิดเป็นร้อยละ 86.50 และหลังการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 37.00 คิดเป็นร้อยละ 92.50 3) การประเมินทักษะการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยครูประเมินตนเองก่อนการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ประเมินก่อนการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก หลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การประเมินนำความรู้และทักษะไปสู่การปฏิบัติในหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยครูประเมินตนเอง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บังคับบัญชาประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 5) การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

ขวัญชัย ช้วน และธารทิพย์ ช้วน (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การจัดการเรียนการสอนในอดีตจนถึงปัจจุบัน

มีรูปแบบที่หลากหลาย และรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตนเองเต็มตามศักยภาพ การเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ในการจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติ และการประยุกต์ความรู้สู่การนำปฏิบัติจริง ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ผู้เขียนได้ศึกษาเอกสารแนวคิด ทฤษฎีทางสติปัญญาของ Piaget การจัดการเรียนรู้คำนึงถึงความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และประสบการณ์เดิมโดยคำนึงถึงบริบทของท้องถิ่น และเอื้อต่อการเรียนรู้ ทฤษฎีทางสติปัญญาของ Bruner การจัดโครงสร้างความรู้ คำนึงถึงการลงมือกระทำ โดยผู้เรียนสร้างภาพในใจและการใช้สัญลักษณ์ ทฤษฎีความต้องการของ Thorndike การฝึกหัด หรือการลงมือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนนั้นคงทน ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Knowles ผู้เรียนนำความรู้ความเข้าใจไปใช้อย่างสม่ำเสมอ การบูรณาการจัดการเรียนรู้โดยการให้คำชมเชย การแสดงผลงานเพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom แบ่งจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ ออกเป็น 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยมาบูรณาการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นหลัก และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยได้สังเคราะห์จากเอกสารทั้งหมดที่กล่าวมา จึงได้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (PEAPAC) ดังนี้ 1) Preparation = ขั้นการเตรียมความพร้อม 2) Engage = ขั้นการกระตุ้น 3) Action = ขั้นการปฏิบัติ 4) Pack = ขั้นการสรุป 5) Apply = ขั้นการประยุกต์ใช้ และ 6) Checking = ขั้นการตรวจสอบ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการคิดและแก้ไขปัญหา 2) ทักษะด้านข้อมูลและการสื่อสาร และ 3) ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการชี้นำตนเอง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริงและเรียนรู้ด้วยความหมายจึงจะถือว่าการเรียนรู้ที่มีพลังมีคุณค่า และเป็นอีกรูปแบบหนึ่งในการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจในการนำมาปรับใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลดีสูงสุดกับผู้เรียนที่จะเป็นอนาคตของชาติต่อไป

จรัญ น่วมมะโน (2562) ได้วิจัยการพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการ

เรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยดำเนินการเป็น 3 ระยะ ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนวิชาภาษาอังกฤษ 354 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมิน และแบบสอบถาม ระยะที่ 2 พัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิสัมภาษณ์วิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) 7 คน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์และตรวจสอบร่างรูปแบบ 21 คน และกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันรูปแบบ 9 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมิน ระยะที่ 3 ประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและรองผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และครูผู้สอนภาษาอังกฤษ 21 คน และนักเรียน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบ แบบประเมิน และแบบสอบถามสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 7 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 กลไกการดำเนินงาน องค์ประกอบที่ 4 เนื้อหาการนิเทศภายใน องค์ประกอบที่ 5 กระบวนการนิเทศภายใน ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing : A) การวางแผนการนิเทศ (Planning : P) การปฏิบัติการนิเทศ (Doing : D) และประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) องค์ประกอบที่ 6 การประเมินรูปแบบ และองค์ประกอบที่ 7 เจาะใจความสำเร็จในการนารูปแบบไปใช้

3. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูผู้รับการนิเทศในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้สูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศภายใน 2) ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ หลังได้รับการนิเทศภายในมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศภายใน และครูผู้รับการนิเทศ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้อยู่ในระดับดีมาก 3) ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) ผลการประเมินความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 5) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

สกวรัตน์ ไกรมาก (2562) ได้ทำการวิจัย เรื่องการนิเทศด้วยกระบวนการวิจัย เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาคู่มือการนิเทศด้วยกระบวนการวิจัย ที่ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น และเพื่อศึกษาผลการนิเทศด้วยกระบวนการวิจัยที่ส่งเสริม ความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการตามขั้นตอนของการนิเทศด้วย กระบวนการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นการวางแผน (Planning) 2) ขั้นการปฏิบัติการ (Action) 3) ขั้นการสังเกต (Observation) 4) ขั้นการสะท้อนผล (Reflection) ผลการวิจัย พบว่า 1. คู่มือการนิเทศด้วยกระบวนการวิจัยที่ส่งเสริมความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เฉลี่ยรวมเท่ากับ 0.96 2. ผลการประเมินคู่มือการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) โดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการประเมินโดยครูผู้สอน ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) อยู่ในระดับมากที่สุด 3. ผลการใช้ นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ในการ แก้ปัญหาการจัดการเรียนการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น มีร้อยละ 87.88 ที่สามารถพัฒนา นวัตกรรมเสร็จสิ้นและนำไปใช้ในการพัฒนา นักเรียนแล้วนักเรียนมีพัฒนาการสูงขึ้น 4. ครูมีความพึงพอใจการนิเทศด้วยกระบวนการวิจัยในระดับ มาก และ 5. นักเรียนมีความพึงพอใจการใช้นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูระดับมาก

นิรันดร กากแก้ว และคณะ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องการนิเทศด้วย

กระบวนการวิจัยเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมที่วิจัย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการนิเทศด้วยกระบวนการวิจัย ได้แก่ ประสิทธิภาพการสอนของครู และความพึงพอใจของครู หลังจากได้รับการนิเทศด้วยกระบวนการวิจัย กลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ครูโรงเรียนเอกชนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ในสังกัดกลุ่มโรงเรียนการกุศลจังหวัดขอนแก่น จำนวน 4 แห่ง ซึ่งได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 13 รูป/คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า 1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีอายุต่ำกว่า 30 ปี จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี และส่วนใหญ่ไม่เคยได้รับการอบรมเกี่ยวกับการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยเทคนิคการสอนต่าง ๆ 2. ประสิทธิภาพการสอนของครู พบว่ามีค่าเฉลี่ยโดยภาพ รวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยผสมผสานความรู้ต่าง ๆ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกสถานที่โดยการประสานความร่วมมือกับทุกฝ่าย ส่วนด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการส่งเสริม สนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ 3. ความพึงพอใจของครูต่อการนิเทศด้วยกระบวนการวิจัย พบว่า มีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูมีความพึงพอใจสูงสุด คือ ด้านการนิเทศช่วยให้ครู ได้แนวคิดใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านการนิเทศช่วยให้ครูพัฒนาและใช้แผนการจัดการเรียนรู้ในการจัดการเรียนการสอน และด้านการนิเทศช่วยให้ครูวิเคราะห์ปัญหา การจัดการเรียนรู้ได้ชัดเจนขึ้นกับด้านการนิเทศช่วยให้ครูมีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงาน

มะลิวัน สมศรี (2563) ได้วิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา 3) ประเมินรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญในการยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดของสมรรถนะครูจำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจงครูผู้สอนภาษาอังกฤษในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-6 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมิน และแบบสอบถาม ระยะที่ 2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 3 คน และผู้ทรงคุณวุฒิในการประเมินรูปแบบจำนวน 9 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ แบบประเมิน ระยะที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ/ครูพี่เลี้ยง ครูผู้สอนวิชา ภาษาอังกฤษชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ จำนวน 6 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ เพื่อการสื่อสารของครูผู้รับการนิเทศ แบบสัมภาษณ์ครูผู้รับการนิเทศ แบบประเมินผลการใช้รูปแบบ การนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทุกองค์ประกอบ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษาที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย คือ องค์ประกอบ หลักที่ 1 ความรู้ด้านเนื้อหา ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับ 1 ได้แก่ องค์ประกอบหลัก ที่ 3 ด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งพบว่า องค์ประกอบย่อยที่ครูมีความพึงประสงค์ที่จะพัฒนา สมรรถนะ คือ ด้านการพัฒนาตนเองและเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยเฉพาะในตัวชี้วัดด้านพัฒนา ความรู้และทักษะทางภาษาเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ อย่างต่อเนื่อง

2. การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง ทำให้ได้ องค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ของครู ทั้งหมด 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) รูปแบบ/วิธีการนิเทศ ได้แก่ (1) การนิเทศแบบชี้แนะข้อมูล (2) การนิเทศแบบร่วมมือ 4) กระบวนการของรูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 การวิเคราะห์ ขั้นที่ 2 การเตรียมความพร้อม ขั้นที่ 3 การให้ความรู้ ขั้นที่ 4 การปฏิบัติการนิเทศ และขั้นที่ 5 การให้ข้อมูลย้อนกลับ 5) การประเมินรูปแบบ และ 6) ตัวชี้วัด ความสำเร็จ ซึ่งผลการประเมินรูปแบบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า รูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะ การจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

3. การประเมินรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยประเมินจาก 1) ความสามารถของผู้นิเทศในการให้คำแนะนำ
 ชี้แนะเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และ 2) ความพึงพอใจของครู
 ผู้รับการนิเทศต่อการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผลการประเมิน พบว่า
 ผู้นิเทศสามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะจุดที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้ของครูได้
 และครูผู้รับการนิเทศเชื่อมั่นว่า การนิเทศการจัดการเรียนการสอนสามารถช่วยให้ครูสามารถ
 พัฒนาการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง
 สามารถ ผ่องศรี (2563) ได้วิจัยการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผล
 ของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย
 เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย
 ที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบ
 การนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ 3) เพื่อประเมินผลโดยการใช้รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มี
 ประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (1) ศึกษาความสามารถ
 ในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผล (2) ศึกษาความสามารถในการจัดการเรียนรู้
 ภาษาไทยที่มีประสิทธิผล (3) ศึกษาความคิดเห็นหรือทัศนคติของครูที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ
 การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผล กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ
 กลุ่มที่ 1 ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอนภาษาไทยโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 10 จังหวัด ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified
 Random Sampling) และกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การเปรียบเทียบจากตารางกำหนด
 ขนาด ตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan จำนวน 132 โรงเรียน รวมทั้งสิ้น 264 คน กลุ่มที่ 2
 ผู้บริหารและครูผู้สอนภาษาไทยที่นำรูปแบบการนิเทศไปใช้ในชั้นเรียน 8 คน และนักเรียน 189 คน
 เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการเกี่ยวกับ
 วิธีการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน
 ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 2) แบบสัมภาษณ์ 3) แบบประเมินร่างรูปแบบการนิเทศการจัดการ
 เรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
 4) แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ 5) แบบประเมินสมรรถนะการนิเทศการจัดการเรียนรู้
 6) แบบประเมินสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ 7) แบบประเมินความพึงพอใจ 8) แบบบันทึก
 การสนทนากลุ่ม 9) เครื่องบันทึกเสียง สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ และ
 การวิเคราะห์ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น Modified Priority Need Index (PNImodified)
 ผลการวิจัย พบว่า 1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศการจัดการ
 เรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า

สภาพปัจจุบันของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา เอกชนมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนอยู่ในระดับมากที่สุด 2. ผลการพัฒนา รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีองค์ประกอบหลัก 5 ประการ คือ

1. หลักการของรูปแบบ
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ
3. กระบวนการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผล มี 6 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน (Survey = S) 2) การจัดการให้ความรู้ (Educate = E) 3) การวางแผนการนิเทศ (Plan = P) 4) การปฏิบัติการนิเทศ (Implement = I) 5) การสะท้อนผลการนิเทศ (Reflect = R) และ 6) การประเมินผล (Evaluation = E)
4. การประเมินรูปแบบ และ 5. เงื่อนไขความสำเร็จของการนำรูปแบบไปใช้

3. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า 1) ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้ ความเข้าใจของในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลสูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 2) ครูผู้รับการนิเทศมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลสูงกว่าก่อนได้รับการนิเทศตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้น 3) ครูผู้นิเทศมีความสามารถในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลอยู่ในระดับดี 4) ครูผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับมากที่สุด 5) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย ตามรูปแบบการนิเทศที่พัฒนาขึ้นในระดับมากที่สุด และ 6) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อยู่ในระดับมากที่สุด

สุรัชดา ภูริบพา (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการ เพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น ในการพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) เพื่อประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวิจัยนี้มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็น ขั้นตอนที่ 2 สร้างและตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบ ขั้นตอนที่ 4 ประเมินความพึงพอใจ กลุ่มตัวอย่าง ครูผู้สอน จำนวน 30 คน โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า วิเคราะห์ ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน การนิเทศแบบบูรณาการ เป็นกระบวนการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของครู โดยใช้การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเกิดจากการบูรณาการการนิเทศแบบคลินิก การนิเทศแบบชี้แนะทางปัญญา และการนิเทศแบบพี่เลี้ยง โดยผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศร่วมปรึกษาหารือ วางแผน วิเคราะห์ สังเกตการสอน ลงมือปฏิบัติ และให้ข้อมูลย้อนกลับจนประสบผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย 2) ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพรูปแบบ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด 3) ผลการใช้รูปแบบ ครูมีสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หลังการส่งเสริมสูงกว่าก่อนการส่งเสริม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 4) ผลการประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

งานวิจัยต่างประเทศ

Weyne (1980) ได้วิจัยเรื่องการเรียนรู้บทบาทนิเทศการศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษา ที่รัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า

1. ด้านความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานที่มีต้นดับความสำคัญสูงได้แก่ งานหลักสูตรและการสอน งานแนะแนว งานบริหารและงานวิชาการ และงานนิเทศภายในโรงเรียน
2. เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียน ผู้ที่ต้องรับผิดชอบมากที่สุดคือครูใหญ่และผู้ช่วยครูใหญ่ ส่วนครูผู้สอนทำหน้าที่น้อยมาก
3. เกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน งานเกี่ยวกับวัสดุ เป็นงานที่ครูใหญ่ใช้เวลา น้อยที่สุด ส่วนงานนิเทศภายในโรงเรียน งานเกี่ยวกับหลักสูตร งานการสอนและงานแนะแนวเป็นงานที่ครูใหญ่ใช้เวลามากที่สุด
4. เทคนิคการนิเทศที่ได้ผล ได้แก่ การเยี่ยมชั้นเรียน การประชุมร่วมกับครู ส่วนวิธีการใช้เอกสารเป็นวิธีที่ได้ผลน้อย

Tilhan (1983) ได้วิจัยเรื่องการจัดกิจกรรมการนิเทศภายในที่พึงประสงค์ของการพัฒนาประเทศเอธิโอเปีย กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ครู ศึกษานิเทศก์ นักวิชาการผลการวิจัยพบว่า

1. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า กิจกรรมที่ใช้ นิเทศภายในโรงเรียนเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ การฝึกอบรมแนะนำ การฝึกปฏิบัติการ การสาธิตการสอนโดยศึกษานิเทศก์ การประชุมกลุ่มย่อยของครู การเยี่ยมชั้นเรียน การสังเกต การสอน
2. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมการนิเทศภายในโรงเรียน จัดอยู่ในระดับปานกลาง

3. ครู ศึกษานิเทศก์ และนักวิชาการ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การนิเทศ ในลักษณะความร่วมมือปฏิบัติงานนิเทศ จะก่อให้เกิดผลดีกว่าการนิเทศในลักษณะที่ใช้อำนาจและการบังคับ

Pajak (1990) ได้สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศการศึกษาโดยคำนึงถึง องค์ประกอบด้านความรู้ เจตคติและทักษะเกี่ยวกับการปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนของผู้บริหาร สถานศึกษา พบว่า สมรรถภาพที่มีความจำเป็นสำหรับผู้นิเทศศึกษามี 12 ด้าน ประกอบด้วย การสื่อสาร การพัฒนาบุคลากร โครงการสอน การวางแผนและการเปลี่ยนแปลงการจูงใจและการจัด บุคลากร การสังเกตการสอนและการประชุมนิเทศ การพัฒนาหลักสูตรการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การให้บริการแก่ครูผู้สอน การพัฒนาบุคลากร ความสัมพันธ์กับชุมชน การวิจัยและประเมินผล โครงการ

Dew (1993) ได้วิจัยเรื่องการรับรู้ของครูเกี่ยวกับบทบาทด้านความรู้ในเนื้อหา ในกระบวนการนิเทศ กลุ่มตัวอย่างเป็นครู 120 คน ในรัฐแมริแลนด์ ผลการวิจัยปรากฏว่า

1) ครูส่วนมากเห็นว่าความรู้ในเนื้อหาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้นิเทศ 2) ความรู้ในเนื้อหาของผู้นิเทศ จำเป็นมากสำหรับนิเทศแบบ prescriptive และ reflective 3) ครูที่สามารถสอนได้หลายวิชาคิดว่า ผู้นิเทศควรมีความรู้ทั้งในด้านเนื้อหาวิชาและพัฒนาการเด็ก และ 4) ครูที่มีประสบการณ์สอนนาน ต้องการให้ผู้นิเทศมีความรู้ในเนื้อหามากกว่าครูที่เพิ่งเริ่มสอน

Cruz (2000) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของรูปแบบการทำงานทางสังคมของการนิเทศ สำหรับการจัดการศึกษา พบว่า ในปัจจุบันการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนและการผลิตครู ได้รับความสนใจจากนักวิชาการการศึกษาและผู้กำหนดนโยบายสาธารณะ มาตรฐานวิชาชีพ การกำหนดโปรแกรมใหม่ รูปแบบใหม่ของการประเมินผล เงินเดือนที่สูงขึ้น การลดบรรยากาศทำงาน ระบบราชการ เป็นการพยายามนั่งเผชิญหน้ากับอาชีพการสอน ซึ่งอยู่ในระยะของการปรับเปลี่ยน ระบบดั้งเดิม ที่เป็นรูปแบบของการตรวจสอบและการควบคุมถูกตั้งคำถามโดยศึกษานิเทศก์และ ครูผู้สอนเช่นกัน นักวิชาการนำเสนอวิธีการใหม่ที่เน้นไปที่ความต้องการพัฒนาของครู ความซับซ้อน ของการสอนและความต้องการสำหรับการเจริญเติบโต ซึ่งโครงสร้างดังกล่าว เสนอว่า รูปแบบ การทำงานของสังคมของการนิเทศ เป็นทางเลือกที่เหมาะสมสำหรับการจัดการศึกษา ซึ่งมีพื้นฐานจาก สมมุติฐานที่ว่าการนิเทศที่ดี ควรดำเนินการเป็นการเฉพาะบุคคล เน้นที่บุคคลที่รับบริการและ ผสมผสานในกระบวนการนำเสนอระหว่างสัปดาห์ของการประชุมปรึกษาหารือ ผู้รับการนิเทศพบ ศึกษานิเทศก์ เพื่ออภิปรายแลกเปลี่ยนสิ่งที่เกี่ยวข้องทางการบริหารมีวิธีที่ตืออย่างไรรนี้ จะช่วยให้ผู้รับ การนิเทศบรรลุสิ่งที่ต้องการความคิดใหม่ ๆ และบริบทการช่วยเหลือต่าง ๆ ศึกษานิเทศก์สนับสนุนให้ ตรงกับความต้องการของผู้บริหารงานและช่วยเหลือโดยคำนึงถึงความรู้สึก ซึ่งมีผลต่อการทำงานของ

ผู้รับการนิเทศ โดยการศึกษาในรูปแบบดังกล่าว พบว่า รูปแบบดังกล่าวที่ถูกนำมาใช้ประโยชน์เป็นที่พอใจ ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างชัดเจนในการสอน และได้รับการยอมรับ

Hossain (2006 : 169-171) ได้ศึกษาเรื่องการจัดการโรงเรียนประถมและพัฒนาการนิเทศในบังคลาเทศ : ความเชื่อมโยงระหว่างการแทรกแซงและผลกระทบ เป็นการศึกษาเรื่องผลกระทบของการจัดการโรงเรียนประถมต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหญิงในบังคลาเทศ พบว่า เมื่อเทียบกับโรงเรียนเอกชนและโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการพัฒนาชนบทในบังคลาเทศ แล้วโรงเรียนของรัฐได้รับหนังสือเรียนซ้ำกว่ามีครูผู้หญิงน้อยกว่า ห้องน้ำหญิงไม่เพียงพอ มีเวลาให้การศึกษาต่ำกว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและชุมชนในกิจกรรมโรงเรียน ตลอดจนการดูแลและแนะนำการศึกษาถึงจะฟรีแต่ก็ยังถูกเรียกเก็บค่าใช้จ่ายอื่น ๆ นอกเหนือจากค่าใช้จ่ายทางการศึกษา ด้วยปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลให้โรงเรียนของรัฐมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาที่ต่ำ

Higgins (2008) ได้ศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21: การเรียนรู้ทั่วโลกในโรงเรียนกลาง URBAN การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษที่ 21 ตามประสบการณ์ของครูและนักเรียนที่เกี่ยวข้อง การวิจัยได้ดำเนินการในโรงเรียนมัธยมที่อยู่นอกเมือง ในห้องเรียนที่ไม่มีมาตรฐาน หลักสูตร และไม่มีการประเมินผลบังคับ การเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างครู นักเรียน การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนเรียนรู้เพิ่มเติมเมื่อมีส่วนร่วมและมีการกระตุ้นทางปัญญา การเรียนรู้เกิดขึ้นผ่านสิ่งที่เกี่ยวข้องและการกระตุ้น รวมถึงการเห็นประโยชน์ของการบูรณาการเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 และนำเข้าสู่หลักสูตรการเรียนรู้ระดับโลก

Wallace, Wilcoxon และ Satcher (2010 : 10-12) ได้ศึกษาถึงผลดีและผลเสียจากประสบการณ์ของการนิเทศและผู้ที่มีส่วนร่วมในการนิเทศ จากการศึกษาพบว่าการนิเทศก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านประสิทธิผลและประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามก็มีบ้างที่ผลออกมาอยู่ในด้านที่ล้มเหลว มีการวิเคราะห์จากรายงานที่ได้จากประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมการนิเทศต่างก็เห็นว่าวิธีนี้เป็นวิธีที่ยอดเยี่ยมในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นการได้มาซึ่งข้อสรุปที่ลงตัวร่วมกัน คุณภาพของงานวิจัยนี้เป็นการรวบรวมจากข้อเสนอแนะหน้าที่และภาระงานต่าง ๆ ที่สำคัญต่องานด้านการสอน อันส่งผลไปสู่กุญแจแห่งความสำเร็จอีกด้านหนึ่ง สำหรับผลการวิเคราะห์จากประสบการณ์ด้านลบของผู้ที่เข้าร่วมการนิเทศพบปัญหาใหญ่ ๆ อยู่สองประการได้แก่อย่างแรกได้รับคำแนะนำในการแก้ไขจุดบกพร่องน้อยเกินไป อย่างที่สองคือความแตกต่างกันของการปฏิบัติงาน

Abdulkareem (2011) ได้วิจัยการปฏิบัติการนิเทศตามแนวความคิดเห็นของครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนรียาดประเทศซาอุดีอาระเบีย จุดมุ่งหมายการศึกษาในครั้งนี้เพื่อศึกษาแนวความคิดของครูและผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติการนิเทศที่มักเกิดขึ้นภายในโรงเรียน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีแนวคิดทางบวกต่อการปฏิบัติการนิเทศ ส่วนครู

มีแนวคิดต้องการได้รับการนิเทศและฝึกฝนตนเองให้มากขึ้นจากเดิมจากการสอบถามปลายเปิด ทำให้ทราบปัจจัยที่ส่งผลต่อการนิเทศที่ประสบผลสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ประสิทธิภาพการทำงาน ของครู 2) ความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและผู้บริหารสถานศึกษา 3) ไม่มองหาแต่ข้อผิดพลาด 4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์ในการสอนที่ประสบความสำเร็จ

Baffour-Awuah (2011 : 208-210) ได้วิจัยการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียน ประถมศึกษาของรัฐในประเทศกานาตามทัศนะของครูและผู้อำนวยการสถานศึกษา วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้เพื่อทำความเข้าใจการปฏิบัติงานนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนโดยตรวจสอบ ทัศนะคติของครูและผู้อำนวยการสถานศึกษาเกี่ยวกับประสบการณ์และแนวคิดการนิเทศการเรียน การสอน พบว่า การนิเทศการเรียนการสอนเน้นด้านการกำกับติดตามการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนและการสร้างความมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน ระบบสนับสนุนการนิเทศการเรียน การสอนมีผลกระทบต่อการนิเทศการเรียนการสอนในโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ครูและ ผู้อำนวยการโรงเรียนได้รับคำเน้นการนิเทศการเรียนการสอนจากประสบการณ์และแนวคิด ซึ่งส่วนใหญ่ประกอบด้วย “ประเพณี” ในขณะที่ผู้มีส่วนร่วมส่วนใหญ่มีความสุขกับการดำเนินการ แบบเดิมพวกเขายังคิดว่า การนิเทศในสมัยนี้ควรจะได้รับ การดำเนินการมากกว่าการใช้ประสบการณ์ ที่มีอยู่ในปัจจุบัน

Matsenjwa และคณะ (2013 : 74 - 87) ได้ทำการศึกษาความรู้ และทักษะด้าน การวัดและประเมินผลของครูระดับประถมศึกษา : กรณีศึกษาประเทศสวาซิแลนด์ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อหาองค์ความรู้ครูโรงเรียนประถมศึกษา ด้านทักษะของการวัดและการประเมินผลและศึกษา มุมมองของพวกเขาจากบทบาทครูของการวัดและการประเมินผล จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 72 คน เป็นครูโรงเรียนประถมศึกษา โดยการคัดเลือกจาก 40 โรงเรียน ของประเทศสวาซิแลนด์ ผลการวิจัย พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษามีความรู้บางอย่างของการวัดและการประเมินผล แต่ขาดทักษะในการ ใช้ความหลากหลายของเทคนิคการประเมินผล

Clark (2013) ได้ศึกษาเรื่องการสำรวจระยะเวลาการทำงานร่วมกันและนิเทศ ประสบการณ์นิเทศโดยตรง มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจหาความสัมพันธ์ที่จำเป็นต่อประสิทธิภาพของ งานการศึกษาจากการใช้การนิเทศทางไกลทางอินเทอร์เน็ต ให้ผู้มีส่วนร่วมไปฝึกประสบการณ์ใน โรงเรียนชนบทเป็นระยะเวลากว่า 9 เดือน ออกแบบคุณภาพการใช้และวิธีการนิเทศโดยวิเคราะห์ ข้อมูลจากการอ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์รวมทั้งให้ข้อมูลย้อนกลับจากการมีส่วนร่วมของผู้ได้รับการ นิเทศและผู้นิเทศจัดข้อความให้เป็นหมวดหมู่จากการบันทึกเทปการประชุม ผลการวิจัยพบว่าการนิเทศทำให้เกิดการไว้วางใจกันทั้งคู่ต้องเปิดเผย จริ่งใจ จึงจะเห็นถึงความมีมนุษยสัมพันธ์ เพื่อนร่วมงานที่ดีที่มีความสัมพันธ์กับประสิทธิภาพการนิเทศ สามารถก่อให้เกิดระยะเวลาการทำงานร่วมกัน และการนิเทศโดยตรง

Mazzucelli (2014) ได้ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพภาวะผู้นำและการนิเทศการเรียน การสอน : กรณีความล้มเหลวทั้งคู่ มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพผู้นำในการ ดำเนินการเมื่อเทียบกับการไม่มีประสิทธิภาพของผู้อำนวยการโรงเรียนประถมศึกษา ที่มาของกรณีนี้ เกี่ยวข้องกับครูเกรดสี่ 2 คน ครูแต่ละคนมีการจัดการสอนและจัดลำดับแตกต่างกันส่งผลให้เกิด ความล้มเหลวทางหนึ่ง การเลือกตัดสินใจของผู้อำนวยการโรงเรียนในการทำงาน การมีส่วนร่วมของ ผู้ปกครอง ครูและสำนักงานกลาง เรียกร้องการดำเนินการจากผู้อำนวยการโรงเรียน ที่ส่งผล กระทบต่อการดำเนินการแสดงให้เห็นว่าผู้อำนวยการมีหน้าที่ในการนิเทศการเรียนการสอน และ กำกับติดตามตรวจสอบอย่างสม่ำเสมอ ช่วยลดความไม่เสมอภาคทางการเรียนการสอน

Christine (2015) ได้ศึกษามุมมองของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับแนวคิดในการ นิเทศการศึกษาและการติดตามผลในปัจจุบัน โดยใช้แบบสอบถาม ผลการศึกษาพบว่า ความแตกต่าง ระหว่างแนวคิดของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานนิเทศในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ ความคิดเห็นที่ สอดคล้องกันคือ การเข้าใจพื้นที่ดูแล การรู้จักสภาพปัจจุบันและความแตกต่างของโรงเรียน การเป็น ที่ปรึกษาที่ชาญฉลาดไว้ใจได้ ใช้ความหลากหลายของการนิเทศ ความสัมพันธ์ของครูและผู้นิเทศ การมีส่วนร่วมของครู ผลที่ออกมาเป็นตัวบ่งชี้ความแตกต่างของการพัฒนาการนิเทศการเข้าถึง ความหลากหลายของโรงเรียน การมาเยี่ยมที่บ่อยครั้งมากขึ้น ทำให้โรงเรียนมองมาตรฐานการปฏิบัติ ที่เป็นข้อแตกต่างชัดเจน และดูแลความเป็นอยู่ของครูเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนิเทศ

Risso (2016 : 204-205) ได้ศึกษาเรื่องมุมมองของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับ แนวคิดในการนิเทศการศึกษาและการติดตามผลในปัจจุบันโดยใช้แบบสอบถามผลการศึกษา พบว่า ความแตกต่างระหว่างแนวคิดของครูและศึกษานิเทศก์เกี่ยวกับงานนิเทศในปัจจุบันอย่างมีนัยสำคัญ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกันคือ การเข้าใจพื้นที่ดูแล การรู้จักสภาพปัจจุบันและความแตกต่างของ โรงเรียน การเป็นที่ปรึกษาที่ชาญฉลาดไว้ใจได้ ใช้ความหลากหลายของการนิเทศ ความสัมพันธ์ของครู และผู้นิเทศ การมีส่วนร่วมของครู ผลที่ออกมาเป็นตัวบ่งชี้ความแตกต่างของการพัฒนาการนิเทศ การเข้าถึงความหลากหลายของโรงเรียน การมาเยี่ยมที่บ่อยครั้งมากขึ้น ทำให้โรงเรียนมองมาตรฐาน การปฏิบัติที่เป็นข้อแตกต่างชัดเจน และดูแลความเป็นอยู่ของครูเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการนิเทศ

Kruskamp (2016) ได้ศึกษาบทบาทของศึกษานิเทศก์ที่ต้องดูแลโรงเรียน มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 โรงเรียน โดยใช้การสัมภาษณ์เพื่อ 1) ดูความขัดแย้งจาก ประสบการณ์นิเทศตามบทบาทและตอบข้อสงสัยสองนัย ระหว่างการนิเทศโดยครูและศึกษานิเทศก์ 2) ดูความตระหนักในการนิเทศภายในโรงเรียน 3) การให้ความสำคัญกับการนิเทศภายในของ ผู้บริหาร เช่น งบประมาณ สื่อ เครื่องมือ พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนไม่สนับสนุนงบประมาณเกี่ยวกับ ปฏิบัติการนิเทศ

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศในโรงเรียนทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศสรุปได้ว่า การนิเทศในโรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาครูให้เกิดทักษะในการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพในการสอน เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของอันส่งผลให้นักเรียนระดับประถมศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นและส่งผลให้โรงเรียนมีคุณภาพมาตรฐาน แต่เนื่องจากสภาพปัญหาในแต่ละโรงเรียนในประเทศต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน วิธีการดำเนินการในแก้ปัญหาจึงมีลักษณะแตกต่างกันไปในแต่ละประเทศ แต่สิ่งหนึ่งที่มีความเหมือนกันนั่นก็คือ การนิเทศภายในโรงเรียน ผู้ที่มีบทบาทมากที่สุดจะเป็นผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีฐานะเป็นผู้นิเทศและครูผู้สอนเป็นครูผู้รับการนิเทศ สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งในการนิเทศส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนของผู้รับการนิเทศขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศด้วย ซึ่งสิ่งที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการนิเทศภายในสถานศึกษาให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา
(Research and Development) โดยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แบ่งขั้นตอน
การดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
ดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศล
ของวัดในพระพุทธศาสนา และการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ โดยการวิเคราะห์
สังเคราะห์องค์ประกอบเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศ แล้วประเมินเพื่อยืนยัน
องค์ประกอบ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)
ด้านการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 3 โรงเรียน

ระยะที่ 2 การสร้างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ยกร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา และคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ
โดยใช้ข้อมูลในระยะที่ 1

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบและประเมินร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาและคู่มือ
การใช้รูปแบบการนิเทศโดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) และใช้แบบประเมิน
มาตรฐาน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

ระยะที่ 3 การนำเสนอรูปแบบและประเมินรูปแบบการนิเทศ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน วิเคราะห์และสรุปผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ขั้นตอนที่ 1 นำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาไปใช้

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

โดยขั้นตอนการวิจัยมีรายละเอียด คือ ระยะการวิจัย วัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ แหล่งข้อมูลและผลที่ได้รับ ดังตาราง 3

ตาราง 3 แผนการปฏิบัติการกรมการพัฒนาารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ
นักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ระยะการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล/ เครื่องมือ	ผลที่ได้
ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพ ปัจจุบันและสภาพ ที่พึงประสงค์ของ การนิเทศเพื่อ เสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของ นักเรียนระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียนการ กุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา	1.1 ศึกษาสภาพ ปัจจุบัน และสภาพ ที่พึงประสงค์ด้าน การนิเทศเพื่อ เสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ ของ นักเรียนระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียนการ กุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา	1. ศึกษาและ วิเคราะห์แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับการ นิเทศเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา 2. ผู้เชี่ยวชาญ ยืนยัน ประเมิน ความถูกต้อง เหมาะสมของ องค์ประกอบ 3. ศึกษาสภาพ ปัจจุบัน และสภาพ ที่พึงประสงค์ของ การนิเทศ 4. ศึกษาคูงาน โรงเรียนที่มีแนว ปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ด้านการนิเทศ จำนวน 3 โรงเรียน	1. เอกสาร ตำรา จากสถาบัน บริการ สารสนเทศอื่น ๆ 2. Web site 3. ผู้เชี่ยวชาญ 4. ผู้บริหาร สถานศึกษา 5. ครูผู้สอน 6. ศึกษาเน็ตก์ 7. โรงเรียน ต้นแบบ ในด้านการนิเทศ (Best Practice) จำนวน 3 โรงเรียน - แบบสอบถาม - แบบสัมภาษณ์	- วัตถุประสงค์ประกอบ ของรูปแบบ การนิเทศ เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา - ได้สภาพที่พึง ประสงค์ของการ นิเทศเพื่อ เสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของ นักเรียน - วัตถุประสงค์ประกอบ และตัวชี้วัดของ รูปแบบการนิเทศ เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียนการ กุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา

ตาราง 3 (ต่อ)

ระยะการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล/ เครื่องมือ	ผลที่ได้
ระยะที่ 2 สร้างและ ตรวจสอบรูปแบบ การนิเทศเพื่อ เสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของ นักเรียนระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียน การกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา	สร้างและ ตรวจสอบรูปแบบ การนิเทศเพื่อ เสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของ นักเรียนระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียนการ กุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา	1. ยกร่างรูปแบบ การนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของ นักเรียนระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศล ของวัด ในพระพุทธศาสนา 2. สร้างคู่มือการใช้ รูปแบบ 3. ตรวจสอบและ ประเมินรูปแบบ การนิเทศ โดยใช้การ สนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน และประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ ของรูปแบบ 4. ปรับปรุงรูปแบบ ตามความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ของผู้ทรงคุณวุฒิ	1. ข้อมูลจาก ผลการศึกษา จากระยะที่ 1 และ 2. เอกสารคู่มือ รูปแบบ การนิเทศ 3. แบบบันทึก การสนทนากลุ่ม 4. แบบประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็น ประโยชน์	1. ร่างรูปแบบ การ นิเทศเพื่อ เสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของ นักเรียนที่ผ่านการ ประเมิน 2. รูปแบบและ คู่มือการใช้รูปแบบ การนิเทศเพื่อ เสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของ นักเรียนระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียน การกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา ที่สมบูรณ์

ตาราง 3 (ต่อ)

ระยะการวิจัย	วัตถุประสงค์	วิธีดำเนินการ	แหล่งข้อมูล/ เครื่องมือ	ผลที่ได้
ระยะที่ 3 การนำเสนอ รูปแบบและ ประเมินรูปแบบ การนิเทศ เพื่อเสริมสร้าง ทักษะ การเรียนรู้ ของนักเรียน ระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียน การกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา	ทดลองใช้และ ประเมินรูปแบบ การนิเทศเพื่อ เสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของ นักเรียนระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียนการ กุศลของวัด ใน พระพุทธศาสนา	1. นำรูปแบบ การนิเทศ เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียน การกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ไปใช้กับกลุ่ม ตัวอย่าง 2. ประเมินรูปแบบ การนิเทศเพื่อ เสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของ นักเรียน 3. ปรับปรุงรูปแบบ ให้เป็นฉบับ สมบูรณ์ตาม ความคิดเห็นและ ข้อเสนอแนะของ ผู้ทรงคุณวุฒิ 4. รายงานการวิจัย	1. ครูผู้สอน นักเรียนระดับ ประถมศึกษา ปีที่ 4-6 2. ผู้นิเทศการ สอนได้แก่ ผู้อำนวยการ โรงเรียน หัวหน้าวิชาการ และ ศึกษานิเทศก์ 3. แบบ สัมภาษณ์ 4. แบบประเมิน การใช้รูปแบบ การนิเทศ 5. แบบทดสอบ ความรู้ของ ครูผู้สอน	- ได้ข้อเสนอแนะ และแนวทาง การนิเทศ เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียน ระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียนการ กุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา - ทราบผล การประเมิน รูปแบบการนิเทศ - ได้รูปแบบ การนิเทศ เพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียน ระดับ ประถมศึกษา ในโรงเรียนการ กุศลของวัดใน พระพุทธศาสนา ฉบับสมบูรณ์ที่ นำไปใช้ได้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการในระยะที่ 1 มี 3 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและ
สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อยืนยันองค์ประกอบ

1.1 ศึกษา วิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี จากเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ
การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศล
ของวัดในพระพุทธศาสนา และการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้างข้อสรุปจากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
จากนักวิชาการและองค์กรต่าง ๆ แล้วนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบของ
รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศล
ของวัดในพระพุทธศาสนา ได้องค์ประกอบหลัก 5 องค์ประกอบ 1) หลักการของรูปแบบ
2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 3) กระบวนการนิเทศ (APMER Model) ประกอบด้วย ขั้นที่ 1
ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing : A) ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Planning : P)
ขั้นที่ 3 การจัดการความรู้ (Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ 3.1 การประชุมก่อนการสังเกต
ชั้นเรียน 3.2 การสังเกตชั้นเรียน 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน 3.4 ประชุมให้ข้อมูล
ย้อนกลับหลังการสังเกตชั้นเรียน ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) ขั้นที่ 5
การเสริมแรง (Reinforcing : R) 4) การประเมินรูปแบบ และ 5) เงื่อนไขความสำเร็จ

1.2 ยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ
นักเรียนระดับประถมศึกษา ได้กำหนดคุณสมบัติผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน
ดังนี้

1.2.1 ผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจสอบองค์ประกอบและยืนยันรูปแบบการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา ได้แก่ นักการศึกษาด้านการนิเทศการศึกษา นักบริหารการศึกษา ครูผู้สอน
ระดับประถมศึกษา ระดับเชี่ยวชาญ และคณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน เพื่อให้ได้
ข้อมูลทั้งเชิงลึกและเชิงกว้างครบถ้วนทุกมิติ โดยผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของ
ผู้ทรงคุณวุฒิ ไว้ดังนี้

1) นักการศึกษาด้านการนิเทศการศึกษาที่จบปริญญาเอก/ศึกษานิเทศก์
เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน

2) ผู้อำนวยการโรงเรียน และจบการศึกษาระดับดุษฎีบัณฑิตมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 10 ปี จำนวน 1 คน

3) ครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ด้านการพัฒนาการจัดการเรียนสอนหรือมีผลงานปฏิบัติที่ดีหรือได้รับรางวัลด้านการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในระดับเขตพื้นที่ ระดับภาค หรือระดับประเทศ จำนวน 1 คน

4) คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน ได้แก่ ผู้ที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอก และมีผลงานการเขียนตำราหรือมีงานวิจัยที่เกี่ยวกับการพัฒนาการนิเทศ/การพัฒนาหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน

ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 7 คน ประกอบด้วย

1. ดร.สำราญ อุตสาหะ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการเรียนรู้
2. ดร.ฉันทบูรณ์ ไชยพรรค ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการนิเทศ และด้านกระบวนการเรียนรู้
3. ดร.สมควร โมทะจิตร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านปรือองค์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา
4. ดร.จรัญ น่วมมะโน ผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศติดตาม และประเมินผล สพม.กาฬสินธุ์
5. ดร.สัมพันธ์ คำผุย ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 26
6. ดร.วีระพงษ์ เทียมวงศ์ ผอ.กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สพป.บุรีรัมย์ เขต 3
7. รศ.ดร.ประเสริฐ เรือนนระการ ประธานสาขาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.2.2 ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัยและพิจารณาให้ความเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของข้อคำถาม โดยใช้เทคนิค IOC (Index of Congruence : IOC) ได้แก่ คณาจารย์ในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนหรือผู้เชี่ยวชาญที่จบการศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิจัยทางการศึกษาและการวัดและประเมินผลการศึกษา และผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการนิเทศที่เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

- 1) ดร.สำราญ อุตสาหะ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการเรียนรู้
- 2) ดร.ปาริสา อร่ามเรือง รองผู้อำนวยการโรงเรียนกำแพง วิทยาลัยฐานะ รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านคณิตศาสตร์ และด้านบริหารการศึกษา
- 3) ดร.ลำไย สายโงน ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา
- 4) ดร.ธันรฎพรณ์ ไชยพรรค ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการนิเทศ และ ด้านกระบวนการเรียนรู้
- 5) ดร.สมควร โมทะจิตร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านปรือองค์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา

1.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.3.1 แบบประเมินองค์ประกอบทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ

ประถมศึกษา มีลักษณะเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำแนกเนื้อหาตามองค์ประกอบและตัวชี้วัด

เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนการกุศล ของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งแบบประเมินประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

ตอนที่ 2 แบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดของ แต่ละองค์ประกอบของทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้เชี่ยวชาญ

1.3.2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ประกอบด้วย 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อคำถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา แบบมาตรวัดแบบประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1.4 การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างแบบประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศ
มีวิธีการสร้างและหาคุณภาพดังนี้

1. ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวัดตัวแปร
ในการวิจัย กำหนดนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปรและกรอบการวัดตัวแปร
2. เขียนคำถามที่จะพัฒนาเป็นแบบสอบถาม และตรวจสอบความสอดคล้อง
ระหว่างข้อความกับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

3. นำแบบประเมินที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ
แล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบ จำนวน 5 คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ
มีคุณสมบัติดังนี้

- 3.1 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล
- 3.2 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการนิเทศการศึกษา
- 3.3 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา
- 3.4 เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา
- 3.5 เป็นบุคคลที่มีประสบการณ์ด้านการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์

ผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบเครื่องมือ จำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. ดร.สำราญ อุตสาหะ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการเรียนรู้
2. ดร.ปาริสา อร่ามเรือง รองผู้อำนวยการโรงเรียนกำแพง วิทยฐานะ
รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านคณิตศาสตร์ และด้านบริหารการศึกษา
3. ดร.ลำไย สายโงน ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา
4. ดร.ธันร์ญพรณ์ ไชยพรรค ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการนิเทศ และ
ด้านกระบวนการเรียนรู้
5. ดร.สมควร โมทะจิตร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านประอานค์
ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา

4. นำแบบประเมินให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อความด้าน
ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง และ

ความเหมาะสมของข้อความรายนี้อ้างอิงกับนิยามเชิงปฏิบัติการ (Item-Objective Congruence: IOC) ว่าเหมาะสมหรือไม่เหมาะสม รวมทั้งขอข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขข้อความ จากการพิจารณาค่า IOC ต้องมีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป รวมทั้งขอเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงแก้ไขในด้านสำนวน ภาษาของ ข้อความ พบว่า ผลการวิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของข้อความเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

5. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

6. จัดพิมพ์แบบประเมินเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

1.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการติดต่อประสานงานกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยในเบื้องต้นโดยทางโทรศัพท์ และดำเนินการส่งจดหมายทางไปรษณีย์ เพื่อส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ ในการให้ข้อมูล เพื่อยืนยันองค์ประกอบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จากนั้นดำเนินการประสานขอ ความอนุเคราะห์เพื่อนัดวัน เวลาในการสัมภาษณ์และผู้วิจัยเดินทางไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง โดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่เตรียมไว้ด้วยการจดบันทึก ใช้เครื่องบันทึกเสียง กล้องถ่ายภาพดิจิทัล โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขอความร่วมมือจากคณะศึกษาศาสตร์ถึงผู้ทรงคุณวุฒิ

2. ส่งหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมด้วยเค้าโครงวิทยานิพนธ์และแบบ

สัมภาษณ์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์

3. ประสานผู้ทรงคุณวุฒิทางโทรศัพท์ เพื่อขอนัดหมายวัน และเวลา

ในการสัมภาษณ์

1.6 การจัดทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสร้าง ข้อสรุปเนื้อหาจากการสัมภาษณ์ (Content Analysis) และจัดกลุ่มเนื้อหาจากข้อมูลที่เก็บรวบรวม ได้มาสรุปเกี่ยวกับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียน การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบการนิเทศ

1.7 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้เทคนิค IOC (Index of Congruence : IOC) หรือ ดัชนีความสอดคล้องของข้อความ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้รับการยืนยันองค์ประกอบ และตัวชี้วัดของการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโรงเรียนการกุศลของวัดใน พระพุทธศาสนาจากขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสอบถามให้สอดคล้องเหมาะสม

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ ด้านการนิเทศการศึกษา ปีการศึกษา 2561 ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอน จากโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาทั่วประเทศ จำนวน 116 โรงเรียน แยกเป็นผู้บริหาร สถานศึกษา จำนวน 116 คน ครูวิชาการ จำนวน 116 คน และครูผู้สอน จำนวน 3,299 คน รวมทั้งสิ้น 3,531 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอน จากโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาทั่วประเทศ กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้เกณฑ์ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 คน รายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

1.2.1 ดำเนินการหาจำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำแหน่ง โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) เทียบสัดส่วนกลุ่มตัวอย่างจากขนาดของประชากร ในแต่ละตำแหน่ง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูวิชาการ ใช้เกณฑ์ร้อยละ 30 ของจำนวนกลุ่ม ประชากร ครูผู้สอนใช้เกณฑ์ร้อยละ 2 ของจำนวนกลุ่มประชากร รายละเอียดดังตาราง 4

ตาราง 4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประเภทของตำแหน่งงาน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ผู้บริหารสถานศึกษา	116	35
ครูวิชาการ	116	35
ครูผู้สอน	3,299	66
รวม	3,531	136

1.2.2 เมื่อได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างในแต่ละตำแหน่งแล้ว จึงสุ่มรายชื่อ บุคลากรทางการศึกษาในแต่ละตำแหน่งดังกล่าว โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แบบจับฉลากไม่ใส่กลับ จนได้ครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศของโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามและข้อมูลโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) คือมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended Form) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความต้องการการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้

3. การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 การสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้ประยุกต์จากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นประเด็นคำถามทั้งในส่วนที่เป็นการถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ตามกรอบแนวคิดการวิจัย

3.2 นำร่างแบบสอบถามเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง เชิงเนื้อหาโดยใช้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ โดยคัดเลือกผู้เชี่ยวชาญที่มีคุณวุฒิระดับปริญญาเอกขึ้นไป และมีประสบการณ์ด้านการนิเทศ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

3.2.1 ดร.สำราญ อุตสาหะ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการเรียนรู้

3.2.2 ดร.ปาริสา อร่ามเรือง รองผู้อำนวยการโรงเรียนกำแพง วิทยาลัยนະรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านคณิตศาสตร์ และด้านบริหารการศึกษา

3.2.3 ดร.ลำไย สายโง่น ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

3.2.4 ดร.ธรรณพพรณ์ ไชยพรรค ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการนิเทศ และด้านกระบวนการเรียนรู้

3.2.5 ดร.สมควร โมทะจิตร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านประอาจค์ ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการบริหารการศึกษา

3.3 นำผลการประเมินแบบสอบถามฉบับร่างมาวิเคราะห์หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ (Index of item-Objectives Congruence : IOC) โดยผู้วิจัยกำหนดระดับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ (ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน, 2561)

- + 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์
- 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกับนิยามศัพท์
- 1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามนั้นเป็นตัวบ่งชี้ที่ไม่สอดคล้องกับนิยามศัพท์

3.4 นำคะแนนที่ได้จากการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objectives Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ เฉพาะ คัดเลือก ข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งได้ค่า IOC เท่ากับ 1.00

3.5 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วเสนออาจารย์ควบคุมวิทยานิพนธ์อีกครั้ง ก่อนนำไปทดลองใช้

3.6 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

3.7 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อตามวิธีของ Item-Total Correlations โดยมีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20 - 1.00 เป็นค่าที่เหมาะสม ซึ่งพบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.35-0.78 และหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) พบว่า ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.90

3.8 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

3.9 จัดพิมพ์แบบประเมินเพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษากลุ่มตัวอย่าง เพื่อดำเนินการ

เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา ครูวิชาการ และครูผู้สอน โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จำนวน 136 คน

4.2 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยทำการรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง พร้อมทั้งกำหนดการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะฉบับที่สมบูรณ์เพื่อนำไปจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อมูลประเภทแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการดำเนินการหาค่าเฉลี่ยและร้อยละ

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อมูลประเภทมาตราส่วน (Rating Scale) โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ในการดำเนินการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) จะให้ค่าน้ำหนักคะแนนของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ดังนี้

คะแนน	เกณฑ์การประเมิน
5	มากที่สุด
4	มาก
3	ปานกลาง
2	น้อย
1	น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยกลุ่มดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 103)

4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในระดับ
น้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในระดับ
น้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 3 ของแบบสอบถามที่มีลักษณะข้อมูล
เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content
Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices)
ด้านการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีวิธีดำเนินงาน ดังนี้
กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเป็นบุคลากรโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศจำนวน 3 โรงเรียน
โรงเรียนละ 3 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 9 คน จำแนกเป็นครูผู้สอนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6
โรงเรียนละ 1 คน ครูวิชาการ โรงเรียนละ 1 คน และผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนละ 1 คน
โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โรงเรียนที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์คือ มีผลงานเป็นที่
ประจักษ์ทั้งด้านคุณภาพการศึกษาและด้านการนิเทศ เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป หรือผ่านการประเมิน
รอบสามจาก สมศ.รอบ 3 ระดับประถมศึกษา ได้ระดับคุณภาพ ดีมาก หรือมีครูที่ได้รับรางวัลดีเด่นใน
ด้านต่าง ๆ ได้โรงเรียน ดังนี้

1. โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรงทอง ในพระราชูปถัมภ์ฯ ตำบลศรีมหาโพธิ
อำเภอศรีมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี ปัจจุบันได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึง
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมี ดร.อุดม ชำนิ ดำรงตำแหน่งผู้บริหารปัจจุบัน (ข้อมูลและกิจกรรมกลุ่ม
และสมาคมโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ปีการศึกษา 2561 ณ วันที่ 22-23 ธันวาคม
2561)

2. โรงเรียนพุทธะวิทยา (วัดเขาแก้ว) ตำบลพลโยธิน อำเภอพุทธะคีรี
จังหวัดนครสวรรค์ ปัจจุบันได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โดยมี นางวรรณทิพา หมวกแก้ว ดำรงตำแหน่งผู้บริหารปัจจุบัน (ข้อมูลและกิจกรรมกลุ่มและสมาคม
โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาปีการศึกษา 2561 ณ วันที่ 22-23 ธันวาคม 2561)

3. โรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” เลขที่ 1 ถ.ราษฎร์ร่วมใจ
ตำบลบ้านโป่ง อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ปัจจุบันได้เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1
ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โดยมีนางพัชราภรณ์ ธิบุตธิชัย ดำรงตำแหน่งผู้บริหารปัจจุบัน (ข้อมูลและ
กิจกรรมกลุ่มและสมาคมโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ปีการศึกษา 2561 ณ วันที่
22-23 ธันวาคม 2561)

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง สอบถามความคิดเห็นของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาที่มีผลการปฏิบัติดีเด่น (Best Practice) เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานศึกษาและสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์เกี่ยวกับประสบการณ์ในการทำงาน และประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ผลงานที่ได้รับ

ตอนที่ 2 ข้อคำถามที่ได้จากการสัมภาษณ์ประเด็นเกี่ยวกับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

2. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

2. นำข้อมูลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อสร้างข้อคำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

3. นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้อง

4. ปรับปรุงแบบสัมภาษณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญนำไปจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนที่เป็นเลิศ

3.2 ประสานทางโทรศัพท์ และนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้วยวิธีการศึกษาเอกสาร ข้อมูลสารสนเทศ การสังเกตชั้นเรียนและการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างจากผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้สอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องจะปิดไว้เป็นความลับ นำไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยเท่านั้น

3.3 นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practices)

มาสร้างข้อสรุปแล้วนำไปประกอบการยกวางการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation) ตามแหล่งบุคคลในการยืนยันความถูกต้องของข้อมูลที่ได้ โดยเปรียบเทียบข้อมูลจากประเด็นเดียวกันของกลุ่ม ผู้บริหาร ครูวิชาการ และครูผู้สอนระดับประถมศึกษา และใช้วิธีการตรวจสอบแบบสามเส้าด้านวิธีการรวบรวม (Methodological Triangulation) ทั้งจากการศึกษาเอกสาร การสังเกตชั้นเรียน และการสัมภาษณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีความถูกต้อง พบว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่จะนำมายกวางรูปแบบการนิเทศประกอบด้วย 5 องค์ประกอบหลัก และ 56 ตัวชี้วัด

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยได้ดำเนินการ เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ยกวางรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา และคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศดำเนินการดังนี้

1. การยกวางรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากระยะที่ 1 และผลการศึกษาโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) มายกวางรูปแบบการนิเทศ โดยกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย หลักการของรูปแบบวัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการนิเทศ การประเมินรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จ

2. นำร่างรูปแบบและคู่มือเสนอคณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาความเหมาะสม ความถูกต้องให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำร่างรูปแบบที่ได้ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม ความถูกต้อง ดังนี้

- 2.1 ดร.สำราญ อุตสาหะ ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการเรียนรู้

2.2 ดร.ปาริสา อร่ามเรือง รองผู้อำนวยการโรงเรียนกำแพง วิทยฐานะ
รองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ ยโสธร
ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านคณิตศาสตร์ และด้านบริหารการศึกษา

2.3 ดร.ลำไย สายโง่น ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา

2.4 ดร.ธรรณพพรณ์ ไชยพรรค ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดองค์การบริหาร
ส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา ด้านหลักสูตร ด้านการนิเทศ และ
ด้านกระบวนการเรียนรู้

2.5 ดร.สมควร โมทะจิตร ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านปรืออ่างค์ ผู้เชี่ยวชาญ
ด้านการบริหารการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ตรวจสอบและประเมินร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาและคู่มือการใช้รูปแบบ
การนิเทศ

ขั้นตอนนี้ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิจัย โดยการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
เพื่อตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีขั้นตอนดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)
เพื่อตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน ได้มาโดยการเลือก
แบบเจาะจง (Purposive Samples) โดยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป
คุณวุฒิระดับปริญญาเอกขึ้นไป และมีประสบการณ์ด้านการนิเทศ ดังนี้

1.1 ศ.ดร.ธีระ รุญเจริญ ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ประจำสอนปริญญาเอก
การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา

1.2 ผศ.ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี ประธานหลักสูตรสาขาวิชาการนิเทศ
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาจารย์ที่ปรึกษา

1.3 รศ.ดร.ธรินธร นามวรรณ อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการนิเทศ
การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

1.4 รศ.ดร.ประเสริฐ เรือนนงการ ประธานสาขาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม

1.5 ดร.สมหวัง พันธะลี ข้าราชการบำนาญอดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์

1.6 ดร.สัมพันธ์ คำผุย ข้าราชการบำนาญ อดีตประธานเครือข่ายการนิเทศ
การจัดการมัธยมศึกษาเครือข่ายที่ 12 (ร้อยแก่นสารสินธุ์)

1.7 ดร.วีระพงษ์ เทียมวงศ์ ผอ.กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
สพป.บุรีรัมย์ เขต 3

1.8 ดร.จรัญ น่วมมะโน ผอ.กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล
สพม.กาฬสินธุ์

1.9 ดร.สามารถ ผ่องศรี รองศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงานศึกษาธิการ
จังหวัดยโสธร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดประชุมสัมมนาเพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิได้ร่วมกันวิพากษ์
พิจารณารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียน
การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ตามกรอบโครงสร้างของรูปแบบและคู่มือการใช้

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นที่ได้จากการร่วมอภิปรายของ
ผู้ทรงคุณวุฒิจากประเด็นในการสนทนากลุ่ม

4. สำหรับในส่วนที่เป็นข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่ม
ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยสรุปเป็นประเด็นสำคัญตามส่วนประกอบของ
รูปแบบ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกการสนทนา
แบบประเมินคุณภาพของคู่มือการนิเทศ และแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ
ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบบันทึกการสนทนา เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่มเพื่อวิพากษ์และ
ตรวจสอบร่างรูปแบบการนิเทศ

1.1 ศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการสร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม

1.2 สร้างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา
เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไข

1.3 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ
ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มเดิมกับระยะที่ 1 จำนวน 5 คน ตรวจสอบความถูกต้อง ความตรง ครอบคลุม
เนื้อหา ปรับปรุงแก้ไข และเพิ่มเติมให้มีความสมบูรณ์

1.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบบันทึกการสนทนากลุ่มตามข้อเสนอแนะของ
ผู้เชี่ยวชาญ

1.5 นำแบบบันทึกการสนทนากลุ่มที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้ว จัดพิมพ์
ฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การสร้างแบบประเมินตรวจสอบยืนยันคุณภาพและประเมินร่างรูปแบบ
การนิเทศและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาที่พัฒนาขึ้น 3 ด้าน ได้แก่
ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินเพื่อตรวจสอบ
ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ และเอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

2.2 ดำเนินการจัดทำแบบประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

2.3 เขียนรายการข้อคำถามที่ต้องการประเมิน เป็นแบบมาตราส่วน
ประมาณค่า (Rating Scale) ชนิด 5 มาตราวัด ดังนี้

5 หมายถึง รายการข้อคำถามมีความเหมาะสมมากที่สุด

4 หมายถึง รายการข้อคำถามมีความเหมาะสมมาก

3 หมายถึง รายการข้อคำถามมีความเหมาะสมปานกลาง

2 หมายถึง รายการข้อคำถามมีความเหมาะสมน้อย

1 หมายถึง รายการข้อคำถามมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

2.4 นำแบบประเมินไปหาความตรงเชิงเนื้อหา ความสอดคล้อง (IOC)
จากกลุ่มเป้าหมายผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้อง จำนวน 5 คน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญเป็นกลุ่มเดิมกับ
ระยะที่ 1

2.5 วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง โดยใช้สูตร IOC และพิจารณาข้อคำถามที่
ค่าดัชนีมากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 เป็นข้อคำถามที่ผ่านการพิจารณา

2.6 นำแบบประเมินไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษา ปรับปรุงตามคำแนะนำและ
จัดทำเป็นแบบประเมินฉบับจริง
การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยทำหนังสือเชิญประชุมผู้เชี่ยวชาญวิพากษ์และตรวจสอบร่างรูปแบบ
การนิเทศและทำหนังสือขอความร่วมมือในการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อยืนยันและประเมินรูปแบบ
การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา จากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือไปติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ
ทั้ง 2 กลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ข้อมูลความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ที่ได้จากการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ Likert วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หากระดับคะแนนมีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.51 ขึ้นไป แสดงว่าเนื้อหาหรือส่วนประกอบของรูปแบบการนิเทศและคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ในการนำไปใช้ โดยมีเกณฑ์การวิเคราะห์ดังนี้

1.1 เกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ดังนี้

คะแนน	เกณฑ์การประเมิน
5	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ มากที่สุด
4	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ มาก
3	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ ปานกลาง
2	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ น้อย
1	ความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ น้อยที่สุด

เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 103)

ค่าเฉลี่ย	หมายถึง
4.51-5.00	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ประโยชน์มากที่สุด
3.51-4.50	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ประโยชน์มาก
2.51-3.50	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ประโยชน์ปานกลาง
1.51-2.50	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ประโยชน์น้อย
1.00-1.50	มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ประโยชน์น้อยที่สุด

1.2 ข้อมูลแบบสอบถามปลายเปิดวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการตรวจสอบยืนยันร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ คู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ

ประณศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ
นำเสนอผลในบทที่ 4

ระยะที่ 3 การประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ ประณศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ผู้วิจัยดำเนินการ 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 นำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประณศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาไปใช้

1. นำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประณศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยกระบวนการ
นิเทศที่ประกอบด้วย ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing : A) ขั้นที่ 2 วางแผน
การนิเทศ (Planning : P) ขั้นที่ 3 การจัดการความรู้ (Management : M) ได้แก่ 1) การประชุม
ก่อนการสังเกตชั้นเรียน 2) การสังเกตชั้นเรียน 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน และ
4) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตชั้นเรียน ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)
และขั้นที่ 5 การเสริมแรง (Reinforcing : R)

2. กลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบครั้งนี้ คือ โรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง
อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูวิชาการ จำนวน
1 คน ครูผู้นิเทศ จำนวน 1 คน ครูผู้สอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6
จำนวน 3 คน โดยกลุ่มตัวอย่างการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศได้มาจากการสุ่มแบบเจาะจง
ซึ่งครูผู้สอนได้มาจากผลการสำรวจความสนใจของครูคณิตศาสตร์ โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง
อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่เต็มใจและตั้งใจจริงในการพัฒนาและมีคุณสมบัติ เป็นไปตามที่
กำหนด และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ที่เรียนกับครูคณิตศาสตร์ที่ทำหน้าที่รับการนิเทศ
จำนวน 120 คน แบ่งเป็น ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 40 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน
40 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน

3. ขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

3.1 การสร้างความรู้ ความเข้าใจโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ (Training)
กิจกรรมย่อย ดังนี้

3.1.1 จัดประชุมชี้แจง เตรียมความพร้อมทำความเข้าใจกับผู้บริหารและครู
เพื่อสร้างความตระหนักร่วมกัน ให้เห็นความจำเป็นและประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นจากการนำรูปแบบ

การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนามาใช้ในโรงเรียน

3.1.2 ทดสอบความรู้ก่อนการดำเนินงานในเรื่องของการนิเทศเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
ทั้งครูผู้สอนและผู้ที่ทำหน้าที่นิเทศ ด้วยแบบทดสอบจำนวน 20 ข้อ

3.1.3 จัดประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา คู่มือการใช้
และเอกสารประกอบคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาที่พัฒนาขึ้น จำนวน 2 วัน

3.1.4 ทดสอบความรู้หลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ ด้วยแบบทดสอบชุดเดิม

3.2 การเรียนรู้โดยการออกแบบและวางแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้าง
ทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคนิค สื่อ นวัตกรรมการเรียน
การสอนเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ เป็นการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกันจากการนำรูปแบบการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ไปใช้

3.3 เมื่อสิ้นสุดกิจกรรมตามกำหนดในคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศทำการ
ประเมินการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศล
ของวัดในพระพุทธศาสนาหลังจากนำมาใช้

ขั้นตอนที่ 2 ประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ
นักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ตามแนวคิดของ
Guskey (2000 : 94-247) มาเป็นกรอบในการสร้างเครื่องมือประเมินผลการใช้รูปแบบในขั้นตอน
การนำไปใช้ในภาคสนาม โดยการประเมินผล 4 ด้าน คือ ด้านที่ 1 การประเมินความรู้ของครู
ผู้รับการนิเทศ ด้านที่ 2 การประเมินทักษะของครูผู้รับการนิเทศ ด้านที่ 3 การประเมินการนำความรู้
และทักษะไปสู่การปฏิบัติในหน้าที่ ด้านที่ 4 การประเมินผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ
ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ได้แก่ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

กลุ่มเป้าหมาย

1. กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้แก่
โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน

1.2 ครูผู้ทำหน้าที่การนิเทศ จำนวน 1 คน

1.3 ครูผู้นิเทศ จำนวน 1 คน

1.4 ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ที่สมัครใจเข้าร่วมการวิจัย จำนวน 3 คน

2. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง ประกอบด้วยนักเรียน 120 คน

เครื่องมือในการวิจัย

1. แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ สำหรับครูผู้ทำหน้าที่นิเทศ
2. แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา สำหรับครูผู้สอน
3. แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
4. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบ
5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่ได้รับการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ตามรูปแบบการนิเทศ
6. แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศ

ลักษณะของเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินระยะที่ 3 มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ สร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบเลือกตอบ (Multiple Choice Item) ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ เพื่อนำไปประเมินว่าครูผู้นิเทศ มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการนิเทศการสอนเพียงใด
2. แบบประเมินความสามารถด้านการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาของครูคณิตศาสตร์ผู้ทำหน้าที่จัดการเรียนรู้ มีลักษณะแบบประเมินเป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1 หมายถึง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ
3. แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน จากการร่วมกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ที่ครูผู้สอนหรือครูผู้รับการนิเทศสร้างขึ้น ว่าเกิดผลงานอะไรขึ้นบ้างจากการปฏิบัติหน้าที่ของตนเองและสามารถประเมินตนเองได้ว่าผลงานนั้น มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับใด และมีการปรับปรุงแก้ไข พัฒนาต่อไปอย่างไรบ้าง

4. แบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศที่มีต่อ

รูปแบบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1 หมายถึง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ โดยพิจารณาภาพรวมในประเด็นต่อไปนี ด้านรูปแบบและกระบวนการนิเทศการสอน ด้านผู้เกี่ยวข้องกับการนิเทศการสอน ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก และด้านผลลัพธ์ของการนิเทศ

5. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1 หมายถึง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ โดยพิจารณาภาพรวมในประเด็น ต่อไปนี้ ด้านกระบวนการจัดการเรียน ด้านครูผู้สอน ด้านสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดผลประเมิน และด้านคุณภาพการเรียนรู้

6. แบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา มีลักษณะแบบประเมินเป็นแบบสอบถามแบบมาตรวัดประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ 5 4 3 2 1 หมายถึง มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูผู้นิเทศ

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดประเด็นในการประเมินความรู้ ความเข้าใจของครูผู้นิเทศในการนิเทศการจัดการเรียนรู้ ซึ่งจากการศึกษาเอกสารและการนำผลจากการศึกษา มาจัดทำเป็นแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ จำนวน 20 ข้อ

1.2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

1.3 นำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับระยะที่ 1 ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม โดยประยุกต์ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยใช้สูตรของ Hambleton และคณะ (1978) การให้คะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

1.4 ปรับปรุงข้อคำถามและเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงเนื้อหาข้อคำถาม ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดแสดงดังภาคผนวก)

1.5 นำแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูผู้นิเทศ ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 30 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

1.6 วิเคราะห์หาค่าความยาก ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ โดยกำหนดค่าอำนาจจำแนกมากกว่า 0.20 ขึ้นไป เป็นเกณฑ์ การพิจารณาคัดเลือกข้อคำถามที่มีคุณภาพสำหรับค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจวิเคราะห์ โดยใช้สูตรของคูเดอริชาร์ดสัน (KR-20) ซึ่งผลการวิเคราะห์คุณภาพรายข้อ พบว่าแบบวัดความรู้ความเข้าใจ ทั้ง 20 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกเท่ากับ 0.24–0.76 จากการวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรของคูเดอริชาร์ดสัน KR-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.82 (รายละเอียดแสดงดังภาคผนวก)

1.7 จากนั้นนำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจที่ได้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาขอรับคำแนะนำและจัดทำแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจฉบับสมบูรณ์นำไปใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยต่อไป

2. การสร้างแบบประเมิน ซึ่งประกอบด้วยแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศและแบบประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดประเด็นในการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ และสอบถามความพึงพอใจ

2.2 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.3 นำแบบประเมินและแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับระยะที่ 1 ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถามกับจุดประสงค์ โดยใช้สูตรของ Hambleton และคณะ (1978) การให้คะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

2.4 ปรับปรุงข้อคำถาม และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป และปรับปรุงเนื้อหาของข้อความ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ (รายละเอียดแสดงดังภาคผนวก)

2.5 นำแบบประเมินและแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 30 คน

2.6 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ มีความเหมาะสม ซึ่งได้คัดเลือกไว้เฉพาะข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.47-0.80 โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = 0.96 ซึ่งมีคุณภาพตามที่กำหนด

2.7 จากนั้นนำแบบประเมินและแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอรับคำแนะนำมาปรับปรุง และจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยต่อไป

3. การสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของครูผู้สอนและนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ และการจัดการเรียนการสอนของครู เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดประเด็นในการสร้างแบบสอบถามความพึงพอใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ

3.2 สร้างข้อคำถามความพึงพอใจของครู และนักเรียน แล้วนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

3.3 นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นชุดเดียวกับผู้เชี่ยวชาญในระยะที่ 1 ตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมของข้อคำถาม และหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) ของข้อคำถามกับจุดประสงค์โดยใช้สูตรของ Hambleton และคณะ (1978) การให้คะแนนผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนให้คะแนนตามเกณฑ์ดังนี้

ให้คะแนน +1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้คะแนน 0 เมื่อไม่แน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นสอดคล้องกับจุดประสงค์

ให้คะแนน - 1 เมื่อแน่ใจว่า ข้อคำถามนั้นไม่สอดคล้องกับจุดประสงค์

3.4 ปรับปรุงข้อคำถาม และเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และปรับปรุงเนื้อหาข้อคำถาม ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ พบว่า แบบสอบถามมีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 ทุกข้อ

3.5 นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปทดลองใช้ (Try-Out) กับครูกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 30 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 30 คน

3.6 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น โดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) โดยวิธีของครอนบาค (Cronbach) พบว่า แบบสอบถามมีความเหมาะสม โดยแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับครูผู้รับการนิเทศ มีค่าอำนาจจำแนก ระหว่าง 0.34-0.82 โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = 0.90 และแบบสอบถามความพึงพอใจสำหรับนักเรียน มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.45-0.86 โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) = 0.92

3.7 จากนั้นนำแบบประเมินและแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอรับคำแนะนำมาปรับปรุง และจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้เป็นเครื่องมือการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ระหว่างการพัฒนา หลังการพัฒนา จากผู้เข้าร่วมการพัฒนา คือ ครูผู้นิเทศ ครูผู้รับการนิเทศ และนักเรียน ที่เรียนกับครูผู้รับการนิเทศในโรงเรียนด้วยตนเอง โดยดำเนินการ ดังนี้

1. ทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการนิเทศ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตรการสอนคณิตศาสตร์ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับผู้เรียน ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการสอน ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาและการใช้สื่อการเรียนรู้ และความรู้เกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. การประเมินความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ทักษะการใช้สื่อเทคโนโลยี และทักษะการวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนรู้
3. บันทึกการสะท้อนผลของครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ หลังจากการปฏิบัติกิจกรรมตามองค์ประกอบของรูปแบบ
4. สอบถามความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

5. เก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบความสมบูรณ์ นำมาวิเคราะห์และสรุปผล การใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากเครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ

1.1 ข้อมูลจากแบบทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูผู้รับการนิเทศ เป็นแบบแบบทดสอบก่อนและหลังได้รับการนิเทศมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก มีเกณฑ์การให้คะแนนคือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน และตอบผิดได้ 0 คะแนน

1.2 ข้อมูลจากแบบประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป็นแบบประเมินแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ส่วนการแปลความหมายของข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้หลักเกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Midpoint) ของช่วงระดับคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51–5.00 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

2.51–3.50 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

1.51–2.50 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายความว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.3 ข้อมูลจากแบบสอบถามความพึงพอใจครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อการนิเทศซึ่งเป็นแบบประเมินแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ส่วนการแปลความหมายของข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้หลักเกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Midpoint) ของช่วงระดับคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51–5.00 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.51–3.50 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับเห็นปานกลาง

1.51–2.50 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

1.4 ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนรู้คณิตศาสตร์ซึ่งเป็นแบบประเมินแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ มาวิเคราะห์ข้อมูลการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง ส่วนการแปลความหมายของข้อมูลที่เป็นค่าเฉลี่ยใช้หลักเกณฑ์จุดกึ่งกลาง (Midpoint) ของช่วงระดับคะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

4.51–5.00 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

3.51–4.50 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

2.51–3.50 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับเห็นปานกลาง

1.51–2.50 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1.00–1.50 หมายความว่า มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลแบบบันทึกต่าง ๆ มาสรุปและวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยการจัดกลุ่มข้อมูล เพื่ออธิบายแบบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าความตรง ใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อความกับจุดมุ่งหมายของการวิจัยเพื่อหาความตรงของข้อความ IOC (Index of Item-Objective Congruence)

(สมบัติ ท้ายเรือคำ, 2553 : 105)

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553 : 117)

1.3 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ใช้วิธีการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรวมรายข้อและคะแนนรายข้อ วิเคราะห์หาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่าย (r_{xx}) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 130)

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าเฉลี่ย (Mean) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 124)

2.2 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) หรือ (S.D) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 122)

2.3 ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2556 : 122)

3. สถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ t-test (Dependent Sample)

พจนานุกรมสถิติ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- \bar{X} แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

ลำดับขั้นตอนในการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ตามระยะที่กำหนดไว้ในขั้นตอนการดำเนินการวิจัยการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
2. ผลการการสร้งและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
3. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ขั้นที่ 1 ผลการวิเคราะห์เนื้อหา เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการนิเทศและองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ โดยได้ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ดังนี้

ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอน และเป็นแนวทางหนึ่งที่พัฒนาครูตามบริบทจริง ทำให้ครูปรับปรุงพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางกระบวนการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือ กระบวนการ หรือรูปแบบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพเพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและสามารถระบุหรือบ่งบอกสมรรถนะของผลการปฏิบัติงานของครูได้ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีองค์ประกอบ จำนวน 5 องค์ประกอบ จำนวน 56 ตัวชี้วัด ดังนี้

1.1 องค์ประกอบด้านการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis : A) มี 9 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1.1 มีการศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 1.2 มีการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอน 1.3 มีการศึกษาสภาพความต้องการการรับการนิเทศเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน 1.4 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการศึกษา 1.5 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา 1.6 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตของการจัดการศึกษา 1.7 มีการวิเคราะห์อุปสรรคและข้อจำกัดในการจัดการศึกษา 1.8 มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน 1.9 มีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา

1.2 องค์ประกอบด้านการวางแผนการนิเทศ (Planning : P) มี 9 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 2.1 มีการประชุมวางแผนเตรียมการนิเทศร่วมกัน 2.2 มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศ

ร่วมกัน 2.3 มีการเลือกประเด็นที่สนใจจะพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2.4 มีการกำหนดวัน เวลาในการสังเกตการสอน 2.5 มีการกำหนดวัน เวลาในการปรึกษาหารือเตรียมการนิเทศ 2.6 มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสม 2.7 มีการจัดทำแผนการนิเทศ 2.8 มีการนำเสนอโครงการ/กิจกรรมในการปฏิบัติการณ์นิเทศ 2.9 มีเครื่องมือในการนิเทศ

1.3 องค์ประกอบด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศ (Management : M) มี 23 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการสอน 3.1.1 มีการประชุมชี้แจงรูปแบบการนิเทศ แผนการจัดการเรียนรู้ และกติกาในการสังเกตการสอนร่วมกัน 3.1.2 มีการระบุพฤติกรรมการสอนที่เป็นปัญหาและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 3.1.3 มีการแสวงหาความรู้หรือวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ 3.1.4 มีการเลือกแนวทางวิธีการปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรม การสอน 3.1.5 มีการเลือกเครื่องมือสำหรับใช้ในการสังเกตการสอน 3.2 การสังเกตการสอน 3.2.1 มีการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาการนิเทศ 3.2.2 มีการดำเนินการตามประเด็นที่จะพัฒนาอย่างน้อย 2 ครั้ง 3.2.3 มีการกำหนดประเด็นในการสังเกตการสอน 3.2.4 สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเจียบ ๆ โดยไม่ทำลายบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.2.5 สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบในแต่ละครั้งของการสังเกต 3.2.6 ขณะสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอน และบรรยากาศในห้องเรียนอย่างละเอียด 3.2.7 บันทึกพฤติกรรมการสอนของครู (อาจใช้เทปบันทึกเสียงช่วย) 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน 3.3.1 มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกไว้เพื่อให้สื่อสารได้เข้าใจมากขึ้นสำหรับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง 3.3.2 ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์การสอนของตนเอง 3.3.3 มีการวิเคราะห์พฤติกรรมเรียนรู้ของผู้เรียน 3.3.4 มีการวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู 3.3.5 มีการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ 3.3.6 มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในห้องเรียนเพิ่มเติม 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน 3.4.1 มีการประชุมสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.4.2 มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงานร่วมกัน 3.4.3 มีการนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร 3.4.4 มีการใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อแจ้งให้ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ 3.4.5 มีการสร้างบรรยากาศการประชุมเป็นไปด้วยความเป็นกันเองผู้รับการนิเทศรู้สึกสบายใจในการพูดคุย

1.4 องค์ประกอบด้านประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) มี 9 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 4.1 มีการตีความการประเมินค่าและการตัดสินใจ 4.2 มีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ 4.3 มีการประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) 4.4 มีการสรุปผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.5 มีการรายงานผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.6 มีการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรม 4.7 มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและวางแผนพัฒนาการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป 4.8 มีการดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.9 มีการเผยแพร่ผลการนิเทศแก่ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

1.5 องค์ประกอบด้านการเสริมแรง (Reinforcing : R) เป็นการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share) นวัตกรรม/วิธีการปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาสู่ นวัตกรรมการเรียนรู้อ ในศตวรรษที่ 21 มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1 มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชยเมื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 5.2 มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นกัลยาณมิตรมีการสนับสนุน 5.3 ส่งเสริมการพัฒนาตนเองให้มียุทธศาสตร์ความรู้ใหม่ ๆ และมีวิสัยทัศน์ที่สูงขึ้น 5.4 การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน 5.5 สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และ 5.6 มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา

2. ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการพัฒนารูปแบบการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา เพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัด โดยผู้เชี่ยวชาญ 7 คน

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวชี้วัด ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียน การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis : A)				
1.1	มีการศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศการจัดการเรียนรู้	4.80	0.40	มากที่สุด
1.2	มีการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
1.3	มีการศึกษาสภาพความต้องการการรับการนิเทศเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	4.80	0.40	มากที่สุด
1.4	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการศึกษา เช่น จำนวนครู นักเรียน โรงเรียน ขนาดโรงเรียน ห้องเรียน จำนวนนักเรียน ที่ขาดแคลน ฯลฯ	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.5	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เช่น ระบบโครงสร้างของการบริหาร	4.80	0.40	มากที่สุด
1.6	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตผลของการจัดการศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบตกซ้ำชั้น ผลการผ่าน วัตถุประสงค์การเรียนรู้อื่นๆ	5.00	0.00	มากที่สุด
1.7	มีการวิเคราะห์อุปสรรคและข้อจำกัดในการจัดการศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
1.8	มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน	4.80	0.40	มากที่สุด
1.9	มีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา	4.60	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		4.87	0.34	มากที่สุด
2. การวางแผนการนิเทศ (Planning : P)				
2.1	มีการประชุมวางแผนเตรียมการนิเทศร่วมกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.2	มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน	4.80	0.40	มากที่สุด
2.3	มีการเลือกประเด็นที่สนใจจะพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.4	มีการกำหนดวัน เวลาในการสังเกตการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
2.5	มีการกำหนดวันเวลาในการปรึกษาหารือเตรียมการนิเทศ	4.80	0.40	มากที่สุด
2.6	มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสม	5.00	0.00	มากที่สุด
2.7	มีการจัดทำแผนการนิเทศ	5.00	0.00	มากที่สุด
2.8	มีการนำเสนอโครงการ/กิจกรรมในการปฏิบัติการนิเทศ	4.80	0.40	มากที่สุด
2.9	มีเครื่องมือในการนิเทศ	4.60	0.49	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		4.89	0.31	มากที่สุด
3. การปฏิบัติการนิเทศ (Management : M)				
3.1	การประชุมก่อนการสังเกตการสอน			
3.1.1	มีการประชุมชี้แจงรูปแบบการนิเทศ แผนการจัดการเรียนรู้ และ กติกาในการสังเกตการสอนร่วมกัน	4.80	0.40	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.1.2	มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	4.40	0.49	มาก
3.1.3	มีการแสวงหาความรู้หรือวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ	4.40	0.49	มาก
3.1.4	มีการเลือกแนวทาง วิธีการปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรมการสอน	4.80	0.40	มากที่สุด
3.1.5	มีการเลือกเครื่องมือสำหรับใช้ในการสังเกตการสอน	4.80	0.40	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	4.64	0.48	มากที่สุด
3.2 การสังเกตการสอน				
3.2.1	มีการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาการนิเทศ	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2.2	มีการดำเนินการตามประเด็นที่จะพัฒนาอย่างน้อย 2 ครั้ง	4.80	0.40	มากที่สุด
3.2.3	มีการกำหนดประเด็นในการสังเกตการณ์การสอน	4.80	0.40	มากที่สุด
3.2.4	สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเงียบ ๆ โดยไม่ทำลายบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
3.2.5	สังเกต จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบ ในแต่ละครั้งของการสังเกต	4.80	0.40	มากที่สุด
3.2.6	ขณะสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอน และบรรยากาศในห้องเรียนอย่างละเอียด	4.80	0.40	มากที่สุด
3.2.7	บันทึกพฤติกรรมการสอนของครู (อาจใช้เทปบันทึกเสียงช่วย)	5.00	0.00	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	4.89	0.41	มากที่สุด
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน				
3.3.1	มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกไว้ เพื่อให้สื่อสารได้เข้าใจมากขึ้นสำหรับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3.2	ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์การสอนของตนเอง	4.80	0.40	มากที่สุด
3.3.3	มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3.4	มีการวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู	5.00	0.00	มากที่สุด
3.3.5	มีการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้	4.80	0.40	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.3.6	มีการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในห้องเรียนเพิ่มเติม	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		4.93	0.25	มากที่สุด
3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน				
3.4.1	มีการประชุมสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4.2	มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงานร่วมกัน	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4.3	มีการนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4.4	มีการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อแจ้งให้ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	5.00	0.00	มากที่สุด
3.4.5	มีการสร้างบรรยากาศการประชุมเป็นไปด้วยความเป็นกันเอง ผู้รับการนิเทศรู้สึกสบายใจในการพูดคุย	4.80	0.40	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		4.96	0.20	มากที่สุด
4. ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)				
4.1	มีการตีความ การประเมินค่า และการตัดสินใจ	5.00	0.00	มากที่สุด
4.2	มีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ	4.80	0.40	มากที่สุด
4.3	มีการประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness)	5.00	0.00	มากที่สุด
4.4	มีการสรุปผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
4.5	มีการรายงานผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
4.6	มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและวางแผนพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป	5.00	0.00	มากที่สุด
4.7	มีการดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด
4.8	มีการเผยแพร่ผลการนิเทศแก่ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป	4.80	0.40	มากที่สุด
4.9	มีการรายงานผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 5 (ต่อ)

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความเหมาะสม		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล
ค่าเฉลี่ย		4.96	0.21	มากที่สุด
5. ด้านการเสริมแรง (Reinforcing : R)				
5.1	มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชยเมื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด	4.40	0.49	มาก
5.2	มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา อย่างเป็นกัลยาณมิตร	4.80	0.40	มากที่สุด
5.3	มีการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาตนเองให้มียุทธศาสตร์ความรู้ใหม่ๆ และมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น	5.00	0.00	มากที่สุด
5.4	การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน	4.80	0.40	มากที่สุด
5.5	สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	4.80	0.40	มากที่สุด
5.6	มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา	5.00	0.00	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย		4.80	0.28	มากที่สุด
รวมเฉลี่ย		4.88	0.31	มากที่สุด

จากตาราง 5 ผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88, S.D. = 0.31$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ คือ การประเมินผลการนิเทศ ($\bar{X} = 4.96, S.D. = 0.21$) รองลงมาคือการปฏิบัติการณ์นิเทศ ($\bar{X} = 4.96, S.D. = 0.21$) และการประเมินผล ($\bar{X} = 4.96, S.D. = 0.21$)

ขั้นที่ 2 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยการสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 136 คน ได้แบบสอบถามคืนมา คิดเป็นร้อยละ 100 ดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis : A)							
1.1	มีการศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศการจัดการเรียนรู้	3.45	0.63	ปานกลาง	4.63	0.65	มากที่สุด
1.2	มีการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอน	3.01	1.08	ปานกลาง	4.64	0.65	มากที่สุด
1.3	มีการศึกษาสภาพความต้องการการรับการนิเทศเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	2.94	1.05	ปานกลาง	4.60	0.63	มากที่สุด
1.4	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการศึกษา เช่น จำนวนครู นักเรียน โรงเรียน ขนาดโรงเรียน ห้องเรียน จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลน ฯลฯ	3.46	0.86	ปานกลาง	4.68	0.61	มากที่สุด
1.5	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เช่น ระบบโครงสร้างของการบริหาร	3.50	0.78	ปานกลาง	4.67	0.63	มากที่สุด
1.6	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตผลของการจัดการศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบตกซ้ำชั้น ผลการผ่านวัดอุปสงค์การเรียนรู้อื่นๆ	3.56	0.75	มาก	4.64	0.62	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1.7	มีการวิเคราะห์อุปสรรคและข้อจำกัด ในการจัดการศึกษา	3.50	0.82	ปานกลาง	4.65	0.63	มากที่สุด
1.8	มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของ ครูผู้สอน	3.47	0.81	ปานกลาง	4.64	0.63	มากที่สุด
1.9	มีการวิเคราะห์และจัดลำดับ ความสำคัญในการพัฒนา	3.50	0.74	ปานกลาง	4.70	0.57	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	3.38	0.88	ปานกลาง	4.65	0.63	มากที่สุด
2. การวางแผนการนิเทศ (Planning : P)							
2.1	มีการประชุมวางแผนเตรียมการนิเทศ ร่วมกัน	3.43	0.93	ปานกลาง	4.71	0.60	มากที่สุด
2.2	มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน	3.36	0.87	ปานกลาง	4.70	0.57	มากที่สุด
2.3	มีการเลือกประเด็นที่สนใจจะพัฒนา ปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน	3.35	0.87	ปานกลาง	4.74	0.52	มากที่สุด
2.4	มีการกำหนดวัน เวลาในการสังเกต การสอน	3.48	0.98	ปานกลาง	4.75	0.57	มากที่สุด
2.5	มีการกำหนดวันเวลาในการ ปรึกษาหารือเตรียมการนิเทศ	3.44	0.97	ปานกลาง	4.76	0.51	มากที่สุด
2.6	มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศที่ เหมาะสม	3.42	0.95	ปานกลาง	4.81	0.44	มากที่สุด
2.7	มีการจัดทำแผนการนิเทศ	3.44	0.95	ปานกลาง	4.79	0.45	มากที่สุด
2.8	มีการนำเสนอโครงการ/กิจกรรม ในการปฏิบัติการนิเทศ	3.31	0.90	ปานกลาง	4.80	0.45	มากที่สุด
2.9	มีเครื่องมือในการนิเทศ	3.44	1.01	ปานกลาง	4.80	0.49	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	3.41	0.94	ปานกลาง	4.76	0.51	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3. ปฏิบัติการนิเทศ (Management : M)							
3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการสอน							
3.1.1	มีการประชุมชี้แจงรูปแบบการนิเทศ แผนการจัดการเรียนรู้ และกติกา ในการสังเกตการสอนร่วมกัน	3.35	0.97	ปานกลาง	4.78	0.46	มากที่สุด
3.1.2	มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	3.36	0.95	ปานกลาง	4.80	0.40	มากที่สุด
3.1.3	มีการระบุพฤติกรรมการสอนที่เป็น ปัญหา และสร้างความสัมพันธ์อันดี ระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	3.12	1.08	ปานกลาง	4.74	0.52	มากที่สุด
3.1.4	มีการเลือกแนวทาง วิธีการปรับปรุง/ พัฒนาพฤติกรรมการสอน	3.12	1.06	ปานกลาง	4.82	0.43	มากที่สุด
3.1.5	มีการเลือกเครื่องมือสำหรับใช้ในการ สังเกตการสอน	3.41	0.97	ปานกลาง	4.82	0.43	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	3.27	1.01	ปานกลาง	4.79	0.45	มากที่สุด
3.2 การสังเกตการสอน							
3.2.1	มีการดำเนินงานตามกระบวนการ พัฒนาการนิเทศ	3.25	1.12	ปานกลาง	4.70	0.52	มากที่สุด
3.2.2	มีการดำเนินการตามประเด็นที่จะ พัฒนาอย่างน้อย 2 ครั้ง	3.42	0.91	ปานกลาง	4.67	0.58	มากที่สุด
3.2.3	มีการกำหนดประเด็นในการสังเกต การการสอน	3.24	1.10	ปานกลาง	4.70	0.57	มากที่สุด
3.2.4	สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ เจียบ ๆ โดยไม่ทำลายบรรยากาศ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.50	0.98	ปานกลาง	4.76	0.51	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.2.5	สังเกต จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้น จนจบ ในแต่ละครั้งของการสังเกต	3.48	0.95	ปานกลาง	4.69	0.59	มากที่สุด
3.2.6	ขณะสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการบันทึกพฤติกรรมการเรียน การสอน และบรรยากาศในห้องเรียน อย่างละเอียด	3.46	0.95	ปานกลาง	4.73	0.52	มากที่สุด
3.2.7	บันทึกพฤติกรรมการสอนของครู	3.26	0.88	ปานกลาง	4.91	0.28	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	3.37	1.00	ปานกลาง	4.71	0.53	มากที่สุด
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน							
3.3.1	มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกไว้ เพื่อให้ สื่อสารได้เข้าใจมากขึ้น สำหรับผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้อง	3.43	0.89	ปานกลาง	4.70	0.62	มากที่สุด
3.3.2	ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์การสอนของ ตนเอง	3.39	0.83	ปานกลาง	4.74	0.52	มากที่สุด
3.3.3	มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ ของผู้เรียน	3.54	0.93	ปานกลาง	4.78	0.41	มากที่สุด
3.3.4	มีการวิเคราะห์กระบวนการจัดการ เรียนรู้ของครู	3.45	0.90	ปานกลาง	4.75	0.47	มากที่สุด
3.3.5	มีการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม ในการจัดการเรียนรู้	3.41	0.86	ปานกลาง	4.76	0.47	มากที่สุด
3.3.6	มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ สถานการณ์ในห้องเรียนเพิ่มเติม	3.42	0.93	ปานกลาง	4.79	0.47	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	3.44	0.89	ปานกลาง	4.76	0.50	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการ สังเกตการสอน							
3.4.1	มีการประชุมสะท้อนผลการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	3.46	0.91	ปานกลาง	4.79	0.45	มากที่สุด
3.4.2	มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงาน ร่วมกัน	3.50	0.92	ปานกลาง	4.81	0.44	มากที่สุด
3.4.3	มีการนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร	3.51	0.97	ปานกลาง	4.81	0.42	มากที่สุด
3.4.4	มีการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อแจ้งให้ ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	3.52	0.98	ปานกลาง	4.76	0.49	มากที่สุด
3.4.5	มีการสร้างบรรยากาศการประชุม เป็นไปด้วยความเป็นกันเอง ผู้รับการ นิเทศรู้สึกสบาย ๆ ในการพูดคุย	3.52	0.96	ปานกลาง	4.74	0.52	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	3.50	0.95	ปานกลาง	4.78	0.46	มากที่สุด
4. ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)							
4.1	มีการตีความ การประเมินค่า และ การตัดสินใจ	3.10	1.06	ปานกลาง	4.76	0.54	มากที่สุด
4.2	มีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของ การนิเทศ	3.23	1.17	ปานกลาง	4.76	0.53	มากที่สุด
4.3	มีการประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness)	3.11	1.10	ปานกลาง	4.72	0.62	มากที่สุด
4.4	มีการสรุปผลการพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	3.20	1.08	ปานกลาง	4.76	0.59	มากที่สุด
4.5	มีการรายงานผลการพัฒนาการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน	3.16	1.11	ปานกลาง	4.72	0.61	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
4.6	มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและ วางแผนพัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนครั้งต่อไป	3.24	1.14	ปานกลาง	4.74	0.60	มากที่สุด
4.7	มีการดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำ ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	3.21	1.14	ปานกลาง	4.75	0.53	มากที่สุด
4.8	มีการเผยแพร่ผลการนิเทศแก่ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนากิจกรรม การเรียนการสอนต่อไป	3.28	1.08	ปานกลาง	4.76	0.59	มากที่สุด
4.9	มีการรายงานผลการพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.05	1.01	ปานกลาง	4.72	0.72	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	3.18	1.10	ปานกลาง	4.75	0.60	มากที่สุด
5. ด้านการเสริมแรง (Reinforcing : R)							
5.1	มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชย เมื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด	3.11	1.10	ปานกลาง	4.72	0.62	มากที่สุด
5.2	มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อน ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาอย่างเป็น กัลยาณมิตร	3.20	1.08	ปานกลาง	4.76	0.59	มากที่สุด
5.3	มีการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนา ตนเองให้มียุทธศาสตร์ความรู้ใหม่ ๆ และ มีวิสัยทัศน์ที่สูงขึ้น	3.16	1.11	ปานกลาง	4.72	0.61	มากที่สุด
5.4	การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน	3.45	0.90	ปานกลาง	4.75	0.47	มากที่สุด

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ นักเรียนระดับประถมศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		\bar{X}	S.D.	แปลผล	\bar{X}	S.D.	แปลผล
5.5	สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอน อย่างต่อเนื่อง	3.41	0.86	ปานกลาง	4.76	0.47	มากที่สุด
5.6	มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศ ในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศ การศึกษา	3.42	0.93	ปานกลาง	4.79	0.47	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ย	3.29	0.99	ปานกลาง	4.75	0.54	มากที่สุด
	รวมเฉลี่ย	3.36	0.97	ปานกลาง	4.74	0.52	มากที่สุด

จากตาราง 6 พบว่า ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D.= 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอนการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 3.50$, S.D.= 0.95) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 3.44$, S.D.= 0.89) การวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 3.41$, S.D.= 0.94)

สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D.= 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการนิเทศ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปฏิบัติการนิเทศ 3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 4.79$, SD.= 0.45) ปฏิบัติการนิเทศ 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 4.78$, SD.= 0.46) และการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.76$, SD. = 0.51)

ขั้นที่ 3 ผลการการศึกษาดูงานโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) และ การศึกษารายกรณีของโรงเรียนในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

1. สถานศึกษาที่มีวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการนิเทศเพื่อเสริมสร้าง ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จำนวน 3 โรงเรียนคือ

โรงเรียนที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรงทองในพระราชูปถัมภ์ อำเภอสริมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ไปสัมภาษณ์และทำการ สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 16 กันยายน 2563 เวลา 09.00- 16.00 น. ณ ห้องผู้บริหารโรงเรียน

โรงเรียนที่ 2 โรงเรียนพยุหะวิทยา (วัดเขาแก้ว) อำเภอยะหริ่ง จังหวัด นครสวรรค์ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ไปสัมภาษณ์และทำการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2563 เวลา 09.00 - 16.00 น. ณ ห้องผู้บริหารโรงเรียน

โรงเรียนที่ 3 โรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ไปสัมภาษณ์และทำการสัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2563 เวลา 09.00 - 16.00 น. ณ ห้องผู้บริหารโรงเรียน

2. ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ปราบกฏผลดังนี้

โรงเรียนที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรงทองในพระราชูปถัมภ์ อำเภอสริมหาโพธิ จังหวัดปราจีนบุรี สรุปได้ว่า

- 1) กำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติงาน
- 2) นิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการนิเทศภายใน โดยใช้รูปแบบ

SMART Model และดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

S – Standard การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการให้เป็นไปตาม มาตรฐานการศึกษา

M – Management การวางแผนการบริหารจัดการเพื่อพัฒนาครูสู่การ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน

A – Appliance การสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ

R – Reflection การลงมือปฏิบัติการนิเทศตามปฏิทินและดำเนินการให้

ข้อมูลสะท้อนกลับ

T – Technology การประเมินผลและรายงานผลโดยใช้เทคโนโลยี

- 3) สะท้อนผลการนิเทศเพื่อปรับปรุงและพัฒนา

โรงเรียนที่ 2 โรงเรียนพยุหะวิทยา (วัดเขาแก้ว) อำเภอยะหริ่ง จังหวัด
นครสวรรค์ สรุปได้ว่า

- 1) วิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ของครู
- 2) ประชุมครูผู้สอนเพื่อสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ตลอดจนสรุปการ
วิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูเพื่อออกแบบ กำหนด
บทบาทครูและผู้บริหารเพื่อวางแผนการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ
สภาพปัญหาของผู้เรียนและครูผู้สอน
- 3) ออกแบบเครื่องมือการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 4) กำหนดปฏิทินการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แจ้งให้ครูผู้สอน
และผู้เกี่ยวข้องทราบ
- 5) นิเทศกิจกรรมการเรียนสอนโดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบสอนแนะ
(Coaching)
- 6) นิเทศกิจกรรมการเรียนการสอนในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - การดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 - เอกสารวิชาการภายในชั้นเรียน
 - กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้นคุณธรรมจริยธรรม และสมรรถนะหลัก

ของนักเรียน
ราชบุรี พบว่า

- 1) ประชุมวางแผนการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ
แจ้งกำหนดการให้ครูผู้สอนทราบการนิเทศ
- 2) มีการนิเทศกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้
ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) นิเทศกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ
กัลยาณมิตร 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้
 - หลักสูตร
 - กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะ
ของผู้เรียนให้ตอบสนองทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
 - การวัดและประเมินผล
- 3) การประชุมสะท้อนผลการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และ
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

4) การประเมินผลการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

5) การสรุป ปรับปรุง พัฒนาระบบการนิเทศกิจกรรมการเรียนการสอน
จากการศึกษาโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียนสามารถสรุปแนวทางการนิเทศได้

ดังตาราง 7

ตาราง 7 สรุปแนวทางการนิเทศของโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน

โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรงทอง ในพระราชูปถัมภ์	โรงเรียนพุกะวิทยา (วัดเขาแก้ว)	โรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์”
<p>1. กำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติงาน</p> <p>2. นิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการนิเทศภายใน โดยใช้รูปแบบ SMART Model และดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้</p> <p>S – Standard การศึกษา สภาพปัญหาและความต้องการให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา</p> <p>M – Management การวางแผนการบริหารจัดการ เพื่อพัฒนาครูสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน</p> <p>A – Appliance การสร้างสื่อและเครื่องมือการนิเทศ</p> <p>R – Reflection การลงมือปฏิบัติการนิเทศตามปฏิทินและดำเนินการให้ข้อมูลสะท้อนกลับ</p>	<p>1. วิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนและการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนของครู</p> <p>2. ประชุมครูผู้สอนเพื่อสร้างความตระหนัก ความเข้าใจ ตลอดจนสรุปการวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู เพื่อออกแบบ กำหนดบทบาทครูและผู้บริหารเพื่อวางแผนการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้เรียนและครูผู้สอน</p> <p>3. ออกแบบเครื่องมือการนิเทศ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน</p> <p>4. กำหนดปฏิทินการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แจ้งให้ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทราบ</p> <p>5. นิเทศกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้เทคนิคการนิเทศแบบสอนแนะ (Coaching)</p>	<p>1. ประชุมวางแผนการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและแจ้งกำหนดการให้ครูผู้สอนทราบการนิเทศ</p> <p>2. ประชุมวางแผนการนิเทศกิจกรรมการเรียนการสอน โดยใช้กระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) นิเทศกิจกรรมการเรียนการสอนแบบกัลยาณมิตร</p> <p>3 ประเด็นสำคัญ</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักสูตร - กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนให้ตอบสนองทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 - การวัดและประเมินผล

ตาราง 7 (ต่อ)

โรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรทอง ในพระราชูปถัมภ์	โรงเรียนพยุหะวิทยา (วัดเขาแก้ว)	โรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์”
T – Technology การประเมินผลและรายงานผล โดยใช้เทคโนโลยี 3. สะท้อนผลการนิเทศ เพื่อปรับปรุงและพัฒนา	6. นิเทศกิจกรรมการเรียนการสอน - การดูแลช่วยเหลือนักเรียน - เอกสารวิชาการภายในชั้นเรียน - กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อมุ่งเน้น คุณธรรมจริยธรรม และสมรรถนะ หลักของนักเรียน	3. การประชุมสะท้อนผล การนิเทศการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน และ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน 4. การประเมินผลการนิเทศ การจัดกิจกรรมการเรียน การสอน 5. การสรุป ปรับปรุง พัฒนา กระบวนการนิเทศกิจกรรม การเรียนการสอน

จากตาราง 7 สรุปแนวทางการนิเทศของโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน สามารถสรุปแนวทางการนิเทศ ได้ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ ขั้นที่ 3 การจัดการความรู้ ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ

ผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ปรากฏผลดังนี้

จากการศึกษาโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศและกรณีศึกษา สามารถสรุปแนวทางการยกย่ององค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ได้ดังนี้

1. หลักการของรูปแบบ เป็นการนิเทศเพื่อเสริมสร้าง สนับสนุนและมีการสื่อสารแบบสองทาง (Two Way Communication) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน เพื่อให้สามารถ “เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์” ของนักเรียนได้ทั้งในสถานการณ์ปกติและ/หรือภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเต็มศักยภาพและมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 โรงเรียน สอดคล้องกันว่า

“...การร่วมมือกันในการวางแผนพัฒนาผู้เรียน กำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนในทุกขั้นตอน บนพื้นฐานของสภาพปัญหาและความต้องการของการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, วันที่ 16 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร วิเคราะห์ผู้เรียน และการกำหนดเนื้อหาหรือทักษะที่เด็กควรจะมี และควรพัฒนา ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, วันที่ 17 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การนิเทศชั้นเรียนคือกระบวนการสำคัญในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ครูทุกคนต้องตระหนักและร่วมดำเนินการตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ทั้งเป็นผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ด้วยรูปแบบการนิเทศที่ผ่านกระบวนการวิเคราะห์ และการสื่อสารแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง ผู้บริหารและหัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3, วันที่ 19 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

2. วัตถุประสงค์ของการนิเทศ ทุกโรงเรียนมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศของผู้บริหารและครูผู้นิเทศในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ครูเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียนทั้ง 3 โรงเรียน สอดคล้องกันว่า

“...การนิเทศเพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการชั้นเรียน และการนำรูปแบบที่พัฒนาแล้วไปขยายผลเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน...”

(ครูวิชาการ คนที่ 1, วันที่ 16 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนและมีเจตคติที่ดีต่อครูผู้สอน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาอย่างต่อเนื่องทั้งเทคนิคการสอนของครูและกระบวนการคิดของผู้เรียน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, วันที่ 16 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ให้ครูทุกคนได้มีโอกาสเป็นผู้นิเทศ สังเกตการณ์จัดการเรียนการสอน และการจัดการชั้นเรียน บันทึกผลการสังเกตเพื่อเป็นข้อมูลมาพัฒนาตนเองให้เกิดเทคนิคการจัดการเรียนการสอนที่เป็นนวัตกรรมของตนเอง เพื่อใช้ในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3, วันที่ 19 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

3. เนื้อหาของการนิเทศ ประกอบด้วย ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักสูตร การออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการสอน เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ การใช้และพัฒนาสื่อ และการวัดและประเมินผล ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 โรงเรียน สอดคล้องกันว่า

“...การสังเกตการสอนจะดูแผนการสอนของครู การออกแบบการสอนคือ กิจกรรมการเรียนรู้ การใช้สื่อการสอน และการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ของครูว่า มีความเหมาะสม สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ หรือไม่ และบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, วันที่ 16 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ในการนิเทศชั้นเรียน ควรมีผู้บริหาร ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกศึกษานิเทศก์ และผู้ปกครองร่วมด้วยนิเทศด้วยเพื่อให้ได้มาสัมผัสกับการจัดการเรียนการสอนจริง รับรู้ถึงปัญหา สะท้อน การจัดการเรียนการสอน และให้คำแนะนำเพื่อครูจะได้ปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนต่อไป ...”

(ครูผู้สอน คนที่ 1, วันที่ 17 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

4. กระบวนการนิเทศ

4.1 ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing: A)

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้ SWOT Analysis สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยการป้อนคำถามให้ครูในแต่ละขั้นตอน คือ 1) สภาพปัจจุบันการนิเทศการจัดการเรียนการสอนเป็นอย่างไร 2) มีการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ 3) มีการศึกษาสภาพความต้องการการรับการนิเทศ เพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ 4) มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการศึกษาอย่างไร 5) มีการวิเคราะห์ข้อมูล

เกี่ยวกับการจัดการศึกษาหรือไม่ 6) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลผลิตของการจัดการศึกษาอย่างไร 7) มีวิเคราะห์อุปสรรคและข้อจำกัดในการจัดการศึกษาหรือไม่ 8) มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอนอย่างไร 9) มีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนาหรือไม่

ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 โรงเรียน สอดคล้องกันว่า

“...การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ผู้บริหาร และครูทุกคน จะต้องรู้ว่าสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหา ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนก่อนที่จะก้าวต่อไปสู่การวางแผน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, วันที่ 16 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การวิเคราะห์ผู้เรียนรายบุคคล มีความจำเป็นต่อการวางแผน เพื่อพัฒนานักเรียนให้ตรงตามความถนัด ความแตกต่างระหว่างบุคคล อย่างเต็มตามศักยภาพ ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, วันที่ 17 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนของเรามีการนิเทศชั้นเรียนโดยคณะกรรมการนิเทศ ภายใน ภาคเรียนละ 2 ครั้ง เพื่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนและให้ขวัญกำลังใจกับครูผู้สอน แต่ยังขาดการนำผลการนิเทศมาวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงแก้ไขร่วมกันทั้งโรงเรียนอย่างเป็นทางการ...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3, วันที่ 19 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

4.2 ชั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning: P)

1. ประชุมกำหนดนโยบาย วางแผนการพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความตระหนัก ความเข้าใจตลอดจนสรุปวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

2. เลือกประเด็นที่สนใจจะพัฒนาปรับปรุงการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน

3. ออกแบบเครื่องมือการนิเทศการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

4. กำหนดรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมทั้งในสถานการณ์ปกติและสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

5. กำหนดปฏิทินการนิเทศการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ แจ้งให้ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทราบ

ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 โรงเรียน สอดคล้องกันว่า

“...ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนโรงเรียนจะนำผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนปีการศึกษาที่ผ่านมาสังเคราะห์ข้อมูลร่วมกันทั้งระบบ เพื่อกำหนดเป้าหมายและวางแผนการพัฒนาของปีการศึกษาปัจจุบัน...”

(ครูวิชาการ คนที่ 1, วันที่ 16 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ในแต่ละปีโรงเรียนของเราจะตั้งเป้าหมายให้ชัดเจนว่าจะพัฒนาอะไรบ้าง ระบุระยะเวลาที่ชัดเจน และมอบหมายให้มีผู้รับผิดชอบ และร่วมขับเคลื่อนไปด้วยกัน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, วันที่ 17 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...โรงเรียนของเรามีการกำหนดเป้าหมายให้มีการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยกระบวนการนิเทศภายใน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3, วันที่ 19 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

4.3 ชั้นที่ 3 การจัดการการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

(Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน (Pre Observation)
- 2) การสังเกตชั้นเรียน (Classroom Observation)
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน (Analysis)
- 4) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับและสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียน (Feedback and Reflection)

ทั้งนี้ในสถานการณ์ปกติดำเนินการในรูปแบบ On Site/หรือสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดำเนินการผ่านระบบ Video Conference จากโปรแกรมประชุมออนไลน์ต่างๆ ตามความเหมาะสม เช่น Zoom, Google Meet, Line video call, Microsoft Teams, True VROOM, GoToWebinar, Skype for Business, Google Hangouts, FaceTime, Facebook Messenger เป็นต้น การจัดการการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Managing: M) มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน (Pre Observation)

- 1.1 ครูผู้สอนนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปสอนจริง
- 1.2 ผู้บริหารโรงเรียน ศิษยานิเทศก์ และหัวหน้าวิชาการโรงเรียนร่วมกันเสนอแนะ ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนเพื่อที่จะได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
- 1.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ในการสังเกตชั้นเรียน ดังนี้

1.3.1 ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทเป็นผู้นำในการสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียน

1.3.2 ศิษยานิเทศก์ มีบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญ

1.3.3 หัวหน้าวิชาการโรงเรียนมีบทบาทเป็นผู้ร่วมสังเกตและสะท้อนการจัดการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

1.3.4 กำหนดกติกาในการสังเกตชั้นเรียน คือ

- ในขณะที่สังเกตการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สังเกตไม่รบกวนครูผู้สอนและนักเรียน
- ปิดเสียงเครื่องมือสื่อสารแต่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้ตามความเหมาะสม
- ผู้สังเกตชั้นเรียนห้ามซักถามหรือชี้แนะในขณะที่ครูผู้สอนกำลังปฏิบัติการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้
- ผู้สังเกตชั้นเรียนบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ลงในแบบบันทึกการสังเกตชั้นเรียนให้ครบตามประเด็นเพื่อนำมาสะท้อนผลหลังการจัดการกิจกรรมการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้
- ครูผู้สอนสังเกต บันทึกแนวคิดและพฤติกรรมของผู้เรียน

ตลอดการจัดการกิจกรรมการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

2. การสังเกตชั้นเรียน (Classroom Observation)

2.1 สังเกตพฤติกรรมจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในบทเรียนและแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูได้เตรียมมา โดยผ่านการประชุมแก้ไขร่วมกับผู้นิเทศในชั้นตอนที่ 1

2.2 บันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการสังเกตการณ์จัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งพฤติกรรมครูผู้สอน พฤติกรรมของนักเรียนและสภาพบรรยากาศในชั้นเรียนตามที่ปรากฏขึ้นจริง

2.3 ผู้สังเกตสามารถบันทึกพฤติกรรมจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในรูปแบบการบันทึกวีดีโอ

2.4 ผู้สังเกตชั้นเรียนระบุจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของครูผู้สอน

2.5 การสังเกตชั้นเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคติดเชื้อไวรัส

โคโรนา 2019ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสังเกตแบบออนไลน์โดยใช้ Tele-supervision ตามบทบาทและเครื่องมือการนิเทศที่กำหนดไว้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน (Analysis)

3.1 ครูผู้สอนวิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ของตนเอง

3.2 ผู้สังเกตชั้นเรียนนำข้อมูลในแบบบันทึกมาวิเคราะห์ตามประเด็นเพื่อ

สื่อสารและสะท้อนผล

4. ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับและสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียน (Feedback and Reflection)

ประชุมสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียนตามบทบาทและลำดับในการอภิปราย (ควรสะท้อนผลในประเด็นที่แตกต่างจากผู้สะท้อนผลก่อนหน้านี้) ทั้งในสถานการณ์ปกติ (On Site) และ/หรือภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (On Line) ดังนี้

4.1 ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการเป็นผู้นำในการดำเนินการประชุมเพื่อสะท้อนกลับหลังการสังเกตชั้นเรียน

4.2 ครูผู้สอนนำเสนอผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง พร้อมทั้งระบุจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้

4.3 ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนนำเสนอและสะท้อนผลของการสังเกตชั้นเรียนตามประเด็นจากแบบบันทึก

4.4 ผู้บริหาร หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนนำเสนอและสะท้อนผลของการสังเกตชั้นเรียนตามประเด็นจากแบบบันทึก

ตาราง 8 แสดงขั้นตอนการนิเทศ บทบาทของครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ/
เครื่องมือ

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
<p>1. การประชุมก่อน การสังเกตชั้นเรียน</p> <p>1.1 ครูผู้สอนนำเสนอ แผนการจัดการเรียนรู้ ก่อนนำไปสอนจริง</p> <p>1.2 ผู้บริหารโรงเรียน และหัวหน้าวิชาการ โรงเรียนร่วมกัน เสนอแนะ ปรับปรุง แผนการจัดการเรียนรู้ ร่วมกับครูผู้สอน เพื่อที่จะได้แผนการ จัดการเรียนรู้ที่ สมบูรณ์</p> <p>1.3 กำหนดบทบาท หน้าที่ในการสังเกต ชั้นเรียน</p>	<p>- เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจ และความเชื่อมั่นให้กับ ครูผู้สอน</p> <p>- เพื่อให้ครูสามารถระบุ หน่วยการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ การเรียนรู้กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อ การจัดการเรียน กิจกรรมการเรียนรู้ การ วัดและประเมินผล ได้อย่างชัดเจน - เพื่อให้ครูสามารถ บอก/ระบุสิ่งที่ต้องการ ปรับปรุงในแผนการ จัดการเรียนรู้ ซึ่งในการ สังเกต การจัดการ เรียนรู้ แต่ละครั้ง ไม่ควรเกิน 2 ประเด็นเพื่อหา ข้อตกลงหรือข้อสรุป ร่วมกันในการใช้ เครื่องมือเพื่อสังเกตการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้</p>	<p>- เตรียมแผน การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ - ระบุรายละเอียด ของแผนการจัด กิจกรรม การเรียนรู้ได้ - ระบุประเด็นที่ ต้องการปรับปรุง แก้ไขได้ - ร่วมพิจารณา เลือกเครื่องมือ ที่ เหมาะสม</p>	<p>- ศึกษาแผน การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของ ครูผู้สอน - ชี้แนะการใช้ ภาษาการสื่อสาร และท่าทาง การใช้สายตา ใช้คำพูด เพื่อเสริมแรง และ กระตุ้น - การจัดที่นั่ง ให้เหมาะสม - ใช้คำถาม กระตุ้นให้ครูบอก รายละเอียดของ แผนการจัด กิจกรรม การเรียนรู้ได้ - ใช้คำถามเสริมแรง ใช้คำถามกระตุ้น และโน้มน้าวเพื่อให้ ครูบอก/เล่า ประเด็นที่ต้องการ ปรับปรุงแก้ไขได้</p>	<p>- แผนการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้ - ความร่วมมือ ของของครูในการ รับการนิเทศ - การบอกเล่า รายละเอียดใน การเตรียมการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้ของครู - แบบบันทึก การระบุประเด็น การสังเกตการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้ ตัวอย่างเครื่องมือ - แบบบันทึก ภาคสนาม (field note) - แบบตรวจสอบ รายการ (Check list) - วิดีโอ</p>

ตาราง 8 (ต่อ)

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
			- ผู้นิเทศเสนอ ตัวอย่างเครื่องมือ เพื่อให้ครูร่วม พิจารณาเลือก เครื่องมือ ที่เหมาะสม	
2. การสังเกต ชั้นเรียน 2.1 สังเกตพฤติกรรมการ จัดการเรียนรู้ ของครูในบทเรียน และแผนการจัด การเรียนรู้ที่ครูได้ เตรียมมาโดยการ ประชุมแก้ไขร่วมกับ ผู้นิเทศในขั้นตอนที่ 1 2.2 บันทึกเหตุการณ์ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ระหว่างการสังเกต การจัดการเรียนรู้ ทั้งพฤติกรรมครูผู้สอน พฤติกรรมของ นักเรียนและ สภาพบรรยากาศ ในชั้นเรียน ตามที่ปรากฏขึ้นจริง	เพื่อสังเกตพฤติกรรมการ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของครู ในบทเรียนและแผน การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ที่ครูได้ร่าง มาโดยผ่านการประชุม แก้ไขร่วมกันกับผู้นิเทศ ในขั้นตอนสอนต่อไป	- สอนและ ดำเนินกิจกรรม ตามแผนการจัด กิจกรรม การเรียนรู้ ที่ตนเอง ได้วางแผนไว้	- สังเกตการจัด กิจกรรม การเรียนรู้ ในห้องเรียน พร้อมบันทึก ข้อมูล - การสังเกต การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ผ่าน ระบบ Video Conference	- การจัด กิจกรรมการ เรียนรู้ของครู - การบันทึก ข้อมูลของผู้ นิเทศ - Clip Video บันทึกการจัด กิจกรรมการ เรียนรู้ของครู

ตาราง 8 (ต่อ)

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
2.3 ผู้สังเกตสามารถ บันทึกพฤติกรรม การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของครู ในรูปแบบการ บันทึกวีดีโอ 2.4 ผู้สังเกตชั้นเรียน ระบุจุดเด่นและ จุดพัฒนาของ ครูผู้สอน 2.5 การสังเกต ชั้นเรียนใน สถานการณ์ การแพร่ระบาดโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปรับเปลี่ยน รูปแบบวิธีการสังเกต แบบออนไลน์โดยใช้ Tele-supervision ตามบทบาทและ เครื่องมือการนิเทศ ที่กำหนดไว้				

ตาราง 8 (ต่อ)

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน 3.1 ครูผู้สอนวิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียน การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ของตนเอง 3.2 ผู้สังเกตชั้นเรียน นำข้อมูลในแบบบันทึกมาวิเคราะห์ตามประเด็นเพื่อสื่อสารและสะท้อนผล	เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในชั้นการประชุมหลังการสังเกต	วิเคราะห์การจัดกิจกรรม การเรียน การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ของตนเอง และเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมประชุมหลังการสังเกตการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในชั้นการประชุมหลังการสังเกต	การสังเคราะห์ข้อมูลของผู้นิเทศ
4. ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตชั้นเรียน	เพื่อแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับจุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนาหรือข้อจำกัดของบทเรียน และการจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ของครู ในชั้นนี้จะมีการให้ข้อเสนอแนะสำหรับการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการเรียน การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ให้ดีขึ้น โดยพิจารณาจากสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง	สะท้อนผล การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้ของตนเอง สามารถบอกจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของตนเองพร้อมแนวทางในการพัฒนาครั้งต่อไป หรือซักถามประเด็นที่มีข้อสงสัยอยู่	สรุประเด็น จุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนาของครู เตรียมคำถามเพื่อสะท้อนความคิดของครูในเชิงบวก เพื่อให้คุณครูค้นพบคำตอบด้วยตนเองพร้อมแนวทางพัฒนาในการจัดการเรียนรู้	ครูและผู้นิเทศ มีความคิดเห็นตรงกันกรณีจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา พร้อมค้นหาแนวทางในการพัฒนาครั้งต่อไปได้

ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 โรงเรียน สอดคล้องกัน
ว่า

“...การนิเทศการจัดการเรียนการสอนของครูจะมีการนิเทศในเรื่องแผนการ
สอน สังเกตการสอน และ พร้อมรับข้อเสนอแนะโดยผู้นิเทศทุกครั้ง...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, วันที่ 16 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...นิเทศ ติดตามการจัดการเรียนการสอนโดยการสังเกตพฤติกรรมของ
นักเรียนและครูผู้สอนในชั้นเรียนจริง และ บันทึกสิ่งที่สังเกตได้ลงในเครื่องมือการนิเทศเพื่อนำข้อมูล
ไปสะท้อนผลการจัดการเรียนการสอนให้ครูผู้สอนได้นำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, วันที่ 17 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ในการนิเทศชั้นเรียนไม่ควรให้ประเมินเป็นตัวเลข คิดเป็นคะแนนแล้ว
นำมาเรียงลำดับ ควรนิเทศเพื่อการพัฒนาอย่างเป็นกัลยาณมิตร นำผลการนิเทศที่ได้จากการสังเกต
ชั้นเรียนจริงมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งเสริม สนับสนุนและให้เกิดขวัญและกำลังใจในการพัฒนาอย่าง
ต่อเนื่อง...”

(ครูวิชาการ คนที่ 1, วันที่ 19 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...การเขียนบันทึกเพื่อสะท้อนการเรียนรู้ของนักเรียนทุกแผนการสอนทำให้
ครูค้นพบจุดแข็ง และจุดที่ควรพัฒนาของตนเองในการจัดการเรียนการสอน...”

(ครูผู้สอน คนที่ 1, คนที่ 1, วันที่ 17 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

4.4 ชั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)

ก่อนการประเมินผลใช้การติดตามการดำเนินงานโดยการติดตามผ่าน
เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social online, Line group) และการประเมินโดยใช้เอกสาร
(Document)

1. ติดตามและประเมินความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู
ประกอบด้วย ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
การจัดการเรียนรู้ การใช้ทักษะการใช้สื่อ เทคโนโลยี และทักษะการวัดและประเมินผลในการจัดการ
เรียนรู้

2. ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

3. ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อ

การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

4. ติดตามการนิเทศระหว่างดำเนินงานและประเมินหลังดำเนินงาน

โดยใช้วิธีการประเมินหลากหลายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการนิเทศ

5. ติดตามและสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ

6. สนทนาหรือซักถามผู้รับการนิเทศ เพื่อร่วมงานหรือบุคคลที่

เกี่ยวข้อง

7. ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ

8. ใช้แบบสอบถามเพื่อติดตามผลการดำเนินการ

9. ประชุมพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

เพื่อประเมินผล

เป้าหมาย : มุ่งเน้นสะท้อนสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนตาม

ขอบข่ายงานที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศ ตลอดจนความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศว่า จุดเด่น จุดด้อย/ควรพัฒนาอย่างไรเพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในการวางแผนการนิเทศต่อไป

ดังจะเห็นได้จากบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารโรงเรียน ทั้ง 3 โรงเรียน

สอดคล้องกันว่า

“...นิเทศ ติดตาม ผลการดำเนินงานประจำปีในแต่ละภาค

ปีการศึกษาและผลการดำเนินงานทั่วไป...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, วันที่ 16 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ผลจากการดำเนินการนิเทศในแต่ละภาคเรียน จะมีการประเมินผลการนิเทศ โดยดูพัฒนาการการจัดการเรียนการสอนของครู และพัฒนาการของผู้เรียน โดยผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินในแต่ละภาคการศึกษา...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 1, วันที่ 16 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประเมินสมรรถนะครูด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากการนิเทศสังเกตการสอน และการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 2, วันที่ 17 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

“...ประเมินสมรรถนะครูด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ จากกรณีศึกษา การสังเกตการสอน และการสะท้อนผล และมีการประชุมร่วมกันเพื่อนำผลไปวางแผน และพัฒนาในการสอนต่อไป...”

(ผู้บริหารสถานศึกษา คนที่ 3, วันที่ 19 กันยายน 2563 : การสัมภาษณ์)

4.5 ขั้นที่ 5 การเสริมแรง (Reinforcing : R) เป็นการนำเสนอ

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share) นวัตกรรม/วิธีการปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาสู่ นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1 มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชยเมื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 5.2 มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นกัลยาณมิตร 5.3 มีการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาตนเองให้มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ และมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น 5.4 การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน 5.5 สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และ 5.6 มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา

ระยะที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model

1. การยกย่องรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model

ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษาเอกสาร ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาและการศึกษาวิธีปฏิบัติที่เป็นเลิศ โรงเรียนที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา แล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลระยะที่ 1 มาयर่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยรูปแบบการนิเทศ มีลักษณะเป็นโครงสร้างแสดงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบและขั้นตอนกระบวนการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งโครงสร้างองค์ประกอบของรูปแบบประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ หลักการของรูปแบบ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการนิเทศ การประเมินรูปแบบ และเงื่อนไขความสำเร็จ ดังนี้

ร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model

1. หลักการของรูปแบบ

เป็นการนิเทศเพื่อเสริมสร้าง สนับสนุน และมีการสื่อสารแบบสองทาง (Two Way Communication) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน เพื่อให้สามารถ “เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์” ของนักเรียนได้ทั้งในสถานการณ์ปกติและ/หรือภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเต็มศักยภาพและมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

- 2.1 เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศของผู้บริหารและครูผู้นิเทศ
- 2.2 เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ครูระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
- 2.3 เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์

3. กระบวนการนิเทศ (APMER Model)

3.1 ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing: A)

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้ SWOT Analysis สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์

3.2 ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning: P)

3.2.1 ประชุมกำหนดนโยบาย วางแผนการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความตระหนัก ความเข้าใจตลอดจนสรุปวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียน และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

3.2.2 ออกแบบเครื่องมือการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2.3 กำหนดรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมทั้งในสถานการณ์ปกติและสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3.2.4 กำหนดปฏิทินการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แจ้งให้ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทราบ

3.3 ขั้นที่ 3 การจัดการการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน (Pre Observation)
- 2) การสังเกตชั้นเรียน (Classroom Observation)
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน (Analysis)

4) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับและสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียน
(Feedback and Reflection)

ทั้งนี้ในสถานการณ์ปกติดำเนินการในรูปแบบ On Site/หรือสถานการณ์
การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดำเนินการผ่านระบบ Video Conference จากโปรแกรม
ประชุมออนไลน์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น Zoom, Google Meet, Line video call,
Microsoft Teams, True VROOM, GoToWebinar, Skype for Business, Google Hangouts,
FaceTime, Facebook Messenger เป็นต้น การจัดการการนิเทศการจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
(Managing: M) มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน (Pre-Observation)

- 1.1 ครูผู้สอนนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปสอนจริง
- 1.2 ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และหัวหน้าวิชาการโรงเรียนร่วมกัน
เสนอแนะ ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนเพื่อที่จะได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
- 1.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ในการสังเกตชั้นเรียน ดังนี้
 - 1.3.1 ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทเป็นผู้นำในการสะท้อนผลหลังการ
สังเกตชั้นเรียน
 - 1.3.2 ศึกษานิเทศก์ มีบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญ
 - 1.3.3 หัวหน้าวิชาการโรงเรียนมีบทบาทเป็นผู้ร่วมสังเกตและสะท้อน
การจัดการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้
 - 1.3.4 กำหนดกติกาในการสังเกตชั้นเรียน คือ
 - ในขณะที่สังเกตการณ์เรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สังเกต
ไม่รบกวนครูผู้สอนและนักเรียน
 - ปิดเสียงเครื่องมือสื่อสาร แต่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้ตาม
ความเหมาะสม
 - ผู้สังเกตชั้นเรียนห้ามซักถามหรือชี้แนะในขณะที่ครูผู้สอนกำลัง
ปฏิบัติการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้
 - ผู้สังเกตชั้นเรียนบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเรียนการจัดการ
การเรียนรู้ลงในแบบบันทึกการสังเกตชั้นเรียนให้ครบตามประเด็นเพื่อนำมาสะท้อนผลหลังการจัด
กิจกรรมการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้
 - ครูผู้สอนสังเกต บันทึกแนวคิดและพฤติกรรมของผู้เรียนตลอดการ
จัดการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

2. การสังเกตชั้นเรียน (Classroom Observation)

2.1 สังเกตพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในบทเรียนและแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูได้เตรียมมา โดยผ่านการประชุมแก้ไขร่วมกับผู้สังเกตในชั้นตอนที่ 1

2.2 บันทึกเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการสังเกตการณ์จัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งพฤติกรรมครูผู้สอน พฤติกรรมของนักเรียนและสภาพบรรยากาศในชั้นเรียนตามที่ปรากฏ ขึ้นจริง

2.3 ผู้สังเกตสามารถบันทึกพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในรูปแบบการบันทึกวิดีโอ

2.4 ผู้สังเกตชั้นเรียนระบุจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของครูผู้สอน

2.5 การสังเกตชั้นเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสังเกตแบบออนไลน์โดยใช้ Tele-supervision ตามบทบาทและเครื่องมือการนิเทศที่กำหนดไว้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน (Analysis)

3.1 ครูผู้สอนวิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง

3.2 ผู้สังเกตชั้นเรียนนำข้อมูลในแบบบันทึกมาวิเคราะห์ตามประเด็นเพื่อสื่อสารและสะท้อนผล

4. ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับและสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียน (Feedback and Reflection)

ประชุมสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียนตามบทบาทและลำดับในการอภิปราย (ควรสะท้อนผลในประเด็นที่แตกต่างจากผู้สะท้อนผลก่อนหน้านี้) ทั้งในสถานการณ์ปกติ (On Site) และ/หรือภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (On Line) ดังนี้

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการเป็นผู้นำในการดำเนินการประชุมเพื่อสะท้อนกลับหลังการสังเกตชั้นเรียน

4.2 ครูผู้สอนนำเสนอผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง พร้อมทั้งระบุจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครั้งนี้

4.3 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนนำเสนอและสะท้อนผลของการสังเกตชั้นเรียนตามประเด็นจากแบบบันทึก

4.4 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนนำเสนอและสะท้อนผลของการสังเกตชั้นเรียนตามประเด็นจากแบบบันทึก

ตาราง 9 แสดงขั้นตอนการนิเทศ บทบาทของครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์และตัวชี้วัดความสำเร็จ/
เครื่องมือ

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
<p>1. การประชุมก่อน</p> <p>การสังเกตชั้นเรียน</p> <p>1.1 ครูผู้สอน นำเสนอแผนการ จัดการเรียนรู้ก่อน นำไปสอนจริง</p> <p>1.2 ผู้บริหาร โรงเรียน และ หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนร่วมกัน เสนอแนะ ปรับปรุง แผนการจัดการ เรียนรู้ร่วมกับ ครูผู้สอนเพื่อที่จะได้ แผนการจัดการ เรียนรู้ที่สมบูรณ์</p> <p>1.3 กำหนดบทบาท หน้าที่ในการสังเกต ชั้นเรียน</p>	<p>- เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจและความ เชื่อมั่นให้กับครูผู้สอน</p> <p>- เพื่อให้ครูสามารถ ระบุหน่วยการเรียนรู้ วัตถุประสงค์ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล ได้อย่างชัดเจน</p> <p>- เพื่อให้ครูสามารถ บอก/ระบุสิ่งที่ต้องการ ปรับปรุงในแผน การจัดการเรียนรู้ ซึ่งในการสังเกตการ จัดการเรียนรู้แต่ละ ครั้งไม่ควรเกิน 2 ประเด็นเพื่อหา ข้อตกลงหรือข้อสรุป ร่วมกันในการใช้ เครื่องมือเพื่อสังเกต การจัดการกิจกรรม การเรียนรู้</p>	<p>- เตรียมแผน การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ - ระบุรายละเอียด ของแผนการจัดการ กิจกรรม การเรียนรู้ได้ - ระบุประเด็น ที่ต้องการปรับปรุง แก้ไขได้</p> <p>- ร่วมพิจารณา เลือกเครื่องมือ ที่เหมาะสม</p>	<p>- ศึกษาแผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ของครูผู้สอน</p> <p>- ชี้แนะการใช้ภาษา การสื่อสารและ ท่าทาง การใช้ สายตาใช้คำพูด เพื่อเสริมแรง และกระตุ้น</p> <p>- การจัดที่นั่ง ให้เหมาะสม</p> <p>- ใช้คำถาม กระตุ้นให้ครูบอก รายละเอียดของ แผนการจัดการ กิจกรรมการเรียนรู้ได้</p> <p>- ใช้คำพูดเสริมแรง ใช้คำถามกระตุ้น และโน้มน้าวเพื่อให้ ครูบอก/เล่า ประเด็นที่ต้องการ ปรับปรุงแก้ไขได้</p> <p>- ผู้นิเทศเสนอ ตัวอย่างเครื่องมือ เพื่อให้ครู ร่วมพิจารณาเลือก เครื่องมือที่เหมาะสม</p>	<p>- แผนการจัด กิจกรรมการเรียนรู้</p> <p>- ความร่วมมือของ ของครูในการรับ การนิเทศ</p> <p>- การบอกเล่า รายละเอียดในการ เตรียมการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ของครู</p> <p>- แบบบันทึก การระบุประเด็น การสังเกตการจัด กิจกรรมการเรียนรู้ ตัวอย่างเครื่องมือ</p> <p>- แบบบันทึก ภาคสนาม (field note)</p> <p>- แบบตรวจสอบ รายการ (Check list) - วิดีโอ</p>

ตาราง 9 (ต่อ)

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
<p>2. การสังเกตชั้นเรียน</p> <p>2.1 สังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในบทเรียนและแผนการจัดการเรียนรู้ที่ครูได้เตรียมมา โดยผ่านการประชุมแก้ไขร่วมกับผู้นิเทศในขั้นตอนที่ 1</p> <p>2.2 บันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการสังเกตการจัดการเรียนรู้ทั้งพฤติกรรมครูผู้สอน พฤติกรรมของนักเรียนและสภาพบรรยากาศในชั้นเรียนตามที่ปรากฏขึ้นจริง</p> <p>2.3 ผู้สังเกตสามารถบันทึกพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในรูปแบบการบันทึกวีดีโอ</p> <p>2.4 ผู้สังเกตชั้นเรียนระบุจุดเด่นและจุดพัฒนาของครูผู้สอน</p>	<p>เพื่อสังเกตพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูในบทเรียนและแผนการจัดการจัดการการเรียนรู้ที่ครูได้ร่างมาโดยผ่านการประชุมแก้ไขร่วมกับผู้นิเทศในขั้นตอนสอนต่อไป</p>	<p>- สอนและดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการจัดการเรียนรู้ที่ตนเองได้วางแผนไว้</p>	<p>- สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนพร้อมบันทึกข้อมูล</p> <p>- การสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านระบบ Video Conference</p>	<p>- การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู</p> <p>- การบันทึกข้อมูลของผู้นิเทศ</p> <p>- Clip Video บันทึกการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู</p>

ตาราง 9 (ต่อ)

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
2.5 การสังเกตชั้นเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสังเกตแบบออนไลน์โดยใช้ Tele-supervision ตามบทบาทและเครื่องมือ การนิเทศที่กำหนดไว้				
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน 3.1 ครูผู้สอน วิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียน การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง 3.2 ผู้สังเกตชั้นเรียน นำข้อมูลในแบบบันทึกมาวิเคราะห์ตามประเด็น เพื่อสื่อสารและสะท้อนผล	เพื่อรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในชั้นการประชุมหลังการสังเกต	วิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองและเตรียมความพร้อมในการเข้าร่วมประชุมหลังการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	รวบรวมข้อมูลจากการสังเกตและเตรียมข้อมูลเพื่อนำไปใช้ในชั้นการประชุมหลังการสังเกต	การสังเคราะห์ข้อมูลของผู้นิเทศ

ตาราง 9 (ต่อ)

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
4. ประชุมให้ข้อมูล ย้อนกลับหลังการ สังเกตชั้นเรียน	เพื่อแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับจุดแข็ง และ จุดที่ควรพัฒนาหรือ ข้อจำกัดของบทเรียน และการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ของครู ในชั้นนี้จะมีการให้ ข้อเสนอแนะสำหรับ การเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการเรียน การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้ดีขึ้น โดยพิจารณาจากสิ่ง ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	สะท้อนผลการจัด กิจกรรม การเรียนรู้ของ ตนเองได้ สามารถ บอกจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนา ของตนเองพร้อม แนวทางในการ พัฒนาครั้งต่อไป หรือซักถาม ประเด็นที่มีข้อ สงสัยอยู่	สรุปประเด็น จุดแข็ง จุดที่ควร พัฒนาของครู เตรียมคำถาม เพื่อสะท้อนความคิด ของครูในเชิงบวก เพื่อให้คุณครูค้นพบ คำตอบด้วยตนเอง พร้อมแนวทาง พัฒนา ในการ จัดการเรียนรู้	ครูและผู้นิเทศ มีความคิดเห็น ตรงกัน กรณีจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา พร้อมค้นหา แนวทางในการ พัฒนาครั้งต่อไปได้

3.4 ชั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)

ก่อนการประเมินผลใช้การติดตามการดำเนินงานโดยการติดตามผ่าน
เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social online, Line group) และการประเมินโดยใช้เอกสาร
(Document)

1. ติดตามและประเมินความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู
ประกอบด้วย ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้
การจัดการเรียนรู้ การใช้ทักษะการใช้สื่อ เทคโนโลยี และทักษะการวัดและประเมินผลในการจัดการ
เรียนรู้
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
3. ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้าง
ทักษะการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

3.5 ชั้นที่ 5 การเสริมแรง (Reinforcing : R)

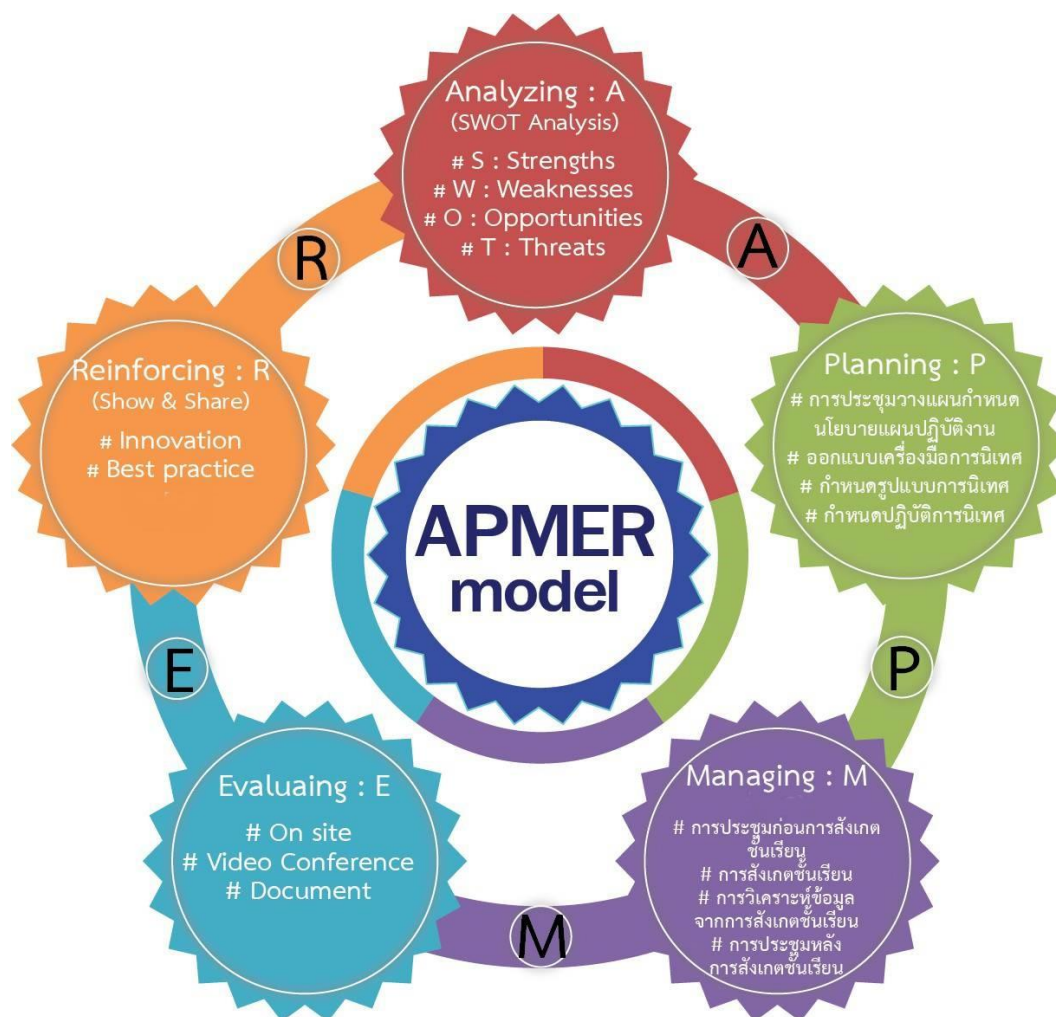
เป็นการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share) นวัตกรรม/วิธีการปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1 มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชย เมื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 5.2 มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นกัลยาณมิตร 5.3 มีการสนับสนุน ส่งเสริม การพัฒนาตนเองให้มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ และมีวิสัยทัศน์ที่สูงขึ้น 5.4 การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน 5.5 สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และ 5.6 มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา

การนิเทศ ติดตาม

1. ติดตามการนิเทศระหว่างดำเนินงานและประเมินหลังดำเนินงาน โดยใช้วิธีการประเมินหลากหลายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการนิเทศ
2. ติดตามและสังเกตพฤติกรรมการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ
3. สนทนาหรือซักถามผู้รับการนิเทศ เพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง
4. ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ
5. ใช้แบบสอบถามเพื่อติดตามผลการดำเนินการ
6. ประชุมพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศเพื่อประเมินผล

เป้าหมาย : มุ่งเน้นสะท้อนสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามขอบข่ายงานที่กำหนดไว้ในแผนการนิเทศ ตลอดจนความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศว่า จุดเด่น จุดด้อย/ ควรพัฒนาอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในการวางแผนการนิเทศต่อไป

ภาพประกอบ 6 รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model

4. การประเมินรูปแบบ

ในการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาไปใช้โรงเรียนควรกำหนดแนวทางการประเมิน การดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างชัดเจนระหว่างผู้บริหารโรงเรียนหัวหน้าวิชาการและครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

4.2 ตกลงมอบหมายการประเมินการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

4.3 ประเมินผลการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบหรือไม่ ดังนี้

4.3.1 ประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการทดสอบหรือสัมภาษณ์

4.3.2 ประเมินความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ หรือตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน การติดตามการดำเนินงานผ่าน Line group และการประชุมออนไลน์

4.3.3 ประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

4.3.4 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

4.4 สรุปและรายงานผลการประเมินการนิเทศเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

4.5 วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบการนิเทศเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลต่อไป

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

เงื่อนไขความสำเร็จ หมายถึง ปัจจัย เงื่อนไข หรือหลักปฏิบัติสำคัญที่จะทำให้การนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนไปใช้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีดังต่อไปนี้

5.1 ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้รับการนิเทศได้รับการพัฒนาและมีความพร้อมหรือมีความมั่นใจในการดำเนินการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

5.2 มีการสนับสนุนงบประมาณสื่อ อุปกรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติงาน และสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เพียงพอ

5.3 ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ ได้รับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

5.4 การทำงานเป็นทีม ความสามัคคี หรือความเป็นเอกภาพของบุคลากร

ภาพประกอบ 7 ร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model

**2.5 การจัดทำร่างคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER
Model โดยการกำหนดรายละเอียดแนวทางการดำเนินงานในแต่ละองค์ประกอบ ให้ครบถ้วนทุก
องค์ประกอบ**

เมื่อผู้วิจัยได้จัดทำร่างคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER
Model เพื่อนำไปทดลองใช้รูปแบบการนิเทศกับกลุ่มเป้าหมาย ทดลองใช้รูปแบบต่อไป
ซึ่งองค์ประกอบของคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ ประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญของ
การนิเทศ จุดประสงค์ รูปแบบการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา และบทสรุป

ขั้นที่ 2 การตรวจสอบคุณภาพร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model

แหล่งข้อมูลได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน โดยเป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษา
ระดับอุดมศึกษา ผู้บริหารโรงเรียน ศิษยานิเทศก์ และผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

เมื่อผู้วิจัยได้ร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model ผู้วิจัยได้นำร่างคู่มือ
รูปแบบการนิเทศไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิยืนยันรูปแบบและประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ
ความเป็นประโยชน์ของร่างรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model โดยการจัดสนทนา
กลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 10 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์มหาวิทยาลัย ผู้บริหาร
โรงเรียน และศิษยานิเทศก์ ดำเนินการ ณ ห้องประชุมวิทยาลัยนาฏศิลป์ร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด
เมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 น.-14.30 น. ผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้ข้อเสนอแนะและข้อสังเกต
เพิ่มเติมจากการสนทนากลุ่ม ซึ่งสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะและข้อสังเกตทั่วไปเกี่ยวกับการวิจัย
 - 1.1 โดยภาพรวมร่างรูปแบบการนิเทศที่น่าเสนอนั้นดีแล้ว เป็นรูปแบบร่าง
รูปแบบที่มีคุณค่าที่จะนำไปใช้ในโรงเรียน
 - 1.2 คำนิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย ต้องมีความชัดเจนและสามารถ
ตอบสนองวัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. ข้อเสนอแนะและข้อสังเกตเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER
Model
 - 2.1 ด้านหลักการของร่างรูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า หลักการของ
ร่างรูปแบบทุกหลักการที่กำหนดไว้ในร่างรูปแบบการนิเทศนั้นดี และครอบคลุมดีแล้ว
 - 2.2 ด้านวัตถุประสงค์ของร่างรูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า ควรปรับปรุงเป็น
เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศของผู้บริหารและครูผู้นิเทศ เพื่อให้ผู้บริหาร
และครูนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียน
การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model และเพื่อมุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของ
นักเรียนระดับประถมศึกษาให้มีประสิทธิภาพ
 - 2.3 กระบวนการนิเทศ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า กระบวนการนิเทศ
มีความสมบูรณ์ดีทุกประเด็นชัดเจน

2.4 การประเมินรูปแบบ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า กระบวนการประเมินรูปแบบ สมบูรณ์และครอบคลุมแล้ว เพราะสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของรูปแบบที่กำหนดไว้แต่ควรเพิ่มเติม ในส่วนของการประเมินทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน และควรระบุทักษะการเรียนรู้ที่ชัดเจนว่า มุ่งพัฒนาทักษะการเรียนรู้เรื่องอะไร

2.5 เจ็อนไขความสำเร็จ ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่า เจ็อนไขความสำเร็จ มีความสมบูรณ์

3. ผลการประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model ด้านความ เหมาะสมด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ ประเมินโดย ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 ท่าน หลังจากยืนยันรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model สรุปและวิเคราะห์ผลการ ประเมิน ดังตาราง 10 ดังนี้

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานผลประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้วย APMER Model ด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็น ประโยชน์

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หลักการของ รูปแบบ	4.75	0.46	มากที่สุด	4.88	0.35	มากที่สุด	4.75	0.46	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของ รูปแบบ	4.63	0.74	มากที่สุด	4.88	0.35	มากที่สุด	4.88	0.35	มากที่สุด
3. กระบวนการนิเทศ	4.90	0.19	มากที่สุด	4.77	0.17	มากที่สุด	4.80	0.21	มากที่สุด
4. การประเมิน รูปแบบการนิเทศ	4.88	0.35	มากที่สุด	4.75	0.46	มากที่สุด	4.88	0.35	มากที่สุด
5. เจ็อนไข ความสำเร็จ	4.75	0.46	มากที่สุด	4.63	0.52	มากที่สุด	4.88	0.35	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย	4.83	0.17	มากที่สุด	4.78	0.15	มากที่สุด	4.82	0.18	มากที่สุด

จากตาราง 10 พบว่า ผลประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model ด้านความเหมาะสมด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ โดยภาพรวมระดับความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านความเหมาะสม ($\bar{X} = 4.83$, S.D.= 0.17) ด้านความเป็นไปได้ ($\bar{X} = 4.78$, S.D.= 0.15) และด้านความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.82$ S.D.= 0.18)

การปรับปรุงรูปแบบการนิเทศตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

จากการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group) ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model ผู้วิจัยได้ปรับปรุงรูปแบบการนิเทศตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ทำให้ได้รูปแบบการนิเทศ ฉบับสมบูรณ์ ดังนี้

รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model

1. หลักการของรูปแบบ

เป็นการนิเทศที่เน้นการสอนงาน ส่งเสริม สนับสนุน และมีการสื่อสารแบบสองทาง (Two Way Communication) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน เพื่อให้สามารถ “เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้” ของนักเรียนได้ทั้งในสถานการณ์ปกติและ/หรือภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเต็มศักยภาพและมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

- 2.1 เพื่อพัฒนาความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
- 2.2 เพื่อให้ผู้บริหารและครูนำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
- 2.3 เพื่อมุ่งพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

3. กระบวนการนิเทศ (APMER Model)

3.1 ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing: A)

วิเคราะห์ SWOT (SWOT Analysis) สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ค้นหาจุดแข็ง จุดเด่น จุดด้อย หรือสิ่งที่อาจเป็นปัญหาสำคัญในการดำเนินงานสู่สภาพที่ต้องการในอนาคต

3.2 ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning: P)

3.2.1 ประชุมวางแผน กำหนดนโยบาย แผนปฏิบัติงานเพื่อเสริมสร้างความตระหนัก ความเข้าใจตลอดจนสรุปวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

3.2.2 ออกแบบเครื่องมือการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

3.2.3 กำหนดรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมกับสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

3.2.4 กำหนดปฏิทินการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน แจ้งให้ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทราบ

3.3 ขั้นที่ 3 การจัดการการนิเทศการจัดการเรียนการสอน (Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ

- 1) การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน
- 2) การสังเกตชั้นเรียน
- 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน
- 4) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตชั้นเรียน

ทั้งนี้ในสถานการณ์ปกติดำเนินการในรูปแบบ On Site/หรือสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดำเนินการผ่านระบบ Video Conference จากโปรแกรมประชุมออนไลน์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น Zoom, Google Meet, Line video call, Microsoft Teams, True VROOM, GoToWebinar, Skype for Business, Google Hangouts, FaceTime, Facebook Messenger เป็นต้น การจัดการการนิเทศการจัดการเรียนการสอน (Managing: M) มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน (Pre Observation)

- 1.1 ครูผู้สอนนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปสอนจริง
- 1.2 ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และหัวหน้าวิชาการโรงเรียนร่วมกันเสนอแนะ ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนเพื่อที่จะได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
- 1.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ในการสังเกตชั้นเรียน ดังนี้

- สังเกตชั้นเรียน
- 1.3.1 ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทเป็นผู้นำในการสะท้อนผลหลังการ
- 1.3.2 ศึกษานิเทศก์ มีบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญ
- 1.3.3 หัวหน้าวิชาการโรงเรียนมีบทบาทเป็นผู้ร่วมสังเกตและสะท้อน
- การจัดการเรียนการสอน
- 1.3.4 กำหนดกติกาในการสังเกตชั้นเรียน คือ
- ในขณะที่สังเกตการเรียนการสอนผู้สังเกตไม่รบกวนครูผู้สอนและนักเรียน
 - ปิดเสียงเครื่องมือสื่อสาร แต่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้ตามความเหมาะสม
 - ผู้สังเกตชั้นเรียนห้ามซักถามหรือชี้แนะในขณะที่ครูผู้สอนกำลังปฏิบัติการสอน
 - ผู้สังเกตชั้นเรียนบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเรียนการสอนลงในแบบบันทึกการสังเกตชั้นเรียนให้ครบตามประเด็นเพื่อนำมาสะท้อนผลหลังการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - ครูผู้สอนสังเกต บันทึกแนวคิดและพฤติกรรมของผู้เรียน
- ตลอดการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การสังเกตชั้นเรียน (Observation)

- 2.1 สังเกตพฤติกรรมการสอนของครูในบทเรียนและแผนการสอนที่ครูได้เตรียมมาโดยผ่านการประชุมแก้ไขร่วมกับผู้นิเทศในขั้นตอนที่ 1
- 2.2 บันทึกเหตุการณ์ต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการสังเกตการเรียนการสอน ทั้งพฤติกรรมครูผู้สอน พฤติกรรมของนักเรียนและสภาพบรรยากาศในชั้นเรียนตามที่ปรากฏขึ้นจริง
- 2.3 ผู้สังเกตสามารถบันทึกพฤติกรรมการสอนของครูในรูปแบบการบันทึกวิดีโอ
- 2.4 ผู้สังเกตชั้นเรียนระบุจุดเด่นและจุดพัฒนาของครูผู้สอน
- 2.5 การสังเกตชั้นเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสังเกตแบบออนไลน์โดยใช้ Tele-supervision ตามบทบาทและเครื่องมือการนิเทศที่กำหนดไว้

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน (Analysis)

- 3.1 ครูผู้สอนวิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง

3.2 ผู้สังเกตชั้นเรียนนำข้อมูลในแบบบันทึกมาวิเคราะห์ตามประเด็น เพื่อสื่อสารและสะท้อนผล

4. ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับและสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียน (Feedback and Reflection)

ประชุมสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียนตามบทบาทและลำดับในการอภิปราย (ควรสะท้อนผลในประเด็นที่แตกต่างจากผู้สะท้อนผลก่อนหน้านี้) ทั้งในสถานการณ์ปกติ (On Site) และ/หรือภายใต้สถานการณ์แพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (On Line) ด้วยกระบวนการ PLC ดังนี้

4.1 ผู้บริหารเป็นผู้นำในการดำเนินการประชุมเพื่อสะท้อนกลับ หลังการสังเกตชั้นเรียน

4.2 ครูผู้สอนนำเสนอผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของตนเอง พร้อมทั้งระบุจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนครั้งนี้

4.3 หัวหน้าวิชาการโรงเรียนนำเสนอและสะท้อนผลของการสังเกตชั้นเรียนตามประเด็นจากแบบบันทึก

4.4 ผู้บริหารโรงเรียนนำเสนอและสะท้อนผลของการสังเกตชั้นเรียนตามประเด็นจากแบบบันทึก

4.5 ศึกษานิเทศก์ วิเคราะห์ สะท้อนผลและสรุปตามประเด็นจาก เครื่องมือการนิเทศในบทบาทของผู้เชี่ยวชาญในการสังเกตชั้นเรียนครั้งนี้

ตาราง 11 แสดงขั้นตอนการนิเทศ บทบาทของครูผู้สอน ศึกษานิเทศก์ และตัวชี้วัดความสำเร็จ/
เครื่องมือ

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
1. การประชุมก่อน การสังเกต ชั้นเรียน 1.1 ครูผู้สอน นำเสนอแผนการ จัดการเรียนรู้ก่อน นำไปสอนจริง 1.2 ผู้บริหาร โรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และ หัวหน้าวิชาการ โรงเรียนร่วมกัน เสนอแนะ ปรับปรุง แผนการจัดการ เรียนรู้ร่วมกับ ครูผู้สอนเพื่อที่จะได้ แผนการจัดการ เรียนรู้ที่สมบูรณ์ 1.3 กำหนดบทบาท หน้าที่ในการสังเกต ชั้นเรียน	<ul style="list-style-type: none"> - เพื่อสร้างขวัญ กำลังใจและความ เชื่อมั่นให้กับ ครูผู้สอน - เพื่อให้ครูสามารถ ระบุหน่วยการ เรียนรู้วัตถุประสงค์ การเรียนรู้กิจกรรม การเรียนรู้ สื่อ การเรียนการสอน การวัดและ ประเมินผล ได้อย่างชัดเจน - เพื่อให้ครูสามารถ บอก/ระบุสิ่งที่ ต้องการปรับปรุง ในแผนการจัดการ เรียนรู้ ซึ่งในการ สังเกตการเรียนการ สอนแต่ละครั้งไม่ ควรเกิน 2 ประเด็น เพื่อหาข้อตกลงหรือ ข้อสรุปร่วมกันใน การใช้เครื่องมือ เพื่อสังเกตการสอน 	<ul style="list-style-type: none"> - เตรียมแผนการ สอน - ระบุรายละเอียด ของแผนการสอนได้ - ระบุประเด็น ที่ ต้องการปรับปรุง แก้ไขได้ - ร่วมพิจารณาเลือก เครื่องมือ ที่ เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาแผนการ สอนของครูผู้สอน - ชี้แนะการใช้ภาษา การสื่อสารและ ท่าทางการใช้ สายตาใช้คำพูด เพื่อเสริมแรง และ กระตุ้น - การจัดที่นั่งให้ เหมาะสม - ใช้คำถามกระตุ้น ให้ครูบอก รายละเอียดของ แผนการสอนได้ - ใช้คำพูดเสริมแรง ใช้คำถามกระตุ้น และโน้มน้าวเพื่อให้ ครูบอก/เล่า ประเด็นที่ต้องการ ปรับปรุงแก้ไขได้ - ผู้นิเทศเสนอ ตัวอย่างเครื่องมือ เพื่อให้ครูร่วม พิจารณา เลือกเครื่องมือ ที่เหมาะสม 	<ul style="list-style-type: none"> - แผนการสอน - ความร่วมมือ ของครูในการรับ การนิเทศ - การบอกเล่า รายละเอียดในการ เตรียมการสอน ของครู - แบบบันทึก การระบุประเด็น การสังเกตการสอน ตัวอย่างเครื่องมือ - แบบบันทึก ภาคสนาม (field note) - แบบตรวจสอบ รายการ (Check list) - วิดีโอ

ตาราง 11 (ต่อ)

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
<p>2. การสังเกต</p> <p>ชั้นเรียน</p> <p>2.1 สังเกต พฤติกรรมการสอน ของครูในบทเรียน และแผนการสอน ที่ครูได้เตรียมมา โดยผ่านการประชุม แก้ไขร่วมกับผู้นิเทศ ในขั้นตอนที่ 1</p> <p>2.2 บันทึกเหตุการณ์ ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ระหว่างการสังเกต การเรียนการสอนทั้ง พฤติกรรมครูผู้สอน พฤติกรรมของ นักเรียนและ สภาพบรรยากาศใน ชั้นเรียนตามที่ปรากฏ ขึ้นจริง</p> <p>2.3 ผู้สังเกต สามารถบันทึก พฤติกรรมการสอน ของครูในรูปแบบ การบันทึกวีดีโอ</p> <p>2.4 ผู้สังเกต ชั้นเรียนระบุจุดเด่น และจุดพัฒนา ของครูผู้สอน</p>	<p>เพื่อสังเกต พฤติกรรม การสอนของครูใน บทเรียนและ แผนการสอนที่ครูได้ ร่างมาโดยผ่านการ ประชุมแก้ไขร่วมกัน กับผู้นิเทศใน ขั้นตอน สอนต่อไป</p>	<p>- สอนและดำเนิน กิจกรรมตามแผน การสอน ที่ตนเอง ได้วางแผนไว้</p>	<p>- สังเกตการสอนใน ห้องเรียนพร้อม บันทึกข้อมูล - การสังเกต การสอนผ่านระบบ Video Conference</p>	<p>- การสอนของครู - การบันทึกข้อมูล ของผู้นิเทศ - Clip Video บันทึกการสอน ของครู</p>

ตาราง 11 (ต่อ)

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
2.5 การสังเกต ชั้นเรียน ในสถานการณ์การ แพร่ระบาดของโรค ติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปรับเปลี่ยน รูปแบบวิธีการ สังเกตแบบออนไลน์ โดยใช้ Tele- supervision ตามบทบาทและ เครื่องมือการนิเทศ ที่กำหนดไว้				
3. การวิเคราะห์ ข้อมูลจากการ สังเกตชั้นเรียน 3.1 ครูผู้สอน วิเคราะห์การจัด กิจกรรมการเรียน การสอนของตนเอง 3.2 ผู้สังเกต ชั้นเรียนนำข้อมูลใน แบบบันทึก มาวิเคราะห์ ตามประเด็น เพื่อสื่อสารและ สะท้อนผล	เพื่อรวบรวมข้อมูล จากการสังเกตและ เตรียมข้อมูล เพื่อนำไปใช้ในชั้น การประชุมหลังการ สังเกต	วิเคราะห์การจัด กิจกรรม การเรียน การสอนของตนเอง และเตรียม ความพร้อม ในการเข้าร่วม ประชุมหลังการ สังเกตการสอน	รวบรวมข้อมูลจาก การสังเกตและ เตรียมข้อมูลเพื่อ นำไปใช้ในชั้นการ ประชุมหลังการ สังเกต	การสังเคราะห์ ข้อมูลของผู้นิเทศ

ตาราง 11 (ต่อ)

ขั้นตอนการนิเทศ	วัตถุประสงค์	บทบาทครูผู้สอน	บทบาทผู้นิเทศ	ตัวชี้วัด ความสำเร็จ/ เครื่องมือ
4. ประชุม ให้ข้อมูลย้อนกลับ หลังการสังเกต ชั้น เรียน	เพื่อแสดงความ คิดเห็นเกี่ยวกับจุด แข็ง และจุด ที่ควรพัฒนาหรือ ข้อจำกัดของ บทเรียนและการ สอนของครู ในชั้นนี้ จะมีการให้ ข้อเสนอแนะ สำหรับการ เปลี่ยนแปลง ปรับปรุงการเรียน การสอนให้ดีขึ้น โดยพิจารณาจากสิ่ง ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง	สะท้อนผลการสอน ของตนเองได้ สามารถบอกจุดเด่น จุดที่ควรพัฒนาของ ตนเองพร้อม แนวทางในการ พัฒนาครั้งต่อไป หรือซักถามประเด็น ที่มีข้อสงสัยอยู่	สรุปประเด็น จุดแข็ง จุดที่ควร พัฒนาของครู เตรียมคำถาม เพื่อ สะท้อนความคิด ของครูในเชิงบวก เพื่อให้คุณครูค้นพบ คำตอบด้วยตนเอง พร้อมแนวทาง พัฒนา ในการ จัดการเรียนการ สอน ครั้งต่อไป	ครูและผู้นิเทศ มีความคิดเห็น ตรงกันกรณีจุดแข็ง จุดที่ควรพัฒนา พร้อมค้นหา แนวทางในการ พัฒนาครั้งต่อไปได้

3.4 ชั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)

ก่อนการประเมินผลใช้การติดตามการดำเนินงานโดยการติดตามผ่าน
เครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social online, Line group) และการประเมินโดยใช้เอกสาร
(Document)

1. ติดตามและประเมินความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้
ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน เทคนิค วิธีการ
สอน การพัฒนาและการใช้สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้
2. ติดตามและประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย
ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้
การใช้ทักษะทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ทักษะการใช้สื่อ เทคโนโลยี และทักษะการวัดและ
ประเมินผลในการจัดการเรียนรู้

3. ติดตามและประเมินเจตคติต่อการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ความรู้สึกนึกคิดของครูระดับประถมศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ที่สะท้อนถึงการเห็นคุณค่า ความสำคัญ ความพึงพอใจ และแนวโน้มพฤติกรรมกรรมการจัดการเรียนรู้

4. ติดตามการนิเทศระหว่างดำเนินงานและประเมินหลังดำเนินงาน โดยใช้วิธีการประเมินหลากหลายที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมการนิเทศ

5. ติดตามและสังเกตพฤติกรรมกรรมการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ

6. สนทนาหรือซักถามผู้รับการนิเทศ เพื่อนร่วมงานหรือบุคคลที่

เกี่ยวข้อง

7. ตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของผู้รับการนิเทศ

8. ใช้แบบสอบถามเพื่อติดตามผลการดำเนินการ

9. ประชุมพิจารณาร่วมกันระหว่างผู้นิเทศกับผู้รับการนิเทศ

เพื่อประเมินผล

เป้าหมาย : มุ่งเน้นสะท้อนสภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียน ตามขอบข่ายงานที่กำหนดไว้ ในแผนการนิเทศตลอดจนความเหมาะสมของกระบวนการนิเทศว่า จุดเด่น จุดด้อย/ควรพัฒนาอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลสำหรับการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาในการวางแผนการนิเทศต่อไป

3.5 ชั้นที่ 5 การเสริมแรง (Reinforcing)

เป็นการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share) นวัตกรรม/วิธีการปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ด้านคิดวิเคราะห์ และพัฒนาสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1 มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชยเมื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 5.2 มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นกัลยาณมิตร 5.3 มีการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ให้มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ และมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น 5.4 การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน 5.5 สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และ 5.6 มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา

4. การประเมินรูปแบบ

ในการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาไปใช้โรงเรียนควรกำหนดแนวทางการประเมิน การดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างชัดเจนระหว่างผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการและครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

4.2 ตกลงมอบหมายการประเมินการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

4.3 ประเมินผลการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบหรือไม่ ดังนี้

4.3.1 ประเมินความรู้ ความเข้าใจของผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยการทดสอบ

4.3.2 ประเมินความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ หรือตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน การติดตามการดำเนินงานผ่าน Line group และการประชุมออนไลน์

4.3.3 ประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

4.3.4 ประเมินความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

4.3.5 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

4.4 สรุปและรายงานผลการประเมินการนิเทศเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

4.5 วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบการนิเทศเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลต่อไป

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

เงื่อนไขความสำเร็จ หมายถึง ปัจจัย เงื่อนไข หรือหลักปฏิบัติสำคัญที่จะทำให้การนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนไปใช้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีดังต่อไปนี้

5.1 ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้นิเทศได้รับการพัฒนาและมีความพร้อมหรือมีความมั่นใจในการดำเนินการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

5.2 มีการสนับสนุนงบประมาณสื่อ อุปกรณ์การสอน การปฏิบัติงานและสื่อการสอนที่เพียงพอ

5.3 ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ ได้รับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

5.4 การทำงานเป็นทีม ความสามัคคี หรือความเป็นเอกภาพของบุคลากร

ภาพประกอบ 8 รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model

ระยะที่ 3 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

3.1 ผลการดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

การนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาไปใช้ที่โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 1 โรงเรียน คือ โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน ครูผู้นิเทศ จำนวน 1 คน ครูผู้สอนในรายวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จำนวน 3 คน โดยกลุ่มตัวอย่างการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย

ผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ในการดำเนินการพัฒนา ดังนี้

1. การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้วย APMER Model (ในขั้นตอนนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 2 วัน หรือตามความเหมาะสม)

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้นิเทศ ครูผู้สอน ทำแบบทดสอบก่อนให้ความรู้เรื่องรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้วย APMER Model โดยใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการให้ความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วย APMER Model

1.2 ศึกษารายละเอียดองค์ประกอบของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้วย APMER Model องค์ประกอบ ได้แก่

- 1.2.1 หลักการของรูปแบบ
- 1.2.2 วัตถุประสงค์
- 1.2.3 ขั้นตอนการนิเทศ
- 1.2.4 การประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศ
- 1.2.5 เงื่อนไขความสำเร็จ

1.3 ศึกษารายละเอียดของเครื่องมือการนิเทศ

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้นิเทศ ครูผู้สอน ทำแบบทดสอบหลังให้ความรู้เรื่องรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้วย APMER Model

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการหรือหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ครูผู้นิเทศ ครูผู้สอน ร่วมกันดำเนินการตามขั้นตอนการวางแผนในขั้นตอนรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้วย APMER Model

2. การนำรูปแบบไปใช้

ในขั้นตอนนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรม 3 ครั้ง และผู้เข้าร่วมกิจกรรมอย่างน้อย 3 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ครูผู้นิเทศ ครูผู้สอนที่รับการนิเทศ

1. ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ครูผู้นิเทศ และครูผู้สอนที่รับการนิเทศ ร่วมกันกำหนดปฏิทินการนิเทศการจัดการเรียนรู้ระดับประถมศึกษา โดยใช้ปฏิทินการสังเกตชั้นเรียน

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ครูผู้นิเทศ ดำเนินการนิเทศตามขั้นตอนการนิเทศตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้วย APMER Model โดยใช้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ครูผู้นิเทศ สะท้อนผลการใช้ขั้นตอนการนิเทศด้วยรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ด้วย APMER Model โดยใช้แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน และแบบบันทึกการประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานวิชาการ ครูผู้นิเทศ กล่าวคือผู้ที่นำรูปแบบการนิเทศด้วยการโค้ชไปใช้ให้ดำเนินการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความมีประโยชน์ พร้อมข้อเสนอแนะ โดยใช้แบบบันทึกการประชุมการสังเกตการจัดการเรียนรู้/หลังจัดการเรียนรู้

3. การประเมินผลและสรุปผล

3.1 วิเคราะห์และสรุปผลการประเมินการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนที่รับการนิเทศ การจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอน

3.2 วิเคราะห์และสรุปผลที่เกิดกับผู้เรียนโดยดูผลการวัดและประเมินผลจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมและเครื่องมือการวัดและประเมินผลในแผนการจัดการเรียนรู้ และบันทึกหลังแผนการจัดการเรียนรู้

3.3 วิเคราะห์และสรุปผลการประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ พร้อมข้อเสนอแนะ

ผลการดำเนินงานปรากฏผลดังนี้

กระบวนการนิเทศ (APMER Model)

ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing: A)

วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน โดยใช้ SWOT Analysis สภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน หรือ สิ่งนี้อาจเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ แล้วนำคำถามเหล่านี้มาใช้ในการดำเนินการดังนี้

คำถาม สภาพปัจจุบันเป็นอย่างไร และสิ่งที่คุณ/โรงเรียนต้องการพัฒนาเป็นอย่างไร

ร่วมกันวิเคราะห์สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เป็นอย่างไรโดยใช้หลักการ SWOT Analysis ร่วมกันวิเคราะห์จุดแข็ง (Strength) จุดอ่อน (Weakness) หรือ สิ่งนี้อาจเป็นปัญหาสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์

ผลการดำเนินงาน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยรวมของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่ำกว่าร้อยละ 50 และนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 บางส่วนขาดทักษะการเรียนรู้ทั้งการอ่าน การเขียน ตลอดจนการพัฒนาทักษะการคิด ทักษะชีวิตและการสื่อสาร และครูผู้สอนต้องการพัฒนาสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนตามการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจากการวิเคราะห์สภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดและทักษะชีวิตโดยใช้การจัดการเรียนรู้ในรายวิชาคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษาตอนปลาย เพื่อเป็นการพัฒนาต่อยอดและเหมาะสมต่อการพัฒนาทักษะดังกล่าวตามการพัฒนาของระดับสติปัญญาของผู้เรียน นอกจากนั้นในรายวิชาคณิตศาสตร์ยังเป็นพื้นฐานของการสร้างองค์ความรู้ต่อทักษะการคิด

ขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การคิดแก้ปัญหา และการคิดเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ และการนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning: P)

2.1 ประชุมกำหนดนโยบาย วางแผนการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความตระหนัก ความเข้าใจตลอดจนสรุปวิเคราะห์สภาพปัญหาของผู้เรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของครู

2.2 ออกแบบเครื่องมือการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3 กำหนดรูปแบบการนิเทศให้เหมาะสมทั้งในสถานการณ์ปกติและสภาวะการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019

2.4 กำหนดปฏิทินการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แจ้งให้ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องทราบ

ซึ่งในขั้นที่ 2 ได้เน้นกิจกรรมการทบทวนและเติมเต็มองค์ความรู้ให้กับครูผู้สอน เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียน ในระหว่างวันที่ 9 – 10 มีนาคม 2565 ด้วย Google meet ณ ห้องประชุมโรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ดังตาราง 12

ตาราง 12 กำหนดการประชุมเชิงปฏิบัติการจัดการเรียนรู้สำหรับครูเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

เวลา	กิจกรรม	
	วันที่ 9 มีนาคม 2565	วันที่ 10 มีนาคม 2565
08.30 - 09.00	ลงทะเบียน / รับเอกสาร	ลงทะเบียน
09.00 - 09.30	ทดสอบความรู้ก่อนให้ความรู้	ทบทวนองค์ความรู้
09.30 - 10.30	ความหมาย ความสำคัญ จุดมุ่งหมายของการนิเทศ และทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน	การออกแบบหน่วยการเรียนรู้ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลในชั้นเรียน และนำเสนอ
10.45 - 12.00	ชี้แจงรูปแบบการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน	แผนการสอนเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

ตาราง 12 (ต่อ)

เวลา	กิจกรรม	
13.00 - 14.30	กระบวนการการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน	นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้
14.45 - 15.30	การวัดและประเมินผลต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน	นำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ (ต่อ) สรุปองค์ความรู้ และซักถาม
15.30 - 16.00	สรุปองค์ความรู้ และซักถาม	ทดสอบความรู้หลังให้ความรู้

หมายเหตุ : 10.30 - 10.45, 14.30 - 14.45 พักรับประทานอาหารว่าง และ 12.00 - 13.00

พักรับประทานอาหารกลางวัน

คณะวิทยากร

1. ดร.รวิปรียา แดนเสนา ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ศรจ.ขอนแก่น
2. ศน.ณัฐยาภรณ์ โชติการณ ศึกษานิเทศก์
3. ศน.ภัทริกา ทองยา ศึกษานิเทศก์
4. นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาการนิเทศการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตาราง 13 ปฏิทินการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียน

การกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ครูผู้สอนคนที่	ครั้งที่ / วัน / เวลา	ผู้รับการนิเทศ	ผู้นิเทศ
1	1 จันทร์ 09.00-10.00	ครูคณิตศาสตร์ ป.4	ผอ.โรงเรียน ครูวิชาการ ครูคณิตศาสตร์ ป.5 ศึกษานิเทศก์
	2 พุธ 09.00-10.00		
	3 ศุกร์ 09.00-10.00		

ตาราง 13 (ต่อ)

ครูผู้สอนคนที่	ครั้งที่ / วัน / เวลา	ผู้รับการนิเทศ	ผู้นิเทศ
2	1 จันทร์ 13.00-14.00 2 พฤหัสบดี 13.00-14.00 3 ศุกร์ 13.00-14.00	ครูคณิตศาสตร์ ป.5	ผอ.โรงเรียน ครูวิชาการ ครูคณิตศาสตร์ ป.6 ศึกษานิเทศก์
3	1 อังคาร 09.00-10.00 2 พุธ 13.00-14.00 3 พฤหัสบดี 09.00-10.00	ครูคณิตศาสตร์ ป.6	ผอ.โรงเรียน ครูวิชาการ ครูคณิตศาสตร์ ป.4 ศึกษานิเทศก์

ขั้นที่ 3 การจัดการการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ

1. การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน (Pre Observation)
2. การสังเกตชั้นเรียน (Classroom Observation)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน (Analysis)
4. ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับและสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียน

(Feedback and Reflection)

ทั้งนี้ในสถานการณ์ปกติดำเนินการในรูปแบบ On Site/หรือสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ดำเนินการผ่านระบบ Video Conference จากโปรแกรมประชุมออนไลน์ ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เช่น Zoom, Google Meet, Line video call, Microsoft Teams, True VROOM, GoToWebinar, Skype for Business, Google Hangouts, FaceTime, Facebook Messenger เป็นต้น การจัดการการนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (Managing: M) มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอน ดังนี้

1. การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน (Pre Observation)

- 1.1 ครูผู้สอนนำเสนอแผนการจัดการเรียนรู้ก่อนนำไปสอนจริง
- 1.2 ผู้บริหารโรงเรียน ศึกษานิเทศก์ และหัวหน้าวิชาการโรงเรียนร่วมกันเสนอแนะ ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนเพื่อที่จะได้แผนการจัดการเรียนรู้ที่สมบูรณ์
- 1.3 กำหนดบทบาทหน้าที่ในการสังเกตชั้นเรียน ดังนี้

1.3.1 ผู้บริหารโรงเรียน มีบทบาทเป็นผู้นำในการสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียน

1.3.2 ศึกษานิเทศก์ มีบทบาทเป็นผู้เชี่ยวชาญ

1.3.3 หัวหน้าวิชาการโรงเรียนมีบทบาทเป็นผู้ร่วมสังเกตและสะท้อนการจัดการเรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

1.3.4 กำหนดกติกาในการสังเกตชั้นเรียน คือ

- ในขณะที่สังเกตการณ์เรียนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ผู้สังเกตไม่รบกวนครูผู้สอนและนักเรียน

ความเหมาะสม

- ปิดเสียงเครื่องมือสื่อสาร แต่สามารถบันทึกภาพและเสียงได้ตาม

ปฏิบัติการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

- ผู้สังเกตชั้นเรียนห้ามซักถามหรือชี้แนะในขณะที่ครูผู้สอนกำลัง

กิจกรรมการเรียนรู้ลงในแบบบันทึกการสังเกตชั้นเรียนให้ครบตามประเด็นเพื่อนำมาสะท้อนผลหลังการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

ตลอดการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

- ครูผู้สอนสังเกต บันทึกแนวคิดและพฤติกรรมของผู้เรียน

ผลการดำเนินงาน พบว่า ครูได้นำเสนอแผนการสอนได้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์การสอน การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ ใบกิจกรรม สื่อ และเครื่องมือในการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และกิจกรรมในการจัดการเรียนรู้

2. การสังเกตชั้นเรียน (Classroom Observation)

2.1 สังเกตพฤติกรรมการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในบทเรียนและแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูได้เตรียมมา โดยผ่านการประชุมแก้ไขร่วมกับผู้นิเทศในขั้นตอนที่ 1

2.2 บันทึกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างการสังเกตการณ์จัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งพฤติกรรมครูผู้สอน พฤติกรรมของนักเรียนและสภาพบรรยากาศในชั้นเรียนตามที่ปรากฏขึ้นจริง

2.3 ผู้สังเกตสามารถบันทึกพฤติกรรมการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ของครูในรูปแบบการบันทึกวีดีโอ

2.4 ผู้สังเกตชั้นเรียนระบุจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาของครูผู้สอน

2.5 การสังเกตชั้นเรียนในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการสังเกตแบบออนไลน์โดยใช้ Tele-supervision ตามบทบาทและเครื่องมือการนิเทศที่กำหนดไว้

ผลการดำเนินงานจากการสังเกตชั้นเรียนในการดำเนินการจัดการเรียนรู้ พบว่า ครูคนที่ 1 มีการจัดกิจกรรมกระตุ้นเร้าความสนใจผู้เรียนได้ดี ก่อนที่จะเชื่อมโยงแนวคิดผู้เรียนสู่ในกิจกรรมขั้นของการระดมสมองในการคิดแก้ปัญหา และนอกจากนั้นมีการใช้กิจกรรมที่นักเรียนได้ร่วมกันนำเสนอการสรุปเป็นองค์ความรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ในวันนี้ ครูคนที่ 2 และครูคนที่ 3 มีการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจัดเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนรวมทั้งการสร้างสถานการณ์โจทย์ปัญหาสู่การใช้ทักษะการคิดแก้ปัญหาของผู้เรียนและได้ให้นักเรียนนำเสนอแนวคิดจากความสามารถในการคิดและการใช้เหตุผลทางคณิตศาสตร์

3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน (Analysis)

3.1 ครูผู้สอนวิเคราะห์การจัดกิจกรรมการเรียนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเอง

3.2 ผู้สังเกตชั้นเรียนนำข้อมูลในแบบบันทึกมาวิเคราะห์ตามประเด็นเพื่อสื่อสารและสะท้อนผล

4. ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับและสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียน (Feedback and Reflection)

ประชุมสะท้อนผลหลังการสังเกตชั้นเรียนตามบทบาทและลำดับในการอภิปราย (ควรสะท้อนผลในประเด็นที่แตกต่างจากผู้สะท้อนผลก่อนหน้านี้) ทั้งในสถานการณ์ปกติ (On Site) และ/หรือภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (On Line) ดังนี้

4.1 ผู้บริหารและ/หัวหน้างานวิชาการเป็นผู้นำในการดำเนินการประชุมเพื่อสะท้อนกลับหลังการสังเกตชั้นเรียน

4.2 ครูผู้สอนนำเสนอผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของตนเองพร้อมทั้งระบุจุดเด่นและจุดที่ควรพัฒนาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

4.3 ผู้บริหารและ/หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนนำเสนอและสะท้อนผลของการสังเกต ชั้นเรียนตามประเด็นจากแบบบันทึก

4.4 ผู้บริหารและ/หัวหน้างานวิชาการโรงเรียนนำเสนอและสะท้อนผลของการสังเกต ชั้นเรียนตามประเด็นจากแบบบันทึก

ผลการดำเนินงานจากการประชุมสะท้อนผลโดยครูเป็นผู้สะท้อนการทำงานตัวเองตั้งแต่เริ่มค้นหาปัญหาที่พบเจอในบริบทของห้องเรียน ค้นหาแนวทางการแก้ไข หรือการหาทางเลือกหรือตัวช่วยในการช่วยแก้ปัญหา นำมาสู่การกำหนดระยะเวลาและวิธีการที่จะแก้ไขให้สิ่งที่จะ

ปฏิบัติมีความชัดเจน สามารถวัดและประเมินผลได้ ถ้าได้ดำเนินการต่อไปจะเป็นพัฒนาตนเอง ตลอดจนการวิเคราะห์ผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อจะได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนและส่งเสริมสนับสนุนการคิดแก้ปัญหาผู้เรียน ผ่านกระบวนการการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และสถานการณ์ปัญหาที่ครูผู้สอนได้ออกแบบไว้

ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)

ก่อนการประเมินผลใช้การติดตามการดำเนินงานโดยการติดตามผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social online, Line group) และการประเมินโดยใช้เอกสาร (Document)

1. ติดตามและประเมินความรู้และทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู ประกอบด้วย ความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ ได้แก่ การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ การใช้ทักษะ การใช้สื่อ เทคโนโลยี และทักษะการวัดและประเมินผลในการจัดการเรียนรู้
2. ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน
3. ติดตามและประเมินผลการจัดการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน

ขั้นที่ 5 การเสริมแรง (Reinforcing : R)

เป็นการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share) นวัตกรรม/วิธีการปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1 มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชย เมื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 5.2 มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นกัลยาณมิตรมีการสนับสนุน 5.3 ส่งเสริมการพัฒนาตนเองให้มียุทธศาสตร์ใหม่ๆ และมีวิสัยทัศน์ที่สูงขึ้น 5.4 การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน 5.5 สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และ 5.6 มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา

4. การประเมินรูปแบบ

ในการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาไปใช้โรงเรียนควรกำหนดแนวทางการประเมิน การดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.1 ประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจอย่างชัดเจนระหว่างผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าวิชาการและครูผู้สอนเกี่ยวกับการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

4.2 ตกลงมอบหมายการประเมินการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

4.3 ประเมินผลการดำเนินการตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบหรือไม่ ดังนี้

4.3.1 ประเมินความรู้ความเข้าใจของผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการและครูผู้รับการนิเทศเกี่ยวกับการดำเนินการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา โดยการทดสอบหรือสัมภาษณ์

4.3.2 ประเมินความสามารถในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาโดยใช้แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ หรือตรวจสอบผลการปฏิบัติงาน การติดตามการดำเนินงานผ่าน Line group และการประชุมออนไลน์

4.3.3 ประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของผู้รับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

4.3.4 ประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

4.4 สรุปและรายงานผลการประเมินการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

4.5 วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลต่อไป

5. เจ็อนไขความสำเร็จ

เจ็อนไขความสำเร็จ หมายถึง ปัจจัย เจ็อนไข หรือหลักปฏิบัติสำคัญที่จะทำให้การนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนไปใช้ให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ มีดังต่อไปนี้

5.1 ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้นิเทศได้รับการพัฒนาและมีความพร้อมหรือมีความมั่นใจในการดำเนินการนิเทศเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

5.2 มีการสนับสนุนงบประมาณสื่อ อุปกรณ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การปฏิบัติงานและสื่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เพียงพอ

5.3 ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ ได้รับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจในรูปแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

5.4 การทำงานเป็นทีม ความสามัคคี หรือความเป็นเอกภาพของบุคลากร

3.2 ผลการประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ

การเรียนรู้ ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ผลการประเมินผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาไปใช้ที่โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กลยุทธ์ในการดำเนินการพัฒนาคือการอบรมเชิงปฏิบัติการตามกิจกรรมที่กำหนดขึ้น เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยดำเนินการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผล หลังจากดำเนินกิจกรรมการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย คือ โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยครูผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 3 คน ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในรายวิชาคณิตศาสตร์มีการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 โดยทักษะการเรียนรู้ประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะด้านทักษะชีวิต ซึ่งผลการประเมินและสรุปผลการประเมิน ปรากฏดังนี้

1. ผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูผู้รับการนิเทศ

การทดสอบความรู้ความเข้าใจของครูผู้ร่วมการประชุมปฏิบัติการการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ครูสู่การเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ก่อนและหลังการอบรม เพื่อเปรียบเทียบความรู้ของครู โดยใช้สถิติ t-test แสดงดังตาราง 14

ตาราง 14 ผลการทดสอบความรู้ ความเข้าใจของครูผู้รับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ก่อนและหลังการนิเทศ

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	\bar{X}	S.D.	df	t
ก่อนเรียน	3	20	12.00	2.00	2	4.914*
หลังเรียน			16.00	1.53		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงให้เห็นว่า ครูผู้รับการนิเทศก่อนได้รับการนิเทศ ครูมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยระดับความรู้เท่ากับ 12.00 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.00 และหลังได้รับการนิเทศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.00 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.53 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังได้รับการนิเทศเพื่อพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้สูงกว่าก่อนได้รับการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ

หลังจากผู้วิจัยดำเนินงานนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานได้มีการสะท้อนและสรุปผล โดยการประเมินความสามารถในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการใช้สื่อเทคโนโลยี และด้านการวัดและประเมินผลหลังจากดำเนินกิจกรรมการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา กลุ่มตัวอย่างได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย คือ โรงเรียนชุมชนราษฎร์บำรุง อำเภอชุมชน จังหวัดศรีสะเกษ โดยครูผู้รับการนิเทศ ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์ จำนวน 3 คน ได้แก่ ครูผู้สอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนในรายวิชาคณิตศาสตร์มีการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยทักษะการเรียนรู้ประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะด้านทักษะชีวิต ปราบกฏผลดังตาราง 15

ตาราง 15 ผลการประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ของครูในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ผู้รับการนิเทศ	ประเมินครั้งที่	\bar{X}	S.D.	แปลผล
คนที่ 1	1	3.46	0.52	ปานกลาง
	2	4.46	0.66	มาก
	3	4.69	0.48	มากที่สุด
คนที่ 2	1	3.23	0.44	ปานกลาง
	2	4.38	0.65	มาก
	3	4.85	0.38	มากที่สุด
คนที่ 3	1	3.31	0.48	ปานกลาง
	2	4.38	0.51	มาก
	3	4.77	0.44	มากที่สุด

จากตาราง 15 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินทักษะการออกแบบแผนจัดการเรียนรู้ครูผู้รับการนิเทศคนที่ 1 ครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.46$, S.D. = 0.52) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.66) ครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.48) ครูผู้รับการนิเทศคนที่ 2 ครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.44) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.65) ครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = 0.38) ครูผู้รับการนิเทศคนที่ 3 ครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.31$, S.D. = 0.48) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.51) ครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.77$, S.D. = 0.44) เมื่อเปรียบเทียบการรับการนิเทศทั้ง 3 ครั้ง จะเห็นว่าครูผู้รับการนิเทศทุกคนมีทักษะการออกแบบแผนจัดการเรียนรู้สูงขึ้นหลังรับการนิเทศการจัดการเรียนรู้

ตาราง 16 ผลการประเมินทักษะด้านการจัดการเรียนรู้ของครูในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา

ผู้รับการ นิเทศ	ครั้งที่	ด้านที่ 1 ครูผู้สอน		ด้านที่ 2 กิจกรรม		ด้านที่ 3 การใช้สื่อฯ		ด้านที่ 4 การประเมินผล		ด้านที่ 5 บรรยากาศ ห้องเรียน		เฉลี่ยรวม	
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
คนที่ 1	1	3.22	0.51	3.30	0.61	3.90	0.88	3.11	0.64	3.19	0.56	3.34	0.64
	2	3.74	0.45	3.85	0.53	4.30	0.67	3.78	0.51	3.74	0.53	3.88	0.54
	3	4.67	0.48	4.70	0.47	4.80	0.42	4.63	0.49	4.70	0.47	4.70	0.47
คนที่ 2	1	3.15	0.60	3.19	0.56	3.80	0.92	3.26	0.45	3.44	0.51	3.37	0.61
	2	3.67	0.55	3.81	0.56	4.70	0.48	3.96	0.44	4.22	0.51	4.07	0.51
	3	4.70	0.47	4.74	0.45	4.80	0.42	4.67	0.48	4.67	0.48	4.72	0.46
คนที่ 3	1	3.33	0.48	3.38	0.51	3.80	0.92	3.08	0.49	3.23	0.60	3.36	0.60
	2	4.04	0.52	4.23	0.73	4.60	0.52	4.23	0.73	4.31	0.63	4.28	0.63
	3	4.70	0.47	4.69	0.48	4.80	0.42	4.77	0.44	4.62	0.65	4.72	0.49

จากตาราง 16 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูผู้รับการนิเทศ
คนที่ 1 ครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.34$, S.D. = 0.64) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 3.88$, S.D. = 0.54) ครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.47) ครูผู้รับการนิเทศ
คนที่ 2 ครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.61) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.07$, S.D. = 0.51) ครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.46) ครูผู้รับการนิเทศ
คนที่ 3 ครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.60) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก
($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.63) ครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = 0.49) เมื่อเปรียบเทียบ
การรับการนิเทศทั้ง 3 ครั้ง จะเห็นว่าคะแนนเฉลี่ยของครูผู้รับการนิเทศทุกคนสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่า
ครูผู้รับการนิเทศทุกคนมีทักษะการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นหลังจากรับการนิเทศการจัดการเรียนรู้

3. ผลการประเมินการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

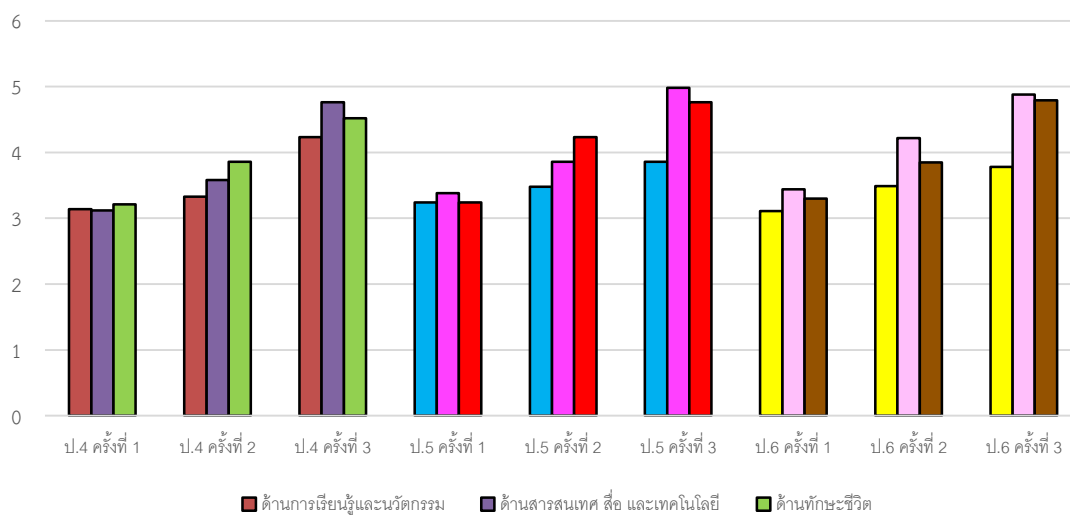
ผู้วิจัยได้ทำการประเมินการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา แสดงผลในตาราง 17

ตาราง 17 แสดงผลประเมินการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ทักษะการเรียนรู้	นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา																	
	ป.4						ป.5						ป.6					
	ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3		ครั้งที่ 1		ครั้งที่ 2		ครั้งที่ 3	
	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD	\bar{X}	SD
ด้านการเรียนรู้ และนวัตกรรม	3.14	0.35	3.33	0.48	4.23	0.99	3.24	0.43	3.48	0.51	3.86	0.68	3.11	0.64	3.49	0.61	3.78	0.51
ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี	3.12	0.40	3.58	0.51	4.76	0.43	3.38	0.49	3.86	0.68	4.98	0.15	3.44	0.51	4.22	0.51	4.88	0.33
ด้านทักษะชีวิต	3.21	0.42	3.86	0.68	4.52	0.59	3.24	0.43	4.23	0.69	4.76	0.48	3.30	0.61	3.85	0.53	4.79	0.47
สรุป	3.16	0.39	3.59	0.56	4.50	0.67	3.29	0.45	3.86	0.63	4.53	0.44	3.28	0.59	3.85	0.55	4.68	0.44

ตาราง 17 แสดงให้เห็นว่า ผลการประเมินการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ทักษะการเรียนรู้ ประกอบด้วย ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และทักษะด้านทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 พบว่า ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.16$, S.D. = 0.39) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$, S.D. = 0.56) ครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.67) ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 5 ครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 0.45) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.63) ครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.44) ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครั้งที่ 1 อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.28$, S.D. = 0.59) ครั้งที่ 2 อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = 0.55) ครั้งที่ 3 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.44) ซึ่งทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 ในแต่ละด้านสามารถแสดงได้ดังภาพประกอบ ต่อไปนี้

แผนภูมิแสดงพัฒนาการในแต่ละทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

ภาพประกอบ 9 พัฒนาการในแต่ละทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6

ภาพประกอบ 9 แสดงให้เห็นว่า พัฒนาการในแต่ละทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 หลังจากจัดการเรียนรู้ตามแนวของวิชาคณิตศาสตร์นักเรียนมีพัฒนาการเพิ่มขึ้นตามลำดับในทุก ๆ ทักษะการเรียนรู้

4. ผลการศึกษาความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศและนักเรียนต่อรูปแบบการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา

ตาราง 18 ความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1	ความพึงพอใจต่อรูปแบบ/กระบวนการนิเทศ	4.87	0.40	มากที่สุด
2	ความพึงพอใจต่อบุคลากรผู้ให้การนิเทศฯ	4.92	0.33	มากที่สุด
3	ความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก	4.96	0.34	มากที่สุด
4	ความพึงพอใจต่อคุณภาพ/ผลลัพธ์ ของการนิเทศฯ	4.98	0.32	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.93	0.35	มากที่สุด

จากตาราง 18 พบว่า ความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดใน
พระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.35) เมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 4 ความพึงพอใจต่อคุณภาพ/ผลลัพธ์
ของการนิเทศฯ ด้านที่ 3 ความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านที่ 2 ความพึงพอใจต่อบุคลากร
ผู้ให้การนิเทศฯ และ ด้านที่ 1 ความพึงพอใจต่อรูปแบบ/กระบวนการนิเทศ

พูน ปณ ทิโต ชิว

ตาราง 19 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ข้อ	รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
		\bar{X}	S.D.	
1	ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้	4.89	0.32	มากที่สุด
2	ความพึงพอใจต่อครูผู้สอน	4.86	0.40	มากที่สุด
3	ความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนการสอน	4.86	0.36	มากที่สุด
4	ความพึงพอใจต่อการวัดและประเมินผล	4.85	0.48	มากที่สุด
5	ความพึงพอใจต่อคุณภาพการเรียนรู้	4.90	0.37	มากที่สุด
	ค่าเฉลี่ยรวม	4.87	0.39	มากที่สุด

จากตาราง 19 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนมีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.39) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านที่ 5 ความพึงพอใจต่อคุณภาพการเรียนรู้ ด้านที่ 1 ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านที่ 3 ความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนการสอน ด้านที่ 2 ความพึงพอใจต่อครูผู้สอน และด้านที่ 4 ความพึงพอใจต่อการวัดและประเมินผล

5. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

หลังจากได้ดำเนินการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ไปใช้เสร็จสิ้น ผู้วิจัยได้ทำการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา แสดงผลในตาราง 20

ตาราง 20 ผลการประเมินการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

องค์ประกอบ	ความเหมาะสม			ความเป็นไปได้			ความเป็นประโยชน์		
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. หลักการ ของรูปแบบ	4.95	0.39	มากที่สุด	4.89	0.42	มากที่สุด	4.90	0.52	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์ของ รูปแบบ	4.97	0.44	มากที่สุด	4.79	0.48	มากที่สุด	4.93	0.49	มากที่สุด
3. กระบวนการ นิเทศ (APMER Model)	4.96	0.65	มากที่สุด	4.86	0.51	มากที่สุด	4.84	0.60	มากที่สุด
4. การประเมิน รูปแบบการนิเทศ	4.77	0.44	มากที่สุด	4.87	0.28	มากที่สุด	4.85	0.38	มากที่สุด
5. เจื่อนไข ความสำเร็จ	4.79	0.48	มากที่สุด	4.85	0.38	มากที่สุด	4.90	0.42	มากที่สุด
รวมค่าเฉลี่ย	4.89	0.48	มากที่สุด	4.85	0.41	มากที่สุด	4.88	0.48	มากที่สุด

จากตาราง 20 ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยรวมความเหมาะสม
อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.89$, $SD. = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ
การเรียงลำดับ จากมากไปหาน้อย ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ กระบวนการนิเทศ (APMER
Model) หลักการของรูปแบบ เจื่อนไขความสำเร็จ และการประเมินรูปแบบการนิเทศ ความเป็นไปได้
อยู่ในระดับความคิดเห็นมากที่สุด ($\bar{X} = 4.85$, $SD. = 0.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ
การเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักการของรูปแบบ การประเมินรูปแบบการนิเทศ
กระบวนการนิเทศ (APMER Model) เจื่อนไขความสำเร็จ และวัตถุประสงค์ของรูปแบบ และ
ความเป็นประโยชน์ ($\bar{X} = 4.88$, $SD. = 0.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบการเรียงลำดับจาก
มากไปหาน้อย ได้แก่ วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เจื่อนไขความสำเร็จ หลักการของรูปแบบ
การประเมินรูปแบบการนิเทศ และกระบวนการนิเทศ (APMER Model)

สรุปผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

จากผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลจากการนำรูปแบบ
ไปใช้ ดังนี้

1. การพัฒนาคุณภาพทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนจะทำให้ครูจัดการเรียนรู้เพื่อให้
ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้ที่สอดคล้องในทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เรียนจะนำไปใช้ใน
การเรียนในระดับที่สูงขึ้นการทำงานในชีวิตประจำวันและอนาคตได้
2. การนิเทศการจัดการเรียนรู้ทำให้ครูมีความตระหนักและเห็นความสำคัญ
ของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งครูจะต้องดำเนินการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน
การวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัดของแต่ละระดับชั้น ออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการสอน
โดยเชื่อมโยงไปถึงการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเลือกสื่อที่เหมาะสม เครื่องมือ/วิธีการวัดและ
ประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ
ตลอดเทคนิควิธีการ ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ
3. รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีรูปแบบการทำงานเพื่อเสริมสร้าง สนับสนุน
แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง ผู้บริหารและ/หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน เพื่อให้สามารถ “เสริมสร้าง
ทักษะการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และด้านทักษะ
ชีวิต” ของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ
4. การนิเทศทำให้ครูค้นพบจุดแข็งและจุดที่ควรพัฒนาของตนเองในการจัดการ
เรียนรู้ และส่งผลให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน ริเริ่มสร้างสรรค์งาน นวัตกรรมที่มี
ประโยชน์ต่อการสอนสามารถพัฒนาศักยภาพของครูในการปฏิบัติภาระหน้าที่การสอนในห้องเรียน
และสร้างความรักความศรัทธาในวิชาชีครู

พูน ปณ ภิโต ชีเว

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยขอสรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สรุปผล
3. อภิปรายผล
4. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
3. เพื่อทดลองใช้และประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

สรุปผล

การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้องและการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศ คือ บุคลากรที่ดำเนินการนิเทศขาดความรู้ ความเข้าใจในกระบวนการนิเทศและวิธีการนิเทศขั้นเรียนให้เกิดประสิทธิภาพ ทำให้ผู้รับการนิเทศอึดอัด เหมือนโดนจับผิดในการจัดการเรียนการสอน และไม่ได้นำผลการนิเทศมาวิเคราะห์ เพื่อปรับปรุงการการเรียนการสอนอย่างเป็น

รูปธรรม ขาดการมีส่วนร่วมในการวางแผนการนิเทศแต่ยังขาดการสร้างการรับรู้ร่วมกัน ไม่มีส่วนร่วมในการออกแบบการนิเทศ ขาดการชี้แจงองค์ความรู้เรื่องการนิเทศ และในการปฏิบัติมีการดำเนินการนิเทศของโรงเรียนไม่ต่อเนื่อง และไม่มีรูปแบบที่ชัดเจน ทำให้ครูยังไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศในการพัฒนาตนเอง ในการจัดการเรียนการสอน เมื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.36$, S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ หลังการสังเกตการสอน การวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = 0.95) ด้านการปฏิบัติการนิเทศ 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล จากการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 3.44$, S.D. = 0.89) การวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 3.41$, S.D. = 0.94) สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการนิเทศ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือปฏิบัติการนิเทศ 3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 4.79$, S.D. = 0.45) ปฏิบัติการนิเทศ 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.46) และการวางแผนการนิเทศ ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.51)

จากผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่าการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอน และเป็นแนวทางหนึ่งที่พัฒนาครูตามบริบทจริง ทำให้ครูปรับปรุงพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางกระบวนการคิดอย่างมีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีเครื่องมือกระบวนการ หรือรูปแบบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ มีตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพ เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมและสามารถระบุหรือบ่งบอกสมรรถนะของผลการปฏิบัติงานของครูได้ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งมีองค์ประกอบจำนวน 5 องค์ประกอบ จำนวน 56 ตัวชี้วัด ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis : A) มี 9 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1.1 มีการศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 1.2 มีการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอน 1.3 มีการศึกษาสภาพความต้องการการรับการนิเทศเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน 1.4 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการศึกษา 1.5 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา 1.6 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตผลของการจัดการศึกษา 1.7 มีการวิเคราะห์อุปสรรคและข้อจำกัดในการจัดการศึกษา 1.8 มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน 1.9 มีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา

2. องค์ประกอบด้านการวางแผนการนิเทศ (Planning : P) มี 9 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 2.1 มีการประชุมวางแผนเตรียมการนิเทศร่วมกัน 2.2 มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน 2.3 มีการเลือกประเด็นที่สนใจจะพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2.4 มีการกำหนดวัน เวลาในการสังเกตการณ์การสอน 2.5 มีการกำหนดวันเวลาในการปรึกษาหารือเตรียมการนิเทศ 2.6 มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสม 2.7 มีการจัดทำแผนการนิเทศ 2.8 มีการนำเสนอโครงการ/กิจกรรมในการปฏิบัติการนิเทศ 2.9 มีเครื่องมือในการนิเทศ

3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติการนิเทศ (Management : M) มี 23 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการสอน 3.1.1 มีการประชุมชี้แจงรูปแบบการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้และกติกาในการสังเกตการสอนร่วมกัน 3.1.2 มีการระบุพฤติกรรมการสอนที่เป็นปัญหา และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 3.1.3 มีการแสวงหาความรู้หรือวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ 3.1.4 มีการเลือกแนวทาง วิธีการปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรมการสอน 3.1.5 มีการเลือกเครื่องมือสำหรับใช้ในการสังเกตการสอน 3.2 การสังเกตการสอน 3.2.1 มีการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาการนิเทศ 3.2.2 มีการดำเนินการตามประเด็นที่จะพัฒนาอย่างน้อย 2 ครั้ง 3.2.3 มีการกำหนดประเด็นในการสังเกตการสอน 3.2.4 สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเจียบ ๆ โดยไม่ทำลายบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.2.5 สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบในแต่ละครั้งของการสังเกต 3.2.6 ขณะสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอน และบรรยากาศในห้องเรียนอย่างละเอียด 3.2.7 บันทึกพฤติกรรมการสอนของครู (อาจใช้เทปบันทึกเสียงช่วย) 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน 3.3.1 มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกไว้ เพื่อให้สื่อสารได้เข้าใจมากขึ้นสำหรับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง 3.3.2 ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์การสอนของตนเอง 3.3.3 มีการวิเคราะห์พฤติกรรมเรียนรู้ของผู้เรียน 3.3.4 มีการวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู 3.3.5 มีการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ 3.3.6 มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในห้องเรียนเพิ่มเติม 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน 3.4.1 มีการประชุมสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.4.2 มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

ทำงานร่วมกัน 3.4.3 มีการนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร 3.4.4 มีการใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อแจ้งให้ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ 3.4.5 มีการสร้างบรรยากาศการประชุมเป็นไปด้วยความเป็นกันเอง ผู้รับการนิเทศรู้สึกสบายในการพูดคุย

4. องค์กรประกอบด้านประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) มี 9 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 4.1 มีการตีความ การประเมินค่าและการตัดสินใจ 4.2 มีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ 4.3 มีการประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) 4.4 มีการสรุปผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.5 มีการรายงานผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.6 มีการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรม 4.7 มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและวางแผนพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป 4.8 มีการดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.9 มีการเผยแพร่ผลการนิเทศแก่ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

5. องค์กรประกอบด้านการเสริมแรง (Reinforcing : R) เป็นการนำเสนอแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Show & Share) นวัตกรรม/วิธีการปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาสู่นวัตกรรมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1 มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชยเมื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 5.2 มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชา อย่างเป็นกัลยาณมิตรมีการสนับสนุน 5.3 ส่งเสริมการพัฒนาตนเองให้มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ และมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น 5.4 การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน 5.5 สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และ 5.6 มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา

สรุปผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.31) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ คือ การประเมินผลการนิเทศ ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.21) การปฏิบัติกรนิเทศ องค์ประกอบ 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการณ์สอน ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = 0.21) และการปฏิบัติกรนิเทศ องค์ประกอบ 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการณ์สอน ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = 0.25)

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า รูปแบบการนิเทศ

เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
 ในพระพุทธศาสนา ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการนิเทศ จากผู้ทรงคุณวุฒิมีองค์ประกอบ
 หลัก 5 ประการ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบเป็นการนิเทศที่เน้นการสอนงาน ส่งเสริม
 สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน
 เพื่อให้สามารถ “เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้” ของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ องค์ประกอบที่ 2
 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้นิเทศให้มีความรู้ ความเข้าใจ ส่งเสริมสมรรถนะ
 การจัดการเรียนรู้ของครู เพื่อนำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
 ระดับประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
 ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1
 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing : A) ขั้นที่ 2 วางแผนการนิเทศ (Planning : P) ขั้นที่ 3
 การจัดการความรู้ (Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน
 2) การสังเกตชั้นเรียน 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน 4) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ
 หลังการสังเกตชั้นเรียน ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) ขั้นที่ 5 การเสริมแรง
 (Reinforcing : R) องค์ประกอบที่ 4 การประเมินรูปแบบ โดยประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจ
 มอบหมายการดำเนินการประเมินผลการดำเนินงานด้วยความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการ
 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ ความพึงพอใจของครู ความเหมาะสม
 ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ สรุปและรายงานผลการประเมินการนิเทศ
 วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบ
 การนิเทศเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไข
 ความสำเร็จการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
 ไปใช้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้นิเทศได้รับการพัฒนา มีการสนับสนุนงบประมาณสื่อ อุปกรณ์
 การสอน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ ได้รับการเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ
 การทำงานเป็นทีม ความสามัคคีร่วมกันพัฒนาทักษะการจัดการเรียนการสอน

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
 ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า 1) ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้
 สูงกว่าก่อนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
 ระดับประถมศึกษา 2) ครูผู้รับการนิเทศมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นหลังรับการนิเทศ
 3) ทักษะการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และ
 ด้านทักษะชีวิต ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น 4) ความพึงพอใจ
 ของครูผู้รับการนิเทศและนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
 ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

5) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณาการประเมินความเหมาะสมความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

อภิปรายผล ผลการวิจัยที่ได้จากการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ผู้วิจัยได้นำเสนอการอภิปรายผลตามระยะของการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศ จากผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัด เป็นการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นกระบวนการที่สามารถพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เกิดทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 ซึ่งการนิเทศการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียนของครูผู้สอน และเป็นแนวทางหนึ่ง ที่พัฒนาครูตามบริบทจริง ทำให้ครูปรับปรุงพฤติกรรมในการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะทางกระบวนการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นจะต้องมีเครื่องมือ กระบวนการหรือรูปแบบในการนิเทศการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบมีตัวบ่งชี้ที่มีคุณภาพ เพื่อใช้ในการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและสามารถระบุหรือบ่งบอกสมรรถนะของผลการปฏิบัติงานของครูได้ดีและมีประสิทธิภาพ ซึ่งผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนามี 5 องค์ประกอบ 56 ตัวชี้วัด ได้แก่ 1. องค์ประกอบด้านการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis : A) มี 9 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 1.1 มีการศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศการจัดการเรียนรู้ 1.2 มีการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอน 1.3 มีการศึกษาสภาพความต้องการการรับ การนิเทศเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน 1.4 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการศึกษา 1.5 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา 1.6 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตผลของการจัดการศึกษา 1.7 มีการวิเคราะห์อุปสรรคและข้อจำกัดในการจัดการศึกษา 1.8 มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน 1.9 มีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา

2. องค์ประกอบด้านการวางแผนการนิเทศ (Planning : P) มี 9 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 2.1 มีการประชุมวางแผนเตรียมการนิเทศร่วมกัน 2.2 มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน 2.3 มีการเลือก

ประเด็นที่สนใจจะพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 2.4 มีการกำหนดวัน เวลาในการสังเกตสอน 2.5 มีการกำหนดวัน เวลาในการปรึกษาหารือเตรียมการนิเทศ 2.6 มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสม 2.7 มีการจัดทำแผนการนิเทศ 2.8 มีการนำเสนอโครงการ/กิจกรรมในการปฏิบัติการนิเทศ 2.9 มีเครื่องมือในการนิเทศ 3. องค์ประกอบด้านการปฏิบัติการนิเทศ (Management : M) มี 23 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการณ์สอน 3.1.1 มีการประชุมชี้แจงรูปแบบการนิเทศ แผนการจัดการเรียนรู้และกติกาในการสังเกตการสอนร่วมกัน 3.1.2 มีการระบุพฤติกรรมการสอนที่เป็นปัญหาและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ 3.1.3 มีการแสวงหาความรู้หรือวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ 3.1.4 มีการเลือกแนวทาง วิธีการปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรมการสอน 3.1.5 มีการเลือกเครื่องมือสำหรับใช้ในการสังเกตการสอน 3.2 การสังเกตการสอน 3.2.1 มีการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาการนิเทศ 3.2.2 มีการดำเนินการตามประเด็นที่จะพัฒนาอย่างน้อย 2 ครั้ง 3.2.3 มีการกำหนดประเด็นในการสังเกตการสอน 3.2.4 สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเจียบ ๆ โดยไม่ทำลายบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3.2.5 สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบในแต่ละครั้งของการสังเกต 3.2.6 ขณะสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอนและบรรยากาศในห้องเรียนอย่างละเอียด 3.2.7 บันทึกพฤติกรรมการสอนของครู (อาจใช้เทปบันทึกเสียงช่วย) 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน 3.3.1 มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกไว้ เพื่อให้สื่อสารได้เข้าใจมากขึ้นสำหรับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง 3.3.2 ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์การสอนของตนเอง 3.3.3 มีการวิเคราะห์พฤติกรรมเรียนรู้ของผู้เรียน 3.3.4 มีการวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู 3.3.5 มีการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้ 3.3.6 มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในห้องเรียนเพิ่มเติม 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการณ์สอน 3.4.1 มีการประชุมสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3.4.2 มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงานร่วมกัน 3.4.3 มีการนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร 3.4.4 มีการใช้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อแจ้งให้ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ 3.4.5 มีการสร้างบรรยากาศการประชุมเป็นไปด้วยความเป็นกันเอง ผู้รับการนิเทศรู้สึกสบายในการพูดคุย 4. องค์ประกอบด้านประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) มี 9 ตัวชี้วัด ประกอบด้วย 4.1 มีการตีความ การประเมินค่าและการตัดสินใจ 4.2 มีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ 4.3 มีการประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness) 4.4 มีการสรุปผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.5 มีการรายงานผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.6 มีการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรม 4.7 มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและวางแผนพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ครั้งต่อไป 4.8 มีการดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 4.9 มีการเผยแพร่ผลการนิเทศแก่ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้อง

เพื่อการพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป 5. องค์ประกอบด้านการเสริมแรง (Reinforcing : R) เป็นการนำเสนอแลกเปลี่ยนรู้ (Show & Share) นวัตกรรม/วิธีการปฏิบัติที่ดีในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนด้านการคิดวิเคราะห์ และพัฒนาสู่นวัตกรรม การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 มี 6 ตัวชี้วัด ได้แก่ 5.1 มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชยเมื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด 5.2 มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นกัลยาณมิตร มีการสนับสนุน 5.3 ส่งเสริมการพัฒนาตนเองให้มีองค์ความรู้ใหม่ ๆ และมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น 5.4 การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน 5.5 สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง และ 5.6 มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา จากผลการประเมินองค์ประกอบและตัวชี้วัดของการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับ คือ การประเมินผล การนิเทศ การปฏิบัติการณ์นิเทศ องค์ประกอบ 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกต การสอนและการปฏิบัติการณ์นิเทศ องค์ประกอบ 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการณ์สอน ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันของการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศ 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการณ์สอน การวางแผน การนิเทศ ด้านการปฏิบัติการณ์นิเทศ 3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการณ์สอน การวางแผน การนิเทศ สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านการนิเทศ พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ปฏิบัติการณ์นิเทศ 3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการณ์สอน ปฏิบัติการณ์นิเทศ 3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการณ์สอนและการวางแผนการนิเทศ

2. ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ

นักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหา และสภาพที่พึงประสงค์การนิเทศ

เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
 ในพระพุทธศาสนา ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพรูปแบบการนิเทศ จากผู้ทรงคุณวุฒิ มีองค์ประกอบ
 หลัก 5 ประการ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบเป็นการนิเทศที่เน้นการสอนงาน ส่งเสริม
 สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน
 เพื่อให้สามารถ “เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้” ของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ องค์ประกอบที่ 2
 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้นิเทศให้มีความรู้ ความเข้าใจ ส่งเสริมสมรรถนะ
 การจัดการเรียนรู้ครู เพื่อนำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
 ระดับประถมศึกษา องค์ประกอบที่ 3 กระบวนการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
 ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มี 5 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นที่ 1
 ศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing : A) ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning : P) ขั้นที่ 3
 การจัดการความรู้ (Management : M) มี 4 ขั้นตอน คือ 1) การประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน
 2) การสังเกตชั้นเรียน 3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตชั้นเรียน 4) ประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับ
 หลังการสังเกตชั้นเรียน ขั้นที่ 4 ประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) และขั้นที่ 5 การเสริมแรง
 (Reinforcing : R) องค์ประกอบที่ 4 การประเมินรูปแบบ โดยประชุมชี้แจงเพื่อสร้างความเข้าใจ
 มออบหมายการดำเนินการ ประเมินผลการดำเนินการด้วยความรู้ ความเข้าใจ ความสามารถในการ
 ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการจัดการเรียนรู้ ความพึงพอใจของครู ความเหมาะสม
 ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ สรุปและรายงานผลการประเมินการนิเทศ
 วิเคราะห์ สังเคราะห์ผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลย้อนกลับในการปรับปรุงหรือพัฒนารูปแบบ
 การนิเทศเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา และองค์ประกอบที่ 5 เงื่อนไข
 ความสำเร็จการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
 ไปใช้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศได้รับการพัฒนา มีการสนับสนุน
 งบประมาณสื่อ อุปกรณ์การสอน ผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้นิเทศ และครูผู้รับการนิเทศ ได้รับการ
 เสริมสร้างขวัญและกำลังใจ การทำงานเป็นทีม ความสามัคคีร่วมกันพัฒนาทักษะการจัดการเรียน
 การสอน ผลการวิจัยได้รูปแบบการนิเทศที่สร้างและพัฒนาขึ้น ซึ่งผู้วิจัยพัฒนามาจากแนวคิดการวิจัย
 และพัฒนาของ สมาน อัครภูมิ (2549) ; สุวิมล โพธิ์กลิ่น (2549) ; เพชริน สงค์ประเสริฐ (2550) ;
 สุภาภรณ์ กิตติรัชตานนท์ (2550); Willer (1986) และ Keeves (1988) พบว่า เป็นการวิจัยและ
 พัฒนาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาได้แนวทางการนิเทศดังนี้ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ
 นักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาด้วยกระบวนการ (APMER
 Model) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนะ บัวสนธ์ (2552), ทิศนา แคมมณี (2551) วาโร
 เฟ็งสวัสดิ์ (2553) กล่าวว่า สิ่งที่สร้างขึ้นหรือพัฒนาขึ้นจากแนวคิดทฤษฎีที่ได้ศึกษามาของผู้สร้างเอง

เพื่อถ่ายทอดความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ โดยใช้สื่อที่ทำให้เข้าใจได้ง่ายและกระชับถูกต้องอาจเป็น โครงสร้าง โปรแกรม แบบจำลองหรือตัวแบบที่จำลองสภาพความเป็นจริงและสามารถตรวจสอบ เปรียบเทียบกับปรากฏการณ์จริงได้ เพื่อช่วยให้ตนเองและผู้อื่นสามารถเข้าใจได้ชัดเจนขึ้น

นอกจากนั้นยังกล่าวว่า การพัฒนารูปแบบเป็นการสร้างหรือการปรับปรุง การดำเนินงานขององค์การ หน่วยงาน หรือองค์ประกอบที่สำคัญในเรื่องที่ต้องศึกษาที่แสดงถึงแนวความคิดทฤษฎี การสังเคราะห์ การสร้างรูปแบบ การศึกษาความเหมาะสมและความเป็นไปได้หรือการตรวจสอบรูปแบบ และ การนำเสนอรูปแบบ ซึ่งสอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และปรีชา สามัคคี (2552) ได้กล่าวว่า การสร้างและการพัฒนารูปแบบการประเมินว่าจำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิดและ ทฤษฎีการประเมิน เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานในการดำเนินงานเช่นเดียวกัน โดยมีขั้นตอน คือ ออกแบบ รูปแบบตามสมมติฐานของผู้ศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่ มุ่งประเมิน ส่วนการพัฒนารูปแบบการประเมินที่ได้ออกแบบขึ้นมีวิธีการและขั้นตอนหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบแนวคิดและสมมติฐานการวิจัย ซึ่งสรุปได้ว่า มีวิธีการคือ การตรวจสอบและการหา ประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยการวิจารณ์และเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้ ปรับปรุง พัฒนา และนำเสนอรูปแบบ เป็นต้น ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะทำให้รูปแบบที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกับพาสนา ชลบุรีพันธ์ (2560) ที่ได้ศึกษารูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและความต้องการการนิเทศการสอน เพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะ การคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ผลการวิจัย แต่ละด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดกิจกรรมการนิเทศการสอน ในขณะที่ด้านเทคนิคและ วิธีการนิเทศการสอนมีความต้องการมากที่สุด ส่วนรูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริม ความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบ 3 ส่วน ได้แก่ 1) แนวคิดของรูปแบบ ซึ่งเป็นไปตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดและ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และนโยบายไทยแลนด์ 4.0 และการศึกษา 4.0 ของรัฐบาลปัจจุบัน 2) หลักการของรูปแบบมี 4 หลักการ ได้แก่ หลักคุณภาพ หลักการมีส่วนร่วม หลักบูรณาการและความต่อเนื่อง และหลักความทันสมัยและเทคโนโลยีและข้อมูลที่ต้องการ และ 3) การนิเทศการสอน ประกอบด้วยกระบวนการนิเทศ 5 ขั้นตอน ได้แก่ จัดทำข้อมูลสารสนเทศ วาง แผนการนิเทศการสอนใช้สื่อเครื่องมือและเทคโนโลยี จัดกิจกรรมการนิเทศการสอนและประเมินผล การนิเทศการสอนและกลไกสนับสนุนการนิเทศการสอน มี 3 ด้าน ได้แก่ การใช้เทคนิคและวิธีการ นิเทศการสอน การมีส่วนร่วมการนิเทศการสอน และการวิจัยเพื่อพัฒนาการนิเทศการสอน นอกจากนี้

ความเห็นของครู พบว่า รูปแบบนี้มีความเหมาะสมในการส่งเสริมความสามารถของครูผู้สอนในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกฐิติ กอบก่า (2560) ที่ได้วิจัยในครั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและความต้องการการพัฒนาารูปแบบการนิเทศ และประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียนของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียนของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน ในภาพรวมตามความคิดเห็นของครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อนำมาเปรียบเทียบกับทางสถิติ โดยการทดสอบค่าที (t-test) มีการปฏิบัติไม่แตกต่างกัน สิ่งที่ครูผู้สอนและศึกษานิเทศก์ต้องการมากที่สุดคือ รูปแบบการนิเทศที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรม 2. รูปแบบการนิเทศการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียนของครูผู้สอนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา ในเขตภาคเหนือตอนบน มีชื่อว่า เอ พี ไอ ซี อี (APICE Model) มีความสมเหตุสมผลเชิงทฤษฎี ความเป็นไปได้และมีความสอดคล้อง 3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียน เอ พี ไอ ซี อี (APICE Model) มีผลดังนี้ 3.1 ครูผู้สอนกลุ่มทดลองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์ และเขียน หลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศ และเมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุม มีความรู้ความเข้าใจแตกต่างกัน 3.2 ครูผู้รับการนิเทศมีความสามารถในการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการนิเทศการจัดกิจกรรมและประเมินการอ่าน คิวิเคราะห์และเขียน อยู่ในระดับมากที่สุด 3.3 ผลการเรียนรู้ความสามารถทางด้านภาษา (Literacy) ความสามารถทางด้านเหตุผล (Reasoning Abilities) ของนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน โดยการทดสอบ ค่าที (t-test) หลังการใช้สูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการนิเทศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เพื่อให้การศึกษามีคุณภาพ กระบวนการนิเทศการศึกษาจึงมีความสำคัญ ซึ่งกระบวนการนิเทศการศึกษาเป็นการพัฒนา ปรับปรุงคุณภาพการศึกษาอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง โดยการทำงานร่วมกันของผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ซึ่งเป้าหมายหลักเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และบรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ดังที่ Weyne (1980) ได้วิจัยเรื่องการเรียนรู้บทบาทนิเทศการศึกษาของครูใหญ่โรงเรียนประถมศึกษาที่รัฐเวอร์จิเนีย สหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่า 1. ด้านความรับผิดชอบและขอบข่ายของงานที่มีลำดับความสำคัญสูงได้แก่งานหลักสูตรและการสอน งานแนะแนว งานบริหารและงานวิชาการ และงานนิเทศภายในโรงเรียน 2. เกี่ยวกับการนิเทศภายในโรงเรียนผู้ที่ต้องรับผิดชอบมากที่สุดคือครูใหญ่และ

ผู้ช่วยครูใหญ่ ส่วนครูผู้สอนทำหน้าที่น้อยมาก 3. เกี่ยวกับเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงาน งานเกี่ยวกับวัสดุ เป็นงานที่ครูใหญ่ใช้เวลาที่น้อยที่สุด ส่วนงานนิเทศภายในโรงเรียน งานเกี่ยวกับหลักสูตร งานการสอน และงานแนะแนวเป็นงานที่ครูใหญ่ใช้เวลามากที่สุด 4. เทคนิคการนิเทศที่ได้ผล ได้แก่ การเยี่ยม ชั้นเรียน การประชุมร่วมกับครู ส่วนวิธีการใช้เอกสาร เป็นวิธีที่ได้ผลน้อย

3. ผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ

ประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า 1) ครูผู้รับการนิเทศมีความรู้สูงกว่าก่อนได้รับการอบรมเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา 2) ครูผู้รับการนิเทศ มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้สูงขึ้นหลังรับการนิเทศ 3) ทักษะการเรียนรู้ ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และด้านทักษะชีวิตของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีพัฒนาการเพิ่มขึ้น ผลการวิจัยองค์ประกอบของการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing : A) การวางแผนการนิเทศ (Planning : P) การจัดการความรู้ (Management : M) การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E) และการเสริมแรง (Reinforcing : R) เป็นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูด้วยกระบวนการ (APMER Model) ผลการวิจัยสอดคล้องกับประวิทย์ รักษาแสง (2557) โดยครูผู้สอนสามารถออกแบบการเรียนรู้ผ่านวิชาแกน (Core Subjects) เพื่อดึงแนวคิดและความสามารถของผู้เรียนออกมาจากพฤติกรรมที่แฝงอยู่ภายในของสติปัญญาและพฤติกรรมการแสดงออก ซึ่งทักษะเหล่านี้จะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อชีวิตในอนาคตของผู้เรียน ทั้งต่อผลสำเร็จของงานและต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จากทักษะเพื่อการดำรงชีวิต ในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวมาข้างต้นมีความสำคัญอย่างมากกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน กล่าวคือ ผู้เรียนนอกจากจะมีความรู้ในทางวิชาการแล้วจะต้องมีทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอีกด้วย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แนวคิดของวิจารณ์ พานิช (2555) เพราะเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับและมีความเหมาะสมกับบริบทของระบบการศึกษาของประเทศไทยในปัจจุบัน โดยทักษะดังกล่าวประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ 3 ระบบสนับสนุนการศึกษาของศตวรรษที่ 21 โดยสอดคล้องกับการวิจัยของวิจารณ์ พานิช (2556) ได้ศึกษากระบวนการทัศน์ใหม่แห่งการศึกษา กรณีที่สนับต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21 พบว่า จากสังคมยุคเกษตรกรรมในศตวรรษที่ 18 เปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมยุคอุตสาหกรรมในช่วงศตวรรษที่ 19 และ 20 ในระยะปัจจุบันกำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคความรู้แห่งศตวรรษที่ 21 ด้วยพลังขับเคลื่อนของเทคโนโลยี ดิจิตอลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้มีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา โดยมีปัจจัยดังนี้ ด้านครู ประกอบด้วย สัญญาณการเป็นครู ทักษะดิจิตอล ทักษะสำหรับครู บทบาทของครู เครื่องมือคุณลักษณะของครูในศตวรรษที่ 21 ด้านการสอน การจัดการเรียนรู้ ทักษะการสอน รูปแบบ

การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ด้านผู้บริหาร/ผู้นำ ภาวะผู้นำ ทักษะเพื่อความสำเร็จ ทักษะคิดสำหรับผู้นำในศตวรรษที่ 21 ด้านโรงเรียน สภาพแวดล้อมสำหรับโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านหลักสูตร การออกแบบหลักสูตรใหม่สำหรับศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับพหุวิชา ดีมี และเอี่ยมพร หลินเจริญ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนตามแนวคิดการประเมินผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า 1) แนวทางการประเมินที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย โครงสร้างความสัมพันธ์กันของรายละเอียด 6 องค์ประกอบ ได้แก่ วัตถุประสงค์การประเมิน องค์ประกอบของทักษะและตัวชี้วัดเทคนิควิธีการประเมินเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน การตัดสินการประเมิน และการรายงานผลการประเมิน 2) ผลการทดลองใช้แนวทางประเมินวงรอบที่ 1 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยของทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม เท่ากับ 64.44 และวงรอบที่ 2 มีคะแนนเฉลี่ย 69.49 ในภาพรวมนักเรียนมีระดับทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในระดับดีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 65.88 และระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 34.16 3) ผลการประเมินคุณภาพของแนวทางการประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียนตามแนวคิดการประเมินผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ทั้ง 4 ด้าน มีคุณภาพในภาพรวมอยู่ในระดับมาก รวมทั้งสอดคล้องกับ วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และปิยะนันท์ พริงน้อย (2559) ได้ศึกษาเรื่อง นวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 พบว่า การปฏิรูปการศึกษาทั้งระบบโดยใช้นวัตกรรมการศึกษาทั้งด้านหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน สื่อการสอน การวัดและประเมินผล และการบริหารจัดการอย่างครบวงจร โดยต้องมีการกำหนดเป้าหมายว่าจะให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะอย่างไร มีความรู้และทักษะที่เหมาะสมกับโลกในศตวรรษที่ 21 อย่างไรบ้าง โดยทุกภาคส่วนต้องตระหนักถึง ปัญหาและความสำคัญและพร้อมที่จะเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อที่จะร่วมกันพัฒนาควบคู่กันไปในทุกด้าน เพื่อให้เกิดพลังทางสังคมที่ยิ่งใหญ่ที่จะสามารถผลักดันและนำไปสู่การแก้ปัญหาทั้งองค์กรวม โดยเฉพาะผู้รับผิดชอบด้านการศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการนำนวัตกรรมศึกษามาพัฒนาปรับปรุงในด้านต่าง ๆ ได้แก่ นวัตกรรมด้านหลักสูตร นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน นวัตกรรมสื่อการสอน นวัตกรรมด้านการประเมินผล และนวัตกรรมด้านการบริหารจัดการ โดยต้องมีการพัฒนาร่วมกันไปพร้อมกัน เน้นให้ความสำคัญกับเป้าหมายการศึกษาที่พึงประสงค์ มุ่งพัฒนาความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ ช่วยนำประเทศไปสู่การพัฒนาอย่างสมดุลและยั่งยืน ดังที่ เจษฎา กิตติสุนทร และวาสนา กิริติจำเริญ (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษารายวิชาการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบ Big Five Learning ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการทำงานเป็นทีมและให้ความร่วมมือ และความสามารถในการสื่อสารและการนำเสนอของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning ของนักศึกษาหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจของนักศึกษาจากการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด รวมทั้งงานวิจัยของ ขวัญชัย ช้วนา และธารทิพย์ ช้วนา (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริม ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 พบว่า การจัดการเรียนการสอนในอดีตจนถึงปัจจุบันมีรูปแบบที่ หลากหลาย และรูปแบบการจัดการเรียนรู้นั้นมีความสำคัญต่อการส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนา ตนเองเต็มตามศักยภาพการเลือกรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่มีความชัดเจนเหมาะสมกับผู้เรียน จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ในการจัดการเรียนรู้ควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะ กระบวนการคิด ทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองจากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย การฝึกปฏิบัติ และการประยุกต์ความรู้สู่การนำไปปฏิบัติจริง ผู้สอนสามารถใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบต่าง ๆ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ได้ ผู้เขียนได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ทางสติปัญญาของ Piaget การจัดการเรียนรู้คำนึงถึงความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม และ ประสบการณ์เดิม โดยคำนึงถึงบริบทของท้องถิ่น และเอื้อต่อการเรียนรู้ ทฤษฎีทางสติปัญญาของ Bruner การจัดโครงสร้างความรู้คำนึงถึงการลงมือกระทำ โดยผู้เรียนสร้างภาพในใจ และ การใช้สัญลักษณ์ ทฤษฎีความต้องการของ Thorndilke การฝึกหัดหรือการลงมือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนนั้นคงทน ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Knowles ผู้เรียนนำความรู้ ความเข้าใจไปใช้อย่างสม่ำเสมอ การบูรณาการจัดการเรียนรู้ โดยการให้คำชมเชย การแสดงผลงาน เพื่อให้เกิดแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนมุ่งมั่นทำงานให้บรรลุเป้าหมาย ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Bloom แบ่งจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ พุทธิพิสัย จิตพิสัย และทักษะพิสัยมาบูรณาการ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนการสอนโดยใช้สมองเป็นหลัก และทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยได้สังเคราะห์จาก เอกสารทั้งหมดที่กล่าวมาจึงได้รูปแบบการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษ ที่ 21 ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน (PEAPAC) ดังนี้ 1) Preparation = ขั้นการเตรียมความพร้อม 2) Engage = ขั้นการกระตุ้น 3) Action = ขั้นการปฏิบัติ 4) Pack = ขั้นการสรุป 5) Apply = ขั้นการประยุกต์ใช้ และ 6) Checking = ขั้นการตรวจสอบ เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ทักษะการคิดและแก้ไขปัญหา 2) ทักษะด้านข้อมูลและการสื่อสาร และ 3) ทักษะการมี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการชี้นำตนเอง ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียนจะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้กับชีวิตจริง และเรียนรู้ อย่างมีความหมายจึงจะถือว่าเป็นการเรียนรู้ที่มีพลังมีคุณค่าและเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ในการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจในการนำมาปรับใช้เพื่อการพัฒนาการเรียนการสอนให้เกิดผลดีสูงสุด กับผู้เรียนที่จะเป็นอนาคตของชาติต่อไป และสอดคล้องกับอรอุมา บวรศักดิ์ (2561) ได้วิจัย การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สำหรับครุวิทยาศาสตร์ ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา พบว่า ผลการนำรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิด

อย่างมีวิจารณ์ญาณ สำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาไปใช้และ
 การประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า 1) ครูวิทยาศาสตร์มีปฏิริยาตอบสนองต่อรูปแบบการนิเทศ
 การนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) การประเมินความรู้และทักษะการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ
 ก่อนการพัฒนามีค่าเฉลี่ย 34.60 คิดเป็นร้อยละ 86.50 และหลังการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย 37.00
 คิดเป็นร้อยละ 92.50 3) การประเมินทักษะการนิเทศและการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมทักษะการคิด
 อย่างมีวิจารณ์ญาณ โดยครูประเมินตนเองก่อนการพัฒนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และหลังการ
 พัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บังคับบัญชาเป็นผู้ประเมินก่อนการพัฒนา โดยรวม
 อยู่ในระดับมาก หลังการพัฒนาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 4) การประเมินการนำความรู้และ
 ทักษะไปสู่การปฏิบัติในหน้าที่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา โดยครูประเมินตนเอง
 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บังคับบัญชาประเมินโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 5) การประเมิน
 ผลลัพธ์การเรียนรู้ของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการนิเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก และงานวิจัย
 ต่างประเทศ Higgins (2008) ได้ศึกษาการวิจัยเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ศตวรรษที่ 21: การเรียนรู้
 ทั่วโลกในโรงเรียนกลาง URBAN การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเรียนรู้ทักษะในศตวรรษ
 ที่ 21 ตามประสบการณ์ของครูและนักเรียนที่เกี่ยวข้อง การวิจัยได้ดำเนินการในโรงเรียนมัธยมที่อยู่
 นอกเมือง ในห้องเรียนที่ไม่มีมาตรฐานหลักสูตรและไม่มีประเมินผลบังคับการเปลี่ยนแปลง
 ความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างครู นักเรียน การวิจัยนี้แสดงให้เห็นว่า นักเรียนเรียนรู้เพิ่มเติมเมื่อมีส่วนร่วม
 และมีการกระตุ้นทางปัญญา การเรียนรู้เกิดขึ้นผ่านสิ่งที่เกี่ยวข้องและการกระตุ้น รวมถึงการเห็น
 ประโยชน์ของการบูรณาการเกิดทักษะในศตวรรษที่ 21 และนำเข้าสู่หลักสูตรการเรียนรู้ระดับโลก
 4) ความพึงพอใจของครูผู้รับการนิเทศและนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ
 การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา อยู่ในระดับ
 ความพึงพอใจมากที่สุด 5) ผลการประเมินผลการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
 ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เมื่อพิจารณา
 การประเมินความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด
 การดำเนินงานวิจัยโดยผู้ใช้รูปแบบประเมินในเรื่องความสอดคล้อง ความถูกต้อง ความเป็นไปได้
 ความเป็นประโยชน์ของรูปแบบและรวมทั้งประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้รูปแบบ ซึ่งสอดคล้อง
 กับ บุญชม ศรีสะอาด, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และปรีชา สวมัคคี (2552) ได้กล่าวว่า การสร้างและ
 การพัฒนารูปแบบการประเมินว่าจำเป็นต้องศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎี การประเมินเพื่อเป็น
 ความรู้พื้นฐานในการดำเนินงาน เช่นเดียวกันโดยมีขั้นตอน คือ ออกแบบรูปแบบตามสมมติฐานของ
 ผู้ศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม มีความสอดคล้องและเหมาะสมกับสิ่งที่มุ่งประเมิน ส่วนการพัฒนารูปแบบ
 การประเมินที่ได้ออกแบบขึ้นมีวิธีการและขั้นตอนหลากหลาย ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกรอบแนวคิดและ
 สมมติฐานการวิจัย ซึ่งสรุปได้ว่า มีวิธีการ คือ การตรวจสอบและการหาประสิทธิภาพของรูปแบบ

โดยการวิจารณ์และเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ทดลองใช้ ปรับปรุง พัฒนาและนำเสนอรูปแบบ เป็นต้น ซึ่งกระบวนการดังกล่าวจะทำให้รูปแบบที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎา กิตติสุนทร (2560) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษารายวิชาการพัฒนาหลักสูตร ตามรูปแบบ Big Five Learning ผลการวิจัย พบว่า ความสามารถในการทำงานเป็นทีมและให้ความร่วมมือ และความสามารถในการสื่อสาร และการนำเสนอของนักศึกษาจากการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning ของนักศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจของนักศึกษา จากการเรียนรู้ตามรูปแบบ Big Five Learning หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 และความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิริวิญญู วัชรภาพ (2562) รูปแบบการพัฒนาทักษะการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการทดลองใช้และประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น พบว่า รูปแบบที่พัฒนาขึ้น นี้มีความถูกต้อง ความครอบคลุมเนื้อหาและความเหมาะสมของรูปแบบ อยู่ในระดับมาก และผลการ ประเมินในด้านความมีประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านความเป็นไปได้ ประเด็นทักษะจำเป็น สำหรับการโค้ชของผู้บริหารสถานศึกษาและประเด็นกระบวนการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากที่สุดและมาก และมะลิวัน สมศรี (2563) พบว่า การพัฒนารูปแบบการนิเทศ ที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า การประเมินรูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ โดยประเมินจาก 1) ความสามารถของผู้นิเทศในการให้คำแนะนำ ชี้แนะ เกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และ 2) ความพึงพอใจของครูผู้รับการ นิเทศต่อการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร ผลการประเมินพบว่า ผู้นิเทศ สามารถให้คำแนะนำ ชี้แนะจุดที่ควรได้รับการปรับปรุงแก้ไขในการจัดการเรียนรู้ของครูได้ และ ครูผู้รับการนิเทศเชื่อมั่นว่า การนิเทศการจัดการเรียนการสอนสามารถช่วยให้ครูสามารถพัฒนา การจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ หากมีการปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 จากผลการนำรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา พบว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีรูปแบบการทำงานเพื่อเสริมสร้าง สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน เพื่อให้สามารถเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี และด้านทักษะชีวิตของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งการนิเทศการจัดการเรียนรู้ทำให้ครูมีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้ โดยครูจะต้องดำเนินการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิเคราะห์หลักสูตร ตัวชี้วัดของแต่ละระดับชั้น ออกแบบการจัดการเรียนรู้ การเขียนแผนการสอนโดยเชื่อมโยงไปถึง การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การเลือกสื่อที่เหมาะสม เครื่องมือ/วิธีการวัดและประเมินผลที่มี ประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีทักษะการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ ตลอดเทคนิควิธีการ ในการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สอนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.2 ผลการวิจัยนี้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบและองค์ประกอบย่อยที่สำคัญของการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ดังนั้นจึงเป็นแนวทางให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนในฐานะผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้นำไปใช้ในการ พัฒนาการดำเนินการนิเทศ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของครูให้มีประสิทธิภาพ และเพื่อยกระดับทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.3 รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีลักษณะเด่นคือ เป็นการนิเทศที่เปิดโอกาสให้ครู ทุกคนมีส่วนร่วมตั้งแต่การวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการประเมินผลการจัดการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้ครูมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติที่ดีต่อการจัดการเรียนรู้ รวมถึงมีรูปแบบ การทำงานเพื่อเสริมสร้าง สนับสนุน แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง ผู้บริหารและ/หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน เพื่อให้สามารถเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และด้านทักษะชีวิตของนักเรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ ดังนั้น ครูจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

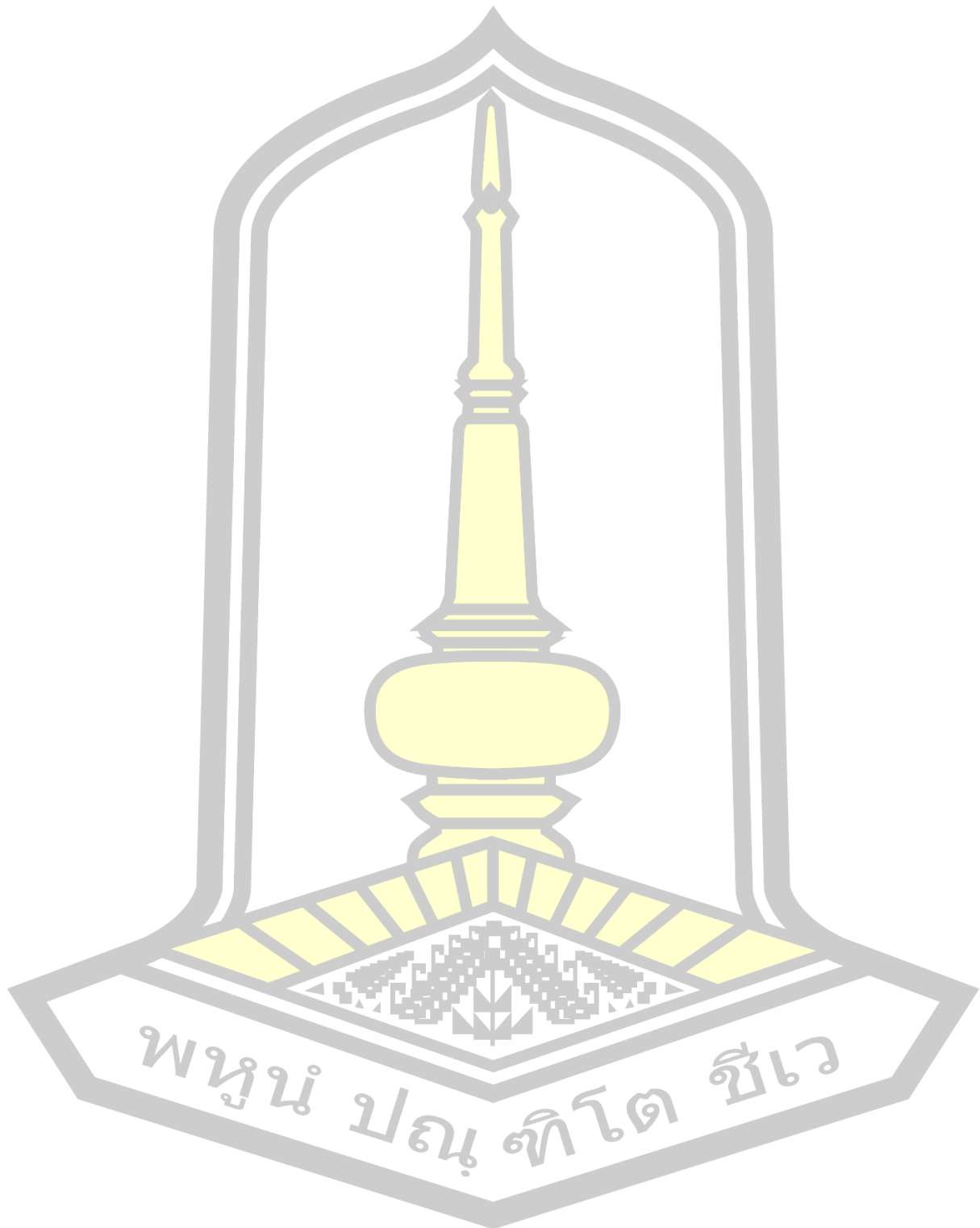
2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการพัฒนาผู้เรียน ทั้ง 3 ทักษะการเรียนรู้ ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ

และเทคโนโลยี และทักษะด้านทักษะชีวิต ดังนั้นการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องเป็นกิจกรรม
ที่ให้ผู้เรียนได้แสดงแนวคิดและความสามารถอย่างเต็มที่ ซึ่งครูผู้สอนและผู้นิเทศจะต้องสังเกตที่
แนวคิดและการแสดงออกถึงความสามารถของผู้เรียนตามตัวชี้วัดพฤติกรรมที่ต้องการให้ผู้เรียน
ทำอะไรได้และเป็นอย่างไร ดังนั้นครูผู้สอนและผู้นิเทศจำเป็นต้องเก็บรวบรวมแนวคิดและ
การแสดงออกถึงความสามารถของผู้เรียนให้ได้มากที่สุดและพยายามทำความเข้าใจแนวคิดดังกล่าว
เพื่อที่จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถเติมเต็ม และจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนให้กับผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม
และนำไปสู่ข้อสรุปของการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
ดังที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถนำไปใช้ในการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ได้ ดังนั้นจึงควรมีการวิจัย และพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและโรงเรียนเอกชน
อื่นๆ ต่อไป

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกอร ทองศรี. (2559). การศึกษาการพัฒนาารูปแบบการนิเทศเพื่อพัฒนาครูผู้สอน เรื่อง การพัฒนา
นวัตกรรมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ
ประจำปี 2559 เปิดโลกกว้างทางปัญญาพัฒนาสู่อาเซียน, 104 – 105. ปทุมธานี :
โรงพิมพ์เทคโนโลยีปทุมธานี (พี-เทค).
- กรมสามัญศึกษา. (2545). แผนพัฒนาการศึกษา ระยะที่ 9 (พ.ศ. 2545-2549). กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์การศาสนา.
- กรองทอง จิระเดชากุล.(2550). คู่มือการนิเทศภายในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ธารอักษรการพิมพ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพฯ : ศรุสภา.
- กิตติศักดิ์ อังคะนาวิน. (2561). การนิเทศการศึกษาให้เจริญก้าวหน้าสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0.
วารสารวิชาการ สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ, 4, 193-206.
- กิติมา ปรีดีดิถก. (2532). การบริหารและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : อักษรพัฒนา.
- กุลวดี บัวโชติ. (2547). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในของการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของ
โรงเรียนเอกชนในพระราชสำนัก.วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ขวัญชัย ช้วน และธารทิพย์ ช้วน. (2562). การจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21. วารสารบัณฑิตศึกษา : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 16(73), 13-22.
- จรรย์ น่วมมะโน. (2562). การพัฒนารูปแบบการนิเทศภายในเพื่อพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการ
เรียนรู้ภาษาอังกฤษ สำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุขบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- จิราวรรณ ศรีวิเวก. (2561). การศึกษาผลการใช้กระบวนการนิเทศเพื่อพัฒนาครูในการพัฒนา
หลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนพื้นที่เครือข่ายเกาะพะงัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. สุราษฎร์ธานี : สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1.
- เจษฎา กิตติสุนทร และวาสนา กิรติจำเริญ. (2560). การศึกษาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21
ของนักศึกษารายวิชาการพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบ Big five learning. วารสารชุมชน
วิจัย, 11(1), 103-112.

- ฉลาด จันทรสุมบัตติ. (2550). **การพัฒนาารูปแบบการจัดการความรู้องค์กรชุมชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ชฎาภรณ์ ไชยยา. (2556). **การพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1**. แม่ฮ่องสอน : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแม่ฮ่องสอน เขต 1.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2555). **80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเทอร์เน็ตคอปอเรชั่น.
- ชารี มณีศรี. (2542). **การนิเทศการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : บุรพาสาน.
- ณัฐกร สงคราม. (2553). **การออกแบบและพัฒนาหลักสูตรเพื่อการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ณัฐพงศ์ ทับสุลิ. (2559). **การพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในโดยใช้ทีมงานเป็นฐานสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2545). **การพัฒนาแบบจำลองแบบสมบูรณ์ในการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน. (2561). **การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา**. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ทิตนา แคมมณี. (2551). **14 วิธีสอนสำหรับครูมืออาชีพ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2554). **รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2555). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตนา แคมมณี. (2557). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธริศร เทียบปาน. (2561). **การพัฒนาารูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในเขตจังหวัดภาคใต้**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.

- นพพรพรรณ ญาณโกมุท. (2558). **การพัฒนาารูปแบบการนิเทศภายในตามแนวคิดการศึกษาชั้นเรียนสำหรับโรงเรียนเอกชน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษาและการเรียนรู้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- นภัสนันท์ อุปรี. (2560). **รูปแบบการนิเทศภายในของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี.
- นฤมล เจริญพรสกุล, ช่อเพชร เบ้าเงิน และสมบัติ คชสิทธิ์. (2559). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. **วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 11(3), 107-118.
- นิพนธ์ ไทยพานิช. (2535). **เทคนิคการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นิรันดร กากแก้ว และคณะ. (2563). **การนิเทศด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม**. ขอนแก่น : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น.
- บันลือ พฤกษ์วัน. (2537). **การนิเทศภายในโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญชม ศรีสะอาด, สุวิมล โพธิ์กลิ่น และปรีชา สามัคคี. (2552). **รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการประเมินแผนงานและโครงการในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2537). **การพัฒนาการสอน**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). **การพัฒนาหลักสูตรและการวิจัยเกี่ยวกับหลักสูตร**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประวิทย์ รักษาแสง. (2557). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ในศตวรรษที่ 21 ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ปรีดี ปลื้มสำราญกิจ. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของผู้เรียน. **วไลยอลงกรณ์ปริทัศน์**, 7(3), 141-158.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2534). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

- พงษ์ศักดิ์ นามประมา. (2557). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 สู่ความเป็นพลเมืองอาเซียนด้วยรูปแบบการสอนโดยใช้วิจัยเป็นฐาน (RBL) ในรายวิชาเพิ่มเติม ส 33202 อาเซียนศึกษา 2 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. **วารสารวิชาการของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ**, 17(2), 14-25.
- พาสนา ชลบุรีพันธ์. (2560). รูปแบบการนิเทศการสอนเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พิชญา ตีมี และเอื้อมพร หลินเจริญ. (2560). การพัฒนาแนวทางการประเมินทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของผู้เรียน ตามแนวคิดการประเมินผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. **วารสารการวิจัยเพื่อพัฒนาชุมชน (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์)**, 10(2), 139-153.
- พูนสุข หิงคานนท์. (2540). การพัฒนารูปแบบการจัดการของวิทยาลัยพยาบาล กระทรวงสาธารณสุข. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชริน วงศ์ประเสริฐ. (2550). การพัฒนารูปแบบการบริหารวิชาการโดยยึดหลักการทำงานเป็นทีมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เพ็ญวิภา พรหมสุวรรณ. (2558). อนาคตภาพของการนิเทศการศึกษาสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในทศวรรษหน้า (พ.ศ. 2556-2565). **วารสารศึกษาศาสตร์**, 9(3), 91-100, กรกฎาคม-กันยายน.
- ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ. (2542). การนิเทศการศึกษา : ทฤษฎีและการปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มะลิวัน สมศรี. (2563). การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารของครูประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2543). การนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา. **วารสารวิชาการ**, 3(4), 54-60.
- รัตนะ บัวสนธ์. (2552). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพฯ : คำสมัย.
- รัตนา ดวงแก้ว และคณะ. (2555). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการนิเทศการเรียนการสอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. **วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ.**, 5(2), 95-107.

ราชบัณฑิตยสถาน.(2555). **พจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน**. กรุงเทพฯ :

อรุณการพิมพ์.

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ. (2556). **การบริหารจัดการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา :

นำศิลป์โฆษณา.

ลิขสิทธิ์ พุ่มเขียว. (2554). **การพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทางไกลเพื่อส่งเสริมการสืบ**

สอบหา ความรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาทางไกล สถาบันการศึกษาทางไกล.วิทยานิพนธ์

ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน สาขาวิชา บัณฑิตวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วชิรา เครือคำอ้าย. (2552). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศนักศึกษาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู**

เพื่อพัฒนาสมรรถภาพการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดของนักเรียนประถมศึกษา.

วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วไลรัตน์ บุญสวัสดิ์. (2538). **หลักการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วัชรพล วิบูลยศรีน. (2556). **นวัตกรรมและสื่อการเรียนการสอนภาษาไทย**. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย.

วัชรภา เล่าเรียนดี. (2553). **การนิเทศการสอน สาขาหลักสูตรและการนิเทศ**. นครปฐม : โรงพิมพ์

มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วาโร เพ็งสวัสดิ์. (2553). **การวิจัยพัฒนารูปแบบ. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร**, 2(4), 2-15.

วิจารณ์ พานิช. (2555). **วิถีสร้างการเรียนรู้เพื่อศิษย์ ในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : ตาตา

พับลิเคชั่น

วิจารณ์ พานิช. (2556). **การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ : ส. เจริญการพิมพ์,

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2553). **โรงเรียน : การบริหารสู่ความเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้**. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ์.

วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). **กระบวนทัศน์ใหม่แห่งการศึกษากรณีทัศน์ ต่อการศึกษาศตวรรษ**

ที่ 21. กรุงเทพฯ : หจก. ทิพย์วิสุทธิ์.

วิไลลักษณ์ เพชรเอี่ยม. (2558). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้บริหารโรงเรียนเอกชนการกุศล**

ของวัดในพระพุทธศาสนา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาวิชา

การบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- วิไลลักษณ์ รัตนเพียรธัมมะ และปิยะนันท์ พริ้งน้อย.(2559). นวัตกรรมการศึกษาในการพัฒนาทักษะเพื่อการดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21. วารสารร่วมพถกซ์ มหาวิทยาลัยเกริก, 34(3), 55-78, กันยายน - ธันวาคม.
- สกวรัตน์ ไกรมาก. (2562). การนิเทศด้วยกระบวนการวิจัยเพื่อส่งเสริมความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ของครูกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ (ภาษาอังกฤษ) ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพะเยา เขต 2. พะเยา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 2.
- สังต์ อุทรานันท์. (2530). การนิเทศการศึกษา : หลักสูตร ทฤษฎี และปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มิตรสยาม.
- สมบัติ ท้ายเรือคำ. (2553). ระเบียบวิธีวิจัยสำหรับมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. กฟสินธุ์ : ประสานการพิมพ์.
- สมาน อัสวภูมิ. (2537). การพัฒนารูปแบบการบริหารการประถมศึกษาระดับจังหวัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมาน อัสวภูมิ. (2549). การบริหารงานในสถานศึกษา. อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2530). หลักการ หน้าที่ บทบาท และเทคนิคการนิเทศการสอน. กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สามารถ ผ่องศรี (2563). รูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนรู้ภาษาไทยที่มีประสิทธิผลของโรงเรียนประถมศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). เอกสารการนิเทศติดตามเพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนแบบคละชั้น. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). การวางแผนกลยุทธ์การจัดการศึกษาภาคบังคับ 9 ปี. กรุงเทพฯ : วิทยาการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). แผนยุทธศาสตร์พัฒนาสถานศึกษาศึกษาขนาดเล็ก พ.ศ. 2558-2561. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2541). **กระบวนการนิเทศการศึกษา**. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). **รายงานการดำเนินการนิเทศ 100%
ของหน่วยงานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติที่ประสบ
ผลสำเร็จในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**.
กรุงเทพฯ : สยามสปอร์ต วินดิเคท.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2554). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติฉบับที่10 (พ.ศ. 2550-2554)**. กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2560). **แนวทางการดำเนินงานของสำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริม
การศึกษาเอกชน.

สำเร็จ ยूरชัย และคณะ. (2560). การพัฒนาแนวทางการนิเทศภายในแบบมีส่วนร่วมสำหรับ
สถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1.
วารสารวิทยาลัยบัณฑิต เอเชีย, 17(3), 39-40..

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2553). **ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
(พ.ศ. 2552-2561)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.

สิราวิชญ์ วัชรกาฬ. (2562). รูปแบบการพัฒนาทักษะการโค้ชสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด
กรุงเทพมหานคร. **วารสารวิจัยทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ**, 14(2), 163-177.

สุภาภรณ์ กิตติรัชดานนท์. (2551). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดการเรียนการสอน
ในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุฎบัณฑิต
สาขาวิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.

สุรัชดา ภูรับพา. (2563). **การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมสมรรถนะ
การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนบ้านพุทธรักษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3**. สกลนคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 3

สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2550). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุวิมล โพล์กลิ่น. (2549). การพัฒนารูปแบบเครือข่ายความร่วมมือทางวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เสมอ สุวรรณโค. (2558). รูปแบบเครือข่ายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้านวิชาการของโรงเรียนระดับประถมศึกษา. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 16(2), 128-129.
- แสงเดือน คงาวัง. (2559). การพัฒนารูปแบบการนิเทศ ติดตามประเมินผลงานวิชาการของสถานศึกษาโดยใช้บันไดพัฒนา 5 ขั้น (AKACMEA). วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 6(2), 75-76.
- ไสว พักขาว. (2559). ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21 st Century Skills). [ออนไลน์]. ได้จาก : <http://web.chandra.ac.th/biog/wp-content/uploads/2015/10/>. [สืบค้นเมื่อ วันที่ 16 พฤษภาคม 2565].
- อดุลย์ ไพรสณฑ์. (2558). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมของครูประถมศึกษาตามแนวคิดชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพในการเป็นครูนักวิจัย. วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อเนก ส่งแสง. (2540). การนิเทศการศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏพระนคร.
- อรอุมา บวรศักดิ์. (2561). การพัฒนารูปแบบการนิเทศที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณสำหรับครูวิทยาศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อริศรา มีชัย. (2542). บทบาทที่เป็นจริงและบทบาทที่คาดหวังของศึกษานิเทศก์สังกัด สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อุทัย บุญประเสริฐ และชโลมใจ กิงคารวัฒน์. (2528). หลักและแนวทางในการจัดการนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รุ่งเรืองสาสน์การพิมพ์.
- เอกฐสิทธิ์ กอบกำ. (2560). การพัฒนารูปแบบการนิเทศการจัดกิจกรรมและประเมิน การอ่านคิดวิเคราะห์และเขียนของครูผู้สอน โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในเขตภาคเหนือตอนบน. พิษเนศวร์สาร, 13(2), 163-164.

ฮาซานะห์ บินมะอูญ และคณะ. (2561). รายงานการวิจัย การนิเทศแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาการ
สอนอ่านเชิงวิพากษ์สำหรับครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.

Abdulkareem, R. (2001). **Supervisory Practices as Perceived by Teachers and Supervisors in Riyadh Schools, Saudi Arabia.** Ph.D. Thesis, Ohio University.

Alan, B. (1992). **Charisma and Leadership in Organization.** London : Sage.

Anderson, L.W. and Krathwohl, D.R. (2001). **A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives.**
 New York : Addison Wesley Longman.

Arends, R. (2001). **Learning to Teacher.** 5th ed. Singapore : McGraw -Hill Higher Education.

Baffour-Awuah, P. (2011). **Supervision of Instruction in Public Primary Schools in Ghana : Teachers and Headteachers Perspectives.** Murdoch : Murdoch University,

Bandura, A. (1977). Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change.
Psychological Review, 84(2), 191-215.

Bardo, J.W. and Hartman, J.J. (1982). **Urban society : A systemic introduction.**
 New York : Peacock.

Bloom, B.S. (1976). **Taxonomy of Education Objective, Handbook I : Cognitive Domain.** New York : David Mckay.

Briggs, T.H. and Justman, J. (1982). **Improving Instruction through Supervision.**
 New York : Macmillan.

Brown, W.B. and Moberg. D.J. (1980). **Organization theory and Management: A macro approach.** New York : Joho Wiley and Sons.

Bruner, J.S. (1966). **Toward a theory of instruction.** Cambridge Mass : Harvard University Press.

Bush, T. (1986). **Theories of Education Management.** London : Harper and Row.

Christine, R.D. (2015). **Becoming a high expectation teacher Routledge.** New York : Routledge.

- Clark, R.E. (2013). Research-Tested Team Motivation Strategies. **Performance Improvement**, 44(1), 13-16.
- Cogan, M. (1973). **Clinical Supervision**. Boston : Houghton-Mifflin.
- Cruz, J.O. (2000). The Efficacy of Social work Model of Supervision for Education. **Dissertation Abstracts International**, 52(14), 264-A.
- Deming, W.E. (1986). **Out of the Crisi**. Cambridge, MA : MIT Center for Advanced Engineering Study.
- Dew, D.R. (1993). **Teachers' Perceptions of the Role of Content Knowledge in the Supervisory Process**. Ph.D. Thesis, Southern Illinois University.
- Doyle, M.W. (1986). Liberalism in World Politics. **American Political Science Review**, 80(4), 1151-1169.
- Doyle, P.G. (1981). **Planning Better Program**. New York : McGraw-Hill Book Company.
- Edgen, P.D. and Kauchak, D.P. (2006). **Strategies and Models for Teachers: Teachingcontent and thinking Skills**. Boston : Pearson.
- Edgen, P.D. and Kauchak, D.P. (2007). **Educational psychology**. Englewood Clift, NJ : Prentice-Hall.
- Eisner, E. (1976). Education connoisseiship and criticism, Their form and function in education evaluation. **Journal of Aesthetic Education**, 39(2), 192-193.
- Glatthorn, A.A. (1984). **Differentiated Supervision**. Washington D.C. : Association for Supervision and Curriculum Development
- Glickman, C.D., Gordon, S. and Ross-Gordon, J.M. (2004). **Supervision and instructional leadership: A developmental approach**. New York : Pearson.
- Glueck, W.F. (2004). **Management**. London : The Dryden Press.
- Good, C.V. (1973). **Dictionary of Education**. New York : McGraw-Hill.
- Gredler, M.E. (1997). **Learning and instruction theory into practice**. 3rd.ed. New Jersey : Printice-Hall Inc.
- Guskey, T.R. (2000). **Evaluating Professional Development**. Thousand Oaks, CA : Corwin Press.
- Hambleton, R.K. and others. (1978). Criterion-Referenced Testing and Measurement : A Review of Technical Issue and Developments. **Review of Education Research**, 48, 1-47.

- Harris, B.M. (1975). **Supervisory Behavior in Education**. New Jersey : Prentice-Hall.
- Higgins, M.R. (2008). **21st Century learning skills: Global learning in an Urban middle school**. Ph.D. Thesis, Wichita State University.
- Hossain, M. (2006). **Primary School Management and Gender Development in Bangladesh : Linkage between Intervention and Impact**. Maryland : University of Maryland.
- Kay, K. (2010). 21st century skills: Why they matter, what they are, and how we get there. In Bellanca, J., & Brandt, R. (Eds.), **21st century skills: Rethinking how students learn**. Bloomington, IN : Solution Tree Press.
- Keeves, P.J. (1988). **Educational research, methodology and measurement : An international handbook**. Oxford : Pergamon Press.
- Kruskamp, W.H. (2016). **Instructional supervision and the role of high school departments**. [online]. Available from : <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3118327>. [accessed 16 May 2021].
- Matsenjwa, L.R. and others. (2013). Teachers' Perceptions on Management of Conflict in Primary. **Future research should look into student challenging behavior**. 55(1), 74-87.
- Mazzucelli, C. (2014). Humanitarian Technologies and Genocide Prevention: A Critical Inquiry. **Genocide Studies and Prevention: An International Journal**, 8(3), 87-99.
- Pajak, P.E. (1990). "Identification of Supervisory Proficiency Project" Althea, **Georgia Department of Curriculum and Supervision**. Ed.D. Thesis, University of Georgia.
- Risso, J.F. (2016). **Teacher's and supervisor's perception of current and Experiences**. [online]. Available from : <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3118327>. [accessed 16 May 2022].
- Ryan, R.M. and Deci, E.L. (2000). Intrinsic and Extrinsic Motivations Classic Definitions and New Directions. **Contemporary Educational Psychology**, 25, 54-67.
- Schmuck, R.A. and Schmuck, P. (1997). **Group process in the classroom**. 7th ed. Iowa : Brown & Benchmark.

Smith, P.L. and Ragan, T.J. (1999). **Instructional Design**. New York : John Wiley & Sons Inc.

Steiner, E. (1988). **Methodology of theory construction**. Sydney : Educology Research.

Tilahun, B. (1983). **The Kind of School Supervision Needed in Developing Countries :Case Study Ethiopian**. London : University Microfilms International.

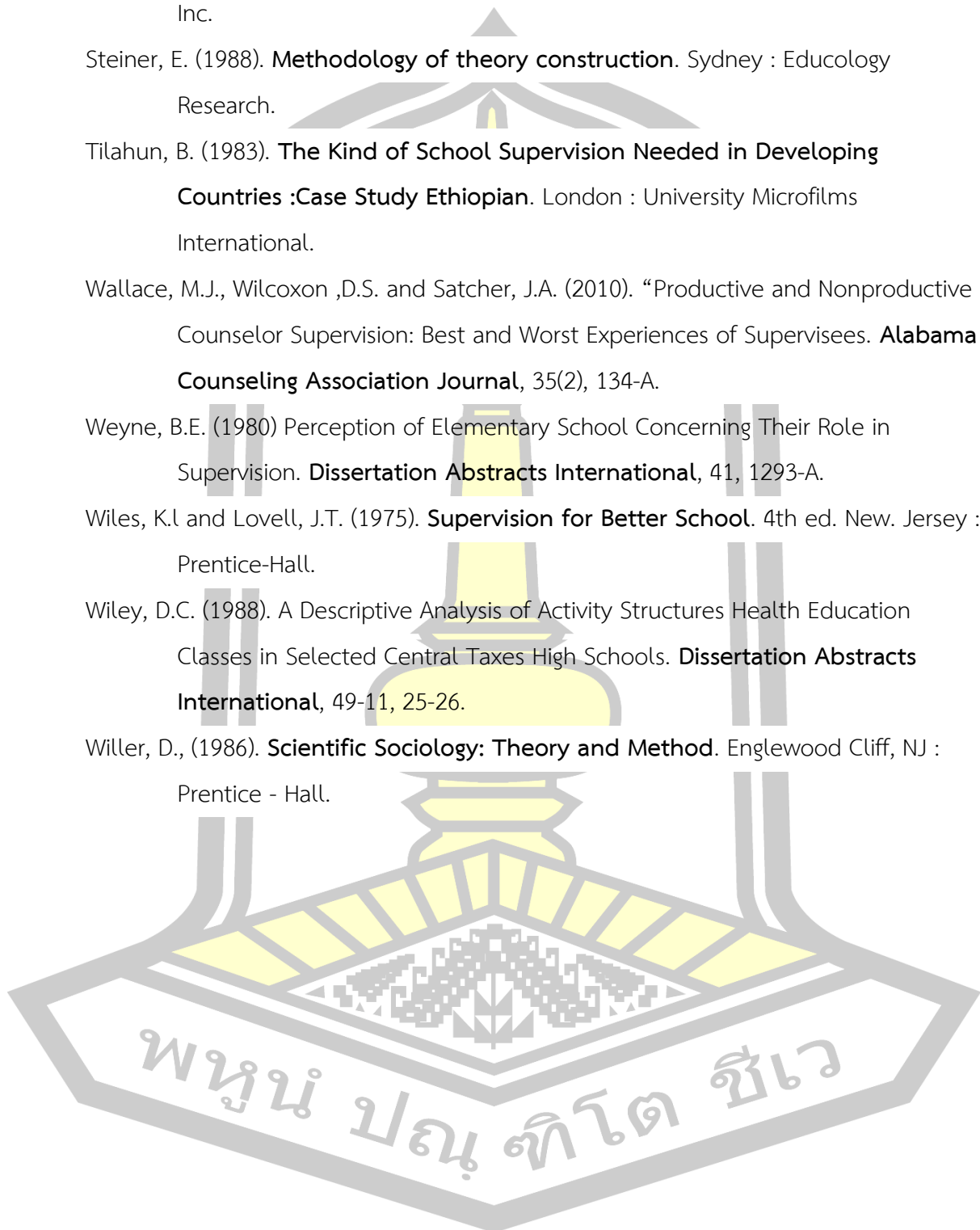
Wallace, M.J., Wilcoxon ,D.S. and Satcher, J.A. (2010). “Productive and Nonproductive Counselor Supervision: Best and Worst Experiences of Supervisees. **Alabama Counseling Association Journal**, 35(2), 134-A.

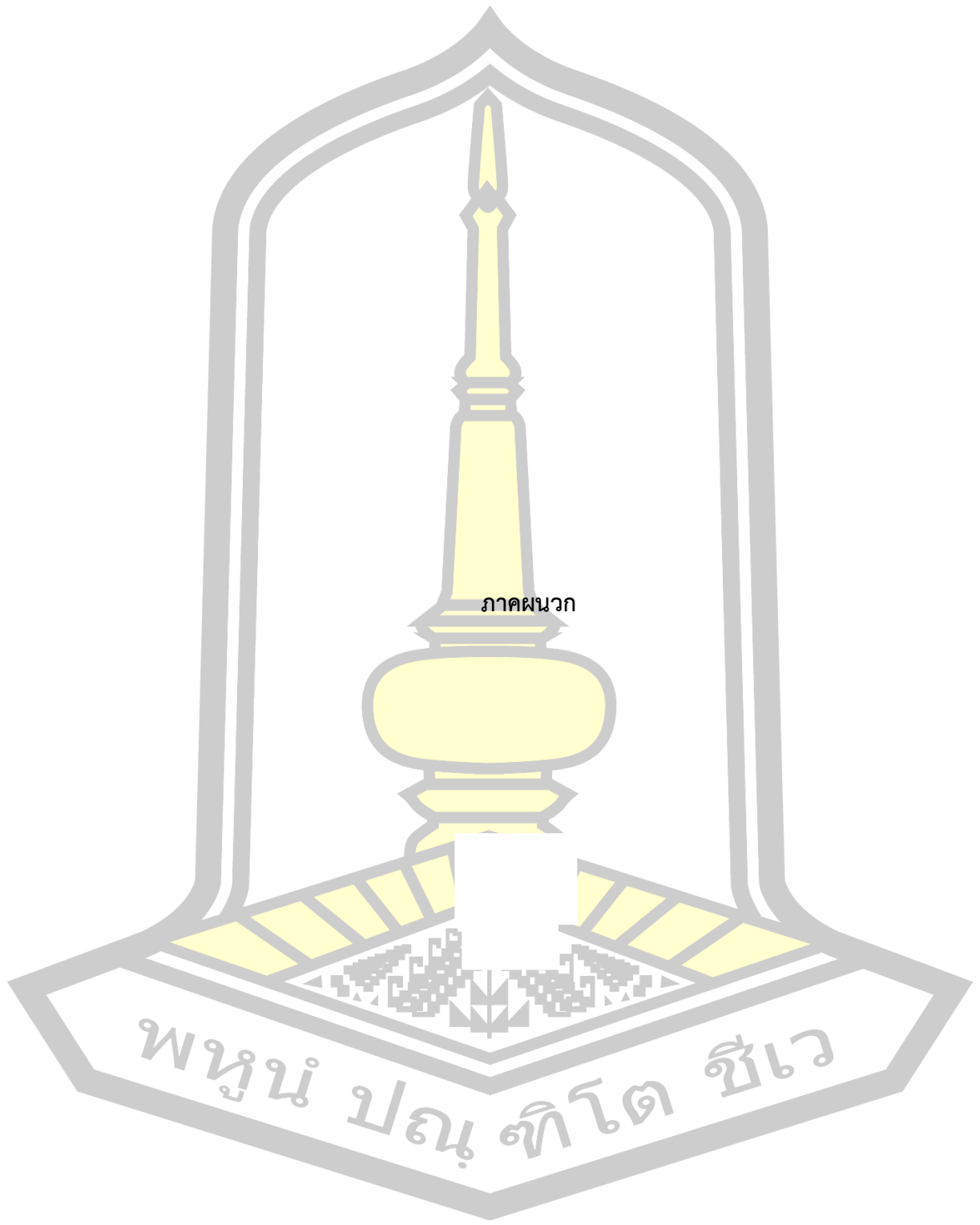
Weyne, B.E. (1980) Perception of Elementary School Concerning Their Role in Supervision. **Dissertation Abstracts International**, 41, 1293-A.

Wiles, K.l and Lovell, J.T. (1975). **Supervision for Better School**. 4th ed. New. Jersey : Prentice-Hall.

Wiley, D.C. (1988). A Descriptive Analysis of Activity Structures Health Education Classes in Selected Central Texas High Schools. **Dissertation Abstracts International**, 49-11, 25-26.

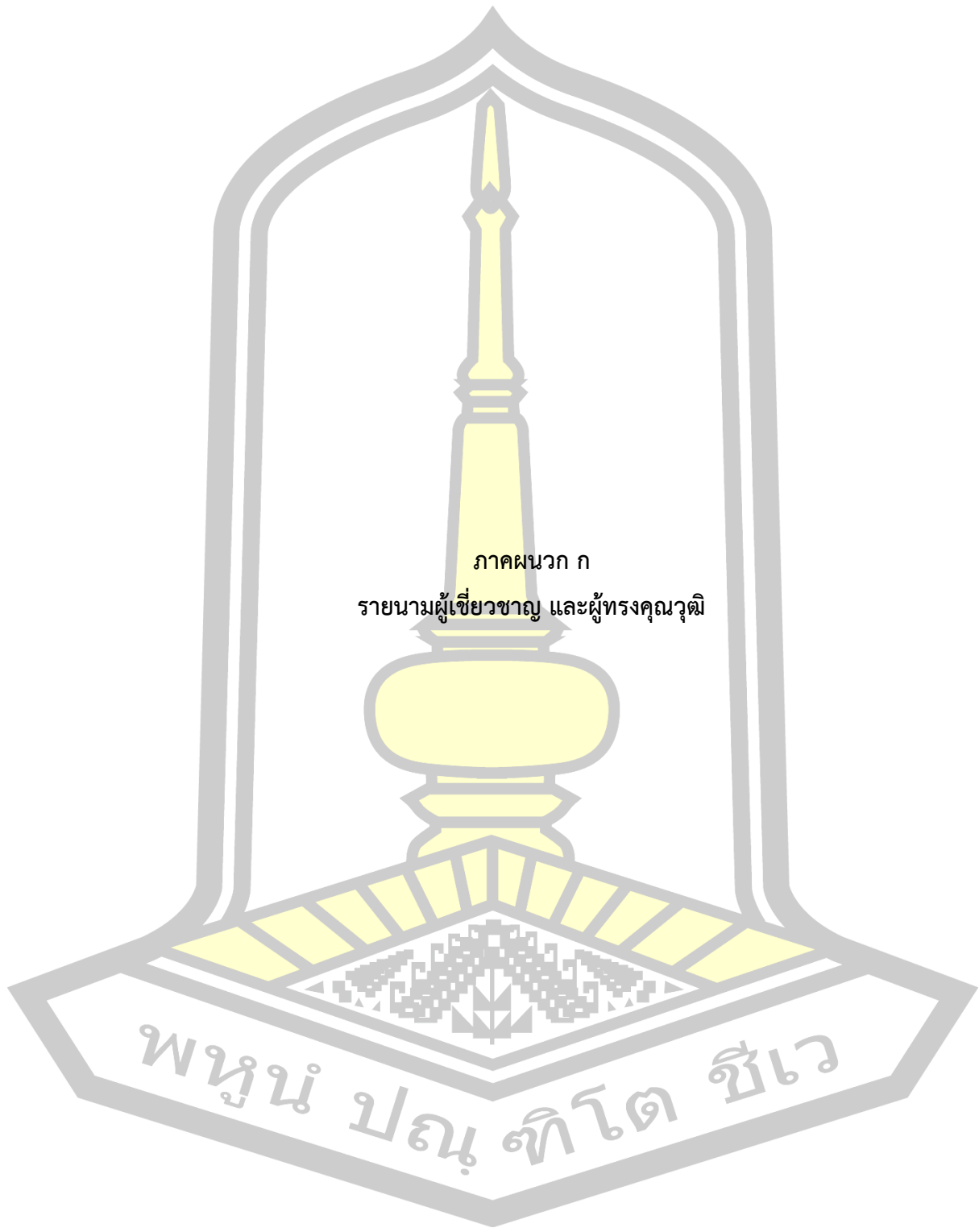
Willer, D., (1986). **Scientific Sociology: Theory and Method**. Englewood Cliff, NJ : Prentice - Hall.

ภาคผนวก

พหุ ประจักษ์ ชัยเว

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญ และผู้ทรงคุณวุฒิ

พหุมนั ปณุ ทิโต ชีเว

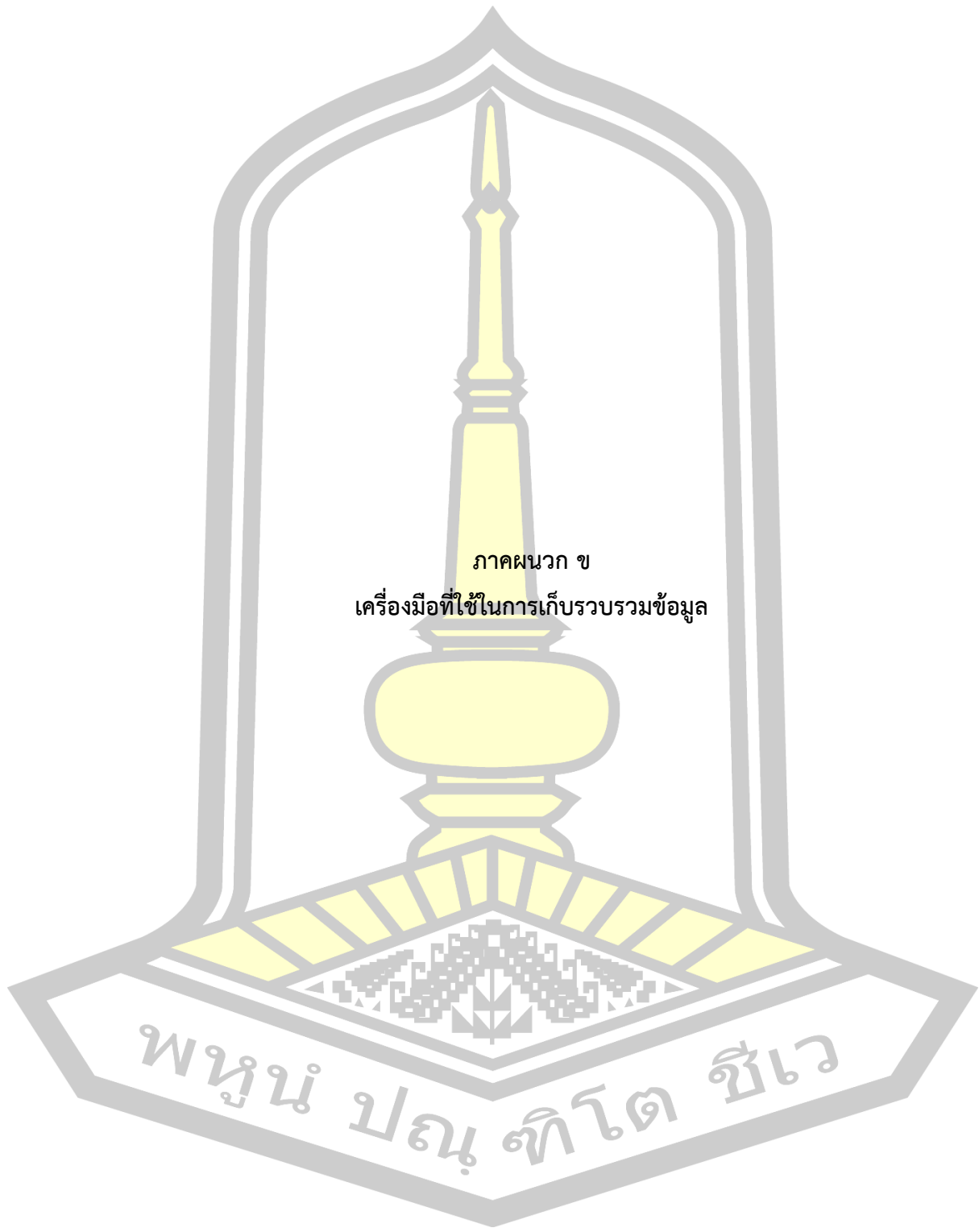
รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลำดับ	ชื่อ-สกุล	ตำแหน่งงานในปัจจุบัน
1	ดร.สำราญ อุตสาหะ	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการเรียนรู้
2	ดร.ปาริสา อร่ามเรือง	รองผู้อำนวยการโรงเรียนกำแพง วิทยฐานะรองผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาศรีสะเกษ- ยโสธร ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผล ด้านคณิตศาสตร์ และด้านบริหารการศึกษา
3	ดร.ลำไย สายโงน	ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา ศรีสะเกษ เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา
4	ดร.ธันรฎพณ์ ไชยพรรค	ศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดศรีสะเกษ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา, ด้านหลักสูตร, ด้านการนิเทศ, และด้านกระบวนการเรียนรู้
5	ดร.สมควร โมทะจิตร	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านประอาจค์ ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

พญูนั ปณุ ทิโต ชีเว

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัด และประเมินรูปแบบการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง
1	ศ.ดร.ธีระ รุญเจริญ	ผู้ทรงคุณวุฒิ อาจารย์ประจำสอนปริญญาเอก การบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการบริหารการศึกษา
2	ผศ.ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี	ประธานหลักสูตรสาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม อาจารย์ที่ปรึกษา
3	รศ.ดร.ธรินธร นามวรรณ	อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาการนิเทศ การศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย มหาสารคาม
4	รศ.ดร.ประเสริฐ เรือนนงการ	ประธานสาขาคณิตศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
5	ดร.สมหวัง พันระลี	ข้าราชการบำนาญอดีตศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกาฬสินธุ์
6	ดร.สัมพันธ์ คำพุย	ข้าราชการบำนาญ อดีตประธานเครือข่าย การนิเทศการจัดการมัธยมศึกษาเครือข่ายที่ 12 (ร้อยแก่นสารสินธุ์)
7	ดร.วีระพงษ์ เทียมวงศ์	ผอ.กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สพป.บุรีรัมย์ เขต 3
8	ดร.จรัญ น่วมมะโน	ผอ.กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สพม.กาฬสินธุ์
9	ดร.สามารถ ผ่องศรี	รองศึกษาธิการจังหวัด สังกัดสำนักงาน ศึกษาธิการจังหวัดยโสธร สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

พหุบัน ปณฺ ทิโต ชีเว

แบบประเมินเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง

1. แบบประเมินฉบับนี้ จัดทำขึ้นเพื่อยืนยันองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
2. โปรดอ่านข้อความ แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน เกี่ยวกับระดับความเหมาะสมของตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยใช้เกณฑ์การประเมินค่าความคิดเห็น ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้
 - 5 หมายถึง ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมากที่สุด
 - 4 หมายถึง ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่มีความเหมาะสมมาก
 - 3 หมายถึง ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่มีความเหมาะสมปานกลาง
 - 2 หมายถึง ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่มีความเหมาะสมน้อย
 - 1 หมายถึง ตัวบ่งชี้ขององค์ประกอบที่มีความเหมาะสมน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	รายการ	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
0	มีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผล การปฏิบัติงานของผู้บริหารอย่างเหมาะสม		✓			

จากตัวอย่างคำตอบ

ผู้ตอบแบบประเมินมีความเห็นว่า องค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
นางสาวดวงดาว อัครบดี

นิสิตระดับดุขุฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องว่างให้ตรงกับสถานภาพของท่าน

1. เพศ
 - ชาย
 - หญิง
2. สถานภาพของผู้ตอบแบบประเมิน
 - ผู้ทรงคุณวุฒิในสถาบันอุดมศึกษา
 - นักวิชาการ /ศึกษานิเทศก์

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัดการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง การตอบแบบสอบถาม ขอความอนุเคราะห์ท่านได้ทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน สำหรับเลือกตอบในแต่ละข้อขององค์ประกอบว่า ตัวชี้วัดแต่ละข้อว่ามีความเหมาะสมและสอดคล้องกับการเป็นตัวชี้วัดแต่ละประเด็นอย่างไร อันดับคะแนนที่ให้มีความหมายดังนี้

- 5 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดนั้นมีความเหมาะสมมากที่สุด
- 4 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดนั้นมีความเหมาะสมมาก
- 3 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดนั้นมีความเหมาะสมปานกลาง
- 2 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดนั้นมีความเหมาะสมน้อย
- 1 หมายถึง องค์ประกอบและตัวชี้วัดนั้นมีความเหมาะสมน้อยที่สุด

พหุ ประถมศึกษา

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
1. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis : A)						
1.1	มีการศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศการจัดการเรียนรู้					
1.2	มีการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอน					
1.3	มีการศึกษาสภาพความต้องการการรับการนิเทศเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน					
1.4	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการศึกษา เช่น จำนวนครู นักเรียน โรงเรียน ขนาดโรงเรียน ห้องเรียน จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลน ฯลฯ					
1.5	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการศึกษา เช่น ระบบโครงสร้างของการบริหาร					
1.6	มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตผลของการจัดการศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบตกซ้ำชั้น ผลการผ่านวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ฯลฯ					
1.7	มีการวิเคราะห์อุปสรรคและข้อจำกัดในการจัดการศึกษา					
1.8	มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของครูผู้สอน					
1.9	มีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญในการพัฒนา					
2. การวางแผนการนิเทศ (Planning : P)						
2.1	มีการประชุมวางแผนเตรียมการนิเทศร่วมกัน					
2.2	มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน					
2.3	มีการเลือกประเด็นที่สนใจจะพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
2.4	มีการกำหนดวัน เวลาในการสังเกตการณ์การสอน					

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
2.5	มีการกำหนดวันเวลาในการปรึกษาหารือเตรียมการนิเทศ					
2.6	มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสม					
2.7	มีการจัดทำแผนการนิเทศ					
2.8	มีการนำเสนอโครงการ/กิจกรรมในการปฏิบัติการนิเทศ					
2.9	มีเครื่องมือในการนิเทศ					
3. การปฏิบัติการนิเทศ (Management : M)						
3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการสอน						
3.1.1	มีการประชุมชี้แจงรูปแบบการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ และกติกาในการสังเกตการสอนร่วมกัน					
3.1.2	มีการระบุพฤติกรรมกรรมการสอนที่เป็นปัญหา และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ					
3.1.3	มีการแสวงหาความรู้หรือวิธีการที่เกี่ยวข้องกับการนิเทศ					
3.1.4	มีการเลือกแนวทาง วิธีการปรับปรุง/พัฒนาพฤติกรรมกรรมการสอน					
3.1.5	มีการเลือกเครื่องมือสำหรับการสังเกตการสอน					
3.2 การสังเกตการสอน						
3.2.1	มีการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนาการนิเทศ					
3.2.2	มีการดำเนินการตามประเด็นที่จะพัฒนาอย่างน้อย 2 ครั้ง					

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
3.2.3	มีการกำหนดประเด็นในการสังเกตการณ์การสอน					
3.2.4	สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเจียบ ๆ โดยไม่ทำลายบรรยากาศการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
3.2.5	สังเกต จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบในแต่ละครั้งของการสังเกต					
3.2.6	ขณะสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอน และบรรยากาศในห้องเรียนอย่างละเอียด					
3.2.7	บันทึกพฤติกรรมการสอนของครู (อาจใช้เทปบันทึกเสียงช่วย)					
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน						
3.3.1	มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกไว้ เพื่อให้สื่อสารได้เข้าใจมากขึ้น สำหรับผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้อง					
3.3.2	ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์การสอนของตนเอง					
3.3.3	มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน					
3.3.4	มีการวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู					
3.3.5	มีการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้					
3.3.6	มีการรวบรวมข้อมูล ที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในห้องเรียนเพิ่มเติม					
3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน						
3.4.1	มีการประชุมสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
3.4.2	มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงานร่วมกัน					

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
3.4.3	มีการนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร					
3.4.4	มีการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อแจ้งให้ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ					
3.4.5	มีการสร้างบรรยากาศการประชุมเป็นไปด้วยความเป็นกันเอง ผู้รับการนิเทศรู้สึกสบายในการพูดคุย					
4. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)						
4.1	มีการตีความ การประเมินค่า และการตัดสินใจ					
4.2	มีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ					
4.3	มีการประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness)					
4.4	มีการสรุปผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
4.5	มีการรายงานผลการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
4.6	มีการให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
4.7	มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงและวางแผนพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนครั้งต่อไป					
4.8	มีการดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
4.9	มีการเผยแพร่ผลการนิเทศแก่ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป					

ข้อ	องค์ประกอบและตัวชี้วัด	ระดับความเหมาะสม				
		5	4	3	2	1
5. การเสริมแรง (Reinforcing : R)						
5.1	มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชยเมื่อปฏิบัติงานได้ อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมาย ที่กำหนด					
5.2	มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นกัลยาณมิตร					
5.3	มีการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ให้มีความรู้ใหม่ๆ และมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น					
5.4	การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและ ผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน					
5.5	สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัย ต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง					
5.6	มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการทำงาน ที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา					

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

นางสาวดวงดาว อัครบดี

นิสิตระดับคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูนุ ปณ ทัโต ชีเว

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา โดยแบบสอบถามนี้มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 3 สภาพปัญหาการนิเทศและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

โปรดพิจารณาข้อความในแต่ละข้อคำถาม และกรุณาตอบให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง เพื่อให้การวิจัยนี้มีผลสรุปที่น่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้ได้อย่างแท้จริง ข้อมูลที่ได้มาจากแบบสอบถามนี้จะมีความลับ และไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น คำตอบของท่านจะเป็นประโยชน์ต่อการนิเทศการศึกษา อันจะนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติ ผู้วิจัยหวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบพระคุณอย่างสูงในการตอบแบบสอบถามมา ณ โอกาสนี้

นางสาวดวงดาว อัครบดี

นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ภิโต ชีเว

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- ชาย หญิง

2. อายุ

- 30 ปี หรือ ต่ำกว่า 31-40 ปี
 41-50 ปี มากกว่า 50 ปี

3. ระดับการศึกษา

- ปริญญาตรี ปริญญาโท
 ปริญญาเอก อื่น ๆ

4. ตำแหน่ง

- ผู้บริหารสถานศึกษา
 หัวหน้าวิชาการโรงเรียน/ครูวิชาการโรงเรียน
 ครูสอนคณิตศาสตร์ในโรงเรียน

5. สถานที่ปฏิบัติงาน

- โรงเรียนขนาดเล็ก (นักเรียนไม่เกิน 120 คน)
 โรงเรียนขนาดกลาง (นักเรียน 121-300 คน)
 โรงเรียนขนาดใหญ่ (นักเรียนมากกว่า 300 คน)

ตอนที่ 2 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ
การเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความรู้สึกของท่านมากที่สุด ทั้งใน
สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ เพื่อระบุว่าในปัจจุบันการปฏิบัติงานของท่านมีความต้องการ
พัฒนาเรื่องใดต่อไปนี้อยู่ในระดับใด โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 5 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติมากที่สุด และสภาพที่พึงประสงค์มากที่สุด
- 4 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติมาก และสภาพที่พึงประสงค์มาก
- 3 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ปานกลาง
- 2 หมายถึง สภาพปัจจุบันการปฏิบัติน้อย และสภาพที่พึงประสงค์น้อย
- 1 หมายถึง สภาพปัจจุบันมีการปฏิบัติน้อยที่สุด และสภาพที่พึงประสงค์น้อยที่สุด

ข้อ	รายการ	สภาพปัจจุบัน					สภาพที่พึงประสงค์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
4.8	มีการดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำในการปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน										
4.9	มีการเผยแพร่ผลการนิเทศแก่ครูผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอนต่อไป										
5. การเสริมแรง (Reinforcing : R)											
5.1	มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชยเมื่อปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตามเป้าหมายที่กำหนด										
5.2	มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อนร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นกัลยาณมิตร										
5.3	มีการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาตนเองให้มีความรู้ใหม่ๆ และมีวิทยฐานะ ที่สูงขึ้น										
5.4	การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงาน และผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน										
5.5	สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง										
5.6	มีสภาพแวดล้อม และบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา										

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับองค์ประกอบและตัวชี้วัด

คำชี้แจง

โปรดเขียนข้อความแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและปรับปรุงองค์ประกอบและตัวชี้วัดของรูปแบบการนิเทศภายในเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา

องค์ประกอบด้านทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม

.....

.....

.....

องค์ประกอบด้านทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

.....

.....

.....

องค์ประกอบด้านทักษะชีวิต

.....

.....

.....

ตอนที่ 4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่นๆ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....ผู้ทรงคุณวุฒิ

()

ตำแหน่ง.....

แบบทดสอบความรู้เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง

1. แบบทดสอบนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจของผู้รับการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา
2. ข้อสอบปรนัย จำนวน 20 ข้อ คะแนน 20 คะแนน
3. การตอบข้อสอบให้ผู้เข้าสอบทำเครื่องหมายในกระดาษคำตอบโดยทำเครื่องหมายกากบาท (X) ลงในช่องว่างตรงกับตัวอักษร ก ข ค หรือ ง ที่เห็นว่าถูกต้องที่สุดดังตัวอย่าง

ข้อ 1 ข้อใดไม่ใช่การสอนแบบ Active Learning

- ก. อภิปราย ข. ทักษะศึกษา ค. สถานการณ์จำลอง ง. ฝึกปฏิบัติจริง

กระดาษคำตอบ

ข้อที่	ก	ข	ค	ง
1		X		

1. กิจกรรมใดที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้มากที่สุด

- ก. ฝึกเชื่อมโยงกับสถานการณ์
- ข. ฝึกทักษะการสื่อสาร
- ค. จัดนิทรรศการ
- ง. ศึกษาดูงาน

2. ทักษะใดสำคัญที่สุดสำหรับครูในศตวรรษที่ 21

- ก. สอนความรู้
- ข. ค้นหาความรู้
- ค. คัดเลือกความรู้
- ง. บอกความรู้

3. ทักษะครูในศตวรรษที่ 21 ไตช่วยส่งเสริมทักษะการคิดของผู้เรียน

- ก. ประยุกต์ใช้
- ข. วัดประเมินผล
- ค. สร้างความรู้
- ง. ตั้งคำถาม

4. ข้อใดสอดคล้องกับ “การเรียนรู้ที่มีความหมายกับผู้เรียน” มากที่สุด

- ก. การเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน
- ข. ใช้เป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ และคำตอบต่างๆ ที่ตนต้องการ
- ค. การเรียนรู้ที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง มีส่วนทำให้เกิดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง
- ง. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน

5. การวัดและประเมินผลการศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีจุดเน้นอย่างไร

- ก. ควรวัดให้ครอบคลุมความรู้ (K) ทักษะ (P) และคุณลักษณะ (A)
- ข. ควรวัดโดยเน้นให้ครอบคลุมความรู้ (K) ทุกเนื้อหา
- ค. ควรวัดโดยเน้นที่การฝึกทักษะ (P) หรือการปฏิบัติ
- ง. ควรวัดโดยเน้นที่คุณลักษณะ (A) ของนักเรียน

6. การสังเกตชั้นเรียนมีจุดประสงค์ใด

- ก. เพื่อตรวจสอบสื่อและแหล่งเรียนรู้
- ข. เพื่อพัฒนาพฤติกรรมการสอนของครูและการเรียนของนักเรียน
- ค. เพื่อส่งเสริมกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- ง. เพื่อปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาการจัดกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู

7. ข้อใดถูกต้องที่สุด เกี่ยวกับบุคคลใดที่สามารถสังเกตการณ์สอนในชั้นเรียนได้

- ก. ศิกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน
- ข. ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ
- ค. ครูวิชาการ หรือครูผู้สอน ศิกษานิเทศก์
- ง. ศิกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน ครูวิชาการ และครูเพื่อนร่วมวิชาชีพ

8. การนิเทศชั้นเรียนตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน มีขั้นตอนใดบ้าง

- ก. ผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศตกลงร่วมกันก่อนการสังเกตการสอน การสังเกตการสอน การสะท้อนผล และการประเมินผลการนิเทศ
- ข. การประชุมก่อนการสังเกตการสอน การสังเกตการสอน การประชุมหลังการสังเกตการสอน
- ค. การประชุมก่อนการสังเกตการสอน การสังเกตการสอน การประชุมหลังการสังเกตการสอน การบันทึกสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และการประเมินผลการนิเทศ
- ง. มีก็ขั้นตอนก็ได้แล้วแต่ผู้นิเทศ และผู้รับการนิเทศจะตกลงร่วมกัน

9. ข้อใดคือขั้นตอนของการประชุมก่อนการสังเกตการสอน

- ก. การสร้างบรรยากาศ การระบุประเด็นที่จะสังเกต การทำความเข้าใจแผนการสอน การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล
- ข. การสร้างบรรยากาศ การทำความเข้าใจแผนการสอน การระบุประเด็นที่จะสังเกต การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล
- ค. การสร้างบรรยากาศ การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูล การทำความเข้าใจแผนการสอน การระบุประเด็นที่จะสังเกตเก็บข้อมูล
- ง. การทำความเข้าใจแผนการสอน การระบุประเด็นที่จะสังเกต การกำหนดวิธีการเก็บข้อมูลการสร้างบรรยากาศ

10. กุญแจสำคัญสู่ความสำเร็จของการสังเกตชั้นเรียน คือข้อใด

- ก. การวางแผน (Planning)
- ข. ความร่วมมือ (Collaboration)
- ค. การเรียนการสอน (Learning & Teaching)
- ง. การทบทวนและสะท้อนผล (Revise & Reflection)

11. ประโยชน์สูงสุดที่เป็นคุณค่าของการสังเกตชั้นเรียน คือข้อใด

- ก. เป็นหนึ่งกระบวนการร่วมมือครูเพื่อพัฒนางานและเลื่อนวิทยฐานะ
- ข. การพัฒนาการเรียนการสอนในหน้าที่ครูอย่างต่อเนื่องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงร่วมกัน
- ค. การสร้างวัฒนธรรมใหม่ในการเรียนการสอนที่เน้นความร่วมมือและพัฒนาศาสตร์การสอนให้เข้มแข็ง
- ง. ยกระดับคุณภาพการสอนของครูและเพิ่มสมรรถภาพการเรียนรู้ของนักเรียนให้สูงขึ้นด้วยกระบวนการวิจัย

12. ชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพหรือ PLC คือข้อใด

- ก. การรวมตัว รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ข. การรวมตัว รวมใจ ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษา ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ค. การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักการศึกษาในโรงเรียน เพื่อพัฒนา การเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ง. การรวมตัว รวมใจ รวมพลัง ร่วมมือกันของครู ผู้บริหาร และนักเรียน ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

13. Plan Cooperatively มีความหมายตรงกับข้อใด

- ก. เริ่มต้นด้วยขั้นตอนง่าย ๆ
- ข. การวางแผนด้วยความร่วมมือ
- ค. การกำหนดความคาดหวังในระดับสูง
- ง. เริ่มต้นจากจุดเล็ก ๆ

14. การยอมรับและให้เกียรติครูผู้รับการนิเทศหรือทีมงาน เป็นทักษะที่ใช้ในขั้นตอนใดของการนิเทศการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

- ก. ขั้นการประเมินการนิเทศ
- ข. ขั้นการสร้างความจริงใจ
- ค. ขั้นการทบทวนสรุปผลการนิเทศ
- ง. ขั้นการประชุมปฏิบัติการ

15. การวิเคราะห์จุดพัฒนาทำเพื่ออะไร

- ก. เพื่อเลือกนวัตกรรมการนิเทศ
- ข. เพื่อนิเทศการศึกษาให้เป็นระบบ
- ค. เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการ
- ง. เพื่อการจัดทำงานผลการนิเทศได้สะดวก

16. กระบวนการนิเทศการศึกษาแบบเยี่ยมชั้นเรียนและสังเกตการสอนคืออะไร

- ก. การเยี่ยมชั้นและสังเกตการสอนสมัยใหม่
- ข. การสังเกตการสอนที่มีขั้นตอนและต่อเนื่อง
- ค. การสังเกตการสอนอย่างง่ายที่ไร้รูปแบบ
- ง. การปฏิบัติการเยี่ยมชั้นเรียนที่มีการนัดหมายล่วงหน้า

17. การใช้เทคนิคการนิเทศแบบชี้แนะ ครูเหตุผลและความจำเป็นอย่างไร

- ก. เพราะนักเรียนไม่ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ
- ข. เพราะความรู้และวิชาการมีมากและครูมีภาระงานมาก
- ค. เพราะความรู้ความสามารถของครูลดน้อยลง
- ง. ผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีเวลานิเทศการเรียนรู้ครู

18. ข้อมูลจากแบบสังเกตการสอนนำมาใช้อย่างไร

- ก. ตีความ สรุป เทียบผลการเรียนรู้และความพึงพอใจของครูและนักเรียนกับแผนการเรียนรู้ ที่ออกแบบ
- ข. ทบทวน อภิปราย เทียบความพึงพอใจและมาตรฐานการเรียนรู้ที่ต้องการ
- ค. วิเคราะห์ บุคลิกภาพการสอน วิธีการเรียนและการบรรยายการจัดการเรียนการสอน
- ง. ถูกทุกข้อ

19. ประสบการณ์และบันทึกของครูภาวะเกิดข้อใดที่นำมาใช้กับเทคนิคการนิเทศ เทคนิคการสังเกต การสอน และเยี่ยมชั้น ทำให้ผู้นิเทศมองเห็นพฤติกรรมการสอนของครู และความน่ารักตามที่นักเรียนเป็น

- ก. น้องตะวัน เจียบขริม นิ่งหลังห้อง คอยหลบตาครู
- ข. น้องมะนาว พุดจาไพเราะ เรียนภาษาไทยเก่งมาก
- ค. น้องส้ม ขยันเรียน ทำงานช้า มองโลกในแง่ดี
- ง. ถูกทุกข้อ

20. ข้อใดคือการใช้ปฏิบัติที่ถูกต้องในการสังเกตการสอนตามรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะ การเรียนรู้ของนักเรียน

- ก. ในขณะที่สังเกตการณ์สอนผู้นิเทศไม่ขัดจังหวะหรือรบกวนครูในขณะที่สอน
- ข. เมื่อผู้สังเกตการณ์สอนเห็นพฤติกรรมนักเรียนไม่เหมาะสมจึงเดินเข้าไปเพื่อช่วยเหลือครู ควบคุมชั้นเรียน
- ค. เมื่อผู้นิเทศเห็นครูสอนเนื้อหาไม่ถูกต้อง ยกมือทักท้วงทันที
- ง. ผู้นิเทศบันทึกและเก็บข้อมูลโดยเพิ่มความคิดเห็นของตนเองลงในแบบบันทึก

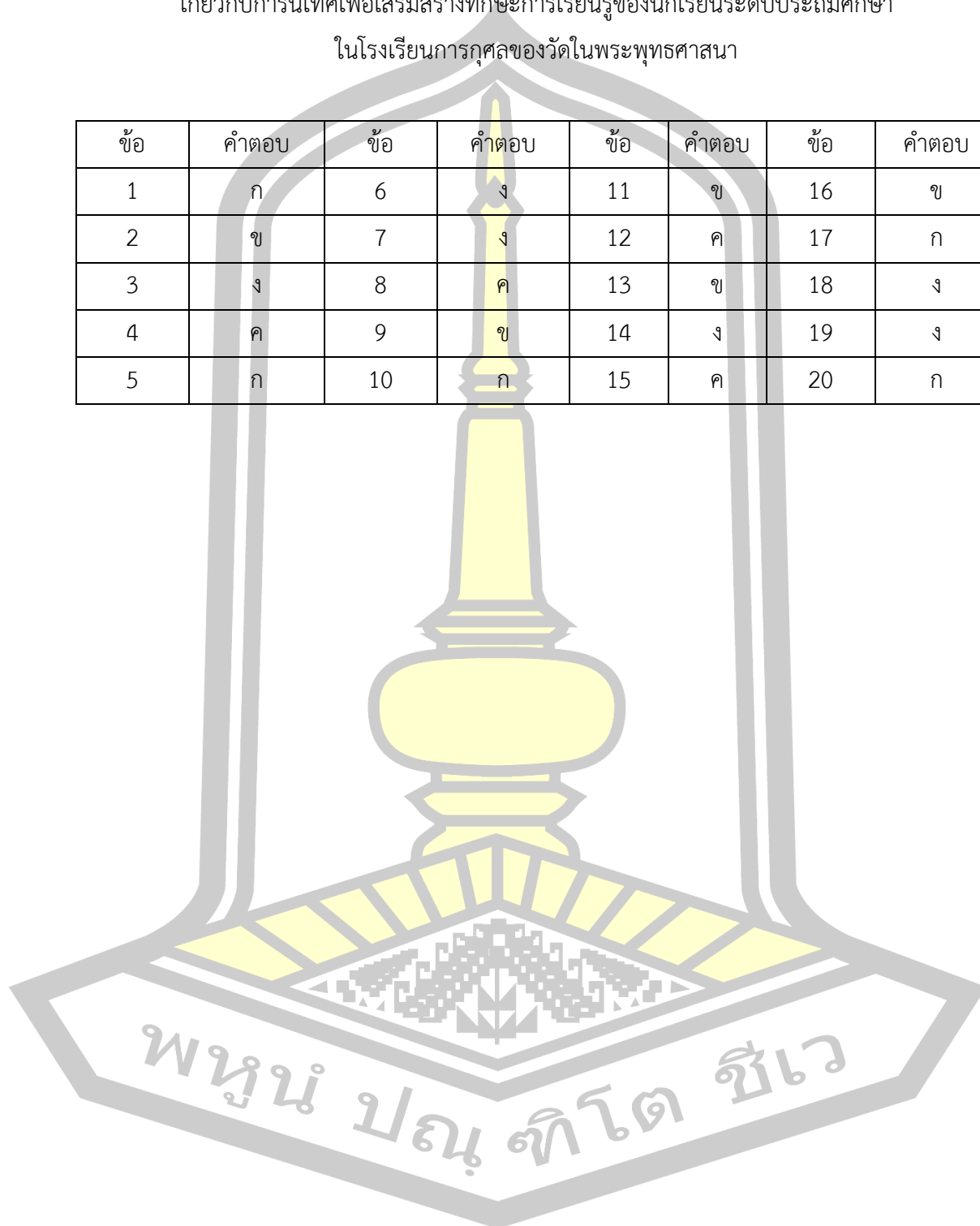

เฉลยแบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ

เกี่ยวกับการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ก	6	ง	11	ข	16	ข
2	ข	7	ง	12	ค	17	ก
3	ง	8	ค	13	ข	18	ง
4	ค	9	ข	14	ง	19	ง
5	ก	10	ก	15	ค	20	ก

แบบบันทึกการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

วัน/เดือน/ปีที่แลกเปลี่ยนเรียนรู้..... เวลา..... ถึง.....

บุคคลที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....

เรื่องที่ร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้.....

สิ่งที่ได้รับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้
ประสบการณ์/มุมมอง/แนวคิดที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ (ระบุเงื่อนไข ปัจจัย)
ประสบการณ์/มุมมอง/แนวคิดที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ไม่ประสบผลสำเร็จ (ระบุสาเหตุ)
แนวทางพัฒนา/ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้
แนวทางการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แบบบันทึกการสะท้อนก่อนจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เรื่อง.....

สาระการเรียนรู้.....

ระดับชั้น..... เวลา.....

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	วิธีการจัดการเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผล
<p>ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสมเพียงใด</p> <p>น้อย ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ มาก</p>		
<p>ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด</p> <p>น้อย ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ มาก</p>		
ปัจจัยด้าน	สภาพปัจจุบันของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้	
● ผู้เรียน		
● ครู		
● สภาพแวดล้อม		
● ปัจจัยด้าน	สภาพปัจจุบันของปัจจัยที่ส่งผลต่อความล้มเหลวในการจัดการเรียนรู้	
● ผู้เรียน		
● ครู		
● สภาพแวดล้อม		

มีแนวดำเนินการเพื่อให้เกิดปัจจัยที่นำไปสู่ผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้อย่างไรบ้าง

.....

มีแนวดำเนินการเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัจจัยที่นำไปสู่ความล้มเหลวของการจัดการเรียนรู้อย่างไรบ้าง

.....

แบบบันทึกการสะท้อนระหว่าง/หลังจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้เรื่อง.....

สาระการเรียนรู้.....

ระดับชั้น..... เวลา.....

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด	วิธีการจัดการเรียนรู้	วิธีการวัดและประเมินผล
<p>ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ วิธีการวัดและประเมินผลเหมาะสมเพียงใด</p> <p>น้อย ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ มาก</p>		
<p>ท่านคิดว่าการจัดการเรียนรู้ครั้งนี้จะประสบผลสำเร็จมากน้อยเพียงใด</p> <p>น้อย ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ มาก</p>		
ปัจจัยด้าน	บรรยายลักษณะปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความสำเร็จในการจัดการเรียนรู้	แนวทางส่งเสริม
● ผู้เรียน		
● ครู		
● สภาพแวดล้อม		
● ปัจจัยด้าน	บรรยายลักษณะปัจจัยที่ส่งผลต่อ ความล้มเหลวในการจัดการเรียนรู้	แนวทางส่งเสริม
● ผู้เรียน		
● ครู		
● สภาพแวดล้อม		

แนวทางการปรับปรุงแก้ไขการจัดการเรียนรู้ครั้งต่อไป

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินแผนการจัดการเรียนรู้

วิชา.....ชั้น.....

หน่วยที่/บทที่..... เรื่อง.....

แผนการสอนที่..... เรื่อง..... เวลาที่ใช้..... ชั่วโมง

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
		5	4	3	2	1
1	หน่วยการเรียนรู้มีความสมบูรณ์ เหมาะสมและมีรายละเอียดที่สอดคล้องสัมพันธ์กัน					
2	แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ที่กำหนดไว้					
3	แผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบสำคัญครบถ้วนร้อยรัดสัมพันธ์กัน					
4	การเขียนสาระสำคัญในแผนถูกต้อง					
5	จุดประสงค์การเรียนรู้มีความชัดเจนครอบคลุมเนื้อหาสาระ					
6	จุดประสงค์การเรียนรู้พัฒนานักเรียนด้านความรู้ทักษะกระบวนการและเจตคติ					
7	กำหนดเนื้อหาสาระเหมาะสมกับเวลา					
8	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาสาระ					
9	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับจุดประสงค์และระดับชั้นของนักเรียน					
10	กิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมและสามารถปฏิบัติได้จริง					
11	กิจกรรมการเรียนรู้เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมกระบวนการคิดของนักเรียน					
12	กิจกรรมเน้นให้นักเรียนเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง					
13	กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องแทรกคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงาม					
14	วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย					
15	วัสดุอุปกรณ์ สื่อและแหล่งเรียนรู้เหมาะสมกับเนื้อหาสาระ					
16	นักเรียนได้ใช้สื่อและแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง					
17	นักเรียนทำชิ้นงานที่ได้ใช้ความรู้ ความคิดมากกว่าการทำตามที่ครูกำหนด					
18	มีการวัดและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้					

ระดับคุณภาพของผลงาน

5 หมายถึง คุณภาพในระดับดีเยี่ยม	4 หมายถึง คุณภาพในระดับดีมาก
3 หมายถึง คุณภาพในระดับดี	2 หมายถึง คุณภาพในระดับพอใช้
1 หมายถึง คุณภาพในระดับปรับปรุง	

ข้อเสนอแนะ

ด้านเนื้อหาสาระ

.....

ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน

.....

ด้านการวัดและประเมินผล

.....

ด้านอื่น ๆ (โปรดระบุ)

.....

(ลงชื่อ).....ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

สิ่งที่ได้ดำเนินการแก้ไข

.....

.....

(ลงชื่อ).....ผู้สอน

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แบบประเมินผลการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
1	ด้านผู้สอน					
	1.1 การเตรียมความพร้อม เตรียมการสอนและความตรงต่อเวลา					
	1.2 บอกจุดประสงค์การเรียนรู้ แนวการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลแก่ผู้เรียน					
	1.3 ความรู้ ความสามารถของครูผู้สอน					
	1.4 ความมีคุณธรรม จริยธรรมของผู้สอน					
	1.5 บุคลิกภาพโดยรวมของครูผู้สอน					
2	ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
	2.1 การนำเข้าสู่บทเรียนได้เหมาะสม ทำให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น และมีความพร้อมที่จะเรียน					
	2.2 เนื้อหาการสอนสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ อธิบายตามขั้นตอนทำให้เข้าใจง่ายและใช้ภาษาถูกต้อง					
	2.3 ใช้เทคนิคการสอนเหมาะสมกับเนื้อหา					
	2.4 จัดกลุ่มนักเรียนสัมพันธ์กับการสอน					
	2.5 ใช้เทคนิคการสอนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น					
	2.6 ตัวอย่างที่ใช้ประกอบเรื่องที่สอนเหมาะสมกับเนื้อหาและสัมพันธ์กับชีวิตจริง					
	2.7 สรุปได้กะทัดรัดช่วยให้นักเรียนเกิดแนวคิดตรงจุดประสงค์การเรียนรู้					
3	ทักษะการใช้สื่อประกอบการจัดการเรียนรู้					
	3.1 มีเอกสารและสื่อประกอบในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย					
	3.2 สื่อที่ใช้สามารถเชื่อมโยงกับเนื้อหาที่สอนให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้น					

ข้อที่	รายการประเมิน	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
	3.3 สื่อที่ใช้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนและความปลอดภัย					
	3.4 สื่อการสอนมีความทันสมัยและประหยัด					
4	การประเมินผลการจัดการเรียนรู้					
	4.1 มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด/กิจกรรมการเรียนรู้					
	4.2 ประเมินได้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด					
	4.3 มีวิธีการประเมินผลตามสภาพจริง					
	4.4 มีวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย					
	4.5 ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
	4.6 มีเกณฑ์การประเมินชิ้นงาน/ภาระงานที่เหมาะสม					
5	บรรยากาศและสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้					
	5.1 ให้ความสนใจนักเรียนอย่างทั่วถึง และมีการเสริมแรง นักเรียน					
	5.2 ช่วยเหลือนักเรียนที่เรียนช้าและส่งเสริมนักเรียนที่เรียนเก่ง					
	5.3 ตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนระหว่างการสอนรวมทั้ง เปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม					
	5.4 สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม					

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

พูน ปณ ทิโต ชีเว

แบบประเมินทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

วิชา.....ชั้น.....

หน่วยที่/บทที่..... เรื่อง.....

แผนการสอนที่..... เรื่อง..... เวลาที่ใช้..... ชั่วโมง

คำชี้แจง : โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคุณภาพการปฏิบัติ

ระดับคะแนน	5 หมายถึง	คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับดีเยี่ยม
	4 หมายถึง	คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับดีมาก
	3 หมายถึง	คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับดี
	2 หมายถึง	คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปรับปรุง
	1 หมายถึง	คุณภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับพอใช้

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1. ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม					
1.1 ระบุส่วนประกอบที่สำคัญที่โจทย์กำหนดได้ถูกต้องและครบถ้วน					
1.2 เลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
1.3 ดำเนินการหาคำตอบของปัญหาได้ถูกต้องทุกขั้นตอนและมีคำตอบที่ถูกต้อง					
1.4 สรุปคำตอบสมบูรณ์และสามารถตรวจสอบคำตอบได้ถูกต้อง					
1.5 สามารถสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ					
1.6 สามารถนำเสนอข้อมูล/ชิ้นงาน/แนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง มีรายละเอียดสมบูรณ์ชัดเจน					
1.7 มีการให้เหตุผลที่ถูกต้องและเสนอแนวคิดประกอบการตัดสินใจได้อย่างสมเหตุสมผลได้					
1.8 นำความรู้ หลักการและวิธีการทางคณิตศาสตร์ในการเชื่อมโยงกับสาระอื่น/ในชีวิตประจำวัน					
1.9 สามารถแสดงแนวคิดในการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่เป็นของตนเองและแสดงถึงความเป็นต้นแบบในการแก้ปัญหา					

รายการประเมิน	ระดับคะแนน				
	5	4	3	2	1
1.10 นักเรียนร่วมกันอภิปราย เลือกวิธีการแก้โจทย์ปัญหาที่ดีที่สุดพร้อม ทั้งให้เหตุผลประกอบ และลงมือแก้โจทย์ปัญหาจนได้คำตอบที่ถูกต้องและ ร่วมกันสรุปคำตอบที่ได้					
2. ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี					
2.1 นักเรียนสามารถเลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย					
2.2 นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี					
2.3 นักเรียนสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
2.4 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี					
2.5 นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศอย่างสร้างสรรค์และตรงกับประเด็นใน การเรียนรู้					
3.ด้านทักษะชีวิต					
3.1 นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุ ตามผลและตรงเวลา					
3.2 นักเรียนยินดีช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน					
3.3 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้า/เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่ง ที่สนใจเพื่อต่อยอดในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น/อาชีพที่สนใจ					
3.4 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิผล					
3.5 นักเรียนสนใจที่จะหาทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการตัดสินใจ แก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์					

การแปลความหมายการประเมินผลการจัดการเรียนรู้

เกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง น้อยที่สุด ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง น้อย ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มาก

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มากที่สุด

เกณฑ์การผ่าน ต้องมีผลประเมินใน ระดับมาก ขึ้นไป

ลงชื่อ.....ผู้ประเมิน

แบบประเมินความพึงพอใจ

แบบประเมินสำหรับครู/ผู้บริหารสถานศึกษา

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง :

แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา ซึ่งผลที่ได้จากการตอบของนักเรียนครั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องจะนำไปพัฒนาและปรับปรุง
การปฏิบัติงานให้มีคุณภาพต่อไป ดังนั้นจึงขอความร่วมมือนักเรียนตอบแบบสอบถาม
โดยใส่เครื่องหมาย ลงใน ตามความเป็นจริง หรือเติมข้อมูลในช่องว่าง

ตอนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 เพศ ชาย หญิง
- 1.2 อายุ.....ปี
- 1.3 ตำแหน่ง ผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน อื่นๆ (โปรดระบุ).....
- 1.4 ระดับการศึกษา ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 : ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ท่านมีความพึงพอใจต่อการนิเทศ ติดตามและประเมินผล การใช้รูปแบบการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา โปรดพิจารณาและทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
มากที่สุดโดยใช้เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- 5 = พึงพอใจมากที่สุด
- 4 = พึงพอใจมาก
- 3 = พึงพอใจปานกลาง
- 2 = พึงพอใจน้อย
- 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด

ด้าน/ประเด็นสอบถาม		ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	ความพึงพอใจต่อรูปแบบ/กระบวนการนิเทศ					
1.1	ขั้นตอนการนิเทศฯชัดเจน					
1.2	รูปแบบ/กระบวนการนิเทศฯตรงกับวัตถุประสงค์					
1.3	ระยะเวลาในการนิเทศฯมีความเหมาะสม					
1.4	รูปแบบ/กระบวนการนิเทศฯมีความหลากหลาย					
2	ความพึงพอใจต่อบุคลากรผู้ให้การนิเทศฯ					
2.1	ความรู้ความสามารถในเรื่องที่ทำการนิเทศฯ					
2.2	ความเป็นกัลยาณมิตร					
2.3	ทักษะและเทคนิคการนิเทศฯ					
2.4	การมีภาวะผู้นำ					
2.5	การเปิดโอกาสให้ผู้รับการนิเทศฯได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้					
3	ความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก					
3.1	เครื่องมือในการนิเทศฯ					
3.2	วัสดุ/อุปกรณ์ การนิเทศฯ					
3.3	การใช้สื่อและเทคโนโลยีการนิเทศฯ					
3.4	นวัตกรรมการนิเทศฯ					
3.5	เครือข่ายการนิเทศฯ					
4	ความพึงพอใจต่อคุณภาพ/ผลลัพธ์ ของการนิเทศฯ					
4.1	ผู้รับการนิเทศฯมีความรู้ความเข้าใจในการวางแผน หรือ ออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา					
4.2	ได้รับการนิเทศฯตรงกับความต้องการ					
4.3	การนิเทศฯช่วยให้ผู้รับการนิเทศฯมีขวัญและกำลังใจ ในการปฏิบัติงาน					
4.4	การนิเทศฯช่วยให้ผู้รับการนิเทศฯ ปฏิบัติงานได้ดียิ่งขึ้น					
4.5	วิธีการนิเทศฯ สามารถช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาได้					

ตอนที่ 3 : ผลที่ได้จากกระบวนการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลของการการใช้รูปแบบการนิเทศ เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนามีประโยชน์ต่อสถานศึกษาในด้านต่าง ๆ อย่างไร โปรดเขียนแสดงความคิดเห็นตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ต่อผู้บริหารสถานศึกษา

.....

.....

.....

3.2 ต่อครู และบุคลากรทางการศึกษา

.....

.....

.....

3.3 ต่อผู้เรียน

.....

.....

.....

ตอนที่ 4 : ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบประเมินความพึงพอใจ

ฉบับ : นักเรียน

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

คำชี้แจง : แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา ซึ่งผลที่ได้จากการตอบของนักเรียนครั้งนี้ ผู้เกี่ยวข้องจะนำไปพัฒนาและปรับปรุง
การปฏิบัติงานให้มีคุณภาพต่อไป ดังนั้นจึงขอความร่วมมือนักเรียนตอบแบบสอบถาม
โดยใส่เครื่องหมาย ลงใน ตามความเป็นจริง หรือเติมข้อมูลในช่องว่าง

ตอนที่ 1: ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

- 1.1 เพศ ชาย หญิง
- 1.2 อายุ.....ปี
- 1.4 ระดับการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่

ตอนที่ 2 : ความพึงพอใจต่อการการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ นักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการการใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของ
นักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนาในประเด็นต่างๆ ในระดับใด
ให้นักเรียนพิจารณาและทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของนักเรียนมากที่สุด
โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาดังนี้

- 5 = พึงพอใจมากที่สุด
- 4 = พึงพอใจมาก
- 3 = พึงพอใจปานกลาง
- 2 = พึงพอใจน้อย
- 1 = พึงพอใจน้อยที่สุด

ด้าน/ประเด็นสอบถาม		ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
1	ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้					
1.1	ขั้นตอนกระบวนการจัดการเรียนรู้ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย					
1.2	กิจกรรมการเรียนรู้ที่น่าสนใจ					
1.3	ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน					
1.4	จัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้เหมาะสมและหลากหลายวิธี					
1.5	จัดกิจกรรมการเรียนรู้จากง่ายไปหายากตามลำดับ					
2	ความพึงพอใจต่อครูผู้สอน					
2.1	ครูมีความสุภาพเป็นมิตรต่อผู้เรียน					
2.2	ครูให้ความสนใจต่อผู้เรียนทุกคน					
2.3	ครูให้คำอธิบายต่อข้อซักถามด้วยความเต็มใจและถูกต้อง					
2.4	ครูมีความเป็นกลาง ยุติธรรมไม่เลือกปฏิบัติ					
2.5	ครูมีความรอบรู้และสามารถถ่ายทอดให้เกิดความเข้าใจได้ดี					
3	ความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนการสอน					
3.1	สื่อการเรียนการสอนมีความหลากหลายสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น					
3.2	บรรยากาศห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้					
3.3	แหล่งเรียนรู้มีความหลากหลาย					
3.4	สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมและเพียงพอ					
3.5	สื่อการเรียนการสอนมีความทันสมัย					
4	ความพึงพอใจต่อการวัดและประเมินผล					
4.1	มีการประเมินผลที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด/กิจกรรมการเรียนรู้					
4.2	ประเมินได้ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมด					
4.3	มีวิธีการประเมินผลตามสภาพจริง					
4.4	มีวิธีการประเมินผลที่หลากหลาย					
4.5	ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินผล					
5	ความพึงพอใจต่อคุณภาพการเรียนรู้					
5.1	นักเรียนมีความสุขในการเรียนรู้					

ด้าน/ประเด็นสอบถาม		ระดับความพึงพอใจ				
		5	4	3	2	1
5.2	นักเรียนมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้น					
5.3	นักเรียนสามารถนำความรู้และทักษะไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้					
5.4	นักเรียนได้รับคำแนะนำที่เป็นประโยชน์และชัดเจน					
5.5	นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้					

ตอนที่ 3 : ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุง

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

แบบประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

1. การตอบแบบประเมิน ขอความอนุเคราะห์ท่านได้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านว่า รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนามีความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ระดับใด และแสดงความคิดเห็น หรือให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมได้ตามความเหมาะสม โดยระดับคะแนนที่ให้ความหมาย ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีความเหมาะสม/ความเป็นไปได้/ความเป็นประโยชน์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. หากท่านเห็นว่ามีสิ่งที่ควรปรับปรุงหรือเพิ่มเติมประการใด ขอความกรุณาเขียนข้อมูลลงในช่องความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

**การประเมินรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา
ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา**

ข้อที่	รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
1. หลักการของรูปแบบ																
1.1	เป็นการนิเทศที่เน้นการสอนงาน ส่งเสริมสนับสนุน และมีการสื่อสารแบบสองทาง (Two Way Communication) แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างศึกษานิเทศก์ ผู้บริหาร หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอน เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) เพื่อให้สามารถ “เสริมสร้างทักษะการเรียนรู้” ของนักเรียนได้ทั้งในสถานการณ์ปกติและ/หรือภายใต้สภาวะการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 อย่างเต็มศักยภาพและมีความก้าวหน้าทางวิชาชีพ															
2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ																
2.1	เพื่อพัฒนาผู้บริหารและครูผู้นิเทศให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการนิเทศ															
2.2	เพื่อให้ผู้บริหารและครูนำรูปแบบไปใช้ในการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา															
2.3	เพื่อให้ผู้บริหารและครูผู้รับการนิเทศนำผลที่ได้จากการดำเนินการตามรูปแบบไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาการปฏิบัติงานและการจัดการเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ															
3. 3. กระบวนการนิเทศ (APMER Model)																
3.1	ขั้นที่ 1 การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน (Analyzing: A)															
3.2	ขั้นที่ 2 การวางแผนการนิเทศ (Planning: P)															
3.3	ขั้นที่ 3 การจัดการการนิเทศการจัดการเรียนการสอน (Managing: M)															
	1) การประชุมก่อนการสังเกตการสอน															
	2) การสังเกตการสอน															

ข้อที่	รายการประเมิน	ความเหมาะสม					ความเป็นไปได้					ความเป็นประโยชน์				
		5	4	3	2	1	5	4	3	2	1	5	4	3	2	1
	3) การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน															
	4) ประชุมหลังการสังเกตการสอน															
3.4	ขั้นที่ 4 การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)															
3.5	ขั้นที่ 5 การเสริมแรง (Reinforcing) เป็นการ นำเสนอแลกเปลี่ยนรู้ (Show & Share) นวัตกรรม/ วิธีการปฏิบัติที่ดีในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ส่งเสริม ให้โรงเรียนเป็นชุมชนแห่งเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) และพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้สู่ศตวรรษ ที่ 21															
4. การประเมินรูปแบบการนิเทศ																
	การประเมินความรู้ (knowledge) ความเข้าใจ (understanding) ทักษะการจัดการเรียนรู้ (skills) ความพึงพอใจ (satisfaction) ความเหมาะสม (suitability) ความเป็นไปได้ (possibility) และความเป็นประโยชน์ (benefit)															
5. เงื่อนไขความสำเร็จ																
	ความพร้อม (readiness) งบประมาณ (budget) สื่อ อุปกรณ์ (equipment) การเสริมสร้างขวัญ และกำลังใจ (morale) การทำงานเป็นทีม (teamwork)															

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

1. หลักการของรูปแบบ

.....

.....

2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ

.....

.....

3. กระบวนการนิเทศ

.....

.....

4. การประเมินรูปแบบ

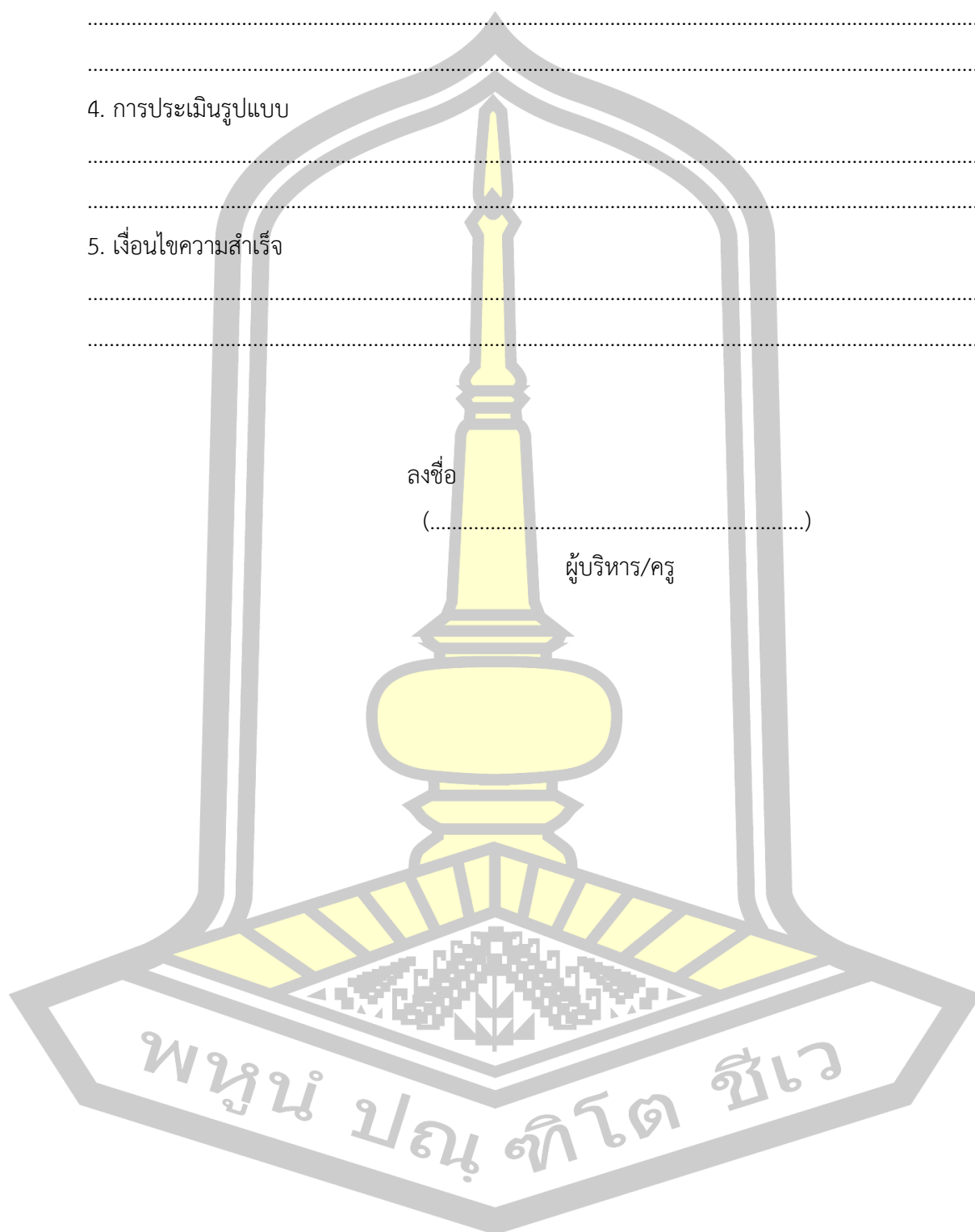
.....

.....

5. เงื่อนไขความสำเร็จ

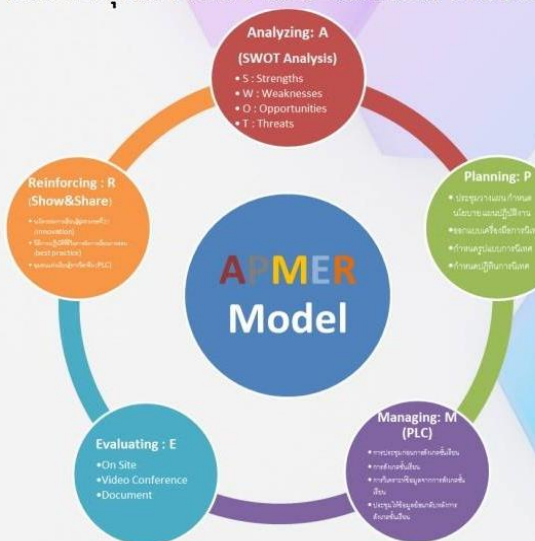
.....

.....

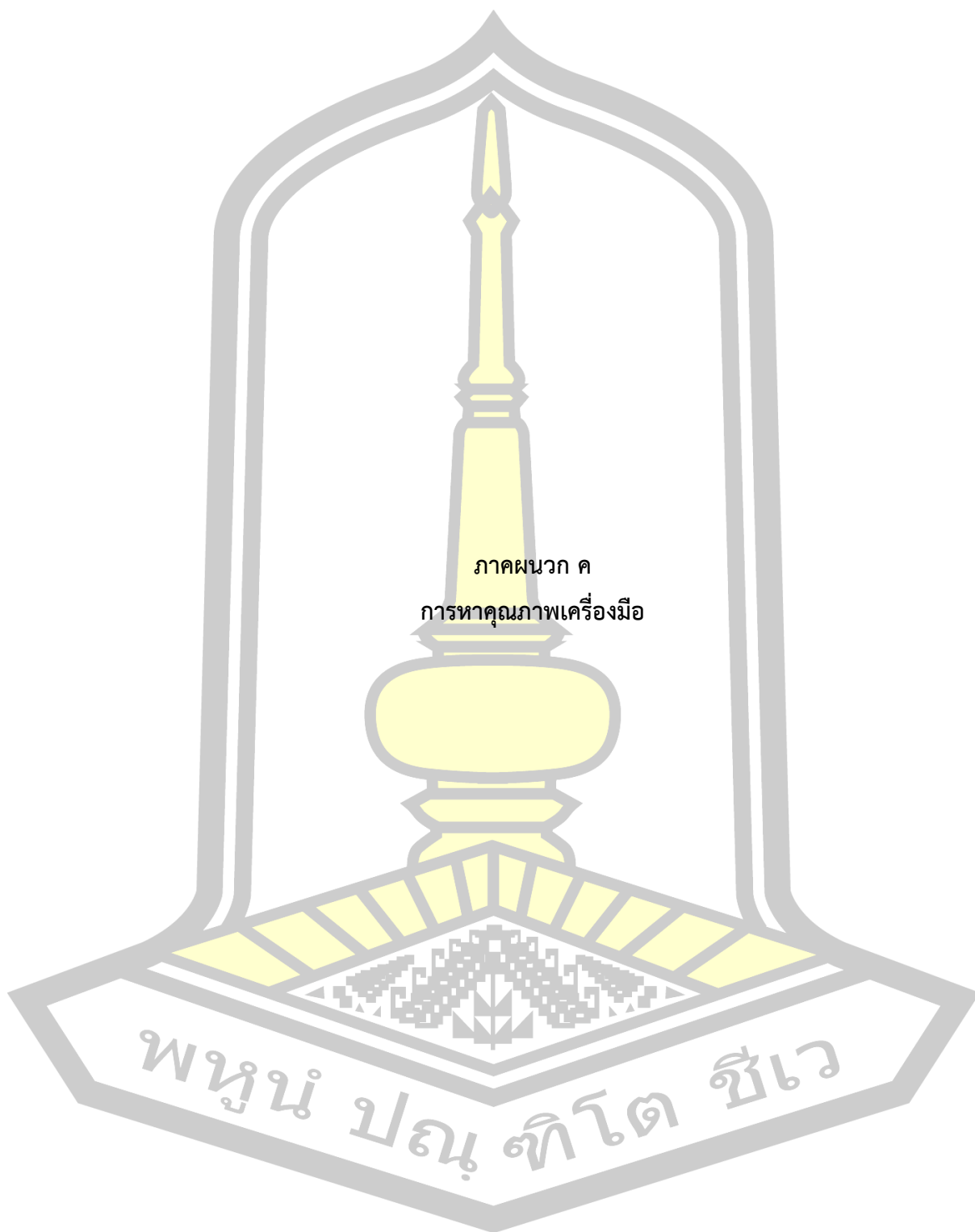
คู่มือการพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธรศาสนา ด้วย APMER MODEL

ของ

นางสาวดวงดาว อัครบดี

นิสิตการศึกษาระดับดุขฎีบัณฑิต สาขาการนิเทศการศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร.ภาณุจณี เรืองมนตรี
คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ภาคผนวก ค
การหาคุนภาพเครื่องมือ

พหุพันธ์ ปณฺ ทิโต ชีเว

ตาราง 21 การประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ของแบบสอบถามสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน

รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis : A)							
1.1 มีการศึกษาสภาพปัจจุบันการนิเทศการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.2 มีการศึกษาปัญหาการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.3 มีการศึกษาสภาพความต้องการการรับ การนิเทศเพื่อปรับปรุงการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.4 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการศึกษา เช่น จำนวนครู นักเรียน โรงเรียน ขนาดโรงเรียน ห้องเรียน จำนวนนักเรียนที่ขาดแคลน ฯลฯ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.5 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการจัด การศึกษา เช่น ระบบโครงสร้างของการบริหาร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.6 มีการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลิตผลของ การจัดการศึกษา เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการสอบตกซ้ำชั้น ผลการผ่านวัตถุประสงค์ การเรียนรู้ ฯลฯ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.7 มีการวิเคราะห์อุปสรรคและข้อจำกัด ในการจัดการศึกษา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.8 มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการสอนของ ครูผู้สอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.9 มีการวิเคราะห์และจัดลำดับความสำคัญ ในการพัฒนา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5		
2. การวางแผนการนิเทศ (Planning : P)							
2.1 มีการประชุมวางแผนเตรียมการนิเทศร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.2 มีการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.3 มีการเลือกประเด็นที่สนใจจะพัฒนาปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.4 มีการกำหนดวัน เวลาในการสังเกตการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.5 มีการกำหนดวัน เวลาในการปรึกษาหารือเตรียมการนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.6 มีการกำหนดรูปแบบการนิเทศที่เหมาะสม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.7 มีการจัดทำแผนการนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.8 มีการนำเสนอโครงการ/กิจกรรมในการปฏิบัติการนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.9 มีเครื่องมือในการนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3. การปฏิบัติการนิเทศ (Management : M)						1.00	ใช้ได้
3.1 การประชุมก่อนการสังเกตการสอน							
1) มีการประชุมชี้แจงรูปแบบการนิเทศแผนการจัดการเรียนรู้ และกติกาในการสังเกตการสอนร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) มีการระบุพฤติกรรมการสอนที่เป็นปัญหาและสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5		
4) มีการเลือกแนวทาง วิธีการปรับปรุง/พัฒนา พฤติกรรมการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) มีการเลือกเครื่องมือสำหรับใช้ในการสังเกต การสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.2 การสังเกตการสอน							
1) มีการดำเนินงานตามกระบวนการพัฒนา การนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) มีการดำเนินการตามประเด็นที่จะพัฒนา อย่างน้อย 2 ครั้ง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) มีการกำหนดประเด็นในการสังเกตการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) สังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเจียบ ๆ โดยไม่ทำลายบรรยากาศการจัดกิจกรรม การเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) สังเกต จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตั้งแต่ต้นจนจบ ในแต่ละครั้งของการสังเกต	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6) ขณะสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีการบันทึกพฤติกรรมการเรียนการสอน และบรรยากาศในห้องเรียนอย่างละเอียด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
7) บันทึกพฤติกรรมสอนของครู (อาจใช้เทปบันทึกเสียงช่วย)	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต การสอน							
1) มีการวิเคราะห์ข้อมูลที่บันทึกไว้ เพื่อให้ สื่อสารได้เข้าใจมากขึ้น สำหรับผู้สอนและ ผู้ที่เกี่ยวข้อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

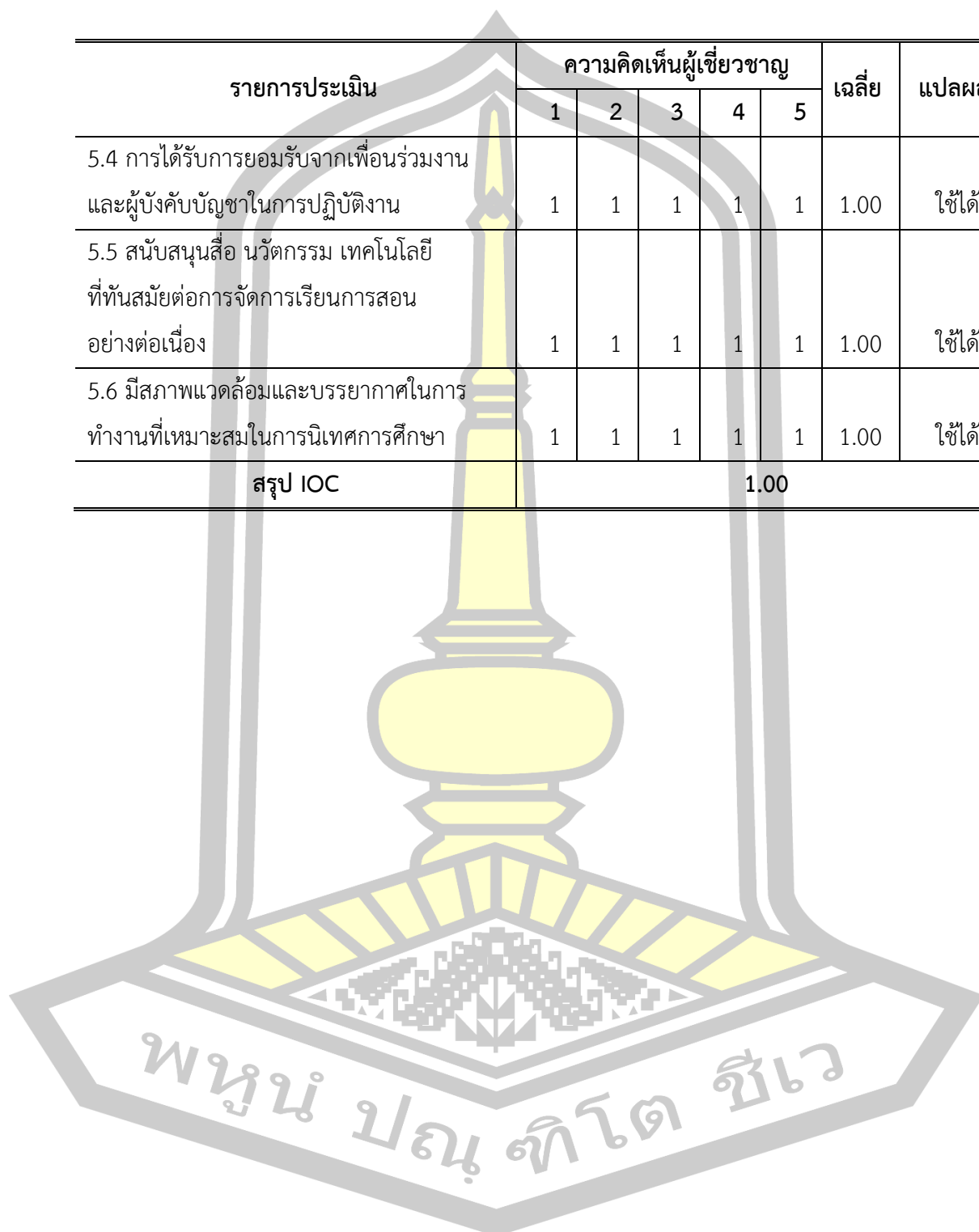
รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5		
2) ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์การสอนของตนเอง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) มีการวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) มีการวิเคราะห์กระบวนการจัดการเรียนรู้ของครู	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) มีการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อมในการจัดการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
6) มีการรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในห้องเรียนเพิ่มเติม	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.4 การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน							
1) มีการประชุมสะท้อนผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2) มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ทำงานร่วมกัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3) มีการนิเทศที่เป็นกัลยาณมิตร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4) มีการใช้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อแจ้งให้ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5) มีการสร้างบรรยากาศการประชุมเป็นไปด้วยความเป็นกันเอง ผู้รับการนิเทศรู้สึกสบายๆ ในการพูดคุย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4. การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)							
4.1 มีการตีความ การประเมินค่าและการตัดสินใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.2 มีการประเมินผลตามวัตถุประสงค์ของการนิเทศ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5		
4.3 มีการประเมินผลลัพธ์ (Outcomes) ผลกระทบ (Impact) ประสิทธิภาพ (Effectiveness)	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.4 มีการสรุปผลการพัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.5 มีการรายงานผลการพัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.6 มีการนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงพัฒนา การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.7 มีการดูแลช่วยเหลือให้คำแนะนำในการ ปรับปรุงพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.8 มีการเผยแพร่ผลการนิเทศแก่ครูผู้สอน และผู้เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนากิจกรรมการเรียน การสอนต่อไป	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
4.9 มีการรายงานผลการพัฒนาการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5. การเสริมแรง (Reinforcing : R)							
5.1 มีการยกย่อง ชื่นชม ชมเชยเมื่อปฏิบัติงาน ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นไปตาม เป้าหมายที่กำหนด	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.2 มีคำแนะนำ ความช่วยเหลือจากเพื่อน ร่วมงาน ผู้บังคับบัญชาอย่างเป็นกัลยาณมิตร	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.3 มีการสนับสนุน ส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ให้มีองค์ความรู้ใหม่ๆ และมีวิทยฐานะที่สูงขึ้น	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 21 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5		
5.4 การได้รับการยอมรับจากเพื่อนร่วมงานและผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.5 สนับสนุนสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยี ที่ทันสมัยต่อการจัดการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
5.6 มีสภาพแวดล้อมและบรรยากาศในการทำงานที่เหมาะสมในการนิเทศการศึกษา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
สรุป IOC						1.00	

ตาราง 22 การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง แบบประเมินการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5		
1. ด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม							
1.1 ระบุส่วนประกอบที่สำคัญที่โจทย์กำหนดได้ถูกต้องและครบถ้วน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.2 เลือกวิธีการแก้ปัญหาได้ถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปสู่การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.3 ดำเนินการหาคำตอบของปัญหาได้ถูกต้องทุกขั้นตอน และมีคำตอบที่ถูกต้อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.4 สรุปคำตอบสมบูรณ์และสามารถตรวจสอบคำตอบได้ถูกต้อง	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.5 สามารถสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.6 สามารถนำเสนอข้อมูล/ชิ้นงาน/แนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้อย่างถูกต้อง มีรายละเอียดสมบูรณ์ชัดเจน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.7 มีการให้เหตุผลที่ถูกต้องและเสนอแนวคิดประกอบการตัดสินใจได้อย่างสมเหตุสมผลได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.8 นำความรู้ หลักการและวิธีการทางคณิตศาสตร์ในการเชื่อมโยงกับสาระอื่น/ในชีวิตประจำวัน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.9 สามารถแสดงแนวคิดในการแก้ปัญหาที่แปลกใหม่เป็นของตนเองและแสดงถึงความเป็นต้นแบบในการแก้ปัญหา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
1.10 นักเรียนร่วมกันอภิปราย เลือกวิธีการแก้โจทย์ปัญหาที่ดีที่สุดพร้อมทั้งให้เหตุผลประกอบ และลงมือแก้โจทย์ปัญหาจนได้คำตอบที่ถูกต้องและร่วมกันสรุปคำตอบที่ได้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้

ตาราง 22 (ต่อ)

รายการประเมิน	ความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญ					เฉลี่ย	แปลผล
	1	2	3	4	5		
2. ด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี							
2.1 นักเรียนสามารถเลือกและใช้เทคโนโลยีได้เหมาะสมตามวัย	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.2 นักเรียนมีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.3 นักเรียนสามารถนำเทคโนโลยีไปใช้ในการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.4 นักเรียนมีคุณธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยี	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
2.5 นักเรียนสามารถใช้สารสนเทศอย่างสร้างสรรค์และตรงกับประเด็นในการเรียนรู้	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3. ด้านทักษะชีวิต							
3.1 นักเรียนมีความรับผิดชอบในการทำงานที่ได้รับมอบหมายให้บรรลุตามผลและตรงเวลา	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.2 นักเรียนยินดีช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจโดยไม่หวังผลตอบแทน	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.3 นักเรียนมีความกระตือรือร้นในการค้นคว้า/เรียนรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับสิ่งที่สนใจเพื่อต่อยอดในการศึกษาต่อระดับที่สูงขึ้น/อาชีพที่สนใจ	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.4 นักเรียนสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
3.5 นักเรียนสนใจที่จะหาทางเลือกที่หลากหลายเพื่อการตัดสินใจแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	1	1	1	1	1	1.00	ใช้ได้
สรุป IOC						1.00	

ตาราง 23 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบประเมินสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา

ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่น
การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล (Analysis : A)	
1	0.45
2	0.56
3	0.67
4	0.82
5	0.54
6	0.34
7	0.65
8	0.45
9	0.34
การวางแผนการนิเทศ (Planning : P)	
1	0.34
2	0.55
3	0.68
4	0.57
5	0.46
6	0.46
7	0.63
8	0.54
9	0.80
การปฏิบัติการนิเทศ (Management : M)	
1. การประชุมก่อนการสังเกตการสอน	
1.1	0.37
1.2	0.45
1.3	0.37

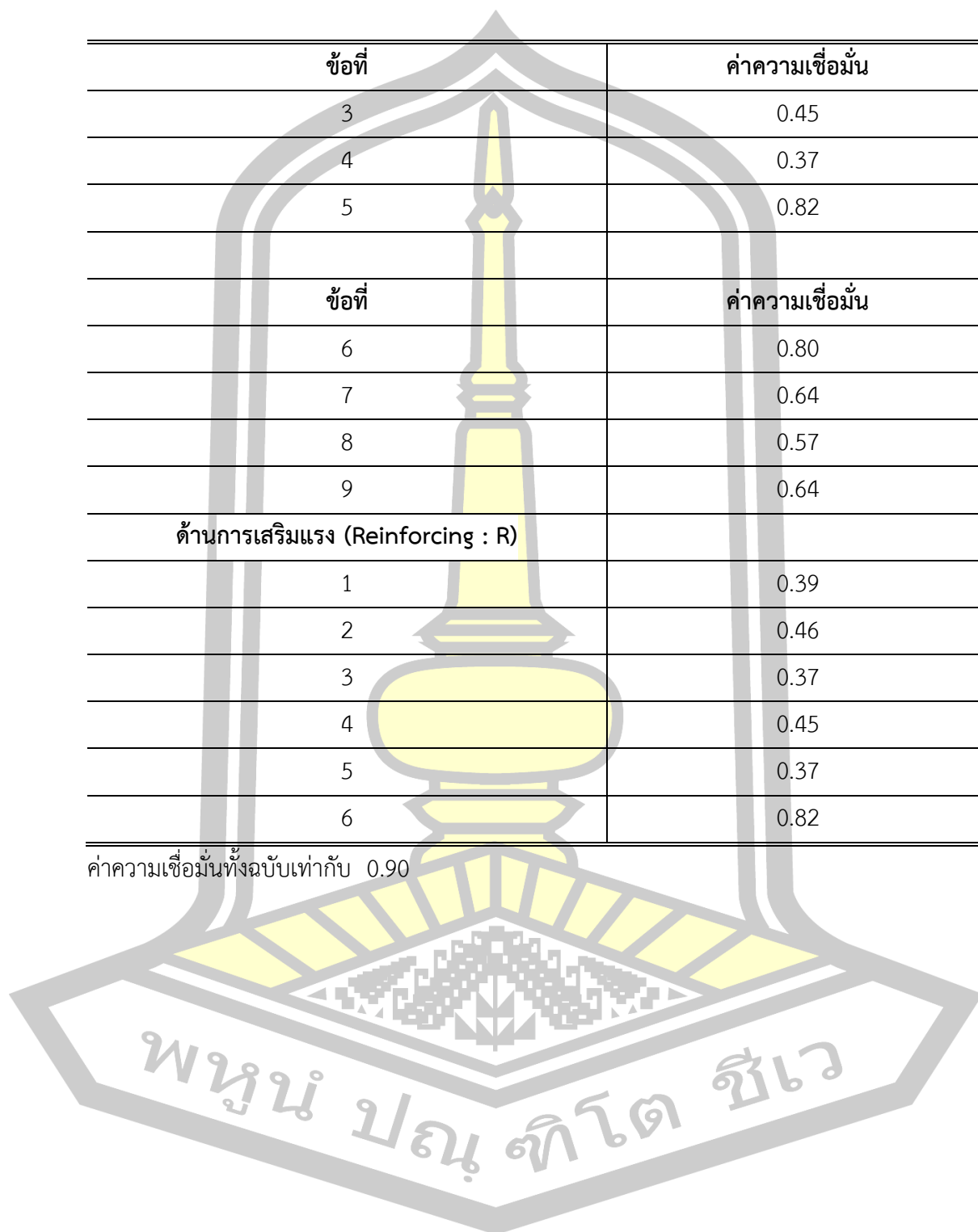
ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่น
1.4	0.42
1.5	0.40
2. การสังเกตการสอน	
2.1	0.65
2.2	0.44
2.3	0.37
2.4	0.52
2.5	0.45
2.6	0.37
2.7	0.42
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกตการสอน	
3.1	0.82
3.2	0.80
3.3	0.64
3.4	0.55
3.5	0.46
3.6	0.39
4. การประชุมให้ข้อมูลย้อนกลับหลังการสังเกตการสอน	
4.1	0.52
4.2	0.45
4.3	0.37
4.4	0.64
4.5	0.55
การประเมินผลการนิเทศ (Evaluating : E)	
1	0.46
2	0.37

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่น
3	0.45
4	0.37
5	0.82
ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่น
6	0.80
7	0.64
8	0.57
9	0.64
ด้านการเสริมแรง (Reinforcing : R)	
1	0.39
2	0.46
3	0.37
4	0.45
5	0.37
6	0.82

ค่าความเชื่อมั่นทั้งหมดเท่ากับ 0.90

ตาราง 24 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้รับการ
 นิเทศที่มีต่อรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับ
 ประถมศึกษา

ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่น
1. ความพึงพอใจต่อรูปแบบ/กระบวนการนิเทศ	
1.1	0.45
1.2	0.37
1.3	0.82
1.4	0.80
2. ความพึงพอใจต่อบุคลากรผู้ให้การนิเทศฯ	
2.1	0.34
2.2	0.64
2.3	0.57
2.4	0.54
2.5	0.64
3. ความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวก	
3.1	0.45
3.2	0.37
3.3	0.64
3.4	0.55
3.5	0.47
4. ความพึงพอใจต่อคุณภาพ/ผลลัพธ์ ของการนิเทศฯ	
4.1	0.63
4.2	0.75
4.3	0.46
4.4	0.82
4.5	0.76

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.90

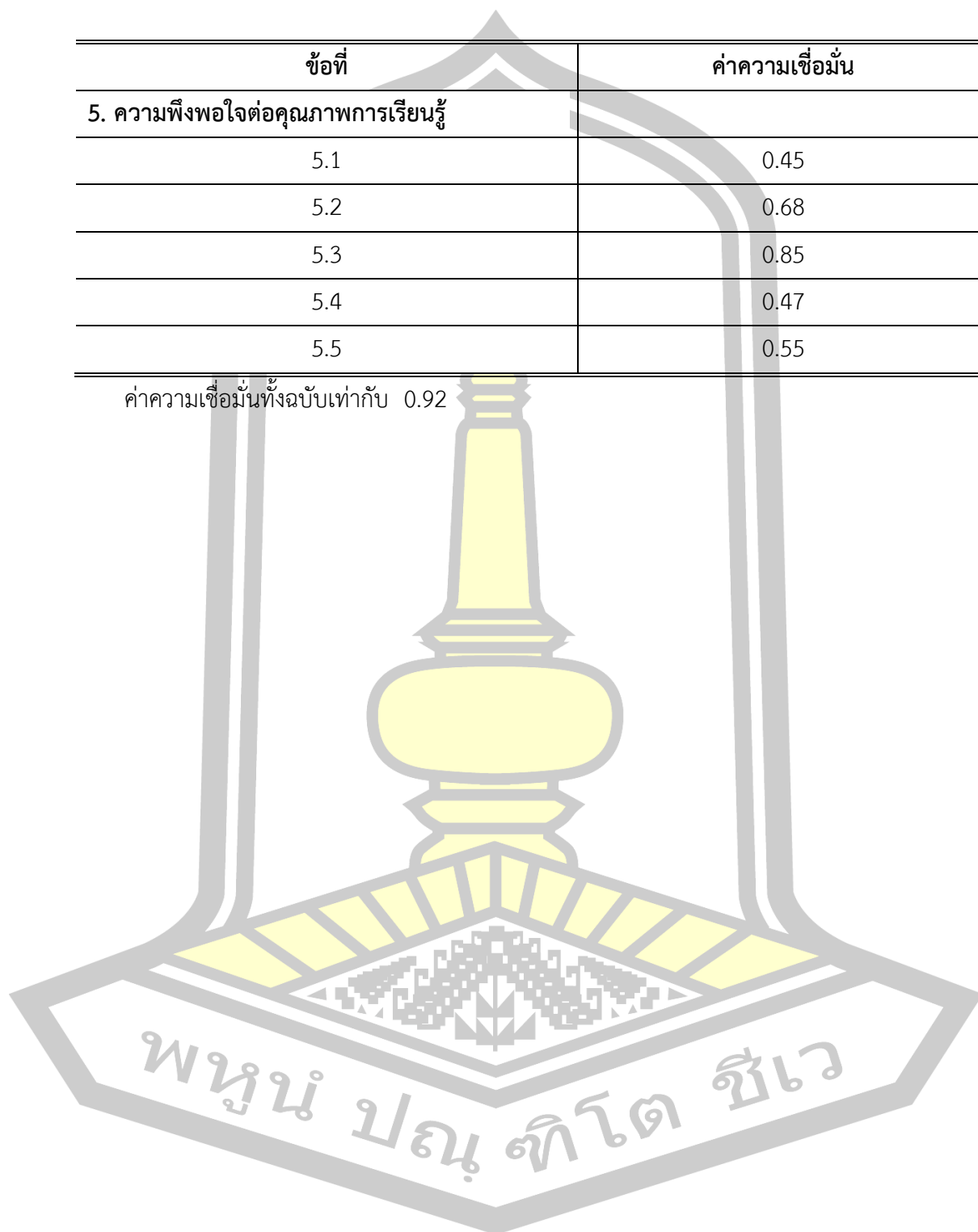
ตาราง 25 ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์

ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่น
1. ความพึงพอใจต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้	
1.1	0.68
1.2	0.82
1.3	0.49
1.4	0.57
1.5	0.78
2. ความพึงพอใจต่อครูผู้สอน	
2.1	0.82
2.2	0.84
2.3	0.68
2.4	0.75
2.5	0.64
3. ความพึงพอใจต่อสื่อการเรียนการสอน	
3.1	0.84
3.2	0.68
3.3	0.75
3.4	0.83
3.5	0.48
4. ความพึงพอใจต่อการวัดและประเมินผล	
4.1	0.75
4.2	0.68
4.3	0.82
4.4	0.49
4.5	0.82

ตาราง 25 (ต่อ)

ข้อที่	ค่าความเชื่อมั่น
5. ความพึงพอใจต่อคุณภาพการเรียนรู้	
5.1	0.45
5.2	0.68
5.3	0.85
5.4	0.47
5.5	0.55

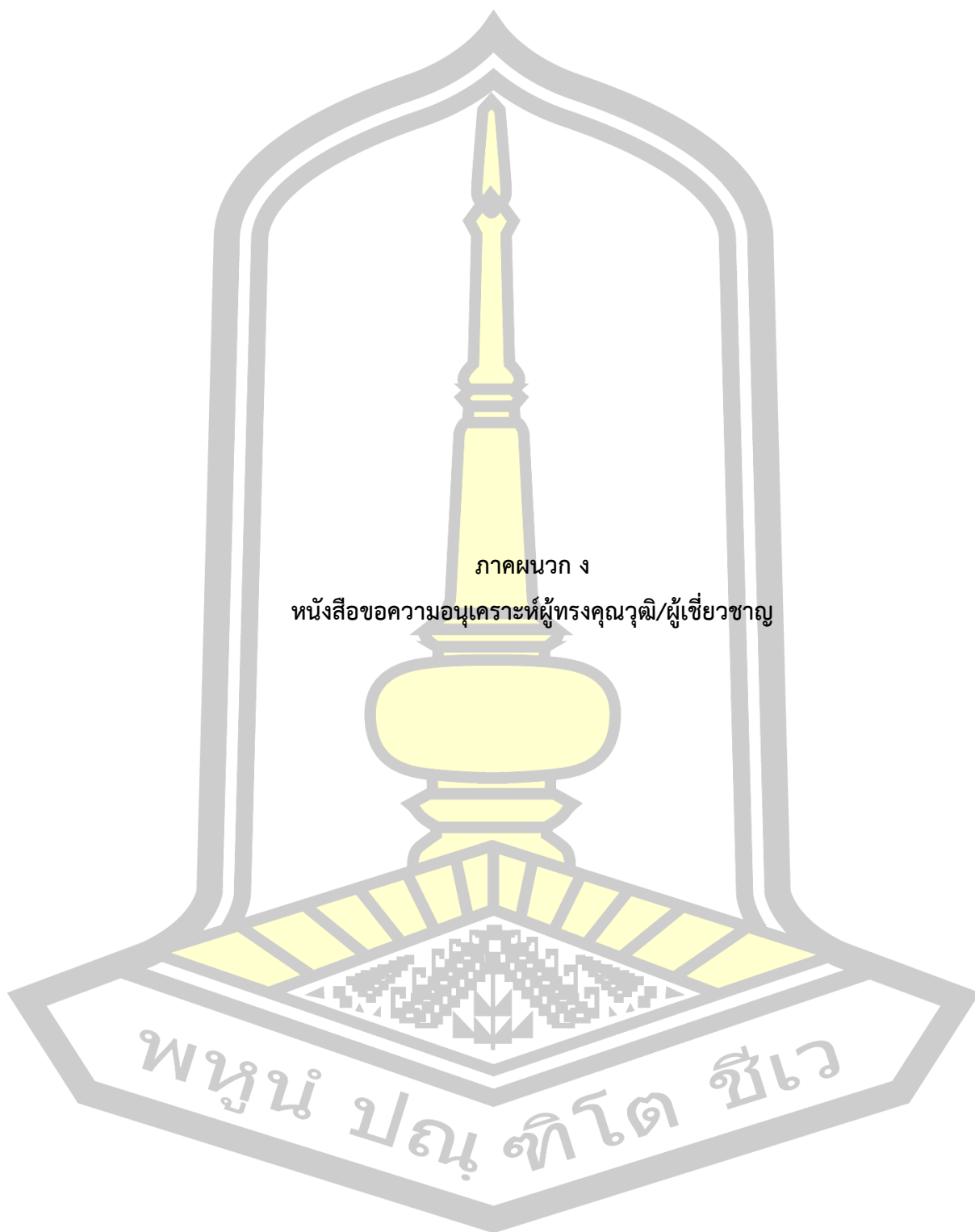
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

ตาราง 26 ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบความรู้
ความเข้าใจของครูผู้รับการนิเทศ

ข้อที่	ค่าความยากง่าย (p)	ค่าอำนาจจำแนก (r)
1	0.75	0.50
2	0.67	0.67
3	0.58	0.50
4	0.50	0.67
5	0.75	0.50
6	0.50	0.33
7	0.33	0.33
8	0.58	0.50
9	0.58	0.83
10	0.42	0.33
11	0.75	0.50
12	0.67	0.33
13	0.75	0.50
14	0.42	0.83
15	0.67	0.33
16	0.50	0.67
17	0.75	0.50
18	0.67	0.67
19	0.50	0.33
20	0.58	0.83

ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82

ภาคผนวก ง

หนังสือขอความอนุเคราะห์ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญ

พหุณฺ์ ปณฺุ ทิโต ชีเว

ที่ อว 0605.5(2)/ว1212

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 มีนาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร. สำราญ อุตสาหะ

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนา รูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ ที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว1212

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 มีนาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร. ปาริสา อร่ามเรือง

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดโนพระพุทธศาสนา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดำเนินการตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

งานบัณฑิตศึกษา

ที่ อว 0605.5(2)/ว1212

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 มีนาคม 2563

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร. ลำไย สายโงน

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว1212

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 มีนาคม 2563

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน อาจารย์ ดร. ธีรยุทธพรณ์ ไชยพรรค

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว2643

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรียน ดร.สมควร โมทะจิตร์

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โนมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2) / ว 397

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน ศาสตราจารย์ ดร.ธีระ รุณเจริญ

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 น. เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0879182299

มณู ๓๖

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2)/ว397 วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 น. เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2)/ว397 วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ธรรินธร นามวรรณ

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 น. เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โนมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

มธว. ๖๖

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม โทร 6216
ที่ อว 0605.5(2)/ว397 วันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ เรือนนงการ

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 น. เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.5(2)/ว397

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน อาจารย์ ดร.สมหวัง พันธะลี

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 น. เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว397

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน ดร.สัมพันธ์ คำผุย

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดโนพระพุทธรักษา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 น. เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว397

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน ดร.วีระพงษ์ เทียมวงศ์

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 น. เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2) / ว 397

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

เรียน ดร.จรัญ น่วมมะโน

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์เรื่อง การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร กศ.ด. การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 น. เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้นำไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว397

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

4 กุมภาพันธ์ 2565

เรื่อง ขออนุญาตเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

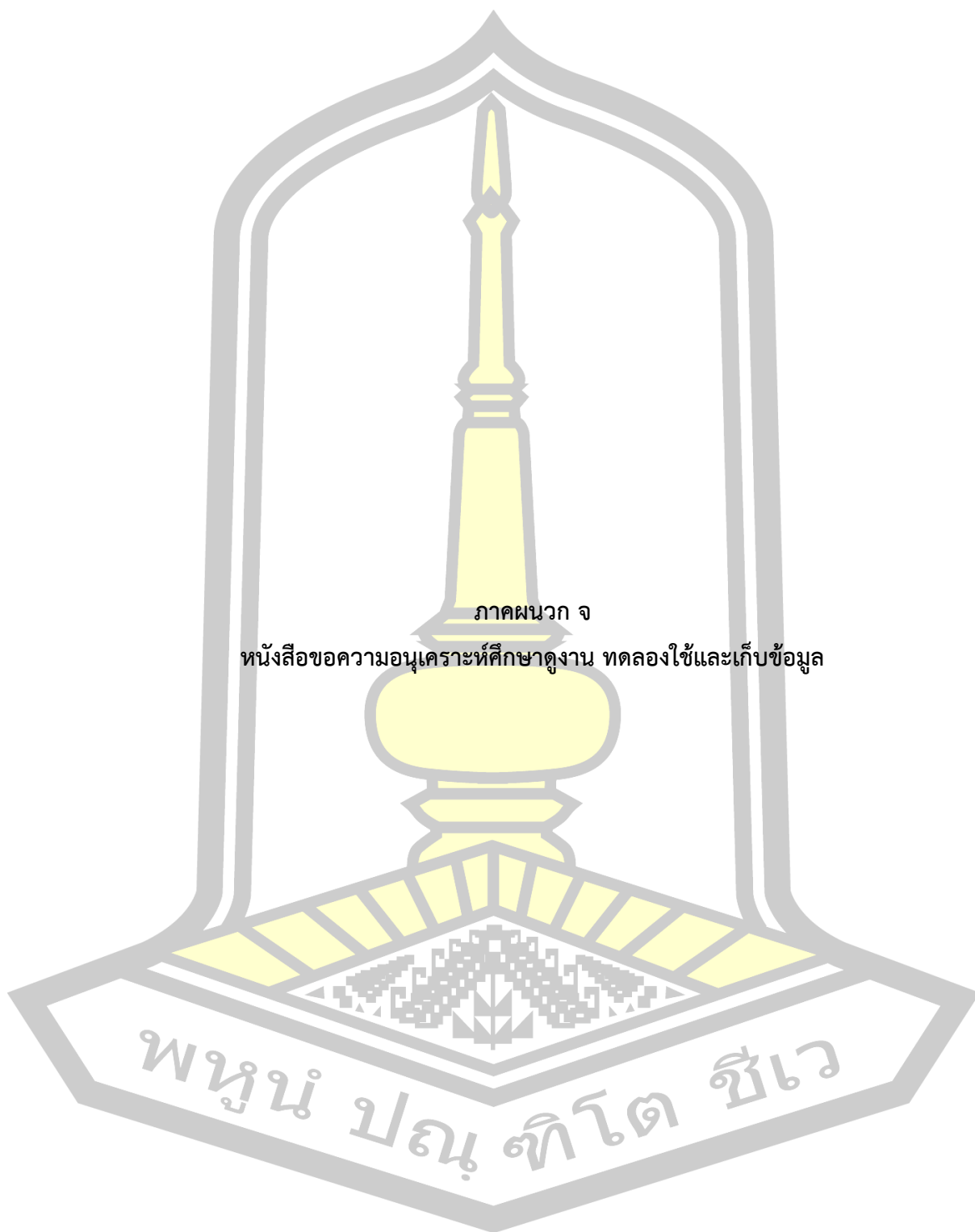
เรียน ดร.สามารถ ผ่องศรี

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้ เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขออนุญาตจากท่านเข้าร่วมการสนทนากลุ่ม (Focus Group) ในวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2565 เวลา 09.00 น. เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ภาคผนวก จ

หนังสือขอความอนุเคราะห์ศึกษาดูงาน ทดลองใช้และเก็บข้อมูล

พญูน์ ปณุ ทิโต ชีเว

ที่ อว 0605.5(2)/ว1709

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 มิถุนายน 2563

เรื่อง ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรงทอง จังหวัดปราจีนบุรี

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว1709

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 มิถุนายน 2563

เรื่อง ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพยุหะวิทยา (วัดเขาแก้ว) จังหวัดนครสวรรค์

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว1709

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

1 มิถุนายน 2563

เรื่อง ศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน
ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านโป่ง “สามัคคีคุณูปถัมภ์” จังหวัดราชบุรี

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง : “การพัฒนารูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา” ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรอบรู้ ความสามารถ และมีประสบการณ์ ในเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นศึกษาแนวปฏิบัติที่เป็นเลิศด้านการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว2608

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสวายน้อยวิทยา จังหวัดอุบลราชธานี

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของ วัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาว ดวงดาว อัครบดี ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว2649

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดหลวงวิทยา จังหวัดศรีสะเกษ

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวดวงดาว อัครบดี ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว2608

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

22 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนสุวรรณวิจิตรวิทยา จังหวัดสุรินทร์

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของ วัดในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาว ดวงดาว อัครบดี ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนีลิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174

เบอร์โทรนิสิต 0879182299

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

ที่ อว 0605.5(2)/ว2649

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองใช้เครื่องมือเพื่อการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดธาตุ (รัตนวิมลอนุสรณ์) จังหวัดร้อยเอ็ด

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้ นางสาวดวงดาว อัครบดี ทำการทดลองใช้เครื่องมือเพื่อนิเทศจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน
คณบดีคณะศึกษาศาสตร์งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
โทรศัพท์, โทรสาร 0-4371-3174
เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ที่ อว 0605.5(2)/ว2644

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม 44000

25 พฤศจิกายน 2564

เรื่อง ขออนุญาตเผยแพร่เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการจัดทำวิทยานิพนธ์

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน.....

ด้วย นางสาวดวงดาว อัครบดี นิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การพัฒนารูปแบบ การนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียน ระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด ในพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร (กศ.ด.) การนิเทศการศึกษา โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กาญจน์ เรืองมนตรี เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ในครั้งนี้

เพื่อให้การจัดทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านได้อนุญาตให้ นางสาว ดวงดาว อัครบดี เก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ เพื่อนิสิตจะนำข้อมูลที่ได้ไปดำเนินการ ในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม หวังเป็นอย่างยิ่งว่า คงได้รับความกรุณาจากท่านด้วย และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ ดร.รังสรรค์ โฉมยา)

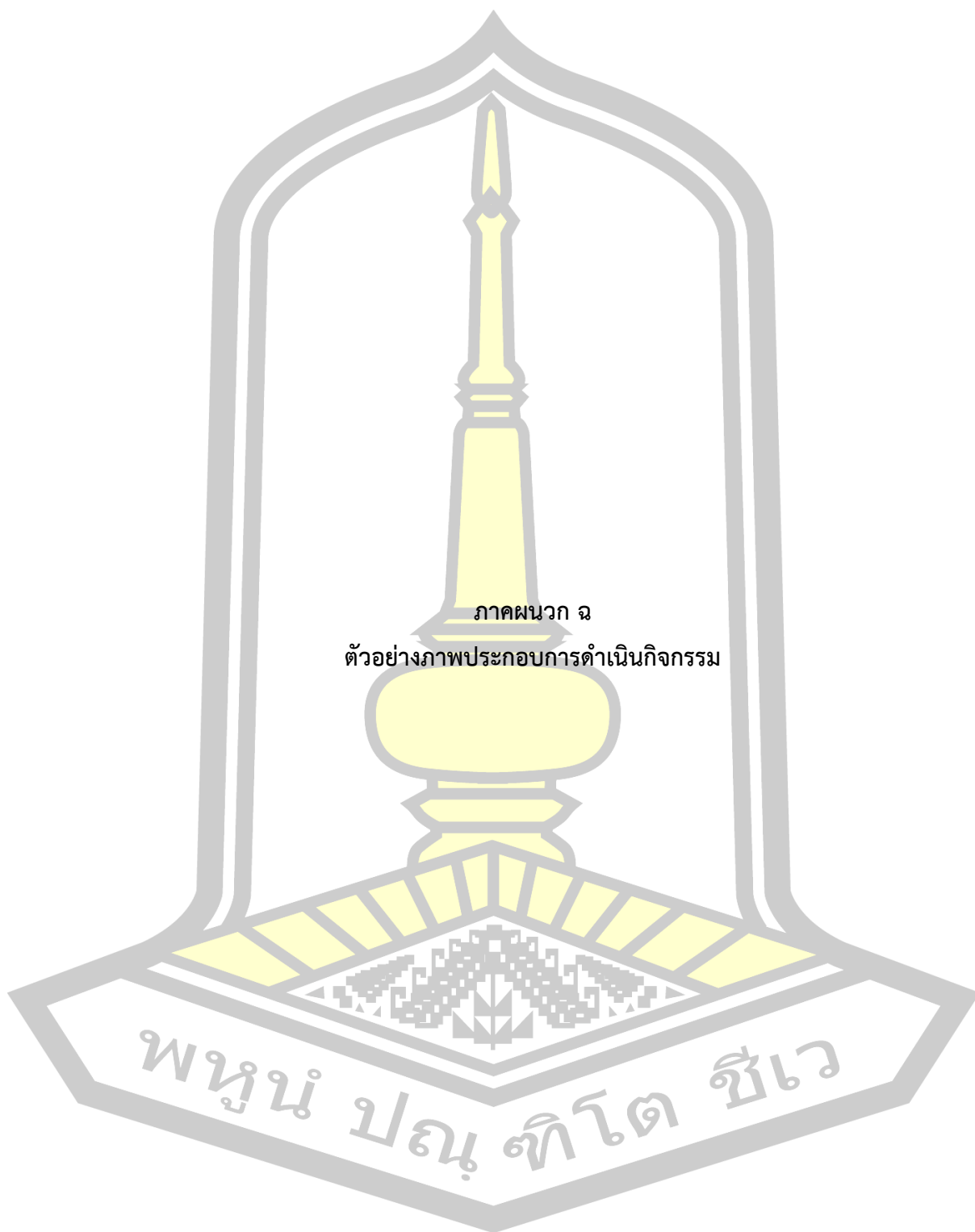
รองคณบดี ปฏิบัติราชการแทน

คณบดีคณะศึกษาศาสตร์

งานวิชาการและบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์

โทรศัพท์, โทรสาร 0-4374-3174

เบอร์โทรนิสิต 0879182299

ภาคผนวก ฉ

ตัวอย่างภาพประกอบการดำเนินกิจกรรม

พหุ ประทีป ชัยเว

สัมภาษณ์ ดร.อุดม ขำนิ ผู้อำนวยการโรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรงทองในพระราชูปถัมภ์ จังหวัด
ปราชินบุรี เกี่ยวกับการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้

สัมภาษณ์ หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา

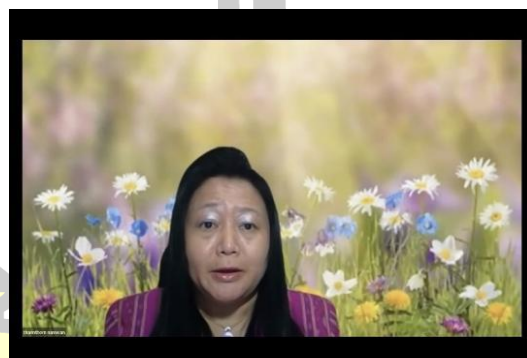
สัมภาษณ์ นางวรรณทิวา หมวกแก้ว ผู้อำนวยการโรงเรียนพุทธวิทยา (วัดเขาแก้ว)
จังหวัดนครสวรรค์เกี่ยวกับการศึกษาวิธีปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ด้านการนิเทศการจัดการเรียนรู้
สัมภาษณ์ หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา

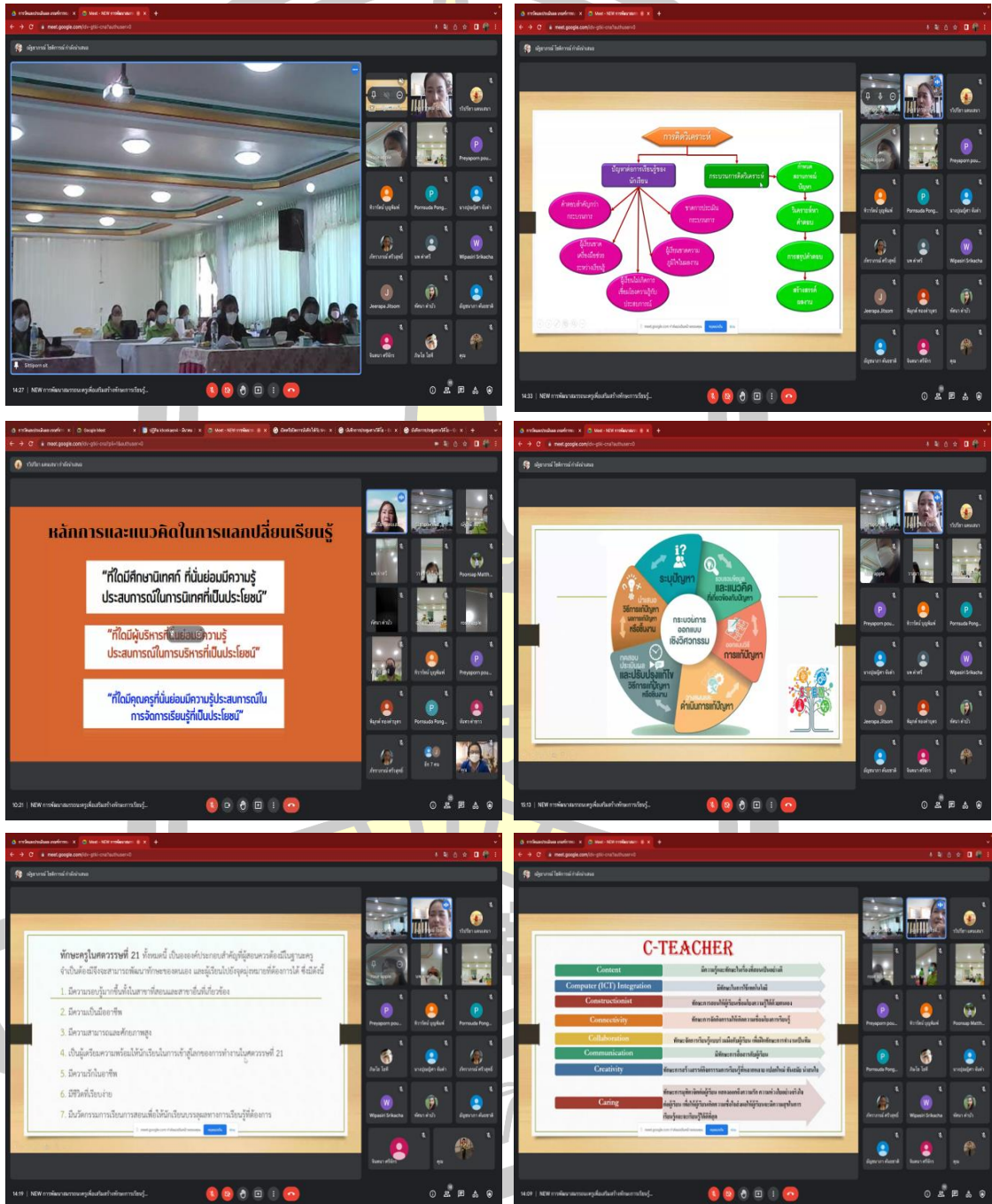
สัมภาษณ์นางพัชราภรณ์ ริปฤทธิชัยผู้อำนวยการโรงเรียนวัดบ้านโป่ง“สามัคคีคุณูปถัมภ์”
จังหวัดราชบุรีสัมภาษณ์ หัวหน้าวิชาการ และครูผู้สอนคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา

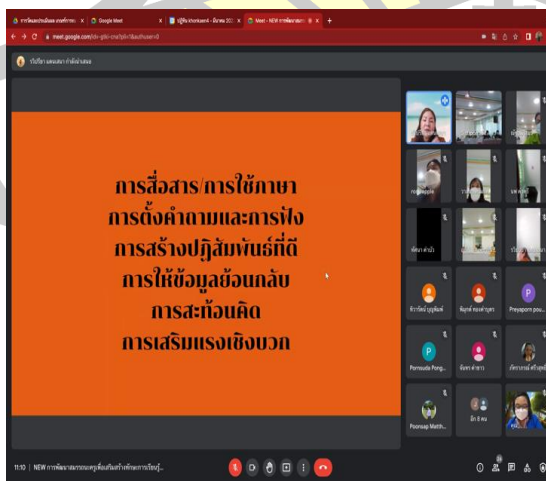
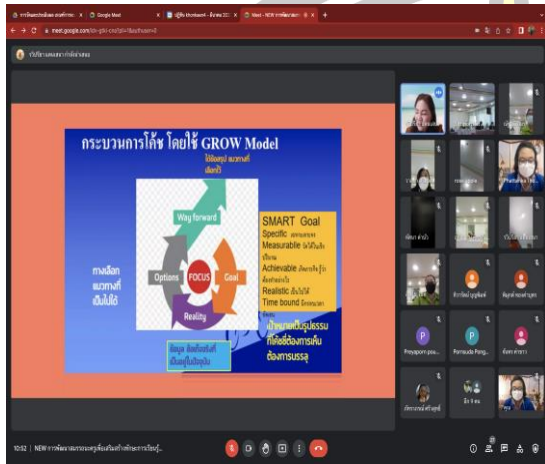
การสนทนากลุ่ม (Focus Group) ของผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบคุณภาพ ประเมินและยืนยันองค์ประกอบและรูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษา ในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

อบรมครูผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศเพื่อทดลองใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุดกิจกรรมการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา

อบรมครูผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศเพื่อการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุดกิจกรรมการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา

อบรมครูผู้นิเทศและครูผู้รับการนิเทศเพื่อการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศด้วยชุดกิจกรรมการนิเทศ
เพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัด
ในพระพุทธศาสนา

ประชุมก่อนการสังเกตชั้นเรียน การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

การสังเกตชั้นเรียน การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

การสังเกตชั้นเรียน การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

การสังเกตชั้นเรียน การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ประเมินความพึงพอใจ และสรุปผลการดำเนินงาน การทดลองใช้รูปแบบการนิเทศเพื่อเสริมสร้าง
ทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนระดับประถมศึกษาในโรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นางสาวดวงดาว อัครบดี
วันเกิด	วันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ.2502
สถานที่เกิด	เขตบางซื่อ จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 124 หมู่ที่ 9 ตำบลหนองฉลอง อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ 33140
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ที่ปรึกษาพิเศษ โรงเรียนอุซันต์ราษฎร์บำรุง
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนอุซันต์ราษฎร์บำรุง เลขที่ 161 หมู่ที่ 6 ตำบลห้วยเหนือ อำเภออุซันต์ จังหวัดศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ 33140
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2542 ปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต (ศศ.บ.) สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2555 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2566 ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต (กศ.ด.) สาขาวิชาการนิเทศการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พจนัน ปณุกิตโต ชีเว